KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

27.

1914.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN

JULKAISEMA.

HELSINKI.
1919.

HELSINKI
SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1919.

SISÄLLYSLUETTELO.

Siv.

Alkulause V

I. Kaupunginvaltuusto.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 2
1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat 2
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat 7
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat 15
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat 27
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 44

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 64

C. Muut asiat 150

II. Rahatoimikamari.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 214
1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat 214
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat 215
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 228

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 229

C. Muut asiat 233

III. Liikennekonttori 237

IV. Tilastokonttori 243

V. Palotoimikunta 252

VI. Vaivaishoitohallitus 261

VII. Kasvatuslautakunta 292

VIII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti 297

IX. Kansanlastentarhat 300

X. Kaupunginkirjasto 310

XI. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori 320

XII. Majoituslautakunta 364

XIII. Holhouslautakunta 374

XIV. Oikeusaputoimisto 376

XV. Sosialilautakunta 380

XVI. Kunnan työnvälitystoimisto 393

XVII. Verotusvalmistelukunta 404

XVIII. Museolautakunta 407

XIX. Musiikkilautakunta 409

XX. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja 418

Asiarekisteri 421

Oikaistavia 456

ALKULAUSE.

Esillä oleva vuosikerta kertomusta Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta on toimitettu pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin julkaistut saman julkaisusarjan vuosikerrat. Sisällys on lisätty kahdella uudella vuosikertomuksella, toinen tilastokonttorin (osa IV), toinen Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan (osa XX) antama; sitä vastoin on kaksi ennen julkaisuun sisältyvää vuosikertomusta poistettu, nimittäin rakennustarkastuskonttorin, mikä laitos ei ole laatinut mitään kertomusta vuodelta 1914 ja jo vuonna 1913 toimintansa lopettaneen työväenasiain lautakunnan.

Osat I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) on laatinut senaatin oikeusosaston entinen jäsen, senaattori C. J. Timgren vainaja, jonka rahatoimikamari oli ottanut näiden kunnalliskertomuksen osain toimittajaksi vuosilta 1909—15, ja kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti on edellinen osa sekä alkuperäisenä että käännöksenä toiselle kotimaiselle kielelle tarkastettu kaupunginvaltuuston kansliassa, jälkimäinen taas rahatoimikamarin kansliassa.

Muuten on kertomuksen eri osain muodollista puolta yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi tilastokonttorissa hieman muovailtu sekä kaikki päivämäärät ja numerotiedot niinikään, mikäli mahdollista, konttorissa tarkistettu, mikä on, kuten aikaisemmissakin konttorin toimittamissa vuosikerroissa, aiheuttanut useita korjauksia.

Asiarekisteri on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin kertomuksen kuudessa lähinnä edellisessä vuosikerrassa.

Helsingin kaupungin tilastokonttori, kesäkuun 30 päivänä 1919.

Harald Dalström.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusmiehinä vuoden varrella olivat: pankinjohtaja A. Norrmén, puheenjohtajana, ent. senaattori O. Stenroth, varapuheenjohtajana, lääkintöneuvos G. R. Idman, esittelijäsihteeri A. Listo, professori A. Serlachius, filosofianmaistori G. Mattsson (marraskuun 26 päivään), kunnallisneuvos V. von Wright, insinööri A. Engström, kauppaneuvos V. Ek, aistivialliskoulutarkastaja V. Forsius, insinööri C. Enckell, filosofianmaisteri A. E. Alfthan, ylimäär. professori E. Estlander, lääketieteentohtori, vapaaherra K. von Alfthan, pankinjohtaja H. Hertzberg, apteekkari G. Salingre, merikapteeni J. G. Lindholm, johtaja Ernst Krogius, vuorineuvos R. Elving, ent. prokuraattori J. Grotenfelt, varatuomari A. M. Lassenius, insinööri J. Stjernvall, lääketieteenlisensiaatti A. Tollet, johtaja F. von Wright, lääketieteentohtori W. Zilliacus, rehtori V. T. Rosenqvist, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, filosofiantohtori H. M. J. Relander, professori K. J. Ståhlberg, ylimäär. professori J. J. Karvonen, arkkitehti K. Lindahl, kirkkoherra K. V. Hurmerinta, pakkahuoneentarkastaja O. Häggman, rakennusmestari N. L. Eskola, kirkkoherra S. W. Roos, ylimäär. professori J. J. Sederholm, kauppias A. Manelius, insinööri J. Castrén, professori O. Tarjanne, kauppias A. H. Soini, lakitieteentohtori A. Frey, johtaja K. A. Paloheimo, lakitieteentohtori A. Charpentier, kauppaneuvos Lars Krogius, pankinjohtajat E. Schybergson ja J. Thurman, filosofianmaisteri A. R. Frenckell, lakitieteentohtori L. Ehrnrooth, professori C. E. Holmberg, filosofiantohtori K. Cannelin, johtaja E. W. Walldén, arkkitehti H. Lindberg, filosofiantohtori S. Ivalo, työnjohtaja F. Nummivuori, johtajat K. A. Widenius (marraskuun 4 päivään) ja I. Lindfors, ent. senaattori A. Hjelt, kauppa-asiamies O. Nykopp, pankinjohtaja A. Lundqvist ja ent. kuvernööri Edvard Krogius.

Kaupunginvaltuuston valmistusvaliokuntaan kuuluivat, paitsi valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa,

vuoden alkupuoliskolla: herrat Tollet, Elving, Listo, Grotenfelt ja Enckell jäseninä ynnä herrat Idman ja Ehrnrooth varajäseninä sekä

vuoden jälkipuoliskolla: herrat Elving, Grotenfelt, Tollet, Listo ja Enckell jäseninä ynnä herrat Idman ja Mattsson varajäseninä.

Kaupunginvaltuuston sihteerintointa hoiti joulukuun 1 päivään asti lakitieteenkandidaatti, varatuomari Hj. Ekholm ja mainitusta päivästä lähtien ent. oikeusneuvosmies A. V. Lindberg sekä apulaissihteerintointa ent. prokuraattorinsihteeri J. R. Uggla.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 28 kertaa, niistä 5 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 657 asiaa. Näistä ja vuoden alussa useilta edellisiltä vuosilta ratkaisematta olevista 82 asiasta ratkaistiin vuoden varrella 626 sekä poistettiin 3, joten vuoteen 1915 siirtyi 110 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 597 ja valtuuston puolesta annettujen kirjeiden luku 755.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1914 käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat.

Tehtaanpuiston muutettu kaupunginasemakaava vahvistettu.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 13 päivänä 1913 oli, hyväksymällä rahatoimikamarin esityksen tonttipaikan luovuttamisesta Tehtaanpuistosta täkäläisten evankelis-luterilaisten seurakuntain uudelle kirkolle, m. m. antanut kamarin tehtäväksi [1]) ryhtyä toimiin mainitun puiston kaupunginasemakaavan tarpeellisen muutoksen aikaansaamiseksi, lähetti kamari kirjelmässä tammikuun 2 päivältä valtuustolle kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mainituksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi sekä esitti, että ehdotukselle, josta terveydenhoitolautakunnan lausunto oli saatu, hankittaisiin k. senaatin vahvistus.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [2]).

Sittemmin saatettiin maistraatin kirjelmässä toukokuun 9 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi [3]), että senaatti oli edellisen huhtikuun 28 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

---

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 18 ja seur. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 7 §. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 3 §.

Korttelien n:ojen 334, 33 y. m. muutettu kaupungin- asemakaava vahvistettu.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 13 päivänä 1913 oli päättänyt [1]) k. senaatilta hankkia vahvistuksen hyväksymälleen XI ja XII kaupunginosassa olevain korttelien n:ojen 334, 335, 337, 338, 341, 342, 344, 345, 346 ja 349 kaupunginasemakaavanmuutoksen ehdotukselle, lähetti maistraatti kirjelmässä marraskuun 10 päivältä mainittua vuotta valtuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa valtuuston lausuntoa vaadittiin niiden muistutusten johdosta, joita lääkintöhallitus oli puheena olevaa ehdotusta vastaan tehnyt.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen, terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin annettua lausunnot [2]) asiasta päätti [3]) kaupunginvaltuusto kamarin lausunnossa esiintuoduilla syillä esittää, että lääkintöhallituksen tekemiä muistutuksia ei otettaisi huomioon.

Sittemmin ilmoitettiin maistraatin kirjelmässä huhtikuun 18 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi [4]), että senaatti oli edellisen maaliskuun 31 päivänä vahvistanut valtuuston ehdottaman kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelien n:ojen 272—28(kaupungin- asemakaavan- muutoksen vahvistus ja maa-alueen myynti.

Sittenkun kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin oli kokouksessaan kesäkuun 10 päivänä 1913 päättänyt [5]) kunnallisen teurastamon rakennettavaksi kortteleihin n:oihin 274, 275, 278 ja 279 Sörnäsin niemekkeelle, lähetti rahatoimikamari valtuustolle toukokuun 25:ntenä päivätyn kirjelmän, jossa kamari lausui että, koska mainittu päätös vaati näiden korttelien sekä niiden viereisten katujen uudestijärjestelyä sekä sanottujen korttelien itäpuolella olevain alueiden osittaista kaupunginasemakaavanmuutosta, oli teurastamon rakennustoimikunta teettänyt ehdotuksen X kaupunginosan korttelien n:ojen 272—280 kaupunginasemakaavanmuutokseksi sekä lähettänyt sen kamariin, samalla ilmoittaen, että niin rakennustoimikunta kuin kaupungin yleisten töiden hallituskin oli tarkastanut tämän ehdotuksen havaitsematta olevan syitä muistutuksiin. Ehdotuksen toteuttaminen ei millään tavoin vaikuttaisi oleviin omistusoikeusoloihin, lukuunottamatta, sitä että Helsingin siirappitehdasosakeyhtiön hallussa oleva tontti n:o 1 Sörnäsin torin varrella tehdaskorttelissa n:o 280 saisi hieman laajennetun suorakaidemaisen muodon sekä nimekseen n:o 11 Työpajakadun varrella viimeksi mainitussa korttelissa. Tiedustelun johdosta oli yhtiö ilmoittanut suostuvansa lunastamaan sen noin 770 m²:n laajuisen lisäalueen, joka ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta tulisi liitettäväksi yhtiön tonttiin, 12 markan hinnasta m²:ltä. Kamari, joka oli mainitusta kaupunginasemakaavan muutosehdotuksesta hankkinut terveydenhoitolautakunnan lausunnon, esitti, että kaupunginvaltuusto

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 8 ja 9. — [2]) Rtk. kirj. tammik. 15 p. n:o 39. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 5 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 11 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 51 ja seur.

hyväksyisi ehdotuksen ja hankkisi sille k. senaatin vahvistuksen sekä valtuuttaisi kamarin, sittenkun kaupunginasemakaavanmuutos oli vahvistettu, Helsingin siirappitehdasosakeyhtiölle edellä mainitusta hinnasta myymään puheena olevan lisäalueen ja määräämään kaupan muut ehdot.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Sittemmin ilmoitettiin [2]) maistraatin kirjelmässä lokakuun 31 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli saman kuukauden 20 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelin n:o 179 muutettu kaupunginasemakaava vahvistettu.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 oli hyväksynyt [3]) korttelissa n:o 179 IV kaupunginosaa sijaitsevan kaupungin ainespihan laajennus- ja jaoitusehdotuksen, lähetti rahatoimikamari kirjelmässä joulukuun 11 päivältä samaa vuotta valtuustolle kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen siitä johtuvaksi mainitun korttelin kaupunginasemakaavanmuutokseksi sekä esitti, että ehdotukselle, josta kamari oli hankkinut terveydenhoitolautakunnan lausunnon, anottaisiin k. senaatin vahvistusta. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [4]).

Sittemmin ilmoitettiin maistraatin kirjelmässä toukokuun 9 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi [5]), että senaatti oli edellisen huhtikuun 28 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelin n:o 392 muutettu kaupunginasemakaava vahvistettu.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli päättänyt [6]) koulutalon suomenkieliselle kansakoululle rakennettavaksi kortteliin n:o 392 XII kaupunginosaa, lähetti rahatoimikamari kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä valtuustolle kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mainitun korttelin kaupunginasemakaavanmuutokseksi, jonka mukaan yhdistämällä ja järjestämällä 10 korttelissa olevaa tonttia saataisiin koulua varten uusi tontti, ja esitti kamari, että ehdotukselle hankittaisiin k. senaatin vahvistus sekä että, koska korttelin muut tontit luultavasti tulivat järjesteltäviksi, sen johdosta että uusi asematalo kohdakkoin tuli rakennettavaksi Fredriksperin asemapihalle emäradan itäpuolelle sekä liikenne vaati laittamaan uusia kulkuväyliä sanotulle asemalle, viimeksi mainittuja tontteja ei toistaiseksi myytäisi.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [7]).

---

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 15 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 3 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 68. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 6 §. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 3 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 39 ja 40. — [7]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 5 §.

Sittemmin saatettiin maistraatin kirjelmässä elokuun 19 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi [1]), että senaatti oli vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelien n:ojen 522—525 muutettu kaupunginasemakaava vahvistettu.

Keskuspuiston perustamista Helsinkiin koskevassa asiassa huomautti kaupungin yleisten töiden hallitus kirjelmässä [2]) tammikuun 17 päivältä 1913, että hallituksen ehdottama, Läntiseltä viertotieltä puistoon menevä päätie siihen liittyvine laitteineen vaati hiukan muuttamaan Florantien varrella sijaitsevain korttelien n:ojen 522—525 rajoja sekä niinikään järjestelemään viimeksi mainittua tietä, minkätähden sanotun alueen kaupunginasemakaavanmuutos oli tarpeen, ja esitti hallitus sen vuoksi hankittavaksi k. senaatin vahvistuksen hallituksen laatimalle, mainitun kirjelmän oheiselle puheena olevain korttelien kaupunginasemakaavan muutosehdotukselle.

Rahatoimikamarin kirjelmässä [2]) huhtikuun 6 päivältä ilmoitettua, että kamari, joka oli mainitusta kaupunginasemakaavan muutosehdotuksesta hankkinut terveydenhoitolautakunnan lausunnon, oli ehdotukseen yhtynyt, myöntyi [3]) kaupunginvaltuusto hallituksen esitykseen.

Sittemmin saatettiin maistraatin kirjelmässä syyskuun 23 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi [4]), että senaatti oli edellisen elokuun 25 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Korttelien n:ojen 37, 38 ja 41 muutettu kaupunginasemakaava vahvistettu.

Sittenkun kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin oli kokouksessaan maaliskuun 31 päivänä päättänyt [5]) ostaa tontteja ja tontinosia korttelista n:o 38 II kaupunginosaa uuden kadun teettämiseksi Rautatientorin ja Vuorikadun välille sekä varsinainen valtuusto oli antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi [5]) laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen siitä johtuvaksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi, lähetti rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 6 päivältä valtuustolle hallituksen laatiman ehdotuksen mainitussa kaupunginosassa sijaitsevain korttelien n:ojen 37, 38 ja 41 kaupunginasemakaavanmuutokseksi sekä esitti, että ehdotukselle, josta terveydenhoitolautakunnan lausunto oli hankittu, haettaisiin senaatin vahvistus. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [6]).

Samalla kaupunginvaltuusto äänestettyään päätti, että uusi katu oli saava nimekseen Genombrottsgatan—Murtokatu.

Sittemmin saatettiin maistraatin kirjelmässä heinäkuun 28 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi [7]), että senaatti oli vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 7 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33. Ks. myös tätä kert. siv. 59 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 8 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 3 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 46 ja seur. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 2 §. — [7]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 7 §.

Kirkkomaankatua koskeva kaupunginasemakaavanmuutos.

Kaupunginvaltuuston kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1913 annettua [1]) kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi, sittenkun kreikkalais-oikeauskoisen seurakunnan kanssa oli tehty lopullinen sopimus 15 metriä leveän, noin 3,700 m² käsittävän maakaistaleen luovuttamisesta kaupungille Kirkkomaankadun viereltä mainitun seurakunnan hautausmaana käytetystä alueesta 10 markan vastikkeesta neliömetri, laatia ehdotuksen siitä johtuvaksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi, lähetti rahatoimikamari, joka oli tuollaisen sopimuksen tehnyt, kirjelmässä syyskuun 17 päivältä valtuustolle hallituksen laatiman kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen mainitun kadun eteläosan laajentamiseksi sekä esitti, että k. senaatilta hankittaisiin vahvistus ehdotukselle. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [2]).

Rauennut kysymys korttelin n:o 291 kaupunginasemakaavan muuttamisesta.

Kirjelmässä tammikuun 8 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että tehdaskorttelissa n:o 291 Sörnäsin rantatien varrella olevan tehdastontin n:o 13 omistaja, aktiebolaget Gottfr. Strömberg osakeyhtiö, sekä samassa korttelissa Laaksokadun varrella sijaitsevan tehdastontin n:o 2 omistaja, Kallion konepajaosakeyhtiö, olivat kamarilta anoneet saada omakseen lunastaa tontteihinsa rajoittuvat viimeksi mainitun kadun osat, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto alustavasti hyväksyisi kirjelmän oheisen ehdotuksen puheenalaisen korttelin kaupunginasemakaavan muutokseksi sekä valtuuttaisi kamarin, sittenkun tämä kaupunginasemakaavanmuutos oli saavuttanut asianmukaisen vahvistuksen, edellä mainituille osakeyhtiöille myymään muutoksen johdosta syntyneet lisäalueet kamarin esittämin ehdoin.

Tämän rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) sillä lisäyksellä, että kumpaisenkin yhtiön tuli panna tarpeellinen vakuus niiden kanssa alustavasti tehdyn, puheena olevain alueiden ostoa koskevan sopimuksen täyttämisestä ennen ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen hankkimista ja viimeistään kesäkuun 1 päivänä.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä kesäkuun 4 päivältä, että edellä mainittua vakuutta ei ollut määräajan kuluessa pantu, sekä esitti sentähden, että kysymys korttelin n:o 291 kaupunginasemakaavan muuttamisesta saisi raueta. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [4]).

Lausunto korttelien n:ojen 403 ja 422 kaupunginasemakaavanmuutosta koskevasta asiasta.

Kirjelmässä joulukuun 14 päivältä 1913 lähetti maistraatti valtuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa kaupunginvaltuustolta oli vaadittu lopullista lausuntoa sen johdosta, mitä muinaistieteellinen toimisto oli k. senaatissa esittänyt asiassa, joka koski anottua

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 14 ja 15. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 7 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 7 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 11 §.

vahvistusta valtuuston joulukuun 10 päivänä 1912 tekemälle, XIII kaupunginosassa sijaitsevain korttelien n:ojen 403 ja 422 kaupunginasemakaavanmuutosta koskevalle päätökselle [1]).

Rahatoimikamari, jonka lausunto asiasta oli hankittu, mainitsi kirjelmässä heinäkuun 9 päivältä kaupungin yleisten töiden hallituksen kamarille ilmoittaneen, että edellä mainitun kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen olivat tarkastaneet sekä muinaistieteellisen toimiston että hallituksen edustajat ja että ensinmainitutkin olivat sen nyttemmin hyväksyneet, kuitenkin lausuen toivomuksen että, jos jokin osa kohta museokorttelin n:o 422 ehdotettujen rajain ulkopuolella sijaitsevasta kaupungin omistamasta alueesta tarvittaisiin tilan tahi sopivan paikan hankkimiseksi vastaiselle M. A. Castrénin muistopatsaalle, kaupunginviranomaiset eivät kieltäytyisi antamasta sellaista paikkaa. Kun näin ollen ehdotuksen lopullinen vahvistus ei enää kohdannut estettä muinaistieteellisen toimiston puolelta, ehdotti kamari, että kaupunginvaltuusto toistaisi anomuksensa semmoisen vahvistuksen saamisesta. Mitä sitten tuli toivomukseen, että tarpeen vaatiessa luovutettaisiin kaupungin maalta paikka vastaiselle Castrén-patsaalle, lausui kamari että, sittenkun oli laadittu lopullinen ehdotus muistopatsaan sijoittamiseksi, kaupunginviranomaisilla ei näyttänyt olevan aihetta vastustaa muistopatsaan sijoittamista esimerkiksi korttelia n:o 422 eteläpuolelta rajoittavalle jalkakäytävälle, joka oli kaupunginasemakaavan muutosehdotukseen merkitty erittäin leveäksi. Kaupunginviranomaisten tulisi kuitenkin varata itselleen oikeus, ennenkuin lopullista lupaa muistopatsaan sijoittamiseen kaupungin maalle myönnettiin, tarkastaa ehdotus.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto laatia lausuntonsa sen mukaisesti mitä rahatoimikamari oli edellä kerrotulla tavalla esittänyt.

2. *Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat.*

Maatilan osto työsiirtolan paikaksi.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan kesäkuun 10 päivänä 1913 palauttanut [3]) kysymyksen maatilan ostosta miesten työsiirtolan paikaksi asiaa varten aikaisemmin asetettuun valiokuntaan edelleen valmisteltavaksi, antoi valiokunta maaliskuun

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 4 ja 5. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 9 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 10 ja seur.

3:ntena päivätyn mietinnön n:o 3 [1]). Siinä valiokunta lausui m. m. seuraavaa:

Sittenkun Vihdin ja Lohjan pitäjissä sijaitsevat, ostettaviksi tarjotut maatilat oli havaittu tarkoitukseen sopimattomiksi, oli uusiin neuvotteluihin ryhdytty Hausjärven pitäjässä sijaitsevan Ryttylän kantatilan omistajain kanssa, jonka maatilan, asiaa rahatoimikamarissa käsiteltäessä, muuan kamarin vähemmistö oli pannut etusijaan kaikkien tarkoitukseen tarjottujen maatilain joukosta.

Valiokunta oli tullut siihen käsitykseen, ettei käynyt puoltaminen ostettavaksi maatilaa kokonaisuudessaan, etusijassa korkean hinnan, 170,000 markan vuoksi, joka kenties ylitti niiden uhrausten rajan, joita kaupunki suostuisi tekemään tämän tarkoituksen hyväksi. Tähän tuli lisäksi, että Ryttylän maatila laajoine viljelysaloineen nähtävästi vaatisi lukuisampaa palkattua työväkeä kuin mitä laitoksella aina olisi käytettävänään.

Edellä mainituissa keskusteluissa oli tarjottu kaupungin lunastettavaksi 106,000 markan hinnasta osin Ryttylän kantatilaan, osin sen viereiseen Ykslammin taloon ynnä kahteen läheisen palstatilaan kuuluvat, laaditussa kartassa tarkemmin osotetut ja kaikkiaan 180.04 hehtaarin laajuiset tilukset. Tarjous käsitti kaikki mainituilla tiluksilla olevat rakennukset ynnä puhelin-, vesi- ja sähkövalojohdot, mutta ei karjaa, rehuja, viljaa eikä muuta kalustoa. Laitoksen kuntoonpanosta oli laskettu olevan kustannuksia 10,000 markkaa. Irtaimiston hankinnasta olisi kustannuksia 25,000 markkaa.

Ryttylään suunnitellun laitoksen vuosimenot oli kaupunkilähetys, edellyttäen laitokseen otettavan enintään 50 hoidokkia sekä tilan saatavan maksutta käytettäväksi, laskenut nousevan kaikkiaan 43,650 markkaan. Näihin vuosimenoihin oli kaupunkilähetyksellä käytettävänä tuloja 25,150 markkaa. Kaupungin puolelta tarpeellinen kannatusapu olisi siis 18,500 markkaa. Vuodelta 1914 riittäisi 9,000 markan kannatusapu, siihen nähden että laitos vasta kesän lopulla alottaisi varsinaisen toimintansa.

Syy, joka etusijassa puolsi edellä mainittujen Ryttylän maatilan osain ostoa, oli se, että tilalla oli lukuisia ja tilavia sekä varsin hyvässä kunnossa olevia rakennuksia, jotka kävi edullisesti sovittaminen työsiirtolan tarpeisiin, vieläpä tarjosivat tilaisuutta laitoksen vastaiseen laajentamiseenkin. Näiden rakennusten johdosta oli tila erittäin sopiva työsiirtolan tahi, jos tämä vasten luuloa ei osottautuisi elinvoimaiseksi, muiden sellaisten yleishyödyllisten laitosten paikaksi, joita kunta katsoisi olevan aihetta perustaa.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

Valiokunta ehdotti m. m.,

että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

mietinnön oheisen kirjallisen tarjouksen hyväksyen kaikkiaan 106,000 markan hinnasta ostaa tarjouksessa mainitut Hausjärven pitäjän Ryttylän maatilaan kuuluvat maa-alueet työsiirtolan perustamiseksi Helsingin kaupungista kotoisin olevia, apua tarvitsevia miehiä varten;

mainitun kauppahinnan suoritettavaksi 1911 vuoden obligatsionilainasta; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi ryhtyä päätöksistä johtuviin täytäntöönpanotoimiin;

sekä että varsinainen kaupunginvaltuusto päättäisi:

k. senaatilta hankkia vahvistuksen edellä mainituille päätöksille;

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi edellä mainituin ehdoin sekä määräten, että tilukset kiinnityksettöminä luovutetaan kaupungille ja asianmukainen tiluslohkominen myyjäin kustannuksella sitä ennen toimitetaan, päättää puheenalaisten maa-alueitten kaupan sekä määrätä haltuunottoajan.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyivät [1]) sekä lisätty että varsinainen valtuusto valiokunnan esityksen.

Sittemmin saatettiin maistraatin kirjelmässä kesäkuun 5 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi [2]), että senaatti oli vahvistanut edellä mainitut lisätyn kaupunginvaltuuston päätökset.

Maa-alueen ynnä rakennusten osto Outamon kasvatuslaitosta varten.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 25 päivänä 1913 oli erikoisvaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt [3]) kasvatuslautakunnan esityksen kaikkien Lohjan pitäjän Outamon ratsutilan tonttialueella olevain rakennusten ynnä tarpeellisen maa-alueen ostamisesta ratsutilalle sijoitetun kasvatuslaitoksen tarpeisiin, antoi valiokunta huhtikuun 14:ntenä päivätyn mietinnön asiasta [4]). Mietinnössä lausui valiokunta m. m. seuraavaa:

Puheenalainen kasvatuslaitos oli sijoitettuna Outamon ratsutilan rakennuksiin, jotka kasvatuslautakunta oli tarkoitusta varten vuokrannut, viimeksi huhtikuun 13 päivänä 1913 tehdyllä välikirjalla 25 vuodeksi, saman vuoden syyskuun 1 päivästä lukien, sekä 1,350 markan vuosivuokrasta. Tämän välikirjan mukaan oli maatilan omistaja, konsuli H. van Gilse van der Pals velvollinen vuokrakauden kuluessa vastaamaan ainoastaan ulkopuolisista korjauksista,

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 1 § ja valt. pöytäk. s. p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 7 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 15. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24. Ks. myös tätä kert. siv. 40 ja 41.

jota vastoin kaupungin oli kustannettava rakennusten sisäinen kunnossapito ja tarpeelliset muutostyöt.

Esillä olevaa kysymystä harkitessaan oli valiokunta edellyttänyt Outamon kasvatuslaitoksen täyttävän pysyväistä tarvetta sekä laitoksen huoneistoja olevan, hoidokkilukua silmällä pitäen, välttämättä laajennettava. Kaupungin toimeenpanemat perusparannukset, jotka todennäköisesti tulivat olemaan varsin laajaperäisiä, jäisivät vuokrakauden umpeen mentyä maanomistajan hyväksi, ellei hän suostunut kohtuullisin ehdoin vuokrakautta pitentämään. Näin ollen ja kun paikka sekä asemansa että pintamuodostuksensa puolesta oli erittäin sopiva tarkoitukseen, oli valiokunta katsonut painavien syiden puoltavan alueen ja rakennusten lunastamista, jos maanomistajan kanssa saatiin sopimus edullisilla ehdoilla aikaan.

Maanomistajan vaatimaa rakennusten hintaa 15,000 markkaa ei valiokunnan mielestä käynyt pitäminen kohtuuttomana. Jotta laitos voisi täysin tyydyttävästi vastata tarkoitustaan, oli valiokunta katsonut sen käytettäväksi olevan lunastettava kaikkiaan 10.355 ha, josta alasta 7.120 ha olisi tonttipaikkaa ja viljelysmaata sekä 3.235 ha metsämaata. Maanomistaja oli mietinnön oheisessa tarjouksessa ilmoittanut suostuvansa luovuttamaan tarpeellisen alueen 1,500 markan hinnasta hehtaarilta, jota hintaa paikkakunnan oloihin sekä paikan asemaan ja laatuun nähden ei käynyt pitäminen kohtuuttomana, erittäinkin jos maa-arvon nousu otettiin huomioon. Tämän tarjouksen mukaan olisi kauppahinta siis tasaluvuin kaikkiaan 30,000 markkaa, josta määrästä puolet tuli rakennusten ja loput maan osalle. Tarkoitukseen käytetyn pääoman korko ei siis sanottavasti ylittäisi edellä mainitussa välikirjassa määrättyä rakennusten vuokraa. Maa-alueen erilleen murtaminen kantatilasta toimitettaisiin tarjouksen mukaan maanomistajan kustannuksella lohkomalla ja alue siirtyisi kaupungin haltuun kiinnityksettömänä. Lohkomalla erilleen murrettu alue muodostaisi maanosituksesta voimassa olevain lainmääräysten mukaan itsenäisen tilan, jolla oli osallisuus ratsutilan kalaveteen.

Valiokunta esitti,

että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

edellä mainitun tarjouksen hyväksyen, yhteensä 30,000 markan hinnasta ostaa Lohjan pitäjän Outamon yksinäisratsutilaan kuuluvan, kaikkiaan 10.355 ha:n laajuisen alueen siinä olevine rakennuksineen sikäläisen kasvatuslaitoksen käytettäväksi; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi ryhtyä päätöksen aiheuttamiin täytäntöönpanotoimiin;

sekä että varsinainen valtuusto päättäisi m. m.:

osottaa yllämainitun kauppahinnan edeltäpäin kaupunginkas-

sasta suoritettavaksi ja sitten pantavaksi maksettavaksi 1915 vuoden rahasäännöstä; samoin kuin

käskeä rahatoimikamarin maanomistajan tekemässä tarjouksessa mainituin ehdoin päättää puheenalaisen maa-alueen kaupan sekä määrätä haltuunottoajan.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyivät [1]) lisätty ja varsinainen kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen.

Ruoholahdenkadun tontin n:o 25 osto.

Kirjelmässä [2]) toukokuun 25 päivältä mainitsi rahatoimikamari että, kun voinvientiosuusliike Valio aikoi korttelissa n:o 171 omistamalleen tehdastontille Ruoholahdenkatu n:o 25 rakennuttaa tavarasuojan, mutta mainittu tontti oli kaupungille tarpeellinen, jotta sekä satamaraiteille että Bus- ja Santaholman raidelaitteista johtuville satamaradan täydennyksille saataisiin korttelien n:ojen 171 ja 172 väliltä laajempaa tilaa kuin siellä oli käytettävänä, samoin kuin jotta saataisiin tilaisuus yhdistää Ruoholahden pohjoisrannassa oleva varastoalue satamarataan toisin tavoin kuin nykyään oli laita, oli osuusliike Valion kanssa ryhdytty keskusteluihin puheena olevan tontin mainittuun tarkoitukseen tarpeellisen itäosan luovuttamisesta kaupungille. Kun kuitenkin osuusliikkeen asettamia tontinosan luovutusehtoja täytyi pitää kohtuuttomina — m. m. vaadittiin hintaa 179,000 markkaa — ei kaupungilla ollut muuta keinoa kuin pakkolunastusta käyttämällä hankkia tarpeellinen maa omakseen. Koko tontin hankkiminen kävisi kuitenkin kaupungille suhteellisesti paljon edullisemmaksi, koska kaupunki, siinä tapauksessa että ainoastaan tontin itäosa pakkolunastettaisiin, velvoitettaisiin omistajalle korvaamaan tontin jälellä olevan osan arvonvähennys. Kamari sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimiin korttelissa n:o 171 Ruoholahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 25 pakkolunastamiseksi kaupungille.

Asiaa lisätylle kaupunginvaltuustolle esiteltäessä havaitsi [3]) tämä, ettei kaupunki heti tarvinnut pakkolunastettavaksi ehdotettua tonttia kokonaan, sillä ainoastaan sen itäosa oli tarpeellinen mainittuun tarkoitukseen; mutta kun täytyi edellyttää, että tontin jälellä oleva osakin lähiaikoina Bus- ja Santaholman liikenteen laajennuttua tarvittiin kaupungin käytettäväksi, päätti valtuusto hyväksyä rahatoimikamarin esityksen, ja oli sentähden k. senaatilta anottava lupaa koko puheena olevan tontin pakkolunastamiseen. Samalla päätti lisätty kaupunginvaltuusto, että tontista maksettava kauppahinta oli suoritettava kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista, minkä ohessa varsinainen kaupunginval-

[1]) Lis. valt. pöytäk. toukok. 26 p. 1 § ja valt. pöytäk. s. p. 1 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 48. — [3]) Lis. valt. pöytäk. lokak. 6 p. 1 §.

tuusto sai toimekseen hankkia senaatin vahvistuksen viimeksi mainitulle päätökselle.

Merimieskadun tontin n:o 11 myynti.

Sittenkun Högre svenska handelsläroverket i Helsingfors, aktiebolag nimisen yhtiön johtokunta oli kaupunginvaltuustolta anonut, että valtuusto mainitun oppilaitoksen talon paikaksi yhtiölle tai tarkoitusta varten perustetulle erityiselle koulutalo-osakeyhtiölle huutokaupatta möisi Rata-, Yrjön- ja Merimieskadun välisen rakentamattoman alueen korttelin n:o 60 itäpuolelta VII kaupunginosasta, sekä valtuusto oli, rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta, kokouksessaan joulukuun 16 päivänä 1913 palauttanut [1]) asian kamariin käskien sen yksissä neuvoin hakijan kanssa etsiä ja valtuustolle ehdottaa sopivampaa tonttia puheena olevaan tarkoitukseen, esitti rahatoimikamari kirjelmässä helmikuun 26 päivältä, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

edellä mainitulle yhtiölle tai vastaiselle rakennusosakeyhtiölle myydä Merimieskadun tontin n:o 11 korttelista n:o 110 74,497 markan 50 pennin hinnasta, josta puolet saisi korotta seistä kiinnitysvakuutta vastaan ja tarvitsisi maksaa ainoastaan siinä tapauksessa, että tontille teetettyä taloa ei enää käytettäisi kauppaoppilaitoksen tarpeisiin, jota vastoin jälellä oleva hinnan osa olisi suoritettava niiden maksuehtojen mukaan, mitkä nykyään olivat voimassa kaupungin asuntotontteja myydessä; sekä

että mainitulle tontille oli teetettävä paikan asemaa vastaava kivitalo niin, että rajakkaista kaupungin kansakoulutonttia päin oleva talon sivuseinä käsiteltiin julkisivuna ja että rakennuksen piirustukset tarkasti ja hyväksyi kaupungin yleisten töiden hallitus.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto tämän rahatoimikamarin esityksen.

Porthankadun tonttien n:ojen 15 ja 17 myynti.

Kallion yhteiskoulun kannatusyhdistyksen tehtyä kaupunginvaltuustolle anomuksen saada lunastaa Porthankadun tontit n:ot 15 ja 17 rakennuttaakseen niihin talon Kallion yhteiskoululle päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että mainitut tontit oli yhdistykselle myytävä 54,000 markan hinnasta, josta puolet eli 27,000 markkaa suoritettaisiin tavallisessa järjestyksessä ja toinen puoli saisi jäädä seisomaan kiinnitysvakuutta vastaan ja tarvitsisi maksaa ainoastaan siinä tapauksessa, että tontteja käytettiin muuhun kuin nyt puheena olevaan tarkoitukseen tahi valtio otti hankkeissa olevan koulun haltuunsa. Kysymys, voiko kaupunki tyytyä toiseen kiinnitykseen maksamattoman kauppahinnan vakuudeksi, jätettiin toistaiseksi sillensä ja otettaisiin tutkittavaksi asiasta tehtävän eri hake-

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 20. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 11 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 24 §.

muksen johdosta sekä sittenkun oli selvitetty, että se voi kaupungille tappionvaaraa tuottamatta käydä päinsä.

Runebergkadun tontin n:o 43 ja Kaarlenkadun tontin n:o 11 myynti

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin Helsingin telefooniyhdistykselle myymään Runebergkadun tontin n:o 43 korttelista n:o 443 ja Kaarlenkadun tontin n:o 11 korttelista n:o 339, edellisen 62,635 markan 32 pennin ja jälkimäisen 34,153 markan 25 pennin hinnasta, maksettavaksi asuntotonttien myynnistä voimassa olevain maksuehtojen mukaan.

Erään Ryttylän kartanoon kuuluvan maa-alueen myynti

Sittenkun varamaanmittari Hj. Roering, joka oli määrätty kartoittamaan ja arvioimaan erinäisiä Riihimäen rautatieaseman läheisyydessä sijaitsevia maa-alueita venäläisen sotaväen ampumaradan sijoittamiseksi sinne, oli kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle osotetussa, rahatoimikamariin lähetetyssä kirjelmässä tiedustellut, suostuisiko kaupunki tarkoitukseen luovuttamaan mainitun radan alueella sijaitsevan Ruoppala nimisen ja kaupungin omistamaan Hausjärven pitäjän Ryttylän kartanoon kuuluvan 3 hehtaarin laajuisen palstatilan siitä 6,912 markan hinnasta, minkä varamaanmittari Roering oli arvioidessaan sille pannut, esitti rahatoimikamari kirjelmässä lokakuun 5 päivältä, että kaupunginvaltuusto ilmoittaisi kaupungin suostuvan myymään mainitun lohkon Suomen valtiolle edellä ilmoitetusta hinnasta. Lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) esityksen.

Maa-alueiden luovuttaminen Katajanokalta Venäjän valtiolle.

Kirjelmässä [3]) maaliskuun 19 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että Viaporin sotasataman hallitus oli maistraattiin annetussa kirjelmässä ilmoittanut aikovansa ryhtyä rakentamaan kasarmeja, työpajoja ja asuinrakennuksia Katajanokalle, joita tarkoituksia varten meriministeriö oli halunnut omakseen hankkia kaupungin siellä omistamia maa-alueita, joiden asema ja laajuus tarkemmin kävi selville asiakirjain oheisesta karttaluonnoksesta, sekä halunnut saada tietää, millä ehdoilla ja mistä hinnasta nämä alueet olisivat saatavissa, ja oli maistraatti lähettänyt mainitun kirjelmän rahatoimikamariin tarpeellista toimenpidettä varten. Tämän johdosta oli kamari hankkinut kaupungin yleisten töiden hallituksen, satamakapteenin ja Helsingin kauppavaltuutettujen lausunnot sekä esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi maistraatille ilmoittaa kaupungin suostuvan alla esitetyin ehdoin Venäjän valtiolle luovuttamaan seuraavat Katajanokalla sijaitsevat maa-alueet:

1) Länsi Satamakadun jatkoksen ja korttelin n:o 143 välillä kohta Laivastokadun pohjoispuolella sijaitsevan alan, 950 m², 130 markan yksikköhinnasta eli kaikkiaan 123,500 markasta, sillä ehdolla että alue rakennetaan niin, että se on paikan kaunistukseksi;

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 8 §. — [2]) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 1 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 36.

2) korttelin n:o 143 ja merisotilasviranomaisten hallussa olevan Katajanokan kasarmialueen länsirajan välisen rantakaistaleen sekä sen viereisen laiturin ja Laivastokadun alapengermän itäosan, 5,892 m², 45 markan yksikköhinnasta eli siis kaikkiaan 265,140 markasta seuraavin ehdoin:

a) että 6 metrin levyinen alue pitkin etelärajaa jätetään rakentamatta;

b) että kaakkoisraja määrätään oheenpannun piirustuksen mukaisesti; sekä

c) että alueen itäosan alitse kulkeva yleinen lokaviemäri pysytetään sillänsä ja maa sen kohdalta jätetään rakentamatta ainakin 2 metrin leveydeltä pitkin kanavan koko pituutta, jota paitsi rakennuskonttorille varataan oikeus käyttää kaupungin työväkeä puheenalaisella alueella kanavaa korjaamassa ja silmällä pitämässä; sekä

3) korttelin n:o 190, mainitun korttelin ja Kruunuvuorenkadun jatkoksen pohjoisrajan välisen alueen, jota Katajanokan itäisimmistä kortteleista erottaa 16 metrin levyinen katu, sekä viimeksi mainitun alueen rantalinjan ja karttaan piirretyn keltaisen linjan rajoittaman vesialueen, joka on sen alueen yhteydessä, joka kaakossa rajoittaa edellä mainittua venäläisten merisotilasviranomaisten hallussa jo olevaa kasarmialuetta, kaikkiaan 12,620 m² maata ja 2,190 m² vettä, maan 200 markasta sekä vesialueen 5 markasta neliömetriltä eli siis koko alueen 2,534,950 markasta.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Maa-alueiden luovuttaminen Fredriksperistä valtionrautateille.

Kirjelmässä lokakuun 29 päivältä ilmoitti rahatoimikamari rautatiehallituksen kamarilta tiedustelleen, mistä hinnasta kaupunki suostuisi valtionrautateille luovuttamaan osan Fredriksperin rautatieaseman vierellä sijaitsevia, kaupungille kuuluvia maa-alueita, ja esitti kamari, joka asiasta oli hankkinut kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon, että kaupunginvaltuusto ilmoittaisi kaupungin suostuvan valtionrautateille luovuttamaan puheena olevat maa-alueet, yhteensä 118,070 m², 279,270 markan hinnasta, mihin tulisi lisäksi 37,500 markkaa korvausta niistä lisäkuluista, joita kaupungille koituisi, sen johdosta että täytyisi pohjoisemmaksi siirtää katu, joka oli aikomus teettää pitkin puheena olevan maa-alueen lounaisrajaa Sörnäsin haararadan pohjoispuolitse, sekä sillä ehdolla että valtionrautatiet sallivat teettää tarpeellisen määrän siltoja niiden rautatien molemmilla puolilla sijaitsevain, kaupungille kuu-

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 17 §.

luvain alueiden yhdistämiseksi, joiden kesken liikennettä jo oli olemassa tahi vastedes syntyi.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto ilmoittaa kaupungin, sillä edellytyksellä että valtionrautatiet pakkolunastamalla hankkivat puheena olevat maa-alueet omakseen, tyytyvän rahatoimikamarin ehdottamaan korvaussummaan sekä niinikään hyväksyvän muut kamarin esittämät alueiden luovutusehdot.

Stora Enskärin y. m. saarten luovuttaminen venäläiselle sotilashallinnolle.

Kirjelmässä joulukuun 15 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle läänin kuvernöörin lähetteen täkäläisten venäläisten sotilasviranomaisten anomuksen johdosta, että kaupunki korvauksetta sotilashallinnolle luovuttaisi Stora Enskär ja Rysskär nimiset saaret.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [2]) asiasta päätti [3]) kaupunginvaltuusto, koska Stora Enskär kuului kaupungille lahjoitettuun maahan ja Rysskär oli laadultaan semmoiseen maahan verrattava sekä kaupunki heinäkuun 13 päivänä 1719 annetun kunink. päätöksen ynnä syyskuun 25 ja huhtikuun 27 päivänä 1750 annettujen kunink. kirjeiden mukaan, ei ollut oikeutettu korvauksetta niitä luovuttamaan, ilmoittaa kaupungin suostuvan, edellyttäen pakkolunastusmenettelyä mainittujen saarien hankkimiseksi käytettävän, luovuttamaan ne 15 pennin yksikköhinnasta neliömetriltä, edelleen sillä edellytyksellä että myöskin kaupungille lahjoitettuun maahan kuuluvat Skogskärin ja Hamngrundetin saaret luettiin luovutukseen samasta yksikköhinnasta ja että pakkolunastuksessa kaupungin hallusta pois joutuvasta vesialueesta annettiin eri korvaus.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.*

Kysymys Pakaan ja Hietaniemen alueiden jaoittamisesta tehdas- ja varastopaikoiksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 14 päivänä 1913 oli erikoisvaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt [4]) rahatoimikamarin esityksen Pakaan alueen eteläosan jakamisesta tehdas- ja varastopaikoiksi, antoi valiokunta maaliskuun 3:ntena päivätyn mietinnön [5]) asiasta. Valiokunta lausui m. m. seuraavaa:

Rahatoimikamarin laatimaa asemanjaoitusehdotusta tarkastaessaan oli valiokunta havainnut ehdotuksen kaikissa pääkohdissaan laadituksi oikeilla perusteilla, joten kaupunginvaltuusto voi sen pääasiassa hyväksyä. Valiokunta oli kuitenkin pitänyt suunni-

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 5 §. — [2]) Rtk. kirj. jouluk. 16 p. n:o 829. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 8 §. — [4]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 21 ja seur. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12.

telmaan tarpeellisena sellaista muutosta, että tehdastontit sijoitettaisiin yksinomaan alueen tasaisempaan osaan ja että alueen sangen mäkinen itäosa järjestettäisiin asuntokortteleiksi. Tämän rajoituksen toimeenpanemalla sekä kulkuväyliä ja rautatieraidetta sopivasti sijoittamalla päästäisiin teettämästä erinäisiä louhintatöitä ja säästyisi tuntuvia kustannuksia alueen kuntoonpanossa. Näitä seikkoja silmälläpitäen oli valiokunta laadituttanut mietinnön oheisen muutetun ehdotuksen alueen järjestämiseksi. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesta alueen järjestämisestä olisi kustannuksia 74,400 markkaa vähemmän kuin rahatoimikamarin ehdotuksen toteuttamisesta. Valiokunta sentähden puolsi, että kaupunginvaltuusto varaisi alueen puheena olevaan tarkoitukseen sekä pääasiassa hyväksyisi valiokunnan esittämän muutetun suunnitelman paikan vastaiseksi järjestämiseksi.

Valiokunta ei kuitenkaan ollut katsonut olevan rajoittuminen tarkastamaan Pakaan alueen sopivaisuutta tehdasalueeksi, vaan oli sen ohessa myös tahtonut tutkia, oliko kaupungin käytettävänä muita ja sopivampia paikkoja, kunnes Vanhankaupunginselän rannalle suunnitellut laitokset verraten kaukaisessa tulevaisuudessa saataisiin aikaan. Sillä vaikka Pakaa tarjosi huomattavia etuja, oli kuitenkin pelättävissä, että sikäläisten tonttien kysyntä paikan etäisyyden ja tyydyttäväin laivakulkuyhteyksien aikaansaantia kohtaavain vaikeuksien johdosta ei alussa olisi mainittavan suuri. Esiintyi sentähden vastattavaksi kysymys, eikö kaupunki voisi käyttää edullisemmin toisella taholla niitä runsaita järjestämiskustannuksia, mitkä tässä tulivat kysymykseen. Valiokunnan mielestä oli Hietaniemen alue, joka voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan oli merkitty huvilakaupungiksi, ainoa meren partaalla sijaitseva alue, joka oli käytettävissä tähän tarkoitukseen. Katsoen paikan edellytyksiin vastamainitussa kohden ja sen etuihin Pakaan alueen edellä oli valiokunta sitä mieltä, että tämä ajatus olisi otettava huomioon paikallisliikenteen tilantarvetta arvosteltaessa, ja ehdotti valiokunta, että kysymystä Hietaniemen alueen kuntoonpanemisesta tehdas- ja varastopaikoiksi valmisteltaisiin teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta, jonka valmistelun kaupungin yleisten töiden hallitus saisi tehtäväkseen. Vasta sittenkun suunnitelma kustannuslaskelmineen oli laadittu ja rahatoimikamarin lausunto siitä olemassa, näytti kaupunginvaltuuston olevan aika päättää Hietaniemen alueen vastaisesta käyttämisestä ja molempien paikkain keskinäisistä eduista sekä siitä, missä järjestyksessä järjestämistyöt oli teetettävä ja minkä verran varoja tarkoitukseen tarvittiin. Mainittua selvitystä odotellessa tulisi myös kysymyksen puheenalaisiin luokkiin kuuluvain tonttialain luovutustavasta saada toistaiseksi jäädä sillensä.

Asiaa uudelleen esiteltäessä palautti [1]) kaupunginvaltuusto sen valiokuntaan, jonka tuli pyytää rahatoimikamarin lausuntoa asiasta koko laajuudessaan sekä sitten lähettää mainittu lausunto valtuustolle.

Valiokunta antoi sittemmin lokakuun 29:ntenä päivätyn mietinnön n:o 2 [2]) asiasta. Mietintöön liittyi rahatoimikamarin valiokunnalle antama lausunto, jossa kamari esitti, että valiokunta tekisi kaupunginvaltuustolle esityksen Pakaan alueen jakamisesta tehdas- ja varastopaikoiksi valiokunnan muodosteleman ehdotuksen mukaan, katsomatta Hietaniemen alueen jaoituskysymykseen, jonka kamari oli lähettänyt rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosastoon valmisteltavaksi ja ehdotuksen laatimista varten.

Aikaisemmassa käsityksessään pysyen valiokunta esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että valiokunnan ehdottama muutettu Pakaan alueen eteläosan asemanjaoitus hyväksytään;

että rahatoimikamarin käsketään, sittenkun kysymys Hietaniemen alueen järjestämisestä teollisuus- ja varastopaikoiksi on kaupungin yleisten töiden hallituksessa teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta valmisteltu sekä hallitus laatinut suunnitelman tuollaiseksi järjestämiseksi, tästä antaa lausunto; sekä

että sen seikan määrääminen, missä järjestyksessä molempain edellä mainittujen paikkain järjestämistyöt on tehtävä, ja tämän johdosta tarpeellisten määrärahain osottaminen ynnä sen seikan harkitseminen, mitä muotoa noudattaen puheenalaisiin luokkiin kuuluvia tonttialoja on luovutettava, saa jäädä siksi, kunnes edellä mainittu selvitys on rahatoimikamarilta saapunut.

Tämän valiokunnan esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]).

Palkintokilpailu Vallilan kortteleihin y. m. rakennettavain pienten asuntojen piirustusten saamiseksi.

Kirjelmässä [4]) lokakuun 19 päivältä 1913 sosialilautakunta lausui että, sittenkun kaupunginvaltuusto oli vahvistanut Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennuslainarahaston säännöt sekä johtosäännön, jonka mukaan rahastoa hoitaa lautakunnan sitä varten asettama jaosto, oli lautakunta katsonut asiakseen valmistella toimenpiteitä, jotka ehkä havaittiin tarpeellisiksi, jotta rahaston tarkoituksena olevaa lainaustoimintaa kävisi alottaminen ja jatkaminen asuntopoliittisesti edullisin edellytyksin. Siinä kohden oli lautakunnan huomio etusijassa kiintynyt sellaisten toimenpiteiden tarpeellisuuteen, joiden avulla kävisi mahdolliseksi aikaansaada edellä mainituissa säännöissä tarkoitettu pienten asuntorakennusten

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 30 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 72. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 17 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

teettäminen vuokratonteille, jommoinen rakennustoiminta oli päässyt hyvään vauhtiin niin sanotulla Vallilan alueella, mutta jossa, sikäli kuin sitä kannatettaisiin uudesta lainarahastosta annettavilla lainoilla, tulisi käytäntöön toiset tyypit kuin nykyisessä Vallilassa. Tälle alueelle oli nimittäin siihen asti rakennettu pieniä vuokrakasarmeja useampaa perhettä varten ja tonteille, jotka oli annettu vuokralle ainoastaan kolmeksikymmeneksi vuodeksi, jota vastoin nyt olisi edistettävä pienempien, yhden tahi kahden perheen ja enintään 15,000 markan arvoisten asuinrakennusten teettämistä sekä sitä varten annettava käytettäväksi sopivia vuokratontteja niin pitkäksi aikaa, että lainarahastosta myönnetyt hypoteekkilainat hyvin ehdittiin kuolettaa.

Edullisimmat tähän tarkoitukseen nykyään käytettävänä olevat korttelit sijaitsivat sillä nykyisen Vallilan viereisellä alueella, jota varten kaupunginasemakaavaehdotus hiljattain oli laadittu ja jonka ehdotuksen rahatoimikamari oli lausunnon saamista varten lähettänyt lautakuntaan, ja olisivat lautakunnan mielestä suunnitellut korttelit n:ot 554 ja 555 etusijassa omansa käytettäviksi tarkoitukseen. Katsoen mainittujen korttelien erilaiseen asemaan ja pintamuodostukseen vastamainitun kaupunginasemakaavaehdotuksen mukaan oli lautakunta tullut siihen käsitykseen, että ne voisi ja tulisi periaatteessa käyttää kahta pienten asuntojen eri tyyppiä varten. Niinpä olisi toinen kortteli, n:o 555, jaettava pääasiallisesti sillä tavoin kuin kaupunginasemakaava-arkkitehti jo oli ehdottanut ja siihen rakennettava pienenlaisia erillisiä rakennuksia, kukin kahta, enintään kolmea perhettä varten. Toiseen kortteliin, n:oon 554, taas rakennettaisiin kauttaaltaan niin sanottuja rivitaloja eli yhteenrakennettuja omakotirakennuksia, joilla kullakin olisi oma pihamaansa. Kun tässä oli kysymys meille toistaiseksi vieraasta asuntotyypistä, oli tarpeellista näitä kortteleja varten laatia kokonaan uusi tontinjaoitusehdotus uusine rakennusrajoineen y. m. s.

Edellä mainittuja kahta korttelia luovutettaessa omakotitalojen paikaksi oli lautakunnan mielestä erittäin suotavaa, että alun pitäen saataisiin aikaan käytännölliset ja miellyttävät rakennustyypit, ja oli lautakunnasta näyttänyt siltä, kuin olisi sitä varten tarpeellisten piirustusten hankkimiseksi toimeenpantava pienenlainen palkintokilpailu ilmoittamalla eräät yleiset tyypit, joiden vaihteleva käsittely voisi tulla kysymykseen. Palkittuja tahi niiden lisäksi lunastettuja luonnoksia pidettäisiin sitten valinnallisina normaalipiirustuksina halullisten rakennuttajain saatavina käytettäväksi puheenalaisella alueella sekä vastedes muissakin, pääasiallisesti saman kaavion mukaan rakennettavissa kortteleissa.

Likeisimmässä yhteydessä rakennustyyppikysymyksen kanssa oli kysymys niiden tonttien järjestämisestä, joihin näitä rakennuksia teetettäisiin. Lautakunta oli sentähden katsonut, että puheenalaisen palkintokilpailun tulisi käsittää ehdotuksia sekä soveliaiksi pienten asuntojen tyypeiksi että myös useinmainitun korttelin jaoitukseksi, ollen kilpailevilla kuitenkin oikeus käyttää hyväkseen kortteliin n:o 555 nähden ennestään olevaa ehdotusta.

Kilpailu jakautuisi kahteen ryhmään, joista toinen käsittäisi tulenkestävästä aineesta kortteliin n:o 554 tehtävät rivitalot, toinen kortteliin n:o 555 puusta tahi siihen verrattavasta aineesta tehtävät erilliset rakennukset. Kumpaisessakin tapauksessa tarvittaisiin piirustukset seuraavia samassa rakennuksessa olevia huoneistoyhdistelmiä varten:

1) rakennus, jossa on kaksi kahden huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen;

2) rakennus, jossa on yksi kaksi huonetta ja yksi huoneen ja keittiön käsittävä huoneisto mukavuuksineen;

3) rakennus, jossa on kolme huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa mukavuuksineen;

4) rakennus, jossa on kaksi huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen.

Kilpailevain olisi kuitenkin sallittu ehdottaa muitakin kuin edellä lueteltuja huoneistoyhdistelmiä, kunhan ottivat huomioon, että suurempia kuin kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä huoneistoja ei saanut tulla kysymykseen. Yksityisen huoneen saisi, kun sopivaa tilaa oli, yhdistää toiseen huoneistoon erikoishuoneeksi perheen aikuisen pojan tahi tyttären käytettäväksi tahi vieraalle vuokrattavaksi. Vähimpänä lattia-alana olisi asuinhuoneessa 18 m^2 ja keittiössä 12 m^2. Muuten pantaisiin erikoista painoa siihen, että huoneet järjestettiin kodikkaasti ja käytännöllisesti, hyväksi käyttämällä kaikkia tarjona olevia valonsaantimahdollisuuksia, sekä että julkisivut saivat vaatimattoman, mutta sopusuhtaisen ulkonaisen leiman.

Palkintokilpailun järjestämiseen nähden ehdotti lautakunta lisäksi, että palkintolautakuntaan kuuluisi kolme henkilöä, joista lautakunta valitsisi puheenjohtajan ja jäsenen sekä arkkitehtiklubi toisen jäsenen; että kilpailuaika olisi kuusi viikkoa kilpailun julistamisesta lukien sekä että kumpaisessakin kilpailuryhmässä olisi 400 markan ensimäinen, 300 markan toinen ja 200 markan kolmas palkinto, minkä ohessa 400 markkaa varattaisiin palkitsematta jääneiden, mutta kuitenkin ansiokkaiden kilpapiirustusten ehdolliseen lunastamiseen. Näiden määräin, kaikkiaan 2,200 markan, lisäksi oso-

tettaisiin 300 markan määräraha palkintolautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiksi.

Edellä lausutun johdosta esitti sosialilautakunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa lautakunnan toimeenpanemaan piirustuskilpailun Vallilaan suunniteltuihin kortteleihin n:oihin 554 ja 555 teetettäväin pienten asuntojen piirustusten sekä siihen liittyvän mainittujen korttelien tonttijaoituksen aikaansaamiseksi edellä pääpiirteissään esitetyn kilpailuohjelman mukaisesti; sekä

mainittuun tarkoitukseen myöntää 2,500 markan määrärahan.

Sittenkun rahatoimikamari antamassaan lausunnossa [1]) oli puoltanut myöntymistä sosialilautakunnan esitykseen, hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto sen, ja oli määräraha, 2,500 markkaa, maksettava valtuuston käyttövaroista.

Erään Bölen alueen vuokralle antaminen.

Kirjelmässä marraskuun 27 päivältä 1913 esitti rahatoimikamari mainitsemillaan syillä, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa kamarin huutokaupalla enimmän tarjoavalle vuokraamaan kirjelmän oheiseen karttaan sanoilla „Bölen talo“ merkityn 2.340 hehtaarin laajuisen tilusalueen, paitsi siinä olevia rakennuksia, toukokuun 1 päivästä 1914 samaan päivään vuonna 1924 450 markan alimmasta vuokrasta sekä oikeuttamalla vuokramiehen saamaan vuokranpitennystä kaupunginviranomaisten harkinnan mukaan ja velvoittamalla hänet suhteellista vuokramaksun huojennusta vastaan kaupungille luovuttamaan teiden teettämiseen ja laajentamiseen ehkä tarvittavat tiluksen osat; sekä

erinäiset tilalla nykyään olevat, kaupungille kuuluvat rakennukset, jotka ovat niin rappeutuneita, ettei niitä käy kuntoonpaneminen, myytäväksi huutokaupalla enimmän tarjoavalle kamarin hyväksyttävästä hinnasta ja sillä ehdolla, ettei niitä saa poistaa ennen nykyisen vuokrakauden umpeen menemistä.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) tähän esitykseen.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta päätti kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin vuokraamaan:

Itäisen viertotien tonttien n:ojen 81 ja 83 vuokralle antaminen.

Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle Itäisen viertotien tontit n:ot 81 ja 83 tammikuun 1 päivästä 1914 vuoden 1940 loppuun, edellisen 1,388 ja jälkimäisen 1,567 markan vuosivuokrasta [4]);

Hauhontien tonttien n:ojen 14 ja 16 vuokralle antaminen.

Hermannin työväenyhdistys II:lle korttelissa n:o 545 sijaitsevat Hauhontien tontit n:ot 14 ja 16 vuoden 1939 loppuun 300 markan vuosivuokrasta sekä oikeuttamalla vuokraajan saamaan kahdenkymmenen vuoden vuokranpitennyksen Vallilan tontteihin näh-

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 26 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 5 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 8 §.

den vahvistetuin ehdoin sekä lisäksi sillä edellytyksellä, että tontit rakennetaan ennen kesäkuun 1 päivää 1916 [1]; samoin kuin

Erään Huopalahden alueen vuokralle antaminen.

Suomen metsästysyhdistykselle 10.520 hehtaarin laajuisen alueen Huopalahden rautatienaseman läheisyydestä venäläisen sotaväen ampumaradan ja aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön omistaman alueen väliltä ampumaradan paikaksi kymmeneksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien, 100 markan vuokrasta mainitulta vuodelta ja 200 markan vuokrasta kultakin seuraavalta vuodelta sekä m. m. sillä ehdolla, että vuokraaja sopiviin paikkoihin rakennuskonttorin osotuksen mukaan asettaa varotustauluja, joista näkyy, että alue on ampumarata [2].

Maatilan luovuttaminen työsiirtolan paikaksi.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 24 päivänä oli päättänyt [3] ostaa eräät Hausjärven pitäjän Ryttylän maatilaan kuuluvat maa-alueet työsiirtolan perustamiseksi Helsingin kaupungista kotoisin olevia apua tarvitsevia miehiä varten, päätti [4] varsinainen kaupunginvaltuusto, pääasiassa yhtyen asiaa valmistelemaan asetetun valiokunnan esitykseen [5]:

käskeä rahatoimikamarin, sittenkun kaupunki on mainitun tilan ottanut haltuunsa, luovuttaa sen ynnä työsiirtolaan hankitun, kaupungin omistaman karjan ja kaluston kaupunkilähetykselle, sillä ehdolla että mainittu yhdistys saa kiinteistöä vuokravapaasti käyttää ja pitää hallussaan niin kauan kuin työsiirtolaa siellä asianmukaisesti pidetään voimassa, ei kuitenkaan 25 vuotta kauempaa; että kaupunkilähetys laitoksen perustamiseen ja hoitoon nähden alistuu kaupunginviranomaisten ohjeisiin ja silmälläpitoon; että kaupunkilähetykselle luovutetulla alueella sijaitsevain teiden ja rakennusten kunnossapito kuuluu vuokraajalle, jonka myös tulee vastata palovakuutusmaksuista sekä tilalta menevistä veroista ja rasituksista; että vuokraajan käyttöoikeus tilan metsään rajoitetaan oikeuteen teettää metsänraivaus- ja metsänviljelystöitä sekä viljelyskelpoisen maan viljelykseen ottamiseen kotimetsälohkosta; samoin kuin noudattamalla niitä muita ehtoja ja määräyksiä, joita rahatoimikamari katsoo tarpeelliseksi vuokravälikirjaan panna;

kaupunkilähetykselle tilityksen ehdolla valtuuston käyttövaroista osottaa: 35,000 markkaa työsiirtolan tarpeellisiin kuntoonpanokustannuksiin sekä arviolta 9,000 markan apumaksun laitoksen voimassapitoon vuonna 1914; sekä

sen määräyksen johdosta, että kaupunkilähetyksen tulee laitoksen perustamiseen ja hoitoon nähden alistua kaupunginviranomaisten ohjeisiin ja valvontaan, antaa vaivaishoitohallituksen toimeksi

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 9 §. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 14 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 7 ja seur. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 1 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

valtuustolle tehdä siinä kohden tarpeelliseksi katsotun esityksen ehdotuksineen.

Saamansa edellä mainitun tehtävän johdosta esitti vaivaishoitohallitus kirjelmässä syyskuun 7 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että hallituksen toimitusjohtajalle suotaisiin jäsenyys puheenalaisen työsiirtolan johtokunnassa sekä että tämän johtokunnan tulisi kerran kuukaudessa hallitukselle antaa ilmoitus laitoksessa olevain avonaisten sijain luvusta.

Tämän vaivaishoitohallituksen esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Vahvistettaessa 1915 vuoden menosääntöä merkittiin [2]) siihen puheena olevan työsiirtolan voimassa pitämiseksi mainittuna vuonna 18,500 markan määräraha.

Alppilan viereisten hiihtomäkien käyttöoikeus.

Sen johdosta, että Helsingin hiihtoklubi oli kaupunginvaltuustolta anonut vahvistettavaksi klubin käyttöoikeusajan Alppilan viereisiin hiihtomäkiin, päätti [3]) valtuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti klubille luovuttaa mainittujen mäkien käyttöoikeuden toistaiseksi ja kunnes siitä muuta määrättäisiin.

Maksuton käyttöoikeus Ursinin kallion uimalaitokseen.

Helsingin uimaseuran hakemuksesta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi [4]) kaupunginvaltuusto seuralle oikeuden kesällä 1914 maksutta käyttää Ursinin kallion viereistä kaupungin uimalaitosta, sillä ehdolla että uimalaitoksessa pidettiin voimassa miesten ja naisten osastoa, joissa kaupungin kaikki koululaiset sekä poliisi- ja palomiehistö saisivat nauttia vapaita kylpyjä ja maksutonta uinnin opetusta.

Maksuton paikka maanviljelys- ja teollisuusnäyttelylle.

Rahatoimikamarin kirjelmässä huhtikuun 2 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [5]) kaupunginvaltuusto Uudenmaan ja Hämeen läänin maanviljelysseuralle maanviljelys- ja teollisuusnäyttelyn toimeenpanemiseksi kesällä 1916 maksutta luovuttaa mainitun kirjelmän oheisessa karttaluonnoksessa osotetut Toivon, Sallin ja Kaavin alueet Töölöstä, haltuun otettaviksi tammikuun 1 päivänä 1915, paitsi erästä asuntopalstaa, joka otettaisiin haltuun tammikuun 1 päivänä 1916, sekä luovutettaviksi seuran hallusta marraskuun 1 päivänä 1916, eräin kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämin ehdoin.

Erään alueen maksuton luovutus Gumtähdestä.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 14 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [6]) kaupunginvaltuusto Suomen kenttäratsastusklubille maksutta luovuttaa mainitun kirjelmän oheisessa karttalehdessä osotetun alueen Gumtähdestä oikeuttamalla klubin omalla kustannuksellaan siellä kuntoon panemaan väliaikaisen rat-

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 9 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 34 §. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 29 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 3 §. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 16 §.

sastusradan sekä muuten sillä ehdolla, että vuokrakausi luetaan kesäkuun 1 päivästä 1914, edellyttäen klubin voivan sopia asianomaisten vuokraajien kanssa näiden vuokrapalstain luovutuksesta, että alue kaupungin sitä vaatiessa palautetaan sen vapaasti käytettäväksi sekä että klubin alueelle teettämät laitokset eivät saa estää vastaisen kilparadan laittamista sinne.

Turvikin huvilatiluksen käyttöoikeuden pitennys.

Tehdyn hakemuksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti myönsi [1]) kaupunginvaltuusto Lepokoti-yhdistykselle oikeuden edelleen 1918 vuoden loppuun samaan tarkoitukseen kuin tähänkin asti maksutta käyttää Turvikin huvilatiluksen rakennuksia niihin kuuluvine puutarhalaitteineen, sillä ehdolla että yhdistys vuosittain maaliskuun kuluessa antaa rahatoimikamarille kertomuksen toiminnastaan edellisenä vuonna.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennetyn vuokraoikeuden:

Kaisaniemen ravintolan vuokraoikeuden pitennys.

leskirouva A. Wickströmille Kaisaniemen ravintolaan siihen kuuluvine ulkohuonerakennuksineen viideksi vuodeksi, lokakuun 1 päivästä 1914 lukien, edeltäpäin maksettavasta 4,000 markan vuosivuokrasta ja muuten samoin ehdoin, mitkä siihen asti oli ravintolan vuokrauksesta määrätty, kuitenkin tarvitsematta vastedes panna takausta vuokrasopimuksen täyttämisestä [2]); sekä

Katajanokan varastotonttien n:ojen 1—10 vuokraoikeuden pitennys.

Katajanokan varastotonttien n:ojen 1—10 vuokraajille seuraavista vuotuisista vuokramaksuista, nimittäin: tontin n:o 1 1,775 markasta, tontin n:o 2 1,450 markasta, tontin n:o 3 1,325 markasta, tontin n:o 4 1,225 markasta, tontin n:o 5 4,525 markasta, tontin n:o 5 a 360 markasta, tontin n:o 6 1,080 markasta, tontin n:o 7 1,250 markasta, tontin n:o 8 1,220 markasta, tontin n:o 9 1,270 markasta ja tontin n:o 10 1,460 markasta sekä muuten entisin ehdoin, kuitenkin velvoittamalla asianomaiset vuokraajat, siinä tapauksessa että kaupungille osottautui tarpeelliseksi, yhdeksän kuukauden kuluessa irtisanomisesta luovuttamaan hallustaan tontit tai niiden osia kaupungin vapaasti käytettäväksi [3]).

Erään Sörnäsin niemekkeen alueen vuokraoikeuden pitennys.

Rahatoimikamarin kirjelmässä [4]) toukokuun 7 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [5]) kaupunginvaltuusto viidenkolmatta vuoden ajaksi, toukokuun 1 päivästä 1914 lukien, pitentää Sörnäsin osakepanimon hallussa olevan, Sörnäsin niemekkeellä sijaitsevan alueen siten järjestettynä, kuin mainitun kirjelmän oheinen kartta lähemmin osotti, ja siitä erottamalla niinikään kartassa lähemmin

---

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 12 §. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 12 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 6 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 22 §.

osotetut maakappaleet, joihin oli aikomus sijoittaa kaupungin uudelle teurastamolle tarpeelliset tulo- ja lähtöraiteet, vuotuisesta 1,000 markan vuokramaksusta.

Sen lisäksi päätti kaupunginvaltuusto mainittua rautatieraidetta varten tarpeellisen maa-alueen hankkimiseksi:

a) itäiseen eli tuloraiteeseen nähden:

että kaksi kartalla tarkemmin osotettua rakennusta, jotka sijaitsevat sillä maalla, mihin vastamainittu rautatieraide on sijoitettava, kaupungin kustannuksella muutetaan pois toiseen, vuokraajien osottamaan paikkaan panimoalueella;

että kaupunki kustannuksellaan teettää ja kunnossapitää tarpeellisen tien pitkin kartalla osotettua Brändönkatua, kunnes mainittu katu tulee kokonaisuudessaan tasotetuksi;

että tehdasalueelta mereen vievät laskujohdot ja merestä mainitulle alueelle vievät johdot, rautatiealueen länsirajalta lukien, kaupungin kustannuksella uudestirakennetaan ja kunnossapidetään siten, että niiden tarkoitus täydellisesti saavutetaan, jota vastoin näiden johtojen hoito on oleva vuokramiehen asia;

että rautatiealueen sisä- eli länsirajalle kaupungin kustannuksella rakennetaan aita ja tarpeelliset veräjät, ollen kaupungin kustannettava aidan, vuokramiehen taas veräjäin kunnossapito;

että panimoalueelle tehtävä rautatielaite kaupungin kustannuksella varustetaan tarpeellisilla ylimenosilloilla, jolloin eritoten on aikaansaatava esteetön kulkuyhteys tuloraiteen itäpuolella sijaitsevan yhtiön alueen kanssa;

että panimon käytettäväksi kaupungin kustannuksella rakennetaan purkauslaituri vastaisen satamaraiteen ulkopuolelle ja varustetaan tarpeellisella kulkuyhteydellä; sekä

että yhtiö, jos sen toiminnalle rautatien rakennusaikana koituu nyt arvaamattomia haittoja ja kustannuksia, niistä saa kohtuullisen korvauksen; samoin kuin

b) läntiseen eli lähtöraiteeseen nähden:

että tätä varten tarpeellinen leikkaus, joka tulee tehtäväksi Suomen hiilihappoteollisuusosakeyhtiön nykyään käyttämälle alueelle, kaupungin kustannuksella varustetaan tarpeellisilla aitauksilla, veräjillä ja ylimenosilloilla, jotka kaikki niinikään on kaupungin kustannuksella pidettävä kunnossa;

että, jos yhtiön teettämä porakaivo rautatierakennuksen johdosta käy hyödyttömäksi, yhtiölle korvataan kaivon rakennuskustannukset ja yhtiö saa kaupungin johdosta maksutta vettä saman määrän, minkä kaivo voi antaa tehtaan käytettäväksi;

että vesi- ja viemärijohdot y. m., jos niitä ratarakennuksen johdosta täytyy poistaa tai muuttaa, sopivalla tavalla kaupungin

toimesta ja sen kustannuksella uudestirakennetaan tahi järjestetään niin, että ne voivat asianmukaisesti toimia;

että kaupunki kohtuuden mukaan korvaa radan rakennusaikana tehdaskäytölle ehkä koituvat vahingot ja haitat ja että yhtiölle varataan oikeus, sittenkun itse ratasuunnan lopulliset piirustukset ja profilit on laadittu, esittää ne lisävaatimukset, joita asianhaarat silloin mahdollisesti aiheuttavat; sekä

että kaupungin puolelta ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin kulkuyhteyden voimassapitämiseksi kaupungin kanssa alueen länsiosan poikki.

Erään korttelissa n:o 183 sijaitsevan alueen vuokraoikeuden pitennys.

Rouva E. Mäkisen kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen [1] johdosta myönsi [2] valtuusto hänelle viideksi vuodeksi pitennetyn vuokraoikeuden hakemuksen oheisessa karttajäljennöksessä osotettuun, korttelissa n:o 183 sijaitsevaan alueeseen vuotuisesta 100 markan vuokramaksusta sekä sillä ehdolla, että alue käytetään samaan tarkoitukseen kuin siihenkin asti.

Tiluksen n:o 46, Töölön tiilitehdasalueen, pitennetyn vuokraoikeuden hakemus.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Töölön sokeritehdasosakeyhtiö, että yhtiön hallussa olevan tiluksen n:o 46, Töölön tiilitehdasalueen, joulukuun 31 päivänä 1914 päättyvää vuokrakautta pitennettäisiin 20 vuodella samasta vuokramaksusta kuin siihenkin asti eli 2,400 markasta vuodessa.

Rahatoimikamarin annettua esityksen [3] asiasta palautti [4] kaupunginvaltuusto sen kamariin uudestaan valmisteltavaksi.

Kappeliesplanadin ravintolarakennuksen uudestirakentamisajan pitennys.

Rahatoimikamarin esityksestä [5] päätti [6] kaupunginvaltuusto pitentää sen välikirjassa määrätyn ajan, jonka kuluessa Kappeliesplanadin ravintolarakennuksen uudestirakentamisen tuli olla suoritettu, toukokuun 1 päivään 1916.

Seurahuoneen Sofiasalin vuokralle antaminen.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 11 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [7] kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin aktiebolaget Societetshuset yhtiölle vuokraamaan seurahuoneen n. s. Sofiasalin ynnä eräät muut huoneistot kolmeksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1914 lukien, 5,000 markan vuosivuokrasta sekä muuten mainitun kirjelmän oheisessa vuokrasopimusehdotuksessa esitetyin ehdoin.

Lausunto sotaväen harjoittelupaikkaa koskevasta asiasta.

Kirjelmässä elokuun 30 päivältä 1913 pyysi maistraatti kaupunginvaltuuston lausuntoa 1:sen suomenmaalaisen tarkk'ampujaprikaatin intendentin läänin kuvernöörille tekemästä esityksestä, joka koski sopivan paikan osottamista 2:selle suomenmaalaiselle tarkk'ampujarykmentille sotilaallisia harjotuksia varten.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [8] asiasta päätti [9] kau-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 64. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 8 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 21 §. — [5]) Rtk. kirj. huhtik. 20 p. n:o 268. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 20 §. — [7]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 13 §. — [8]) Rtk. kirj. helmik. 12 p. n:o 116. — [9]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 4 §.

punginvaltuusto lausuntonaan ilmoittaa että, kun tammikuun 19 päivänä 1876 majoituksesta y. m. annetun ohjesäännön 8 §:n säännöksen mukaan sotaväen harjotuksiin oli etusijassa käytettävä siihen tarkoitukseen aikaisemmin osotettuja paikkoja sekä, siinä tapauksessa että uusien tai laajempien harjotuspaikkojen tarvetta ilmeni, niitä oli hankittava valtion toimesta ja sen kustannuksella, valtuusto, varsinkin kun muuta sopivaa paikkaa ei ollut itse kaupunginalueelta voitu löytää, ainoastaan neuvoi asianomaisia käyttämään puheena olevaan tarkoitukseen jo luovutettua paikkaa Kampin nummella, jota kaupunki suostui laajentamaan etelään päin louhituttamalla pois erään sikäläisen kallion.

Hagan ja Munkkiniemen raitioteiden liikennöimisen luovutus.

Kirjelmässä tammikuun 8 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että M. G. Stenius osakeyhtiö oli kaupungin ja osakeyhtiön kesken joulukuun 29 päivänä 1913 tehdyn, Hagan ja Munkkiniemen raitioteiden rakentamista ja liikennöimistä koskevan välikirjan 6 §:n 8 momentin johdosta kamarille ilmoittanut, että Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön ja ensinmainitun yhtiön välillä oli heinäkuun 26 päivänä 1912 tehty mainittujen raitioteiden liikennöimisestä semmoinen sopimus, kuin mainitun kirjelmän oheisesta sopimuksen jäljennöksestä lähemmin kävi selville, ja esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että puheenalaisen liikennöimisen saisi luovuttaa Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) tähän esitykseen.

Evätty esitys raitiotielinjan rakennuttamisen toistaiseksi lykkäämisestä. Lupa rakennuttaa kapearaiteinen rata Ruoholahdenrantaan.

Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunnan esityksen [2]), että Hämeenkadun—Alppikadun raitiotielinjan rakennuttamisen saisi lykätä toistaiseksi, valtuusto rahatoimikamarin ehdotuksesta [2]) epäsi [3]).

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto aktiebolaget Gamla murbruksfabriken yhtiölle luvan Eerikinkadun tehdastontilta n:o 45 korttelissa n:o 173 johtaa kapearaiteisen radan pitkin Ruoholahdenrantaa satamaradan raiteille asti seuraavin ehdoin:

että rata rakennetaan rakennuskonttorin laatimassa kartassa esitetyn ehdotuksen mukaisesti;

että rata lasketaan kadun tasoon ja varustetaan vastaraiteella sekä sijoitetaan rakennuskonttorin lähempäin osotusten mukaisesti;

että yhtiö omalla kustannuksellaan suorittaa raiderakennuksen johdosta tarpeelliset kadunkorjaukset ja sen ohessa, niinikään omalla kustannuksellaan, toimittaa sen ehkä tarpeellisen raiteiden tarkistuksen, mikä satamaraiteiden uudestijärjestelyn yhteydessä voi tulla kysymykseen Santa- ja Busholmaan vievää rautatielinjaa rakennettaessa; samoin kuin

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 4 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 44. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 38 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 19 §.

että yhtiö poistaa lasketut raiteet ja panettaa ajotien entiseen kuntoonsa kaupunginviranomaisten sitä vaatiessa.

Lupa Sörnäsin rantatien poikki kulkevan sähkövoimajohdon pitämiseen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Paraisten kalkkivuori osakeyhtiö oikeutta saada, niin kauan kuin valtuuston luvalla [1]) rakennettu, Sörnäsin rantatien tehdastontilta n:o 21 a mainitun tontin edustalla sijaitsevalla laiturilla olevalle yhtiön purkauslaitteelle vievä yhtiön köysirata oli olemassa, pitää köysiradan ja purkauslaitteen käyttämiseen tarpeellisen tasavirtasähkövoimajohdon semmoisena kuin kaupungin sähkölaitos sen oli rakennuttanut.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [2]) kaupunginvaltuusto myöntyä edellä mainittuun anomukseen, sillä ehdolla että yhtiö ryhtyy semmoisiin toimeenpiteisiin, jotka ovat omansa turvaamaan Sörnäsin rantatien liikennettä vaikuttamatta siihen häiritsevästi, sekä poistaa laitteen tai muuttaa sen asemaa, jos kaupunginviranomaiset sen katsovat tarpeelliseksi, samoin kuin että Sörnäsin rantatien poikki siten johdettu sähkövoima käytetään yksinomaan purkauslaitteen tarpeisiin.

Lausunto anomuksesta luvan saamiseksi Sörnäsin rantatien poikki kulkevan sähkövoimajohdon käyttämiseen.

Lääninhallituksen vaatimaksi lausunnoksi Paraisten kalkkivuori osakeyhtiön läänin kuvernöörille tekemän anomuksen johdosta saada lupa käyttää edellä mainittua sähkövoimajohtoa päätti [3]) kaupunginvaltuusto kaupungin teknillisten laitosten hallituksen antaman lausunnon mukaisesti ilmoittaa että, koska yhtiö oli valtuustolta saanut oikeuden pitää mainittua johtoa voimassa sekä johdon suojusverkon oli koetettaessa havaittu olevan täysin hyvässä kunnossa, olisi hakemukseen valtuuston mielestä myönnyttävä.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Paviljongin luovuttaminen Marian sairaalasta tuberkelitautisten käytettäväksi.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä helmikuun 12 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että kaksi Marian sairaalan nykyään käyttämättä olevista kulkutautipaviljongeista sisustettaisiin väliaikaisesti tuberkulosisairaalaksi, päätti [4]) kaupunginvaltuusto toisen mainituista paviljongeista kolmen kuukauden ajaksi luovutettavaksi etusijassa naispuolisten tuberkelitautisten hoitolaksi sekä käyttövaroistaan tarkoitukseen myöntää enintään 6,000 markan määrärahan.

---

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 31. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 30 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 4 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 18 §.

Paviljongin luovuttaminen Marian sairaalasta lastensairaalaksi.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä huhtikuun 23 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto Lapinlahdenkadun taloon n:o 27 sijoitetun väliaikaisen lastensairaalan kesäkuun 1 päivästä sijoitettavaksi Marian sairaalan entiseen kulkutautipaviljonkiin n:oihin 2—6 sekä osottaa 19,047 markkaa tämän sairaalan voimassapitoon kesäkuun 1 ja joulukuun 31 päivän välisenä aikana 1914, ollen tämä määräraha pantava maksettavaksi siitä 20,000 markan menoerästä, mikä kuluvan vuoden budjettiin oli „Marian sairaala" nimisen osaston kohdalle merkitty lasten- ja eristysosastoa varten, sekä käyttövaroistaan myöntää 1,000 markkaa sairaalan kaluston täydentämiseen ja 2,820 markkaa kaupungin yleisten töiden hallituksen käytettäväksi mainitussa paviljongissa tarpeellisiin korjaustöihin.

Sijain luovuttaminen Marian ja Kivelän sairaaloista sodassa haavottuneille ja sairaille henkilöille.

Kirjelmässä elokuun 5 päivältä saattoi terveydenhoitolautakunta kaupunginvaltuuston tiedoksi että, sittenkun lääkintöhallitus oli käskenyt lautakunnan ilmoittaa, montako sijaa kunnan sairaanhoitolaitoksissa voitiin järjestää ja luovuttaa sodassa haavottuneille ja sairaille henkilöille sekä millä ehdoilla näitä sijoja luovutettaisiin, oli lautakunta neuvoteltuaan asianomaisten ylilääkärien kanssa lääkintöhallitukselle ilmoittanut, että Marian sairaalaan ynnä nykyään joutilaina oleviin entisiin kulkutautipaviljonkeihin voitiin heti vastaanottaa 100 kirurgisia vammoja potevaa henkilöä ja että Kivelän sairaalassa jonkin lyhyen ajan kuluttua voitiin järjestää sijoja noin 120:lle sisäisiä tauteja tai kirurgisia vammoja potevalle henkilölle. Kysymyksen millä ehdoilla nämä sijat voitaisiin tarkoitukseen luovuttaa jätti lautakunta kaupunginvaltuuston harkittavaksi, alistaen, eikö sijoja nykyoloissa olisi luovutettava korvauksetta, joten kaupunki kustantaisi kaikki tästä johtuvat menot sekä asettaisi tarpeellisen määrän lääkärejä ja sairaanhoitajattaria.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [2]) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esitykseen, ja oli tarvittava rahamäärä maksettava valtuuston käyttövaroista.

Sittemmin ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä elokuun 22 päivältä osottaneensa 25,000 markan ennakkomäärärahan niiden menojen suoritukseksi, joita terveydenhoitolautakunta saattoi pitää edellä mainittuun tarkoitukseen tarpeellisina, ja esitti kamari, että tämä toimenpide hyväksyttäisiin. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) esitykseen.

Huoneistojen luovuttaminen kaupungin

Kirjelmässä elokuun 22 päivältä ilmoitti rahatoimikamari m. m., että kamari oli vallitsevan sotatilan johdosta sotaväen majoitusta

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 13 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 22 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 23 §.

varten osottanut eräitä huoneistoja kaupungin omistamista rakennuksista sekä sotilassairaalaksi luovuttanut seurahuoneen, paitsi kamarin siellä olevaa huoneistoa, ollen mainittu rakennus lämmityksineen ja valaistuksineen maksutta annettu Punaisen ristin käytettäväksi, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi nämä toimenpiteet sekä valtuuttaisi kamarin, kun ratkaistavaksi esiintyi asioita, jotka eivät sietäneet lykkäystä, heti ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin ja niistä viivyttelemättä ilmoittamaan valtuustolle. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) esitykseen.

rakennuksista majoitukseen ja sotilassairaalaksi.

Uuden kaupungintalon rakennuskysymystä valmistelemaan asetettu kaupunginvaltuuston komitea [2]) antoi huhtikuun 7:ntenä päivätyn mietinnön n:o 2 [3]) asiasta. Mietinnössään lausui komitea m. m. seuraavaa:

Kysymys uuden kaupungintalon rakennuttamisesta sekä Senaatintorin tasottamisesta.

Komitea oli perin pohjin tarkastanut uuden kaupungintalon luonnospiirustuksia tarkastamaan asetetun palkintolautakunnan palkitsemat ja ostamat kilpailuluonnokset, erittäinkin asemanjaoituksen tarkoituksenmukaisuutta ja huoneistojen sijoitusta silmällä pitäen, sekä havainnut, ettei esillä olevista luonnoksista ainoatakaan voinut tuntuvasti uudestilaatimatta käytännössä panna kaupungintalokysymyksen ratkaisun pohjaksi.

Rakennusohjelmaa arvostellessaan oli komitea vakuuttunut siitä, että sitä oli tuntuvasti muutettava ja uudestilaadittava. Kilpailua varten laadittua rakennussuunnitelmaa vastaan täytyi ensinnäkin muistuttaa, että eri huoneistojen tila oli kauttaaltaan ehdotettu liian runsaaksi. Pakottavaa tarvetta ei ollut keskittää kaikkia kunnan virastoja kaupungintaloon. Niinpä voitiin terveydenhoitolautakunnan huoneistot, terveydellisten tutkimusten laboratoori ja terveystoimisto sekä satamakonttori haitatta pysyttää Eteläsataman varrella olevassa pakkahuonerakennuksessa, niin kauan kuin kaupunki ei tarvinnut tätä rakennusta muuhun tarkoitukseen. Jos kaupunki vastedes päätti käyttää puheenalaisen tontin johonkin muuhun tarkoitukseen, voi siihen kaupungintaloryhmän osaan, joka toistaiseksi jätettiin rakentamatta, teettää erityisen kylkirakennuksen, jossa oli huoneistot sekä terveydenhoitolautakunnalle että kaupungin muille terveydenhoidollisille laitoksille, sekä satamakonttorin tilantarpeen tyydyttää rakennuttamalla pienenlaisen konttorirakennuksen aivan satamain läheisyyteen, esim. Katajanokalle tahi laivaveistämön alueelle. Kunnan työnvälitystoimistonkin kävisi edullisesti, ainakin toistaiseksi, pysyttäminen nykyisellä paikallaan vanhassa pakkahuonerakennuksessa Pohjoissataman varrella, ja voisi toimisto kaupungintalon valmistuttua ehkä saada käytettäväkseen joutilaiksi tulleet

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 23 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 39 ja seur. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 22.

vaivaishoitohallituksen huoneistot. Melko suuri tilan säästö saavutettaisiin tämän lisäksi järjestämällä maistraatille ja kunnan muille virastoille yhteinen pääarkisto vanhempia asiakirjoja varten, joita ei tarvittu juoksevain asiain käsittelyssä.

Komitea oli siis havainnut, että korttelissa n:o 30 tarjona olevan tilan kävi tuntuvasti tehokkaammin käyttäminen kunnallishallinnon tarpeisiin kuin mitä kilpailun tulos osotti. Kilpailuohjelman mukaan käytettäisiin koko mainitussa korttelissa ja korttelin n:o 31 koillisosassa oleva tonttiala kunnan virastojen (paitsi raastuvanoikeuden ja poliisilaitoksen) tarpeisiin. Komitea sitä vastoin oli tullut siihen tulokseen että, jos seurahuoneen tontille ja rajakkaisiin raatihuoneen tontin osiin teetettiin neljä kerrosta ynnä pohjakerroksen käsittävä, kaikkiaan noin 74 metriä syvä rakennus, voi siihen, jos se sopivasti suunniteltiin, sijoittaa kaikki kunnan virastot ja laitokset, lukuunottamatta poliisilaitosta, jolle lähimmässä tulevaisuudessa teetettäisiin oma talo, raastuvanoikeutta, joka saisi käytettäväkseen koko vanhan raatihuoneen, sekä terveydenhoitoviranomaisia, satamakonttoria ja työnvälitystoimistoa, jotka, niinkuin edellä huomautettiin, kävisi haitatta sijoittaminen kaupungintaloryhmän ulkopuolelle. Teknilliset laitokset niinikään olivat omissa huoneistoissaan eivätkä tarvinneet sijaa kaupungintalossa.

Komitea oli esittämistään syistä ollut sitä mieltä, että kaupungintalo oli etusijassa keskitettävä tässä puheena olevaan korttelin n:o 30 osaan, että tämä tonttiala oli mahdollisimman tyyten käytettävä sekä että eri laitosten huoneistotilaa voi ja täytyi asianhaarain vaatimalla tavalla supistaa. Edut tuollaisesta rakennusohjelman rajoituksesta olivat ilmiselvät. Vanhaa raatihuonetta voisi monet ajat, ehkäpä vuosikymmeniä, edelleen käyttää tuomioistuinhuoneistona sekä siten välttää suuria kustannuksia, joita koituisi toisten huoneistojen hankkimisesta tuomioistuimelle. Raastuvanoikeudenkin huoneistojen sijoittamiseen uuden kaupungintalon rakennusohjelmaan oli sitä vähemmän aihetta, kun kysymys oikeudenkäyntilaitoksen uudistamisesta oli paraikaa päiväjärjestyksessä sekä uudistusehdotus m. m. sisälsi, että valtio kokonaan ottaisi haltuunsa oikeuslaitoksen. Tilaisuutta raastuvanoikeuden nykyisten huoneistojen laajentamiseen muuten tarjoutui rahatoimilaitoksen ja poliisilaitoksen poismuuton johdosta. Uuden poliisitalon valmistuttua noin 3—4 vuoden kuluttua kävisi poliisin nykyisiin huoneistoihin, tarpeenmukaisesti siistittyinä, rakennusajaksi väliaikaisesti sijoittaminen suurimman osan nykyään seurahuoneelle sijoitetuista kunnan viranomaisista. Ehdotusta että rakennustyö aluksi keskitettäisiin Kauppatorin puolelle perusteli lisäksi se seikka, että vanha seurahuoneentalo oli, niinkuin komitea oli edellisessä

mietinnössään todennut, niin puutteellisessa kunnossa, ettei sen kuntoonpanemista pitemmäksi ajaksi käynyt puoltaminen.

Jos ohjelma rajoitettiin Kauppatoria päin antavaan korttelin eteläpuoliskoon, olisi kuitenkin kaupungintalo suunniteltava niin, että rakennusta vastedes sopivan ajan tultua kävisi vaikeudetta laajentaminen Senaatintorille asti. Vaikka kysymys Senaatintorin lopullisesta muodostelusta komitean ehdottaman menettelyn mukaan siirtyisi syrjemmälle, täytyi tämä kysymys kuitenkin ennemmin tai myöhemmin ottaa pohdittavaksi, sittenkun kaupungintalokysymys komitean ehdottamassa suppeammassa muodossa oli saatettu ratkaisuun. Nykyhetkellä kuitenkin näytti riittävän, että kaaviomaisella suunnitelmalla osotettiin, miten aiottiin toisiinsa liittää nyt rakennettava kaupungintalon osa ja sen Senaatintorille päin antava jatkos. Tähän katsomatta kävisi toimenpiteisiin ryhtyminen itse torin sekä mahdollisesti sen liikenteen järjestämiseksi.

Kaupungin ja G. F. Stockmann aktiebolag yhtiön kesken joulukuun 2 päivänä 1911 korttelissa n:o 31 sijaitsevasta Sofiankadun tontista n:o 1 tehdyssä kauppakirjassa oli yhtiö sitoutunut mainitussa korttelissa Unioninkadun tontilla n:o 5 omistamaansa kulmataloa uudestirakentaessaan rakennuttamaan ja pysyttämään Senaatintorin puoleisen julkisivun semmoisena, että se rakennustaiteellisesti kävi yhteen sen monumenttaalisen rakennuksen kanssa jonka kaupunki rakennuttaisi torin etelälaitaan. Tämä sitoumus kuitenkin välikirjan määräysten mukaan raukesi, jolleivät kaupunginviranomaiset olleet puheenalaisten kaupungin rakennusten julkisivuja vahvistaneet kymmenen vuoden kuluessa kauppakirjan päiväyksestä lukien. Komiteassa oli tämän johdosta huomautettu, että mainittu kaupungin panema ehto luultavasti jäisi täyttämättä, jos komitean puoltama rakennusohjelma toteutettaisiin. Komitea myönsi tämän mahdolliseksi, mutta huomautti, että tuollaisen mahdollisuuden tuottama vaara ei ollut ylen suuri. Sillä jos kerran toiminimen tonteille rakennettiin isonlainen liiketalo, mikä paikan liikeasemaa silmälläpitäen näytti tuskin luultavalta, niin täytyi edellyttää tontinomistajan käyttämän arkkitehdin antavan julkisivulle sellaisen rakennustaiteellisen ulkoasun, joka arvokkaasti sopeutui ympäristöön eikä vaikuttunut häiritsevästi kaupunkikuvaan. Olihan sitä paitsi kaupungin käytettävänä se keino, että se aikanaan ostaisi tämänkin talon, siten hankkien itselleen täyden vallan muodostella Senaatintorin etelälaitaa koko laajuudessaan.

Mitä sitten tuli kysymykseen, miten kaupungintalokysymystä parhaiten voitaisiin viedä eteenpäin sekä saataisiin takeita hyvin harkitusta ja todellisten tarpeiden mukaisesta kaupungintaloryhmän

asemanjaoituksesta, oli komitea sitä mieltä, että olisi julistettava uusi rakennustaiteellinen n. s. rajoitettu palkintokilpailu viiden palkitun luonnoksen laatijain kesken, joiden lisäksi myöskin arkkitehti E. Saariselle sen erikoisaseman johdosta, mikä hänellä oli Suomen rakennustaiteen alalla, olisi varattava tilaisuus ottaa osaa kilpailuun. Tätä ehdotusta oli komitea arvellut olevan puoltaminen sitä mieluummin, kun edellä esitetyt näkökohdat, mikäli koski rakennuksen teettämistä kahdessa jaksossa, tontin käyttämistä sekä huoneistojen sijoitusta ja ryhmitystä, poikkesivat aikaisemman ohjelman määräyksistä siinä määrin, että sen johdosta oleellisilta kohdin uusi rakennusohjelma kävi tarpeelliseksi. Lisätukea rajoitetun kilpailun toimeenpanemiselle oli komitea saanut siitä aikaisemman kilpailuohjelman määräyksestä, että palkintolautakunnalla oli valta ehdottaa uusi kilpailu julistettavaksi. Tätä valtaansa ei palkintolautakunta tosin ollut käyttänyt, vaikka asia oli ollut lautakunnassa pohdittavana, mutta komitean mielestä oli painavia syitä esitettävissä tämän ajatuksen toteuttamisen puolesta.

Siihen kysymykseen nähden, mitä kustannuksia tuollainen rajoitettu uusi kilpailu tuottaisi, huomautti komitea että, kun toimitetussa yleisessä kilpailussa ei jaettu ensimäistä palkintoa, oli siihen tarkoitukseen myönnetty 10,000 markan rahamäärä käytettävänä, minkä lisäksi kaupunginvaltuusto oli kilpailuohjelman mukaan ehdollisesti osottanut 6,000 markkaa uudistetun kilpailun kustannuksiin. Oli siis käytettävänä kaikkiaan 16,000 markkaa, josta summasta esimerkiksi 12,000 markkaa sopisi osottaa puheenalaiseen tarkoitukseen siten, että kullekin kilpailijalle taattaisiin 2,000 markan korvaus työstään kerta kaikkiaan.

Edellyttäen tässä esitettyjen näkökohtain saavuttavan kaupunginvaltuuston hyväksymisen oli komitea laatinut ehdotuksen uudeksi kilpailuohjelmaksi, joka ehdotus seurasi mietinnön liitteenä. Ohjelma oli saatettu vastaisen kilpailun osanottajain tiedoksi, ja olivat nämä sen kaikin puolin hyväksyneet. Ohjelma käsitti seuraavat pääkohdat:

a) Kaupungintalo rakennetaan korttelin n:o 30 Kauppatorin puoleiseen osaan ja noin 74 metriä syvä. Tämä julkisivu tehdään mahdollisimman pitkä ja sen kumpaisellakin puolella olevat Katariinan- ja Sofiankadun päät olisivat tontin kohdalta 15 metrin pituudelta ainoastaan 10 metriä leveät. Muuten saisivat mainitut poikkikadut 16 metrin leveyden, kuitenkin huomioon ottaen, että Sofiankatu G. F. Stockmann yhtiön omistamain Sofiankadun tonttien n:ojen 6 ja 2 kohdalta laajennettaisiin vähintään 18 metrin levyiseksi eli siihen leveyteen, mikä sekä 1895 vuoden rakennusjärjestyksen että paraikaa käsiteltävänä olevan kaupungin uuden rakennusjärjes-

tyksen ehdotuksen mukaan on tarpeellinen, jotta mainituille kahdelle tontille saa rakentaa viisikerroksisen talon.

b) Rakennuksessa on neljä kerrosta ynnä pohjakerros; pääasiallisesti ryhmitettäisiin huoneistot rakennustaiteellisesti koristellun sisäpihan ympärille, joka varustettaisiin lasikatolla ja jota tarpeen tullen ehkä sopisi käyttää juhlallisten kansalaiskokousten ja muiden juhlatilaisuuksien paikkana.

c) Huoneistojen sijoitukseen nähden annettiin ohjelmassa m. m. se ohje, että kaupunginvaltuuston huoneistot kävi sijoittaminen vasten edellä mainittua katettua sisäpihaa olevaan poikittaiseen kylkirakennukseen. Ensi kerrokseen sijoitettaisiin esimerkiksi rahatoimikonttorin, revisionikonttorin, vaivaishoitohallituksen ja kasvatuslautakunnan huoneistot. Toisessa kerroksessa olisivat maistraatin, ulosottolaitoksen ja henkikirjottajan virkahuoneet. Kolmanteen kerrokseen sijoitettaisiin rahatoimikamari, verotusvalmistelukunta, kansakoulujohtokunnat ja tilastokonttori. Neljännessä kerroksessa olisivat rakennuskonttori ja rakennustarkastuskonttori sekä varahuoneita.

Komitean tavoin supistamalla virkahuoneiden lukua ja kokoa sekä sijoittamalla muuanne terveydenhoidolliset viranomaiset, satamakonttori ja työnvälitys oli kokonaispinta-alaa voitu vähentää kaikkiaan noin 2,750 m²:llä. Lopullisia ehdotuksia laadittaessa, mikä tietenkin oli tehtävä asianomaisten laitosten ja viranomaisten kanssa neuvoteltua, voitiin lisäksi tehdä tarpeellisia muutoksia huoneitten sijoitukseen ja ryhmitykseen.

Saapuneitten ehdotusten arvosteleminen annettaisiin toimeksi komitealle, johon kilpailevat valitsisivat lisäksi kolme ammattimiestä, mutta asian edelleen valmisteleminen näytti olevan annettava varsinaisen komitean tehtäväksi.

Komitea esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että edellä esitetyn ohjelman mukaisesti toimeenpannaan rajoitettu kilpailu uusien piirustusluonnosten aikaansaamiseksi Helsingin kaupungin kaupungintaloa varten;

että komitea saa toimekseen julistaa kilpailun sekä ryhtyä sen yhteydessä oleviin muihin täytäntöönpanotoimiin; samoin kuin

että komitean tulee, sittenkun edellä mainittu palkintokilpailu on toimeenpantu ja kilpailusuunnitelmat asianmukaisesti tarkastettu ja arvosteltu, kaupunginvaltuustolle antaa ehdotus niiksi muiksi toimenpiteiksi, joita kaupungintalokysymyksen ratkaisu vaatii.

Kaupunginvaltuusto pani asian pöydälle ensin [1]) syksyyn 1914 sekä sittemmin [2]) toistaiseksi.

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 34 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 3 §.

Määräraha raatihuoneen korjauksiin.

Raatihuoneen korjauksiin myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan 3,250 markan määrärahan.

Määräraha vaakakatoksen rakennuttamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto katoksen rakennuttamiseen kaupungin kuljetettavan kymmenysvaa'an suojaksi sekä raiteen teettämiseen vaa'an siirtämiseksi mainitusta katoksesta osottaa 1,250 markkaa ja valtuuttaa kamarin antamaan kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi mainitun työn teettämisen, ja oli mainittu meno pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha tulli- ja satamarakennusten korjauksiin.

Tulli- ja satamarakennusten korjauksiin myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan 9,480 markan määrärahan.

Määräraha kunnan työväenasuntojen korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti [1]) kaupunginvaltuusto kunnan työväenasuntojen korjauksiin 6,000 markkaa.

Lisämääräraha Kallion paloasemaa varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 30,900 markan lisämäärärahan Kallion uutta paloasemaa varten.

Ehdotus tukimuurin teettämisestä Kaarlenkatua vastaan.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 16 päivänä 1913 päättänyt [4]) jättää rahatoimikamarin tekemän ehdotuksen tukimuurin rakennuttamisesta Kaarlenkatua vastaan toistaiseksi sillensä, esitti kamari kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä valtuuston päätettäväksi, että Kallion paloaseman pihamaan alaista ja Kaarlenkatua vastaan suunnitellun tukimuurin viereistä tilaa ei toistaiseksi käytettäisi erikoiseen tarkoitukseen sekä että mainitun tukimuurin rakennuttaminen saisi jäädä toistaiseksi.

Tämän rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]).

Määräraha palolaitoksen rakennusten korjauksiin.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [1]) kaupunginvaltuusto palolaitoksen rakennusten korjauksiin 3,600 markkaa.

Kysymys uuden keskuspoliisitalon rakennuttamisesta.

Kirjelmässä [6]) huhtikuun 2 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että uuden keskuspoliisitalon paikaksi oli ehdotettu Simonkadun sekä Annan- ja Yrjönkadun jatkoksen varrella olevaa, pohjoisessa ja idässä Turun kasarmintontin etelärajaan asti ulottuvaa aluetta, missä nykyään oli osin n. s. narinkkamyymälöitä ja osin lyhyen irtisanomisajan ehdolla vuokralle annettuja varastopaikkoja. Ehdotetun alan olivat sekä läänin kuvernööri että kaupungin poliisimestari hyväksyneet tarkoitukseen. Kaupungin puoleltakaan ei mikään näyttänyt estävän määräämästä tätä aluetta uuden po-

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 5 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 9 §. — [4]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 48. — [5]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 8 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 27.

liisitalon paikaksi. Alueen pinta-ala oli 6,511 m² ja arviohinta 813,875 markkaa.

Siinä tapauksessa, että puheenalainen alue luovutettiin vastaisen poliisitalon tontiksi, heräsi kysymys, miten siellä nykyään olevain kaupustelukojujen suhteen oli meneteltävä. Kaupunki ei ollut velvollinen laittamaan eikä kunnossapitämään mainitun laatuisia myymälöitä. Mitä elintarpeiden kauppaan tuli, oli kaupunki tosin eri kaupunginosiin rakennuttanut kauppahalleja, mutta näin oli tehty yksinomaan kaupungin asukasten edun vuoksi. Kun kaupunki oli tämän lisäksi Kasarmintorille laittanut erityisen rihkamatavarain kauppahallin ja samanlaisten tavarain kauppaa varten luovuttanut myymälöitä Hietalahdentorin ja Hakaniementorin kauppahalleista, oli näin menetellessä nimenomaan lausuttu, ettei tätä ollut katsottava minkään kaupungille kuuluvan velvollisuuden täyttämiseksi, vaan erityisten asianhaarain vaatimaksi poikkeukseksi. Kaikkein vähimmin voi nyttemmin pitää kaupunkia velvollisena hankkimaan tämän rihkamakaupan käytettäväksi myymälöitä, kun myymälähuoneistoja oli miltei jokainoassa uudessa talossa ja niitä oli joukottain joutilaina sekä vuokrattavissa halvasta hinnasta, varsinkin kaupungin syrjäisemmissä osissa. Tämän johdosta oli kamari katsonut olevan ehdottaminen että, kohta kun paikkaa tarvittiin, n. s. narinkkamyymälät poistettaisiin, minkätähden niiden nykyiset haltijat oli ajoissa irtisanottava.

Mitä tuli muihin poliisitalon rakennuttamista tarkoittaviin toimenpiteisiin, oli kamarin mielestä ensi työksi annettava kaupunginarkkitehdin toimeksi laatia rakennuksen ohjelma luonnospiirustuksineen ja kustannusarvioineen, jotka kamari käsittelisi ja tutkisi ennen niiden lähettämistä kaupunginvaltuuston hyväksyttäviksi. Kamari oli silloin myös neuvotteleva asiasta asianomaisten valtionviranomaisten kanssa sekä tässä yhteydessä kaupunginvaltuustolle tekevä asianhaarain vaatimat esitykset, erittäinkin mikäli koski valtion saattamista osalliseksi rakennuskustannusten suorittamiseen.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että uuden poliisitalon tonttipaikaksi osotetaan edellä ehdotettu ja kamarin kirjelmän oheisesta karttaluonnoksesta lähemmin näkyvä alue;

että mainitulla alueella nykyään olevat rihkamamyymälät on poistettava niitä muuanne uudestirakentamatta; sekä

että rahatoimikamari saa toimekseen kaupunginarkkitehdillä teettää uuden poliisitalon rakennusohjelman, luonnospiirustukset ja kustannusarvion sekä sittemmin antaa ne kaupunginvaltuuston lopullisesti hyväksyttäviksi.

Rahatoimikamarin kirjelmään liittyvässä vastalauseessa huo-

mautti kaksi sen jäsentä, että n. s. narinkassa kauppaa harjottava juutalaisväestö oli erittäin köyhää; että sen ansiotulot olivat vähäpätöiset ja että sen laatuiset tavarat, joita siellä tarjottiin kaupan, enimmäkseen vanhoja vaatteita ja muita milloin minkin verran kuluneita ja vikanaisia esineitä, eivät kyenneet korvaamaan kalliimpia vuokria kuin mitä näistä myymälöistä ja myyntipöydistä nyt suoritettiin; että siellä harjotettu kauppa ei ollut vailla merkitystä sille kaupungin vähävaraisen väestön osalle, jolle oli tärkeää saada ostaa tavaransa halvalla ylen suurta huomiota laatuun panematta; sekä vihdoin että järjestyksen ja terveydenhoidon kannalta oli eräitä etuja siitä, että puheenalaista kauppaa käytiin julkisella paikalla ennemmin kuin sallittiin sen hajaantua eri tahoille ja myymälöiksi käytettävän kaikenmoisia komeroja, kellareja ja sopukoita, taloudellisista syistä usein myyjän asunnon yhteydessä. Edellä esitetyistä syistä ja inhimillisyyskannaltakin katsoen ei näyttänyt olevan aihetta kokonaan poistaa n. s. narinkkaa, vaan olisi se muutettava toiseen paikkaan, missä kaupustelijat saisivat edelleen muutaman vuoden, esimerkiksi vuoteen 1925 asti, jatkaa liikettään. Vastalausujat esittivät, että kaupunginvaltuusto päättäessään vastaisen poliisitalon paikasta lausuisi, että n. s. narinkkamyymälät on pysytettävä, mutta toiseen paikkaan muutettava, sekä palauttaisi asian tältä kohden rahatoimikamariin, jonka tulisi ehdottaa sopiva alue tarkoitukseen sekä antaa selvitys sellaisen muuton toimeenpanokustannuksista.

Asiaa esiteltäessä palautti [1]) kaupunginvaltuusto sen rahatoimikamariin kehottaen kamaria antamaan lausunnon siitä, missä määrin kysymys n. s. Turun kasarmin nykyisen tontin hankkimisesta kaupungille ehkä vaikuttaisi ehdotettua poliisitalon tonttipaikkaa koskevaan kysymykseen.

Tämän johdosta lausui rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 11 päivältä, että kamarin ehdottama tonttipaikka tosin rajoittui siihen alueeseen, jonka kaupunki ehkä hankkisi omakseen, jos asiasta voitiin venäläisten sotilasviranomaisten kanssa sopia, mutta kuitenkin sijaitsi niin, että sitä voi käyttää siihen katsomatta, miten mainittua aluetta vastedes käytettiin. Missään tapauksessa ei tarvinnut pelätä, että kaupunginviranomaiset jo nyt tekemällä lopullisen päätöksen poliisitalon tonttipaikkaa koskevasta asiasta mitenkään vaikeuttaisivat tahi vähentäisivät kasarmialueen käyttömahdollisuutta, erittäinkin kun ehdotetun poliisitalon tontin ala oli niin laaja, että tämän tontin ja kasarmialueen välille haitatta kävi laittaminen liikenneväylän, jos tarpeelliseksi katsottiin.

Asiaa uudelleen esiteltäessä hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen ensimäisen ja kolmannen ponnen, mutta

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 16 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 8 §.

päätti toisessa ponnessa tehdyn ehdotuksen johdosta, että narinkan alueella olevat rihkamamyymälät oli poistettava sekä että rahatoimikamarin tuli ottaa uudelleen harkittavaksi kysymys niiden rakennuttamisesta toiseen paikkaan sekä aikanansa tehdä valtuustolle esitys asiasta.

Määräraha poliisihuoneistojen korjaukseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 9,600 markkaa Aleksanterinkadun talossa n:o 24 olevain poliisihuoneistojen tarpeelliseen korjaukseen.

Määräraha poliisilaitoksen kassahuoneen kuntoonpanettamiseksi.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 500 markkaa poliisilaitoksen kassahuoneen kuntoonpanettamiseksi.

Määräraha poliisilaitoksen rakennusten korjauksiin.

Poliisilaitoksen rakennusten korjauksiin myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan 9,810 markkaa.

Määräraha Marian sairaalan entisen kulkutautiosaston lääkärinasunnon kuntoonpanettamiseksi.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto Marian sairaalan entisessä kulkutautiosastossa olevan lääkärinasunnon kuntoonpanettamiseksi 1,400 markan määrärahan, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Esitys lisämäärärahan myöntämisestä uutta kulkutautisairaalaa varten.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 21 päivänä 1911 oli vahvistanut [5]) uuden kulkutautisairaalan rakennustoimikunnan valtuustolle lähettämät, mainitun sairaalan lopulliset piirustukset ja kustannusarvion sekä antanut toimikunnan tehtäväksi, sittenkun oli voitu todeta se määrä, millä sairaalan todelliset rakennuskustannukset ylittivät tarkoitusta varten aikaisemmin myönnetyn määrärahan, siitä valtuustolle ilmoittaa tarpeellisten varain osottamiseksi siten syntyneiden lisäkustannusten suoritukseen, ilmoitti toimikunta kirjelmässä [6]) marraskuun 2 päivältä, että sairaala oli silloin valmistunut ja että sitä oli ruvettu käyttämään tarkoitukseensa sekä että rakennusmäärärahaan tarvittiin lisäksi tasaluvuin 423,000 markkaa. Pääasiallisina syinä siihen, että sairaalan rakennuskustannukset siten olivat nousseet tuntuvasti suuremmiksi laskettua määrää mainitsi toimikunta olleen, että oli ollut vaikea laatia täysin paikkansa pitäviä kustannusarvioita sairaalarakennuksen suunnittelun pohjana olleen selvityksen perustuksella; että tässä kustannusarviossa ei ollut mainittu eräitä sittemmin aivan välttämättömiksi havaittuja töitä; että toisinaan oli ollut niukanlaisesti saatavana rakennusaineita, varsinkin tiiliä; että pitkä rakennusaika oli tuntuvasti lisännyt kustannuksia, syystä että eräiden tarveaineiden hinnat olivat sillä välin kohonneet; että melko paljon töitä jo oli teetetty silmällä pitäen varmaankin piakkoin tarpeelliseksi osottautuvaa sairaalan laajennusta, joista

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 15 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 25 §. — [5]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 62 ja 63. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 59.

töistä myöhemmin teetettyinä olisi ollut tuntuvasti suurempia kustannuksia; sekä että sairaalaan, semmoisena kuin se oli rakennettu, sopi 250 potilasta laskettujen 200 potilaan sijasta.

Rakennustoimikunta esitti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista, tarkoitukseen käyttämällä 1911 vuoden obligatsionilainaa, osotetaan sekä se 291,200 markan rahamäärä, mikä varsinaisen kaupunginvaltuuston vahvistaman kustannusarvion mukaan olisi ollut maksettava lisätyn valtuuston uutta kulkutautisairaalaa varten aikaisemmin myöntämän määrärahan lisäksi, ynnä 423,000 markkaa, jolla summalla mainittu kustannusarvio on ylitetty, että myös 123,800 markkaa lisämäärärahaksi sairaalan kalustoa varten [1] eli siis kaikkiaan 838,000 markkaa; sekä

että varsinainen valtuusto saa toimekseen hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Antamassaan lausunnossa rahatoimikamari puolsi [2] myöntymistä rakennustoimikunnnan esitykseen.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa lähetti [3] kaupunginvaltuusto sen erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat Lassenius, Eskola, Lindberg ja Karvonen sekä professori A. af Forselles.

Määräraha sairaalain korjauksiin.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [4] kaupunginvaltuusto kaupungin sairaalain korjauksiin 50,000 markkaa.

Määräraha halkovajan teettämiseksi Oulunkylän parantolaan.

Halkovajan teettämiseksi Oulunkylän kesäpäiväparantolaan myönsi [4] kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan 500 markan määrärahan.

Kunnan teurastamon rakennusten piirustusten ja kustannusarvion vahvistaminen.

Kunnan teurastamon rakennustoimikunnan kirjelmässä [5] toukokuun 11 päivältä tehdystä esityksestä vahvisti [6] kaupunginvaltuusto mainitun kirjelmän oheiset teurastamon konttori- ja ruokalarakennuksen, hallintorakennuksen, palvelijaston rakennuksen ynnä portinvartijarakennuksen piirustukset kustannusarvioineen sekä teurastamolaitoksen asemapiirroksen, sikäli kuin se koski mainittuja rakennusryhmiä.

Kysymys kunnallisen hylkylihan-hävityslaitoksen rakentamisesta.

Kirjelmässä marraskuun 19 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle kunnan teurastamon rakennustoimikunnan kamariin antaman kirjotuksen, jossa toimikunta huomautti, että nykyään käytännössä olevia menettelytapoja ihmisravinnoksi kelpaamattoman lihan vaarattomaksi tekemiseksi täytyi pitää aivan epätyydyttävinä sekä

---

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 105 ja 106. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 59. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 4 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 51 ja seur. — [6]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 36 §.

että toimikunta oli tämän johdosta teurastamon teknillisiä laitoksia suunnitellessaan myös pannut huomiota kysymykseen ajanmukaisten ja täysin tehokkaiden menettelytapain käytäntöön ottamisesta tällä alalla. Toimikunta piti n. s. teknillis-kemiallista menettelyä, jota käyttämällä hylkyliha saatettiin vaarattomaksi ja samalla saatiin arvokkaita sivutuotteita, ainoana täysin järkiperäisenä keinona. Toimikunnan mielestä oli tämä kysymys ratkaistava perustamalla kaupungin tarpeiksi kunnallinen hylkylihan-hävityslaitos, jota ei kuitenkaan olisi sijoitettava aivan teurastamoalueen läheisyyteen, vaan sopivaan paikkaan kaupungin ulkopuolelle. Mitä laitoksen perustamis-, kunnossapito- ja käyttökustannuksiin tuli, olisi näistä seikoista saatava selvitys joltakin ulkomaiselta asiantuntijalta, koska kotimaassa ei ollut kokemusta tämän laatuisista laitoksista, eikä tietoja tällä alalla toimivilta ulkomaisilta liikkeiltä nykyoloissa ollut saatavissa. Rakennustoimikunta pyysi valtuutusta saada valmisteltavaksi ottaa puheena olevan kysymyksen sekä 2,000 markan arviomäärärahaa käytettäväkseen tätä alaa tuntevan ulkomaisen asiantuntijan palkkaamiseen.

Rahatoimikamari puolsi edellä mainitussa kirjelmässä myöntymistä rakennustoimikunnan ehdotukseen.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto rakennustoimikunnan esitykseen myöntyen osottaa 2,000 markkaa mainittuun tarkoitukseen, ja oli tämä meno maksettava teurastamon rakennusmäärärahasta.

Määräraha vaivaishoitohallituksen kansliahuoneiston laajentamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 660 markan määrärahan vaivaishoitohallituksen Sörnäsissä olevan kansliahuoneiston laajentamiseen.

Määräraha kunnalliskodin korjauksiin.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [3]) kaupunginvaltuusto Forsbyn kunnalliskodin korjauksiin 3,600 markkaa.

Määräraha pientenlastenosaston järjestämiseksi Oulunkylän lastenkotiin.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 3,880 markan määrärahan uuden pientenlastenosaston laittamiseksi Oulunkylän lastenkotiin, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Kansakoulutalon teettäminen korttelilin n:o 392.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 oli päättänyt [5]) koulutalon suomenkielistä kansakoulua varten rakennettavaksi kortteliin n:o 392 Eläintarhankadun varrelle, mutta antanut rahatoimikamarin tehtäväksi koettaa koulutalon rakennusohjelmaa yksinkertaistuttamalla huojistaa talon arvioituja kustannuksia, 530,000 markkaa, lähetti kamari kirjelmässä [6])

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 5 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 12 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 10 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 55 ja seur. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15.

maaliskuun 5 päivältä valtuustolle kaksi kaupungin yleisten töiden hallituksen laatimaa vaihtopuolista rakennussuunnitelmaa, joiden mukaan koulutalosta olisi kustannuksia 450,000 markkaa ja 430,000 markkaa, ja esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Eläintarhankadun varrelle kortteliin n:o 392 teetettäväksi päätetty koulutalo rakennetaan vaihtopuolisen ehdotuksen A mukaan 450,000 markaksi lasketuilla kustannuksilla, joihin tulee lisäksi leikkikentän tasottamisesta ynnä kiviportaiden ja ajotien laittamisesta koulutontille 23,200 markkaa; sekä

että 1913 ja 1914 vuoden menosäännöissä uusien koulutalojen teettämiseen varatut määrärahat, kaikkiaan 400,000 markkaa, on käytettävä tässä puheena olevaan rakennusyritykseen.

Tämän rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Vahvistettaessa 1915 vuoden menosääntöä merkittiin [2]) siihen edellä mainittua tarkoitusta varten 58,200 markan määräraha.

Määräraha kansakoulutalojen korjauksiin.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [2]) kaupunginvaltuusto kaupungin kansakoulutalojen korjauksiin 19,700 markkaa.

Määräraha Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi [2]) kaupunginvaltuusto Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjauksiin 4,100 markan määrärahan.

Määräraha Outamon kasvatuslaitoksen muutos- ja lisärakennustöihin.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marraskuun 25 päivänä 1913 erikoisvaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt [3]) kasvatuslautakunnan esityksen määrärahan myöntämisestä eräiden Outamon kasvatuslaitoksen muutos- ja lisärakennustöiden teettämiseen, antoi valiokunta huhtikuun 14:ntenä päivätyn mietinnön [4]) asiasta. Valiokunta lausui m. m. seuraavaa:

Jo nykyisellekin hoidokkimäärälle täytyi Outamon kasvatuslaitoksen huoneistoja pitää liian ahtaina ja epäajanmukaisina. Varmuudella oli kuitenkin oletettavissa, että laitoksen säännöllinen hoidokkiluku tilan laajennuttua kohdakkoin nousi kasvatuslautakunnan laskemaan suurimpaan määrään eli 40 hoidokkiin. Jos laitos voisi vastaanottaa tämän hoidokkiluvun, voisi ja tulisi useat niistä tytöistä, jotka nykyään tilanpuutteen johdosta oli sijoitettu laitoksen ulkopuolelle, sijoittaa laitokseen. Toivottavaa niinikään olisi, että elätteelleantojärjestelmän sijaan, joka kokemuksen mukaan oli vähemmän sopiva tytöille kuin pojille, vastedes voitaisiin mahdollisimman laajassa mitassa ottaa laitoshoito. Valiokunta oli näistä syistä katsonut olevan pitäminen laskelmain pohjana pysyväistä suurinta 40 hoidokin määrää.

---

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 31 p. 3 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 121 ja 122. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24. Ks. myös tätä kert. siv. 9 ja seur.

Laitoksessa olisi teetettävä seuraavat työt: päärakennuksen korotus, tallin ja navetan kuntoonpano, pienemmän asuinrakennuksen korjaus sekä ulkohuonerakennuksen sisustaminen kellariksi ja makasiiniksi. Näistä muutos- ja lisärakennustöistä olivat valiokunnan asiantuntevat jäsenet itse paikalla toimittamansa katselmuksen ja arvion pohjalla laskeneet olevan kustannuksia kaikkiaan 17,153 markkaa 20 penniä.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi Outamon kasvatuslaitoksessa tarpeellisia muutos- ja lisärakennustöitä varten kasvatuslautakunnan käytettäväksi asettaa tasaluvuin 18,000 markan määrärahan edeltäpäin suoritettavaksi kaupunginkassasta ja sitten pantavaksi maksettavaksi 1915 vuoden rahasäännöstä.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen.

Kasvatuslautakunnan rahatoimikamarille tekemän, kamarin kirjelmässä marraskuun 11 päivältä kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi jätetyn esityksen johdosta myönsi [2]) valtuusto edellä mainitussa kasvatuslaitoksessa tarpeellisia rakennustöitä varten 1,000 markan lisämäärärahan, niinikään edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta ja sitten pantavaksi 1915 vuoden budjettiin.

Määräraha Kallion kirjastotalon töitä varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 3,051 markkaa eräistä Kallion kirjastotalossa teetetyistä töistä annetun laskun suoritukseksi, ja oli mainittu rahamäärä maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määrärahoja kauppahallien töitä varten.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,850 markan määrärahan eräitä Hietalahdentorin kauppahallin sisustustöitä varten.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 28 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [5]) kaupunginvaltuusto:

myöntää 50,000 markan lisämäärärahan Hakaniementorin kauppahallin töiden loppuun saattamiseen, joka rahamäärä oli tarpeen mukaan edeltäpäin maksettava kaupunginkassasta ja sittemmin merkittävä 1915 vuoden menosääntöön; sekä

käyttövaroistaan osottaa 7,500 markan määrärahan kauppahallia rajoittavain jalkakäytäväin teettämiseen pitkin Itäistä viertotietä ja Sörnäsin rantatietä.

Uuden vartija 5 tuvan teettäminen vesisäiliön vierellä.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto:

vesisäiliön vartijahenkilökuntaa varten vesisäiliön itäpuolelle heti rakennettavaksi uuden vartijatuvan ynnä pesutuvan ja sau-

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 7 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 3 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 4 §. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 20 §. — [6]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 25 §.

nan laaditun luonnospiirustuksen mukaisesti, ollen asuinhuoneiston sekä keittiöön että huoneeseen rakennettava kyllin tehokkaat tulisijat;

rakennuskustannukset, arviolta 10,000 markkaa, maksettavaksi vesisäiliön lisärakennuksen määrärahasta säästyneistä varoista; sekä

nykyisen vartijatuvan ynnä ulkohuoneet sitten purettavaksi ja niiden kirjaanpannun arvon, 2,474 markkaa, poistettavaksi vesijohdon pääoma-arvosta.

Vahvistettu päätös lainavarain osottamisesta sähkölaitoksen laajentamiseen.

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoitettiin [1]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen helmikuun 24 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston joulukuun 16 päivänä 1913 tekemän päätöksen [2]) 1911 vuoden obligatsionilainasta osottaa 450,000 markkaa kaupungin sähkölaitoksen laajentamiseen.

Määräraha sähkölaitoksen rakennusten kunnossapitoon y. m.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [3]) kaupunginvaltuusto sähkölaitoksen rakennusten kunnossapitoon y. m. yhteensä 4,500 markkaa.

Tavarakatoksen rakennuttaminen Rahapajanrantaan.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 11 päivänä 1913 oli rahatoimikamariin palauttanut [4]) kysymyksen Rahapajanrannan uuden tavarakatoksen pääpiirustusten hyväksymisestä, käskien kamarin asiasta hankkia tullikamarin ja Helsingin kauppavaltuutettujen lausunnot, sekä semmoiset lausunnot oli kamariin annettu, esitti kamari kirjelmässä toukokuun 28 päivältä, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä mainitun kirjelmän oheiset, Rahapajanrannan itäosaan rakennettavan tavarakatoksen ja sen vierelle teetettävän parakintapaisen rakennuksen piirustukset;

käskeä kaupunginkassan tarpeen vaatiessa edeltäpäin maksaa 33,500 markkaa mainittua rakennusyritystä varten aikaisemmin osotettujen 160,000 markan lisäksi; sekä

ensinmainitun rahamäärän, 33,500 markkaa, merkittäväksi 1915 vuoden menosääntöön.

Kaupunginvaltuusto myöntyi [5]) tähän esitykseen.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön kaupunginvaltuusto kuitenkin rahatoimikamarin ja budjettivaliokunnan ehdotuksesta, kumoamalla asiasta aikaisemmin tekemänsä päätöksen, päätti [3]), että Rahapajanrannan itäosaan suunniteltua tavarakatosta ei rakennettaisi vuonna 1915 sekä että sitä varten jo myönnetyt määrärahat, kaikkiaan 160,000 markkaa, oli säästöksi kaupungin tileihin merkittävä.

Määräraha

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 6 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 64 ja 65. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [4]) Ks. 1913 vuod. kert. siv 65. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 17 §. — [6]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 10 §.

käyttövaroistaan 6,500 markkaa niiden muutos- ja korjaustöiden kustantamiseen, mitkä vuoden varrella havaittaisiin seurahuoneella tarpeellisiksi niiden töiden lisäksi, joita varten määräraha jo oli kuluvan vuoden menosäännössä. seurahuoneen muutos- ja korjaustöitä varten.

Seurahuoneen korjauksiin myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan 3,000 markan määrärahan.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,400 markkaa eräiden Aleksanterinkadun talossa n:o 26 teetettäväin korjaustöiden kustantamiseen aikaisemmin samaan tarkoitukseen myönnettyjen 1,000 markan [3]) lisäksi. Määräraha Aleksanterinkadun talon n:o 26 korjauksiin.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 4,600 markan määrärahan Vuorimieskadun talossa n:o 9 tarpeelliseksi havaittuun korjaukseen. Määräraha Vuorimieskadun talon n:o 9 korjauksiin.

Edelleen myönsi [5]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä Ursinin kallion viereisessä kaupungin omistamassa uimalaitoksessa vuonna 1912 teetetyn korjaus- ja lisärakennustyön kustannuksiin 1,336 markkaa 15 penniä, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista. Määräraha Ursinin kallion viereisen uimalaitoksen korjaus- ja lisärakennustyöhön.

Muinaistieteellisen toimikunnan kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon [6]) asiasta päätti [7]) kaupunginvaltuusto myöntää 9,600 markan määrärahan vartijatuvan rakennuttamiseksi Seurasaaren ulkoilmamuseoon [8]), sillä ehdolla että rakennuksen omistusoikeus pysyy kaupungilla, olematta kaupunki kuitenkaan velvollinen ottamaan osaa sen vuotuisiin kunnossapitokustannuksiin, ja oli määräraha maksettava Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista kaupungille tulevasta osuudesta. Määräraha vartijatuvan teettämiseksi Seurasaaren ulkoilmamuseoon.

Sittemmin myönsi [9]) kaupunginvaltuusto muinaistieteellisen toimikunnan anomuksesta käyttövaroistaan 2,100 markan 95 pennin lisämäärärahan edellä mainitun vartijatuvan rakennuttamiseen, sillä ehdolla että kaupungin kansakouluoppilaille suodaan vapaa pääsy Seurasaaren ulkoilmamuseoon.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [1]) kaupunginvaltuusto Åggelbyn kartanon korjauksiin 2,660 markkaa. Määräraha Åggelbyn kartanon korjauksiin.

Kirjelmässä [10]) toukokuun 4 päivältä esitti rahatoimikamari mainitsemillaan syillä kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että XII kaupunginosan korttelit n:ot 384 ja 385 varattaisiin kunnallisten rakennusten paikaksi. Korttelien n:ojen 384 ja 385 varaaminen.

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 6 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 67 ja 68. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 10 §. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 16 §. — [6]) Rtk. kirj. toukok. 22 p. n:o 385. — [7]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 37 §. — [8]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 27 ja seur. — [9]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 14 §. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 51.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto, että edellä mainittujen korttelien tontteja ei ollut toistaiseksi myytävä.

5. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiehet.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiehiksi valitsi [2]) kaupunginvaltuusto professori G. Grotenfeltin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamiehikseen arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari G. F. Willandtin.

Lisämääräraha vesijohtolaitosta varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 32,000 markan määrärahan lisäykseksi vesijohtolaitoksen hallintoa, käyttöä ja kunnossapitoa varten oleviin määrärahoihin.

Määrärahoja vesijohtolaitoksen laitteiden y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vesijohtolaitoksen laitteiden, työpajarakennusten, putkiverkon, palopostien y. m. korjauksiin ja kunnossapitoon myönsi [4]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan määrärahoja yhteensä 44,000 markkaa.

Vahvistettu päätös lainavarain osottamisesta vesijohtolaitoksen laajentamiseen.

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoitettiin [5]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen helmikuun 24 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston joulukuun 16 päivänä 1913 tekemän päätöksen [6]) osottaa 1911 vuoden obligatsionilainasta 470,400 markkaa vesijohtolaitoksen laajentamiseen.

Määrärahoja vesijohtojen rakentamiseen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti [7]) kaupunginvaltuusto vesijohtojen rakennuttamista varten vuonna 1913 myönnetyistä, mutta käyttämättä jääneistä lainavaroista osottaa 17,350 markkaa vesijohtojen sijoittamiseksi Franzénin- ja Torikadun alle muiden siellä tehtäväin katutöiden yhteydessä.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [4]) kaupunginvaltuusto kaikkiaan 100,300 markkaa toisen painejohdon teettämiseksi Vanhankaupungin Siltasaarelta Itäiselle viertotielle ja toisen tulojohdon laittamiseksi suodattimiin sekä vesijohdon rakentamiseksi Castréninkadun alle Ensimäisen ja Toisen linjan välille, Ensimäisen linjan alle Castrénin- ja Wallininkadun välille, Pengerkadun alle osotenumerosta 27 Torkkelikadulle, Pengerkadun alle Torkkelin- ja Sakarinkadun välille, Torkkelinkadun alle Franzénin- ja Agricolakadun välille sekä Adolfintien alle Penger- ja Torikadun välille.

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 10 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 11 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 6 §. — [6]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 71 ja 72. — [7]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 18 §.

Määrärahoja vesipostien laittamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 700 markkaa vesipostin laittamiseksi vesijohdon pääputken vierelle ukkokodin välittömään läheisyyteen ja 850 markkaa yleisen vesipostin laittamiseksi Creutz- ja Eteläisen Hesperiankadun risteykseen.

Määrärahoja kaasulaitoksen rakennusten y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon.

Kaasulaitoksen rakennusten, pääputkiverkon, uunien, koneiden, kaasukellojen y. m. korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan määrärahoja yhteensä 28,500 markkaa.

Vahvistettu päätös lainavarain osottamisesta kaasulaitoksen laajentamiseen.

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoitettiin [3]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen helmikuun 24 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston joulukuun 16 päivänä 1913 tekemän päätöksen [4]) 1911 vuoden obligatsionilainasta osottaa enintään 400,000 markkaa kaasulaitoksen uunilaitteen laajentamiseen.

Määrärahoja kaasulaitoksen pääputkiverkon pitentämiseen.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [2]) kaupunginvaltuusto 7,500 markkaa kaasulaitoksen pääputkiverkon ulottamiseksi Itäisen viertotien alitse Pääskylänkadulta Vallilantielle sekä 6,000 markkaa muita hallituksen määräyksen mukaan teetettäviä uutistöitä varten.

Määrärahoja katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon.

Rahatoimikamarin kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä tehtyä esityksen, että Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle maksettaisiin 2,733 markkaa 44 penniä vaadituksi korvaukseksi yhtiön toimittamasta raiteen uudestisijoituksesta Pitkälläsillalla ja Helsinginkadulla, päätti [5]) kaupunginvaltuusto viimeksi mainitun työn kustantamiseksi käyttövaroistaan osottaa 2,178 markkaa 14 penniä, jota vastoin yhtiön vaatiman korvausmäärän loppuosa näytti oikeutta myöten olevan yhtiön maksettava.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön myönsi [2]) kaupunginvaltuusto määrärahoja yhteensä 72,375 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain korjauksiin ja kunnossapitoon, nimittäin: Sörnäsin rantatien ketokiveyksen uudistamiseen Siltasaarenkadun ja Toisen linjan väliltä, Salomoninkadun kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen ja Rahapajanrannan noppakiveyksen uudistamiseen tavaravajain n:ojen 7, 8 ja 9 merenpuoleiselta viereltä, Puistokadun kaupungille kuuluvan osan sekä Tehtaan- ja Merikadun välisen Laivurikadun kaupungille kuuluvan osan päällystämiseksi tervavierroksella, Speranskitien ja Kaivopuiston Ison puistotien pintatervaukseen, kaupungille kuuluvain katuosain vie-

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 13 § ja marrask. 4 p. 7 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 6 §. — [4]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 72 ja 73. — [5]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 4 §.

reisten kaiteiden uudistukseen ja korjaukseen sekä erinäisiin korjauksiin.

Uuden kadun teettäminen korttelin n:o 38 halki.

Sittenkun rahatoimikamari oli kirjelmässä marraskuun 13 päivältä 1913 kaupunginvaltuustolle ilmoittanut [1]), että arkkitehti E. Saarinen oli tehnyt ehdotuksen 18 metriä leveän murtokadun teettämisestä korttelin n:o 38 halki, sekä, kun eräiden tämän poikkikadun koskettamain tonttien myyntitarjoukset päättyivät 1913 vuoden lopussa, esittänyt, että valtuusto jo silloin päättäisi maistraatilta hankkia määräyksen lisättyjen valtuusmiesten valitsemisesta asiaa käsittelemään, mutta kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan mainitun kuukauden 25 päivänä evännyt [1]) rahatoimikamarin esityksen sekä neuvonut kamaria koettamaan menetellä niin, että mainittujen myyntitarjousten tarpeellinen pitennys voitiin aikaansaada, antoi kamari valtuustolle helmikuun 26:ntena päivätyn kirjelmän [2]) asiasta. Siinä kamari ilmoitti ryhtyneensä keskusteluihin asianomaisten tontinomistajain kanssa edellä mainittujen myyntitarjousten pitentämisestä, mutta neuvottelujen rauenneen, sen johdosta että eräät tontinomistajat eivät halunneet tarjousten voimassaoloaikaa pitentää, minkätähden kysymyksen arkkitehti Saarisen ehdotuksen mukaisen liikenneväylän teettämisestä korttelin n:o 38 halki siis täytyi katsoa rauenneen.

Rahatoimikamari lausui edelleen m. m., että vaara ja haitat muuten erittäin lyhyen (noin 120 m. pitkän) Vuori- ja Mikonkadun välisen Vilhonkadun liikenteessä näyttivät johtuvan kadun varsin suuresta viettävyydestä (vaihtelee 1 : 13 ja 1 : 20 välillä) Mikonkatua vasten ja siitä jyrkästä kaarroksesta, mikä tälle kadulle kääntyvien ajoneuvojen oli tehtävä. Kamari oli sentähden antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi tutkia, millä tavoin mainitun katuosan kävisi paneminen semmoiseen kuntoon, että kadun kaltevuuden sikäläiselle liikenteelle tuottamat haitat tulisivat poistetuiksi. Hallitus oli havainnut ainoaksi mahdolliseksi keinoksi, että katu noin 95 metrin pituudelta laskettiin keskimääräiseen kaltevuuteen 1 : 22, joten suurin kaivuusyvyys olisi noin 70 senttimetriä. Tässä oli edellytetty, että katu laskettaisiin koko leveydeltään eikä ainoastaan ajotien osalta. Puheenalaisesta laskemisesta oli arvioitu olevan kustannuksia 44,250 markkaa.

Rahatoimikamari oli sitä mieltä, että mainitunlaisella laskemisella puheena olevaa Vilhonkadun osaa haittaava pahin hankaluus tulisi poistetuksi ja aikaansaataisiin tuntuvaa huojennusta sen liikenteelle. Kun kuitenkin tämä Vilhonkadun osa liian vähäisen leveytensä johdosta ei suonut liikenteelle riittävää tilaa, oli kamari ryhtynyt

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 76 ja 77. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 96 vuodelta 1913.

keskusteluihin Vilhonkadun tonttien n:ojen 3 ja 4 omistajien kanssa siinä mielessä, että ostamalla nämä tontit tahi osia niistä kävisi mahdolliseksi laajentaa mainittua katuosaa pohjoiseen päin; ja olikin Vilhonkadun tontin n:o 4 omistaja ilmoittanut suostuvansa kadun laajentamista varten luovuttamaan kolme metriä leveän alueen saman kadun varrelta kaikkiaan 16,250 markasta, sekä saman kadun varrella olevan tontin n:o 3 omistaja samaa tarkoitusta varten kaupungille myymään mainitun talon 900,000 markan hinnasta tai myös talon alakerrasta luovuttamaan noin kuusi metriä leveän alan 200,000 markan hinnasta, jossa tapauksessa kaupunki olisi velvollinen teettämään ja suorittamaan kaikki kulut tämän talon osan laittamisesta jalkakäytäväksi. Kustannukset Vilhonkadun laajentamisesta ja laskemisesta nousisivat seuraaviin määriin:

Vilhonkadun tontin n:o 3 osto	Smk	900,000: —
Vilhonkadun tontin n:o 4 osan osto	„	16,250: —
Vilhonkadun laskeminen Mikon- ja Vuorikadun väliltä	„	44,250: —
Jalkakäytävän teettäminen Vilhonkadun tontille n:o 3 sekä pylväskäytävän laittaminen samalla tontilla olevan kivitalon I kerroksen alle	„	83,000: —
Yhteensä	Smk	1,043,500: —

Tämän melko suuren menoerän korvaukseksi saisi kaupunki omakseen Vilhonkadun tontin n:o 3 ja voisi mainittavitta kustannuksitta käyttää sanotulla tontilla olevaa kivitaloa erinäisten kunnan laitosten paikaksi, joita laitoksia varten muussa tapauksessa täytyi rakennuttaa uudet talot.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että Vilhonkadun talo ja tontti n:o 3 ostetaan 900,000 markan hinnasta;

että 16,250 markan hinnasta ostetaan kolme metriä leveä alue Vilhonkadun tontista n:o 4 mainitun kadun viereltä;

että Mikon- ja Vuorikadun välinen Vilhonkadun osa lasketaan rakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti;

että edellä mainittuihin tarkoituksiin tarpeellinen rahamäärä, 1,043,500 markkaa, osotetaan maksettavaksi 1911 vuoden obligatsionilainavaroista; sekä

että varsinainen valtuusto saa toimekseen näille päätöksille hankkia asianmukaisen vahvistuksen.

Rahatoimikamarin kirjelmään liittyvässä vastalauseessa esitti kolme sen jäsentä m. m. seuraavaa:

Kun Vilhonkadun laajentaminen pohjoiseen kadun laskemisen yhteydessä, niinkuin rahatoimikamari oli ehdottanut, tuottaisi liikenteelle ainoastaan vähän tahi tuskin mitään etua, mutta kyllä kaupungille menoja, oli jälellä vain yksi mahdollisuus, nimittäin arkkitehti Saarisen esittämän ajatuksen toteuttaminen. Kehitys meillä, samoin kuin ulkomaidenkin suurkaupungeissa, epäilemättä kävi enemmän ja enemmän valtaanpääsevää pikaliikennettä kohti. Tähän seikkaan ei rahatoimikamarin enemmistö vastalausujain mielestä ollut pannut asianmukaista huomiota.

Niinikään oli rahatoimikamari tykkänään sivuuttanut erään seikan, jota ei kuitenkaan ollut liian vähäiseksi arvattava, nimittäin mahdollisuuden puheenalaisen liikenneväylän aikaansaamisella myös yksinkertaisella ja onnistuneella tavalla uudestimuodostaa Rautatientorin. Niin kauan kuin liikenne kulki pitkin nykyistä Vilhonkatua, täytyi myös liikennettä koillisesta lounaiseen viistoon Rautatientorin poikki olla olemassa, minkä johdosta oli miltei mahdoton järkiperäisellä tavalla uudestijärjestää toria. Jos sitä vastoin murtokatu saatiin aikaan, kävi useampiakin ratkaisuja vastamainitussa kohden esittäminen, eikä mahdotonta ollut sekään, että melko suurta ja kieltämättä kallisarvoista tonttialaa saatiin käytettäväksi joko myytäväksi tahi kaupungin omiin tarpeisiin.

Kun kuitenkin yksityisten talonomistajain tekemiä tarjouksia edelleenkin täytyi pitää liiallisina eikä sitovia tarjouksia Mikonkadun tonttien n:ojen 3 ja 4 omistajilta ollut olemassa, oli näyttänyt olevan aika kaupungin ottaa tämä asia käsiinsä ja tekemällä tarjous kaikille talonomistajille, joiden tontteja liikenneväylän tekeminen koskisi, yrittää viimeinen kerta lopullisen sopimuksen aikaansaamista.

Edellyttäen kaupunginvaltuuston voivan hyväksyä tässä ehdotetun menettelytavan olivat vastalausujat koettaneet tarkemmin selvittää asian taloudellista kantavuutta ja siinä tulleet seuraaviin tuloksiin. Tässä edeltäpäin huomautettiin, että ehdotettu katusuunta poikkesi vastaavasta arkkitehti Saarisen ehdotuksesta sikäli, että Vuorikadun päättyminen vastaiseen murtokatuun oli järjestetty yksinkertaisemmaksi pysyttämällä ajotie ja muodostamalla ainoastaan jalkakäytävät uudestaan. Sen ohessa oli kadun suuntaa hiukan muutettu, niinkuin kävi selville vastalauseen oheisesta karttaluonnoksesta, joten saavutettiin toiselta puolen se etu, että kaupungin tarvitsi vähemmän luovuttaa käytettävää tonttialaa kaduksi, ja toiselta puolen että Vuorikadun tontin n:o 9 omistajan tarvitsi luovuttaa tuntuvasti vähemmän tonttialastaan samaan tarkoitukseen.

Vuorikadun tontin n:o 8 arvoksi oli pantu noin 250,000 markkaa, eikä ollut syytä ehdottaa hyväksyttäväksi tämän korkeampaa tarjousta.

Vuorikadun tontin n:o 6 omistajain kanssa olisi tehtävä sen suuntainen sopimus, että he luovuttaisivat kaupungille 343 m² tonttialaa ja saisivat siitä korvaukseksi 40,000 markkaa ynnä 79.5 m² tonttialaa. Vastamainittuun summaan oli myös luettu korvaus talonomistajille siitä, että heidän ei ainoastaan ollut täytynyt keskeyttää jo alottamaansa uutisrakennustyötä, vaan myös purkaa osa alotettua rakennusta. Vuorikadun tontin n:o 7 omistaja luovuttaisi 14.5 m² tonttialaa, mutta saisi kaupungilta sijaan 15.5 m². Vuorikadun tontista n:o 9 murrettaisiin erilleen 196 m²:n laajuinen ala ja korvaukseksi tästä tarjottaisiin omistajalle 73.5 m² tonttialaa. Siitä 698 m²:n laajuisesta Mikonkadun tontin n:o 3 alasta, mikä käytettäisiin kaduksi, ei olisi maksettava korvausta, koska mainitun tontin omistaja murtokadun johdosta saavuttaisi erinäisiä etuja. Kun kuitenkin arkkitehti Saarinen oli Mikonkadun tonttien n:ojen 2 ja 3 omistajan, toiminimi Rob. Huberin kanssa sopinut siitä että, jos murtokatu saatiin aikaan, toiminimi Huber hänelle korvaisi ne tuntuvat kustannukset, joita hänellä oli ollut erinäisistä tämän asian alustavista selvityksistä, oli näyttänyt oikeudenmukaiselta, että kaupunki korvasi ne 30,000 markalla. Mikonkadun tontti n:o 4 oli arvattu 800,000 markan hintaiseksi, joten kaupungin taholta ei olisi tehtävä korkeampaa tarjousta. Edellä mainittuihin menoihin tulivat lisäksi kaduntasotuskustannukset, rakennuskonttorin laskelmain mukaan 161,000 markkaa, sekä Vuorikadun järjestämiskustannukset, enintään 20,000 markkaa. Sekalaisiin menoihin, niinkuin lainhuudatuskustannuksiin, karttamerkkeihin ynnä muuhun tarvittiin 10,000 markkaa. Lisäksi oli huomattava, että Vuorikadun tonttien n:ojen 8 ja 10 välillä oli toimitettava pieni rajanjärjestely (7 m²), josta kaupungille ei koitunut erityisiä menoja.

Kaupungin menot olisivat siis seuraavat:

Vuorikadun tontin n:o 8 osto	Smk	250,000: —
Mikonkadun „ „ 4 „	„	800,000: —
Korvaus Vuorikadun tontin n:o 6 omistajille	„	40,000: —
S:n Mikonkadun tontin n:o 3 omistajille erinäisistä valmistelutöistä	„	30,000: —
Kaduntasotuskustannukset	„	161,000: —
Vuorikadun järjestämiskustannukset ja sekalaista	„	30,000: —
Yhteensä	Smk	1,311,000: —

Näitä menoja kuitenkin vastasivat tuntuvat tulot. Niinpä oli jo olemassa erään liittymän tarjous, jonka mukaan maksettaisiin 800,000 markkaa niistä Vuorikadun tontin n:o 8 ja Mikonkadun

tontin n:o 4 osista, 647.230 m²:stä ja 1,244.092 m²:stä, mitkä näistä tonteista olisi jälellä, sittenkun murtokatua varten tarpeellinen ala oli erotettu. Tässä oli kuitenkin huomattava, että sanotun ostotarjouksen mukaan 100,000 markkaa maksettaisiin käteisellä ja loput aikaisemmin voimassa olevain tontinmyyntiehtojen mukaan, eli 7 %:n vuotuismaksulla, josta 5 ½ % olisi korkoa ja 1 ½ % kuoletusta. Kaupungin kokonaismenot nousisivat siten 511,000 markkaan, minkä ohessa kaupungin täytyisi ensimäistä kiinnitystä vastaan myöntää 700,000 markan laina 5 ½ %:n korolla.

Esiintuomillaan perusteilla vastalausujat ehdottivat kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että rahatoimikamari, edellyttäen kaikkien talonomistajain, joita suunniteltu murtokatu koskee, hyväksyvän tämän johdosta tarpellisen kaupunginasemakaavanmuutoksen siitä johtuvine rajanjärjestelyineen, valtuutetaan 250,000 markan hinnasta ostamaan Vuorikadun tontti n:o 8 ja 800,000 markan hinnasta Mikonkadun tontti n:o 4 korttelissa n:o 38;

että rahatoimikamari valtuutetaan, sittenkun asianmukainen kaupunginasemakaavanmuutos on hankittu, myymään kadunjärjestelyn tapahduttua jälellä olevat viimeksi mainittujen tonttien osat 800,000 markan hinnasta sekä muuten edellä mainituin ehdoin;

että 1911 vuoden obligatsionivaroista osotetaan 1,311,000 markkaa murtokadun aikaansaamiseksi; sekä

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia näille päätöksille asianmukaisen vahvistuksen;

samoin kuin varsinainen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen laatia ja kaupunginvaltuustolle lähettää kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli antanut [1]) rahatoimikamarin toimeksi täydentää kamarin asiasta antamaa selvitystä m. m. lausunnolla siitä, suostuisivatko asianomaiset talonomistajat myymään tarkoitukseen tarvittavat tontit ja tontinosat, josta seikasta asianomaisilta talonomistajilta olisi hankittava sitovat myyntitarjoukset, sekä kamari oli tämän johdosta valtuustolle lähettänyt asianomaisten talonomistajain kanssa tekemänsä kirjalliset sopimukset ja ilmoitettu oli, että Vuorikadun tontin n:o 8 omistaja oli suostunut myymään mainitun tontin 250,000 markan hinnasta, päätti [2]) lisätty kaupunginvaltuusto:

Rautatientorin ja Vuorikadun yhdistettäväksi keskenään korttelin n:o 38 halki teetettävällä uudella 18 metrin levyisellä kadulla;

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 17 §. — [2]) Lis. valt. pöytäk. maalisk. 31 p. 2 §.

valtuuttaa rahatoimikamarin, edellyttäen että sopimus valtuuston asiasta tekemän päätöksen pohjalla saadaan aikaan kaikkien talonomistajain kanssa, joita suunniteltu murtokatu koskee, 250,000 markan hinnasta ostamaan Vuorikadun tontin n:o 8, 800,000 markan hinnasta Mikonkadun tontin n:o 4, 40,000 markan hinnasta tarpeellisen osan Vuorikadun tonttia n:o 6 ja 30,000 markan hinnasta tarpeellisen osan Mikonkadun tonttia n:o 3 korttelissa n:o 38 sekä, sittenkun asianmukainen kaupunginasemakaavanmuutos on hankittu, myymään hankkeissa olevan kadunteon jäleltä käytettävänä olevat Vuorikadun tontin n:o 8 ja Mikonkadun tontin n:o 4 sekä Mikonkadun tontista n:o 3 ostetun osuuden osat 800,000 markan hinnasta, josta 100,000 markkaa maksetaan käteisellä ja loput 7 %:n vuotuismaksuin, josta 5 1/2 % on korkoa ja 1 1/2 % kuoletusta;

1911 vuoden obligatsionilainasta osottaa sekä edellä mainitut, puheenalaisiin tontinostoihin tarvittavat 250,000, 800,000, 40,000 ja 30,000 markkaa että myös 161,000 markkaa murtokadun tasotukseen sekä 30,000 markkaa Vuorikadun ajotien laittamiseen ja sekalaisiin menoihin, eli siten kaikkiaan enintään 1,311,000 markkaa; samoin kuin

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti [1]) tämän jälkeen:

k. senaatilta hankkia vahvistuksen edellä mainituille lisätyn valtuuston päätöksille; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen korttelin n:o 38 kaupunginasemakaavanmuutokseksi sekä tämän ehdotuksen saatua vahvistuksen käydä teettämään puheenalaista murtokatua ja ryhtyä muihin sen yhteydessä oleviin toimenpiteisiin.

Sittemmin ilmoitettiin [2]) maistraatin kirjelmässä heinäkuun 28 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli vahvistanut edellä mainitut lisätyn kaupunginvaltuuston päätökset.

Kirjelmässä [3]) lokakuun 5 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että korttelin n:o 38 halki kulkevan uuden kadun teettäminen, joka katu oli saanut nimekseen Murtokatu [4]), oli toistaiseksi käynyt mahdottomaksi, sen johdosta että kauppaliike Segercrantz & C:o ja neiti R. Lundgren, jotka kesäkuun 1 päivään 1917 asti voimassa olevalla ja kaupungin ostamaan Mikonkadun tonttiin n:o 4 kiinnitetyllä vuokrasopimuksella olivat sieltä vuokranneet Murtokadun

---

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 31 p. 2 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 7 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 68. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 5.

alueella olevia huoneistoja, olivat kieltäytyneet näistä luopumasta, ellei heille myönnettäisi suhteettoman suuria korvauksia, ja esitti kamari sentähden ryhdyttäväksi toimenpiteisiin edellä mainittujen nautintaoikeuksien hankkimiseksi kaupungille pakkolunastusmenettelyä käyttämällä.

Edelleen ilmoitti rahatoimikamari samassa kirjelmässä, että Mikaelsgatan 19 osakeyhtiö, joka oli sitoutunut sovituin ehdoin omakseen lunastamaan Murtokadun teettämisen jälkeen käytettävänä olevat Vuorikadun tontin n:o 8 sekä Mikonkadun tonttien n:ojen 3 ja 4 osat, oli kamarilta tiedustellut, eikö kaupunki voisi muuttaa maksuehtoja siten, että koko kauppasumma, 800,000 markkaa, saisi jäädä viimeiseksi kiinnitykseksi kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta syntyneeseen uuteen Murtokadun tonttiin n:o 4, 700,000 markkaa aikaisemmin sovituin ehdoin sekä 100,000 markkaa velkakirjaa vastaan kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla, kuitenkin niin ettei kaupunki irtisanoisi lainaa ennenkuin kolmen vuoden kuluttua kauppakirjan allekirjottamisesta, ja kamarin hyväksymää takuuta vastaan; ja samalla kun kamari puolsi maksuehtojen muuttamista vastamainittuun suuntaan, esitti se, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi kirjelmän oheisen ehdotuksen edellä mainittujen Murtokadun tontin n:o 4 osain kauppakirjaksi.

Rahatoimikamarin kirjelmää esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

periaatteellisesti yhtyen rahatoimikamarin ehdotukseen tehdä k. senaattiin anomuksen luvan saamisesta toiminimi Segercrantz & C:on ja neiti Lundgrenin kaupungin omistamaan Mikonkadun tonttiin n:o 4 kiinnitettyjen nautintaoikeuksien pakkolunastamiseen; sekä

hyväksyä kamarin valtuustolle lähettämässä, Murtokadun tontin n:o 4 puheena olevain osain kauppakirjan ehdotuksessa mainitut maksuehdot, mutta sitä vastoin olla käymättä tätä kauppakirjaa muilta kohdin seikkaperäisesti tarkastamaan, koska kauppakirjan laatiminen oli kamarin asia.

Vahvistettaessa 1915 vuoden menosääntöä merkittiin [2]) siihen Vuorikadun tonttien n:ojen 6 ja 8 sekä Mikonkadun tonttien n:ojen 3 ja 4 ostoa varten 1,139,900 markkaa sekä Murtokadun tasotusta varten 174,900 markkaa, yhteensä siis 1,314,800 markkaa eli 3,800 markkaa enemmän kuin lainavaroista oli viimeksi mainitun kadun teettämistä varten osotettu.

Määräraha lauta-aidan teettämiseksi Siltavuorenpenkereen tonttien n:ojen 1 ja 2 ympärille.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 580 markan määrärahan lauta-aidan teettämiseksi Siltavuorenpenkereen tonttien n:ojen 1 ja 2 ympärille.

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 13 §.

Määräraha raidetarpeiden ostoon.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa 4,860 markkaa Sörnäsin rantatielle teetettävään haararaiteeseen käytettäväin raidetarpeiden ostoon sekä valtuuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen ostamaan Santa- ja Busholman raidelaitteisiin käytettävät raidetarpeet sekä panna kustannukset maksettavaksi mainittujen saarten kuntoonpanoa varten aikaisemmin myönnetyistä määrärahoista.

Määrärahoja louhintatöihin.

Kirjelmässä kesäkuun 25 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että se oli sattuneesta syystä katsonut tarpeelliseksi valtuuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen teettämään erään louhintatyön Ahlqvistkadulla, ja anoi kamari, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän toimenpiteen sekä käyttövaroistaan osottaisi tarkoitukseen tarvittavan 2,000 markan määrärahan. Valtuusto myöntyi [2]) esitykseen.

Kallion yhteiskoulun johtokunnan kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen johdosta, että mainitulle koululle myydyn Porthaninkadun tontin n:o 15 vierellä oleva kallio louhittaisiin pois kaupungin kustannuksella, sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta, päätti [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 4,200 markan määrärahan mainitun kallion louhituttamiseksi. Samalla hyväksyi valtuusto rahatoimikamarin toimenpiteen antaa mainitun louhintatyön suorittamisen kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi.

Muita määrärahoja katujen ja yleisten paikkain teettämiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto Franzénin- ja Torikadun sekä Franzénin- ja Helsinginkadun välisen Pengerkadun länsipuoliskon vuoden varrella tasotettavaksi, ja saisi tähän tarkoitukseen käyttää kaikkiaan 44,800 markkaa aikaisemmin osotetusta 62,000 markan määrärahasta.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön myönsi [5]) kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 311,000 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain teettämiseen, nimittäin: Arkadiakadun pohjoispuolisen Fredrikinkadun, Salomonin- ja Eteläisen Rautatiekadun välisen Annankadun, Töölönkadun ja Läntisen viertotien välisen Pohjoisen Hesperiankadun, Ensimäisen ja Toisen linjan välisen Alppikadun, Alppi- ja Castréninkadun välisen Ensimäisen linjan korttelin n:o 303 vuokratontin osote n:o 5 sekä istutuksen viereltä, Ensimäisen ja Toisen linjan välisen Castréninkadun, korttelin n:o 373 viereisen Porvoonkadun sekä Kajaanin- ja Kotkankadun välisen Viipurinkadun kaupungille kuuluvain osain päällystämiseksi ketokivillä, uusien rautatieraiteiden sijoittamiseksi Sör-

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 10 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 14 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 31 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 27 §. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §.

näsin rantatielle ja korttelin n:o 534 vierelle Sörnäsin haararadan pohjoispuolelle, Brändönkadun sekä Castrénin- ja Alppikadun välisen Ensimäisen linjan tasottamiseksi puoleen leveyteensä, Toisen linjan ja Vanhan Eläintarhantien tasottamiseksi täyteen leveyteensä, Ensimäisen ja Toisen linjan välisen Castréninkadun korottamiseksi, Pengerkadun tasottamiseksi täyteen leveyteensä Sakarin- ja Torkkelinkadun väliltä, Pengerkadun jälellä olevan osan tasottamiseksi Torkkelin- ja Helsinginkadun väliltä, Torkkelinkadun samoin Itäisen viertotien ja Pengerkadun väliltä, Torkkelinkadun samoin Penger- ja Agricolakadun väliltä, Adolfintien tasottamiseksi pitkin pituuttaan, Harjutorin samoin sekä Läntisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, mihin uutisrakennuksia jo oli teetetty tai vuoden varrella teetettäisiin.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto, että nämä työt sai panna käyntiin ainoastaan sikäli kuin työnpuutetta tai todellista kunnallista tarvetta oli olemassa sekä valtuusto rahatoimikamarin ja kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä oli siitä erittäin päättänyt.

Määrärahoja laskujohtojen korjaukseen ja kunnossapitoon.

Laskujohtojen korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaikkiaan 58,000 markkaa.

Lisämääräraha lokaveden puhdistusaseman rakennuttamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 55,000 markan määrärahan Savilan alueelle Eläintarhaan teetettävän lokaveden puhdistusaseman töiden loppuun saattamiseen.

Töölönlahden poikki kulkevan rautatiepenkereen alaisen aukon laajentaminen.

Kokouksessaan toukokuun 13 päivänä 1913 päätti [3]) kaupunginvaltuusto:

että Töölönlahden rautatiesillan alainen kanava on laajennettava 12 metrin levyiseksi; sekä

että rahatoimikamari saa toimekseen ryhtyä rautatiehallituksen kanssa keskusteluihin valtionrautateiden velvoittamisesta laajentamaan mainitun kanavan saman levyiseksi siltä osalta, mikä sanotun penkereen levittämisen johdosta tulee lisää, sekä sitten valtuustolle tehdä tämän johdosta ehkä tarpeellisen esityksen.

Mainitun tehtävän johdosta ilmoitti rahatoimikamari kirjelmässä [4]) helmikuun 28 päivältä m. m. rautatiehallituksen lausuneen, ettei se ollut velvollinen eikä halukaskaan ottamaan osaa kaupunginvaltuuston vaatimasta rautatiesillan laajentamisesta johtuviin kustannuksiin, ja esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että Töölönlahden rautatiepenkereen alainen aukko on laajennettava

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 7 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 78 ja 79. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 21.

12 metrin levyiseksi 0-vesilinjassa sekä rakennettava niin, että tuota linjaa alempana olevat maakiinnikkeet niihin ehkä kuuluvine vahvikkeineen eivät enempää kuin välttämätöntä on supistaa mainittua leveyttä eivätkä estä kaivamasta kanavaa ainakin 2 metriä syväksi 0-vesilinjan alla sekä että 0-vesilinjan ja siltarakenteen alareunan välinen matka ei ole 2.5 metriä vähempi; samoin kuin, edellyttäen rautatiehallituksen hyväksyvän mainitut ehdot, velvoittaa kaupungin suorittamaan ne lisäkustannukset, joita valtionrautateille voi syntyä nykyisen aukon laajentamisesta 12 metrin levyiseksi 0-vesilinjassa.

Sittenkun rautatiehallitus oli kirjelmässä kaupunginvaltuustolle ilmoittanut m. m., ettei hallitus voinut hyväksyä sitä rahatoimikamarin esittämää ehtoa, että 0-vesilinjan ja siltarakenteen alimman osan välille jäisi vapaata tilaa vähintään 2.5 metrin korkeudelta, mutta että hallitus mikäli mahdollista täyttääkseen kaupungin toivomusta laajemman silta-aukon aikaansaamiseen nähden oli päättänyt omalla kustannuksellaan teettää sillan niin, että siltakaaren kannatusmuurien välille jää 7.5 metrin laajuinen tila, päätti kaupunginvaltuusto [1]) äänestettyään että, siihen katsoen mitä rautatiehallitus siten oli ilmoittanut, ei valtuuston puolelta nykyään ryhdyttäisi muuhun toimenpiteeseen asiassa.

Määrärahoja laskujohtojen rakennuttamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto laskujohdot vuoden varrella laskettavaksi Franzénin- ja Torikadun alle sekä sallia tarkoitukseen käytettävän kaikkiaan 17,200 markkaa aikaisemmin osotetusta 62,000 markan määrärahasta.

Rahatoimikamarin kirjelmässä maaliskuun 26 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [3]) kaupunginvaltuusto sekä valtuuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen Kruunuhaankadun alle rakennuttamaan laskujohdon mainitun kirjelmän oheisen ehdotuksen mukaisesti Mauritsinkadun alitse kulkevaan yleiseen laskujohtoon liittyväksi että myös käyttövaroistaan myöntää tähän tarkoitukseen tarvittavan määrärahan, 3,200 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [4]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 5,200 markan määrärahan Fredriksperinkadun alla Harjukadun ja Sörnäsin haararadan välillä sekä Dagmarkadun alla Nervander- ja Töölönkadun välillä olevain laskujohtojen uudistamiseen.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä päätti [5]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa rakennuskonttorin heti uudistuttamaan Näkinkujan alaisen laskujohdon Itäisen viertotien ja Sörnäsin rantatien

---

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 17 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 27 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 5 §. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 6 §.

välillä, ja oli siihen tarvittava 17,400 markan määräraha merkittävä 1915 vuoden menosääntöön.

Vastamainitun vuoden menosäännön vahvistaessaan myönsi [1]) kaupunginvaltuusto laskujohtojen teettämiseen, pääasiallisesti päätettyihin kaduntasotuksiin liittyen, yhteensä 79,300 markkaa sekä katkaisevan laskujohdon teettämiseksi Hesperian puistosta Töölön sokeritehdasalueen halki Savilan puhdistusasemalle 25,200 markkaa.

Määrärahoja teiden korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vastamainitussa tilaisudessa myönsi [1]) kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 32,440 markkaa alempana mainittuihin teiden korjauksiin ja kunnossapitoon, nimittäin: erinäisiin korjauksiin 10,000 markkaa, Eläintarhantien vierroksen uudistamiseen diakonissalaitoksen viereisen rautatienalikäytävän ja Läntisen viertotien väliltä 4,600 markkaa, Alppilaan vievän tien viertopäällystyksen uudistamiseen rautatiepysäkin ja Töölönlahden väliltä 1,640 markkaa sekä emäradan länsipuolitse Oulunkylään vievän tien uudesti teettämiseen Träskin ylikäytävän kohdalta lähtien 16,200 markkaa.

Määräraha tien teettämiseksi Bengtsårin kasvatuslaitokseen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa kasvatuslautakunnan kaupungin puolesta allekirjottamaan Sandön kartanon tilusten poikki Bengtsårin kasvatuslaitokseen vievää tietä koskevan sopimuksen sekä käyttövaroistaan osottaa 1,500 markkaa korvaukseksi mainitun tien teettämisestä.

Määrärahoja viertoteiden korjaukseen.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto viertoteiden erinäisiin korjauksiin 15,000 markkaa, Vantaanjoen poikki vievän maantiesillan korjaukseen 2,000 markkaa sekä Läntisen viertotien viertopäällystyksen uudistamiseen Länsi Henrikinkadun ja Aurorakadun väliltä 8,800 markkaa.

Rahapajanrannan itäosan uudesti rakentaminen.

Kirjelmässä [3]) toukokuun 7 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että kaupungin yleisten töiden hallitus oli marraskuun 14:tenä 1913 päivätyssä kirjelmässä tehdyn, Katajanokan rantasiltain rakentamista ja järjestämistä koskevan ehdotuksen yhteydessä ilmoittanut Rahapajanrannan rantasillan uloimman osan olevan uudistuksen tarpeessa sekä esittänyt tähän tarkoitukseen myönnettäväksi tarpeellisen määrärahan. Kun ilmoitus oli saapunut liian myöhään, jotta se olisi voitu ottaa huomioon 1914 vuoden menosäännön laadinnassa, oli asia saanut levätä tullakseen käsiteltäväksi mainitun uusien rantasiltain rakentamista koskevan ehdotuksen yhteydessä, joka väliintulleiden asianhaarain johdosta vielä oli lisäselvityksen varassa. Kaupungininsinöörin tiedonannon mukaan oli Rahapajanrannan rantasillan tila kuitenkin nyttemmin huonontunut siihen määrään, että oli tarjona vaara sen osittaisesta sortumisesta, minkätähden

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 50 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 37.

uudestirakennuskysymystä ei enää käynyt lykkääminen toistaiseksi, vaan oli se otettava käsiteltäväksi eri asiana.

Hallitus oli ehdottanut, että suuremmassa liikkeessä oleva 75 metrin pituinen laiturin pää rakennettaisiin uudestaan samalla tavalla ja samojen piirustusten mukaan kuin aikaisemmin uudesti rakennettu osa, ja laskenut kustannuksia tästä työstä, 2,800 markan mukaan metriltä lukien, olevan 210,000 markkaa.

Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Rahapajanrannan rantasillan itäosa on uudesti rakennettava kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisesti;

että tätä työtä varten vuodeksi 1914 osotetaan valtuuston käyttövaroista 75,000 markkaa; sekä

että työn loppuun saattamiseen tarpeellinen rahamäärä on merkittävä 1915 vuoden menosääntöön.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto Rahapajanrannan itäosan uudesti rakennettavaksi kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisesti, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen myönsi 75,000 markan määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta, ja oli kysymys, missä järjestyksessä tämä rahamäärä ja vastedes samaan tarkoitukseen tarvittava määräraha vihdoin olisi maksettava, otettava harkittavaksi, sittenkun tätä asiaa oli lähemmin valmisteltu.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön päätti [2]) kaupunginvaltuusto kuitenkin Rahapajanrannan itäosan uudesti rakentamisen jätettäväksi toistaiseksi sekä kehottaa kaupungin yleisten töiden hallitusta, siinä tapauksessa että puheena olevan rantasillan osan havaittaisiin mainittuna vuonna yhäkin siirtyneen, niin että ilmeistä sortumisen vaaraa oli olemassa, heti ilmoittamaan asiasta valtuustolle sekä samalla ryhtymään siitä aiheutuviin toimeenpiteisiin.

Määrärahoja satamain korjaus- ja kunnossapitotöihin.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [2]) kaupunginvaltuusto satamain korjaus- ja kunnossapitotöihin seuraavat rahamäärät, nimittäin: erinäisiin korjauksiin 35,000 markkaa, jäillemenosiltoja sekä rantasiltain ja jäärailojen viereisiä aitauksia varten 10,000 markkaa, satamain ruoppaukseen 35,000 markkaa, Sörnäsin niemekkeen viereisen ruoppavarastopaikan järjestämiseen ja laajentamiseen 15,000 markkaa, T-muotoisen laiturinhaaran pohjoisosan ja sen lähinnä Pohjoisrantaa sijaitsevan länsiosan uudistamiseen 16,000 markkaa, Sörnäsin painolastisillan uudistamiseen 10,800 markkaa, Eläintarhanlahden itärannan ja Säästöpankinrannan venelaiturien uudistamiseen 2,900 ja 800 markkaa, Merisataman purkaus-

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 19 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §.

laiturin korjaukseen 900 markkaa ja Ruoholahden läntisimmän laiturin korjaukseen 1,900 markkaa eli siis kaikkiaan 128,300 markkaa.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto valtuuttaa kaupungin yleisten töiden hallituksen satamain ruoppausta varten osotetun 35,000 markan määrärahan lisäksi Hietalahden sataman ruoppaukseen käyttämään vieläkin 20,000 markkaa Santa- ja Busholman tasotustyötä varten aikaisemmin myönnetystä määrärahasta.

Määrärahoja satamain uutistöitä varten.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön osotti [1]) kaupunginvaltuusto Katajanokan pohjoisrannan rantareunustusta varten 1,000 markkaa, Pitkänsillan lounaispuolisen rantasillan pitentämiseen 10 metrillä 15,000 markkaa sekä Sörnäsin niemekkeen viereisten varastopaikkain tasottamiseen 19,000 markkaa eli yhteensä siis 35,000 markkaa.

Määrärahoja istutusten kunnossapitoon.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,000 markan lisäyksen Kaisaniemen tenniskentän kunnossapitomäärärahaan.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto istutusten kunnossapitoa varten seuraavat määrärahat, nimittäin: istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon 125,000 markkaa sekä Kivelän istutusten kunnossapitoon 2,000 markkaa, Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaukseen 1,050 markkaa, mainitun urheilukentän kunnossapitoon 1,000 markkaa, Kaisaniemen tenniskentän samoin 1,500 markkaa, Punanotkon leikkikentän samoin 500 markkaa ja Haapaniemen urheilukentän samoin 800 markkaa, kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineisiin 1,500 markkaa, kaupunginpuutarhan erinäisten huoneistojen lämmitykseen ja siivoamiseen 400 markkaa, samain valaistukseen 175 markkaa, talvipuutarhan kunnossapitoon 7,000 markkaa, kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkauksia, tallin rehuja y. m. varten 6,600 markkaa, Alpin kunnossapitoon 1,500 markkaa, vanhempain nurmien ja käytäväin uudistamiseen 4,500 markkaa, kaupungin istutuksiin tarvittavan mullan valmisteluun 3,500 markkaa, lannan ostamiseksi hyötylavoihin 650 markkaa, kaupungin vesilintujen hoitokustannuksiin 1,000 markkaa, työkalujen ostoon ja korjaukseen 2,500 markkaa, vesipostien laittamiseksi eräisiin kaupungin istutuksiin 1,000 markkaa, aitain kunnossapitoon 5,000 markkaa, puistosohvain korjaukseen 3,000 markkaa, kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetun veden korvaukseksi 18,000 markkaa sekä neljän puistovartijan palkkaamiseksi 3,100 markkaa eli siis kaikkiaan 191,275 markkaa.

Määräraha

Tehdyn hakemuksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 8 §.

mukaisesti myönsi [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan Helsingin hiihtoklubille 1,000 markan määrärahan Alppilan viereisten hiihtomäkien tarpeelliseen korjaukseen, ja tuli klubin tehdä kamarille tili varain käyttämisestä. Alppilan viereisten hiihtomäkien korjaukseen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan toukokuun 26 päivänä 1910 päättänyt [2]) hankkia rahatoimikamarin ja kaupunginasemakaavatoimikunnan lausunnon puutarhalautakunnan valtuustolle tekemästä Eläintarhanalueen järjestämisehdotuksesta, antoivat kaupungin yleisten töiden hallitus kirjelmässä [3]) tammikuun 17 päivältä 1913 ja rahatoimikamari kirjelmässä [3]) huhtikuun 6 päivältä 1914 semmoisen lausunnon. Hallitus lausui asiasta m. m. seuraavaa: Keskuspuiston laittaminen Helsinkiin.

Kun hallitus oli saanut tehtäväkseen ne toimet, mitkä aikaisemmin kuuluivat kaupunginasemakaavatoimikunnalle, oli hallitus tarkastanut edellä mainittua suunnitelmaa. Ehdotuksesta eriäviä mielipiteitä oli kuitenkin ilmaantunut hallituksessa, joka sentähden oli laadituttanut kirjelmän oheisen piirustuksen, jossa esitettiin ne muutokset, joita oli pidetty asianhaarain vaatimina aikaisempaan ehdotukseen. Kun puutarhalautakunnan laatimassa puiston järjestämissuunnitelmassa, jonka hallitus oli pääpiirteissään hyväksynyt, ei osotettu varmaa rajalinjaa, mihin puisto ulottui pohjoisessa, eikä myöskään miten puistoalue liittyisi sitä pohjoisessa ja lännessä rajoittaviin kaupunginosiin, oli hallitus täydentänyt ehdotusta teettämällä myös pohjoisessa lähinnä puistoaluetta sijaitsevain kaupunginmaiden kaupunginasemakaavajaoituksen, jossa samalla oli otettu huomioon tarpeellisen yhteyden aikaansaaminen puiston ja Meilansin uuden kaupunginosan välille. — Mitä ehdotukseen kokonaisuudessaan tuli, ei hallitus ollut ryhtynyt muihin huomattaviin muutoksiin, kuin että jotkin pienemmät, puiston yksityiskohtaista jaoitusta osottavat tiet oli poistettu erittäinkin sitä seikkaa silmällä pitäen, että niiden tarpeellisuus ei ollut nykyään arvattavissa, sekä että Läntisen viertotien puoleinen puiston suuaukeama oli muodostettu aivan toisin kuin puutarhalautakunnan ehdotuksessa. Tärkeimpänä syynä viimeksi mainittuun muutokseen oli, että hallitus halusi aikaansaada monumentaalisen suuaukeaman, jommoista pintamuodostuskin näytti kehottavan laatimaan, ja samalla aukaista välittömiä yhteyksiä puiston keskeisten osain kanssa. — Hallitus ei ollut katsonut olevan ehdottaminen teitä niin huomattavan leveiksi, kuin puutarhalautakunnan piirustuksesta näkyi, koska hallitus oli sitä mieltä, että eri teiden keskinäistä suhdetta liikenneväylinä tuskin vielä voitiin ratkaista ja että, jos jokin tie vastedes havaittiin

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 34 §. — [2]) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 72 ja seur. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

liian kapeaksi, sitä kävi helposti levittäminen. — Lisäksi oli puutarhalautakunnan ehdotuksesta poikettu, mikäli koski Töölönlahden ympäristön järjestämistä ja rajoja. Lähimpänä syynä tähän muutokseen oli ollut että, samalla kun hallitus oli ottanut varteen lahden sekä itä- että länsipuolella tarpeelliset kulkuväylät, oli myös otettu huomioon valtionrautateiden tarvitsema Töölönlahden rajakkaisten osain täyttämisellä hankittu lisätila. Ettei valtionrautateiden vastainen alue, mikäli oli puhe sen länsirajasta, vielä voinut tulla lopullisen toimenpiteen esineeksi kaupungin puolelta, oli sitä luonnollisempaa, kun esillä olevan suunnitelman oli tältä kohden katsottava ainoastaan osottavan, mihin rajaan asti kaupunki voi tyydyttää valtionrautateiden laajennustarvetta. Näytti sentähden suotavalta, että lahden ympäristöä ei ryhdyttäisi järjestämään, ennenkuin täysi selvyys oli saatu valtionrautateiden todellisesta tilantarpeesta. — Muuten tämän enempää käymättä yksityiskohtiin, katsoi hallitus olevan puutarhalautakunnan ehdottamaan uuden laajemman urheilukentän eli „stadionin" paikkaan nähden huomauttaminen, että Eläintarhassa oleva ja koko alaltaan tasotettu suuri urheilukenttä täytti kaikki vaatimukset, joita kävi asettaminen kansainvälisiä urheilutarkoituksia varten aiotulle paikalle ja että siis toisen tuollaisen kentän laittaminen puheenalaiselle puistoalueelle oli tarpeeton.

Koska tätä suunnitelmaa oli kaikissa pääkohdissaan katsottava ainoastaan Eläintarhan vastaisessa järjestämisessä ja suunnitelmanmukaisessa kehityksessä noudatettavaksi ohjelmaksi sekä kun puistoaluetta pohjoisessa rajoittavain, kaupungin omistamain maiden kaupunginasemakaavajaoitus samoin kuin pääkulkuväyläin suuntakin olivat puiston vastaisen laajuuden varassa, esitti hallitus m. m., että suunnitelmassa osotettu alue vastedes varattaisiin Helsingin vastaisen keskuspuiston paikaksi sekä että puisto laitettaisiin pääasiallisesti esillä olevan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin niin että yksityiskohtainen suunnitelma oli kussakin eri tapauksessa alistettava kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ennen töiden alottamista.

Rahatoimikamari puolsi edellä mainitussa kirjelmässään kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotusta hyväksyttäväksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

että edellä mainitussa asemakaavassa osotetut Kaisaniemen, Hakasalmen, Hesperian, Eläintarhan ja Greijuksen metsämaiden eteläosan käsittävät alueet on varattava vastaisen keskuspuiston paikaksi; sekä

että puisto järjestetään pääasiallisesti kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin niin että

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 8 §.

kunkin eri alueen yksityiskohtaiset suunnitelmat on alistettava kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi.

Määrärahoja istutusten y. m. laittamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä osotti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,500 markkaa Kallion Viidennen linjan viereisten istutustöiden loppuun saattamiseen.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön myönsi [2]) kaupunginvaltuusto istutusten y. m. laittamiseen seuraavat määrärahat, nimittäin: Engeltorin istutustöiden loppuun saattamiseen 10,000 markkaa, Eläintarhan lammikkojen ja niiden viereisen paikan lopulliseen järjestämiseen 6,400 markkaa, Kaisaniemen tasotus- ja istutustöiden jatkamiseen 14,200 markkaa sekä kelkkaratain järjestämiseen 3,000 markkaa eli siis yhteensä 33,600 markkaa.

Määräraha leikinjohtajatarten, opettajain ja opettajatarten asettamiseksi leikki- ja urheilukentille.

Kirjelmässä [3]) toukokuun 28 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle Suomen voimistelunopettajaliiton kamariin antaman, kaupunginvaltuustolle osotetun kirjotuksen, jossa liitto esittämillään syillä anoi, että valtuusto ruumiillisen kasvatuksen edistämiseksi pääkaupungissa menettelisi niin:

että ruumiillisen kasvatuksen alan ammattimiehille valmistettaisiin tilaisuus uusien leikki- ja urheilupaikkain järjestämistä, uudesti muodostamista ja käyttämistä koskevissa asioissa saada toivomuksensa esitetyiksi ja huomioon otetuiksi;

että kysymys Kaisaniemen puiston käyttämisestä otetaan, ennenkuin siihen pannaan suuria summia, uudelleen käsiteltäväksi esiintuotuja näkökohtia huomioon ottaen;

että kunnan voimisteluhuoneita tai leikkien harjotushuoneita rakennetaan, samoin kuin muissa maissa on tavallista, urheilu- ja leikkikenttäin vierelle tahi läheisyyteen;

että jollekin sopivilla ominaisuuksilla varustetulle henkilölle hankitaan kaupungin kustannuksella tilaisuus sellaisen ammattitaidon saamiseen, että hän nykyaikaisella ja järkiperäisellä tavalla voi johtaa kaupungin urheilu- ja leikkipaikkain rakentamista ja kunnossapitoa; sekä

että kasvatusopillisesti sivistyneitä kunnan urheilun- ja leikkienjohtajia sekä järjestysmiehiä ja -naisia asetetaan iltapäivin johtamaan ja valvomaan kentillä tapahtuvia harjotuksia.

Rahatoimikamari, joka oli asiasta hankkinut kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon, esitti edellä mainitussa kirjelmässä:

että kaupunginvaltuusto, hyväksyen ne valmistavat toimenpiteet, joihin rahatoimikamari ja kaupungin yleisten töiden hallitus jo olivat ryhtyneet osin uusien leikki- ja urheilupaikkain aikaan-

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 10 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 50.

saamiseksi, osin jo järjestettyjen istutusten valmiiden suunnitelmain uudistamiseksi, päättäisi, ettei voimistelunopettajaliiton edellä mainittu esitys nykyään aiheuta muuta toimenpidettä kuin että Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista annetaan 5,000 markkaa liiton käytettäväksi sillä ehdolla, että liitto kesällä 1914 kaupungin leikki- ja urheilukentille asettaa tarpeellisen määrän leikkien johtajattaria, opettajattaria ja opettajia; samoin kuin

että liiton tulee rahatoimikamariin antaa tili varain käytöstä sekä ehdotuksia vastaisiksi toimenpiteiksi tähän kuuluvissa asioissa.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Rauennut kysymys alueen osottamisesta eräitä urheiluhaaroja varten.

Kirjelmässä [2]) huhtikuun 6 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että se Suomen kenttäratsastusklubin tekemän, sopivan ratsastusradan paikan osottamista tarkoittavan esityksen johdosta oli antanut kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi tehdä lopullisen ehdotuksen laajemman, erinäisiä urheiluhaaroja ja etusijassa kenttäratsastusta ja ravikilpailuja varten sopivan alueen järjestämisestä. Tämän johdosta oli hallitus esittänyt, että eräs Gumtähden länsiosassa sijaitseva ja Pakaaseen rajoittuva, noin 18 hehtaarin laajuinen alue varattaisiin paikaksi, johon laitettaisiin ratoja kenttäratsastusta sekä ravi- ja muuta urheilua varten, minkä ohessa hallitus oli maininnut ehdotuksen toteuttamisesta olevan kustannuksia kaiken kaikkiaan 329,000 markkaa, josta määrästä ratain osalle tulisi 192,000 markkaa. Omasta puolestaan olisi rahatoimikamari kylläkin voinut yhtyä hallituksen ehdotukseen puheenalaisen alueen varaamisesta vastamainittuun tarkoitukseen. Mutta toiselta puolen näytti tarpeettomalta jo nyt varata tuollaista aluetta, kun kaupungilla ei ollut lähivuosina tilaisuutta panettaa sitä kuntoon. Tarkoitukseen tarvittavaa melko suurta rahamäärää, neljättäsataatuhatta markkaa, ei varmaankaan kävisi paneminen menosääntöön useammallekaan vuodelle jaettuna, niin kauan kuin useita pakottavampia tarpeita oli täyttämättä. Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kysymys alueen osottamisesta Gumtähdestä erinäisiä urheiluhaaroja, etusijassa kenttäratsastusta ja ravikilpailuja varten, saisi toistaiseksi raueta.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [3]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen 27 äänellä 19 vastaan, jotka kannattivat ehdotusta että rahatoimikamarin käskettäisiin antaa valtuustolle ehdotus puheena olevan alueen käyttämisestä ratsastusurheilun tarpeisiin.

Määrärahoja puhtaanapitolaitosta varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 48 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 9 §. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 15 §.

käyttövaroistaan 3,600 markan määrärahan Malmilla sijaitsevalla kaupungin kaatopaikalla olevan purkauslaiturin uudesti rakentamiseen.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön myönsi [1]) kaupunginvaltuusto puhtaanapitolaitokselle seuraavat määrärahat, nimittäin: tavaravajain puhtaanapitoon ja trallien tapuloimiseen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihamaiden puhtaanapitoon 8,000 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoon 6,000 markkaa, vartijain palkkauksiin 7,000 markkaa, mukavuuslaitosten ja käymäläin puhtaanapitoon 23,000 markkaa, mukavuuslaitosten ja käymäläin korjaukseen ja maalaukseen 4,000 markkaa, käymäläin vedenkulutusta varten 6,500 markkaa, kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapitoon 161,100 markkaa, VI kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosuuksien puhtaanapitoon 11,500 markkaa, XI ja XII kaupunginosassa olevain uusien katujen kaupungille kuuluvain osain puhtaanapitoon 10,200 markkaa sekä XIII ja XIV kaupunginosassa olevain samanlaisten katuosain puhtaanapitoon 13,700 markkaa, keskikaupungin katujen kasteluun 31,500 markkaa, keskikaupungin katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetyn veden korvaukseksi 22,000 markkaa sekä viertoteiden puhtaanapitoon 55,200 markkaa, Kaivopuiston viertoteiden samoin 1,000 markkaa, teiden samoin 18,000 markkaa, venesatamain samoin 2,000 markkaa ja jäiden samoin 1,500 markkaa eli siis yhteensä 382,200 markkaa.

Vanhankaupungin myllyn luovuttaminen vesijohtolaitoksen käytettäväksi.

Rahatoimikamarin kirjelmässä lokakuun 31 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [2]) kaupunginvaltuusto Vanhankaupungin putouksen varrella olevan myllyn tammikuun 1 päivästä 1915 luovutettavaksi vesijohtolaitoksen käytettäväksi sekä mainitun laitoksen kirjaanpannun pääoma-arvon sen johdosta korotettavaksi 38,300 markalla.

Sitä vastoin epäsi kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin sen ohessa tekemän esityksen, että valtuusto k. senaatille ilmoittaisi kaupungin etujen vaativan kohdakkoin lopettamaan myllynkäytön, koska semmoista ilmoitusta pidettiin tarpeettomana.

Määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen johdosta, että 72,000 markkaa kaupungille yhtiön 1914 vuoden voittovaroista tulevasta osuudesta myönnettäisiin käytettäväksi Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon vuonna 1915, myönsi [3]) valtuusto yhtiölle mainittuun tarkoitukseen 35,000 markan määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä aikanansa takaisin

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 10 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 17 §.

suoritettavaksi kaupungin osuudesta mainittuja voittovaroja, minkä ohessa valtuusto sen kysymyksen valmistelemiseksi, minkä verran yhtiölle lopullisesti voitaisiin myöntää avustusta edellä mainituista voittovaroista, lähetti asian siihen erikoisvaliokuntaan, jonka valtuusto vastedes asettaisi laatimaan ehdotusta voittovarain jakamiseksi.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan katsastusmiehet.

Kaupunginkassan katsastusmiehiksi valitsi [1]) kaupunginvaltuusto herra Salingren ja konsuli F. Stockmannin sekä heidän varamiehikseen herra Ernst Krogiuksen ja pankinjohtaja H. Kihlmanin.

Kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1913 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 14 päivältä valtuustolle lähetetty, rahatoimikonttorin laatima kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1913 esiteltiin kaupunginvaltuuston tiedoksi [2]).

Kertomus kaupungin 1913 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Kirjelmässä huhtikuun 25 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen [3]) kaupungin 1913 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteenvedettynä seuraava:

Tulot.

Tuloja rahasäännön mukaan	Smk	21,168,091: 96
„ yli rahasäännön	„	1,326,396: 37
Säästöä määrärahoissa	„	925,060: 81
Yhteensä	Smk	23,419,549: 14

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk	21,168,091: 96
„ ylitetty	„	968,238: 92
Vajausta lasketuissa tuloissa	„	264,509: 81
	Smk	22,400,840: 69
Vuoden tulos, ylijäämää	„	1,018,708: 45
Yhteensä	Smk	23,419,549: 14

Edellä mainittu ylijäämä	Smk	1,018,708: 45
siihen lisättynä 1912 vuoden käyttämätön säästö	„	622,940: 22
antaa saldoksi vuodelle 1914	Smk	1,641,648: 67

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 5 §. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 6 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30.

Kertomus kaupungin 1913 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Kirjelmässä toukokuun 16 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle kertomuksen [1]) kaupungin 1913 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Edellä mainittua kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä annettua kertomusta sekä tilintarkastuskertomusta käsiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto:

Vastuunvapaus kaupungin johto- ja lautakunnille vuodelta 1913 sekä sen yhteydessä olevat kaupungin tilien tarkastusta y. m. koskevat toimenpiteet.

myöntää rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallinnollisille johto- ja lautakunnille vastuunvapauden niiden toiminnasta ja tilityksestä vuodelta 1913, paitsi mikäli koski kysymystä rahatoimikamarin ent. ylimääräisen apulaissihteerin, varatuomari W. O. Beckerin vuonna 1913 anastamista tuulaakivaroista [3]);

sen johdosta, että tilintarkastajat olivat ehdottaneet rahatoimikamarilta ja rahatoimikonttorilta toistaiseksi evättäväksi vastuunvapauden mainitulta kohden, jättää tämän kysymyksen ratkaisematta, kunnes sitä oli lähemmin valmisteltu; sekä

antaa tämän valmistelun samoin kuin tilintarkastajain tekemäin muiden esitysten seikkaperäisen tarkastuksen tehtäväksi budjettivaliokunnalle, jonka tuli, sittenkun asianomaisia oli kuultu ja muu saatavissa oleva selvitys hankittu, valtuustolle antaa ne lausunnot ja ehdotukset, joita asianhaarat saattoivat aiheuttaa.

Budjettivaliokunnan annettua marraskuun 10:ntenä päivätyn mietinnön [4]) asiasta, päätti [5]) kaupunginvaltuusto:

kehottaa rahatoimikamaria yksissä neuvoin revisionikonttorin kanssa ryhtymään sopiviin toimenpiteisiin sen kaupungin tililaitosuudistuksen jouduttamiseksi, josta kamari oli aikaisemmin saanut tehtäväkseen antaa ehdotuksen, ja tässä menettelemään joko siten, että osittaisiin uudistuksiin heti voitaisiin ryhtyä, tai myös siten, että uudistus koko laajuudessaan voitaisiin mahdollisimman pian toteuttaa;

myöntää rahatoimikamarille ja rahatoimikonttorille tilinpäästön, mikäli koski varatuomari Beckerin vuonna 1913 anastamia tuulaakivaroja 5,349 markkaa 76 penniä, sekä nämä varat, samoin kuin vuonna 1912 anastetut varatkin, 2,803 markkaa 39 penniä, poistettavaksi tileistä sikäli kuin niitä ei voida saada Beckerin konkurssipesästä;

käskeä rahatoimikamarin velvoittaa rahatoimikonttorin tilinpäätökseen liittämään siirtyväin rahamääräin oikeiksi todistetut erikoisluettelot;

velvoittaa kaasulaitoksen muiden teknillisten laitosten tavoin vuosikertomukseensa panemaan yhdistelmän sekä vuoden varrella syntyneistä, vuoden alussa olevaa laitoksen pääoma-arvoa kohot-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 46. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 2 §. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 73 ja seur. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 71. — [5]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 21 §.

tavista laajennuksista ja arvonlisäyksistä että sitä vähentävistä poistoista ja kuoletuksista;

aikanansa laadittavaan kaupungin rahahallinnon ohjesääntöön pantavaksi määräyksiä, jotka ovat omansa estämään vahvistetussa menosäännössä olevain määrärahain tai erittäin myönnettyjen lisämäärärahain ylittämistä;

myöskin kysymyksen etuantivarain tilittämisestä sekä kannantavarain perille toimittamisesta saatettavaksi yhdenmukaiseen ratkaisuun tililaitoksen uudistusta toimeenpantaessa;

käskeä rahatoimikamarin huomauttaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle, että puhtaanapitolaitoksen on tilinpäätöksessä laadittava täydellinen siirtotili vuoden varrella toimitetuista, mutta maksamatta olevista lantatilauksista;

huomauttaa rahatoimikamarille, että on tarpeellista tarkoin noudattaa kamarin voimassa olevan ohjesäännön 17 §:n d) momentin säännöstä sikäli, ettei ainoastaan pidetä luetteloa kaupungin vakuudeksi annetuista takuusitoumuksista, vaan siihen myös liitetään aakkosellinen luettelo;

yleisen tililaitosuudistuksen yhteydessä lisäksi otettavaksi huomioon, että rahatoimikonttorin kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä antamaa kertomusta olisi uudistettava sikäli, että siinä olisi rahasäännössä vuotenaan olevain työmäärärahain lisäksi mainittava näihin töihin edellisiltä vuosilta kuuluvat määrärahat ja niistä suoritetut menot, joten kunkin työn kaikki kustannukset mainittaisiin ja siten saataisiin yleiskatsaus kuluvan vuoden jälkeenkin jatkuviin töihin;

kysymyksen kaupungin irtaimen omaisuuden inventtauksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä niinikään otettavaksi lähemmin tutkittavaksi kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudistuksen yhteydessä;

asettaa erikoisvaliokunnan harkitsemaan ja säästöjen aikaansaamiseksi ehdottamaan muutoksia rakennustarkastuskonttorin nykyiseen järjestysmuotoon ja vuosirahansääntöön; sekä

tilintarkastajain esittämän kysymyksen, että kaupungin eri lautakunnat ja laitokset olisi velvoitettava voimassa olevia ohjesääntöjä muuttamalla mikäli mahdollista ennen huhtikuun 15 päivää kunakin vuonna antamaan toimintakertomuksensa edelliseltä vuodelta, otettavaksi tarkastettavaksi käsiteltäessä kysymystä yleisen johtosäännön antamisesta kaupungin tililaitosta varten.

Sittemmin valitsi [1]) kaupunginvaltuusto vastamainitun valiokunnan jäseniksi herrat Schybergsonin, Castrénin ja Lindbergin, kunnallisneuvosmies J. von Haartmanin sekä rakennusmestari J. Ahteen.

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 16 §.

Kirjelmässä joulukuun 23 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle rahatoimikamarin kirjelmän saman kuukauden 19 päivältä, jossa kamari esitti:

että kaupunginreviisori K. A. Wideniukselle eräiden edellä mainitun kaupungin tililaitosuudistuksen toimeenpanemiseksi tarpeellisten alustavain töiden suorittamista ja alustavan ehdotuksen laatimista varten myönnettäisiin virkavapautta tammikuun 1 päivästä huhtikuun 1 päivään 1915 sekä reviisori C. G. Winter ja isännöitsijä B. A. Hellmer määrättäisiin virkavapauden aikana hoitamaan, Winter kaupunginreviisorin- ja Hellmer reviisorinvirkaa saaden hyväkseen vahvistetun vuosirahansäännön mukaan mainittuihin virkoihin liittyvät palkkaedut;

että tililaitosuudistuksen toimeenpanemisesta johtuvat kustannukset merkittäisiin eri tilille vastedes otettaviksi vakinaiseen menosääntöön; sekä

että mainitulta tililtä edeltäpäin maksettaisiin kaupunginreviisori Wideniukselle hänen virkavapautensa aikana 750 markkaa kuukaudessa eli kaikkiaan 2,250 markkaa.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Vastuunvapaus Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle.

Kirjelmässä huhtikuun 6 päivältä lähetti Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunta valtuustolle kertomuksen näiden laitosten toiminnasta vuonna 1913 sekä tilintarkastajain lausunnon laitosten samanvuotisten tilien tarkastuksesta.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto myöntää johtokunnalle vastuunvapauden mainitulta tilivuodelta.

Lisäys maistraatinarkiston tarverahain määrärahaan.

Maistraatin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 2,000 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä maistraatinarkiston tarverahoja varten olevaan määrärahaan, ja oli tämä rahamäärä pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha raastuvanoikeuden ylimääräisten istuntojen kustantamiseksi eräässä erikoisasian käsittelyä varten.

Yhteisen raastuvanoikeuden tekemäin esitysten johdosta myönsi [4]) kaupunginvaltuusto määrärahoja yhteensä 3,050 markkaa niiden kustannusten suoritukseen, joita oli ollut raastuvanoikeuden toisen osaston ylimääräisten istuntojen pitämisestä käsiteltäessä poliisikonstaapeleja J. E. Forsgrenia ja K. K. Hiltusta vastaan nostettua juttua valtiopetokseen kehottamisesta, ja oli mainittu määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määrärahoja raastuvanoikeuden osastoille.

Yhteisen raastuvanoikeuden kirjelmässä lokakuun 2 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että myönnettäisiin määrärahoja raastuvanoikeuden ensimäisen osaston väliaikaisen toisen jaoston ja

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 7 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 23 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 31 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 19 § ja syysk. 8 p. 37 §.

saman oikeuden väliaikaisen viidennen osaston voimassapitoon vuonna 1915 sekä rahatoimikamarin ehdotuksen [1]) mukaisesti päätti [2]) kaupunginvaltuusto sanotun vuoden menosääntöön merkittäväksi 14,850 markkaa mainittua väliaikaista toista jaostoa ja 29,850 markkaa väliaikaista viidettä osastoa varten.

Määräraha kaupunginviskaalinviran hoidattamiseen.

Maistraatin esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 750 markan määrärahan toisen kaupunginviskaalinviran hoidattamiseen kuuden viikon aikana, kesäkuun 20 päivästä lukien, ja oli tämä määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Vaillinki kaupunginvoudinkonttorissa.

Kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoitti maistraatti, että toisen kaupunginvoudin luona palveleva ulosottoapulainen O. Aarnio oli helmikuun 19 päivänä hävinnyt täällä olevasta kodistaan, jättäen jälkeensä hänelle uskottujen verolippujen kannannasta syntyneen kaikkiaan 1,446 markan vaillingin, jonka toinen kaupunginvouti oli omista varoistaan täyttänyt, sekä että asia oli annettu etsivän poliisin huoleksi, joka oli etsiskellyt Aarniota, kuitenkaan häntä tapaamatta, ja esitti maistraatti, joka heti oli erottanut Aarnion ulosottoapulaisen toimesta, samalla, että asia saisi jäädä sillensä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [4]), ettei maistraatin ilmoitus aiheuttanut toimenpidettä valtuuston puolelta.

Kysymys eräiden kunnan laitosten ja virkailijain palkkaussääntöjen muuttamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1913 erikoisvaliokuntaan lähettänyt [5]) budjetinjärjestelyn yhteydessä herätetyt kysymykset rahatoimikonttorin ja teknillisten laitosten henkilökunnan palkanparannuksista sekä kulkutautisairaalan ylilääkärin, palomestarin, alipalomestarin ja terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtajan palkkaetujen järjestämisestä, jonka valiokunnan jäseniksi sittemmin oli valittu [6]) herrat Tollet, Castrén, Heimbürger, Mattsson ja Walldén, antoi valiokunta, johon valmisteluvaliokunta lisäksi oli lähettänyt tyttöjen ammattikoulun henkilökunnan sekä kaupungin rakennus- ja liikennekonttorin virkamiesten palkankorotuksia koskevat ehdotukset, kesäkuun 3:ntena päivätyn mietinnön, jossa valiokunta lausui m. m. seuraavaa [7]):

Kun suurehko määrä kunnan palkkaussääntöjä oli uudistuksen alaisena ja palkankorotusta koskevia esityksiä muidenkin hallintohaarain alalta lienee odotettavana, ei valiokunta ollut voinut olla tehtäväänsä täyttäessään kiinnittämättä tarkempaa huomiota kunnan laitosten palkka- ja työoloihin yleensä.

---

[1]) Rtk. kirj. lokak. 12 p. n:o 650. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 18 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 8 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 7 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 174, 176—178 ja 183. — [6]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 29 § ja helmik. 3 p. 21 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 49.

Silmäys kaupungin nykyään voimassa oleviin palkkaussääntöihin osotti, että kunnan hallinnossa ei ollut yhtenäistä palkkausjärjestelmää noudatettu. Tuon tuostakin toimeenpannuissa erikoisissa palkanjärjestelyissä, jotka useimmiten olivat koskeneet milloin minkin suuruisia palkkausryhmiä, ei ole noudatettu määrättyä suunnitelmaa eikä voitu tarpeellista huomiota panna muihin keskenään vertailtaviin kunnan virkoihin. Ilmeistä epäjohdonmukaisuutta oli olemassa niihin periaatteisiin nähden, joiden mukaan ikäkorotusta määrävuosien palveluksesta maksettiin, sillä melko suuri joukko viranpitäjiä oli ilman säällistä aihetta jäänyt vaille tätä etua. Edellä mainittujen puutteiden ja epätasaisuuksien poistaminen sekä järkiperäisen palkkausjärjestelmän käytäntöön ottaminen oli valiokunnan mielestä asetettava toivomukseksi, joka oli toteutettava mitä pikemmin sen parempi. Tuollaisella uudistuksella oli kuitenkin syvään käypä merkitys kunnan virkailijain palvelusehtoja ja virantoimitusvelvollisuutta koskevaa kysymystä silmällä pitäen ja se oli ehdottomasti siihen kytkettävä. Tässäkin kohden tarvittiin kaupunginhallinnossamme järjestettyjä ja yhdenmukaisia perussääntöjä. Palkkausperusteiden yhteydessä oli sentähden valiokunnan mielestä laadittava palkkaussääntöjen soveltamista koskevat yleiset ehdot ja määräykset, joissa oli m. m. säännöksiä päivittäisestä virantoimitusajasta, kesälomasta, virkavapaudesta, eläke-eduista, velvollisuudesta asua kaupungin alueella, väliaikaisia määräyksiä y. m.

Tähän kuuluvat kysymykset olivat olleet Tukholmassa kaupunginhallinnon käsiteltävinä, ja asiasta siellä hankittu laaja selvitys oli monessa kohden omansa täkäläisiäkin oloja valaisemaan. Valmistelun tuloksena oli ollut vuonna 1909 annettu komitean mietintö, jossa m. m. ehdotettiin n. s. Tenowin palkkausjärjestelmää otettavaksi käytäntöön Tukholman kunnallishallinnossa. Tämä järjestelmä rakentui sille periaatteelle, että alkupalkka oli verraten pieni ja kohosi vähitellen lukuisilla ja taajaan peräkkäin seuraavilla ikäkorotuksilla. Tenowin järjestelmän mukainen palkanjärjestely oli sittemmin toimeenpantu Tukholmassa vuonna 1911 eräisiin kunnan viranpitäjiin nähden. Tässä yhteydessä oli kaupunginvaltuusto hyväksynyt „Tukholman kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettavat yleiset ehdot ja määräykset.“ Kaupungin palkkakysymysten yhtenäisen käsittelyn aikaansaamiseksi oli asetettu erityinen palkkauslautakunta.

Niinkuin Tukholmassa saatu kokemus osotti, vaati palkkausjärjestelmää ja palkkausehtoja koskevain kysymysten ratkaisu laajaa ja perinpohjaista valmistelua. Tämä vastuullinen ja vaikea tehtävä olisi valiokunnan mielestä annettava sopivasti kokoonpannulle lautakunnalle, jonka etusijassa tulisi laatia ja kaupunginval-

tuustolle esittää ehdotukset kunnan virkamiehistön asettamisen perusteita, virantoimitusajan järjestämistä, palkkausjärjestelmää ja palkkamääriä sekä palkkaetujen nauttimisen yleisiä ehtoja koskevissa y. m. tähän kuuluvissa asioissa. Sen ohessa tulisi lautakunnan toimia vakinaisena ammattiviranomaisena kaupungin palkkakysymyksissä. Tällä laitoksella olisi siis tehtävänä vahvistetun johtosääntönsä mukaisesti hoitaa kaupungin palkkausoloja sekä tehdä alotteita ja antaa lausuntoja toimialaansa kuuluvista asioista. Lautakunnalle annettaisiin niinikään toimeksi kunnan eläkeasiain valmistelu, joka tähän asti oli ollut rahatoimikamarin velvollisuutena. Valiokunta ei ollut tahtonut asian nykyisellään ollessa kaupunginvaltuustolle esittää lopullista ehdotusta tuollaisen palkkauslautakunnan järjestämiseksi, valiokunta kun oli sitä mieltä, että edellä esiintuodut näkökohdat olisi sitä ennen saatettava rahatoimikamarin tiedoksi periaatteellista tarkastusta varten. Tämän mukaisesti valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi lähettää kysymyksen kaupungin palkkausolojen ja kunnan viranpitäjäin palvelusehtojen uudistuksen sekä edellä mainittuja tehtäviä varten asetettavan erikoisen palkkauslautakunnan tarpeellisuudesta rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi.

Kun nyt tehty alote kunnan palkkausolojen yleiseksi uudesti järjestämiseksi ei näyttänyt saavan viivyttää esillä olevain palkanjärjestelykysymysten käsittelyä, oli valiokunta katsonut olevan käyminen tehtäväänsä täyttämään. Valiokunta oli siinä kohden havainnut jonkin määräisen palkanparannuksen erinäisille nyt puheena oleville palkkaryhmille asianhaarain vaatimaksi. Valiokunnan mielestä oli kuitenkin ollut tarpeellista esillä olevia kysymyksiä ratkaistaessa noudattaa kaupungin varain vaatimaa varovaisuutta. Palkkavaatimuksia tutkiessaan oli valiokunta myös ottanut huomioon, että kaupungin virkamiehille oli hiljattain taattu eläkeoikeus velvoittamatta palkansaajaa tästä edusta suorittamaan eri maksua. Valiokunta oli ehdotustaan laatiessaan koettanut poistaa palkkaussäännöissä esiintyvät epätasaisuudet sekä ottanut huomioon käytettävänä olevista asiakirjoista ja hankituista tiedoista saadun selvityksen kuhunkin virkaan kuuluvain tehtäväin laajuudesta ja merkityksestä sekä asianomaisen virka-asemasta ja vastuunalaisuudesta. Johtavana periaatteena alempain palkkaryhmäin palkkausetujen määräämisessä oli valiokunta pitänyt vaatimusta, että kohtuullisen toimeentulominimin rajaa oli noudatettava.

Tehtyään selkoa ehdotuksensa pohjana olleista erityisistä perusteluista ja näkökohdista esitti valiokunta:

että kaupunginvaltuusto hyväksyisi rahatoimikonttorille seuraavan muutetun palkkaussäännön:

1 kaupunginkamreeri, palkkaa	5,000: —	
palkkiota	5,000: —	10,000: —
1 kaupunginkassanhoitaja, palkkaa		8,000: —
1 vanhempi kaupunginkirjanpitäjä, palkkaa ..		7,000: —
2 nuorempaa kaupunginkirjanpitäjää, palkkaa à 5,000: —		10,000: —
4 konttorikirjottajaa, palkkaa à 2,500: —.....		10,000: —
2 vahtimestaria, palkkaa à 2,100: —		4,200: —
1 vahtimestarinapulainen, palkkaa		600: —
Määräraha apulaiskassanhoitajan ja ekspeditöörin tehtäväin hoitamista varten.....		8,400: —

Kaikilla vakinaisilla virkamiehillä on oikeus saada palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla.

että mainitulle palkkaussäännölle, mikäli kaupunginkamreerin ja kaupunginkassanhoitajan palkkaetuja koskee, hankitaan k. senaatin vahvistus;

että kaupunginvaltuusto vahvistaisi liikennekonttorille seuraavan muutetun palkkaussäännön:

1 kamreeri, palkkaa.....	6,000: —
2 vanhempaa kirjuria, palkkaa à 4,000: —	8,000: —
2 nuorempaa kirjuria, palkkaa à 3,400: —	6,800: —
1 vanhempi kassanhoitaja, palkkaa	3,400: —
1 nuorempi kassanhoitaja, palkkaa	2,700: —
1 kirjanpitäjä, palkkaa	3,400: —
2 vanhempaa konttorikirjottajaa, palkkaa à 2,300: —	4,600: —
2 nuorempaa konttorikirjottajaa, palkkaa à 2,000: —	4,000: —
1 vaakamestari, palkkaa.....	3,000: —
2 vaakamestarinapulaista, palkkaa à 2,400: —	4,800: —

Kaikki tässä luetellut virkailijat ovat oikeutetut saamaan palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla.

että liikennekamreerille myönnetään henkilökohtaista palkanlisäystä kaikkiaan 2,000 markkaa;

että palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta tulee kulkutautisairaalan ylilääkärille, alilääkärille, apulaislääkäreille ja toimitsijalle 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla;

että ehdotus määrävuosien palveluksesta tulevan korotuksen myöntämisestä jo nyt mainitun sairaalan yli- ja alilääkärille hylätään;

että kaupungin kaikkien sairaanhoitolaitosten hoitajattaret saavat palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla, ei kuitenkaan 60 markkaa vähempää;

että kaupungin palomestarille ja alipalomestarille myönnetään oikeus saada palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkastaan kumpaisellakin kerralla;

että kaupungin tyttöjen ammattikoulun vakinaisille opettajattarille taataan 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta korotusta 20, 20 ja 10 % siitä pohjapalkasta, mikä heillä on opetuksesta koulun ensimäisellä luokalla;

että terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtajan vuosipalkka määrätään 9,000 markaksi;

että kaupunginvaltuusto, teknillisten laitosten voimassa olevia menosääntöjä muuttaen, vahvistaisi alempana mainituille näiden laitosten virkailijoille seuraavat palkkamäärät, nimittäin:

I. Vesijohtolaitos.

1 johtajanassistentti, palkkaa	9,000: —
1 kemisti, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	8,000: —

II. Kaasulaitos.

1 johtajanassistentti, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	8,000: —
1 apulais-käyttöinsinööri, palkkaa	5,400: —
1 johtotyöinsinööri, palkkaa	7,000: —
1 apulais-johtotyöinsinööri, palkkaa	4,500: —

III. Sähkölaitos.

1 johtajanassistentti, palkkaa	10,000: —
1 ensimäinen käyttöinsinööri, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	7,800: —
1 toinen käyttöinsinööri, palkkaa	6,000: —
1 laboratoori-insinööri, palkkaa	5,400: —
1 johtotarkastuksen johtaja, palkkaa	5,400: —
1 mittarikonttorin esimies, palkkaa	4,800: —

että kaikille teknillisten laitosten vakinaisille virkamiehille taataan ikäkorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla;

että kaupunginvaltuusto, rakennuskonttorin voimassa olevaa palkkaussääntöä muuttaen, vahvistaisi alempana mainituille konttorin virkailijoille seuraavat palkkamäärät:

1 sihteeri, palkkiota		4,000: —
2 insinööriä katu-, lokaviemäri- ja satama-rakennusosastolla (apulais- työpäällikköjä), palkkaa kumpikin	7,000: —	
matkarahoja kumpikin	500: —	15,000: —
1 kaupunginarkkitehti, palkkaa	11,000: —	
matkarahoja	500: —	11,500: —
1 apulais-kaupunginarkkitehti, palkkaa	6,500: —	
matkarahoja	500: —	7,000: —
1 kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa	11,000: —	
matkarahoja	500: —	11,500: —
1 apulais-kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa		6,500: —
1 puhtaanapitolaitoksen johtaja, palkkaa	6,500: —	
matkarahoja	500: —	7,000: —
1 kamreeri, palkkaa		6,000: —

että kaikki kaupunginvaltuuston hyväksymät nykyisten palkkaussääntöjen ja palkkaehtojen muutokset astuvat voimaan tammikuun 1 päivästä 1915; sekä

että asianomaisilla viranpitäjillä on oikeus määrävuosien palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden lukea hyväkseen aika, minkä he sitä ennen ovat olleet samassa virassa.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti lähettää kysymyksen kaupungin palkkausolojen ja kunnallisten viranpitäjäin palvelusehtojen uudistamisen tarpeellisuudesta sekä erityisen palkkauslautakunnan asettamisesta rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi, jota vastoin asian käsittely muilta kohdin sai jäädä toistaiseksi.

Kaupungille kuuluvain tuulaakivarain anastus.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marraskuun 11 päivänä 1913 antanut [2]) erikoisvaliokunnan tehtäväksi toimittaa lähemmän tutkimuksen rahatoimikamarin ent. ylimääräisen apulais-sihteerin, varatuomari W. O. Beckerin tekemästä, kaupungille kuuluvain tuulaakivarain anastuksesta sekä kaupunginvaltuustolle

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 28 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 167.

antaa ne lausunnot ehdotuksineen, joita tutkimus saattoi aiheuttaa, antoi valiokunta helmikuun 18:ntena päivätyn mietinnön [1]), jossa valiokunta lausui m. m. seuraavaa:

Pääsyynä siihen, että puheena oleva kavallus oli voinut syntyä ja verraten kauan jatkua ilmi tulematta, oli nähtävästi ollut se, että rahatoimikamari oli nostanut tuulaakivarat eikä niitä ollut toimitettu suorastaan rahatoimikonttoriin, jossa tapauksessa varain kannanta olisi ollut täydellisen kassatarkastuksen alainen. Niin kauan kuin kaupungille eräiltä muilta paikkakunnilta tuleva tuulaaki nousi vähäpätöisiin määriin, oli vaara tässä kohden ollut verraten vähäinen. Mutta sittenkun nämä tuulaakivarat olivat alkaneet nousta huomattaviin summiin, olisi muutos ollut tarpeellinen sekä selviä määräyksiä ollut annettava siitä, miten puheenalaiset rahalähetykset oli nostettava ja perille toimitettava. Nykyisenkin kannantajärjestelmän vallitessa olisi kavallukset voinut ja pitänyt saada aikaisemmin ilmi. Oli ollut virhe, ettei rahatoimikonttori ollut ryhtynyt toimiin tullikamarien lopputilitysten hankkimiseksi, ennenkuin tilit oli päätetty ja tarkastettaviksi annettu. Tämä olisi ollut tarpeen jo yksinomaan mekaniselta kirjanpitokannaltakin, ilman että asianomaisen kirjanpitäjän puolelta olisi ollut tarpeen erikoista valppautta. Mitä kaupunginkamreerin asemaan asiassa tuli, saattoi olla vaikea ratkaista, missä määrin hänen itsensä tuli puuttua kirjanpidon yksityiskohtiin. Mutta oli kuitenkin ilmeistä, että tilinpäätös, ainakin sikäli kuin se käsitti rahatoimikonttorin oman alan, oli kamreerin tarkastettava ja hänen verrattava asianomaiset saldot konttokurantteihin ja tilityksiin. Revisionikonttorikin olisi voinut ja sen olisi pitänyt huomauttaa, että ylämaan tullikamarien yhteenvetotilityksiä puuttui.

Vuonna 1913 jatkuneisiin anastuksiin nähden ei edellä mainittuja kirjanpitonäkökohtia käynyt soveltaminen, mutta rahatoimikonttorilla olisi kyllä ollut aihetta rahatoimikamariin tehdä ilmoitus siitä huomiota ansaitsevasta seikasta, että mainitun vuoden kuluessa ei ollut kaupunginkassaan ensinkään tullut tuulaakia ylämaan kaupungeista. Valiokunta ei voinut hyväksyä sitä käsitystä kaupunginkamreerin virka-asemasta, mikä oli tullut ilmi hänen asiasta antamassaan selityksessä, ja katsoi rahatoimikonttorin olevan velvollinen viivyttelemättä kamariin ilmoittamaan kaupunginkassassa sattuneista huomattavammista tapahtumista.

Näiden näkökohtain lisäksi ei valiokunta katsonut asiakseen esittää vaatimuksia puheenalaisessa kohden. Huomattava nimittäin oli, että kaupungin hallintolaitokset olivat saaneet täyden vastuunvapauden toiminnastaan vuonna 1912 sekä että puhevallan käyttämiseen mainitun tilivuoden kuluessa vilpittömässä mielessä tapahtu-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

neista virkatoimenpiteistä ei nyttemmin enää ollut tilaisuutta. Mitä taas tuli asianomaisten virkamiesten menettelyyn viimeksi kuluneena vuonna, oli 1913 vuoden tilintarkastajain asia siitä lausua mielensä, joten kaupunginvaltuuston toimenpiteen mainitussa kohden tulisi rajoittua siihen, että valiokunnan mietintö sekä valtuuston asiasta tehtyjen pöytäkirjain otteet lähetettiin vuositilintarkastajille.

Sen johdosta että valiokunta oli saanut toimekseen tehdä ne ehdotukset, joita sen toimittama tutkimus saattaisi aiheuttaa, lausui valiokunta seuraavaa:

Rahatoimikamari oli ilmoittanut jo ryhtyneensä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että ylämaan kaupunkien tuulaakivarat niihin kuuluvine tilityksineen vastedes toimitetaan suorastaan rahatoimikonttoriin.

Kysymys täysin tehokkaan kassahallinnon tarkastuksen aikaansaamisesta tuli varmaankin otettavaksi asianmukaiseen huomioon kaupungin tililaitoksen vastaisessa uudistuksessa. Mutta jo ennenkuin tämä uudistus oli ehditty toimeenpanna ja siitä riippumatta, näytti eräitä toimenpiteitä mainitussa kohden olevan tarpeen. Valiokunta oli tähän nähden tahtonut toivomuksina lausua:

että kaikkien kaupungin viranomaisten, joilla on itsenäinen rahahallinto, olisi järjestettävä se niin, että kassanhoitajan ja kirjanpitäjän toimet erotetaan toisistaan, että tarkastuskirjaa pitää muu henkilö kuin varainhoitaja sekä että kirjanpitäjä panee kaikki maksunsuorituksista annetut kuitit kirjaan;

että niiden viranomaisten, joilla ei ole itsenäistä rahahallintoa, olisi, mikäli mahdollista, toimitettava maksunsuoritukset rahatoimikonttoriin, ehdollisesti siihen pankkilaitokseen, jonka kanssa kaupunki on asiasta sopinut, sekä muussa tapauksessa kirjaanpano annettava muun henkilön kuin taloudenhoitajan toimeksi;

että ne tilittäjät, jotka tähän asti ovat saaneet käteisiä etuanteja tilitysvelvollisuudella, sensijaan saisivat rahatoimikonttorissa shekkitilin ja velvoitettaisiin kirjottamaan shekit, ei tasaisille rahamäärille, vaan niille, mitkä kulloinkin on maksettava, sekä että nämä tilittäjät olisivat velvolliset kunkin kuukauden umpeenmennessä lähettämään tilityksensä todisteineen rahatoimikonttoriin; samoin kuin

että tilittäjät, joiden toimeen liittyy jonkinlaista varainkantoa, velvoitettaisiin säännöllisesti kaupunginkassaan toimittamaan kantamansa varat määrätyin väliajoin sekä sen lisäksi kohta, kun kertyneet varat ylittävät jonkin, kullekin tilittäjälle edeltäpäin määrätyn summan.

Valiokunta ei ollut tahtonut esittää, että kaupunginvaltuusto tarkempaa selvitystä hankkimatta hyväksyisi nämä toivomukset,

vaan ehdotti, että kaupunginvaltuusto lähettäisi mietinnön rahatoimikamariin, jonka tulisi vastaisesta kunnan tililaitosuudistuksesta riippumatta tehdä ne kassatarkastuksen koventamista tarkoittavat ehdotukset, joihin aihetta oli.

Asiaa uudestaan esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan tekemät ehdotukset, minkä ohessa valtuusto antoi rahatoimikamarin tehtäväksi lausua mielensä sen revisionikonttorin valiokunnalle antamassa selityksessä huomautetun asianlaidan johdosta, että mainitun konttorin oli osottautunut vaikeaksi vuoden varrella saada käytettäväkseen rahatoimikonttorin jatkuvassa käytännössä olevia kirjoja.

Kunnallisverojen periminen.

Kirjelmässä lokakuun 2 päivältä esitti kaupungin hätäapukomitea, että kaupunginvaltuusto työttömäin tilan lieventämiseksi päättäisi syksyllä 1914 maksamatta olevain kunnallisverojen perimisessä myönnettäväksi eräitä helpotuksia. Siltä varalta ettei valtuusto kuitenkaan katsoisi voivansa käsitellä komitean esitystä hankkimatta siitä rahatoimikamarin lausuntoa, ehdotti komitea, että valtuusto heti määräisi, että enintään viisi veroäyriä käsittäväin veromääräin ulosotto saisi jäädä siksi, kunnes valtuusto on lopullisesti käsitellyt mainitun esityksen.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto lähettää hätäapukomitean esityksen rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi sekä samalla lausua, että enintään viisi veroäyriä käsittäväin veromääräin ulosotto oli jätettävä siksi, kunnes valtuusto oli lopullisesti käsitellyt puheena olevan esityksen.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [3]) asiasta päätti [4]) kaupunginvaltuusto toimitettavaksi kunnallisverojen rästinkannon sekä näiden verojen perimisen ulosottotoimen sillä välin keskeytettäväksi, kunnes mainittu kannanta oli toimitettu, ja siihen jälleen ryhdyttäväksi vasta mainitun kannannan päätyttyä.

Lisämääräraha rahatoimikonttorille.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 3,000 markkaa lisäykseksi kuluvan vuoden menosäännössä rahatoimikonttorin ylimääräisten apulaisten palkkausta varten olevaan määrärahaan.

Määräraha yhden ylimääräisen satamakonstaapelin palkkaukseen.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto yhden ylimääräisen konstaapelin palkkaamiseksi kuluvan vuoden loppuun satamakonttoriin niiden viidentoista konstaapelin lisäksi, joita varten oli määrärahaa kuluvan vuoden budjetissa, osottaa 1,500 markan vuosipalkkaa vastaavan määrän, eli siis 875

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 17 p. 1 §. Ks. myös tätä kert. siv. 65 ja seur. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 22 §. — [3]) Rtk. kirj. lokak. 24 p. n:o 692. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 18 §. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 6 §. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 14 §.

markkaa kesäkuun 1 päivästä lähtien, ja oli mainittu rahamäärä maksettava valtuuston käyttövaroista.

Nostokranan maksuton käyttäminen.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Suomen tavarantoimittajayhdistys, että kaupungin omistama, Länsirannassa sijaitseva nostokrana siihen yhdistettyine vaakoineen annettaisiin maksutta asianomaisten liikennöitsijäin käytettäväksi tullauksissa.

Rahatoimikamarin, liikennekonttorin ja Helsingin kauppavaltuutettujen annettua lausunnon asiasta päätti [1]) kaupunginvaltuusto 26 äänellä 19 vastaan myöntyä mainittuun anomukseen.

Tavarain maksuton makausaika kaupungin tavaravajoissa.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Suomen tavarantoimittajayhdistys mainitsemillaan syillä maksuttoman makausajan myöntämistä tavaroille, jotka paraikaa jatkuvan sodan puhkeamisesta lähtien olivat olleet kaupungin tavaravajoissa.

Liikennekonttorin, Helsingin kauppavaltuutettujen ja rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [2]) kaupunginvaltuusto:

että tuontitavaraa, jota sotatilan johdosta on maksutonta makausaikaa kauemmin säilytetty kaupungin tavaravajoissa, saa siellä edelleen maksutta säilyttää lokakuun loppuun asti;

että sodan puhkeamisen ja lokakuun lopun välisenä aikana saapuneeseen tuontitavaraan nähden makasiininvuokran maksunpano saa jäädä saman kuukauden loppuun, minkä jälkeen rahatoimikamarin on liikennekonttorin esityksestä harkinnan mukaan ratkaistava, missä tapauksissa makasiininvuokraa on maksettava;

että vientitavaraa, jota sotatilan johdosta on pantu kaupungin tavaravajoihin, saa maksuttoman makausajan yli niissä edelleen maksutta säilyttää, niin kauan kuin asianomaiset tulli- tahi kaupunginviranomaiset voivat antaa nämä säilytyspaikat käytettäviksi, mutta että tavaranomistaja velvoitetaan kahden vuorokauden kuluessa käskyn saamisesta poistamaan tavara, sen seuraamuksen uhalla kuin helmikuun 27 päivänä 1912 vahvistetun kaupungin tavaravajain ohjesäännön 9 §:ssä säädetään; sekä

että makasiininvuokra tavarasta, josta edellä olevain määräysten mukaan ei tarvitse maksuja suorittaa, on, jos se jo on maksettu, palautettava tahi, jos se vasta on maksettavaksi pantu, poistettava tileistä.

Kysymys toimenpiteistä talvilaivaliikenteen turvaamiseksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marraskuun 11 päivänä 1913 johonkin 1914 vuoden alussa pidettävään kokoukseen pannut pöydälle [3]) rahatoimikamarin esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä täkäläisen talvilaivaliikenteen turvaamiseksi, päätti [4])

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 25 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 19 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 93 ja seur. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 17 §.

valtuusto asiaa edelleen valmistelemaan asettaa erikoiskomitean, jonka jäseniksi valittiin [1]) ent. senaattori A. Ramsay sekä herrat Alfthan, Ek, Hjelt ja Lars Krogius.

Kirjelmässä lokakuun 13 päivältä esitti mainittu komitea, että kaupunginvaltuusto oikeuttaisi komitean toistaiseksi lakkauttamaan tehtävänsä ja lykkäämään työnsä siksi, kunnes säännölliset olot jälleen ovat kunnallisen ja taloudellisen elämän aloilla palautuneet.

Tätä esitystä esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa komitean lykkäämään työnsä toistaiseksi, jota vastoin komiteaa ei ollut lakkautettava.

Esitysehdotus toimenpiteisiin ryhtymisestä kaupungin kulkulaitosten parantamiseksi.

Kaupunginvaltuustolle annetussa esitysehdotuksessa ehdottivat herrat Lindfors, Alfthan, Engström ja F. von Wright, että valtuusto kaupungin kulkulaitosten parantamis- sekä sen kauppa-alueen ja -yhteyksien laajentamismahdollisuuksia selvittämään asettaisi liikennevaliokunnan, jonka tulisi antaa valtuustolle ehdotuksia vastaisista toimenpiteistä siinä järjestyksessä kuin sopivaksi katsoo.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli antanut valmistusvaliokunnan tehtäväksi ehdottaa [3]), miten esitysehdotusta olisi valmisteltava, päätti [4]) valtuusto asiaa uudelleen esiteltäessä valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti lähettää esitysehdotuksen valtuuston asettamaan talvilaivaliikennekomiteaan [5]), ja tuli mainitun komitean joko välittömästi lausua mielensä itse asiasta tai myös ehdottaa, miten esitysehdotusta olisi edelleen käsiteltävä.

Määräraha höyryruoppaajan ostoon.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto kaupunginkassasta edeltäpäin osottaa 45,000 markkaa höyryruoppaajan ynnä siihen kuuluvan proomun ostoon, ollen mainittu rahamäärä merkittävä 1915 vuoden menosääntöön.

Kysymys hinaajaveneen ja elevaattorin hankkimisesta.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä päätti [7]) kaupunginvaltuusto, että kaupungin satamarakennuksissa tarpeellisen hinaajaveneen ja uivan elevaattorin [8]) hankkiminen oli jätettävä toistaiseksi.

Lisäys työntekijäin kesäloman kustannusmäärärahaan.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [9]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 5,000 markkaa lisäykseksi kuluvan vuoden menosäännössä kaupungin työntekijäin kesäloman kustantamista varten olevaan määrärahaan.

Evätty anomus kahden viikon kesäloman myöntämisestä työntekijöille.

Suomen tehdas- ja sekatyöväenliiton osaston n:o 169 kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen kahden viikon kesäloman myön-

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 42 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 17 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 45 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 27 §. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 77 ja 78. — [6]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 16 §. — [7]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 18 §. — [8]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 184. — [9]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 9 §.

tämisestä eräille kaupungin palveluksessa oleville työntekijöille valtuusto kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallituksen sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta sekä huomioonottaen vallitsevat olot epäsi [1]).

Rauennut kysymys kunnallistilaston yksinkertaistuttamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1913 tilastokonttorin käsiteltäväksi lähettänyt [2]) kysymyksen kunnallistilaston yksinkertaistuttamisesta, esitti konttori kirjelmässä [3]) toukokuun 9 päivältä mainitsemillaan syillä, että valtuusto jättäisi mainitun kysymyksen raukeamaan. Kaupunginvaltuusto myöntyi [4]) esitykseen.

Määräraha tilastokonttorille.

Tilastokonttorin anottua maistraatilta, että konttorille annettaisiin 300 markan määräraha tilityksen ehdolla käytettäväksi eräiden teollisuushallituksen vaatimain, kaupungin käsityöliikkeitä koskevain tietojen keräämisestä oleviin kustannuksiin, sekä maistraatin asian kiireelliseen laatuun nähden osotettua mainitun rahamäärän toistaiseksi maksettavaksi tarverahoistaan, esitti maistraatti kirjelmässä helmikuun 11 päivältä, että pyydetty määräraha myönnettäisiin mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi [5]) esitykseen, ja myönnetty määräraha oli maksettava valtuuston käyttövaroista.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto 2,358 markan määrärahan huonekalujen hankkimiseksi seurahuoneella olevaan tilastokonttorin uuteen huoneistoon sekä määrän maksettavaksi kaupungin talojen kalustoa y. m. varten olevasta määrärahasta.

Amanuenssinviran perustaminen tilastokonttoriin.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön päätti [7]) kaupunginvaltuusto:

että tilastokonttoriin perustetaan amanuenssinvirka;

että mainitusta virasta maksetaan 3,600 markan vuosipalkka 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että rahatoimikamari saa, sittenkun virka on julistettu avonaisena haettavaksi, täyttää sen; sekä

että tilastokonttori saa toimekseen antaa ehdotuksen siksi konttorin huhtikuun 25 päivänä 1911 vahvistetun johtosäännön muutokseksi, jota mainittu konttorin vakinaisen virkamiehistön lisäys vaatii.

Verotuslautakunnan puheenjohtajan palkkio.

Rahatoimikamarin kirjelmässä [8]) kesäkuun 18 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [9]) kaupunginvaltuusto verotuslautakunnan puheenjohtajalle tai sille, joka häntä edusti lautakunnan kokouk-

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 18 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 174 ja 175. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 42. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 26 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 10 §. — [6]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 12 §. — [7]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 54. — [9]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 33 §.

sissa, maksettavaksi 20 markan palkkion kultakin kokoukselta sekä tämän määräyksen astuvaksi voimaan tammikuun 1 päivästä 1915.

Lisämääräraha verotusvalmistelukunnalle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto verotusvalmistelukunnalle 1,800 markan lisämäärärahan sen töiden loppuun saattamiseksi vuonna 1914, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Evätty anomus apumaksun saamisesta verotusluettelon julkaisemiseen.

Toimittaja A. Lipposen kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen apumaksun saamisesta kaupungin 1913 vuoden verotusluettelon julkaisemiseen valtuusto epäsi [2]), mutta päätti samalla käskeä verotusvalmistelukunnan antaa lausunnon, millä tavoin verotuksen tulos voitaisiin sopivimmin saattaa asianomaisten verovelvollisten tiedoksi.

Evätty anomus apumaksun saamisesta julkaistua verotuskalenteria varten.

Toimittaja A. Lipposen anomuksen apumaksun saamisesta hänen vuodelta 1913 julkaisemaansa verotuskalenteria varten kaupunginvaltuusto epäsi [3]).

Kunnan työnvälitystoimiston vuosirahansääntö.

Tehdessään päätöksen kunnan työnvälitystoimiston asettamisesta vakinaiselle menosäännölle [4]) hyväksyi [5]) kaupunginvaltuusto seuraavan rahatoimikamarin ehdottaman vuosirahansäännön [6]):

Helsingin kunnan työnvälitystoimiston vuosirahansääntö.

Johtaja, palkkaa	Smk	4,800: —
Miesapulainen, palkkaa	„	2,400: —
1 naisapulainen, palkkaa	„	2,400: —
1 „ „	„	1,800: —
1 „ „	„	1,500: —
Vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, palkkaa	„	1,440: —
Konttoripoika, palkkaa	„	600: —
	Smk	14,940: —

Johtajalla sekä apulaisilla on oikeus saada 10 %:n korotus pohjapalkastaan palveltuaan viisi ja kymmenen vuotta samassa toimessa.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto:

oikeuttaa johtajan ja apulaiset heille edellä olevan vuosirahansäännön mukaan määräyvuosien palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden lukemaan hyväkseen sen ajan, minkä he jo ovat olleet toimiston palveluksessa;

johtajalle ja miesapulaiselle aikaisemmin myönnetyt henkilökohtaiset 500 markan ja 300 markan palkanlisäykset lakkaaviksi;

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 7 §. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 25 §. — [3]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 25 §. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 156 ja seur. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 31 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

uuden palkkaussäännön muuten astuneeksi voimaan 1914 vuoden alusta; sekä

toimiston virkailijoille kaupungin yleisen menosäännön ja uuden vuosirahansäännön mukaisten palkkamääräin välisen erotuksen tasottamiseksi käyttövaroistaan myöntää 1,240 markan lisämäärärahan.

Lisäys kunnan työnvälitystoimiston tarverahain määrärahaan.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 376 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä kunnan työnvälitystoimiston tarverahoja varten olevaan määrärahaan.

Kasvatuslautakunnan uusi vuosirahansääntö.

Lopullisesti käsitellessään kysymystä kasvattilasten hoidosta [2]) vahvisti [3]) kaupunginvaltuusto seuraavan uuden vuosirahansäännön kasvatuslautakunnalle, sovellettavaksi tammikuun 1 päivästä 1915:

Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnan vuosirahansääntö.

Puheenjohtaja, palkkiota	Smk	2,400: —
5 jäsentä à 20 markkaa kultakin kokoukselta, arviolta	„	2,400: —
Ammattiholhooja, palkkaa	„	8,000: —
Kamreeri, palkkaa	„	3,600: —
Lääkäri, palkkaa	„	3,000: —
Kassanhoitaja, palkkaa	„	1,200: —
Apulaisten palkkaamiseen	„	3,000: —
Vahtimestari	„	1,200: —
Matkakulut, arviolta	„	3,000: —
Tarverahat, siivoaminen y. m.	„	5,000: —
	Yhteensä Smk	32,800: —

Ammattiholhooja, kamreeri ja lääkäri saavat palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta kumpaisellakin kerralla 10 % pohjapalkkansa määrästä.

Sosialilautakunnan sihteerin kesäloma.

Sosialilautakunnan esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa lautakunnan sihteerin saamaan kuukauden kesäloman lautakunnan asettamin viransijaisin sekä tämän viransijaisen palkkaamiseksi osottaa 150 markkaa, joka rahamäärä oli vuonna 1914 maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määrärahoja sosialilautakunnalle.

Sosialilautakunnan esitysten johdosta myönsi [5]) kaupunginvaltuusto 1,119 markkaa 50 penniä tontinvuokrausta ulkomailla ja Suomessa käsittelevän selonteon painatus- ja käännöskustannuksiin

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 6 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 159 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 21 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 21 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 15 § ja marrask. 17 p. 13 §.

sekä 648 markkaa lakkautetun työväenasiain lautakunnan toimintaa vuosina 1898—1913 käsittelevän selonteon painattamiseen ja käännättämiseen, ja oli nämä määrärahat maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määräraha kunnallisia työväenasuntoja varten.

Sosialilautakunnan kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 4,000 markan ylimääräisen määrärahan mainittujen asuntojen hallinnossa aikaisemmin syntyneen vajauksen täyttämiseen.

Lisäys oikeusapulautakunnan tarverahain määrärahaan.

Oikeusapulautakunnan esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 600 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä lautakunnan tarverahoja varten olevaan määrärahaan, ja oli rahat maksettava valtuuston käyttövaroista.

Palkkio musiikkilautakunnan puheenjohtajalle.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti [3]) kaupunginvaltuusto musiikkilautakunnan puheenjohtajalle, huhtikuun 1 päivästä lukien, maksettavaksi 1,200 markan vuosipalkkion sekä sen suorittamiseksi vuonna 1914 maksettavaksi 900 markkaa valtuuston käyttövaroista.

Musiikkilautakunnan sihteerin palkkion korotus.

Musiikkilautakunnan esityksestä [4]) päätti [3]) kaupunginvaltuusto:

lautakunnan sihteerin palkkiota, huhtikuun 1 päivästä lähtien, maksettavaksi 1,200 markkaan korotettu määrä vuodessa; sekä

Lisäys musiikkilautakunnan tarverahain määrärahaan.

myöntää 400 markan lisäyksen kuluvan vuoden menosäännössä lautakunnan tarverahoja varten olevaan määrärahaan;

ja oli tämän johdosta tarpeelliset lisämäärärahat, yhteensä 850 markkaa, maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määräraha sähkökatuvalaistuksen laittamiseksi Vallilaan.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,080 markkaa sähkövalaistuksen laittamiseksi Päijänteen-, Suvannon- ja Keuruuntielle Vallilaan sekä arviolta 500 markkaa valaistuskustannusten korvaamiseksi 1914 vuoden jälkipuoliskolla.

Määräraha hevosten ostamiseksi palolaitokselle.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,500 markan määrärahan kahden hevosen ostamiseksi palolaitokselle.

Palokaluston ostoon myönnetyn määrärahan käyttäminen.

Kirjelmässä tammikuun 8 päivältä mainitsi rahatoimikamari että, sittenkun kaupunginvaltuusto oli 1912 ja 1913 vuoden rahasääntöä järjestäessään myöntänyt [7]) kaikkiaan 133,000 markkaa uuden palokaluston ostoon, jota määrärahaa ei kuitenkaan saisi käyttää, ennenkuin palotoimikunta oli antanut seikkaperäisen esityksen asiasta, oli palotoimikunta kamarille ehdottanut varat jaettaviksi

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 12 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 35 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 33 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 14 §. — [6]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 9 §. — [7]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 187.

seuraaviin tarkoituksiin, nimittäin isonlaisen, 70—80 hevosvoimaisella koneella sekä 2,000 minuuttilitran korkeapainekeskipakoispumpulla ynnä tarpeellisilla letkuilla, pystö- ja suihkuputkilla, tikapuilla y. m. varustetun paloautomobiilin ostoon 45,000 markkaa; suunnilleen yhtä tehokkaalla koneistolla ja pumpulla varustetun moottoriveneen hankkimiseen 35,000 markkaa, ensinmainittua hiukan keveämmän ja niinikään korkeapainekiertopumpulla varustetun automobiilin ostoon Kalliota varten 30,000 markkaa sekä isonlaisen, tulensammutus- ja tyhjennystöihin käytettävän mäntäpumpun ostoon kaupungin rakennuskonttorin haluamaan hinaajaveneeseen sijoitettavaksi 23,000 markkaa; ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi osotetuista varoista 110,000 markkaa käytettäväksi palotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti, jota vastoin jälellä olevat, edellä ehdotetun mäntäpumpun ostoon tarvittavat varat, 23,000 markkaa, toistaiseksi ja kunnes kysymys edellä mainitun hinaajaveneen hankkimisesta on lopullisesti ratkaistu, varattaisiin sekä, jos puheena oleva vene hankittiin, käytettäisiin mainitun pumpun ostoon.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) rahatoimikamarin esityksen.

Määräraha kaluston ostamiseksi poliisilaitokselle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,258 markan 70 pennin määrärahan kalustoparselien ostamiseksi poliisilaitokselle.

Lisäys terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahaan.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä elokuun 26 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että lautakunta oikeutettaisiin 3,700 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä lautakunnan tarverahoja varten oleva määräraha, päätti [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää mainitun summan lisäykseksi sanottuun määrärahaan.

Määräraha viransijaisen palkkaamiseksi terveydenhoidontarkastajalle.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto, kamarin toimenpiteen hyväksyen, terveydenhoidontarkastajalle kesäksi 1914 suodun kesäloman ajaksi asetetulle viransijaiselle osottaa 600 markan palkkion maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Palkankorotus sairaanhoitolaitosten sairaanhoitajattarille.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön päätti [5]) kaupunginvaltuusto kaupungin kaikkien sairaanhoitolaitosten hoitajattarille myönnettäväksi 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 %:n korotuksen pohjapalkasta kumpaisellakin kerralla, vähintään kuitenkin 60 markkaa.

Marian sairaalan määrärahain ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä tammikuun 8 päivältä tehtyyn esitykseen, että lautakunta oikeutettaisiin 3,450 markalla

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 22 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 32 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 10 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 16 §. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §.

ylittämään 1913 vuoden menosäännössä Marian sairaalan kulkutautiosaston lääkkeitä varten oleva määräraha, kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Määräraha kaluston hankkimiseksi Marian sairaalan sairaanhoitajataroppilaskouluun.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 4,116 markan määrärahan kaluston hankkimiseksi Marian sairaalan sairaanhoitajataroppilaskouluun ja -asuntoon, ja oli määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Kustannuksia kulkutautisten hoidosta.

Niinikään terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti [3]) kaupunginvaltuusto 1914 vuoden alusta Marian sairaalan sekä Leppäsuon ja Hesperian varasairaaloihin otettujen, kulkutauteihin sairastuneiden potilaiden hoidosta olleista kustannuksista 17,500 markkaa maksettavaksi kuluvan vuoden menosäännössä kulkutautisairaalaa varten olevista määrärahoista.

Kliinillinen opetus kulkutautisairaalassa.

Kirjelmässä joulukuun 10 päivältä 1913 oli k. Aleksanterinyliopiston konsistori, sen johdosta että lääkeopillinen tiedekunta oli konsistorille ilmoittanut ottaneensa lääketieteenlisensiaattitutkinnon opetuskaavaan kulkutautien hoitokurssin, ja kun yleisessä sairaalassa ei ollut kulkutautiosastoa, tiedustellut, kohtaisiko kaupungin puolelta estettä että kaupungin kulkutautisairaalan ylilääkäri saisi kohtuullisesta palkkiosta mainitussa sairaalassa vähintään yhdeksän kuukautta vuodessa antaa yliopiston lääketieteenkandidaateille kliinillistä opetusta puheenalaisissa taudeissa, ja oli konsistori samalla ilmoittanut mainitun ylilääkärin suostuneen ottamaan puheenalaisen opetuksen huolekseen.

Terveydenhoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta päätti [4]) kaupunginvaltuusto konsistorille ilmoittaa, että kulkutautien oppikursseja kävi neljänä viikonpäivänä ja yhdeksänä kuukautena vuodessa kulkutautisairaalassa järjestäminen kolmelle, poikkeustapauksessa, ylilääkärin harkinnan mukaan, neljälle lääketieteenkandidaatille kerrallaan, sillä ehdolla että yliopisto, paitsi ylilääkärille opetuksesta tulevaa palkkiota, sitoutui lääketieteenkandidaattien virantoimituksessa tarpeellisista takeista ja muista vaatekappaleista suorittamaan hankintakustannukset 865 markkaa kutakin kandidaattia kohti sekä lisäksi desinfioimisaineista, pesusta ja vaatekappalten tarpeellisesta korjaamisesta 60 markkaa kuukaudessa, eli siis kaikkiaan 540 markkaa vuoden yhdeksältä kuukaudelta, sekä että yliopisto vaatekappalten käytyä niin kuluneiksi, että sijaan täytyi hankkia uudet, nämäkin kustansi laskun mukaan; että opetusaika, joka olisi kuukausi kullekin ryhmälle, sekä muut yksityiskohtaiset järjestelyt saivat jäädä sairaalan ylilääkärin ja yliopiston lääke-

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 28 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 11 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 12 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 10 §.

opillisen tiedekunnan keskinäisen sopimuksen varaan; sekä että tätä järjestelyä sopi noudattaa toistaiseksi ja kunnes asiasta saadun lähemmän kokemuksen perusteella muuta päätettäneen.

Määräraha yksityissairaalain keskuskonttorin voimassapitoon.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 2,117 markan määrärahan niiden kustannusten suoritukseen, joita tuli kaupungin osalle yksityissairaalain keskuskonttorin voimassapidosta vuonna 1913, jonka konttorin kanssa lautakunta oli tehnyt sopimuksen yhteisestä elintarpeiden ostosta mainittuna vuonna Kivelän sairaalaan ja Humaliston varasairaalaan, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha kaluston ostamiseksi Nickbyn mielisairaalaan.

Niinikään terveydenhoitolautakunnan esityksestä osotti [2]) kaupunginvaltuusto 27,100 markkaa lisäykseksi Nickbyn mielisairaalan kaluston ostoa varten aikaisemmin myönnettyyn määrärahaan, 162,900 markkaa, ja oli mainittu lisämääräraha edeltäpäin maksettava kaupunginkassasta sekä kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin ratkaistavaksi vastedes jätettävä, oliko määräraha maksettava laina- vai verotusvaroista.

Määräraha Nickbyn mielisairaalan avoinnapitoon.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 57,000 markan määrärahan erään Nickbyn mielisairaalan osan avoinnapitoon syyskuun 1 päivästä vuoden loppuun, ja oli tämä määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Nickbyn mielisairaalan palkkaussääntö.

Kirjelmässä [4]) toukokuun 4 päivältä lähetti terveydenhoitolautakunta valtuustolle ehdotuksen Nickbyn mielisairaalan menosäännöksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [4]) ehdotuksesta päätti [5]) kaupunginvaltuusto vahvistaa seuraavan palkkaussäännön:

Nickbyn mielisairaalan palkkaussääntö.

1 ylilääkäri, palkkaa	Smk	10,000: —
1 alilääkäri, palkkaa	„	6,000: —
1 viransijainen lääkärien kesäloman aikana, palkkiota	„	800: —
Kirurgisen avustuksen käyttämisestä	„	500: —
1 toimitsija, palkkaa	„	4,000: —
1 varastonhoitajatar, samalla toimitsijan apulainen, palkkaa	„	720: —
1 saarnaaja, palkkiota	„	800: —
1 lukkari, palkkiota	„	300: —

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 24 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 20 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 21 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 56. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 20 §.

1 miesosaston ylihoitajatar, palkkaa	Smk	1,200: —
(ehdollisesti saman ylihoitaja, palkkaa 1,500: —)		
1 naisosaston ylihoitajatar, palkkaa	„	1,200: —
1 työnjohtajatar, palkkaa	„	900: —
1 vanhempi hoitaja, palkkaa	„	900: —
1 vanhempi hoitajatar, palkkaa	„	720: —
15 hoitajaa, palkkaa kukin 720: —	„	10,800: —
24 hoitajatarta, palkkaa kukin 480: —	„	11,520: —
5 siivoojatarta, samalla alihoitajatarta, palkkaa kukin 300: —	„	1,500: —
Hoitohenkilökunnan kesäloman ja sairauden aikaiset sijaiset	„	1,200: —
1 ylikoneenkäyttäjä, palkkaa	„	1,800: —
1 toinen koneenkäyttäjä, palkkaa	„	1,200: —
1 lämmittäjä-mekaanikko, palkkaa	„	720: —
2 lämmittäjää, palkkaa kumpikin 540: —	„	1,080: —
1 lämmittäjä 8 kuukauden aikana, palkkaa ..	„	360: —
1 puutarhuri, palkkaa	„	1,200: —
1 puuseppä, palkkaa	„	800: —
1 maalari, palkkaa	„	720: —
1 suutari, palkkaa	„	600: —
1 räätäli, palkkaa	„	600: —
1 seppä, samalla portinvartija, palkkaa	„	800: —
1 ovenvartija, samalla vahtimestari, palkkaa..	„	720: —
1 ajomies, palkkaa	„	480: —
3 renkiä, palkkaa kukin 420: —	„	1,260: —
1 pesunjohtajatar, palkkaa	„	500: —
8 pesijätärtä, 1 palkkaa 300: —, 7 s:n kukin 240: —	„	1,980: —
1 yövartija, palkkaa	„	480: —
1 sianhoitaja, palkkaa	„	420: —
1 kylvettäjätär, palkkaa	„	300: —
Puhelimen hoitoon, arviolta	„	240: —
Taloushenkilökunnan kesäloman hankkimiseen, arviolta	„	600: —
1 emännöitsijä, palkkaa	„	1,200: —
1 keittäjätär, palkkaa	„	480: —
4 palvelijatarta, palkkaa kukin 240: —	„	960: —
2 leipojatarta, palkkaa toinen 360: — ja toinen 300: —	„	660: —
1 ruokalan renki, palkkaa	„	360: —
Henkilökun. ruoka, 6 henk. kunk. 1: 50 päiv.	„	3,285: —
„ „ 50 „ „ 1: 10 „	„	20,075: —
„ „ 33 „ „ —: 80 „	„	9,539: —

I muist. Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, hoitajat, hoitajattaret ja työnjohtajatar ovat oikeutetut saamaan pohjapalkan korotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % kumpaisellakin kerralla, ollen hoitajatarten kuitenkin saatava korotusta vähintään 60 markkaa.

II muist. Kaikki laitoksen virkailijat, lukuunottamatta saarnaajaa ja

lukkaria, ovat oikeutetut saamaan vapaan asunnon, lämmön ja valon laitoksen huoneistoissa.

III muist. Hoitajain ja hoitajatarten palkasta katsotaan edellisten 600 ja jälkimäisten 400 mk pohjapalkaksi; loput lisätään vähintään kuuden kuukauden harjottelun jälkeen sekä asianomaisen käytyä sairaanhoitokurssin ja suoritettua tutkinnon.

IV muist. Maksuttoman ruuan ja pesun saavat kaikki muut virkailijat, paitsi ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, saarnaaja ja lukkari. Nämä edut voivat alla mainitut virkailijat, siinä tapauksessa että he ovat naimisissa, kuitenkin vaihtaa seuraavan määräiseen rahavastikkeeseen: ylikoneenkäyttäjä 1: 50, toinen koneenkäyttäjä ja puutarhuri 1: 20 sekä puuseppä, maalari, suutari, räätäli, seppä ja vahtimestari markkaan päivässä. Maksuttoman ruuan saa lisäksi sen hoitajan vaimo, joka asetetaan huvilaan, jossa säilytetään 20 työtätekevää miespuolista potilasta, sillä ehdolla että hän vastaa huvilan siivoamisesta ja pitää silmällä huoneistoa sinä aikana, kun miehensä on potilaiden kera ulkona työssä.

Hoitohenkilökunta on virantoimituksessa ollessaan oikeutettu saamaan maksutta pitovaatteet (ei alusvaatteita).

Mitä mielisairaalan muihin menoihin tuli, päättäisi kaupunginvaltuusto niistä budjetinkäsittelyn yhteydessä.

Kysymys lapsensynnyttäjäin hoitosijoista.

Kirjelmässä [1]) huhtikuun 27 päivältä mainitsi rahatoimikamari m. m., että lääketieteentohtori E. A. Björkenheim oli kamariin antanut kaupunginvaltuustolle osotetun tarjouksen, luvaten siinä omalla kustannuksellaan rakentaa ja kaupungille täysin omistusoikeuksin luovuttaa noin 40 sijaa käsittävän lapsenpäästölaitoksen, johon olisi yhdistettynä naistautien osasto. Kun tähän tarjoukseen liittyi m. m. ehto, että kaupunki suunniteltua sairaalaa varten luovuttaisi sopivan tonttipaikan Marian sairaalan viereltä tai välittömästä läheisyydestä, oli kamari katsonut olevan ennen tarjouksen lähettämistä kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi tarkemmin selvittäminen sairaalalle sopivaa tonttipaikkaa koskevaa kysymystä. Tällöin oli käynyt selville, että ainoa puheenalaiseen tarkoitukseen sopiva Marian sairaalan viereinen paikka oli 1918 vuoden loppuun vuokralle annetulla Leppäsuon alueella. Vaikka kaupunki voimassa olevan välikirjan mukaan tosin voi ennen vuokrakauden umpeen menemistä hankkia takaisin kaupungin tarkoituksiin tarpeelliset tämän vuokra-alueen osat, oli vuokraajan kanssa asiasta olleista keskusteluista käynyt selville, että vuokraaja suostuisi ainoastaan kohtuuttoman suuresta korvauksesta luopumaan vuokraoikeudestaan. Näin ollen ja kun sen lisäksi painavilla syillä oli puollettu sairaalan sijoittamista Kallioon, oli valiokunta antanut kaupunginasemakaava-arkkitehdin toimeksi laatia ehdotuksen, jonka mukaan sekä puheenalainen lapsenpäästölaitos että vastainen lastensairaala rakennettaisiin alueelle, jota rajoittivat pohjoisessa Vesisäiliö, idässä

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 35.

Sturekatu ja etelässä Helsinginkatu. Tohtori Björkenheim olikin ilmoittanut suostuvansa eräillä edellytyksillä luopumaan siitä lahjoituskirjaan pannusta ehdosta, että tontin tulisi sijaita Marian sairaalan vierellä.

Samaan aikaan kuin edellä kerrottu alustava selvitys oli saatu, oli lääketieteentohtori O. A. Boije kamariin antanut tarjouksen, jonka mukaan kaupunki saisi hänen ja tohtori W. Parviaisen voimassa pitämästä yksityisestä lapsenpäästölaitoksesta käytettäväkseen tarpeellisen määrän sijoja maksamalla määrätyn vuotuisen kannatusavun. Kun näin ollen kaksi samaa asiaa koskevaa tarjousta oli ollut olemassa, oli kamari katsonut kaupunginviranomaisten olevan mahdoton määrätä kantaansa asiassa, ennenkuin terveydenhoitolautakunnalle oli varattu tilaisuus lausunnon antamiseen siitä. Antamassaan lausunnossa oli lautakunta puoltanut tohtori Björkenheimin lahjoituksen vastaanottamista sekä sillä edellytyksellä ehdottanut tohtori Boijen tarjousta hylättäväksi. Terveydenhoitolautakunta oli kuitenkin tehnyt päätöksensä äänestyksen jälkeen, lautakunnan puheenjohtaja kun oli puoltanut tohtori Boijen tarjouksen hyväksymistä ja sitä varten liittänyt lausuntoon vastalauseen. Saatuaan tiedokseen asiassa syntyneiden kirjain sisällyksen oli tohtori Björkenheim kamariin antanut kirjelmän, jossa hän mainitsemistaan syistä oli peruuttanut aikaisemmin lupaamansa lahjoituksen.

Sen johdosta mitä asiassa siten oli esiintullut, voi rahatoimikamari, joka puolestaan olisi ollut valmis yksimielisesti puoltamaan tohtori Björkenheimin lahjoituksen vastaanottamista, ainoastaan valittaa, että tohtori Björkenheim oli peruuttanut tarjouksensa. Mitä taas tohtori Boijen tarjoukseen tuli, jättää kamari kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi, oliko siihen pantava huomiota vai eikö pikemmin olisi annettava terveydenhoitolautakunnan toimeksi esittää ehdotus sitä tarkoittaviksi alustaviksi toimenpiteiksi, että kaupunki hetimiten ryhtyisi rakennuttamaan lapsenpäästölaitosta.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto äänestettyään antaa terveydenhoitolautakunnan tehtäväksi aikanansa valtuustolle lähettää ehdotuksen niiksi toimenpiteiksi, joita saattoi olla tarpeen puheena olevan laatuisten sairassijain tarpeen tyydyttämiseksi.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoorissa tapahtunut

Kirjelmässä [2]) helmikuun 19 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtaja, insinööri R. Dillström oli hävittänyt kaupungin terveydellisten tut-

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 10 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 47.

kimusten laboratoorille kuuluvia, hänen vuosina 1912 ja 1913 kantamiaan varoja yhteensä 12,876 markkaa 25 penniä, joka vajaus kuitenkin oli kokonaan täytetty, ja kun kamarista oli näyttänyt itsestään selvältä, että oli lähemmin tutkittava kaikkia tätä asiaa koskevia seikkoja, esitti kamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi lähettää asian erikoisvaliokuntaan. varain kavallus sekä johtajan, insinööri R. Dillströmin erottaminen virasta.

Sittenkun sekä rahatoimikonttori että revisionikonttori olivat antaneet niiltä vaaditut [1]) selitykset [2]) ja asia oli lähetetty [3]) budjettivaliokuntaan sekä tämä antanut mietintönsä [4]) siitä, päätti [5]) kaupunginvaltuusto yhtyä 1913 [6]) vuoden tilintarkastuskertomuksessa olevaan tilintarkastajain lausuntoon, että niin rahatoimikonttori kuin revisionikonttorikin olivat puheena olevaan anastukseen nähden osottaneet leväperäisyyttä, mutta että, kun ei kaupunki kuitenkaan ollut anastuksen johdosta kärsinyt tappiota, koska anastettu määrä oli kaupungille korvattu, asiassa ei ryhdyttäisi muihin toimenpiteisiin.

Sittenkun maistraatti oli kirjelmässä maaliskuun 16 päivältä, sen johdosta että revisionikonttori oli maistraatille tehnyt ilmoituksen edellä mainitusta kavalluksesta, kaupunginvaltuuston harkittavaksi jättänyt, mihin toimenpiteeseen sen johdosta olisi ryhdyttävä, päätti [7]) kaupunginvaltuusto, nojaten rahatoimikamarin voimassa olevan ohjesäännön 25 §:ään, verrattuna terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtajan toukokuun 26 päivänä 1903 vahvistetun johtosäännön 2 §:n 6 momenttiin, ainiaaksi virasta erottaa insinööri Dillströmin, minkä ohessa valtuusto antoi terveydenhoitolautakunnan tehtäväksi julistaa viran avonaisena haettavaksi ja aikanansa tehdä valtuustolle esityksen sen jälleen täyttämisestä.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä helmikuun 26 päivältä asiasta tehdyn esityksen johdosta päätti [7]) kaupunginvaltuusto, että niiden henkilöjen, jotka lautakunta oli määrännyt hoitamaan laboratoorin johtajan ja assistentin virkaa, tuli maaliskuun 1 päivästä lähtien saada nauttia näihin virkoihin liittyvät palkkaedut, minkä ohessa valtuusto määräsi, että johtajan virasta tuleva palkka helmikuun 1 ja 17 päivän väliseltä ajalta, jolloin insinööri Dillström hoiti mainittua virkaa, oli hänelle maksettava, mutta mainitun kuukauden loppuosalta kaupunginkassaan säästettävä.

Kirjelmässä [8]) helmikuun 9 päivältä lähetti terveydenhoitolautakunta valtuustolle laatimansa ehdotuksen kaupungin lihantarkastusaseman muutetuksi vuosirahansäännöksi. Lihantarkastusaseman muutettu vuosirahansääntö.

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 15 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 47. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 2 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 71. — [5]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 21 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 46. — [7]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 8 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [1]) ehdotuksesta vahvisti [2]) kaupunginvaltuusto seuraavan muutetun vuosirahansäännön:

Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman vuosirahansääntö.

Johtaja	8,000: —
1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri	6,000: —
1 nuorempi „	4,000: —
1 kassanhoitaja	3,000: —
1 halliesimies	2,400: —
2 leimaajaa, kumpikin 1,500: —	3,000: —
4 kantajaa, kukin 1,500: —	6,000: —
1 vahtimestari, samalla desinfektorin hoitaja	2,000: —
2 trikiinintutkijaa, kumpikin 1,800: —	3,600: —
1 näytteenottaja	1,500: —
Yhteensä	39,500: —

Johtaja, vanhempi ja nuorempi tarkastuseläinlääkäri sekä kassanhoitaja saavat palkankorotusta 10 % pohjapalkastaan 5 ja 10 vuoden palveluksesta samassa virassa.

Sen ohessa päätti kaupunginvaltuusto:

antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi julistaa tarkastusaseman virat avonaisina haettaviksi ja samalla määrätä, että johtajan tuli olla bakteriologiaan perehtynyt laillistettu eläinlääkäri sekä tarkastuseläinlääkärien laillisia eläinlääkärejä, jota vastoin muilta virkailijoilta ei vaadittaisi erikoista virkakelpoisuutta; sekä

käyttövaroistaan myöntää 291 markan 62 pennin lisäyksen tarkastusaseman vahtimestarin palkkaamiseksi seitsemän kuukauden aikana vuonna 1914.

Lihantarkastusaseman avaaminen.

Kirjelmässä toukokuun 19 päivältä ilmoitti terveydenhoitolautakunta, ettei lihantarkastusasemaa sattuneestä syystä voitu, niinkuin tarkoitus oli ollut, avata kesäkuun 1 päivänä, ja pyysi lautakunta samalla lupaa sallia aseman tämän johdosta alottaa toimintansa, kohta kun lautakunta sen näki mahdolliseksi. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) tähän esitykseen.

Kysymys lihantarkastusaseman kirjanpidon järjestämisestä.

Tässä yhteydessä käskettiin terveydenhoitolautakunnan antaa lausunto siitä, kävikö lihantarkastusaseman kirjanpidon ehkä järjestäminen muulla tavoin kuin asettamalla sitä varten erikoisen toimihenkilön.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 10 §. Ks. myös tätä kert. siv. 172 ja seur. sekä 192—193. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 23 §.

Määräraha lihantarkastusasemaa varten.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä elokuun 26 päivältä tehdyn esityksen johdosta myönsi [1]) kaupunginvaltuusto 9,166 markan 67 pennin suuruisen ylimääräisen määrärahan tarpeelliseksi havaitun ylimääräisen henkilökunnan asettamiseksi lihantarkastusasemalle, syyskuun 1 päivästä lukien vuoden loppuun, pääasiallisesti lautakunnan sitä varten laatiman ehdotuksen mukaisesti, ja oli määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha lihantarkastusaseman sisustukseen.

Terveydenhoitolautakunnan tehtyä kirjelmässä syyskuun 17 päivältä esityksen, että lautakunnan sallittaisiin 3,752 markalla 15 pennillä ylittää lihantarkastusaseman sisustamiseen osotettu määräraha, päätti [2]) kaupunginvaltuusto mainittuun tarkoitukseen käyttövaroistaan osottaa vastamainitun suuruisen lisämäärärahan.

Lihantarkastusaseman taksa.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä [3]) hyväksyi [4]) kaupunginvaltuusto seuraavan taksan:

Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman taksa.

Tarkastusmaksut.

Nautaeläimen tahi hevosen koko ruhosta	2: —
» » » puolesta »	1: —
» » » neljännes »	—: 50
Kokonaisesta sianruhosta	2: —
Puolesta »	1: —
Vähemmän kuin 15 kg. painavasta porsaasta (pikkuporsaasta)	—: 50
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta	—: 50
Suolatusta, savustetusta tai palvatusta lihasta 10 kilon tahi isommilta palasilta	—: 50
Suolatusta, savustetusta tahi palvatusta lihasta 10 kiloa vähemmän painavilta palasilta	—: 25

Höyrykeitäntämaksut.

Kokonaisesta nautaeläimen tahi hevosen ruhosta	4: —
Puolesta » » » »	2: —
Nautaeläimen tai hevosen neljännesruhosta	1: —
Kokonaisesta sianruhosta	3: —
Puolesta »	1: 50
Pikkuporsaasta	1: —
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta	1: —

Punnitusmaksut.

Kokonaisesta nautaeläimen tai hevosen ruhosta	—: 30
Puolesta » » » »	—: 20
Nautaeläimen tai hevosen neljännesruhosta	—: 15

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 34 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 8 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 10 §. Ks. myös tätä kert. siv. 172 ja seur.

Kokonaisesta sianruhosta ..... —: 30
Puolesta „ ..... —: 20
Pikkuporsaasta ..... —: 10
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta ..... —: 15

Maksu jäähdytyskellarin käyttämisestä, vuorokaudessa.

Kokonaisesta nautaeläimen tahi hevosen ruhosta ..... —: 50
Puolesta „ „ „ „ ..... —: 25
Nautaeläimen tai hevosen neljännesruhosta ..... —: 15
Kokonaisesta sianruhosta ..... —: 40
Puolesta „ ..... —: 20
Pikkuporsaasta ..... —: 15
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta ..... —: 25

Läänin kuvernööriltä oli anottava vahvistusta tälle taksalle, minkä ohessa terveydenhoitolautakunta sai toimekseen, sittenkun semmoinen vahvistus oli saatu, sopivalla tavalla saattaa taksan yleisön tiedoksi.

Palkkio kunnan teurastamon rakennustoimikunnan jäsenille.

Kunnan teurastamon rakennustoimikunnan esityksestä määräsi [1]) kaupunginvaltuusto, että palkkiota oli maksettava toimikunnan puheenjohtajalle ja jäsenille 20 markkaa kultakin kokoukselta, ei kuitenkaan herra Lindahlille, jolle oli vahvistettu eri korvaus teurastamorakennuksen johtavan arkkitehdin toimesta.

Sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoliitto.

Sittenkun oli nostettu [2]) kysymys maamme kaupungit käsittävän liiton perustamisesta sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoa varten ja kaupunginvaltuusto oli antanut puheenjohtajansa toimeksi [3]) kutsua kaupunkien edustajat ottamaan osaa täällä semmoisen liiton perustamista varten pidettävään kokoukseen sekä kaupungin edustajiksi kokouksessa valinnut [3]) herrat Norrménin, Stenrothin ja Tolletin, oli tässä kokouksessa, joka oli pidetty lokakuun 24 päivänä, päätetty perustaa liitto pohjanaan pääasiallisesti seuraava:

Suomen kaupunkien liiton sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoa varten sopimuskirja.

Suomen kaupungit yhtyvät liitoksi yhteisellä kustannuksellaan kuntoonpannakseen ja voimassapitääkseen sairaanhoitolaitoksia sairaita ja haavottuneita sotilaita varten paraikaa jatkuvan sodan aikana, ja on liiton toiminnassa noudatettava seuraavia sääntöjä:

1 §.

Liitto, jonka nimenä on Suomen kaupunkien liitto sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoa varten, käsittää kaikki ne Suomen kaupungit, jotka asianomaisen kaupunginvaltuustonsa päätöksen johdosta siihen yhtyvät.

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 18 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 2 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 25 §.

Kaupunkeja edustaa liitossa yksi tahi useampia valtuutettuja, kuitenkin niin, että kullakin kaupungilla on ainoastaan yksi ääni.

2 §.

Liitto asettuu yhteyteen ja on yhteistoiminnassa keisarikuntaan samaa tarkoitusta varten perustetun „Yleisvenäläisen kaupunkiliiton sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoa varten" kanssa, minkä ohessa liitto toiminnassaan noudattaa maamme lääkintöviranomaisten antamia määräyksiä ja ohjeita.

3 §.

Liiton toiminta tarkoittaa aluksi sairaanhoitolaitosten kuntoonpanoa ja voimassapitoa enintään 2,500 sairassijaa varten.

Liiton toiminnan laajentamiseen vaaditaan äänten enemmistöllä tehty liittokokouksen päätös.

4 §.

Liiton asioita hoitaa Helsingissä oleva päätoimikunta, johon kuuluu kymmenen liittokokouksen valitsemaa jäsentä.

— —
— —

5 §.

Kun sairaanhoitolaitos perustetaan muuhun kaupunkiin kuin Helsinkiin, on paikkakunnan kaupunginvaltuuston asia valita sellaista sairaanhoitolaitosta varten erityinen, vähintään kolmijäseninen toimikunta, joka päätoimikunnan ylivalvonnan alaisena järjestää ja johtaa laitoksen toimintaa.

6 §.

Liiton toimintaa varten Helsingissä tarpeellisen henkilökunnan ottaa toimeen ja erottaa päätoimikunta sekä maaseudulle sijoitettujen sairaalain henkilökunnan asianomainen sairaalatoimikunta, kuitenkin huomioon ottaen ne yleiset perusteet henkilökunnan palkkaukseen nähden, mitkä päätoimikunta siinä kohden näkee hyväksi vahvistaa.

7 §.

Liittokokous pidetään päätoimikunnan kutsusta Helsingissä tahi muussa kaupungissa, minkä päätoimikunta kutsukirjassa mainitsee. — — — — —
— —

8 §.

Varoja liiton toimintaa varten hankitaan ottamalla laina liiton nimessä ja liittoon kuuluvien kaupunkien yhteisellä vastuulla suhteellisesti siihen määrään, millä niiden kunkin, sen mukaan kuin alempana sanotaan, tulee ottaa osaa liiton menoihin.

9 §.

Jos jokin liittoon kuuluva kaupunki haluaa liiton käytettäväksi antaa huoneiston sairaalan laittamiseksi siihen, sairaanhoitotarvikkeita tai muuta omaisuutta, saa se siitä korvauksen päätoimikunnan laskeman yksikköhinnan mukaan.

10 §.

Liiton toiminnan lakatessa on liiton omaisuus muutettava rahaksi julkisella huutokaupalla tahi muulla päätoimikunnan harkinnan mukaan liitolle edullisella tavalla, minkä jälkeen lopputili laaditaan ja toimitetaan liiton jäsenille.

Tilin osottama liiton velka on liittoon kuuluvain kaupunkien maksettava suhteellisesti siihen veroäyrilukuun, mikä 1915 vuoden kunnallistaksoituksessa on kutakin liittoon kuuluvaa eri kaupunkia varten vahvistettu, ollen veroäyrit yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi muunnettava 100 markan yksikkömääriksi.

Liittokokouksen asiana on valita tilintarkastajat sekä myöntää päätoimikunnalle ja eri sairaalatoimikunnille tilinpäästö hallinnostaan tahi, jos se evätään, ryhtyä tästä johtuviin toimenpiteisiin.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]), että kaupunki yhtyi edellä mainittuun liittoon sillä tavoin ja semmoisin ehdoin, kuin edellä olevassa sopimuksessa mainittiin.

Apuraha Suomen sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoyhdistykselle.

Sen johdosta että Suomen haavottuneiden ja sairaiden sotilaiden hoitoyhdistyksen (Suomen Punaisen ristin) toimikunta oli kaupunginvaltuustolta anonut apurahaa tarkoituksiaan varten, myönsi [2]) valtuusto käyttövaroistaan toimikunnalle 10,000 markkaa.

Korvaus uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan jäsenille.

Kirjelmässä toukokuun 7 päivältä esitti rahatoimikamari, että uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan jäsenet oikeutettaisiin työmaalla pidetyistä kokouksista saamaan korvausta 5 markkaa kerralta toimikunnalle aikaisemmin myönnetyn palkkion lisäksi sekä että kaupunginvaltuusto tähän tarkoitukseen myöntäisi 395 markan määrärahan jaettavaksi toimikunnan jäsenten kesken ja maksettavaksi mainitun työ- ja vaivaistalon rakennusmäärärahasta. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) esitykseen.

Ylitettyjä vaivaishoidon määrärahoja.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä helmikuun 2 päivältä tehtyyn anomukseen saada 21,273 markalla 92 pennillä ylittää eräät vaivaishoitoa varten vuodeksi 1913 osotetut määrärahat kaupunginvaltuusto myöntyi [4]).

Suletun vaivaishoidon lautakunnan jäsenten palkkio.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä päätti [5]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa hallituksen suletun vaivaishoidon lautakunnan jäsenille tarverahoistaan maksamaan saman palkkion, minkä valtuusto oli myöntänyt hallituksen jäsenille osanotosta piirihallitusten kokouksiin eli 20 markkaa puheenjohtajalle ja 15 markkaa jäsenelle kultakin kokoukselta.

Korotettu palkkio työ- ja vaivaistalon saarnaajalle.

Sen johdosta että vaivaishoitohallitus oli tehnyt esityksen työ- ja vaivaistalon saarnaajan palkkion korottamisesta sekä rahatoimi-

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 19 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 35 §. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 11 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 27 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 11 §.

kamarin annettua lausunnon asiasta, päätti [1]) kaupunginvaltuusto mainitun palkkion heinäkuun 1 päivästä lukien korotettavaksi 1,500 markasta 2,400 markkaan vuodessa, minkä ohessa valtuusto tämän johdosta käyttövaroistaan osotti tarkoitukseen 450 markan lisämäärärahan vuodeksi 1914. Samalla päätti valtuusto, että mainitun saarnaajanviran pitäjä oli velvollinen vähintään kahdesti viikossa käymään työ- ja vaivaistalossa sekä itse kustantamaan nämä matkansa.

Virkailijain asettaminen kunnalliskodin lastenosastolle.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä ja rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti [2]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa hallituksen Forsbyn kunnalliskodin lastenosastolle asettamaan hoitajattaren, jolla olisi 75 markan kuukausipalkka, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa, ynnä paviljonkiin D hoitajattaren ja siivoojattaren, jotka saisivat palkkaa, toinen 50 ja toinen 35 markkaa kuukaudessa sekä niinikään vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan, 1914 vuoden alusta lukien, sekä mainittuihin tarkoituksiin osottaa 1,920 markan määrärahan maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha vaivaishoitohallituksen asiakirjain luetteloimista varten.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto enintään 500 markan määrärahan eräiden hallituksen arkistoon kuuluvain vanhempain asiakirjain järjestämisestä ja luetteloimisesta olevain kustannusten suoritukseen, ja oli mainittu määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Elintarpeiden hankkiminen työ- ja vaivaistaloon.

Kirjelmässä lokakuun 19 päivältä anoi vaivaishoitohallitus, koska siihen asti noudatettu menettely huutokaupalla tarjota elintarpeet hankittavaksi työ- ja vaivaistaloon ei ollut vallitsevan sotatilan johdosta nykyään kohonneiden hintain vuoksi laitokselle edullinen, lupaa saada hankkia nämä tarvikkeet vuodeksi 1915 sillä tavoin kuin hallitus sopivimmaksi näki ja tarjoomatta hankintaa huutokaupalla. Kaupunginvaltuusto myöntyi [4]) esitykseen.

Lisämääräraha vaivaishoitoa varten.

Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä [5]) marraskuun 16 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen [5]) mukaisesti myönsi [6]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 129,800 markan lisämäärärahan vaivaishoidon 1914 vuoden menoihin.

Rinnakkaiskurssin järjestäminen valmistavaan poikain ammattikouluun.

Valmistavan poikain amattikoulun johtokunnan esityksestä päätti [7]) kaupunginvaltuusto rinnakkaiskurssin järjestettäväksi lukuvuoden 1914—15 alusta mainitun ammattikoulun suomenkielisen osaston ensimäiselle luokalle, minkä ohessa valtuusto tähän tarkoitukseen myönsi 1,771 markan määrärahan syyskuun 1 päivän 1914

---

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 27 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 26 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 28 §. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 12 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 75. — [6]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 12 §. — [7]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 17 §.

ja tammikuun 1 päivän 1915 väliseksi ajaksi, ja oli tämä rahamäärä pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kysymys n. s. yksinkertaisempaa tyyppiä olevan ammattikoulun perustamisesta.

Niinikään valmistavan poikain ammattikoulun johtokunnan esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto asettaa komitean valmistelemaan kysymystä n. s. yksinkertaisempaa tyyppiä olevan ammattikoulun perustamisesta, ja valittiin mainitun komitean jäseniksi herrat Listo ja V. von Wright sekä lehtori J. Reuter.

Rinnakkaiskurssin perustaminen tyttöjen ammattikouluun.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto rinnakkaiskurssin järjestettäväksi tyttöjen ammattikoulun talousosastolle syyslukukauden 1914 alusta lukien, minkä ohessa valtuusto käyttövaroistaan osotti tähän tarkoitukseen 1,375 markkaa.

Määräraha keittiön laittamiseksi tyttöjen ammattikouluun.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön myönsi [3]) kaupunginvaltuusto keittiön laittamiseksi tyttöjen ammattikouluun 2,606 markan määrärahan.

Korvaus kansakoulutarkastajille tarkastusmatkoista.

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kirjelmässä toukokuun 6 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti [4]) kaupunginvaltuusto, että kaupungin kansakoulutarkastajain tuli heidän velvollisuutenaan olevista kansakoululasten kesäsiirtolain tarkastusmatkoista saada lukea hyväkseen korvaus niiden perusteiden mukaan, mitkä aikaisemmin oli vahvistettu kaupungin kasvatuslaitosten tarkastukseen nähden, sekä että tästä johtuvat menot oli pantava maksettaviksi kuluvan vuoden menosäännössä olevista määrärahoista, joita oli suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan käytettävänä 2,500 markkaa ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan käytettävänä 2,000 markkaa.

Kustannukset kansakouluhenkilökunnan osanotosta lomakursseihin.

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistan 2,500 markan määrärahan suomenkielisen kansakouluhenkilökunnan osanotosta yliopistollisiin lomakursseihin johtuvain kustannusten suoritukseksi.

Palkkio kansakoulujen tuntiopettajille lakkautetuista opetustunneista.

Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan kirjelmässä lokakuun 21 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [6]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa mainittujen koulujen tuntiopettajat kantamaan palkkion niiltäkin tunneilta, jotka oli lakkautettu sen johdosta että katuvalaistus oli vallitsevan sotatilan aikana lakkautettu.

Evätty esitys palkanlisäyksen myöntä-

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kirjelmässä toukokuun 27 päivältä kaupunginvaltuustolle tehdyn esi-

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 17 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 13 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §.— [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 33 §. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 34 §. — [6]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 11 §.

tyksen palkanlisäyksen myöntämisestä kansakoulunvahtimestari P. J. Salakarille valtuusto epäsi [1]). misestä kansakoulunvahtimestari P. J. Salakarille.

Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto 167 markan 70 pennin määrärahan mainittujen koulujen oppilaiden piirustuskokoelman kustantamiseksi Turussa kesäkuulla vuonna 1914 pidetyn yleisen kansakoulunopettajakokouksen yhteydessä toimeenpantuun maamme kansakoulujen piirustustöiden näyttelyyn, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista. Määräraha kansakouluoppilasten piirustuskokoelman järjestämiseksi.

Vuokrattujen kansakouluhuoneistojen korjauksiin myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 1915 vuoden menosäännön vahvistaessaan 1,100 markkaa. Määräraha kansakouluhuoneistojen korjauksiin.

Kirjelmässä helmikuun 5 päivältä ilmoitti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja koulutoimen ylihallitukselta saamansa tehtävän mukaisesti kaupunginvaltuuston tiedoksi, että ylihallitus oli tarkoitukseen käytettävänä olevista varoista myöntänyt kaupungille 15,396 markan 65 pennin korvauksen niistä menoista, joita kaupungille oli vuonna 1913 koitunut kesävirkistyksen hankkimisesta kansakouluoppilaille. Myönnetty valtioapu kansakouluoppilaiden kesävirkistystä varten.

Asiaa esiteltäessä päätti [4]) kaupunginvaltuusto edellä mainitun rahamäärän siirrettäväksi valtuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen johdosta perustettuun voittovarain rahastoon.

Maistraatin kirjelmässä syyskuun 5 päivältä ilmoitettiin [5]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen elokuun 25 päivänä myöntänyt Helsingin kaupungille sen kansakoulujen ja kasvatuslaitosten voimassapitoon vuonna 1914 236,000 markan valtioavun eli 12 1/2 % kaupungin tähän tarkoitukseen käyttämistä menoista. Myönnetty valtioapu kansakouluille ja kasvatuslaitoksille.

Vahvistaessaan 1915 vuoden rahasäännön päätti [3]) kaupunginvaltuusto k. senaatille tehdä alistuksen, että Helsingin kaupungille mainituksi vuodeksi myönnettäisiin sen kansakouluille ja kasvatuslaitoksille asetusten mukaisesti tulevaa valtioapua 25 % kaupungille siinä kohden koituvista menoista, joita laaditun laskelman mukaan oli 1,779,278 markkaa 85 penniä kansakouluista sekä 139,736 markkaa 62 penniä kasvatuslaitoksista. Alistus valtioavun saamisesta kansakouluille ja kasvatuslaitoksille.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 25 päivänä 1913 oli antanut [6]) erikoisvaliokunnan tehtäväksi m. m. ottaa harkittavaksi kysymyksen, miten kaupungin kasvatuslaitosten Kasvatuslaitosten muutettu menosääntö ja alistus valtioavun saamisesta niille.

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 11 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 10 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 32 §. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 7 §. — [6]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 121 ja 122.

taloudenhoito olisi uudesti järjestettävissä niiden menojen huojistamiseksi, antoi valiokunta asiasta toukokuun 20:ntenä päivätyn mietinnön [1]) ja lausui siinä m. m. seuraavaa:

Valiokunta oli katsonut lähimmäksi tehtäväkseen ottaa kasvatuslautakunnan vuodeksi 1914 laatiman erikoisbudjettiehdotuksen uudelleen tarkasteltavaksi sekä sen perusteella ehdottaa vahvistettuun rahasääntöön tarpeellisiksi osottautuvat muutokset ja lisäykset. Tätä tehtävää suorittaessaan oli valiokunta pannut erikoista huomiota niihin taloudellisesti tärkeisiin periaatteellisiin kysymyksiin, joilla oli yhteyttä rahasäännön eri eräin kanssa. Sitä vastoin valiokunta ei ollut tahtonut tämän rahasäännönjärjestelyn ulkopuolella käydä likemmältä tarkastamaan nykyistä hallintojärjestelmää eikä ehdottamaan laajaperäisempiä muutoksia kasvatuslaitosten taloudenhoidon perusteisiin. Kun nimittäin nykyään oli hankkeissa kasvatuslautakunnan varsin perinpohjainen uudesti järjestäminen ja kaupunginvaltuustolle piakkoin annettaisiin lautakunnan johtosääntöehdotus, jossa lautakunta muun muassa velvoitettiin katsomaan, että kaupungin kasvatuslaitoksilla oli tarpeelliset ohjesäännöt, sekä laatimaan tuollaisten ohjesääntöjen ehdotuksia, olisi alotteen tekeminen taloudenhoidon uudesti järjestämiseksi tällä alalla jätettävä uudesti muodostetun kasvatuslautakunnan toimeksi.

Yksityiskohdittain tarkasteltuaan kasvatuslaitosten menosäännön eriä esitti valiokunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi m. m.:

hyväksyä valiokunnan laatiman, 261,619 markkaan 12 penniin päättyvän menosäännön 1914 vuoden yleisen menosäännön vastaavain eräin sijasta olemaan voimassa mainittuna vuonna kasvatuslautakunnan toimialaan kohdistuvissa hallintohaaroissa; sekä

käyttövaroistaan osottaa kaikkiaan 38,065 markkaa 62 penniä uuden menosäännön tuottamain lisäkustannusten suoritukseen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [2]) kaupunginvaltuusto valiokunnan esitykseen ja päätti samalla edellä mainitun korotetun menosäännön johdosta k. senaatilta anoa, että kaupungin kasvatuslaitoksille vuodelta 1914 [3]) tulevan valtioavun laskemisen perustukseksi pantaisiin laadittu taulu, jonka mukaan kaupungilla on mainituista laitoksista menoja 130,421 markkaa 62 penniä.

Evätty esitys kahden kuukauden kesäloman myöntämisestä kirjastohenkilökunnalle.

Helsingin kaupungin kirjastohallituksen kirjelmässä huhtikuun 16 päivältä tehdyn esityksen kahden kuukauden kesäloman myöntämisestä Kallion haarakirjaston henkilökunnalle sekä 450 markan lisämäärärahan osottamisesta kesäloman aikana tarvittavain ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi kaupunginvaltuusto äänestämällä epäsi [4]).

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 55 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 120. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 17 §.

Kansanlastentarhoille myönnetty valtioapu.

Kirjelmässä tammikuun 17 päivältä ilmoitti [1]) kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja koulutoimen ylihallitukselta saamansa tehtävän mukaisesti kaupunginvaltuuston tiedoksi, että ylihallitus oli kaupungille myöntänyt sen kannattamain kansanlastentarhain voimassapitoon lukuvuonna 1913—14 valtioapua 60,431 markkaa 20 penniä, jonka rahamäärän kaupunki oli oikeutettu tilauksesta neljännesvuosittain edeltäpäin nostamaan syyskuun 1 päivästä 1913 lukien.

Hyvitys kansanlastentarhoille.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 päättänyt [2]) kaupungin kannatusavun nauttimisen ehdoksi asettaa kansanlastentarhoille vaatimuksen, että kaikkien oppilaiden koulumaksut oli poistettava sinä aikana, minkä nämä lastentarhat saivat valtioapua, ja samalla määrätä syyslukukaudelta 1913 kannetut maksut suoritettavaksi takaisin sekä antanut kansanlastentarhain johtokunnan toimeksi tehdä lähemmän esityksen siitä korvauksesta, mikä kansanlastentarhoille olisi tämän johdosta annettava lukuvuodelta 1913—14, esitti johtokunta kirjelmässä marraskuun 24 päivältä 1913 mainittua korvausta maksettavaksi kaikkiaan 4,082 markkaa.

Asiaa esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää edellä mainitun rahamäärän puheena olevaan tarkoitukseen.

Määräraha kansanlastentarhain perustamiseen.

Kansanlastentarhain johtokunnan kirjelmässä helmikuun 20 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti [4]) kaupunginvaltuusto kahden suomenkielisen kansanlastentarhan perustamiseksi syyslukukauden 1914 alusta osottaa kaikkiaan 10,000 markkaa maksettavaksi valtuuston käyttövaroista sekä hyväksymällä johtokunnan esittämät yleiset perusteet uusien kansanlastentarhain perustamisen ehtojen ja tapaan nähden antaa johtokunnan toimeksi sopivalla tavalla saattaa tiedoksi, että määrärahat annetaan päteville ja tehtävään sopiville henkilöille, jotka johtokunta voi hyväksyä.

Määräraha työväenopetuskursseja varten.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [5]) kaupunginvaltuusto ylempäin ruotsinkielisten työväenopetuskurssien toimikunnalle 933 markan 62 pennin ylimääräisen määrärahan, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha työväenopistolle.

Kaupungin työväenopiston yhteisen johtokunnan esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto opiston suomenkieliselle osastolle kuluvaksi vuodeksi 3,000 markan lisämäärärahan, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

---

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 13 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 122 ja 123. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 16 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 24 §. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 29 §. — [6]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 19 §.

Valtioavun anominen työväenopistolle.

Kirjelmässä joulukuun 23 päivältä ilmoitti kaupungin työväenopiston yhteinen johtokunta koulutoimen ylihallituksen kiertokirjeessä tammikuun 30 päivältä saattaneen tiedoksi, että ne kunnat, jotka osottivat varoja työväenopistojen voimassapitoon, voivat eräin ehdoin saada valtioapua kansakoululaitoksen 1913 vuoden menosääntöön tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahasta, ja kun kaupunki oli työväenopiston voimassapitoon vuodesta 1909 lähtien myöntänyt määrärahan, joka vuodeksi 1913 vahvistetun menosäännön mukaan oli ollut opiston suomenkieliselle osastolle 14,000 markkaa, mihin lisäksi oli tullut 3,000 markan ylimääräinen määräraha, sekä sen ruotsinkieliselle osastolle 9,000 markkaa, esitti yhteinen johtokunta, että kaupunginvaltuusto ennen vuoden loppua ylihallitukselta anoisi kaupungille myönnettäväksi työväenopiston voimassapitoon mahdollisimman suurta valtioapua eli 5,000 markkaa sen kumpaisellekin osastolle.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto edellä mainitun ehdotuksen mukaisen anomuksen tehtäväksi koulutoimen ylihallitukselle.

Kaupungin orkesteriolojen järjestäminen.

Kirjelmässä [2]) tammikuun 28 päivältä huomautti musiikkilautakunta luonnollisena edellytyksenä orkesteriasian saattamiseksi onnelliseen ratkaisuun kaupungin [3]) avustuksen pohjalla olevan, että pääkaupungin musiikkielämän vaatimuksia täytti yksi ainoa ensiluokkainen konserttiorkesteri. Syksystä 1912 lähtien oli kuitenkin pääkaupungissa käymässä tuhoisa kilpailu kahden suuren orkesteriyrityksen kesken, ja kaupungin väliintulo, jonka tarkoituksena oli turvata musiikkielämän uhanalaiset edut, oli sensijaan vienyt siihen, että meillä nyt soitannollisella alalla vallitsi liikatuotanto, joka oli haitaksi sekä taiteelliselta että taloudelliselta kannalta katsoen. Lautakunta oli sentähden koettanut aikaansaada molempain kilpailevain yritysten yhteenliittymisen, ja olikin vihdoin, filharmonisen seuran kanssa keskusteltua, yksimielisyyteen päästy alempana mainituista pääkohdista orkesterikysymyksen lopullisen ratkaisun aikaansaamiseksi.

I. Soitantokauden 1914—15 alusta järjestää ja voimassa pitää Helsingin kaupunki oman kunnallisen konserttiorkesterin, jolla on nimenä Helsingin kaupungin filharmoninen orkesteri.

II. Ennenkuin kaupunginorkesteri alottaa toimintansa, lopettaa filharmoninen seura orkesteritoimintansa ja Helsingin sinfoniaorkesteri lakkautetaan.

III. Musiikkilautakunta tai se kunnallinen viranomainen, joka saa hoidettavakseen kaupunginorkesterin asiat, muodostetaan eri

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 4 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — [3]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 129 ja seur.

harrastuspiirien edustajista, mutta johtajat eivät saa siinä istuntoeikä puhevaltaa.

IV. Orkesterin pääjohtajiksi asetetaan professori R. Kajanus ja kapellimestari G. Schnéevoigt, kumpikin 8,000 markan vuosipalkalla sekä musiikkilautakunnan välikirjassa määräämin velvollisuuksin. Herra Schnéevoigt johtaa seitsemän sinfoniakonserttia käsittävän sarjan sekä suorittaa muuten ne tehtävät, mitkä lautakunta kohtuudella voi panna hänen velvollisuudekseen. Herra Kajanus hoitaa lautakunnan valvonnan alaisena yrityksen taiteellista johtoa, paitsi mitä tulee herra Schnéevoigtin erilliseen toimintaan, sekä johtaa sitä paitsi vähintään kymmenen konserttia, joista ainakin kaksi on sinfoniakonsertteja. Jälellä olevain sinfoniakonserttien johtaminen annetaan koti- tahi ulkomaisten johtajain ja eteväin säveltäjäin toimeksi. Muiden konserttien johtamista ja muita musiikkitilaisuuksia varten asetetaan yksi tahi kaksi sopivaa soittotaiteilijaa.

V. Juoksevat asiat, rahahallinto ja kirjanpito sekä muut taloudellista laatua olevat asiat on hoidettava sillä tavoin, kuin kunnan viranomaiset määräävät. Orkesterin työsuunnitelman ja sinfoniakonserttien ohjelmat vahvistaa musiikkilautakunta.

VI. Soittotaiteilijat kaupunginorkesteriin ottaa musiikkilautakunta johtajain lausunnon hankittuaan. Soittotaiteilijat saavat mahdollisimman turvallisen aseman ja oikeuden eläkkeeseen siitä ajankohdasta lukien, jolloin he ovat tulleet kunnan orkesterin palvelukseen. Etusijassa otetaan orkesteriin kaikki halulliset soittotaiteilijat, jotka 1911 vuoden alussa olivat filharmonisen seuran palveluksessa; muita paikkoja täytettäessä on kykenevillä kotimaisilla soittotaiteilijoilla etusija.

VII. Vastedes ehkä saatavan valtioavun pitää tulla kunnan hyväksi orkesterin voimassapidosta oleviin kaupungin menoihin käytettäväksi.

VIII. Filharmonisen seuran kustantamaa orkesterikoulua pitää kunta väliaikaisesti voimassa, kunnes musiikkiopisto voi ottaa koulun huostaansa, mikä niin musiikkilautakunnan kuin filharmonisen seurankin mielestä olisi kaikin puolin tarkoituksenmukaisin koulun vastaisen kohtalon ratkaisu.

IX. Seuran omaisuudesta lunastaa kaupunki kallisarvoisen ja soittokunnalle välttämättömän tarpeellisen nuottikirjaston 50,000 markan hinnasta, joka maksetaan siten, että kaupunki yhtiön puolesta maksaa koron ja kuoletuksen siitä saman määräisestä 4 %:n kuoletuslainasta, minkä seura mainitun kirjaston panttausta vastaan on saanut valtiolta. Seuran johtokunnan musiikkilautakunnalle antaman kirjallisen ilmoituksen mukaan on kirjaston hankinta-arvo,

poistot siitä vähennettyä, noin 61,000 markkaa. Niinikään lunastaa kaupunki kohtuullisesta hinnasta sen osan nykyisten yritysten kalustoa, joka havaitaan uudelle orkesterille tarpeelliseksi.

Katsottuaan voivansa puoltaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi edellä kerrottua ehdotusta filharmonisen seuran kanssa tehtäväksi sopimukseksi sekä esittää, että valtuusto hyväksymällä ehdotuksen edistäisi orkesteririidan sovittamista, oli musiikkilautakunta voinut nojata sekä pääkaupungin musiikkioloista saamaansa kokemukseen että myös yhteiskuntamme laajoissa kerroksissa vallitsevaan voimakkaaseen ja varsin yksimieliseen mielipiteeseen. Sen jälkeen kun alustava sopimus filharmonisen seuran kanssa oli tehty, oli lautakunta saanut vastaanottaa lukuisain eri piireihin kuuluvain kansalaisten kaupunginvaltuustolle osottaman kirjelmän orkesteriasiasta, jossa kirjelmässä viitattiin nykyisiin luonnottomiin oloihin ja mainittiin kunnallisen orkesterin järjestäminen oikeimmaksi ja varmimmin päämäärään vieväksi keinoksi.

Niiden näkökohtain lisäksi, joita kaupunginvaltuuston orkesterivaliokunnan taholta ja edellä mainitussa kansalaisadressissa oli esiintuotu kaupunginorkesterin perustamisen tueksi, mainitsi lautakunta vielä muutamia syitä, joilla sen mielestä oli ratkaiseva merkitys.

Musiikin suurin merkitys herättävänä ja jalostavana kulttuurivälineenä ei liene kiellettävissä, ja samaten tunnustettiin yleisesti kunnan velvollisuus varainsa mukaan täyttää ja turvata tätä tarvetta. Ulkomailla oli nykyään käymässä vilkas liike orkesteriyritysten kunnallistuttamisen hyväksi, ja useissa ulkomaiden kaupungeissa pidettiin jo voimassa omia kunnallisia soittokuntia. Mitä Helsinkiin tuli, näytti erittäinkin nykyoloissa olevan kunnan velvollisuus ottaa kantaakseen niiden kulttuurivaatimusten täyttämisestä johtuva lisätaakka, jotka hallitus jätti huomioon ottamatta. Pääkaupungin musiikkiolojen jatkuminen nykyisellään kävi epäilemättä ajan pitkään mahdottomaksi, ja epätietoista oli, olivatko kunnan viranomaiset halukkaita edelleen myöntämään kannatusapua, ellei muutosta saatu aikaan. Mutta vaikka kaupunginvaltuusto päättäisikin pysyttää nykyisen järjestelmän ja edelleen myöntää nykyisen 75,000 markan suuruisen kannatusavun kutakin konserttikautta kohti, kävisi urakoitsijan kuitenkin mahdottomaksi ilman muulta taholta saatavaa tuntuvaa lisäavustusta pitää voimassa kallishintaista orkesterilaitosta niin kauan kuin kaksi soittokuntaa kilpaili yleisön suosiosta. Viimeiseen asti kuitenkin näytti olevan vältettävä enempää vetoamista yleiseen uhraavaisuuteen, jolle näinä aikoina asetettiin suuria vaatimuksia. Lopuksi oli huomattava että, jos kannatusapua nauttiva orkesteri lakkaisi toimimasta ilman että kunnallista yritystä saatiin si-

jaan, joutui useiden kaupunginvaltuuston helmikuun 13 päivänä 1912 tekemän päätöksen johdosta Helsingin sinfoniaorkesterin palvelukseen otettujen soittotaiteilijain toimeentulo uhanalaiseksi. Näistä soittotaiteilijoista oli osa kotimaisia ja osa ulkomaalaisia, jotka monet ajat olivat täällä työskennelleet musiikkielämän palveluksessa.

Vastaisen kaupunginorkesterin järjestelystä ja hallinnosta sekä yrityksen rahallisesta merkityksestä lausui lautakunta seuraavaa:

Nykyään oli filharmonisen seuran soittokunnan jäsenluku 56 ja sinfoniaorkesterin 54 miestä. Lautakunta oli havainnut, että täysipainoiseen soittokuntaan, joka kykenisi täyttämään ne vaatimukset, mitkä pääkaupunki voi ja sen tuli asettaa tuollaiselle laitokselle, täytyi kuulua vähintään 54 soittotaiteilijaa. Tämän miesluvun supistaminen tietäisi soitannolliselta kannalta katsoen taka-askelta, joka olisi sitä valitettavampi, kun suurempain uudenaikaisten musiikkiteosten esittäminen sen johdosta vaikeutuisi. Kunnallisen soittokunnan toimintavuosi näytti samoin kuin tähänkin asti olevan luettava 8 kuukaudeksi (syyskuun 15 päivästä toukokuun 15 päivään).

Lautakunnan laatima ehdotus kaupunginorkesterin jäsenten palkkaussäännöksi päättyi 14,045 markkaan kuukaudessa eli 8 kuukautiselta soitantokaudelta 112,360 markkaan. Jos tähän lisättiin johtajain palkkiot, 8,000 markkaa kumpaisenkin, varajohtajan palkkio 4,000 markkaa, soittokunnan jäsenistä valitun kirjastonhoitajan palkkio 400 markkaa sekä vahtimestarille, joka saisi palkkaa ja maksuttoman asunnon, arviolta yhteensä 1,800 markkaa, niin päättyi palkkaussääntö kaikkiaan 134,560 markkaan. Paitsi palkkausmenoja oli orkesteriyrityksellä konserttikuluja, kuten solistien palkkiot, huoneiston vuokra, palvelijasto, orkesterin ylimääräiset lisäjäsenet y. m., 14,440 markkaa, ilmoituskuluja 5,000 markkaa, nuottikirjaston uudistusmenoja 2,000 markkaa, sekalaisia kuluja, niinkuin soittokoneiden ja nuottien kuljetus, tariffin mukainen apumaksu soittotaiteilijoille heidän matkustaessaan tänne ulkomailta y. m., 5,500 markkaa, edellä mainitun valtiolainan korko ja kuoletus 1,500 markkaa sekä taloudenhoidon kustannuksia 5,000 markkaa, josta määrästä 4,000 markkaa olisi palkkaa taloudenhoitajalle, joka samalla vastaisi kassanhoidosta ja kirjanpidosta, sekä 1,000 markkaa tarverahoihin ja vahtimestariavustukseen. Kaupunginorkesterin menosääntö päättyi siten 168,000 markkaan.

Orkesterin tuloarvion oli lautakunta laskenut seuraavasti:

Sinfoniakonsertit	Smk	30,000: —
Helppotajuiset ja ylioppilaskonsertit	„	12,500: —

Kansankonsertit Kansansinfoniakonsertit Kirkko- „ Oratoori- „	.....	Smk 12,500: —
Ylimääräiset konsertit ja säestys	„	8,000: —
Oopperanäytännöt	„	10,000: —
Teatterit	„	15,000: —
	Yhteensä Smk	88,000: —

Siten saatiin seuraava soitantovuoden meno- ja tuloarvio:

Menoja		Smk	168,000: —
Tuloja: pääsymaksuja ..	Smk 88,000: —		
apumaksu	„ 80,000: —	„	168,000: —

Lautakunnan esittämä, kapellimestarien Kajanuksen ja Schnéevoigtin avulla laadittu rahasääntölaskelma oli laadittu tarpeellisella huolella ja varovaisuudella ja voi sen, lautakunnan mielestä, arvelematta panna kaupunginorkesterin vuosirahansäännön pohjaksi.

Jos edellä olevat näkökohdat saisivat osakseen kaupunginvaltuuston huomiota, olisi sekä kaikki täytäntöönpanotoimenpiteet että myös orkesteriyrityksen vastainen hallinto annettava lautakunnan huoleksi, jonka tehtäviä ja toimivaltaa olisi sitä varten laajennettava.

Lautakunta oli katsonut olevan suostuminen vaatimukseen eläke-edun hankkimisesta orkesterin jäsenille. Tuollainen etu oli omansa orkesteriin vetämään kantajoukon kelvollisia ja luotettavia soittajia sekä oli hyvin ansaittu palkinto pitkällisestä, uskollisesta työstä kunnan ja yhteiskunnan palveluksessa. Kaikissa niissä Saksan kaupungeissa, joissa kaupunki ylläpiti omaa orkesteria, soittajat ovat oikeutetut eläkkeensaantiin; eräissä tapauksissa eläkkeensaaja on velvollinen suorittamaan apumaksua, toisissa ei. Lautakunta oli tässä kohden pitänyt luonnollisena, että orkesterin jäsenet eläke-etuun nähden asetettiin kunnan muiden virkailijain vertaisiksi eivätkä siis olisi velvolliset suorittamaan apumaksua. Palvelusajakseen saisivat he lukea ainoastaan sen ajan, minkä he todella olivat olleet kaupungin palveluksessa. Tämän johdosta ja katsoen tässä ammatissa tavalliseen verraten taajaan henkilöiden vaihtumiseen, ei puheenalaisen edun myöntämisestä koituisi mainittavan suurta pysyväistä rasitusta kunnan eläkesäännölle, ja joka tapauksessa kuluisi verraten pitkä aika, ennenkuin soittajain eläkkeet merkitsisivät mainittavia kaupungin eläkemenoissa.

Kaluston ja soittokoneiden ostoon sekä perustamiskustannuksiin tarvittiin 12,000 markkaa. Jotta kuitenkin yrityksen voisi panna käyntiin syksystä 1914 alkaen, olisi tarpeellista osottaa määräraha

orkesterin voimassapitoon kuluvan tilivuoden jälellä olevana aikana, esimerkiksi puolet ensi soitantovuoden lasketusta apumaksusta eli siis 40,000 markkaa.

Musiikkilautakunta alisti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Helsingin musiikkiolot järjestetään siten, että kaupunki syksystä 1914 lähtien omana yrityksenään järjestää ja voimassa pitää vähintään 54 soittotaiteilijaa käsittävän Helsingin kaupungin filharmonisen orkesterin;

että, pääasiassa hyväksymällä musiikkilautakunnan ja osakeyhtiö Helsingin filharmonisen seuran johtokunnan välillä tehty alustava sopimus, lautakunnan käsketään ryhtyä kaikkiin yrityksen toimeenpanon vaatimiin täytäntöönpanotoimiin;

että musiikkilautakunta sen ohessa saa toimekseen käydä tarkastamaan nykyään voimassa olevaa johtosääntöään, sikäli kuin orkesteriyrityksen kunnallistuttaminen vaatii, sekä aikanansa alistaa ehdotuksen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi;

että kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa a) 12,000 markan määrärahan tarpeellisiin perustamiskustannuksiin sekä b) 40,000 markan määrärahan kunnallisen soittokunnan voimassapitoon kuluvan tilivuoden osalle tulevana soitantokauden 1914—15 aikana; samoin kuin

että kysymys orkesterikoulun vastaisesta asemasta jätetään musiikkilautakunnan tehtävän erityisen esityksen varaan.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [1]) asiasta päätti [2]) kaupunginvaltuusto, osin äänestettyään, järjestää täkäläiset orkesteriolot seuraavasti:

I. Soitantokauden 1914—15 alusta järjestää ja voimassa pitää Helsingin kaupunki kolmen vuoden aikana oman kunnallisen konserttiorkesterin, jolla on nimenä Helsingin kaupunginorkesteri ja johon pitää kuulua vähintään 54 soittotaiteilijaa.

II. Ennenkuin kaupunginorkesteri alottaa toimintansa, lopettaa filharmoninen seura orkesteritoimintansa ja Helsingin sinfoniaorkesteri lakkautetaan.

III. Musiikkilautakunnassa tai siinä kunnallisessa viranomaisessa, joka saa hoidettavakseen kaupunginorkesterin asiat, eivät johtajat saa istunto- eikä puhevaltaa.

IV. Orkesterin pääjohtajiksi asetetaan professori R. Kajanus ja kapellimestari G. Schnéevoigt tai muita henkilöitä, kumpikin johtaja 8,000 markan vuosipalkalla sekä musiikkilautakunnan välikirjassa määräämin velvollisuuksin. Kapellimestari Schnéevoigt johtaa seitsemän sinfoniakonserttia käsittävän sarjan sekä suorit-

[1]) Rtk. kirj. helmik. 16 p. n:o 121. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 25 §.

taa muuten ne tehtävät, mitkä musiikkilautakunta kohtuudella voi panna hänen velvollisuudekseen. Professori Kajanus hoitaa lautakunnan valvonnan alaisena yrityksen taiteellista johtoa, paitsi mitä tulee herra Schnéevoigtin erilliseen toimintaan, sekä johtaa sitä paitsi vähintään kymmenen konserttia, joista ainakin kaksi on sinfoniakonsertteja. Jälellä olevain sinfoniakonserttien johtaminen annetaan koti- tahi ulkomaisten johtajain ja eteväin säveltäjäin toimeksi. Muiden konserttien johtamista ja muita musiikkitilaisuuksia varten asetetaan yksi tahi kaksi sopivaa soittotaiteilijaa.

V. Juoksevat asiat, rahahallinto ja kirjanpito sekä muut taloudellista laatua olevat asiat on hoidettava sillä tavoin kuin tästä erittäin päätetään. Orkesterin työsuunnitelman ja sinfoniakonserttien ohjelman vahvistaa musiikkilautakunta.

VI. Soittotaiteilijat kaupunginorkesteriin ottaa musiikkilautakunta johtajain lausunnon hankittuaan. Etusijassa otetaan orkesteriin kaikki halulliset soittotaiteilijat, jotka 1911 vuoden alussa olivat filharmonisen seuran palveluksessa. Muita paikkoja täytettäessä on kykenevillä kotimaisilla soittotaiteilijoilla etusija.

VII. Filharmonisen seuran omaisuudesta lunastaa kaupunki mainitun seuran nuottikirjaston 50,000 markan hinnasta, joka maksetaan siten, että kaupunki yhtiön puolesta maksaa sen samanmääräisen kuoletuslainan, minkä seura mainitun kirjaston panttausta vastaan on saanut valtiolta. Niinikään lunastaa kaupunki kohtuullisesta hinnasta sen osan nykyisten orkesteriyritysten kalustoa, joka havaitaan uudelle orkesterille tarpeelliseksi.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto käskeä musiikkilautakunnan ryhtyä kaikkiin puheena olevan yrityksen aikaansaamiseksi tarpeellisiin täytäntöönpanotoimiin sekä käydä uudistamaan lautakunnan voimassa olevaa johtosääntöä, sikäli kuin orkesteriyrityksen ottaminen kunnan haltuun vaati, ja aikanansa alistaa ehdotuksen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Edellä kerrotuista päätöksistä johtuvain menojen suoritukseksi osotti kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 12,000 markkaa orkesteriyritysten kaluston tarpeellisen osan lunastamiseen ja tarpeellisiin järjestelykustannuksiin, 40,000 markkaa kunnallisen orkesterin voimassapitoon sinä osana soitantokautta 1914—15, mikä tuli kuluvan budjettivuoden osalle, sekä 50,000 markkaa edellä mainitun nuottikirjaston ostoon.

Muuten jätti kaupunginvaltuusto kysymyksen filharmonisen seuran voimassa pitämän orkesterikoulun vastaisesta asemasta musiikkilautakunnan tehtävän eri esityksen varaan.

Sittemmin anoi musiikkilautakunta kirjelmässä toukokuun 6 päivältä myönnettäväksi arviolta 6,000 markan määrärahaa vasta-

mainitun orkesterikoulun voimassapitoon soitantokautena 1914—15, ja päätti [1]) kaupunginvaltuusto sen johdosta lautakunnan käytettäväksi mainittuun tarkoitukseen asettaa enintään 6,000 markan määrärahan, josta vuonna 1914 käytettävät 3,000 markkaa maksettaisiin valtuuston käyttövaroista sekä loput, siis niinikään 3,000 markkaa, pantaisiin maksettavaksi 1915 vuoden menosäännöstä.

Kirjelmässä syyskuun 8 päivältä mainitsi musiikkilautakunta, että se oli täyttääkseen kaupunginvaltuuston päätöksen oman kunnallisen konserttiorkesterin aikaansaamisesta Helsingin kaupungille ryhtynyt kaikkiin valmistaviin toimenpiteisiin yrityksen käyntiinpanemiseksi ja järjestelyksi sekä ottanut orkesterin palvelukseen täyden miesluvun, 54 soittajaa, joista useimmat olivat kotimaisia ja osa saksalaisia. Sopimukset oli niinikään tehty johtajain ja varajohtajain kanssa, ja pääpiirteissään oli määrätty kaupunginorkesterin työsuunnitelma, jota ryhdyttäisiin toteuttamaan syyskuun 15 päivästä. Vallitsevan sotatilan vaikutukset olivat kuitenkin tuntuneet musiikinkin alalla, saattaen mahdottomaksi orkesterin toimia vahvistetun työsuunnitelman mukaan ja miesluvultaan sopimusten mukaisena. Lautakunta oli sentähden katsonut olevan tutkiminen, eikö olisi mahdollista loka—huhtikuulla pitää voimassa pienempää, 39—40 miestä käsittävää orkesteria, joka miesluku olisi tarpeellinen paikkain hankkimiseksi yrityksen palvelukseen otetuille kotimaisille soittajille. Kun kaikkia menoja oli mahdollisimman paljon supistettava, kävisi tarpeelliseksi osittain alentaa kaupunginorkesterin henkilökunnan palkkoja. Asiaa tiedusteltaessa olivatkin asianomaiset ilmoittaneet suostuvansa luopumaan aikaisempiin sopimuksiin perustuvista vaatimuksistaan ja hyväksymään ne muutetut ehdot, mitkä lautakunta oli katsonut olevan tarjoominen. Jotta kaupungilta säästyisi nykyoloissa runsas meno, jätettäisiin nuottikirjaston hinnan, 50,000 markan, suoritus toistaiseksi ja kaupunki maksaisi tästä johtuvan korkomenon.

Näillä perusteilla oli lautakunta arvioinut menot seuraavasti:

Palkkaukset	Smk	86,460: —
Konserttikulut	„	16,100: —
Ilmoitukset	„	5,000: —
Nuottien hankinta ja kirjotus	„	1,000: —
Kulut	„	3,500: —
Valtiolainan korko	„	1,500: —
Taloudenhoito	„	4,000: —
Yhteensä	Smk	117,560: —

eli tasaluvuin 118,000 markkaa.

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 20 §.

Tulot oli lautakunta arvioinut seuraavasti:

Sinfoniakonsertit	Smk	10,000: —
Maanantaikonsertit	„	5,000: —
Ylioppilaskonsertit	„	2,000: —
Helppotajuiset konsertit	„	7,000: —
Kansankonsertit	„	4,000: —
Kirkkokonsertit	„	4,000: —
Teatterisoitanto	„	5,000: —
Säestys y. m.	„	1,000: —
Yhteensä	Smk	38,000: —

Siten saataisiin lokakuun 1 päivän 1914 ja toukokuun 15 päivän 1915 väliseksi soitantokaudeksi seuraava budjetti:

Menoja			Smk	118,000: —
Tuloja: konserteista	Smk	38,000: —		
apumaksu	„	80,000: —	„	118,000: —

Lautakunta esitti, että kaupunginvaltuusto valtuuttaisi lautakunnan lokakuun 1 päivästä lähtien ja kunnes asiaintila ehkä vaatisi muutosta, pitämään kaupunginorkesteria voimassa vähennetyin miesluvuin ja lautakunnan ehdottaman rajoitetun työsuunnitelman mukaisesti.

Tähän musiikkilautakunnan esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi [1]).

Vahvistettaessa 1915 vuoden meno- ja tulosääntöä merkittiin [2]) kaupunginorkesterin voimassapitoon 143,000 markkaa sekä orkesterin tuloiksi 63,000 markkaa.

Rauennut kysymys apurahan myöntämisestä konsertti- ja oopperatalon rakennuttamiseen.

Rahatoimikamariin annetussa kirjotuksessa [3]) ehdotti arkkitehti E. Saarinen, että kaupunki myöntäisi 2,000,000 markan suuruisen, viiden vuoden aikana korottoman lainan, jotta kävisi mahdolliseksi rakennuttaa yhdistetty konsertti- ja oopperatalo hänen korttelin n:o 38 halki Mikon- ja Vuorikadun välillä kulkevaksi suunnittelemansa kadun varrelle.

Kirjelmässä [3]) helmikuun 26 päivältä lähettäen mainitun kirjotuksen kaupunginvaltuustolle esitti rahatoimikamari, että valtuusto jättäisi kysymyksen edellä mainitun avustuksen antamisesta nykyään raukeamaan.

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 21 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 96 vuodelta 1913.

Tämän rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]).

Tilapäisiä palkankorotuksia majoituslautakunnan toimihenkilöille.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto seuraavat tilapäiset palkankorotukset, lukien elokuun 1 päivästä siihen asti kun majoitusta sota-aikana jatkuu, myönnettäväksi alempana mainituille majoituslautakunnan toimihenkilöille, nimittäin puheenjohtajalle 100, sihteerille 50, majoitusmestarille 125 ja kielenkääntäjälle 50 markkaa kuukaudessa eli siis yhteensä 325 markkaa kuukaudessa, sekä tämän johdosta tarpeellisen lisämäärärahan maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Venäläisen sotaväen vuokrarahat.

Majoituslautakunnan kirjelmässä syyskuun 25 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan kaupunginvaltuusto päätti [3]):

että niiden sotilaallisten laitosten ja sotajoukkojen, jotka paraikaa jatkuvan sodan puhjetessa olivat olleet tänne sijoitettuina ja sitten jätetyt tänne, edelleen tuli tilauksesta saada vuokrarahoja olomajoitukseen nähden vahvistetun tariffin mukaan; sekä

että niiden sotilaallisten arvohenkilöjen, jotka oli tänne määrätty sodan puhkeamisen jälkeen, tuli, siinä tapauksessa ettei heitä käynyt pitäminen tilapäisesti komennettuina, ellei heille voitu hankkia asuntoa täkäläisissä kasarmeissa, tammikuun 19 päivänä 1876 annetun majoitusohjesäännön 38 §:n määräyksen mukaisesti tilauksesta saada vuokrarahoja, viiteen ylimpään arvoluokkaan kuuluvain henkilöjen 150 markkaa kuukaudessa ja yhdeksään alimpaan arvoluokkaan kuuluvain 75 markkaa kuukaudessa, mutta että, jos he mieluummin halusivat luontoismajoitusta, heille oli sitä osotettava edellä mainitun säännöksen mukaan.

Määräyksiä venäläisen sotaväen majoittamisesta liikekannalle pantaessa ja sota-aikana.

Majoituslautakunnan esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto, että niitä määräyksiä venäläisen sotaväen majoittamisesta Helsingissä liikekannalle pantaessa ja sota-aikana, mitkä valtuusto oli syyskuun 27 päivänä 1910 vahvistanut [5]) noudatettaviksi 1914 vuoden loppuun, oli edelleen sovellettava ja noudatettava 1918 vuoden loppuun.

Määräraha yövartijan palkkaamiseksi Harjutorin kauppahalliin.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto yövartijan asettamiseksi Harjutorin kauppahalliin 120 markan kuukausipalkalla myöntää 1,440 markan määrärahan vuodeksi 1914 ja menon maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Insinöörinviran perustaminen vesi-

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä huhtikuun 24 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [7]) kaupunginvaltuusto:

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 31 p. 2 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 33 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 26 §. — [4]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 11 §. — [5]) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 110. — [6]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 11 §. — [7]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 23 §.

johtolaitoksen putkiverkkoa varten.

insinöörinviran perustettavaksi vesijohtolaitoksen putkiverkkoa varten heinäkuun 1 päivästä lähtien;

virasta maksettavaksi 5,400 markan vuosipalkan 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

antaa viran täyttämisen kaupungin teknillisten laitosten hallituksen toimeksi; sekä

mainitun virkamiehen palkkaukseen 1914 vuoden jälkipuoliskolla käyttövaroistaan osottaa 2,700 markkaa.

Vesijohtolaitoksen työpajainsinöörin palkankorotus.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä elokuun 3 päivältä tehdyn esityksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

vesijohtolaitoksen työpajainsinöörin virkaan liittyvän palkan lokakuun 1 päivästä korotettavaksi 4,500 markasta 5,100 markkaan vuodessa;

mainitun viran pitäjälle myöntää 10 %:n korotuksen pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

viran julistettavaksi avonaisena haettavaksi siihen liittyvin uusin palkkaehdoin; sekä

käyttövaroistaan osottaa 150 markkaa kuluvana vuonna tarpeellisen lisämenon suoritukseen.

Vapautus vesimaksujen takuusitoumuksesta.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä ja rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti [2]) kaupunginvaltuusto ne vedenkuluttajat, jotka olivat sitoutuneet kaupungille takaamaan määrätyn vuotuisen tulon eräistä Toukolan rantakortteliin sekä Violan-, Vegan- ja Humalkadulle ulotetuista vesijohdoista, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien vapautettavaksi tästä sitoumuksesta.

Peruutettu tullivapausetu.

Maistraatin kirjelmässä lokakuun 14 päivältä ilmoitettiin [3]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että se tullivapaus, mikä kaupungilla oli ollut maahan tuottaessaan tullinalaisia, kaupungin vesijohdon kunnossapitoon ja laajentamiseen tarpeellisia esineitä, oli syyskuun 24 päivänä annetun armollisen käskyn mukaan peruutettu.

Evätty esitys saman hinnan määräämisestä valo- ja lämpökaasulle.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä [4]) marraskuun 17 päivältä 1913, jonka kirjelmän kamari oli oman lausuntonsa [4]) kera lähettänyt valtuustolle, esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus määrättäväksi saman 15 pennin hinnan valo- ja lämpökaasun kuutiometrille.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto äänestettyään epäsi [5]) hallituksen esityksen.

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 29 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 15 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 3 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 16 §.

Keitto- ja voimakaasun hinnan korotus.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen rahatoimikamariin antamassa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä [1]) syyskuun 9 päivältä, jonka kirjelmän kamari oli oman lausuntonsa [1]) kera lähettänyt valtuustolle, esitti hallitus keitto- ja voimakaasun hintaa korotettavaksi lokakuun 1 päivästä 50 %:lla.

Mainitun hallituksen annettua lisälausunnon [2]) asiasta päätti [3]) kaupunginvaltuusto keitto- ja voimakaasun hinnan korotettavaksi 50 %:lla sekä korotuksen luettavaksi hallituksen määrättävästä ajankohdasta.

Vahvistettu päätös määrärahojen osottamisesta lainavaroista kaasu- ja sähkömittarien ostoon.

Maistraatin kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoitettiin [4]) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen helmikuun 24 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston joulukuun 16 päivänä 1913 tekemän päätöksen [5]) osottaa 1911 vuoden obligatsionilainasta 80,000 markkaa kaasumittarien ostoon kaasulaitokselle ja enintään 100,000 markkaa mittarien ostoon sähkölaitokselle.

Uusien osastojen perustaminen sähkölaitokseen.

Vahvistaessaan 1915 vuoden menosäännön päätti [6]) kaupunginvaltuusto:

että sähkölaitoksen assistentin virka nykyisessä muodossaan ja laboratoori-insinöörin virka lakkautetaan ja ensinmainitun tehtävät toimitusjohtajan sijaisena siirretään ensimäiselle käyttöinsinöörille;

että jakeluliikkeen yhteydessä olevat mainitun laitoksen osastot jaetaan kolmeen uuteen itsenäiseen osastoon, nimittäin johtoverkkoosastoon, mittariosastoon ja johtotyöosastoon, kukin eri johtajineen;

että nämä johtajat saavat kukin 7,200 markan vuosipalkan 10 %:n korotuksin pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että aika, mistä lähtien osastonjohtajat saavat lukea virkavuosia heille taatun palkankorotusoikeuden nauttimiseen nähden, luetaan siitä päivästä, jona heidät on virkoihinsa valittu; sekä

että kaupungin teknillisten laitosten hallitus saa täyttää puheenalaiset virat varaamalla molemmin puolin kuuden kuukauden irtisanomisajan.

Turbogeneraattorien myynti.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen rahatoimikamariin antamassa, kaupunginvaltuustolle osotetussa ja kamarin oman lausunnon kera valtuustolle lähetetyssä kirjelmässä helmikuun 2 päivältä esitti hallitus, että valtuusto sallisi myydä kaksi sähkölaitoksen omistamaa 750 kw:n turbogeneraattoria yhteensä 120,000 markan hinnasta sekä koneiden kirjaanpannun arvon ja mainitun hinnan välisen erotuksen poistettavaksi laitoksen tileistä siten, että puolet määrästä poistettaisiin ylimääräisenä kuoletuksena 1914

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 62. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 65. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 17 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 6 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 125 ja 126. — [6]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §.

vuoden tilinpäätöksessä ja loput 1915 vuoden tileissä. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) esitykseen.

Evätty esitys kaupungin teknillisten laitosten oikeuttamisesta ylittämään rahasäännön määrärahoja.

Kirjelmässä [2]) marraskuun 28 päivältä 1913 esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus mainitsemillaan syillä, että määräystä hallituksen velvollisuudesta kaupunginvaltuustolta hankkia teknillisille laitoksille tarpeelliset lisämäärärahat tulkittaisiin mahdollisimman laajasti ja liikemäisesti sekä että kaupunginvaltuusto sentähden jättäisi hallituksen ratkaistavaksi, missä tapauksissa valtuustolle olisi tehtävä eri esitys tuollaisten lisämäärärahain myöntämisestä.

Rahatoimikamari, jonka lausunto asiasta oli vaadittu, esitti kirjelmässä [2]) helmikuun 2 päivältä, että kaupunginvaltuusto epäisi mainitun hallituksen esityksen, mutta samalla antaisi hallituksen toimeksi 1915 vuoden budjettiehdotusta laatiessaan ottaa harkittavaksi, voitaisiinko ja millä tavoin toteuttaa kamarin tekemä ehdotus, että teknillisten laitosten menosääntöön merkittäisiin määrärahoja hallituksen käytettäväksi oman määräyksensä mukaan menoihin, joita kulloinkin kuluvan vuoden varrella vasten luuloa tarvitaan vajauksen täyttämiseksi määrärahoissa, jotka oli syystä tai toisesta vähäisen ylitetty.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) rahatoimikamarin esityksen.

Sähkövirran antaminen Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin.

Tehdyn hakemuksen [4]) johdosta sekä pääasiassa rahatoimikamarin kirjelmässä [4]) helmikuun 19 päivältä esitetyn ehdotuksen mukaisesti päätti [5]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupungin sähkölaitoksen ottamaan hankkiakseen kaiken Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnissa raitioteiden käyttöön, valaistukseen ja moottoreihin tarvittavan sähkövoiman sekä aktiebolaget M. G. Stenius osakeyhtiön kanssa tekemään mainitusta hankinnasta seuraavan välikirjan:

Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön, kuluttajana, ja Helsingin kaupungin sähkölaitoksen, hankkijana, välillä tehty virranhankintavälikirja.

1 §.

Täten sitoutuu Helsingin kaupungin sähkötehdas, tässä alempana sanottu sähkötehtaaksi, antamaan ja aktiebolaget M. G. Stenius yhtiö, tässä välikirjassa sanottu yhtiöksi, kaupungin sähkötehtaasta ottamaan kaiken sähkövoiman, mikä raitiotiekäyttöön, valaistukseen ja moottoreihin tarvitaan Munkkiniemen ja Hagan huvilayhdyskunnissa.

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 17 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8. — [3]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 22 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 16 §.

2 §.

Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, jonka jännitys on 3×5,000 volttia.

Sähkötehdas sitoutuu säännöllisissä oloissa antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytymisen tuottamasta vahingosta, jos tämä keskeytys johtuu laitoksen jonkin osan tarpeelliseksi havaitusta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työnseisauksesta tai ylivoimaisesta tapahtumasta.

3 §.

Sähkötehdas hankkii ja sijoittaa tarpeellisen korkeajännitteiskaapelin ynnä ehkä tarpeellisen kaapelinsuojuksen yhtiön rakennuttamalle Snellmankadun ja L. viertotien kulmauksessa sijaitsevalle muuntaja-asemalle asti. Tältä muuntaja-asemalta lähtien kustantaa ja laittaa yhtiö yhdysjohdon huvilayhdyskuntain kullekin muuntaja-asemalle. Sekä muuntaja-asemat että niihin kuuluvan alhaisjännitteisverkon rakentaa ja kustantaa yhtiö, ollen sähkötehtaalla oikeus pitää silmällä niiden rakentamista.

Sähkötehdas ottaa maksutta pyynnöstä tarkastaakseen muuntaja-asemat. Pääsy niihin on ainoastaan sähkötehtaan hyväksymällä muuntajanvartijalla, ja tulee hänen kaikessa noudattaa sähkötehtaan antamia muuntaja-asemain hoitoa koskevia ohjeita.

4 §.

Maksu kulutetusta sähkövoimasta lasketaan sekä vuosikilowattiluvun että vuotenaan kulutettujen kilowattituntien luvun mukaan ja on 170 markkaa kultakin vuosikilowattilta ja sen lisäksi 6 penniä kultakin kilowattitunnilta kulutettua korkeajännitteistä kiertovirtaa. Virrankulutusmaksu suoritetaan sähkötehtaalle kuukausittain ja viimeistään seuraavan kuukauden kuluessa, jolloin laskiessa vuosikilowattiluvusta suoritettavan maksun kahdettatoista osaa perusteeksi pannaan tammikuun kuluessa käytetty suurin kilowattiluku. Vuoden päättyessä tätä maksua ehdollisesti korotetaan vuoden varrella todella kulutetun kilowattiluvun pohjalla toimitetun laskelman mukaisesti. Vuoden korkeimman kuormituksen mukaan lasketulla kilowattiluvulla käsitetään loka—maaliskuulla esiintyneiden neljän korkeimman kuormituksen keskiarvoa, kun nämä arvot ovat kestäneet vähintään 15 minuutin ajan. Vuoden muina aikoina esiintyneet korkeimmat kuormitukset eivät vaikuta vuosikilowattiluvun määräämiseen. Vuodelta 1914 luetaan perushinta ainoastaan siitä päivästä lähtien, jona virranhankinta on alkanut, ja lasketaan suhteellisesti sen mukaan.

Sähkötehdas hankkii, panee paikalleen ja pitää kunnossa kulutetun kilowattituntiluvun mittaamiseen sekä vuosikilowattiluvun määräämiseen tarvittavat mittarit tehtaan korkeajännitteiskaapelin päätekohdassa Snellmankadun ja L. viertotien kulmauksessa, ollen kuitenkin yhtiö esteetön omalla kustannuksellaan ja sähkötehtaan silmälläpidon alaisena asettamaan tarkastusmittarit.

5 §.

Jos yhtiön ja sähkötehtaan mittarit, niiden mitatuista vakioista huolimatta, keskenään osottavat erisuuruista virrankulutusta, menetellään seuraavasti:

Jos sähkötehtaan mittari osottaa arvoja, jotka eivät eroa yhtiön mittarin osottamista enempää kuin 5 % näistä, pannaan maksun laskemisen perusteeksi molempain keskiarvot, ellei lukemisesta selvästi käy näkyviin, että mo-

lemmat mittarit ovat vialliset, jossa tapauksessa menetellään niin, kuin tämän §:n c) kohdassa mainitaan.

Jos sähkötehtaan mittari osottaa arvoja, jotka eroavat yhtiön mittarin osottamista enemmän kuin 5 % näistä, tarkastetaan molemmat erisuuruisia arvoja osottavat mittarit, ja vakiot määrää ensimäisessä sopivassa tilaisuudessa sähkötehtaan asiamies, jossa tilaisuudessa yhtiöllä on oikeus asiamiehen kautta olla saapuvilla.

a) Jos silloin toinen mittari huomataan vialliseksi, mutta toinen käyttökelpoiseksi, lasketaan kulutus käyttökelpoisen mittarin mukaan soveltamalla uutta vakiota.

b) Jos molemmat mittarit osottautuvat käyttökelpoiseksi, mutta vakiot ovat muuttuneet, lasketaan kulutusmäärä uutta vakiota käyttämällä sen mittarin mukaan, jonka vakio on vähimmin muuttunut.

c) Jos mittarit huomataan kelvottomiksi kulutuksen laskemiseen, katsotaan sen nousseen edellisinä ja seuraavina kuukausina todettujen vastaavain mittarinosotusten keskiarvoon, elleivät asianosaiset sovi kulutuksen arvioimisesta muiden huomioiden mukaan siltä ajalta, minkä mittarit ovat olleet vialliset.

6 §.

Yhtiö sitoutuu olemaan jakelematta sähkövirtaa huvila-alueilla halvemmasta hinnasta kuin minkä sähkötehdas samaan aikaan kantaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

7 §.

Yhtiö sitoutuu rakentamaan muuntaja-asemat ja alhaisjännitteisverkon voimassa olevain määräysten ja sähkötehtaan antamain ohjeiden mukaisesti jotta mikäli mahdollista vältetään vahingollinen vastavaikutus sähkötehtaan kaapeliin ja voimalaitokseen. Niinikään sitoutuu yhtiö talo- ja moottorijohtoja teettäessään alueellaan noudattamaan sähkötehtaan kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

8 §.

Yhtiö kustantaa Snellmankadun ja kaupunginrajan väliset korkeajännitteisjohdot, mutta sähkötehtaalla on oikeus samoihin patsaisiin sijoittaa rinnakkaisjohto. Niin kauan kuin sähkötehdas ei halua antaa virtaa Snellmankadun ja kaupunginrajan väliselle alueelle, on yhtiöllä oikeus korkeajännitteisjohdostaan jaella virtaa sillä alueella.

Jos sähkötehdas, voidakseen antaa sähkövirtaa Hagan tahi Munkkiniemen alueita loitompana oleville alueille, haluaa jatkaa korkeajännitteisjohtojaan ensinmainittujen alueitten halki, on sähkötehtaalla siihen oikeus niin tämän välikirjan voimassaoloaikana — ilman eri korvausta — kuin välikirjan voimassaolon lakattuakin viidentoista (15) vuoden aikana — tässä tapauksessa suorittamalla kohtuullisen korvauksen, jonka ennen viimeksi mainitun ajanjakson alkamista määräävät sillä tavoin valitut jäävittömät asiantuntijat, kuin 10 §:ssä sovintolautakunnan asettamisesta säädetään.

Jos sähkötehdas ei halua jatkaa johtojaan edellä mainituille alueille, on yhtiöllä oikeus, saatuaan varman tiedon sähkötehtaan mielipiteestä, sähkötehtaan korkeajännitteisverkosta välikirjan yleisten ehtojen ja hinnan mukaan ottaa virtaa annettavaksi yhtiön oman rajan ulkopuolella oleville alueille.

Kuitenkin on kustakin tuollaisesta sekä johdon- että muusta laajentamisesta ennen sen toimeenpanemista ilmoitettava sähkötehtaalle tarpeellisen silmälläpidon aikaansaamiseksi tehtaan verkkoon ja hankintakykyyn nähden, minkä ohessa sähkötehdas, kun on kysymys suurempain teollisuuskuluttajain liittymisestä tilaajiksi, varaa itselleen oikeuden määrätä, mistä ajankohdasta lähtien puheenalainen virrananto aikaisintaan voi alkaa.

9 §.

Tämä välikirja on voimassa 1924 vuoden loppuun ja pysyy sen jälkeen, ellei jompikumpi sopimuskumppani ole viimeistään 1923 vuoden kuluessa sitä irtisanonut, voimassa viisivuotisin ajanjaksoin, kunnes jompikumpi sopimuskumppani ainakin vuotta ennen sopimusajan umpeenmenemistä sen irtisanoo.

10 §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan tulkinnasta tahi jos muita riitaisuuksia sopimuskumppanien kesken ilmaantuu, ratkaisee nämä asiat lopullisesti kolmihenkilöinen sovintolautakunta, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee sähköteknikon jäseneksi ja nämä yhteisesti lakimiehen puheenjohtajaksi. Jos jompikumpi asianomainen laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, on Helsingin raastuvanoikeuden ensimäisen jaoston asia valita edellisessä tapauksessa jäsen ja jälkimäisessä puheenjohtaja.

11 §.

Edellä olevaan välikirjaan, joka on kirjotettu ja allekirjotettu kaksin yhtäpitävin kappalein, ilmoitamme tyytyvämme.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto hankinnan johdosta kaupungin asiana olevain töiden kustannuksiin myöntää arviolta 60,000 markan määrärahan merkittäväksi 1915 vuoden menosääntöön.

Rauennut kysymys sähkölaitoksen johtoverkon ulottamisesta Korkeasaareen y. m. saariin.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä [1]) maaliskuun 27 päivältä, jonka kirjelmän rahatoimikamari oli oman lausuntonsa [1]) kera lähettänyt valtuustolle, esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus mainitsemillaan syillä kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että sähkölaitoksen johtoverkko ulotettaisiin Korkeasaareen ja haarajohdot Hanaholmaan, Nihtiin, Sumppariin ja Sinivuorenmaalle sekä että näistä töistä lasketut kustannukset 15,000 markkaa suoritettaisiin laitoksen varoista.

Rahatoimikamarin annettua tarpeelliseksi havaitun lähemmän selvityksen [2]) asiasta päätti [3]) kaupunginvaltuusto, että kysymys sähkölaitoksen johtoverkon ulottamisesta mainittuihin saariin sai raueta.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 32. — [2]) Rtk. kirj. kesäk. 25 p. n:o 487. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 18 §.

Tehtyjen anomusten johdosta antoi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille vuotuista eläkettä alempana mainitut määrät:

joulukuun 22 päivänä 1911 vahvistettujen eläkeperusteiden mukaan:

Eläke ent. ruiskumestarille K. E. Bymanille.

ent. ruiskumestarille K. E. Bymanille 2,160 markkaa, maksettavaksi heinäkuun 1 päivästä 1914 [1]);

Eläke kansakoulunopettajatar F. Rosbergille.

kansakoulunopettajatar F. Rosbergille 1,140 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden alusta, jolloin hän on eronnut virasta [2]);

Eläke ulosottoapulaiselle J. Holmströmille.

ulosottoapulaiselle J. Holmströmille 2,940 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1915 [3]); ja

Eläke kansakoulunopettajatar H. Aminoffille.

kansakoulunopettajatar H. Aminoffille 1,410 markkaa, maksettavaksi lähinnä sen jälkeisen kuukauden alusta, jolloin hän on eronnut virasta [4]); sekä

huhtikuun 15 päivänä 1913 vahvistettujen eläkeperusteiden mukaan:

Eläke työmies G. E. Bångille.

työmies G. E. Bångille 480 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1914 [5]);

Eläke työmies K. V. Wiitaselle.

työmies K. V. Wiitaselle 500 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1914 [6]);

Eläke kaasulaitoksen työntekijälle S. Johanssonille.

kaasulaitoksen työntekijälle S. Johanssonille 400 markkaa, maksettavaksi helmikuun 1 päivästä 1914 [7]);

Eläke työmies K. G. Niemiselle.

työmies K. G. Niemiselle 720 markkaa, maksettavaksi helmikuun 1 päivästä 1914 [8]);

Eläke kirvesmies E. Lehdolle.

kirvesmies E. Lehdolle 1,044 markkaa, maksettavaksi huhtikuun 1 päivästä 1914 [9]);

Eläke työmies J. Rahkolle eli Pelolle.

työmies J. Rahkolle eli Pelolle 678 markkaa, maksettavaksi huhtikuun 1 päivästä 1914 [10]);

Eläke kirvesmies E. J. Gunnarille.

kirvesmies E. J. Gunnarille 450 markkaa, maksettavaksi maaliskuun 8 päivästä 1914 [11]);

Eläke työmies A. J. Haloselle.

työmies A. J. Haloselle 144 markkaa, maksettavaksi maaliskuun 27 päivästä 1914 [12]);

Eläke työläisnaiselle L. Suutarille.

työläisnaiselle L. Suutarille 192 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä 1914 [13]);

Eläke työmies K. J. Vikholmille.

työmies K. J. Vikholmille 360 markkaa, maksettavaksi huhtikuun 1 päivästä 1914 [14]); ja

---

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 29 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 10 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 5 §. — [4]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 16 §. — [5]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 10 §. — [6]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 11 §. — [7]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 13 §. — [8]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 14 §. — [9]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 2 §. — [10]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 6 §. — [11]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 7 §. — [12]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 18 §. — [13]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 14 §. — [14]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 26 §.

kaasulaitoksen työntekijälle A. Petterssonille 1,000 markkaa, maksettavaksi marraskuun 1 päivästä 1914 [1]). Eläke kaasulaitoksen työntekijälle A. Petterssonille.

Siten myönnetyt eläkkeet oli, sikäli kuin ne kohdistuivat kuluvaan vuoteen, maksettava saman vuoden menosäännössä eläkkeitä varten olevista määrärahoista edellä mainittujen eläkeperusteiden mukaan.

Ent. kaupunginpalvelijan J. W. Kanteniuksen kaupunginvaltuustolle tekemän eläkeanomuksen valtuusto epäsi [2]). Evätty eläkeanomus.

Osin palotoimikunnan ja vaivaishoitohallituksen tekemäin esitysten, osin tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto seuraaville henkilöille vuotuista apurahaa alempana mainitut määrät, nimittäin:

palokersantinleski M. A. Ohlströmille sekä hänen viidelle alaikäiselle lapselleen, leski Ohlströmille 300 markkaa vuodessa, niin kauan kuin hän leskenä pysyy, sekä kullekin lapselle 60 markkaa, kunnes he ovat tulleet 15 vuoden ikään, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä [3]); Apuraha palokersantinleski M. A. Ohlströmille lapsineen.

ruiskumestarinleski S. Nyströmille 400 markkaa, niin kauan kuin hän leskenä pysyy, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä [4]); Apuraha ruiskumestarinleski S. Nyströmille.

vaivaishoitohallituksen ent. toimitusjohtajalle, pastori J. A. Collanille 2,400 markkaa, maksettavaksi tammikuun 1 päivästä [5]); Apuraha pastori J. A. Collanille.

ent. kansakoulunopettajalle W. A. Lahdelle 500 markkaa, maksettavaksi kesäkuun 1 päivästä [6]); ja Apuraha ent. kansakoulunopettajalle W. A. Lahdelle.

kansakoulunvahtimestarille, leskirouva V. F. Petterssonille 600 markkaa, maksettavaksi siitä päivästä, jona hän eroaa virasta [7]). Apuraha kansakoulunvahtimestari V. F. Petterssonille.

Siten myönnetyt apurahat oli, sikäli kuin ne kohdistuivat kuluvaan vuoteen, maksettava kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Sitä vastoin epäsi kaupunginvaltuusto ent. viinikauppiaan O. Rohden [8]) ja vaivaistalon ent. hoitajattaren K. H. Berglundin [9]) tekemät vuotuisen apurahan anomukset. Evättyjä apurahanomuksia.

Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esityksestä myönsi [10]) kaupunginvaltuusto muurarimestari Alex. Ärtin rahaston voittovaroista 3,500 markkaa kurssien kustantamiseksi kesällä 1914 kansakouluoppilaille n. s. Ärtin puutarhassa. Määräraha muurarimestari Alex. Ärtin rahaston voittovaroista.

Helsingfors yrkes- och industriidkarförbund liiton anomuksen [11]) johdosta, että C. F. Ekholmin stipendirahastossa 1913 vuoden C. F. Ekholmin stipendirahastosta annetta-

---

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 10 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 15 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 12 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 13 §. — [5]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 14 §. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 28 §. — [7]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 27 §. — [8]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 43 §. — [9]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 9 §. — [10]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 22 §. — [11]) Valt. pain. asiakirj. n:o 52.

via stipendejä koskevia määräyksiä.

päättyessä käytettävänä olevat varat jo vuonna 1914 käytettäisiin tarkoitukseensa, sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon [1]) asiasta päätti [2]) kaupunginvaltuusto vahvistaa seuraavat:

C. F. Ekholmin stipendirahaston käyttämistä koskevat määräykset.

1:o C. F. Ekholmin stipendirahastosta jaetaan stipendejä niille työnantajille ja työnjohtajille, jotka vähintään kolme vuotta ovat pitäneet omaa liikettä tahi yhteen jaksoon olleet työnjohtajina, niin myös työntekijöille.

2:o Stipendit määrätään enintään 500 markan suuruisiksi ja annetaan sillä ehdolla, että stipendiaatti oleskelee ulkomailla sen ajan kuin stipendiä annettaessa määrätään.

3:o Hakijain tulee hakukirjoihinsa liittää todistus ammattitaidostaan ja koulutiedoistaan sekä mainetodistus ja matkasuunnitelma.

4:o Stipendiaatin tulee kuukauden kuluessa opintomatkalta palaamisesta rahatoimikamariin antaa kirjallinen matkakertomus.

5:o Stipendit julistetaan vuosittain haettaviksi toukokuun kuluessa ja on sekä käsityö- ja tehdasyhdistyksen valtuutetuille että Helsingfors yrkes- och industriidkarförbundille varattava tilaisuus lausunnon antamiseen perille tulleista hakemuksista.

6:o Stipendeistä on puolet annettava ruotsia puhuville ja puolet suomea puhuville.

7:o Jos yksi tai useampia stipendejä jonakin vuonna jää jakamatta, on ne jaettava seuraavana vuonna.

Matkastipendi Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta.

Rahatoimikamarin esityksestä antoi [3]) kaupunginvaltuusto 3,000 markan suuruisen matkastipendin Gustav Pauligin rahastosta ylioppilas A. K. Willamolle.

Everstiluutnantti Vasilij Ignatjevitsch Tarnovskyn rahasto.

Kirjelmässä joulukuun 18 päivältä 1913 ilmoitti rahatoimikamari, että everstiluutnantti V. I. Tarnovsky vainaja oli heinäkuun 20 päivänä 1910 laaditussa kirjallisessa testamentissa määrännyt m. m., että Helsingin köyhäin poikain ja tyttöjen ruotsinkielisille kouluille on parhaitten poika- ja tyttöoppilaiden hyväksi maksettava 2,000 markkaa, puolet kumpaisellekin koululle, sekä että näiden rahain tulee olla pohjarahastona kumpaisessakin koulussa ja ainoastaan korot on vuosittain käytettävä poikain ja tyttöjen opetukseen, mutta itse pääoma on hoidettava jossakin pankissa kouluneuvoston tai täkäläisen valistusseuran määräyksen mukaan, ja esitti rahatoimikamari samalla, että kaupunki vastaanottaisi varat hoidettaviksi kamarin lähemmin ehdottamalla tavalla.

Asiaa esiteltäessä päätti [4]) kaupunginvaltuusto, että kaupunki

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 52. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 32 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 6 §. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 9 §.

vastaanottaa edellä mainitut varat, joita rahatoimikamarin tulee hoitaa „Everstiluutnantti Vasilij Ignatjevitsch Tarnovskyn rahastona“, sekä että kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan tulee vuosittain korkovaroista antaa kaksi stipendiä, toisen mainittujen koulujen jollekin varattomalle poika- ja toisen varattomalle tyttöoppilaalle, jotka ovat osottaneet kaikin puolin hyvää käytöstä ja parasta edistystä tiedoissaan, sekä että stipendien jakoa koskevain tarkempain määräysten vahvistaminen jää kansakoulujohtokunnan toimeksi.

Samalla valtuutettiin rahatoimikamari ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin kaupungin edellä mainittuun testamenttiin perustuvan oikeuden valvomiseksi.

Nikolai August ja Maria Mathilda Turdénin rahasto.

Kirjelmässä huhtikuun 1 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että leskirouva M. M. Turdén vainaja oli huhtikuun 26 päivänä 1912 laaditussa kirjallisessa testamentissa lahjoittanut Helsingin kaupunginviranomaisille 20,000 markkaa hoidettavaksi „Nikolai August ja Maria Mathilda Turdénin rahastona“, jonka vuotuiset korot käytettäisiin Helsingin kaupunkikunnasta kotoisin olevain köyhäin ruotsia puhuvain kansakoululasten hyväksi, minkä ohessa lahjoituksen nauttimisehdoksi oli pantu, että testamentintekijän ja hänen puolisonsa haudat kohtuuden mukaisesti hoidettiin ja pidettiin kunnossa, ja esitti kamari samalla:

että rahastoa hoitaa rahatoimikonttori kamarin valvonnan alaisena, vaarinottaen että kymmenesosa korkomäärästä lisätään pääomaan vuositulon pysyttämiseksi kohdallaan korkokannan laskeutumisenkin varalta ja rahaston karttumisen vakauttamiseksi, sekä että se osa koroista, jota varain käyttöehdotuksen mukaan ei anneta stipendeiksi, lisätään pääomaan;

että kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta saa lahjoituksen vuotuisista korkovaroista antaa 300—400 markan suuruisia stipendejä kaupungin ruotsinkielisistä kansakouluista päässeille lahjakkaille ja muutoin hyväntapaisille köyhille lapsille, jotka edusmiehensä todistuksen mukaan aikovat pyrkiä amattikouluun, kauppakouluun tahi johonkin muuhun johtokunnan hyväksymään oppilaitokseen, ja maksettaisiin stipendit lukukausittain 75—100 markan suuruisina erinä asianomaisen tarkastajan otettua selville, että stipendiaatti on ennen kahdenkymmenen vuoden ikää tullut oppilaitokseen ja hyvin käyttäytyen säännöllisesti ja menestyksellä siinä lukujaan jatkaa; sekä

että kamari valtuutetaan ryhtymään toimiin testamenttiin perustuvan kaupungin oikeuden valvomiseksi.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimi-

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 11 §.

kamarin esitykseen muuten, paitsi että vuotuista korkovarain varaamista ei olisi toimitettava, koska se ei näyttänyt käyvän yhteen testamentintekijän määräyksen kanssa.

Liikemies J. R. Karppisen testamentti.

Kirjelmässä huhtikuun 8 päivältä ilmoitti rahatoimikamari että, sittenkun kamarin tietoon oli tullut, että heinäkuun 4 päivänä 1910 kuollut liikemies J. R. Karppinen oli edellisen kesäkuun 28 päivänä laatimassaan testamentissa määrännyt, että hänen jäämistönsä, joka, erinäiset kuolinpesän selvityksestä johtuvat ja muut menot poisluettua, nousi, mikäli oli voitu todeta, 14,414 markkaan 79 penniin paitsi korkoja siitä päivästä lähtien, jona testamentin toimeenpanija, kelloseppä J. F. Widemark, oli pesän ottanut haltuunsa, oli tuleva kaupungin hyväksi sekä sen korot käytettävä varattomain kansakouluoppilaiden avustamiseksi, ja kamari oli saanut kelloseppä Widemarkin luovuttamaan testamentin hallustaan, oli kamari turvatakseen kaupungin oikeutta ja voidakseen tarpeen vaatiessa esiintyä Widemarkia vastaan asiallisena, ryhtynyt toimiin mainitun testamentin valvomiseksi. Ilmoittaen aikovansa, sittenkun testamentatut varat ja tili pesän hoidosta oli kamarille annettu, tehdä ehdotuksen varain käyttämisestä, anoi kamari, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi kamarin toimenpiteen sekä ilmoittaisi kaupungin suostuvan vastaanottamaan testamentin.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [1]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Oopperalaulaja Hjalmar Freyn stipendirahasto.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjotuksessa lähetti soittotaiteilija E. Weidenbrück 1,000 markan rahamäärän, anoen että kaupunki vastaanottaisi rahat hoidettaviksi mainitun kirjotuksen oheisen lahjakirjan mukaisesti. Lahjakirjassa määrättiin, että varat olisi hoidettava „Oopperalaulaja Hjalmar Freyn stipendirahastona", kunnes rahasto korkojen ja lahjoittajan tai muiden antamilla vapaaehtoisilla avustuksilla on kasvanut 6,000 markkaan. Viimeksi mainitun rahamäärän korot olisi sitten vuosittain sopivaan aikaan hakemuksesta jaettava stipendiksi varattomalle tai vähävaraiselle ruotsia puhuvalle mies- tai naispuoliselle henkilölle lauluopintojen harjottamisen helpottamiseksi täkäläisessä musiikkiopistossa tahi, jos mainittu laitos lakkaa, jossakin muussa kotimaisessa musiikkikoulussa tässä kaupungissa. Etusija olisi lauluääntä omaavilla lauluoppilailla, mutta poikkeustapauksessa saisi stipendin antaa muullekin edellä mainitun opiston varattomalle, lahjakkaalle musiikkioppilaalle, jos sen lauluoppilailla ei katsota olevan kyllin hyvää ääntä ja lahjakkuutta, jotta heidän opintonsa voisi odottaa tuottavan arvokasta tulosta. Sama lauluoppilas voi saada sti-

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 13 §.

pendin useampana vuonna, ei kuitenkaan viittä useampana yhteen jaksoon, jos hän on hyvin edistynyt ja opinnot näyttävät antaneen toivotun tuloksen. Ainoana ehtona stipendinsaajalla on, että hän ohjelmistoonsa ottaa ainakin yhden lahjoittajan sävellyksen, joka olisi esitettävä jossakin opiston oppilasnäytännössä.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto vastaanottaa puheena olevan lahjoituksen sekä antaa rahatoimikamarin tehtäväksi hoitaa sitä lahjoittajan määräyksen mukaisesti.

Neiti C. Mechelinin lahjoitus.

Kirjelmässä kesäkuun 11 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että neiti C. Mechelin oli kaupungin omaksi luovuttanut sen kaluston, kirjasto lukuunotettuna, mikä oli ollut k. senaatin talousosaston ent. varapuheenjohtajan L. Mechelin vainajan työhuoneessa, sillä ehdolla että se kaupungin museon huone, joka luovutettiin lahjoitettujen esineiden säilytyspaikaksi, sisustettiin niin, että se sekä esineiden asetteluun että huoneen ulkoasuun nähden muutenkin oli mahdollisimman tarkka jäljennös vainajan työhuoneesta, ja esitti kamari, joka kaupungin puolesta oli väliaikaisesti säilytettäväksi vastaanottanut mainitun kaluston, kirjaston ja muut lahjoitukseen kuuluvat esineet, samalla että kaupunginvaltuusto ilmoittaisi kaupungin kiitollisuudella vastaanottavan tehdyn lahjoituksen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista kaupungille tuleva osuus oli rahatoimikonttoriin suoritettu 598,981 markan 97 pennin suuruisena. Tästä voitto-osuudesta oli kaupunginvaltuusto aikaisemmin kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi myöntänyt anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon 35,000 markkaa.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovarain jako.

Rahatoimikamarin ilmoituksen mukaan siirtyi valtuuston vuosina 1905—11 voittovaroista osottamia määrärahoja tileissä nostamattomina 18,270 markkaa 97 penniä. Lukuunotettuna viimeksi mainittu rahamäärä oli siis jaettavana 582,252 markkaa 94 penniä.

Pääasiallisesti asiaa valmistelemaan asettamansa valiokunnan ehdotuksen [3]) mukaisesti myönsi [4]) kaupunginvaltuusto:

professorinrouva H. Vaseniukselle y. m. lastenseimen voimassapitoon Fredriksperissä 4,000 markkaa;

neideille Th. Wuorenheimolle ja E. Boreniukselle Hermannin lastentarhan lastenseimen voimassapitoon 2,900 markkaa;

neideille E. Olinille, L. Stoltzenbergille ja L. Wendellille Töölön työtupaa varten 600 markkaa;

---

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 4 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 12 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 41. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 31 §.

neiti B. Hannénille lasten työtupaa varten 1,000 markkaa;

rouva N. Krogerukselle lasten työtupaa varten 3,500 markkaa;

Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtoloille kesäoleskelun hankkimiseksi lapsille 9,400 markkaa;

veistonopettaja O. W. Coranderille kasvatusopillista veisto-oppilaitosta varten 2,000 markkaa;

neiti A. Blomin voimassa pitämälle veistokoululle 500 markkaa;

Helsingin kuuromykkäyhdistykselle kuuromykkäin opetukseen ja yhdistyksen lastentarhakoulun voimassapitoon 1,500 markkaa;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen toimikunnan kesäsiirtoloille 14,000 markkaa sekä tuberkulootisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon ja risatautisten oppilaiden pitämiseksi Högsandin parantolassa 6,000 markkaa;

Helsingfors svenska folkhögskola opistolle 1,800 markkaa;

Ungdomsförbundet Fylgia liitolle sen toiminnan hyväksi 1,500 markkaa;

kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnalle mainittujen koulujen köyhäin oppilaiden ravitsemiseksi 7,500 markkaa;

Helsingin kansanopistoseuralle 2,500 markkaa;

veistonopettajille U. Kankaalle ja S. Ojanteelle kesällä 1914 toimeenpantavia veistokursseja varten 950 markkaa;

Helsingin kansakoulujen opettajaliiton kesäsiirtolatoimikunnalle suunniteltua Kallion kansakoulun n.s. puolisiirtolaa varten 1,128 markkaa 80 penniä;

Helsingin suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen kesäsiirtolatoimikunnalle 30,000 markkaa;

kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle näiden koulujen köyhäin lasten ravitsemiseen 15,000 markkaa;

Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle suojelukasvatustyön hyväksi 14,000 markkaa;

kotikasvatusyhdistykselle sen toiminnan hyväksi 3,000 markkaa;

Arbetets vänner yhdistykselle kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille 1,200 markkaa;

saman yhdistyksen Sörnäsin haaraosaston lasten kesäpuutarhalle 1,500 markkaa;

saman yhdistyksen läntiselle osastolle kesätyöskentelyä varten 2,700 markkaa;

Valkonauha-yhdistyksen kahden lastenkodin voimassapitoon 12,000 markkaa;

terveystoimistolle veneeristen tautien vastustamiseksi 5,000 markkaa;

Suomen eläinsuojelusyhdistyksen toiminnan hyväksi 500 markkaa;

Helsingin uimaseuralle 4,000 markkaa;

Maitopisara-yhdistykselle sen toiminnan hyväksi 12,000 markkaa;

mooseksenuskoisen seurakunnan jäsenille kesäsiirtolan voimassapitoon mooseksenuskoisia sairaita ja varattomia lapsia varten 1,500 markkaa;

Vilhelmina-kodin toimikunnalle 1,500 markkaa;

Risatautisten lasten parantola yhdistykselle 3,000 markkaa;

toimikunnalle varain keräämiseksi varattomain keuhkotautisten hyväksi lasten kylpylaitoksen voimassapitoon 3,000 markkaa;

Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistykselle 7,000 markkaa;

lastenhoidon edistämisyhdistykselle sen yleisiin tarkoituksiin 30,000 markkaa ja Pippingsköldin turvakotia varten 3,000 markkaa;

hammaslääkäri A. Aspelundille yksityisen kansakouluhammasklinikan voimassapitoon 10,000 markkaa;

Turva-laitoksen johtokunnalle sen juoppojen turvakotia varten 5,000 markkaa;

naisvoimisteluseura Säkenille sen toiminnan hyväksi 500 markkaa;

Idrottsföreningen Kamraterna seuralle sen toiminnan hyväksi 500 markkaa;

Sörnäsin nuorten naisten kristilliselle yhdistykselle levon ja avun hankkimiseksi vähävaraisille sairaille ja toipuville työläisnaisille 3,000 markkaa;

Helsingin naisvoimistelijoille naisten urheiluharjotuksia varten 800 markkaa;

Helsingin kisaveikoille sen toiminnan hyväksi 1,000 markkaa;

voimistelu- ja urheiluseura Jyrylle sen toiminnan hyväksi 500 markkaa;

raittiuden ja kansanterveyden edistämisyhdistykselle Helsingin kaupungista kotoisin olevain poikain telttasiirtolain voimassapitämiseksi 2,000 markkaa;

Suomen olympialaiselle komitealle sen tehtävän edistämiseksi 10,000 markkaa;

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle jaettavaksi erinäisille raittiusyhdistyksille niiden toiminnan hyväksi, raittiusnäyttelyä varten, Toivon liitoille niiden yleisen toiminnan hyväksi ja nuoriso-opistolle sekä sihteerin palkkaamiseen ja salakapakoimisen ehkäisemiseen yhteensä 18,000 markkaa;

Finlands svenska nykterhetsförbund liiton raittius- ja valistustoimistoa varten 1,500 markkaa;

Helsingfors ungdomsföreningars centralutskott valiokunnalle 6,000 markkaa;

Helsingin talousopistolle työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten 2,000 markkaa ja s:n ompelukursseja varten 2,000 markkaa;

Martta-yhdistyksen Helsingin osastolle työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten 4,000 markkaa;

tehtaalaisnaisten kodille 1,000 markkaa;

Suomen naisyhdistykselle työläisnaisten kesäsiirtolaa varten 2,200 markkaa ja Z. Topeliuksen nuorisokirjastoa varten 1,700 markkaa;

Helsingin palvelijataryhdistykselle palvelijatarkodin voimassapitoon 4,000 markkaa;

Valkonauha-yhdistykselle suojelutoiminnan hyväksi 2,500 markkaa;

sosialiselle keskusliitolle sen toiminnan hyväksi 1,500 markkaa;

Brage yhdistykselle sen toiminnan hyväksi 1,000 markkaa;

Suomen laululle sen soitannollisen toiminnan kannattamiseksi 3,000 markkaa;

Helsingin torvisoittokunnalle sen toiminnan hyväksi 10,000 markkaa;

Folkteatern yhtiölle 6,000 markkaa;

kaupunkilähetykselle lasten veisto- ja ompelukokouksia ja köyhäin heikkojen lasten kesäsiirtolaa varten, lähetyksen poikakodille, tyttökodille, nuorisokirjastolle sekä lähetyksen halkotarhaa varten 12,500 markkaa;

rouvasväenyhdistyksen lastenkodille 6,000 markkaa;

pelastusarmeijan sosialisen työn voimassapitoon ja laajentamiseen 20,000 markkaa;

köyhäin lasten työkodin toimikunnalle nykyisiä lastenkotejaan varten sekä uuden kodin perustamiseksi ja voimassapitämiseksi Hermannissa 17,000 markkaa;

Sokeain ystävät yhdistyksen työkoululle 2,500 markkaa;

hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle sen toiminnan tukemiseksi työn jakamisessa naisille ynnä keskustoimiston voimassapitoon 6,500 markkaa;

Helsingin kristilliselle työväenyhdistykselle köyhäin äitien kesäsiirtolan hyväksi 3,000 markkaa;

Sanomalehtijakajain hyväksi nimisen yhdistyksen toiminnan kannattamiseksi 1,500 markkaa;

veistokuvateosten ostoon 19,151 markkaa 60 penniä;

Helsingin anniskeluosakeyhtiölle sen Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitosten voimassapitoon 89,203 markkaa.

Muuten päätti kaupunginvaltuusto:

että ne yhdistykset, seurat ja yksityishenkilöt, joille on myönnetty avustuksia voittovaroista, asetetaan säädetyn valvonnan alaisiksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että

työtupain ja lastenseimien sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat ovat kansanlastentarhain johtokunnan alaiset;

lasten työskentelykurssien ja kesäpuutarhain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat, Valkonauha lastenkotiensa puolesta, Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys ja kotikasvatusyhdistys kasvatuslautakunnan alaiset;

Helsingin suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykset, Helsingin kuuromykkäyhdistys, veistonopettaja Corander, veistonopettajatar Blom, Helsingfors svenska folkhögskola opiston johtokunta, Helsingin kansanopistoseura, Ungdomsförbundet Fylgia, veistonopettajat Kangas ja Ojanne sekä Helsingin kansakoulujen opettajaliiton kesäsiirtolatoimikunta asianomaisen kansakoulujohtokunnan alaiset;

Toipumakoti-yhdistys, Suomen eläinsuojelusyhdistys, lastenhoidon edistämisyhdistys, Maitopisara-yhdistys, Helsingin uimaseura, Risatautisten lasten parantola yhdistys, terveystoimisto, toimikunta varain keräämiseksi varattomain keuhkotautisten hyväksi, mooseksenuskoisen seurakunnan kesäsiirtolan johtokunta, Vilhelminakodin toimikunta, Helsingin kisaveikot ja Helsingin naisvoimistelijat, Turva-laitoksen johtokunta, naisvoimisteluseura Säkenet, Sörnäsin nuorten naisten kristillinen yhdistys, voimistelu- ja urheiluseura Jyry, Suomen olympialainen komitea sekä urheiluseura Kamraterna terveydenhoitolautakunnan alaiset;

Sokeain ystävät yhdistys, rouvasväenyhdistys, köyhäin lasten työkotien johtokunta, hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys, pelastusarmeija, kaupunkilähetys, Helsingin kristillinen työväenyhdistys ja yhdistys sanomalehtijakajain hyväksi vaivaishoitohallituksen alaiset;

Valkonauha suojelutoimintaansa nähden, Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta, Finlands svenska nykterhetsförbund, Helsingfors ungdomsföreningars centralutskott, Helsingin talousopisto, Martta-yhdistyksen Helsingin osasto, tehtaalaisnaisten koti, Suomen naisyhdistys, Helsingin palvelijataryhdistys ja sosialinen keskusliitto sosialilautakunnan alaiset;

Brage yhdistys, Suomen laulu ja Helsingin torvisoittokunta musiikkilautakunnan alaiset;

että lisäehtoina ja määräyksinä seuraavain avustusten nauttimiseen nähden on asianomaisten avustuksensaajain noudatettavana:

veistonopettaja Coranderin: että hänen veistokoulussaan annetaan maksutonta opetusta vähintään kahdeksalle, etusijassa varattomalle tämän kaupungin oppilaitosten oppilaalle;

veistonopettajatar Blomin: että samoin maksutonta opetusta annetaan viidelle, etusijassa varattomalle, tästä kaupungista kotoisin olevalle koulunoppilaalle;

Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan varaa maksutta sijaa vuoden umpeen vähintään kymmenelle varattomalle, kaupungin sairaaloista poistetulle potilaalle;

Risatautisten lasten parantola yhdistyksen: että yhdistys kesällä vuonna 1914 noin puolenneljättä kuukauden ajaksi luovuttaa kahdeksan maksutonta sijaa Högsandin parantolasta potilaille, jotka vaivaishoitohallitus sinne ehdottaa;

Turva-laitoksen johtokunnan: että laitoksesta maksutta luovutetaan viisi vuosisijaa tästä kaupungista kotoisin oleville alkoholisteille;

Helsingin torvisoittokunnan: että soittokunta kesäkuukausina toimeenpanee ulkoilmasoitantoa niillä paikoilla ja niinä aikoina kuin musiikkilautakunta yksissä neuvoin rahatoimikamarin kanssa määrää; ja

kaikkien avustusta saavain yritysten, jotka tarvitseville henkilöille apua myöntävät vastaavaa korvausta saamatta: että, samalla kun niiden tulee sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen on liitettävä lisäehdoksi, että asianomaisen yhdistyksen tulee jokaisessa eri tapauksessa vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä, sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, niin myös avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita vaivaishoitohallitus tai asianomainen lautakunta vaivaishoitohallituksen esityksestä ehkä katsoo tarpeelliseksi antaa;

että asianomaisille hallituksille ja lautakunnille on annettava kaupunginvaltuuston edellä kerrotuista päätöksistä tieto niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten;

että sosialilautakunta saa toimekseen vahvistaa raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle sekä Helsingfors ungdomsföreningars centralutskott nimiselle valiokunnalle myönnettyjen määrärahain yksityiskohtaiset nauttimisehdot;

että erityinen komitea saa tehtäväkseen valmistella kysymystä, milloin ja miten veistokuvateosten ostoon myönnettyä määrärahaa on käytettävä.

Sittemmin päätti [1]) kaupunginvaltuusto varata käytettävänä olevan voittovarain ylijäämän siten, että mainittu ylijäämä siirrettiin 79,919 markan 54 pennin suuruisena kaupungin voittovarain rahastoon.

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 53 §.

Jäseniksi edellä mainittuun veistokuvateosten ostokysymystä valmistelevaan komiteaan valitsi [1]) kaupunginvaltuusto herra Norrménin, todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Jungin, taiteilija V. Blomstedtin ja vapaaherra R. F. von Willebrandin.

Edellä mainitun voittovarainvaliokunnan esittämän ehdotuksen valvojan asettamisesta pitämään silmällä voittovaroista myönnettyjen määrärahain käyttämistä kaupunginvaltuusto äänestettyään hylkäsi [2]).

Apurahoja kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta.

Vuodelta 1914 jaettaessa niitä apurahoja, jotka kaupunginvaltuuston lokakuun 26 päivänä 1886 tekemän päätöksen mukaan on vuosittain annettava kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, annettiin [3]) 56 hakijasta seuraaville henkilöille kullekin 50 markan apuraha, nimittäin: M. Ch. Grönmarkille, E. E. Högbergille, A. Ch. Karlssonille, E. Kokkoselle, U. Koskiselle, E. Lindellille, G. Lindrothille, A. M. Lönnströmille, L. Rantiselle, P. Tammiselle, E. Westerlundille ja K. Viljaselle; ja oli nuo rahamäärät rahatoimikonttorin toimesta mainitun rahaston käytettävinä olevista varoista talletettava säästöpankkiin kunkin edellä mainitun henkilön hyväksi, jotka sitten saisivat rahatoimikonttorista noutaa säästöpankkikirjansa, minkä ohessa näiden ja muiden hakijain saatavana oli rahatoimikonttorissa pidettävä heidän sinne antamansa todistukset ja papinkirjat.

Matkastipendi palomestari G. Waseniukselle.

Palotoimikunnan esityksestä myönsi [4]) kaupunginvaltuusto palomestari G. Waseniukselle 1,000 markan apurahan hänen aikomaansa opintomatkaa varten, sillä ehdolla että tavanmukainen matkakertomus annetaan palotoimikunnalle, ja oli määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Matkastipendi ensimäiselle kaupunginlääkärille V. Sucksdorffille.

Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä huhtikuun 16 päivältä tehdyn esityksen johdosta että ensimäiselle kaupunginlääkärille, professori V. Sucksdorffille myönnettäisiin apurahaa hänen aikomaansa ulkomaista opintomatkaa varten, päätti [5]) kaupunginvaltuusto, äänestettyään, käyttövaroistaan myöntää professori Sucksdorffille semmoista apurahaa 800 markkaa, ja tuli professori Sucksdorffin kotimaahan palattuaan terveydenhoitolautakunnalle antaa matkakertomus.

Matkastipendi työtarkastaja Jenny Markelin-Svenssonille.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi [6]) kaupunginvaltuusto työtarkastaja Jenny Markelin-Svenssonille 600 markan apurahan ulkomaista opintomatkaa varten, sillä ehdolla että stipen-

---

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 54 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 34 §. — [3]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 18 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 28 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 14 §. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 33 §.

diaatti lokakuun kuluessa antaa terveydenhoitolautakunnalle matkakertomuksen, ja oli määräraha maksettava kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Matkastipendi kansakoulutarkastaja M. Pesoselle.

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan kirjelmässä helmikuun 26 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että kansakoulutarkastaja M. Pesoselle myönnettäisiin apuraha hänen aikomaansa kolmikuukautista ulkomaista opintomatkaa varten, päätti [1]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan antaa kansakoulutarkastaja Pesoselle tuollaista apurahaa 2,100 markkaa, sillä ehdolla että hän ulkomailla oleskelee ilmoittamansa ajan ja matkalta palattuaan antaa matkakertomuksen sekä itse palkkaa tuona aikana tarpeellisen viransijaisensa.

Matkastipendi kirjastonhoitaja U. Thermanille.

Kaupungin kirjastohallituksen esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto kirjastonhoitajalle, filosofianmaisteri U. Thermanille 700 markan stipendin ulkomaista opintomatkaa varten, velvoittaen hänet matkalta palattuaan antamaan matkakertomuksen kirjastohallitukselle, ja oli määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Matkastipendi lastenhoidon opetuskurssiin osanottoa varten.

„För barnens och ungdomens väl“ nimisen yhdistyksen pyynnöstä myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 1,500 markan määrärahan avustukseksi neideille A. Hultinille, O. Mobergille ja D. Neoviukselle syyskuun 15 ja 25 päivän välisenä aikana Dresdenissä ja Leipzigissä pidettävään lastenhoidon opastuskurssiin osanottoa varten, sillä ehdolla että mainitut henkilöt kasvatuslautakunnalle antavat yhteisen matkakertomuksen, ja oli mainittu määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Evätty matkastipendianomus.

Kivipainaja S. J. Sundgrenin kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen, että hänelle myönnettäisiin 1,000 markan stipendi kivipaino-opintojen harjottamista varten ulkomailla, valtuusto epäsi [4]).

Lisämääräraha entistä seurahuonetta varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi [5]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 12,100 markan lisämäärärahan entistä seurahuonetta varten.

Muutettu pelastusarmeijan apurahan maksutapa.

Pelastusarmeijan esityksestä päätti [6]) kaupunginvaltuusto muuttaen joulukuun 30 päivänä 1913 tekemäänsä päätöstä [7]) mikäli koski pelastusarmeijalle sen pelastustoimintaa varten myönnetyn 10,000 markan määrärahan maksamistapaa, että tästä määrärahasta oli kuudesosa kerrallaan maksettava tammi-, helmi-, maalis-, huhti-, marras- ja joulukuulta.

---

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 23 §. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 16 §. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 40 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 30 §. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 5 §. — [6]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 26 §. — [7]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 179.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 9 päivänä 1913 päättänyt [1]) työttömille järjestetystä sepelikiven hakkuusta maksettavaksi korvausta toistaiseksi 3 markkaa m³:ltä, mutta kuitenkin käskeä rahatoimikamarin kaupungin hätäapukomitean kanssa neuvoteltuaan antaa selvityksen siitä, voiko työntekijä elättää itsensä ja perheensä mainitun yksikköhinnan mukaisilla päivätuloilla vai olisiko korvaus ehkä korotettava 4 markkaan m³:ltä, sekä rahatoimikamari oli kirjelmässä tammikuun 12 päivältä antanut pyydetyn selvityksen, päätti [2]) kaupunginvaltuusto viimeksi mainitun kuukauden 20 päivänä, että sepelikiven hakkuusta oli siitä lähtien ja huhtikuun 15 päivään asti maksettava urakkahintaa 4 markkaa m³:ltä, jos työn suoritti perheenelättäjä, mutta 3 markkaa m³:ltä, jos sen suorittivat henkilöt, joilla oli ainoastaan oma itsensä elätettävänä.

Sepelikiven hakkuusta maksettava urakkahinta.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 500 markan määrärahan aikaisemmin samanlaisen tapauksen varalta määrätyin ehdoin kunnan työnvälitystoimiston käytettäväksi työkalujen ostoon niille työttömille, jotka olivat halukkaita vastaanottamaan maaseudulla tarjona olevaa työtä.

Määräraha työkalujen ostamiseksi työttömille.

Kirjelmässä huhtikuun 8 päivältä ilmoitti rahatoimikamari että, sittenkun se 40,000 markan määräraha, minkä kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 9 päivänä 1913 osottanut [1]) sepelikiven hakkuussa tarvittavan työaineen louhimista varten, jo oli käytetty sekä 8,000 markan lisämääräraha osottautunut tarpeelliseksi, jotta sepelikiven hakkuuta voitaisiin jatkaa valtuuston määräämään ajankohtaan eli huhtikuun 15 päivään asti, oli kamari asian kiireellisyyden vuoksi katsonut olevan osottaminen viimeksi mainitun rahamäärän samoin kuin aikaisemminkin myönnetyn määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta ja vastedes korvattavaksi siten, että tonteille, mistä kivet oli louhittu, myytäessä pantaisiin semmoiset yksikköhinnat, että kaupungin kivenlouhintaan käyttämät kustannukset oli otettu lukuun, ja anoi kamari valtuuston hyväksymistä mainitulle toimenpiteelleen. Kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) esitykseen.

Lisämääräraha sepelikiven hakkuun toimittamista varten.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 16 päivänä 1913 oli päättänyt [4]) antaa vaivaishoitohallituksen käytettäväksi 10,000 markkaa jaettavaksi apurahoina työttömäin perheille m. m. sillä ehdolla että avustusta ei saisi antaa perheille, joiden elättäjät nauttivat vaivaisapua, esitti hallitus kirjelmässä helmikuun 2 päivältä, että valtuusto muuttaisi näitä ehtoja

Työttömäin perheiden muutetut avustusehdot.

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 161. — [2]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 27 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 12 §. — [4]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 161 ja 162.

siten, että mainitun laatuisissa tapauksissakin tarvitseville voitaisiin apurahaa antaa harkinnan mukaan. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) esitykseen.

Määräraha hätäaputöiden järjestämiseksi naisille.

Kaupungin hätäapukomitean esityksestä myönsi [2]) kaupunginvaltuusto Helsingin kaupunkilähetykselle 5,000 markan määrärahan hätäaputöiden järjestämiseksi naisille sekä pelastusarmeijalle 6,000 markkaa samaan tarkoitukseen, minkä ohessa valtuusto näiden määrärahain nauttimiseen nähden vahvisti eräät ehdot, ja oli määrärahat pantava maksettaviksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha työttömäin perheiden avustamiseksi.

Niinikään kaupungin hätäapukomitean esityksestä päätti [3]) kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen käytettäväksi asettaa 3,000 markan määrärahan jaettavaksi apurahoina täkäläisille työttömäin perheille valtuuston aikaisemmin semmoisten apurahain antamiseen nähden panemin ehdoin, kuitenkin sillä poikkeuksella että apurahoja saisi antaa huhtikuun kuluessa eli siis toukokuun 1 päivään asti; ja oli määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Siirtyneiden hätäapuvarain käyttäminen.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto oikeuttaa hallituksen niistä varoista, mitkä valtuusto oli joulukuun 16 päivänä 1913 ja huhtikuun 7 päivänä 1914 myöntänyt viimeksi mainitun kuukauden loppuun asti käytettäväksi työttömäin perheiden avustukseen, käyttämään vielä jälellä olevan noin 4,000 markan suuruisen summan, ja tuli hallituksen kaupungin hätäapukomitean kanssa neuvotella näiden varain käyttämistavasta.

Hätäapukomitean toiminta.

Kirjelmässä [5]) syyskuun 4 päivältä lähetti sosialilautakunta valtuustolle kaupungin hätäapukomitean lautakunnalle antaman kertomuksen toiminnastaan talvella 1913—14 sekä tilin sen kantamista varoista, ja lausui lautakunta omasta puolestaan asiasta m. m. seuraavaa:

Tarkastellessa kertomuksessa olevia numerotietoja hätäapukomitean toiminnan eri haaroista huomasi, että nämä tiedot olivat sangen epätasaisia. Kaupungin omista hätäaputöistä puuttui kokonaan lähempiä tietoja, kaupunkilähetyksen ja pelastusarmeijan välityksellä järjestetyistä kaupungin töistä oli olemassa niukkoja tietoja ja taas kaupungin ilman työvastiketta myöntämän hätäavun jako oli perinpohjaisesti selvitetty. Lautakunta toivoi vastaisen hätäapukomitean edeltäpäin laativan kaavion tarpeellisia henkilötietoja varten kaikista kaupungin välillisesti tahi välittömästi tavalla tahi toisella avustamista työttömistä, niin että aineiston myös kävi yhdenmukaisesti järjestäminen. Ansaitsi niinikään huomauttamista, että eräitä seikkoja, niinkuin työn pitkällisyyttä ja työ-

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 20 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 30 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 15 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 23 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 58.

ansiota kaupungin hätäaputöissä viime talvena valaisevaa aineistoa oli rakennuskonttorin päivätyölistoissa, ja suotavaa oli, että tämä aineisto lisäyksenä esillä olevaan kertomukseen välittömästi käyteltäisiin kaupungin tilastokonttorissa. Siten saadulla katsauksella puheenalaisiin hätäaputöihin voisi olla käytännöllistä arvoa annettaessa tuollaisista töistä tarkempia määräyksiä kuin mitä viime komitea oli ehdottanut.

Kertomuksensa lopussa oli komitea lausunut toivomuksen, että sosialilautakunta ottaisi edelleen valmisteltavaksi kysymyksen toimenpiteistä, joihin kunnan taholta olisi ryhdyttävä työntekijäin keskinäisen työttömyysvakuutuksen avustamiseksi. Niinkuin tunnettua, oli eduskunta viimeksi koossa ollessaan hyväksynyt ehdotuksen asetukseksi työttömyyskassoista, joilla on oikeus saada apumaksua yleisistä varoista. Koska kuitenkin nykyoloissa näytti epätietoiselta, milloin lopullista lainsäädäntötointa asiassa oli odotettavana, ja kun yhteiskunnan velvollisuudet mainitussa kohden jo oli aivan yleisesti tunnustettu, oli sosialilautakunnan mielestä kaupungilla aihetta edellä mainitun lainsäädäntöasian vastaiseen kehitykseen katsomatta omasta puolestaan ryhtyä väliaikaisiin toimenpiteisiin työttömyysvakuutuksen edistämiseksi kunnan varoista suoritettavilla apumaksuilla ja siten helpottaa edellä mainitussa asetusehdotuksessa tarkoitettujen työttömyyskassain syntymistä.

Sosialilautakunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

käskeä tilastokonttorin käytellä rakennuskonttorin päivätyölistoissa olevat tiedot kaupungin hätäaputöiden työ- ja palkkaoloista talvella 1913—14;

antaa sosialilautakunnan toimeksi esittää kaupunginvaltuustolle mietinnön ja ehdotuksen kunnan varoista työttömyysvakuutuskassoille myönnettävää avustusta koskevasta asiasta; sekä

saattaa ensiksi asetettavan kunnan hätäapukomitean tietoon muut sosialilautakunnan tässä edellä ensimäisen komitean antaman kertomuksen johdosta esittämät näkökohdat.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto:

hankkia tilastokonttorin lausunnon tarpeellisine kustannusarvioineen sosialilautakunnan kirjelmän ensimäisessä ponnessa mainitulle konttorille ehdotetun tehtävän johdosta;

käskeä sosialilautakunnan ottaa harkittavaksi, voiko ja millä tavoin kunnan varoja käyttää työttömyysvakuutuksen edistämiseen, sekä valtuustolle antaa lausunnon siitä; samoin kuin

sosialilautakunnan kolmannessa ponnessa tehtyyn ehdotukseen myöntyen saattaa nykyisen hätäapukomitean [2]) tietoon lautakunnan puheena olevaan kertomukseen nähden esittämät näkökohdat.

[1]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 16 §. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 191.

Korvaus hätäavustusten jakamisesta.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä myönsi [1]) kaupunginvaltuusto korvaukseksi hätäavustusten jakelussa avullisina olleille henkilöille 1,050 markan määrärahan, josta 800 markkaa käytettäisiin jaettavaksi hallituksen kaitsijain kesken sekä 250 markkaa maksettaisiin hallituksen jäsenelle, herra A. H. Karvoselle; ja oli määräraha maksettava kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Määräraha hätäapukomitean menoihin.

Kaupungin hätäapukomitean kirjelmässä marraskuun 25 päivältä tehtyä esityksen määrärahan myöntämisestä komitean tarverahoja ja sihteerinpalkkiota varten, päätti [2]) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa enintään 1,700 markan määrärahan käytettäväksi komitean tarverahoiksi ja komitean sihteerin palkkioksi sekä vahvistaa mainitun sihteerinpalkkion 150 markaksi kuukaudessa ja maksettavaksi lokakuun 1 päivästä, enintään kuitenkin toukokuun 31 päivään 1915 asti.

Laina Helsingin kaupunkilähetykselle.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjotuksessa anoi Helsingin kaupunkilähetys esittämillään syillä 25,000 markan rahamäärää käytettäväksi työansion hankkimiseksi työttömille naisille.

Rahatoimikamarin ja kaupungin hätäapukomitean annettua lausunnon asiasta päätti [3]) kaupunginvaltuusto hylätä kaupunkilähetyksen anomuksen, mutta sensijaan kaupunkilähetyksen käytettäväksi asettaa 25,000 markan korottoman lainan, jotta kaupunkilähetys voisi ottaa hankkiakseen vaatekappaleita venäläiselle sotaväelle, joka laina kaupunkilähetyksen tuli maksaa takaisin kuukauden kuluessa mainitun tavarahankinnan suorittamisesta eli viimeistään helmikuun 1 päivänä 1915, kuitenkin siten että, jos kaupunkilähetys jostakin arvaamattomasta tahi ylivoimaisesta syystä joutuisi hankinnasta kärsimään semmoista tappiota, etteivät sille hankinnasta kertyneet tulot riittäisi lainan takaisin maksamiseen, voi valtuusto hätäapukomitean esityksestä harkintansa mukaan antaa anteeksi sitä vastaavan määrän, ja sääsi valtuusto samalla eräät säännöt noudatettaviksi puheena olevan työn jakamisessa.

Halkojen osto.

Kirjelmässä elokuun 22 päivältä ilmoitti rahatoimikamari m. m. osin tehneensä vallitsevan sotatilan johdosta Helsingin höyryhalkosahaosakeyhtiön kanssa sopimuksen 800 kuutiosylen paikkakunnalla varastossa olevia koivuhalkoja ostamisesta kaupungin vakinaisiin tarpeisiin 40 markan hinnasta kuutiosyleltä, osin antaneensa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen toimeksi sähkölaitoksen polttoainetarpeiden lisäksi mahdollisimman edulliseen hintaan ensi tilassa maaseudulta ostaa ja kaupunkiin kuljetuttaa enintään 15,000 syltä koivu- tai muita halkoja, joiden kustannukset toistaiseksi

---

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 52 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 13 §. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 20 §.

pantaisiin maksettavaksi kaasulaitoksen hiilienostomäärärahasta, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi nämä toimenpiteet. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) esitykseen.

Kaupungin halkoliikkeen hoito.

Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 12 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [2]) kaupunginvaltuusto sekä valtuuttaa kamarin toimittamaan kaupungin vallitsevan sotatilan johdosta hankkiman halkovaraston hoitoa ja myyntiä, että myös määrätä tämän liikkeen kirjaan pantavaksi erityiselle tilille vakinaisen rahasäännön ulkopuolella sekä tarkoitukseen tarpeelliset varat maksettavaksi edeltäpäin kaupunginkassasta ja liikkeen lakattua otettavaksi huomioon kaupungin tilinpäätöksessä, ollen mahdollinen ylijäämä pantava kirjaan arvaamattomana tulona ja mahdollinen tappio merkittävä seuraavan vuoden menosääntöön.

Määräraha porvarissäädyn historian julkaisemiseen.

Porvarissäädyn historian julkaisemista varten asetetun komitean hakemuksesta myönsi [3]) kaupunginvaltuusto 8,000 markan määrärahan apumaksuksi teoksen julkaisemiseen; ja oli määräraha merkittävä 1915 vuoden menosääntöön.

Tohtorinrouva E. Grefbergin y. m. hautain kunnossapito.

Kirjelmässä toukokuun 4 päivältä mainitsi vaivaishoitohallitus, että hovioikeudenneuvos K. Söderholm oli tohtorinrouva Emma Grefberg-vainajan pesän selvitysmiehenä hallitukselle ilmoittanut, että se 2,000 markan rahamäärä, jonka korko tohtorinrouva Grefbergin elinaikanaan tekemän testamentin mukaan olisi käytettävä testamentintekijän, hänen miesvainajansa ja vanhempainsa hautain kunnossapitoon, oli tarkoitukseen riittämätön, minkätähden hovioikeudenneuvos Söderholm oli esittänyt, että vaivaishoitohallitus valtuuttaisi hänet jäämistöstä jälellä olevasta, vaivaishoitohallitukselle annettavasta osasta, joka legaatit pois luettua nousee yli 100,000 markan, käyttämään lisäksi enintään 2,000 markkaa mainittuun tarkoitukseen. Kun vaivaishoitohallitus ei ollut katsonut voivansa ottaa tätä asiaa ratkaistavakseen, oli hallitus jättänyt sen kaupunginvaltuuston harkittavaksi.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [4]) kaupunginvaltuusto hovioikeudenneuvos Söderholmin esitykseen.

Evätty hakemus yksinoikeuden saamisesta kaupungin asemakaavan julkaisemiseen.

Merkurius förlagsaktiebolag osakeyhtiön kaupunginvaltuustolle tekemän hakemuksen saada yksinoikeus Helsingin kaupunginasemakaavan julkaisemiseen valtuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi [5]).

Evätty hakemus määrärahan myöntämisestä vapaaehtoiselle palokunnalle.

Niinikään epäsi [6]) kaupunginvaltuusto vapaaehtoisen palokunnan toimikunnan anomuksen 5,000 markan tilapäismäärärahan myöntämisestä mainitulle palokunnalle.

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 23 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 8 §. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 39 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 22 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 14 §. — [6]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 30 §.

Myrskynvarotusaseman poistaminen Tähtitorninmäeltä.

Rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 19 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin ryhtymään toimenpiteeseen Tähtitorninmäellä olevan myrskynvarotusaseman poistamiseksi.

Rauennut kysymys kaupungin tonttiverotaksan uudistamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan huhtikuun 1 päivänä 1913 lisäselvityksen saamiseksi erikoisvaliokuntaan lähettänyt [2]) vapaaherra von Alfthanin y. m. valtuustossa tekemän esitysehdotuksen täällä voimassa olevan tonttiverotaksan uudistamisesta, antoi valiokunta huhtikuun 4:ntenä päivätyn mietinnön [3]) asiasta. Valiokunta, joka oli tarkastellut asiaa sekä oikeushistorialliselta että veroteknilliseltä ja veropoliittiselta kannalta, lausui m. m. seuraavaa:

Vaikka oikeudelliselta kannalta voisikin pitää ilmeisenä, että kaupungilla on valta käydä uudistamaan tonttiverotaksaa, herättäisi tuollainen toimenpide valiokunnan mielestä kuitenkin veropoliittiselta kannalta vakavia epäilyksiä. Kaupunkikiinteistöjen ansiottoman arvonnousun järkiperäinen verotus olisi tosin tarpeen vaatima. Jos kuitenkin vanhaa tonttiveromuotoa käytettäisiin ja se muodostettaisiin uudestaan ehdotetulla tavalla, ei toivottua tarkoitusta — maa-arvon nousun verotusta — kuitenkaan saavutettaisi. Tonttiverotus, joka nojasi vanhettuneeseen oikeuskäsitykseen, kohtaisi käytännössä veronalaisia kiinteistönomistajia epätasaisesti heillä tonteistaan olevia tuloja silmällä pitäen sekä epäoikeudenmukaisesti vuokratonttien haltijoihin verraten. Tähän tuli lisäksi, että tehokas tonttiveromaksu tietäisi kunnan tontinomistajille tai heidän vuokralaisilleen kohtuutonta verorasitusta. Kun voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan kiinteistön tuloja arvioidessa ei saanut lukea pois kiinnitetyn velan korkoa, oli tontinomistajain kannettavana jo nykyään melko suuri liikakuormitus niiden verojen lisäksi, mitkä heidän samoin kuin kunnan muidenkin jäsenten oli maksettava tulojensa perusteella.

Mietinnössä esitettyjen seikkain nojalla ja kun kaupunkikiinteistöjen ansiottoman arvonnousun verotus näytti olevan aikaansaatava uudistamalla voimassa olevan kunnallisasetuksen säännökset asiasta, oli valiokunnan enemmistö ollut sitä mieltä, ettei puheenalaisen alotteen tulisi aiheuttaa kaupunginvaltuuston taholta toimenpidettä rahatoimikamarin ehdottamaan suuntaan.

Mietintöön liittyivät lakitieteentohtori K. Willgrenin ja herra Ståhlbergin vastalauseet, joista jälkimäisessä ehdotettiin asian

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 13 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 168 ja seur. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

palauttamista valiokuntaan asiallisen lausunnon saamiseksi rahatoimikamarin esittämästä ehdotuksesta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto 22 äänellä 20 vastaan, jotka annettiin herra Ståhlbergin vastalauseen puolesta, hyväksyä valiokunnan mietinnön.

Tuulaakimaksun laskeminen.

Sittenkun joulukuun 26 päivänä 1913 oli vahvistettu asetus tuulaakimaksun laskemisen perusteesta tammikuun 1 päivästä 1914 lähtien 1916 vuoden loppuun sekä asetus ensiksi mainitun asetuksen soveltamisesta, oli k. senaatti vaatinut kaupunginvaltuustolta ehdotusta siitä tullimaksun prosenttimäärästä, mikä tuon ajanjakson kuluessa olisi edellä mainittujen asetusten mukaisesti täällä kannettava tuulaakina.

Rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan päätti [2]) kaupunginvaltuusto senaatille ilmoittaa että, kun ei näyttänyt olevan syytä muuttaa sitä prosenttimäärää eli 2 % tullimaksusta, mikä täällä oli vuodesta 1883 lähtien tuulaakina kannettu, olisi mainittu prosenttimäärä valtuuston mielestä pysytettävä puheena olevankin ajanjakson kuluessa.

Sittemmin ilmoitettiin [3]) maistraatin kirjelmässä toukokuun 30 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli saman kuukauden 18 päivänä määrännyt tuulaakimaksua tammikuun 1 päivään 1917 tässä kaupungissa kannettavaksi 2 % tuulaakiveron alaisen tavaran tullimaksusta.

Lisäkorvaus Itäisen viertotien tontista n:o 53.

Sen johdosta että Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunta oli kaupunginvaltuustolle tehnyt yhtiön omistamaa Itäisen viertotien tonttia n:o 53 koskevan esityksen sekä rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti [4]) valtuusto poistaa mainitun tontin myyntiin liitetyn ehdon vaunuhallin teettämisestä siihen, sillä ehdolla että yhtiö kaupunginkassaan suorittaa lisäkorvausta tontista 22,339 markkaa 25 penniä.

Erään veistokuvateoksen vastaanottaminen.

Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjotuksessa ilmoitti kuvanveistäjä V. Wallgren haluavansa Helsingin kaupungille lahjoittaa kipsiin valetun ryhmänsä „Sakari Topelius lasten parissa“, lausuen toivomuksen, että kaupunki pystyttäisi tämän taideteoksen kestävästä aineesta valmistettuna Kaivopuistoon tai Kaisaniemen puistoon.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti [5]) kaupunginvaltuusto vastaanottaa edellä mainitun lahjan sekä käskeä komitean [6]), jonka tehtäväksi valtuusto oli antanut valmistella kysy-

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 35 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 7 §. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 44 §. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 28 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 32 §. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 127.

mystä veistokuvateosten ostoon myönnetyn määrärahan käyttämisestä, antaa ehdotuksen lähemmistä toimenpiteistä siten vastaanotetun veistokuvateoksen asettamiseksi paikalleen.

Lainantakuu Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle.

Kirjelmässä maaliskuun 16 päivältä ilmoitti rahatoimikamari Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunnan kamarilta tiedustelleen, suostuisiko kaupunki takaamaan 260,000 markkaan nousevan vuotuismaksun ulkomaisesta obligatsionilainasta, jonka yhtiö aikoi sillä edellytyksellä ottaa. Kun kaupunki oli lunastanut yhtiön osake-enemmistön ja sillä sen johdosta oli huomattavia etuja valvottavana tässä yrityksessä, täytyi kamarin mielestä katsoa kaupungilla olevan etua siitä, että yrityksen rahallista asemaa helpotettiin. Takuun, johon kaupunki tässä tapauksessa rupeaisi, ei tulisi herättää epäilyksiä, koska yhtiön rahallinen asema nykyään oli hyvä ja viime vuosien liikennetuloksia kävi pitäminen erittäin suotuisina. Mikäli kamari oli saanut tietää, aikoi johtokunta ottaa noin 4,000,000 markan suuruisen obligatsionilainan. Mikä korkokanta ja kuinka suuri pääomanalennus tässä tulisi kysymykseen, jäisi vastaisten neuvottelujen varaan, joissa ratkaiseva merkitys oli sillä seikalla, että kaupunki takaisi vuotuismaksujen suorituksen. Siitä seikasta kuitenkin, että johtokunta aikoi suorittaa vanhemmat 6 %:n korolla juoksevat varalainat ja 1908 vuoden obligatsionilainan, saattoi päättää, että vastaiset lainaehdot olisivat edullisemmat kuin yhtiön viime kerralla lainaa ottaessa. Uudella obligatsionilainalla ei kuitenkaan ollut tarkoitus ainoastaan maksaa aikaisempia epäedullisia lainoja ja vakauttaa yhtiön juoksevaa velkaa, vaan oli tämä lainanotto myös tarpeellinen niiden laajennus- ja uutisrakennustöiden johdosta, joita yhtiö lisäsopimuskirjan määräysten mukaisesti oli sitoutunut lähivuosina teettämään. Yhtiön velkain lisääntymistä siis vastaisi raidelaitteiden, vaunuhallien, raitiovaunujen ja tarveaineiden edustama varojen lisäännys.

Rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi, että Helsingin kaupunki sitoutuu takaamaan enintään 260,000 markkaan nousevan vuotuismaksun suorituksen siitä obligatsionilainasta, jonka raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö aikoi ottaa ja joka lainasumma nousisi 4,000,000 markan vaiheille sekä tulisi loppuun kuoletetuksi 1945 vuoden kuluessa.

Asiaa lisätylle kaupunginvaltuustolle esiteltäessä hyväksyi [1] tämä äänestettyään rahatoimikamarin esityksen. Samalla annettiin varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia päätökselle k. senaatin vahvistus.

Sittemmin ilmoitettiin [2] maistraatin kirjelmässä kesäkuun 5

[1]) Lis. valt. pöytäk. maalisk. 31 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 7 §.

päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli vahvistanut lisätyn valtuuston edellä mainitun päätöksen.

Toimenpiteitä 1909 ja 1911 vuoden obligatsionilainain korkolippujen lunastamiseksi.

Rahatoimikamarin tehtyä kirjelmässä marraskuun 19 päivältä ilmoituksen erinäisistä toimenpiteistä, joihin kamari oli ryhtynyt kaupungin 1909 ja 1911 vuoden ulkomaisiin obligatsionilainoihin kuuluvain korkolippujen lunastamiseksi, päätti [1]) kaupunginvaltuusto asettaa valiokunnan, jonka kanssa kamarin tuli tarpeen vaatiessa neuvotella mainitusta ja sen yhteydessä olevista seikoista, ja valitsi valtuusto tämän valiokunnan jäseniksi herrat Norrménin, Stenrothin, Elvingin ja Schybergsonin.

1915 vuoden tulo- ja menosääntö.

Kaupunginvaltuuston vuodeksi 1915 vahvistama [2]) meno- ja tulosääntö osottaa 1914 vuoden rahasääntöön verraten seuraavat loppusummat:

Menot:		1915.	1914.
I. Kaupungin velat	Smk	3,551,926: 88	3,617,076: 54
II. Kaupungin virastot	„	407,800: —	421,725: 82
III. Kunnallishallinto	„	987,015: —	958,054: 99
IV. Katu- ja laiturivalaistus	„	275,950: —	333,900: —
V. Palolaitos	„	259,890: —	312,265: —
VI. Poliisilaitos	„	379,028: 33	377,586: 66
VII. Terveyden- ja sairaanhoito	„	2,002,081: 77	1,811,726: 13
VIII. Vaivaishoito	„	1,407,932: 50	1,159,975: —
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	„	2,750,053: 20	2,416,587: 18
X. Kaupungin yleiset rasitukset	„	150,154: 96	697,075: 46
XI. Kauppahallit	„	67,840: —	66,566: 65
XII. Kaupungin teknilliset laitokset	„	3,613,062: —	5,884,886: 71
XIII. Yleiset työt	„	5,158,843: 70	6,720,623: 50
XIV. Eläkkeet ja apurahat	„	89,967: 50	73,708: 67
XV. Sekalaiset menot	„	1,087,670: —	7,613,814: —
	Yhteensä Smk	22,189,215: 84	32,465,572: 31

Tulot:		1915.	1914.
Säästö	Smk	400,000: —	500,000: —
I. Korot	„	849,800: —	1,185,500: —
II. Tontinlunastukset	„	700,000: —	1,000,000: —
III. Kaupungin kiinteä omaisuus	„	854,015: —	844,220: —
IV. Tonttiverot	„	4,400: —	4,200: —
V. Tuloa tuottavat oikeudet	„	717,600: —	1,618,200: —

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 20 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:ot 70, 76, 77 ja 79 sekä valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 6 §.

VI. Sekalaiset tulot	Smk	1,114,231: —	1,509,125: —
VII. Valtioavut	„	317,394: 82	544,158: 55
VIII. Kaupungin teknilliset laitokset	„	5,681,070: —	5,707,500: —
IX. Puhtaanapitolaitos	„	331,900: —	322,780: —
X. Lainat	„	4,378,197: 70	13,336,624: —
XI. Verotus	„	6,840,607: 32	5,893,264: 76
	Yhteensä Smk	22,189,215: 84	32,465,572: 31

1915 ja 1914 vuoden rahasääntöjen väliset eroavaisuudet johtuvat pääasiallisimmin seuraavista seikoista:

Menot. Kaupungin velat. Ensimäisen pääluokan, Kaupungin velat, kohdalle merkittiin vuotuismaksut ja lainain kustannukset kaupungin obligatsionilainoille vahvistettujen kuoletussuunnitelmain ja lainasopimuksissa olevain määräysten mukaisesti sekä sen lyhytaikaisen lainan korkoa y. m. varten, joka kaupungin vuonna 1915 varsin luultavasti täytyisi ottaa, 75,000 markkaa. Tämän pääluokan kohdalla osottavat menot vähenemistä 65,149 markkaa 66 penniä.

Kaupungin virastot. Toisen pääluokan, Kaupungin virastot, kohdalla merkittiin raastuvanoikeuden rahasääntöön palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta kahdelle oikeusneuvosmiehelle yhteensä 395 markkaa 84 penniä, jota vastoin yhden oikeusneuvosmiehen palkankorotus, 41 markkaa 66 penniä, poistui. — Maistraatin ja raastuvanoikeuden yhteisten apulaisten ja palvelijain palkkausmäärärahaan tehtiin m. m. se muutos, että raatihuoneen vahtimestarin ja rengin palkkauserät, yhteensä 2,530 markkaa, siirrettiin viidenteentoista pääluokkaan, Sekalaiset menot. — Ulosottolaitoksen menot vähenivät 200 markalla. — Sekalaista nimisessä luvussa korotettiin alistettujen asiain pöytäkirjain puhtaaksikirjotusta y. m. varten olevaa määrärahaa 1,000 markalla ja ennestään ollut 1,000 markan määräraha rekisteröityjen liikkeiden korttiluettelon laatimista varten poistui. Valaistusta y. m. varten olevat määrärahat, yhteensä 11,500 markkaa, siirrettiin 500 markalla korotettuina viidenteentoista pääluokkaan, Sekalaiset menot. — Puheena olevan pääluokan menojen kokonaissumma osottaa vähenemistä 13,925 markkaa 82 penniä.

Kunnallishallinto. Kolmannen pääluokan, Kunnallishallinto, kohdalla korotettiin kaupunginvaltuuston tarverahain määrärahaa 10,000 markalla ja poistettiin valtuuston sihteerin palkankorotus 833 markkaa 33 penniä. — Rahatoimikamarin jäsenten palkkiomäärärahaa korotettiin 4,000 markalla. — Rahatoimikonttorin vuosirahansäännössä korotettiin apulaiskassanhoitajan ja vahtimestarinapulaisen palkkoja, edellistä 1,200 ja jälkimäistä 240 markalla, ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa 3,000 markalla ja verolippujen jakelua varten

olevaa palkkiota 800 markalla, jota vastoin vanhemman konttorikirjottajan palkankorotus, 400 markkaa, poistui.

Palvelusmiesten käyttäminen kaupunginhallinnossa.

Viimeksi mainitun menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto:

että kaupungin palveluksessa olevia palvelushenkilöjä, joilla nykyisen sotatilan johdosta ei ole täyttä työmäärää, on tarpeen mukaan ja kun sopivaksi katsotaan, käytettävä muilla kaupunginhallinnon aloilla; sekä

antaa rahatoimikamarin toimeksi ryhtyä tämän johdosta tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Liikennekonttorin rahasääntöön merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta vaakamestarille 220 markkaa, minkä ohessa korotettiin polttoaineita, valaistusta, vedenkulutusta ja kalustoa varten olevia määrärahoja yhteensä 3,400 markalla. Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha väheni 13,480 markalla ja kahden koneenkäyttäjänapulaisen palkkausmääräraha, yhteensä 1,575 markkaa, poistui. — Satamakonttorin menosäännössä vähenivät m. m. satamakapteenin ja satamakonttorin kirjanpitäjän kannantaprosentit, edellinen 6,860 markalla ja jälkimäinen 1,195 markalla, sekä ylimääräisten satamakonstaapelien palkkausmääräraha 2,500 markalla.

Ylimääräisten satamakonstaapelien toimet jätetään täyttämättä.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto käskeä satamakonttorin, kohta kun joku konttorin palveluksessa olevista ylimääräisistä satamakonstaapeleista eroaa toimestaan, olla tointa enää täyttämättä.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rakennuskonttorin menosääntöön merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta varastonhoitajalle 333 markkaa 34 penniä sekä korotettiin määrärahaa kesäloman hankkimiseksi työntekijöille 6,500 markalla. Virkamiesten opintomatkoja varten ollut 5,000 markan määräraha poistui.

Menettely kesäloman myöntämisessä työntekijöille.

Viimeksi mainitun menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto huomauttaa kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallituksia siitä, ettei sen seikan, että kaupunki eräin ehdoin myöntää yleisissä töissään oleville työntekijöille kesälomaa täysin palkoin, saa katsoa tietävän sitä, että ylimääräisiä työvoimia joka tapauksessa on hankittava suorittamaan lomalla olevain työtä, vaan on työhön jääneiden kunkin vuoroonsa suoritettava myöskin lomalla olevain tehtävät.

Kaupungin tilastokonttorin menosääntöön merkittiin lisäksi 3,600 markan palkkaus yhdelle amanuenssille [1]), jota vastoin ylimääräisten apulaisten palkkausta ja tarverahoja varten olevat määrärahat vähenivät, edellinen 2,100 ja jälkimäinen 1,500 markalla.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 79.

Vuosikertomusten painatusta koskeva ehdotus.

Tilastokonttorin menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto budjettivaliokunnan tekemän, asianomaisten lautakuntain ja hallitusten vuosikertomusten painatusta koskevan ehdotuksen johdosta käskeä konttorin valtuustolle antaa lausunnon ja lähemmän ehdotuksen asiasta.

Apulais-rakennustarkastajalle merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 600 markkaa. Rakennustarkastuksen tarverahat vähenivät 1,000 markalla. — Revisionilaitoksen menot lisääntyivät 800 markalla, sen johdosta että vahtimestarin palkkausta korotettiin mainitulla määrällä. Verotusvalmistelukunnan menosääntöön merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta puheenjohtajalle 525 markkaa, korotettiin palvelijaston palkkausta, siivoamista ja tarverahoja varten olevia määrärahoja yhteensä 900 markalla sekä merkittiin lisäksi 800 markkaa verotuslautakunnan puheenjohtajalle [1]) ja 1,400 markkaa verotusvalmistelukunnan huoneiston vuokraa varten. — Kunnan työnvälitystoimiston menot merkittiin pääasiallisesti kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen [2]) mukaisesti. — Kasvatuslautakunnan menosääntö merkittiin kaupunginvaltuuston ennen tekemän päätöksen [3]) mukaisesti muuten, paitsi että vuokraa, polttoaineita ja valaistusta varten merkittiin määrärahoja yhteensä 4,000 markkaa. — Helsingin kaupungin museolautakunnan menosäännössä korotettiin m. m. museonhoitajan palkkausta 800 markalla. Ennestään ollut 1,700 markan määräraha näyttelytelineiden y. m. hankkimista varten poistui. — Sosialilautakunnan menosääntöön merkittiin 150 markan palkkio sihteerin kesäloman [3]) aikaiselle viransijaiselle. Korjauskustannuksia varten olevat määrärahat vähenivät 300 markalla. — Oikeusaputoimiston tarverahain määrärahaa korotettiin 300 markalla. — Musiikkilautakunnan määrärahat merkittiin kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen [3]) mukaisesti. — Tämän pääluokan kohdalla osottavat menot 28,960 markan 1 pennin lisäännystä.

Katu- ja laiturivalaistus.

Neljännen pääluokan, Katu- ja laiturivalaistus, kohdalla vähenivät kaasuvalaistuksen, sähkövalaistuksen ja petrolivalaistuksen menot kukin 28,795 markalla, 8,955 markalla ja 23,300 markalla, jota vastoin rantasiltain ja tavaravajain ylimääräistä valaistusta varten olevat määrärahat kohosivat 3,100 markalla. Tämän pääluokan menot osottavat siis vähenemistä 57,950 markkaa.

Palolaitos.

Viidennen pääluokan, Palolaitos, kohdalla kohosivat Palkkaukset ja muut edut nimisen luvun menot 6,805 markalla, sen johdosta että Bölen paloaseman palomiehistön palkkaukset luettiin koko

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 79 ja 80. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 80. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 81.

vuodelta 1915. Samaten lisääntyivät menot luvuissa Palotalli, 25 hevosta, sekä Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus, edellisessä 5,370 markalla ja jälkimäisessä 50 markalla. — Sitä vastoin vähenivät työkaluja ja kalustoa varten olevat määrärahat 64,500 markalla. — Sekalaista nimisen luvun menot vähenivät 100 markalla. — Puheena olevan pääluokan menot osottavat siis vähenemistä 52,375 markkaa.

Poliisilaitos.

Kuudennen pääluokan, Poliisilaitos, kohdalla kokosivat lukujen Virkahuoneistojen vuokra sekä Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus määrärahat, edelliset 3,041 markalla 67 pennillä ja jälkimäiset 400 markalla, jota vastoin Sekalaista nimisen luvun menot vähenivät 2,000 markalla. Tämän pääluokan menosääntö osottaa siis lisäännystä 1,441 markkaa 67 penniä.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Seitsemännen pääluokan, Terveyden- ja sairaanhoito, kohdalla korotettiin terveydenhoitolautakunnan menosäännössä puhtaaksikirjottajan palkkausta 300 markalla ja tarverahain määrärahaa 500 markalla, minkä ohessa tuli lisäksi 1,500 markan määräraha päivystäjän palkkaamiseksi. — Lääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta nimiseen lukuun tuli lisäksi 600 markan määräraha viransijaisen palkkaamiseksi terveydenhoidontarkastajan kesäloman aikana. — Marian sairaalan talousosaston menot vähenivät 24,111 markalla 65 pennillä, pääasiallisesti sen johdosta että kuluvan vuoden menosäännössä olevain ruokarahain laskemisessa tehty virhe korjattiin. Marian sairaalan oppilaskoulun johtajattaren palkkausta korotettiin 540 markalla. — Kulkutautisairaalan menoerät kohosivat 1,697 markalla. — Sitä vastoin vähenivät Kivelän sairaalan ynnä Greijuksen lisäsairaalan menot 84,096 markalla 90 pennillä, sen johdosta että heinäkuun 1 päivänä 1915 osan sairaalan potilaista edellytettiin siirtyvän Nickbyn mielisairaalaan. — Nickbyn mielisairaalan menosääntö nojautui pääasiassa kaupunginvaltuuston asiasta aikaisemmin tekemään päätökseen [1]) ja päättyi 264,425 markkaan. — Humaliston varasairaalan menot lisääntyivät 295 markalla. — Niinikään lisääntyivät terveyspoliisin menot 645 markalla 85 pennillä ja terveystoimiston menot 229 markalla 17 pennillä. — Terveydellisten tutkimusten laboratoorin menosäännössä vähenivät kojeiden y. m. kunnossapitoa ja kirjakokoelman täydentämistä varten olevat määrärahat yhteensä 1,100 markalla. — Lihantarkastusaseman menot merkittiin pääasiassa kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemän päätöksen [2]) mukaisesti ja nousivat 96,850 markkaan. — Sekalaista nimisessä luvussa väheni kulkutautien vastustamismääräraha 4,000 markalla, minkä ohessa 14,000 markan määräraha Lapinlahden-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 85—87. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 90.

kadun [1]) lastensairaalan voimassapitoa sekä 11,000 markan määräraha Sipoossa olevan mielisairaalan ylilääkärin palkkausta varten poistuivat. — Tämän pääluokan kokonaismenojen summa osottaa lisäännystä 190,355 markkaa 64 penniä.

Eräiden määrärahain erittely.

Viimeksi mainitun pääluokan menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että asianomaisten hallitusten ja lautakuntain on erikoisrahasääntöehdotuksiaan laatiessaan niin meneteltävä, että sekalaisia menoja ja arvaamattomia tarpeita varten olevat määrärahat mikäli mahdollista eritellään ja pannaan asianomaisiin tileihin.

Vaivaishoito.

Kahdeksannen pääluokan, Vaivaishoito, kohdalle merkittiin palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta kanslianjohtajille yhteensä 750 markkaa, minkä ohessa korotettiin m. m. puheenjohtajan ja vahtimestarin palkkauksia, edellistä 1,800 ja jälkimäistä 600 markalla, hallituksen jäsenille valmistelukokouksista tulevaa palkkiota 4,800 markalla sekä tarverahain määrärahaa 2,000 markalla, jota paitsi tuli lisäksi 1,800 markkaa kassanhoitajattaren palkkaamiseksi ja 2,000 markkaa painatuskuluja varten. — Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevain laitosten yhteiset menot sekä kunnalliskodin, työlaitoksen ja Oulunkylän lastenkodin erikoismenot kohosivat yhteensä 93,207 markalla 50 pennillä. Niinpä kohosivat m. m. ruokamääräraha 57,817 markalla 50 pennillä, polttoaineiden määräraha 17,300 markalla, tarveaineiden määräraha 3,000 markalla, uutteruusrahojen määräraha 3,000 markalla ja lääkeaineiden määräraha 2,000 markalla. — Apurahat ja kustannukset laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten nimisessä luvussa kohosivat elätteelleantomääräraha 50,000 markalla, sairaanhoitomääräraha 20,000 markalla, mielenvikaisten hoitomääräraha 15,000 markalla, lääkeaineiden määräraha 2,000 markalla sekä suoranaisten avustusten määräraha 35,000 markalla. — Sekalaista nimiseen lukuun tuli lisää 18,500 markan määräraha Ryttylän miesten työsiirtolan voimassapitoa varten [2]). Pelastusarmeijalle sen pelastustoiminnan edistämiseksi myönnetyn 10,000 markan suuruisen apurahan nauttimiseen päätti valtuusto liittää ehdoiksi että, samalla kun soveltuvissa tapauksissa on tehtävä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, pelastusarmeijan tulee avunannon välttämiseksi henkilöille, jotka jo saavat sitä vaivaishoidolta, vaivaishoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tietoja avunanojan oloista sekä, sikäli kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, siitä kuukausittain ilmoittaa toimistoon rekisteröimistä varten samoin kuin avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita vaivais-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 28. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 21 ja 22.

hoitohallitus katsoo tarpeelliseksi antaa; ja maksettaisiin apurahasta kuudennes tammi-, helmi-, maalis-, huhti-, marras- ja joulukuulta kultakin, sittenkun edellä mainitun laatuiset tiedot oli vaivaishoitohallitukselle asianmukaisesti annettu. — Tämä pääluokka osottaa menojen lisääntymistä 247,957 markkaa 50 penniä.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Yhdeksännen pääluokan, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla korotettiin merikoulun vuokramäärärahaa 583 markalla 30 pennillä. — Niinikään korotettiin ylempäin käsityöläiskoulujen määrärahaa 576 markalla. Valmistavan poikain ammattikoulun menot kohosivat 13,017 markalla 32 pennillä, pääasiallisesti sen johdosta että koulun suomenkielisen osaston ensimäiselle luokalle [1]) oli järjestetty rinnakkaiskurssi ja saman osaston toiselle luokalle tulisi syyskuun 1 päivästä 1915 järjestettäväksi samanlainen kurssi. Niinikään lisääntyivät tyttöjen ammattikoulun menot 6,474 markalla 90 pennillä m. m. rinnakkaiskurssin järjestämisen johdosta tämän koulun talousosastolle [1]). — Kansakoulujen menosääntöihin merkittiin palkankorotusta 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta opettajille ja opettajattarille 15,090 markkaa 78 penniä, kalliinajanlisäystä opettajille ja opettajattarille 8,316 markkaa 70 penniä sekä lisäksi yhden opettajan palkkaus, 2,400 markkaa, ja niinikään viiden opettajattaren palkkaukset, yhteensä 9,400 markkaa. Laiminlyötyjen lasten opettajattaren lisäpalkka väheni 198 markalla 33 pennillä. Tuntiopettajain ja -opettajatarten palkkausmäärärahat vähenivät 1,200 markalla ja palvelusmiesten palkkausmäärärahat yhteensä 833 markalla 34 pennillä. Koulunjohtaja K. Verkon suomenkielisen pikkukoulunopettajaseminaarin määräraha väheni 1,000 markalla. Nimikkeen Muut kustannukset kohdalla kohosivat m. m. käsityö- ja koulukeittiötarvikkeita varten oleva määräraha 2,000 markalla, polttoaineita ja halonhakkuuta varten oleva määräraha niinikään 2,000 markalla, valaistusmääräraha 1,000 markalla, puhtaanapitomääräraha 1,000 markalla, vaatetusapumääräraha 4,000 markalla ja sekalaisten menojen määräraha 2,000 markalla, minkä ohessa tuli lisäksi 56,100 markkaa Eläintarhankadun kansakoulun opetustarvikkeita ja sisustusta varten, jota vastoin m. m. vuokramäärärahat vähenivät 6,765 markalla ja kouluhuonekalujen määräraha 4,000 markalla, minkä ohessa matkastipendimäärärahat, 3,000 markkaa, poistuivat. Kansakoulumenot kohosivat kaikkiaan 92,687 markalla 49 pennillä.

Kansakoulunopettajiston kalliinajanlisäys.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että kaupungin kansakoulunopettajille ja -opettajattarille edelleen maksetaan aikaisemmin myönnetyt kalliinajanlisäykset, kunnes kysymys heidän palkkaetujensa lopullisesta järjestämisestä on ratkaistu.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 96.

Pahantapaisten lasten turvakotien menot perustuivat kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemään päätökseen [1]) ja kohosivat 251,709 markkaan 12 penniin kuluvan vuoden menosäännön mukaisesta 202,253 markan 50 pennin määrästä. — Helsingin kaupungin kirjaston menot vähenivät 2,430 markalla. — Kansanlastentarhain määrärahat kohosivat 39,201 markalla 39 pennillä. — Työväenopiston vuosirahansääntö kohosi 52,700 markkaan. — Muut kansanvalistustarkoitukset nimisessä luvussa korotettiin Helsingin torvisoittokunnan määrärahaa 10,000 markalla ja lisäksi tuli 143,000 markkaa kaupunginorkesterin [2]) sekä 3,000 markkaa musiikkiopiston orkesterikoulun [2]) voimassapitoon. Folkteatterille aikaisemmin maksettu 3,000 markan määräraha siirrettiin ruotsalaisen teatterin kotimaiselle osastolle. Helsingin sinfoniaorkesterin määräraha 37,500 markkaa poistui.

Apurahain nauttimisehdot.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto:

että ruotsalaisen ja suomalaisen teatterin määrärahat, kumpikin 8,000 markkaa, maksetaan sillä ehdolla että kumpikin teatteri sopivina aikoina antaa vähintään kahdeksan kansannäytäntöä puolesta hinnasta;

että musiikkilautakunnan on valvottava, että apurahoihin liittyvät ehdot täytetään; sekä

että lautakunnan tulee, siinä tapauksessa että sille täten annettu tehtävä vaatii tekemään muutoksen tahi lisäyksen lautakunnan johtosääntöön, laatia ja kaupunginvaltuustolle antaa siitä ehdotus.

Menojen kokonaissumma puheena olevan pääluokan kohdalla osottaa lisäännystä 333,466 markkaa 2 penniä.

Kaupungin yleiset rasitukset.

Kymmenennen pääluokan, Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset, kohdalla vähenivät majoituskustannukset 550,820 markalla 50 pennillä, minkä ohessa tähän merkittiin palkanlisäystä majoituslautakunnan [3]) puheenjohtajalle, sihteerille, majoitusmestarille ja kielenkääntäjälle yhteensä 3,900 markkaa.

Kauppahallit.

Yhdestoista pääluokka, Kauppahallit, osottaa menojen lisäännystä 1,273 markkaa 35 penniä.

Kaupungin tekniliset laitokset.

Kahdennentoista pääluokan, Kaupungin tekniliset laitokset, kohdalla korotettiin vesijohtolaitoksen menosäännössä m. m. kontori- ja varastoapulaisten palkkausmäärärahaa 8,000 markalla, vedennostomäärärahaa 10,000 markalla, veden kemiallista puhdistusta varten olevaa määrärahaa 40,000 markalla ja tarverahoja y. m. varten olevaa määrärahaa 1,500 markalla, minkä ohessa merkittiin li-

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 98. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 100 ja seur. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 109.

säksi 5,400 markkaa putkiverkkoinsinöörin [1]) palkkaamiseksi ja 1,400 markkaa vapaakaivojen laittamiseksi, vähennettiin suodatusmäärärahaa 7,000 markalla sekä laitosten y. m. korjaus- ja kunnossapitomäärärahaa 6,000 markalla, jota paitsi poistuivat opintomatkoja y. m. varten ollut 3,000 markan määräraha ja pohjavesitutkimuksia varten ollut 10,000 markan määräraha. Uutistöitä [2]) varten merkittiin 118,300 markkaa, johon summaan myös luettiin työkalujen ja vesimittarien ostoon osotetut määrärahat, yhteensä 18,000 markkaa. Uutistöitä varten oli kuluvan vuoden menosäännössä määrärahoja 1,274,900 markkaa. Vesijohtolaitoksen menosääntö päättyi 598,773 markkaan. — Kaasulaitoksen menosäännössä kohosivat nimikkeen Valmistus kohdalla olevat määrärahat yhteensä 56,850 markalla. Sitä vastoin vähenivät uutistöiden [3]) määrärahat 484,400 markalla ja muut määrärahat, lukuunottamatta opintomatkoja y. m. varten olevaa 3,000 markan määrärahaa, joka poistui, 26,601 markalla. Vastamainittuihin muihin määrärahoihin sisältyi 20,000 markkaa kaasumittarien ostoa varten. Kaasulaitoksen menosääntö nousi 1,321,744 markkaan. — Sähkölaitoksen menosäännössä vähenivät nimikkeen Hallinto kohdalla olevat määrärahat 10,220 markalla. Sitä vastoin kohosivat käyttöä varten olevat määrärahat 242,900 markalla, johtoverkon [4]) määrärahat 7,400 markalla, mittariosaston määrärahat niinikään 7,400 markalla ja sekalaisten menojen määrärahat 2,500 markalla. Johtotyöosaston määrärahat vähenivät 3,355 markalla ja uutistöiden määrärahat 949,348 markalla 71 pennillä. Uutistöiden joukossa olivat sähkölaitoksen Sörnäsin keskusaseman uudesti rakentaminen ja sähkömittarien osto, joita varten merkittiin määrärahoja 69,000 markkaa ja 60,000 markkaa. Sähkölaitoksen menosääntö päättyi 1,692,545 markkaan. — Menojen kokonaissumma tämän pääluokan kohdalla osottaa vähennystä 2,271,824 markkaa 71 penniä.

Yleiset työt.

Kolmannentoista pääluokan, Yleiset työt, kohdalle merkittiin lukuun Rakennukset ja talot korjauksia ja kunnossapitoa varten tässä kertomuksessa aikaisemmin mainitut määrärahat 115,906 markkaa [5]). Kuluvan vuoden menosäännössä olivat vastaavat menot 241,710 markkaa. Erinäisten korjausten määräraha väheni 4,800 markalla. Uutistöitä varten merkittiin aikaisemmin mainittu määräraha, 154,800 markkaa [6]), sekä sitä paitsi 440,897 markkaa 70 penniä Nickbyssä olevaa kunnan mielisairaalaa varten, 162,900 markkaa mainitun sairaalan kaluston ostoon ja 13,000 markkaa hoitajaoppilaiden asuinhuoneistojen laittamiseksi sinne sekä 1,000,000 markkaa Sörnäsiin rakennettavaa kunnallista teurastamoa varten eli siis yh-

[1]) Ks. tätä kert. siv. 110. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 44. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 45. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 111. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 34, 37—40, 43, 96 ja 97. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 39—42 ja 85.

teensä 1,771,597 markkaa 70 penniä. Uutistöitä varten oli kuluvan vuoden menosäännössä 2,425,443 markkaa 50 penniä. Eri nimikkeen, Kiinteistöhankinta, kohdalle merkittiin 1,139,900 markkaa Vuorikadun tonttien n:ojen 6 ja 8 sekä Mikonkadun tonttien n:ojen 3 ja 4 ostoa [1]) varten, 106,000 markkaa Ryttylän maatilan [2]) ostoa varten sekä 30,000 markkaa maa-alueen ynnä rakennusten ostamiseksi Toivoniemen kasvatuslaitokselle [3]). — Kadut ja yleiset paikat nimiseen lukuun merkittiin korjauksia ja kunnossapitoa varten 72,375 markkaa [4]) kuluvan vuoden menosäännössä olevain 72,150 markan sijasta. Uutistöihin käytettäväksi merkittiin 174,900 markkaa Murtokadun [1]) tasotusta varten sekä aikaisemmin tässä kertomuksessa mainittu 311,000 markan määräraha [5]). Uutistöitä varten oli kuluvan vuoden menosäännössä 2,152,050 markkaa. — Kanavat ja viemärit nimisessä luvussa osotettiin korjauksia ja kunnossapitoa varten 58,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 50,600 markan sijasta, minkä ohessa siihen merkittiin uutistöitä varten 121,900 markkaa [6]) vastamainitun menosäännön 124,650 markan sijasta. — Teiden ja viertoteiden korjaukseen ja kunnossapitoon osotettiin 32,440 markkaa [6]) ja 25,800 markkaa [6]) kuluvan vuoden menosäännössä olevain määräin, 155,775 markan ja 35,150 markan, sijasta. — Satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten merkittiin 128,300 markkaa [7]) kuluvan vuoden menosäännön 175,000 markan sijasta. Satamain uutistöitä varten merkittiin aikaisemmin mainittu 80,000 markan määräraha [8]) sekä lisäksi 1,500 markkaa poijujen hankkimiseksi eli siis yhteensä 81,500 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 173,800 markan sijasta. — Istutukset nimiseen lukuun merkittiin nimikkeen korjaus ja kunnossapito kohdalle 191,275 markkaa [9]) sekä uutistöitä varten 33,600 markkaa [10]). Kuluvan vuoden menosäännön mukaan olivat vastaavat menot 189,350 markkaa ja 107,100 markkaa. — Puhtaanapitolaitos nimiseen lukuun merkittiin määrärahoja 382,200 markkaa [11]) aikaisemman määrän 404,400 markan sijasta. — Menot yleisestä makkien puhtaanapidosta vähenivät 1,320 markalla. — Niinikään vähenivät Työkalut ja Sekalaista nimisten lukujen määrärahat 20,275 markalla ja 4,800 markalla. — Menojen kokonaissumma tämän pääluokan kohdalla osottaa vähenemistä 1,561,779 markkaa 80 penniä.

Eläkkeet ja apurahat.

Neljännentoista pääluokan, Eläkkeet ja apurahat, kohdalla lisääntyivät menot 16,258 markalla 83 pennillä, sen johdosta että

[1]) Ks. tätä kert. siv. 46 ja seur. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 7 ja seur. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 9 ja seur. — [4]) Ks. tätä kert. siv. 45. — [5]) Ks. tätä kert. siv. 53. — [6]) Ks. tätä kert. siv. 56. — [7]) Ks. tätä kert. siv. 57 ja 58. — [8]) Ks. tätä kert. siv. 58 ja 78. — [9]) Ks. tätä kert. siv. 58. — [10]) Ks. tätä kert. siv. 61. — [11]) Ks. tätä kert. siv. 62 ja 63.

vuoden varrella oli myönnetty eläkkeitä ja apurahoja yhteensä 18,118 markkaa [1]), kun taas yhdelle henkilölle aikaisemmin myönnetty eläke sekä aikaisemmin myönnettyjä apurahoja poistui yhteensä 1,859 markkaa 17 penniä.

Sekalaiset menot.

Viidennentoista pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalla kohosivat m. m. henkikirjottajan määräraha 1,000 markalla, Bengtsårin maatilan määräraha 1,200 markalla, työntekijäin tapaturmankorvausmääräraha 1,300 markalla, puhelinmaksujen määräraha 1,000 markalla, seurahuoneen määräraha 17,100 markalla, kunnallisen keskustoimiston kannatusapu 1,000 markalla, kunnan virutushuoneiden määräraha 2,100 markalla, verotettujen varain ja muiden tulojen poistoa ja palautusta varten oleva määräraha 40,000 markalla sekä arvaamattomiin tarpeisiin kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan käytettävä määräraha 150,000 markalla. Uusina erinä merkittiin 4,100 markkaa Toivoniemen maatilaa, 4,000 markkaa käsityökoulun huoneiston vuokraa, 2,400 markkaa uusien puhelinten ostoa, 14,530 markkaa raatihuonetta [2]), 450 markkaa torien myyntipaikkain osotusta, 2,400 markkaa tilapäisten halkovarastopaikkain silmälläpitoa sekä 8,000 markkaa porvarissäädyn historian [3]) julkaisemista varten. Seuraavat määrärahat vähenivät, nimittäin Gumtähden y. m. maatiloja varten oleva 4,000 markalla, kaupungin työkunnan määräraha 18,000 markalla, kalustoa y. m. varten oleva 5,000 markalla sekä kaupungin historian julkaisemista varten oleva 4,000 markalla. Menosäännöstä poistuivat myrskynvarotussähkösanomia [3]) varten oleva 250 markan määräraha, erään Kirkkomaankadun viereisen alueen lunastusta varten oleva 37,000 markan määräraha, työttömyyslaskun toimittamiseen varattu 1,150 markan määräraha, Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön osakkeiden ostoa varten oleva 4,708,224 markan määräraha sekä yleishyödyllisen rakennustoiminnan lainarahastoa varten oleva 2,000,000 markan määräraha. Tämä pääluokka osottaa menojen vähenemistä 6,526,144 markkaa.

Ehdotus kaluston ostoa koskevassa asiassa.

Rahatoimikamarin tekemää ehdotusta, että asianomaisia hallituksia ja viranomaisia kiellettäisiin ostamasta kalustoa, ennenkuin ilmoitus siitä on kamarille tehty, ei kaupunginvaltuusto ottanut käsiteltäväksi budjetin yhteydessä, vaan jätti kamarin tehtäväksi antaa valtuustolle eri esityksen siitä.

Menettely rahavaroja tilattaessa.

Kaupunginvaltuusto päätti 1915 vuoden menosäännön vahvistamisen yhteydessä keskeä rahatoimikamarin antaa valtuustolle lausunnon ehdotuksineen sen johdosta, että oli ehdotettu otettavaksi käytäntöön semmoinen menettely, että kamari ei saa myön-

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 116—117. — [2]) Ks. tätä kert. siv. 138. — [3]) Ks. tätä kert. siv. 133.

työ rahavarain tilaukseen eikä osottaa laskuja maksettavaksi, ellei rahatoimikonttorista hankitun selvityksen avulla ole saatu varmuutta siitä, että määrärahaa tarkoitukseen on käytettävänä vahvistetun budjetin puitteissa.

Tulot. Säästö. Tulosääntöön merkittiin vuodelta 1914 säästönä 400,000 markkaa mainitun vuoden tulosäännön 500,000 markan sijasta.

Korot. Ensimäisen osaston, Korot, kohdalla laskettiin niiden lahjoitusrahastojen, joiden korot tulevat kaupungin hyväksi, Vallilan lainarahaston ja teknillisten laitosten etuantien tuottavan korkoja kunkin 1,000 markkaa, 500 markkaa ja 1,300 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden tulosääntöön oli merkitty, jota vastoin kaupungin lainaobligatsionien ja tontinlunastusten korkoja vähennettiin, edellisiä 8,500 ja jälkimäisiä 130,000 markalla. Samaten vähennettiin erinäisten korkojen määräraha 200,000 markalla. Tämä osasto osottaa siis tulojen vähennystä 335,700 markkaa.

Tontinlunastukset. Toisen osaston, Tontinlunastukset, tulomäärä väheni 300,000 markalla.

Kaupungin kiinteä omaisuus. Kolmannen osaston, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohdalla korotettiin m. m. eriä rakennusten ja talojen vuokrat 5,000 markalla, poliisin virkahuoneistojen y. m. vuokrat 2,245 markalla, kauppahallien myyntikojujen vuokrat 5,000 markalla ja Åggelbyn y. m. tiluksien maanvuokrat 1,000 markalla. Uusina erinä merkittiin kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra 4,000 markkaa ja Puutarhakadun talon n:o 4 vuokria 6,200 markkaa. Sensijaan vähenivät m. m. seurahuoneen vuokratulot 5,700 markalla ja kunnallisten työväenasuntojen vuokrat 2,100 markalla, erinäiset huoneenvuokrat 5,000 markalla, maksut kadun erilleen aitaamisesta niinikään 5,000 markalla sekä Bengtsårin maatilan tulot 2,000 markalla. — Tulojen summa osottaa tämän osaston kohdalla kohoamista 9,795 markkaa.

Tonttiverot. Neljännen osaston, Tonttiverot, tulosääntö kohosi 200 markalla.

Tuloa tuottavat oikeudet. Viidennen osaston, Tuloa tuottavat oikeudet, kohdalla vähenivät m. m. tuulaakimaksut 194,000 markalla, liikenne- ja mittausmaksut 451,000 markalla, makasiininvuokra 13,000 markalla, satamamaksut 230,000 markalla, siltamaksut 8,000 markalla ja ulkomaalaisten suoritettavat maksut ruokatavarain myynnistä aluksista 1,300 markalla, jota paitsi Vanhankaupungin myllyn vuokra, 2,700 markkaa, poistui. Tämä osasto osottaa tulojen vähenemistä 900,600 markkaa.

Sekalaiset tulot. Kuudennen osaston, Sekalaiset tulot, kohdalla kohosivat m. m. henkilökohtainen vaivaismaksu 5,000 markalla, Kivelän ja Humaliston sairaalain sairaanhoito, edellinen 3,000 ja jälkimäinen 4,500 markalla, tulot terveydellisten tutkimusten laboratoorista 2,000

markalla, lihantarkastusaseman tulot 135,000 markalla, työlaitoksen tulot 5,000 markalla, korvaus köyhäin ylläpidosta 25,000 markalla ja koiravero 3,000 markalla. Uusina erinä merkittiin m. m. sairaanhoidosta Nickbyn mielisairaalassa 20,000 markkaa, tuloja kaupunginorkesterista 63,000 markkaa ja työväenopiston sisäänkirjotusmaksuja 1,600 markkaa. Seuraavat erät vähenivät, nimittäin tulot sairaanhoidosta Marian sairaalassa 5,000 markalla, vaivaishoidon suoritettava korvaus varattomain sairaiden hoidosta Marian y. m. sairaaloissa niinikään 5,000 markalla, vaivaishoidon suoritettava korvaus mielenvikaisten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa 35,000 markalla, tulot kotien desinfioimisesta 10,000 markalla, kaupungin työkunnan tulot 24,000 markalla, rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavat maksut 30,000 markalla ja majoituksen korvaus 555,340 markalla. Tämä osasto osottaa tulojen vähenemistä 394,894 markkaa.

Valtioavut.

Seitsemännen osaston, Valtioavut, kohdalle merkittiin valmistavan poikain ammattikoulun apumaksu 6,049 markkaa 99 penniä suuremmaksi kuluvan vuoden tulosäännössä olevaa määrää. Sensijaan vähenivät kansakoulujen apumaksut 216,913 markalla 30 pennillä ja kasvatuslaitosten valtioapu 7,900 markalla 42 pennillä sekä kaupungin osuus paloviinaverosta 8,000 markalla.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Kahdeksannen osaston, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla kohosi Vesijohtolaitos nimisessä luvussa m. m. erä vedenmyynti 70,000 markalla, jota vastoin korvaus vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m. väheni 7,000 markalla ja voitto suoritetuista johtotöistä 5,000 markalla. — Kaasulaitos nimisessä luvussa kohosi erä korvaus yksityiskulutuksesta 146,870 markalla, jota vastoin erät katuvalaistuksen korvaus, tulot lisätuotteista ja voitto suoritetuista töistä vähenivät kukin 28,795 markalla, 97,700 markalla ja 40,000 markalla. — Sähkölaitos nimisessä luvussa kohosi erä raitiotiekäytön korvaus 100,000 markalla, jota vastoin erät katuvalaistus, korvaus yksityiskulutuksesta ja voitto johtotöistä vähenivät kukin 8,955 markalla, 134,000 markalla ja 22,000 markalla. — Tulojen kokonaissumma tämän osaston kohdalla osottaa vähenemistä 26,430 markkaa.

Puhtaanapitolaitos.

Yhdeksännen osaston, Puhtaanapitolaitos, kohdalla kohosivat erät talonomistajain maksut ja tulo myydystä lannasta, kumpikin 5,000 markalla, jota vastoin erä kaupungin maksut omien talojensa puolesta väheni 880 markalla.

Lainat.

Kymmenennen osaston, Lainat, kohdalla osotettiin 1911 vuoden obligatsionilainasta Nickbyn mielisairaalaa varten 440,897 markkaa 70 penniä, mainitun sairaalan kalustoa varten 162,900 markkaa, kunnan teurastamoa varten 1,000,000 markkaa, Murtokadun raken-

nuskustannuksiin 1,311,000 markkaa ja Ryttylän maatilan ostoon 106,000 markkaa sekä, lisätyn kaupunginvaltuuston päätöksestä riippuen, hoitajaoppilaiden asuinhuoneistojen sisustamiseksi Nickbyn mielisairaalaan 13,000 markkaa, lisäykseksi mainitun sairaalan kalustomäärärahaan 27,100 markkaa, vesijohdon laajentamiseen 118,300 markkaa, kaasumittarien ostoon 20,000 markkaa, kaasulaitoksen Sörnäsissä olevan keskusaseman uudestirakentamiseen 69,000 markkaa ja sähkömittarien ostoon 60,000 markkaa sekä lisäystä Hakaniementorin kauppahallin rakennusmäärärahaan 50,000 markkaa eli siis yhteensä 3,378,197 markkaa 70 penniä. Sen ohessa merkittiin kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle otettuna lainana kaupungin vakinaisissa tuloissa sotatilan johdosta syntyvän vajauksen täyttämiseksi enintään 1,000,000 markkaa.

Verotus. Yhdennentoista osaston, Verotus, kohdalle merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä verotettava määrä 6,840,607 markan 32 pennin suuruisena 1914 vuoden tulosäännön 5,893,264 markan 76 pennin sijasta.

C. Muut asiat.

Ratkaisemattomat asiat. Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diariin kirjotettujen, joulukuun 31 päivänä 1913 ratkaisematta olevain asiain luetteloa [1]) päätti [2]) valtuusto diariin lisäksi otettavaksi neljä lähemmin mainittua asiaa.

Kaupungin uuden rakennusjärjestyksen ehdotus. Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 19 päivänä 1909 valinnut [3]) kolme henkilöä yksissä neuvoin maistraatin kanssa tarkastamaan kaupungin voimassa olevia rakennusjärjestyksiä, antoi asiaa varten asetettu komitea joulukuun 29:ntenä 1913 päivätyn mietinnön [4]) ehdotuksineen:

1) Helsingin kaupungin rakennusjärjestykseksi;

2) Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotonttien rakennusjärjestykseksi; ynnä

3) Määräyksiksi rakennuspiirustusten laadinnassa noudatettavasta merkitsemistavasta sekä rakennuspiirustusten koosta.

Komitea esitti, että kaupunginvaltuusto ottaisi mainitut ehdotukset tarkastettavakseen sekä lähettäisi ne asiasta antamansa lausunnon kera maistraattiin edelleen käsiteltäviksi.

Puheena olevain ehdotusten perusteluissa lausui komitea m. m. seuraavaa:

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 37 §. — [3]) Ks. 1909 vuod. kert. siv. 115. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 88 vuodelta 1913.

Helsingissä voimassa olevat rakennussäännökset olivat nykyään koottuina osin kaupungin yleiseen, toukokuun 3 päivänä 1895 vahvistettuun rakennusjärjestykseen, osin erinäisiin tuon tuostakin annettuihin erikoisrakennusjärjestyksiin. Vaikka yleinen rakennusjärjestys oli ollut voimassa ainoastaan noin kahdeksantoista vuotta ja muut siihen liittyvät rakennusjärjestykset niinikään olivat varsin myöhäiseltä ajalta, olivat nämä määräykset käytännössä jo osottautuneet osittain vanhettuneiksi eivätkä vastanneet kaupungin viimeaikaisen nopean kehityksen asettamia vaatimuksia. Kaupunginasemakaavataiteen alalla oli uusia periaatteita tunkenut esiin. Oli tullut käytäntöön uusia apuneuvoja, uusia rakennetapoja ja uusia rakennusaineita, jotka viime vuosikymmeninä olivat tuntuvasti vaikuttaneet rakennusteknikkaan. Oli erittäin tärkeää, että kaupungin rakennusoloja koskevat määräykset seurasivat uudenaikaisen kehityksen mukana sekä sovitettiin muuttuneiden olojen mukaan. Erinäiset asiasta voimassa olevat yksityiskohtaiset määräykset olivat käytännössä osottautuneet epäselviksi, mikä seikka oli suuressa määrin vaikeuttanut rakennustarkastusta ja lisännyt rakentavan yleisön halua kiertää rakennusjärjestyksen määräyksiä. Epäselväin ja epätarkoituksenmukaisten määräysten johdosta oli m. m. Helsinginnientä varten annetun erikoisrakennusjärjestyksen tarkoitus suurelta osalta jäänyt saavuttamatta. Miellyttäväin ja hauskain yhdenperheentalojen sijasta kohosi siellä vuokrakasarmi toisensa vierelle todistuksena rakennusjärjestyksen puutteellisuuksista.

Voimassa olevia määräyksiä vastaan kävi muistuttaminen sitäkin, että ne osittain tarpeettomasti rasittivat tontinomistajaa olematta kauneusaistin, terveyden taikka rakenteen vaatimusten perustelemia, kun taas toiselta puolen eräät määräykset soivat rakennuttajalle suurempaa vapautta kuin terveydenhoidon ja paloturvallisuuden kannalta kävi päinsä. Niinpä näyttivät yleisen rakennusjärjestyksen määräykset kerrosluvusta, muurien vahvuudesta, yhteisten pihamaiden järjestämisestä sekä portaiden leveysmitoista liian turhantarkoilta, jota vastoin taas rakennustarkastusta ja rakennuskonstruktioita koskevia määräyksiä ei käynyt katsominen kyllin tehokkaiksi. Ne ankarammat määräykset, jotka terveydellisten vaatimusten varteen ottamiseksi oli saatettu voimaan Töölön kaupunginosassa, olivat osottautuneet liiallisiksi, ja mainittujen rajoittavain säännösten tarkoitus oli osin jäänyt saavuttamatta sekä tuottanut rakennuttajille liian suuria vaikeuksia ja kustannuksia.

Puute nykyään voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä oli sekin, ettei se edellyttänyt järkiperäisesti järjestettyä rakennustarkastusta. Kun sellainen tarkastus nyttemmin oli aikaansaatu kaupunginvaltuuston toukokuun 14 päivänä 1912 tekemän päätök-

sen johdosta, vaati tämäkin seikka uudestilaatimaan ja täydentämään tähän kuuluvia rakennusjärjestyksen määräyksiä.

Tehtäväänsä täyttäessään oli komitea käytännössä saavutetun kokemuksen pohjalla sekä myös huomioon ottamalla tähän alaan kohdistuvan ulkomaisen lainsäädännön ja erinäisissä Keskieuropan suuremmissa kaupungeissa viime aikoina laaditut rakennusjärjestykset koettanut, mikäli mahdollista, täyttää nykyään voimassa olevain rakennusjärjestysten aukot sekä poistaa niiden käytön ilmituomat puutteellisuudet, minkä ohessa komitea oli, kun tarpeelliseksi oli huomattu, laatinut määräykset selvempään ja täsmällisempään muotoon. Komitea oli silmämääräkseen asettanut, että oli välttämätöntä niin pitkälle kuin suinkin säilyttää yksityisen toimintavapaus tonttien rakentamisessa sekä varata mahdollisuus näiden edulliseen käyttämiseen mahdollisimman laajassa mitassa. Ainoastaan sellaisia rajotuksia, jotka komitean mielestä olivat olleet yleisen edun kannalta ehdottomasti tarpeelliset, oli komitean ehdotuksiin pantu. Komitea oli yhteen ainoaan rakennusjärjestykseen koonnut kaikki nykyään tarpeelliset kaupunkia koskevat rakennusmääräykset, lukuunottamatta tehdas-, makasiini- ja varastotontteja koskevia, jotka edelleenkin oli pantu erikoiseen rakennusjärjestykseen. Tällä tavoin kodifioimalla oli asiasta voimassa olevat laajat yksityiskohtaiset määräykset saatu selväpiirteisemmiksi. Nykyään voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä noudatetun aineenryhmityksen oli komitea kuitenkin katsonut käyvän pääasiassa pysyttäminen.

Nykyaikaisissa ulkomaisissa rakennusjärjestyksissä oli viime aikoina ruvettu yhä enemmän käyttämään asemakarttoja lakitekstiä valaisevina liitteinä, joten rakennusjärjestykset oli saatu selväpiirteisemmiksi ja tuntuvasti yksinkertaisemmiksi. Kehittyneemmissä oloissa oli nimittäin eräiden rakennusmääräysten muodostelu, erittäinkin semmoisten, jotka koskivat ainoastaan jotakin kaupunginalueen osaa, käynyt sangen laajasanaiseksi ja lakiteknilliseltä kannalta miltei mahdottomaksi, jota vastoin viittaamalla karttaan voi täysin selvästi ja tarkasti määritellä säännöksen sisällyksen. Komiteakin oli turvautunut tähän käytännölliseen keinoon saadakseen selvempään ja mutkattomampaan muotoon ehdotuksessaan olevat määräykset sen kaupunginalueen osan rajoista, johon sai rakentaa ainoastaan tulenkestävästä aineesta, sekä samaten mikäli koski tontille teetettävän rakennuksen laajuutta ynnä alueita, joihin oli määrätty laitettaviksi erikokoisia pihamaita. Tekstissä oli kulloinkin viitattu ehdotuksen oheiseen komitean toimesta laadittuun, tarkoin nykyään voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaiseen karttaan, joka muun ehdotuksen kera olisi senaattiin lähetettävä vah-

vistettavaksi samalla tavalla kuin itse tekstikin. Jos asianmukaisesti vahvistettuun kaupunginasemakaavaan vastedes tehtiin jokin kartassa osotettujen alueiden rajoihin ja siten välillisesti rakennusjärjestyksen tekstiin vaikuttava muutos, oli tietenkin maistraatti velvollinen asianmukaisella tavalla hankkimaan vastaavan muutoksen rakennusjärjestykseen kuuluvaan karttaan.

Voimassa olevan rakennusjärjestyksen uudistustyössä oli komitea myös ottanut huomioon k. senaatin asettaman komitean laatiman ja mainitun komitean helmikuun 7 päivänä 1912 antamassa mietinnössä esitetyn ehdotuksen maamme kaupunkien rakennussäännöksi. Tästä komitean ehdotuksesta, joka aineen ryhmitykseen nähden likeisesti liittyi Helsingin kaupungin rakennusjärjestykseen, oli komitea ottanut useita säännöksiä, joiden oli osin asialliselta ja osin muodolliselta kannalta katsottu tietävän parannuksia. Niinpä oli laadittaessa kaupunginasemakaavaa, tonttijakoa ja tonttikirjaa, tontinmittausta, laskujohtoja, aitausta, rakennuspiirustuksia, tulisijoja ja teatterirakennuksia y. m. koskevia määräyksiä mainitun hallituksenkomitean ehdotus pantu pohjaksi. Komitealta ei ollut jäänyt huomaamatta, että sen ehdotus tämän johdosta oli tullut sisältäneeksi erinäisiä yleisen lain ja hallinnollisen lainsäädännön alaa koskettavia määräyksiä, joilla sopivammin olisi sijansa kaupunginasemakaavalaissa tahi yleisessä rakennussäännössä. Kun kuitenkin näitä kaupunkien rakennuslainsäädännön välttämättömiä osia vielä puuttui eikä niitä, lainsäädännön alalla nykyään vallitsevan seisahdustilan johdosta, ollut lähiaikoina odotettavana, oli näyttänyt tarkoituksenmukaisemmalta tänä väliaikana täydentää paikallista rakennusjärjestystä tämän laatuisilla määräyksillä. Tältä kannalta kävi komitean nyt ehdottamaa rakennusjärjestystä katsominen väliaikaiseksi ja tarkoitetuksi olemaan voimassa ainoastaan siksi, kunnes asianmukainen lainsäädäntötoimenpide tällä alalla saatiin aikaan.

Kaupunginvaltuusto käsitteli asiaa useassa eri kokouksessa [1]) ja palautti sen komiteaan, jonka tuli valtuustolle antaa lausunto sekä lähemmin muodostella valtuuston periaatteessa hyväksymät muutosehdotukset. Samalla päätti valtuusto lisätä komiteaa valitsemalla siihen herrat Tarjanteen ja Lindbergin.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli komitean varajäseniksi valinnut [2]) herrat Lindahlin ja Eskolan, antoi komitea lokakuun 16:ntena päivätyn mietinnön n:o 2 [3]) tarkistettuine, 138 §§ käsittävine ehdotuksineen kaupungin uudeksi rakennusjärjestykseksi.

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 36 §, maalisk. 17 p. 2 §, maalisk. 24 p. 31 §, maalisk. 31 p. 4 § ja huhtik. 7 p. 16 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 37 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 61.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto puolestaan vastamainitun ehdotuksen moniain siihen tehdyin muutoksin sekä ehdotukset Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotonttien uudeksi rakennusjärjestykseksi ynnä määräyksiksi rakennuspiirustusten laadinnassa noudatettavasta merkitsemistavasta sekä rakennuspiirustusten koosta vähäisin oikaisuin. Niinikään hyväksyi kaupunginvaltuusto edellä mainitun kartan eräin oikaisuin ja lisäyksin. Ehdotukset ja kartta oli lähetettävä maistraattiin muuta toimenpidettä varten.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto komitean esityksestä:

maistraatilta anoa sen suuntaista toimenpidettä että, kunnes kysymys maistraatin asiantuntemuksen lisäämisestä rakennusteknillisessä suhteessa on lainsäädäntötietä järjestetty, maistraatti vuodeksi kerrallaan kutsuisi kaksi rakennusammatissa taitavaa ja kokenutta miestä olemaan saapuvilla maistraatissa käsiteltäessä suurempaa ammattitietoa vaativia rakennusasioita sekä sellaisista asioista antamaan lausuntoja;

taata näille asiantuntijoille ja heidän varamiehilleen tehtävästään kohtuullista, kaupungin maksettavaa korvausta sen määrän, minkä kaupunginvaltuusto vastedes maistraatin ehdotuksesta näkee hyväksi vahvistaa;

maistraatille huomauttaa olevan tarpeellista perin pohjin uudistaa läänin kuvernöörin ja maistraatin yksissä neuvoin joulukuun 17 päivänä 1906 vahvistamat, hissien rakentamisesta ja käytöstä nykyään voimassa olevat määräykset; sekä

sen johdosta että kaupungin uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen 37 § oli laadittu seuraavaksi: „Rakennettavaksi lunastettu tontti on määrätyssä järjestyksessä rakennettava sen ajan kuluessa ja sen uhalla, kuin kauppakirjassa on määrätty", lähettää kysymyksen määräysten panemisesta kauppakirjaan epäterveellisen keinottelun estämiseksi rakennettaviksi myydyillä tonteilla rahatoimikamariin lähemmin valmisteltavaksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1911 antanut [2]) rahatoimikamarin tehtäväksi kaupungin yleisten töiden hallituksen mieltä kuultuaan ottaa harkittavaksi kysymyksen Floratien varrella Kaavi- ja Toivokadun välillä sekä Sallin- ja Kaavinkadun varrella sijaitsevain tonttien vöimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamisesta, jolloin tarpeellista huomiota myös olisi pantava samassa korttelissa Läntistä viertotietä päin

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 22 §. — [2]) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 101.

sijaitsevain tonttien rakennuskysymykseen, antoi kamari esityksen [1]) asiasta.

Asiaa esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti Eläintarhan alueeseen rajottuvain korttelien n:ojen 520—525 huvilatonttien nykyään voimassa olevat erikoiset rakennusmääräykset kumottaviksi sekä näiden tonttien rakentamisessa noudatettavaksi XIV kaupunginosan tonttien rakentamisesta voimassa olevia yleisiä määräyksiä, ja oli muutos pantava toimeen kaupungin voimassa olevain rakennusmääräysten uudistamisen yhteydessä siten että, koska muutos ei välittömästi vaikuttanut valtuuston hyväksymän kaupungin uuden rakennusjärjestysehdotuksen tekstiin, tarpeellinen oikaisu tehtäisiin rakennusjärjestykseen liittyvään ja niinikään hyväksyttyyn karttaan.

Lausunto tonttien yhteenrakentamisesta.

Maistraatin vaatimaksi lausunnoksi leskirouva A. Garoffin hakemuksen johdosta saada yhteenrakentaa Töölönkadun varrella korttelissa n:o 446 sijaitsevat tontit n:ot 13 ja 15 päätti [3]) kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä mainittuun hakemukseen.

Pitennetty tonttien rakennuttamisaika.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennettyä aikaa seuraavain tonttien rakennuttamiseen:

toukokuun 1 päivään 1915:

puutarhuri J. Rannikolle Porvoonkadun varrella korttelissa n:o 388 sijaitsevaan tonttiin n:o 55 nähden [4]);

heinäkuun 27 päivään 1915:

Speranski osakeyhtiölle Speranskitien varrella korttelissa n:o 228 sijaitsevaan tonttiin n:o 7 nähden [5]);

lokakuun 1 päivään 1915:

rakennusmestari E. Haavistolle Armfelttien varrella korttelissa n:o 218 sijaitsevaan tonttiin n:o 16 nähden [6]);

tammikuun 1 päivään 1916:

osakeyhtiö Lylylle Roosavillakadun varrella korttelissa n:o 485 sijaitsevaan tonttiin n:o 19 nähden [7]);

maaliskuun 1 päivään 1916:

rakennusmestari A. F. Koskivirralle ja sementtityöntekijä J. Pirjolalle Runebergkadun varrella korttelissa n:o 412 sijaitsevaan tonttiin n:o 6 nähden [8]);

kesäkuun 1 päivään 1916:

tilanomistaja A. Juseliukselle Pääskylänkadun varrella korttelissa n:o 285 sijaitsevaan tonttiin n:o 5 nähden [9]);

---

[1]) Rtk. kirj. marrask. 5 p. n:o 714. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 20 §. — [3]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 2 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 29 §. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 26 §. — [6]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 31 §. — [7]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 7 §. — [8]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 33 §. — [9]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 9 §.

kesäkuun 8 päivään 1916:

talonomistaja J. W. Wåhrdströmille Porthaninkadun varrella korttelissa n:o 333 sijaitsevaan tonttiin n:o 14 nähden [1]); sekä

heinäkuun 16 päivään 1916:

puutavarakauppias J. A. Janssonille Kulmalankadun varrella korttelissa n:o 286 sijaitsevaan tonttiin n:o 5 nähden [2]).

Kaupunginvaltuuston istuntosalin käyttäminen.

Musiikkilautakunnan esitykseen, että lautakunta oikeutettaisiin käyttämään pörssitalossa olevaa kaupunginvaltuuston istuntosalia lauantaisin ja sunnuntaisin n. s. helppotajuisten konserttien pitoon, valtuusto myöntyi [3]), sillä ehdolla että sali konserttien jälkeen jälleen pantiin asianmukaiseen kuntoon.

Lisäys tilastokonttorin johtosääntöön.

Tilastokonttorin esityksestä [4]) päätti [5]) kaupunginvaltuusto konttorille huhtikuun 25 päivänä 1911 vahvistamansa johtosäännön 2 §:ään liitettäväksi seuraavan uuden momentin:

9) vuosittain ennen maaliskuun umpeen menemistä kaupunginvaltuustolle antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna.

Kunnan työnvälitystoimiston asettaminen vakinaiselle rahasäännölle sekä toimiston uusi johtosääntö.

Kirjelmässä [6]) lokakuun 7 päivältä 1913 mainitsi kunnan työnvälitystoimiston johtokunta m. m., että kunnan työnvälitystoimisto, joka avattiin tammikuun 12 päivänä 1903, oli kaiken aikaa toiminut väliaikaisena laitoksena. Tosin oli johtokunta vuosina 1907 ja 1909 kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle, mutta valtuusto oli esitykset hylännyt sillä perustuksella, että uusi laki työnvälityksen järjestämisestä maassa oli silloin tekeillä. Vaikkakin eduskunta oli hyväksynyt lakiehdotuksen työnvälityksen järjestämisestä, näytti sen voimaanastuminen siirtyneen epämääräiseen tulevaisuuteen. Tähän nähden ei johtokunnan mielestä enää ollut syytä pitää laitosta, joka oli menestyksellä toiminut yli kymmenen vuoden, väliaikaisella kannalla.

Toimiston merkitys yleishyödyllisenä laitoksena kunnan asukkaille, sen tehtävä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasottamisessa ja taistelussa työttömyyttä vastaan oli niin yleisesti tunnettu, ettei johtokunta pitänyt tarpeellisena siitä yksityiskohtaisemmin tehdä selkoa, vaan esitti ainoastaan muutamia tietoja toimiston liikkeestä. Jo toimiston ensimäisen vuoden tulosta oli pidettävä hyvin tyydyttävänä, sillä työnhakijain sekä tarjottujen ja täytettyjen paikkain luku nousi jo silloin huomattavaan määrään. Kymmenvuotisena toimikautena oli toimiston liike kasvanut enemmän kuin kaksinkertaiseksi. Miespuolisen työvoiman välitys, lukuun-

---

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 8 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 15 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 25 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 42. — [5]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 26 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

ottamatta ravintolapalvelijain ja merimiesten välitystä, joista ammattitoimistot huolehtivat, oli jo nykyään miltei kokonaan kunnan työnvälitystoimiston hallussa. Naispuolisenkin työvoiman välitys oli viime vuosina jo saavuttanut sellaisen laajuuden, että oli hyviä toiveita yksityisten välityskonttorien toiminnan rajottamisesta verrattain vähiin.

Johtokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi asettaa Helsingin kunnan työnvälitystoimiston 1914 vuoden alusta vakinaiselle kannalle.

Sosialilautakunnan ja rahatoimikamarin annettua lausunnot [1]) asiasta myöntyi [2]) kaupunginvaltuusto kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan esitykseen, minkä ohessa valtuusto vahvisti seuraavan uuden johtosäännön:

Helsingin kunnan työnvälitystoimiston johtosääntö.

1 §.

Helsingin kunnan työnvälitystoimiston tarkoituksena on hankkia työnhakijoille soveliasta tointa ja työnantajille mahdollisen parasta, riittävää työvoimaa. Toimisto välittää työvoimaa kaikille työaloille, hankkien mahdollisuuden mukaan paikkoja kaikkiin ammatteihin kuuluville sekä mies- että naispuolisille työntekijöille, kuten palvelijoille, kauppa-apulaisille j. n. e.

2 §.

Toimistossa pidetään kaksi osastoa, toinen miespuolisen ja toinen naispuolisen työvoiman välittämistä varten. Erityisiä osastoja voidaan järjestää myöskin eri ammattilaisille tai ammattiryhmille.

3 §.

Välitys on kaupungin henkikirjoissa oleville työnantajille ja työntekijöille maksuton. Ulkokuntalaisten on toimistolle suoritettava 50 pennin sisäänkirjotusmaksu.

Välittäessään työvoimaa muulle paikkakunnalle on toimiston velvoitettava asianomainen työnantaja, siinä tapauksessa ettei hän ota luokseen lähetettyä työntekijää työhön, korvaamaan tämän matkakulut meno- ja paluumatkalta, jollei työnantajan ja työntekijän kesken muuta sopimusta tehdä.

4 §.

Toimiston hallituksena on kaupunginvaltuusmiesten valitsema johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä neljä jäsentä ja neljä varajäsentä, joista kaksi jäsentä ja kaksi varajäsentä on työnantajia ja samoin kaksi kumpiakin työntekijöitä.

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valitsevat kaupunginvaltuusmiehet, sosialilautakunnan ehdotuksesta, vuosittain. Johtokunnan jäsenet valitaan

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 31 §. Ks. myös tätä kert. siv. 80 ja 81.

kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja eroaa niistä puolet, yksi työnantaja ja yksi työntekijä, sekä vakinaisista että varamiehistä vuoron mukaan. Vuosittain ennen marraskuun 1 päivää kehoittaa johtokunta Helsingin työväenyhdistyksiä yhtäältä ja työnantajain yhdistyksiä toisaalta esittämään valtuusmiehille ehdokkaita johtokunnan jäseniksi.

5 §.

Johtokunnan tehtävänä on:
hoitaa toimiston hallintoa kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaisesti;
vahvistaa toimistolle järjestyssäännöt;
määrätä toimiston aukioloaika ja työjärjestys;
valvoa, että toimisto toimii säännöllisesti ja johtosääntönsä sekä johtokunnan määräysten mukaisesti;
vuosittain syyskuun kuluessa valmistaa ja rahatoimikamarille jättää ehdotus toimiston seuraavan vuoden meno- ja tulosäännöksi; sekä
vuoden loputtua antaa kaupunginvaltuusmiehille kertomus toimiston toiminnasta.

6 §.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta niin usein kuin tarve vaatii. Kokouksissa pidetään pöytäkirjaa, johon käsiteltävinä olevat asiat ja tehdyt päätökset merkitään ja jonka toimiston johtaja laatii. Päätöksen tekemisessä pitää yhtä monen työnantaja- kuin työmies-jäsenen aina olla osallisena. Jos tarvitaan, määrätään arvalla, kenen asianomaisesta ryhmästä on pysyttävä äänestyksestä poissa.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja kaksi jäsentä on saapuvilla.

7 §.

Toimistoa hoitaa johtaja ja tarpeellinen määrä apulaisia.

Toimistonjohtajan ottavat kaupunginvaltuusmiehet johtokunnan esityksestä molemmin puolin varatuin kuuden kuukauden irtisanomisehdoin.

Toimistonapulaiset ottaa ja erottaa johtokunta molemmin puolin varatuin yhden kuukauden irtisanomisehdoin.

8 §.

Johtajan tulee:
johtaa ja jakaa toimiston työt;
hoitaa juoksevia välitysasioita koskeva kirjeenvaihto;
hoitaa laitoksessa kannetut varat sekä näistä neljännesvuosittain tehdä tili rahatoimikamarille;
hoitaa toimiston kirjanpito;
pitää laitoksen välitystoimesta syntyneet tilastoainekset asianmukaisessa järjestyksessä;
vuosittain syyskuun alkupuoliskolla johtokunnalle antaa toimiston seuraavan vuoden meno- ja tulosääntöehdotus;
sekä kuukausittain johtokunnalle antaa kertomus toimiston toiminnasta lähinnä edellisenä kuukautena että myös laatia ehdotus johtokunnan vuosikertomukseksi; niin myös
pitää pöytäkirjaa johtokunnan kokouksissa sekä laatia ja varmentaa johtokunnan päättämät kirjelmät.

9 §.

Toimistonapulaisten tulee noudattaa johtokunnan antamia määräyksiä sekä toimistonjohtajan ohjeita.

10 §.

Jos joku kaupungin virasto pyytää toimistolta sen alaan kuuluvia tietoja, on niitä sille viivyttelemättä annettava.

11 §.

Toimisto osottaa työnhakijoille työpaikkoja siinä järjestyksessä, kuin ilmoittaminen on tapahtunut, kuitenkin ensi kädessä kaupungin henkikirjoissa oleville työttömille ja niistä lähinnä sellaisille, joilla on perhettä huolehdittavana. Työpaikkaa osottaessa on otettava huomioon ne toivomukset, joita työpaikantarjooja ja työnhakija ovat esittäneet.

Toimistoon ilmoittautuessa kysellään työpaikanhakijalta ne tiedot, mitkä johtokunnan vahvistamiin kaavoihin tarvitaan. Hakijan yhteiskunnallisia mielipiteitä ja kunniantuntoa loukkaavia kysymyksiä ei toimistossa saa hakijalle tehdä. Työvoimanhakijalta pyydetään myös tilastokaavoihin tarvittavat tiedot.

12 §.

Ellei työpaikanhakija ole toimiston välityksellä saanut työtä, voidaan hänelle siitä antaa toimistosta todistus.

13 §.

Lakon tai työsulun tiettävästi vallitessa jossakin ammatissa tai työpaikassa tulee toimiston ilmoittaa tämä työnhakijan tiedoksi.

14 §.

Valituksia toimiston toimintaa vastaan voi, kirjallisesti laadittuna, jättää johtokunnan puheenjohtajalle ja on sitten hänen asiansa esittää ne johtokunnan ratkaistaviksi.

Kasvattilasten hoito.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan tammikuun 21 päivänä 1913 asettanut [1] erikoiskomitean edelleen valmistelemaan kasvattilasten hoitokysymystä, antoi komitea toukokuun 19:ntenä päivätyn mietinnön [2] asiasta ehdotuksineen Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnan johtosäännöksi ja kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevaksi uudeksi säännöksi.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti [3] kaupunginvaltuusto asiasta hankkia rahatoimikamarin, vaivaishoitohallituksen ja kansanlastentarhain johtokunnan lausunnot.

Vastamainittujen viranomaisten annettua vaaditut lausunnot [4] palautettiin [5] asia komiteaan.

Komitea antoi sitten lokakuun 22:ntena päivätyn mietinnön n:o 2 [6] sekä esitti, että kaupunginvaltuusto m. m. päättäisi:

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 212 ja 214. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39. — [3]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 56 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 14 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 69.

kasvatuslautakunnalle vahvistaa mietinnön oheisen johtosääntöehdotuksen;

puolestaan hyväksyä ja läänin kuvernöörille tehdä anomuksen mietinnön oheisen, kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevan sääntöehdotuksen vahvistamisesta; sekä

antaa kasvatuslautakunnan toimeksi heti julistaa lautakunnan ammattiholhoojan-, kamreerin- ja lääkärinvirat haettaviksi lautakunnalta kolmenkymmenen päivän kuluessa sekä sittemmin kaupunginvaltuustolle lähettää hakukirjat ehdotuksineen virkain täyttämiseksi, ollen virkoihin astuttava tammikuun 1 päivänä 1915.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto komitean esityksen muuten, paitsi että kasvatuslautakunnan johtosääntöehdotukseen tehtiin eräitä muutoksia. Siten vahvistettu johtosääntö ja hyväksytty sääntö olivat seuraavat:

Kasvatuslautakunnan johtosääntö.

Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnan johtosääntö.

I luku.

I. Kasvatuslautakunnan tehtävä ja järjestys.

1 §.

Kasvatuslautakunnan tehtävänä on, sillä tavoin kuin tässä johtosäännössä sanotaan, Helsingin kaupungissa toimittaa yhteiskunnan asiana olevaa lasten- ja nuorisonhoitoa, sikäli kuin se lain tahi erityisten määräysten mukaan ei ole muun viranomaisen velvollisuutena.

2 §.

Kasvatuslautakuntaan kuuluu kuusi jäsentä, jotka kaupunginvaltuusto valitsee. Jäsenistä tulee yhden olla vaivaishoitohallituksen jäsen tahi virkailija. Vaalit toimitetaan joulukuulla sinä vuonna, jonka päättyessä tehtävään on ryhdyttävä, ja ovat voimassa kolme kalenterivuotta. Ensi kerralla valituista jäsenistä pitää kahden arvalla luopua ensimäisen vuoden ja yhtä monen toisen vuoden päättyessä.

Lautakunnan tulee hyvissä ajoin ennen jäsenen toimikauden päättymistä siitä ilmoittaa kaupunginvaltuustolle. Ilmoitus on niinikään tehtävä, kun jäsen eroaa ennen toimikautensa umpeenmenemistä, ja valittakoon toinen hänen sijaansa jälellä olevaksi ajaksi.

3 §.

Sittenkun kasvatuslautakunnan jäsenten vaali on toimitettu, valitsee kaupunginvaltuusto heidän keskuudestaan puheenjohtajan lähinnä seuraavaksi vuodeksi. Jos puheenjohtaja eroaa vuoden varrella, on toinen puheenjohtaja valittava hänen sijaansa.

4 §.

Kun kasvatuslautakunta toimii kansakoulujohtokuntana, on sen kokoon-

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 21 §. Ks. myös tätä kert. siv. 81 ja 192.

panoon ja puheenjohtajan vaaliin nähden noudatettava mitä voimassa olevat asetukset siinä kohden kansakoulujohtokunnasta säätävät.

5 §.

Kasvatuslautakunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta, niin myös kun lautakunta on päättänyt ilman eri kutsua kokoontua määrättynä viikon tai kuukauden päivänä.

Lautakunnan kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa.

6 §.

Jos puheenjohtaja on jäävillinen, tai jos hänellä on este, tahi jos hän jää saapumatta pidettäväksi määrättyyn kokoukseen, tulee sen jäsenen astua hänen sijaansa, jonka kasvatuslautakunta siihen määrää.

7 §.

Äänestyksessä tulee päätökseksi se mielipide, jota useimmat äänet kannattavat, tahi, jos äänet käyvät tasan, se jota puheenjohtaja kannattaa.

8 §.

Kasvatuslautakunta on päätösvaltainen, kun vähintään kolme jäsentä on saapuvilla. Tapauksista, jolloin puheenjohtaja saa yksin päättää lautakunnan asioista, säädetään lähemmin 33 §:ssä.

9 §.

Puheenjohtaja on velvollinen edustamaan lautakuntaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa, ellei tehtävä kuulu tai sitä ole annettu toiselle.

10 §.

Puheenjohtajan muusta toiminnasta säädetään siinä työjärjestyksessä, mikä lautakunnan tulee noudatettavakseen hyväksyä.

11 §.

Kasvatuslautakunnassa tulee olla ammattiholhooja, joka samalla toimii lautakunnan sihteerinä, kamreeri, lääkäri ja varainhoitaja sekä vahtimestari. Tarpeellinen määrä apulaisia otetaan kaupunginvaltuuston määräysten mukaan. Tämän lisäksi saa lautakunta toiminnassaan käyttää apunaan vapaaehtoisia voimia.

12 §.

Ammattiholhoojan, kamreerin ja lääkärin asettaa kaupunginvaltuusto.

Kasvatuslautakunnan asia on julistaa virat avonaisina kolmenkymmenen päivän kuluessa lautakunnalta haettaviksi sekä kaupunginvaltuustolle lähettää hakukirjat ehdotuksineen virkain täyttämiseksi.

Ennenkuin ehdotus ammattiholhoojan asettamiseksi tehdään, on holhouslautakunnan lausunto hankittava.

Edellä mainitut virkamiehet asetetaan molemminpuolisen kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla.

Varainhoitajan ja muut apulaiset sekä vahtimestarin ottaa ja erottaa lautakunta.

13 §.

Ammattiholhoojalla ei saa kaupunginvaltuuston lupaa siihen hankki-

matta olla muuta tointa. Ammattiholhoojan virkatoiminnasta säädetään III luvussa.

Kamreeri hoitaa kasvatuslautakunnan tilit ja pitää lähinnä silmällä lautakunnan alaisten laitosten ynnä niihin kuuluvain rakennusten ja kaluston hoitoa. Kamreerin tulee myös valmistella ja lautakunnalle esitellä kaikki lautakunnan rahavarain käyttämistä koskevat tahi sen taloudenhoidon välittömässä yhteydessä olevat asiat.

Lääkärin tulee avustaa lautakuntaa antamalla kaikkea sitä lääkärinapua, jota lautakunta toimintansa harjottamisessa tarvitsee.

Varainhoitaja hoitaa lautakunnan rahavaroja ja tekee niistä tilin.

Tarkempia määräyksiä tässä mainittujen virkamiesten virkatoiminnasta on työjärjestyksessä.

14 §.

Kasvatuslautakunnan puheenjohtajalla on vuosipalkkio ja lautakunnan jäsenillä palkkiota kultakin kokoukselta kaupunginvaltuuston vahvistama määrä. Ammattiholhooja sekä muut kasvatuslautakunnan palveluksessa olevat virkamiehet ynnä vahtimestari saavat vakinaista palkkausta vuosirahansäännön mukaan.

II luku.

Kasvatuslautakunnan tehtävistä.

15 §.

Kasvatuslautakunnan tulee koettaa ehkäistä sitä, että lapsia ja nuorisoa ruumiillisesti huonosti hoidetaan tahi siveellisesti laiminlyödään. Sitä varten on lautakunnan velvollisuus:

edistää lasten- ja nuorisonhoitoa tarkoittavia yrityksiä;

koettaa saada vanhemmat ja edusmiehet käyttämään lapsiaan koulussa; sekä

koettaa ehkäistä lasten ja nuorukaisten käyttämistä sellaiseen ansiotyöhön, joka on vahingollista heidän ruumiilliselle ja siveelliselle kehitykselleen.

16 §.

Kasvatuslautakunnan velvollisuus on hankkia tieto niistä Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvista lapsista, jotka ovat alttiina ilmeiselle siveelliselle tahi ruumiilliselle huonolle hoidolle tahi ovat niin pahantapaisia, etteivät he ole ojennettavissa edusmiehen hoidolla ja koulukurilla.

Niinikään tulee kasvatuslautakunnan koettaa hankkia tieto kunnan kaikista avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista, olivatpa he alttiina huonolle hoidolle tai ei.

17 §.

Jos kasvatuslautakunta huomaa, että 16 §:n 1 momentissa mainittuun olosuhteeseen ei ole korjausta muulla tavoin aikaansaatavissa, tulee lautakunnan ottaa tutkittavakseen, eikö lapselle olisi hankittava sopivaa hoitoa ja kasvatusta kodin ulkopuolella, ja koettaa tähän hankkia vanhempain tahi edusmiehen suostumus, taikka myös, jos tarpeelliselta näyttää, ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, että vanhemmat erotetaan lapsensa kasvatusoikeudesta ja lapselle määrätään holhooja.

Elleivät vanhemmat tahi edusmies voi lapselle antaa tarpeellista hoitoa ja kasvatusta siitä syystä, ettei ole varoja, on kasvatuslautakunnan ilmoitettava asiasta vaivaishoitohallitukselle.

18 §.

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella, tulee lautakunnan ottaa harkittavakseen, käykö äitiä katsominen sopivaksi olemaan lapsen holhoojana vai onko siksi hankittava toinen henkilö.

Muutoin olkoon aviottomain lasten äideille annettavaan apuun nähden noudatettavana mitä 30 §:ssä siitä säädetään.

19 §.

Lapsi, jolle kasvatuslautakunnan toimesta on hankittava kasvatusta oman kodin ulkopuolella, on mikäli mahdollista sijotettava toiseen sopivaan yksityiskotiin. Jos sellaista ei ole käytettävänä tai jos näyttää sopimattomalta, että lapsi oleskelee yksityiskodissa, on lapsi sijotettava laitokseen.

20 §.

Kasvatuslautakunnan tulee valvoa niiden lasten hoitoa ja kasvatusta, jotka sen toimesta on sijotettu oman kodin ulkopuolelle, ja sitä varten muun muassa toimituttaa niiden kotien ja lastenhoitolaitosten tarkastuksia, joissa lapsia hoidetaan.

Jos lapsi on sijotettu kasvatuslaitokseen, olkoon silmälläpidosta voimassa mitä siitä erittäin on säädetty.

21 §.

Kasvatuslautakunnan tulee panna huomiota sellaistenkin kasvattilasten hoitoon, joista se, sen mukaan kuin edellä on sanottu, ei ole velvollinen pitämään huolta, kuitenkin lukuunottamatta niitä, jotka ovat terveydenhoitolautakunnan välittömän silmälläpidon alaisina tai jotka kaupungin vaivaishoito on ottanut huostaansa.

22 §.

Jos kasvatuslautakunnan tietoon on tullut, että lapsi, joka oleskelee Helsingissä, mutta on kotoisin toisesta kunnasta, on alttiina huonolle hoidolle tahi osottaa pahantapaisuutta, tulee kasvatuslautakunnan ryhtyä asianhaarain vaatimiin toimiin.

23 §.

Kasvatuslautakunnan tulee pitää tärkeänä asianaan tiedon hankkimista henkilöistä, jotka ovat halukkaita ja sopivia niiden lasten holhoojiksi, jotka ovat sen tarpeessa. Niinikään tulee kasvatuslautakunnan pitää huoli siitä, että sopivia kasvattikoteja on käytettävänä.

24 §.

Paitsi edellä mainituissa tapauksissa tulee kasvatuslautakunnan toimia yhteisesti kaupungin viranomaisten ja lautakuntain kanssa, antaa niille lausuntoja ja toimittaa niille tietoja lasten- ja nuorisonhoitoa koskevista asioista sekä tarpeen vaatiessa käyttää niiden apua.

Erittäin tulee kasvatuslautakunnan antaa terveydenhoitolautakunnalle tietoja kaikista Helsingin kaupungissa olevista kolmea vuotta nuoremmista kasvattilapsista, jotka kasvatuslautakunta on sijottanut oman kodin ulko-

puolelle tahi joista kasvatuslautakunta muutoin on saanut tietoa. Lautakunnan tulee myös antaa terveydenhoitolautakunnalle tarpeellista apua, kun tämä on havainnut kasvattilapsia olevan muutettava toisen lastenkasvattajan luo.

25 §.

Kunnan voimassa pitämät kasvatuslaitokset ja muut lasten- ja nuorisonhoitolaitokset ovat, ellei se ole muun kunnanviranomaisen asia, kasvatuslautakunnan silmälläpidon ja hoidon alaiset. Lautakunnan asia on katsoa, että mainitut laitokset ovat varustetut tarpeellisilla ohjesäännöillä.

26 §.

Kaikkia kunnan apurahaa nauttivia yksityisiä lasten- ja nuorisonhoitolaitoksia tulee kasvatuslautakunnan pitää silmällä niiden määräysten mukaisesti, joita on annettu apurahaa myöntäessä.

27 §.

Kasvatuslautakunnan tulee maaliskuun kuluessa antaa kaupunginvaltuustolle kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna. Kertomuksen pitää myös sisältää selonteko ammattiholhoojan virkatoiminnasta.

III luku.

Ammattiholhoojasta.

28 §.

Ammattiholhoojan velvollisuus on:

johtaa kasvatuslautakunnan kansliaa sekä järjestää sen työt;

esiteltäviksi valmistella sekä esitellä lautakunnan käsiteltävät asiat, niin myös huoltaa lautakunnasta lähtevät toimituskirjat, sikäli kuin ei sitä tämän johtosäännön ja lautakunnan työjärjestyksen mukaan ole annettu toisen virkamiehen tehtäväksi;

laatia lautakunnan vuosittain kaupunginvaltuustolle annettava toimintakertomus;

asianomaisille valtion ja kunnan viranomaisille antaa lautakunnalta vaaditut tilastotiedot; sekä

pitää holhottavinaan olevain lasten sekä lautakunnan hoidon alaisten lasten luetteloja.

29 §.

Erittäin on ammattiholhoojan velvollisuus, kun Helsingin kaupungista kotoisin olevan lapsen katsotaan kasvatuksensa turvaamiseksi olevan holhoojan tarpeessa eikä sopivaa yksityistä holhoojaa saada, määräyttää itsensä lapsen holhoojaksi, sikäli kuin määrääminen on Helsingin raastuvanoikeuden asia.

Jos sellainen määräys on annettu, tulee ammattiholhoojan koettaa hankkia tarpeellista avustusta lapsen elatukseen ja kasvatukseen kääntymällä etusijassa vanhempain puoleen. Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella, tulee holhoojan koettaa saada lapsen isä antamaan kohtuullista avustusta lapselle sekä, ellei sopimusta hyvällä saada aikaan, koettaa oikeudenkäynnillä saada lapsen isä siihen velvoitetuksi, niin myös katsoa, että avustus säännöllisesti suoritetaan. Ellei tuollaista elatusapua ole vanhemmilta saatavissa, tahi jos avustusta ei suoriteta ja lapsen hoito ja kasvatus joutuu varojen puutteessa

uhanalaiseksi, tulee ammattiholhoojan, ellei hänen käytettävänään ole muita keinoja, vaivaishoitohallitukselta hankkia tähän tarpeellinen avustus.

30 §.

Ammattiholhoojan tulee lisäksi:

avustaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten äitejä, joiden lasten holhooja hän ei ole, kasvatusavun hankkimisessa lasten isiltä koettamalla saattaa nämä suosiolla sopimaan vuotuisen elatusavun maksamisesta tahi korvauksen suorittamisesta kerta kaikkiaan vuosiavustuksen sijasta;

niinikään olla tuollaisille äideille avullisena tekemässä sopimusta lapsen hoitamisesta kasvatuskodissa, niin myös avustaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten äitejä sekä varattomia vanhempia yleensä välikirjan laatimisessa, joilla vanhemmanoikeus lapseen luovutetaan vieraalle henkilölle; sekä

naimattomille lapsensynnyttäjille antaa muutakin apua, jota näiden tila ennen ja jälkeen synnytyksen voi vaatia.

31 §.

Jos Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvalle lapselle on myönnetty vaivaisapua ja vaivaishoitohallitus haluaa siihen lapseen nähden luovuttaa silmälläpito-oikeutensa ammattiholhoojalle, on tämä velvollinen tehtävän vastaanottamaan.

32 §.

Muutoin tulee ammattiholhoojan antaa sitä virkaan kuuluvaa apua, jota kasvatuslautakunta tai sen puheenjohtaja häneltä pyytää.

IV luku.

Erityisiä säännöksiä.

33 §.

Kun tulee kysymys, miten on meneteltävä lapseen nähden, jolle lautakunnan päätöksen mukaan on hankittava kasvatusta oman kodin ulkopuolella, tahi kun on valittava lapselle holhooja sellaisissa tapauksissa, joista 17 §:ssä mainitaan, niin myös kun lapsi on muutettava kodista tahi laitoksesta toiseen, saa kasvatuslautakunnan puheenjohtaja ammattiholhoojan esityksestä yksin päättää lautakunnan nimessä.

Ammattiholhoojan on tällöin annettava lausunto asiasta. Jos hän on toista mieltä kuin puheenjohtaja, on asia alistettava lautakunnan tutkittavaksi.

34 §.

Kasvatuslautakunta voi antaa ammattiholhoojan toimeksi lautakunnan puolesta suorittaa 17 §:n 2 momentissa, 21, 22 ja 23 §:ssä sekä 24 §:n 2 momentissa mainitut tehtävät; kuitenkin on hänen niiden täytäntöönpanosta viivyttelemättä ilmoitettava lautakunnalle.

35 §.

Kun sopimus tehdään lapsen luovuttamisesta yksityiskotiin tahi lastenkotiin, on kasvatuslautakunnalle varattava oikeus valvoa lapsen hoitoa ja, milloin tahansa tarpeelliseksi katsoo, ottaa lapsi pois lapsenkasvattajan hallusta.

36 §.

Kun kasvatuslautakunta on päättänyt ryhtyä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että lapsen kasvatusoikeus on otettava vanhemmilta pois, pitää asiasta holhouslautakunnalle lähetettävän kirjelmän mukana olla kaikki asiassa syntyneet kirjat.

37 §.

Jäljennös kasvatuslautakunnan pöytäkirjasta ja muista asiakirjoista annetaan asiallisille puhtaaksikirjotusmaksusta.

38 §.

Tämä johtosääntö astuu voimaan 1 päivänä tammikuuta 1915.

Kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskeva sääntö.

Kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskeva sääntö.

1 §.

Terveydenhoitolautakunnan velvollisuus on pitää silmällä niiden kolmea vuotta nuorempain lasten hoitoa, joita Helsingin kaupunkikunnassa kasvatetaan muiden kuin vanhempainsa tahi laillisen holhoojansa luona. Mainittua silmälläpitoa toimittavat terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaisina yksi tahi useammat mainitun tehtävän lautakunnalta saaneet lääkärit, joita siinä avustavat muut henkilöt sillä tavoin, kuin lautakunta katsoo sopivaksi määrätä.

2 §.

Jokainen, joka on vastaanottanut lapsen sillä tavoin kuin 1 §:ssä on sanottu, olkoon velvollinen kahden vuorokauden kuluessa vastaanottamisesta ilmoittamaan siitä terveydenhoitolautakunnalle.

Jos lapsenkasvattaja muuttaa asuntoa, on terveydenhoitolautakunnalle kahden vuorokauden kuluessa annettava siitä tieto. Jos lapsi kuolee, tahi jos kasvattaja luovuttaa sen luotaan, on siitä viimeistään vuorokauden kuluessa ilmoitettava terveydenhoitolautakunnalle.

3 §.

Kun ilmoitus, josta 2 §:n 1 momentissa puhutaan, on terveydenhoitolautakunnalle saapunut, tulee lautakunnan heti toimituttaa kodin terveydellinen tarkastus. Jos sellainen tarkastus on toimitettu ja terveydenhoitolautakunnalle ilmoitetaan, että lapsenkasvattaja on vastaanottanut lisää lapsia tahi muuttanut asuntoa, tulee terveydenhoitolautakunnan harkita, onko kodin tarkastus tämän johdosta toimitettava vai ei.

Jos kasvattilapsi kuolee, tulee terveydenhoitolautakunnan, jos tarpeelliselta näyttää, toimituttaa kuolemantapausta koskeva tutkimus.

4 §.

Lapsenkasvattajan tulee alinomaa panna kasvattilapsen hoitoon tarpeellista huolta, ja, jos lapsi sairastuu, hankkia sille sellaista erikoishoitoa kuin asianhaarat vaativat.

Lapsenkasvattaja älköön panko estettä terveydenhoitolautakunnan toimituttamalle lapsen hoidon silmälläpidolle; noudattakoon myös niitä määräyksiä, joita se tai ne henkilöt, jotka terveydenhoitolautakunta on valtuuttanut silmälläpitoa toimittamaan, sitä varten antavat.

5 §.

Jos terveydenhoitolautakunta havaitsee, että lapsen hoito ei ole tyydyttävä, tulee lautakunnan velvoittaa asianomainen ryhtymään tai itse ryhtyä toimiin lapsen muuttamiseksi toiseen kotiin, ja sopivan kasvatuskodin saamiseksi kääntyköön lautakunta kasvatuslautakunnan puoleen.

6 §.

Lapsenkasvattajan, jonka terveydenhoitolautakunta on 5 §:n mukaan velvoittanut antamaan vastaanottamansa lapsen luotaan, voi lautakunta kieltää joksikin aikaa toistaiseksi vastaanottamasta kasvattilapsia.

7 §.

Jos 2 §:ssä mainittu ilmoitus jätetään tekemättä, olkoon rangaistus sakkoa viidestä viiteenkolmatta markkaan. Jos joku on 6 §:ssä mainittua kieltoa rikkonut, olkoon sakko viidestäkolmatta kahteensataan markkaan.

8 §.

Jos terveydenhoitolautakunnan 5 tai 6 §:n mukaan antamaa määräystä ei noudateta, saatakoon niskoitteleva velvoittaa siihen niin kuin voimassa olevassa asetuksessa terveydenhoidosta Suomessa säädetään.

9 §.

Harkinnan mukaan voi terveydenhoitolautakunta tässä säännössä määrätystä silmälläpidosta vapauttaa lapset, jotka on otettu lastenhoitolaitokseen tahi jotka sellainen laitos tai vaivaishoitoyhdyskunta taikka lastenhoitoyhdistys on antanut elätteelle yksityishenkilön luo ja joita siellä valvotaan laitoksen, vaivaishoitoyhdyskunnan tahi yhdistyksen toimesta, niin myös sellaiseen kasvatuskotiin sijotetun lapsen, joka on lapsen vastaanottanut muusta syystä kuin tulojen tahi ansion toivossa.

10 §.

Tämä sääntö astuu voimaan 1 päivänä tammikuuta 1915.

Musiikkilautakunnan uusi johtosääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan maaliskuun 10 päivänä antanut [1]) musiikkilautakunnan toimeksi käydä uudistamaan voimassa olevaa johtosääntöään, sikäli kuin orkesteriyrityksen ottaminen kaupungin haltuun sitä vaati, sekä sitten alistaa ehdotuksen valtuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, lähetti lautakunta kirjelmässä [2]) huhtikuun 20 päivältä valtuustolle laatimansa uuden johtosääntöehdotuksen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) ehdotuksen eräin muutoksin, joten johtosääntö sai seuraavan sanonnan:

---

[1]) Ks. tätä kert. siv. 106. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 33 §.

Helsingin kaupungin musiikkilautakunnan johtosääntö.

1 §.

Musiikkilautakunnan tehtävänä on käsitellä kunnalliset musiikkiasiat, ja se harjottaa toimintaansa tämän johtosäännön ja kaupunginvaltuuston antamain määräysten mukaisesti.

2 §.

Musiikkilautakunta hoitaa Helsingin kaupungin soittokunta nimistä, kunnan voimassa pitämää musiikkiyritystä, johon nähden lautakunnan asiana on:

a) asettaa johtajat ja varajohtajat;

b) tarpeen vaatiessa tehdä sopimukset vierailevain johtajain ja solistien kanssa;

c) soittokunnanjohtajia kuultuaan asettaa tarpeellinen määrä soittajia ja määrätä heidän palkkansa ja muut palvelusehtonsa;

d) ottaa taloudenhoitaja, joka samalla on kirjanpitäjä, ynnä kassanhoitaja ja kaupungin soittokunnan kanslian palveluskunta sekä vahvistaa taloudenhoitajan ja kassanhoitajan johtosääntö;

e) pitää silmällä soittokunnan taiteellista johtoa ja määrätä sen työohjelma joka soitantokaudeksi, ryhtyä toimiin soittokunnan esiintymiselle tarpeellisten huoneistojen hankkimiseksi sekä määrätä soittokunnan konserttien tilaus- ja kertalippujen hinnat ynnä sen vuokratariffi;

f) vahvistaa soittokunnan jäsenten järjestyssäännöt, ratkaista saapuneet kantelut ja kurinpitoasiat sekä käsitellä lautakunnan tutkittaviksi annetut yrityksen palveluksessa olevain henkilöjen keskinäiset riitakysymykset;

g) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää rahatoimikamariin antaa seuraavan vuoden kulunkiarviolaskelma sekä ehdottaa kunnan soittokunnan voimassapitoon tuona aikana tarvittava määrärahasumma;

h) kaupunginvaltuuston myöntämän vuosimäärärahan puitteissa hoitaa yrityksen taloutta ja järjestää sen sisäiset asiat;

i) valvoa orkesteriyrityksen nuottivaraston ja kaluston hoitoa, tarkastaa kuluneen kaluston hylkääminen ja poisto sekä yksissä neuvoin soittokunnanjohtajain ja taloudenhoitajan kera päättää uusien nuottien ja uuden kaluston hankkimisesta vahvistetun rahasäännön puitteissa;

j) vuosittain ennen helmikuun 1 päivää rahatoimikamariin antaa lähinnä edellisen vuoden tilit asianmukaisesti päätettyinä kaupungin yleisiin tileihin pantaviksi ja niiden kera tarkastettaviksi; sekä

k) ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin soittokunnan käyttämiseksi soitannollisen elämän hyväksi ja kunnan eduksi.

Musiikkilautakunta voi kaupunkia oikeudellisesti sitovalla vaikutuksella tehdä sopimuksia toimialallaan.

Musiikkilautakunnalla on valta poikkeustapauksissa ja lyhyenlaiseksi ajaksi, kun musiikkielämän etuja haittaamatta voi käydä päinsä, sallia kaupungin soittokunnan esiintyä toisella paikkakunnalla.

3 §.

Musiikkilautakunnan asiana on muutoin:

a) valvoa ja tarkastaa kaupungin avustamain musiikkiyritysten johtoa niin taiteellisessa kuin taloudellisessakin suhteessa;

b) panna toimeen kaupunginvaltuuston musiikkiasioista tekemät päätökset;

c) antaa lausunnot asioista, jotka kaupunginvaltuusto lähettää lautakunnan valmisteltaviksi; sekä

d) tehdä alotteita lautakunnan toimialaan kuuluvissa asioissa ja kaupunginvaltuustolle ehdotuksia sellaisista asioista.

4 §.

Musiikkilautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä, jotka kaupunginvaltuusto valitsee kahdeksi vuodeksi. Kaupunginsoittokunnan palveluksessa olevia johtajia ei voi lautakuntaan valita.

5 §.

Jos jäsen eroaa ennen vaalikauden päättymistä, on siitä ilmoitettava kaupunginvaltuustolle uuden vaalin toimittamista varten. Näin valittu toimii sen ajan, mikä eronneella on jälellä.

6 §.

Musiikkilautakunta valitsee jäsenistään suletuin lipuin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan joka vuodeksi, ja on sellaisen vaalin tulos kaupunginvaltuustolle ja maistraatille ilmoitettava.

7 §.

Musiikkilautakunnan kokoonkutsuu puheenjohtaja niin usein kuin katsoo asiain sitä vaativan tai kun joku jäsen sitä puheenjohtajalta pyytää.

Sekä puheenjohtajan että varapuheenjohtajan ollessa estettyinä saapumasta kokoukseen valittakoon tilapäinen puheenjohtaja.

8 §.

Musiikkilautakunta on päätösvaltainen, kun neljä jäsentä on saapuvilla ja ottaa osaa päätöksen tekoon.

Jos avonaisesti äänestettäessä eriäviä mielipiteitä kannattavat äänet jakautuvat tasan, voittaa puheenjohtajan kannattama mielipide. 6 §:ssä mainituissa, suletuin lipuin toimitettavissa vaaleissa määrätään arvalla etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet saman äänimäärän.

9 §.

Eräiden juoksevain asiain ryhmäin käsittelyn saa, kun tarpeelliseksi harkitaan, antaa toimeksi musiikkilautakunnan pienemmälle osastolle eli jaostolle, jolla on valta päättää lautakunnan nimessä. Jaostossa johtaa puhetta lautakunnan puheenjohtaja tahi lautakunnan siihen valitsema jäsen.

Asiaa ei saa jaostossa ratkaistavaksi ottaa, ellei paitsi puheenjohtajana toimivaa ole kaksi jäsentä saapuvilla.

Työn jakaminen musiikkilautakunnan ja sen jaoston kesken on lautakunnan asia.

10 §.

Sihteerintehtäväin hoitamista varten ottaa lautakunta siihen sopivan henkilön kaupunginvaltuuston määräämän palkkion maksamalla.

Lautakunnan kokousten pöytäkirjassa on mainittava läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat sekä tehdyt päätökset perusteluineen. Jos eriäviä mielipiteitä ilmaantuu, on keskustelun pääkohdat kirjotettava pöytäkirjaan. Tarkistus toimitetaan joko paikalla tai seuraavassa kokouksessa.

Lähtevät toimituskirjat ynnä kirjalliset sopimukset ja kaupunginkassaan osotetut maksumääräykset allekirjottaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

11 §.

Kun syytä on, kutsuu lautakunta kokouksiinsa asiantuntijoita sekä tässä kaupungissa toimivain soitannollisten yritysten, seurain tahi korporatioiden edustajia tahi yrityksen palveluksessa olevat johtajat, taloudenhoitajan tahi soittokunnan jäsenten edustajat; näin kutsutuilla on oikeus ottaa osaa lautakunnan keskusteluihin, mutta ei päätöksiin.

12 §.

Lautakunnan on vuosittain ennen syyskuun umpeenmenemistä kaupunginvaltuustolle annettava kertomus toiminnastaan edellisenä soitantokautena.

Toimihenkilöiden ottaminen Nickbyn mielisairaalaan.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti [1]) kaupunginvaltuusto, että samoja periaatteita, mitkä oli vahvistettu noudatettaviksi Marian sairaalassa toimihenkilöjä sinne otettaessa, oli toistaiseksi sovellettava otettaessa toimihenkilöjä Nickbyn mielisairaalaan.

Nickbyn mielisairaalan säännöt.

Niinikään terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti [2]) kaupunginvaltuusto, että lääkintöhallituksen tammikuun 21 päivänä 1896 työ- ja vaivaistalon houruinhoitolaitokselle vahvistamaa ohjesääntöä oli toistaiseksi sopivilta kohdin noudatettava Nickbyn mielisairaalassakin, minkä ohessa valtuusto antoi lautakunnan toimeksi yksissä neuvoin mainitun sairaalan ylilääkärin kanssa laatia ehdotuksen sairaalan säännöiksi.

Työtarkastajain johtosääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan maaliskuun 11 päivänä 1913 antanut [3]) terveydenhoitolautakunnan toimeksi laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen käsityöliikkeiden ja työpaikkain tarkastajain johtosäännöksi, lähetti lautakunta kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä valtuustolle laatimansa ehdotuksen Helsingin kaupungin työtarkastajain johtosäännöksi.

Asiaa esiteltäessä vahvisti kaupunginvaltuusto [4]) seuraavan johtosäännön:

Helsingin kaupungin työtarkastajain johtosääntö.

1 §.

Valvomaan että työntekijäin suojelemisesta voimassa olevia asetuksia asianmukaisesti noudatetaan Helsingin kaupungissa olevissa käsiammattiliikkeissä ja työpaikoilla asettaa kaupunki mies- ja naispuolisen työtarkastajan.

2 §.

Miespuolisen tarkastajan tulee toimittaa tarkastukset käsiammattiliikkeissä ja työpaikoilla, joissa enimmäkseen käytetään miespuolisia työntekijöitä, ja naispuolisen tarkastajan liikkeissä ja työpaikoilla, joissa etusijassa on naispuolisia työntekijöitä.

---

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 21 §. Ks. myös tätä kert. siv. 85 ja seur. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 21 §. — [3]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 107 ja 108. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 18 §.

Käsiammattiliikkeissä ja työpaikoilla, joissa molemmat sukupuolet ovat likimain yhtä lukuisasti edustettuina, on tarkastajain toimitettava tarkastuksia yhteisesti ja tulee heidän muutoinkin tarkastustoimituksissa ja, kun se muutoin havaitaan tarpeelliseksi, olla yhteistoiminnassa keskenään.

3 §.

Tarkastajain velvollisuutena on:

1) kumpaisenkin työalallaan perehtyä oleviin ammatti- ja työoloihin sekä sitä varten ainakin kerran vuodessa käydä kaikissa käsiammattiliikkeissä ja työpaikoilla;

2) valvoa, että voimassa olevia asetuksia ja muita säännöksiä, erittäinkin lasten ja nuorten henkilöjen työtä koskevia, tarkoin noudatetaan;

3) katsoa, että työntekijöille luovutetut asunnot ovat terveellisiä ja kyllin tilavia;

4) tehdä seikkaperäiset muistiinpanot kaikista toimituksistaan sekä niissä tekemistään huomioista;

5) vähintään kerran kuukaudessa terveydenhoidontarkastajalle antaa raportti toiminnastaan sekä sen lisäksi terveydenhoitolautakunnalle neljännesvuosittain antaa selonteko siitä ja ennen helmikuun umpeenmenemistä vuosikertomus lähinnä edelliseltä vuodelta; niin myös

6) kun valtion ammattientarkastaja sitä haluaa, toimia yhteisesti hänen kanssaan käsiammattiliikkeiden ja työpaikkain tarkastamisessa sekä vuosittain tammikuun kuluessa ammattientarkastajalle antaa lähinnä edellisenä vuonna tarkastettujen työpaikkain luettelo, jossa on mainittava niissä kussakin olevain työntekijäin luku, työhuoneistojen laatu sekä missä kunnossa niiden on havaittu olevan.

4 §.

Tarkastajilla tulee tarkastustoimituksissa olla mukanaan terveydenhoitolautakunnan antama oikeutuskortti, joka tarpeen vaatiessa on näytettävä työnantajalle tai hänen sijaiselleen.

5 §.

Kun syytä muistutukseen ilmaantuu tahi vaatimus huomatun epäkohdan poistamisesta tehdään, on ilmoitus siitä, jos sitä pyydetään tahi muutoin pidetään tarpeellisena, kirjallisesti annettava asianomaiselle työnantajalle.

Jos työnantaja laiminlyö noudattaa annettuja määräyksiä, on ilmoitus siitä tehtävä ensimäiselle kaupunginlääkärille tarpeelliseen toimenpiteeseen ryhtymistä varten.

6 §.

Tarkastajat, jotka terveydenhoitolautakunta ottaa toimeen kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan ehdolla, eivät lautakunnan luvatta saa pitää muuta virkaa.

7 §.

Tarkastajilla on oikeus vuosittain terveydenhoitolautakunnan hyväksymänä aikana saada kuukauden kesäloma, ollen kumpikin tarkastaja velvollinen toisen kesäloman aikana eri korvauksetta hoitamaan hänenkin virkaansa.

Kaupungin lihantarkastusta koskevat säännöt.

Kirjelmässä [1]) helmikuun 9 päivältä lähetti terveydenhoitolautakunta valtuustolle laatimansa ehdotukset Helsingin lihantarkastusta koskeviksi säännöiksi ja kaupungin lihantarkastusaseman ohjesäännöksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon [1]) ehdotuksista hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto seuraavat:

Helsingin kaupungin lihantarkastusta koskevat säännöt.

1 §.

Kaupunkiin yhdistetyn alueen ulkopuolella teurastetuista nautaeläimistä, sioista, lampaista, vuohista ja hevosista saatua tuoretta lihaa tahi sellaisten eläinten sisälmyksiä ei saa täällä pitää kaupan eikä myöskään hotelleissa, yleisissä ruuantarjoilupaikoissa, makkaratehtaissa eikä muissa ruuanlaittopaikoissa ihmisravinnoksi valmistaa, ellei kaupungin lihantarkastusasema sitä ennen ole niitä tutkinut ja leimannut.

Samat määräykset koskevat kaupunkiin tuotua savustettua, palvattua ja suolattua lihaa.

Lihantarkastusasema on terveydenhoitolautakunnan ylivalvonnan alainen.

Kaupunkiin yhdistetyllä alueella olevassa teurastamossa teurastetun eläimen liha tarkastetaan sillä tavoin kuin siitä erittäin säädetään.

2 §.

Kaupan pidetty leimaamaton liha on asianomaisen poliisiviranomaisen toimesta viipymättä tutkittava sekä omistaja laiminlyönnistään saatettava edesvastaukseen.

3 §.

Tutkittavaksi on tuotava:

a) nautaeläimestä ja hevosesta vähintään neljännes ruhoa;

b) muista eläimistä vähintään puoli ruhoa (halkaistu, ei katkaistu).

Tutkittavaksi tuodun eläimen ruhon tahi sen määräosan mukana pitää seurata eläimen alaleuka, kieli, sydän, keuhkot, maksa, perna ja munuaiset sekä, jos liha on lehmästä, sitä paitsi utare ja emä; ja on sen ohessa vaarinotettava, että tutkittavaksi annetun eläimen ruhon osaan kuuluvat elimet edelleen ovat luonnollisesti yhdistettyinä siihen.

Taudin johdosta muuttuneita osia ei saa ennen tutkimusta poistaa.

Rauhasten pitää olla paikallaan eikä niihin saa olla tehty leikkauksia.

Rinta- ja vatsaonteloa verhoovia kalvoja ei saa ennen tutkimusta poistaa.

Jos teurastettu eläin tuodaan talvella jäätyneessä tilassa, pitää se olla suoraksi vedetty ja sivut ulospäin käännetyt.

Teurastettu eläin, jonka mukana seuraa Suomessa asianmukaisesti oikeutetun eläinlääkärin antama tarkastustodistus ja joka sitä paitsi on niin merkitty, että erehdystä ei voi syntyä, tutkitaan, vaikkei siihen kuuluvia elimiä seuraakaan mukana.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 10 §. Ks. myös tätä kert. siv. 89—92.

Palvattua, savustettua ja suolattua lihaa tutkitaan pienemminkin kappalein, vaikkei edellä mainittuja elimiä seuraa mukana, ja samaten lihaa, joka on ulkomailta tuotettu asianmukaisesti vahvistettuja ehtoja noudattaen.

Kaikki lihantarkastusasemalle tarkastettavaksi tuotu sianliha on myös tutkittava trikiinien olemassaolon selville saamiseksi.

4 §.

Tutkittavaksi tuodun lihan pitää olla puhdasta ja siistiin päällykseen käärittynä. Sitä ei saa kulettaa likaisissa ajoneuvoissa.

5 §.

Se, joka tuo lihaa tutkittavaksi, on velvollinen ilmoittamaan eläimen kotipaikan ja omistajan nimen.

Jos sillä, joka lihan tutkimusta vaatii, on aihetta epäillä tahi jos hänelle on tunnettua, että liha on peräisin eläimestä, joka on taudin tähden hätäpakosta teurastettu, tulee hänen siitä lihaa perille jättäessään tehdä ilmoitus.

6 §.

Lihaa, joka lihantarkastusasemalle tuodaan säädettyjä määräyksiä noudattamatta, ei tutkita, ja tulee tarkastusmiehen siitä ilmoittaa terveydenhoitoviranomaisille, jos syytä katsotaan olevan.

7 §.

Epäilyttävissä tapauksissa voi tarkastusmies pidättää lihan enintään 24 tuntia, mutta on siinä tapauksessa velvollinen huolehtimaan sen säilyttämisestä niin, ettei se sen johdosta pilaannu.

8 §.

Liha tutkitaan ja leimataan siinä järjestyksessä, kuin se lihantarkastusasemalle tuodaan.

9 §.

Tutkittu ja hyväksytty liha varustetaan terveydenhoitolautakunnan tarkoitusta varten vahvistamilla leimoilla.

Liha, jonka tarkastusmies harkitsee vasta erikoisen käyttelyn jälkeen kelpaavan ihmisravinnoksi, on lihantarkastusasemalla omistajan kustannuksella keitettävä tahi suolattava.

Omistajan on lupa antaa mainitulla tavalla käytelty liha lihantarkastusaseman sitä varten perustettuun myymälään myytäväksi terveydenhoitolautakunnan vahvistaman korvauksen suorittamalla.

Ihmisravinnoksi kelpaamaton liha on tarkastusaseman toimesta hävitettävä, ellei sitä toteensaatavasti käytetä teknillisiin tarpeisiin.

10 §.

Tutkittu ja leimattu liha on omistajan heti pois vietävä, ellei hän halua säädetyn maksun suorittamalla sitä säilyttää seuraavaan päivään lihantarkastusaseman jäähdytyshuoneessa.

11 §.

Tutkimuksesta suoritetaan edeltäpäin maksu lihantarkastusasemalle vahvistetun taksan mukaan.

Suoritettua tutkimusmaksua ei makseta takaisin.

12 §.

Näiden sääntöjen rikkominen rangaistaan enintään neljänsadan markan sakolla, ellei rikkomuksesta ole rangaistusta säädetty yleisessä laissa.

13 §.

Lihantarkastusasemalla on, paitsi mitä tässä ohjesäännössä säädetään, noudatettava niitä järjestyssääntöjä, joita sitä varten annettaneen.

14 §.

Nämä säännöt astuvat voimaan kesäkuun 1 päivänä 1914.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto läänin kuvernööriltä anoa vahvistusta mainituille säännöille, minkä ohessa terveydenhoitolautakunnalle annettiin toimeksi, sittenkun semmoinen vahvistus oli saatu, sopivalla tavalla saattaa säännöt yleisön tiedoksi.

Kun terveydenhoitolautakunnan laatiman lihantarkastusaseman ohjesääntöehdotuksen 1 ja 2 sekä 5—11 §§ oli siirretty edellä mainittuihin sääntöihin sekä mainitun ehdotuksen jälellä olevat 3 ja 4 §§ oli kaupunginvaltuuston mielestä pantava erityiseen lihantarkastusaseman johtosääntöön, jossa lisäksi voisi olla määräyksiä tarkastusaseman palveluksessa olevan henkilökunnan asettamisesta, tehtävistä y. m. s. ja se voitiin laatia, sittenkun lähempää kokemusta eritoten viimeksi mainitusta seikasta oli saatu, päätti valtuusto antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi aikanansa valtuustolle lähettää ehdotuksen sellaiseksi johtosäännöksi.

Helsingin teurastamo-osakeyhtiön teurastamossa teurastettujen eläinten lihan tarkastusta koskeva sääntö.

Kirjelmässä kesäkuun 30 päivältä lähetti terveydenhoitolautakunta valtuustolle laatimansa ehdotuksen Helsingin teurastamo-osakeyhtiön teurastamossa teurastettujen eläinten lihan tarkastusta koskevaksi säännöksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon ehdotuksesta hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto säännön seuraavana:

Helsingin teurastamo-osakeyhtiön käytettävänä olevassa teurastamossa teurastettujen eläinten lihan tarkastusta koskeva sääntö.

1 §.

Helsingin teurastamo-osakeyhtiön käytettävänä olevassa teurastamossa teurastettujen eläinten liha on yhtiön asettaman ja palkkaaman sekä terveydenhoitolautakunnan tähän toimeen määräämän eläinlääkärin asianmukaisesti tarkastettava, ja saa lihaa, jonka hän on havainnut kelpaavan ihmisravin-

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 9 §.

noksi ja joka on varustettu terveydenhoitolautakunnan vahvistamalla leimalla, Helsingin kaupungissa pitää kaupan olematta kaupungin tarkastusasemalla tutkittu ja leimattu.

2 §.

Liha, jonka edellä mainitussa tarkastuksessa tutkitaan vasta erityisen käyttelyn jälkeen kelpaavan ihmisravinnoksi, keitettäköön kaupungin lihantarkastusasemalla erityisestä maksusta, ja on omistaja oikeutettu antamaan tuollaisen lihan myytäväksi lihantarkastusaseman sitä varten pitämään myymälään määrätyn korvauksen suorittamalla.

3 §.

Ihmisravinnoksi kelpaamaton liha on valvovan eläinlääkärin silmälläpidon alaisena hävitettävä, ellei sitä toteensaatavasti käytetä teknillisiin tarpeisiin.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto läänin kuvernööriltä anoa vahvistusta mainitulle säännölle sekä antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi, sittenkun semmoinen vahvistus oli saatu, saattaa säännön yleisön tiedoksi.

Esitys luvan saamisesta n. s. juoksupunnusvaakain käyttämiseen lihantarkastusasemalla ja teurastamossa.

Kirjelmässä lokakuun 22 päivältä ilmoitti terveydenhoitolautakunta, että täkäläinen vaakain tarkistaja ei ollut katsonut voivansa hyväksyä kaupungin lihantarkastusasemalla olevaa luistivaakaa käytettäväksi, koska sellaisia vaakoja heinäkuun 16 päivänä 1886 mittain, painojen ja punnitsimien vakauksesta ja leimauksesta y. m. annetun ohjesäännön 22 §:n mukaan, sellaisena kuin tämä sisältyy heinäkuun 14 päivänä 1899 annettuun julistukseen, saa käyttää ainoastaan satamissa, lastauspaikoilla ja teollisuuslaitoksissa. Tämän johdosta ja kun vetoaminen vakaustoimikuntaan ei ollut antanut toivottua tulosta, esitti lautakunta, että kaupunginvaltuusto tekisi alistuksen mainitun pykälän muuttamisesta siihen suuntaan, että tuollaisia vaakoja saisi käyttää erilaatuisissa kunnan laitoksissa, erittäinkin kun samanlainen luistivaaka oli aiottu hankkia kunnan vastaiseen teurastamoonkin.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto, koska kaupungin lihantarkastusaseman ja teurastamon käynee vaikeaksi ehtiä punnita näissä laitoksissa tutkittuja teurastettuja lihamääriä, ellei puheenalaista laatua olevia vaakoja saa ottaa niissä käytäntöön, k. senaatille alistaa, että ryhdyttäisiin sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että tuollaisia vaakoja on lupa mainituissa laitoksissa käyttää.

Uusi vaivaishoito-ohjesääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 9 päivänä 1913 hyväksynyt [2]) ehdotuksen kaupungin vaivaishoidon

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 12 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 214 ja seur.

uudeksi ohjesäännöksi sekä päättänyt ehdotukselle hankkia läänin kuvernöörin vahvistuksen, lähetti maistraatti kirjelmässä helmikuun 13 päivältä valtuustolle kuvernöörin saman kuukauden 12 päivänä antaman lähetepäätöksen, jossa valtuuston oli käsketty tehdä mainittuun ehdotukseen semmoiset oikaisut ja muutokset, kuin vaivaishoidontarkastaja oli asiasta kuvernöörille antamassaan lausunnossa vaatinut.

Asiaa esiteltäessä päätti [1]) kaupunginvaltuusto sen lähettää vaivaishoitohallituksen lähemmin valmisteltavaksi.

Annettuaan valtuustolle kirjelmät maaliskuun 4 [2]) ja huhtikuun 16 päivältä ilmoitti hallitus kirjelmässä [3]) viimeksi mainitun kuukauden 30 päivältä vaivaishoidontarkastajan toimesta kokoontuneensa hänen kanssaan neuvottelemaan erinäisten ohjesäännön pykäläin sanamuodosta. Vaivaishoidontarkastajan silloin antamain ohjeiden mukaisesti hoitohallitus ehdotti seuraavia oikaisuja ja lisäyksiä ohjesääntöön:

Kaupunginvaltuuston nimitettäviin virkailijoihin oli 25 §:ssä ennestään mainittujen lisäksi pantu kanslianjohtajat. Vaivaishoitohallitus oli niinikään tahtonut täyttää vaivaishoidontarkastajan lausuman toivomuksen, että toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan sekä kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan pääasialliset tehtävät määriteltäisiin kuvernöörin vahvistettavilla säännöksillä, minkätähden ohjesääntöön oli pantu ensimäinen kappale kunkin näiden virkailijan johtosäännöistä, jota vastoin tarkempain johtosääntöjen vahvistaminen olisi kaupunginvaltuuston asia. Samaten oli vaivaishoidontarkastajan vaatimuksesta ohjesääntöön pantu tarkempia määräyksiä siitä järjestyksestä, jota avunhakijan oli noudatettava, kun hän vaivaishoitoa tarvitessaan kääntyi kunnan vaivaishoitoviranomaisten puoleen, sekä määräys että oli vuosittain saatettava yleisön tiedoksi, missä vaivaishoitokansliat sijaitsivat ja milloin ne olivat avoinna.

Tämän mukaisesti muuttuisi kaupunginvaltuuston hyväksymä vaivaishoito-ohjesäännön 25 §:n ehdotus seuraavaksi:

25 §.

Kaupunginvaltuusto valitsee vaivaishoitohallituksen ehdotuksesta kolmenkymmenen päivän hakuajan jälkeen toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan, Helsingin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan, apulaisjohtajan, sihteerin, kanslianjohtajat, rahastonhoitajan sekä tarpeen mukaan muitakin virkailijoita, ja on kaupunginvaltuuston asia näille antaa tarkemmat johtosäännöt.

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 9 §. — [2]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 27 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26.

Lisäksi tuli neljä näin kuuluvaa uutta pykälää:

26 §.

Toimitusjohtajan, jolla ei saa olla muuta virkatointa eikä siihen verrattavaa tehtävää, tulee lähinnä vaivaishoitohallituksen alaisena johtaa kaupungin vaivaishoitoa sekä sentähden panna huolellista huomiota kaikkeen, mikä yhdyskunnan yleistä vaivaishoitoa koskee, edistää sen johdonmukaista toimittamista ja terveellistä kehitystä, valvoa vaivaishoitoyhdyskunnan oikeutta ja parasta, panna vaivaishoitohallituksen päätökset toimeen, ellei se voimassa olevain määräysten tahi hallituksen päätöksen mukaan kuulu toisen tehtäviin, katsoa että vaivaishoidon virka- ja palvelusmiehet täyttävät tehtävänsä sekä muutoin suorittaa vaivaishoitohallituksen hänelle antamat toimet.

27 §.

Lastenhoidontarkastajan, jolla ei kaupunginvaltuuston luvatta saa olla muuta virkatointa eikä siihen verrattavaa tehtävää, tulee lähinnä vaivaishoitohallituksen alaisena johtaa kaupungin vaivaishoidon velvollisuutena olevaa lastenhoitoa sekä sentähden panna huolellista huomiota kaikkeen, mitä siihen kuuluu, edistää lastenhoidon johdonmukaista toimittamista ja terveellistä kehitystä, panna lastenhoitoa koskevat vaivaishoitohallituksen päätökset täytäntöön sekä katsoa, että hänen alaisensa, vaivaishoidon palveluksessa olevat henkilöt täyttävät tehtävänsä.

Hänen velvollisuutenaan on myös toimittaa aikuisten avunsaajain elätteelleantaminen sekä muuten täyttää vaivaishoitohallituksen hänelle antamat tehtävät.

28 §.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtaja, jolla ei saa olla muuta virkatointa eikä siihen verrattavaa tehtävää, johtaa kaupungin kunnalliskotia ja sen yhteydessä olevia laitoksia ja on velvollinen huolellisesti valvomaan, että laitoksen oikeutta ja parasta vaarinotetaan, että järjestystä, siisteyttä ja siveellisyyttä niissä voimassapidetään sekä että hänen alaisensa täyttävät tehtävänsä.

Hän saa laitokseen otettujen hoitolaisten suhteen käyttää sitä isäntävaltaa, mikä voimassa olevan asetuksen mukaan on vaivaishoitohallituksella.

29 §.

Jokaisen, joka haluaa päästä vaivaishoitoa nauttimaan, tulee itse tahi asiamiehen kautta ilmoittautua sen vaivaishoitokanslian johtajalle, jonka toimialueella hän asuu, saaden avunhakija kuitenkin, jos haluaa, esittää ilmoituksensa vaivaishoitohallituksen puheenjohtajalle tai sille hallituksenjäsenelle, jonka tarkastusalueella hän asuu. Kanslianjohtaja hankituttaa tarkat tiedot avunhakijan perhe- ja kotioloista sekä avuntarpeesta. Tutkimuspöytäkirjaan on myös kirjotettava hakijan pyytämäänsä avustukseen nähden lausuma toivomus, ollen hakijalla oikeus asiakirjoihin liittää kirjallinen hakemus, minkä jälkeen asianomainen alueenjohtaja niin pian kuin mahdollista esittelee asian osastonkokouksessa.

Kunkin vuoden alussa on vaivaishoitohallituksen sopivalla tavalla ilmoitettava, missä vaivaishoitokansliat sijaitsevat ja minä aikoina ne ovat avoinna.

26 (30) §:ään pannaan sanain „diakonissoja sekä“ jälkeen sanat „kutakin tarkastusaluetta varten“.

27 (31) §:stä poistetaan sanat „kanslianjohtajat sekä".

28 (32) §:ssä muutetaan viittaus 27 §:ään viittaukseksi 31 §:ään.

Lopuksi vaivaishoitohallitus mainitsi vaivaishoidontarkastajan ilmoittaneen voivansa hyväksyä ohjesäännön, siinä tapauksessa että vaivaishoitohallituksen nyt ehdottamat lisäykset ja muutokset siihen tehtiin.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen esityksen, ja oli kuvernöörille tehtävä ilmoitus mainituista vaivaishoito-ohjesäännön muutoksista ja lisäyksistä.

Sittemmin lähetti maistraatti kirjelmässä marraskuun 11 päivältä valtuustolle kuvernöörin edellisen lokakuun 30 päivänä vahvistaman Helsingin vaivaishoidon uuden ohjesäännön.

Kaupunginvaltuusto päätti [2]) lähettää ohjesäännön vaivaishoitohallitukselle, jonka tuli ohjesäännön painatettuaan lähettää sitä kuvernöörille 10 kappaletta kumpaisellakin kotimaisella kielellä painettuna sekä toimittaa vaivaishoidontarkastajallekin tarpeellinen kappalemäärä.

Esitysehdotus taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestämisestä.

Kaupunginvaltuustolle annetussa [3]) esitysehdotuksessa ehdotti herra V. von Wright, että valtuusto antaisi tarkoitusta varten asetetun erikoisvaliokunnan tehtäväksi tutkia, eikö taideteollisuuskeskuskoulua voisi ja pitäisi uudestijärjestää niin, että ylempi taideteollisuusopetus kokonaan erotettaisiin käsityöläiskouluopetuksesta sekä viimeksi mainittu opetus uudistettaisiin mahdollisimman tarkoin valtion ammattikasvatuskomitean siinä kohden tekemän ehdotuksen mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto päätti [4]) esitysehdotusta lähemmin valmistelemaan asettaa komitean, johon valittiin herrat V. von Wright ja Frey, arkkitehdit A. Lindgren ja E. A. Törnwall, lehtori J. Reuter sekä professori E. Nordström.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, koska ammattiopetusta nykyään annettiin sekä varsinaisissa ammatti- ja käsityöläiskouluissa että myös suomen- ja ruotsinkielisiin kansakouluihin sitä varten perustetuilla jatkoluokilla, ilman että puheenalaista ammattiopetusta varten oli laadittu yhtenäistä ohjelmaa, lähettää tämänkin asian mainitun komitean valmisteltavaksi, ja tuli komitean erittäin panna huomiota kysymykseen, olisiko ja kuinka laajasti ammattimaista työpajaopetustakin annettava edellä mainituissa oppilaitoksissa.

Kaupungin kansakoulujen uusi ohjesääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 siihen erikoisvaliokuntaan, joka oli asetettu edelleen

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 25 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 4 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 19 §. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 32 §.

valmistelemaan kysymystä kaupungin kansakoulujen voimassa olevan ohjesäännön muuttamisesta, palauttanut [1]) asian, antoi valiokunta joulukuun 12:ntena samaa vuotta päivätyn mietinnön n:o 2 [2]) ehdotuksineen uudeksi kansakouluohjesäännöksi sekä esitti, että kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyisi ehdotuksen ja hankkisi sille koulutoimen ylihallituksen vahvistuksen.

Asiaa uudelleen esiteltäessä hyväksyi [3]) kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen, kuitenkin tehden eräitä muutoksia kansakouluohjesäännön ehdotukseen.

Kirjelmässä syyskuun 9 päivältä lähetti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja valtuustolle koulutoimen ylihallituksen kirjelmän toukokuun 12 päivältä, jossa tarkastajan oli käsketty asianomaisille tehdä esitys edellä mainitun kansakouluohjesääntöehdotuksen tarkistamisesta niiltä kohdin kuin ylihallituksen kirjelmässä mainittiin.

Sittenkun viimeksi kerrottu asia oli lähetetty [4]) edellä mainittuun valiokuntaan, antoi valiokunta lokakuun 27:ntenä päivätyn lausunnon [5]) asiasta esittäen, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi lausunnon oheisen, valiokunnan tarkistaman kansakouluohjesäännön ehdotuksen ja lähettäisi sen koulutoimen ylihallituksen vahvistettavaksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [6]) kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen muuten, paitsi että ohjesäännön johdanto poistettiin. Siten hyväksytty ohjesääntö oli seuraava:

Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesääntö.

I. Kansakoulujen järjestämisestä ja niiden toiminta-ajasta.

1 §.

Helsingin kaupunki on kahtena kansakoulupiirinä, suomen- ja ruotsinkielisenä, joilla kumpaisellakin on oma kansakoulujohtokuntansa. Samoin muodostaa kaupunki suomen- ja ruotsinkielisen tarkastusalueen.

2 §.

Kaupungin alemmissa kansakouluissa on kaksi ja ylemmissä neljä vuosiluokkaa.

Ylempään kansakouluun liittyvä jatko-opetus järjestetään sillä tavoin, kuin kaupunginvaltuusmiehet kansakoulujohtokunnan ja kansakoulutarkastajan ehdotuksesta määräävät.

---

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 222. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 97 vuodelta 1913. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 16 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 24 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 67. — [6]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 20 §.

Varsinaisen kansakoulun ohella työskentelevän, vähä- tai vajalahjaisille lapsille tarkoitetun apukoulun järjestämisestä määräävät kaupunginvaltuusmiehet kansakoulujohtokunnan ja kansakoulutarkastajan ehdotuksesta.

Laiminlyötyjä lapsia, jotka ovat täyttäneet kymmenennen ikävuotensa saavuttamatta tarpeellisia tietoja päästäksensä ylempään kansakouluun, on erityisesti opetettava valmistavassa luokassa kansakoulujohtokunnan yksissä neuvoin kansakoulutarkastajan kanssa hyväksymän ohjelman mukaan.

Pojille ja tytöille, jotka ovat täyttäneet kaksitoista vuotta, mutta joilla ei ole tilaisuutta käydä kansakoulua tavallisilla tunneilla, järjestetään säädetty opetus iltakoulussa kansakoulujohtokunnan yksissä neuvoin kansakoulutarkastajan kanssa hyväksymän ohjelman mukaan.

3 §.

Samalla luokalla opetettavien oppilaiden lukumäärä alemmassa ja ylemmässä kansakoulussa ei saa nousta yli neljänkymmenen. Jos oppilasmäärä nousee suuremmaksi, on luokka jaettava, ellei oppilaiden ylimäärää sopivasti voida sijottaa toiselle vastaavalle luokalle samassa tahi toisessa koulutalossa.

Siitä korkeimmasta oppilasmäärästä, joka 2 §:ssä mainituissa muissa kansakouluissa saadaan kullekin luokalle ottaa, määrää kansakoulujohtokunta.

4 §.

Kansakoulujen tulee olla toiminnassa viisineljättä viikkoa vuodessa.

II. Oppilaiden vastaanottamisesta ja eroamisesta sekä koulumaksuista ja avunannosta oppilaille.

5 §.

Kansakouluun otetaan uusia oppilaita lukuvuoden alussa. Kuitenkin myönnettäköön pääsy kouluun lukuvuoden aikanakin, jos kansakoulutarkastaja katsoo sen voivan tapahtua opetusta haittaamatta.

6 §.

Ilmoituksen lapsen kouluun ottamisesta tekevät vanhemmat tahi muu edusmies opettajalle tai opettajattarelle, jolle on jätettävä lapsen iän sekä vanhempain nimet ja ammatin osottava papinkirja. Jollei lapsi ole minkään Helsingin kaupunkiseurakunnan kirjoissa, olkoon kansakoulutarkastajan ratkaistava asianhaarain mukaan, onko lapsi otettava kouluun vai ei.

7 §.

Alempaan kansakouluun päästäkseen tulee lapsen olla täyttänyt seitsemän, mutta ei kymmentä vuotta; kansakoulutarkastajalla on kuitenkin valta poikkeustapauksissa myöntää kouluunpääsy sellaisellekin lapselle, joka on seitsemännellä ikävuodellaan.

8 §.

Ylempään kansakouluun päästäkseen tulee lapsen olla alemman kansakoulun käynyt. Kuitenkin pääsköön ylempään kansakouluun sekin lapsi, joka on muulla tavoin saavuttanut vastaavat tiedot sekä täyttänyt yhdeksän vuotta. Kansakoulutarkastajalla on valta poikkeustapauksissa myöntää kouluunpääsy lapselle, joka on yhdeksännellä ikävuodellansa.

9 §.

Oppilas kirjotetaan kansakoulujohtokunnan määräysten mukaisesti pidettävään nimikirjaan.

10 §.

Kun lapsi on ilmoitettu ja otettu kouluun, tulee edusmiehen antaa hänen säännöllisesti ja keskeytyksettä koulua käydä.

11 §.

Koulunkäynti on maksuton lapsille, joiden vanhemmilla tai muilla edusmiehillä on asuntonsa ja kotinsa Helsingin kaupungissa tai jotka, vaikka ovat kotoisin toisesta kunnasta, ovat kaupungissa tahi siihen kuuluvalla maa-alueella asuvia. Muut oppilat suorittavat alemmassa kansakoulussa kymmenen ja ylemmässä kansakoulussa viisitoista penniä viikolta. Maksun ottaa vastaan asianomainen johtaja tai johtajatar, jonka tulee kantamistaan rahoista tehdä tili. Tästä maksusta vapautetaan kuitenkin kansakoulutarkastajan varattomiksi havaitsemat lapset.

12 §.

Varattomille oppilaille annetaan avustuksena vaatteita ja jalkineita, jotka kustannetaan, milloin kansakoulujen vaatetusrahastojen korot eivät riitä, kaupunginvaltuusmiesten tarkoitusta varten myöntämästä määrärahasta.

13 §.

Kunkin lukukauden päättyessä on oppilaille annettava todistukset, joissa on arvolauseet käytöksestä, huolellisuudesta ja tarkkaavaisuudesta sekä edistyksestä eri aineissa.

Jos oppilas on asianmukaisesti käynyt ylemmän kansakoulun, saakoon hän asetuksenmukaisen päästötodistuksen.

Näistä todistuksista ei suoriteta maksua.

Jos oppilas eroaa oppimäärää suorittamatta ja haluaa koulun todistusta käytöksestä, huolellisuudesta ja tarkkaavaisuudesta sekä edistyksestä, antakoon opettaja tai opettajatar semmoisen todistuksen yhden markan lunastuksesta.

Jos todistus on hukkunut, on todistuskonseptista pyydettäessä kirjotettava jäljennös, ja suoritetaan antajalle siitä yhden markan lunastus.

III. Opetuksesta.

14 §.

Opettajan ja opettajattaren pyrintönä tulee olla lasten johdattaminen totiseen jumalanpelkoon, isänmaanrakkauteen, esivallan ja lain kunnioittamiseen, ahkeruuteen, järjestykseen, siisteyteen ja hyviin tapoihin.

15 §.

Kansakoulun opetusohjelmaan kuuluu uskonto, äidinkielen (suomen tai ruotsin) lukeminen ja kirjotus, maantieto, historia, laskento ynnä mittausoppi, luonnontieto ja sen yhteydessä terveysoppi, piirustus, laulu, voimistelu, veisto ja käsityöt.

16 §.

Missä järjestyksessä 15 §:ssä lueteltuja opetusaineita opetetaan sekä

kuinka monta tuntia viikossa eri luokilla kuhunkin aineeseen on käytettävä, samoin kuin oppimäärien laajuus eri luokilla luettavissa opetusaineissa, määrätään voimassa olevien säännösten mukaisilla, vuosittain tehtävillä opetussuunnitelmilla.

17 §.

Oppilas, joka tunnustaa muuta kuin evankelis-luterilaista uskonoppia, ei ole velvollinen ottamaan osaa koulun uskonnonopetukseen, mutta tulee tarkastajan ja johtokunnan valvoa, että sanotusta opetuksesta vapautettu, muuta protestanttista oppia kuin evankelis-luterilaista tunnustava oppilas saa uskonnonopetusta sillä tavoin, kuin voimassa olevassa eriuskolaislaissa siitä on säädetty.

Niille oppilaille, jotka tunnustavat kreikkalais-katolista uskonoppia, järjestää ja kustantaa uskonnonopetuksen Helsingin kaupunki.

18 §.

Jokaisen lukuvuoden lopussa pidetään kaikissa kansakouluissa julkiset tutkinnot aikana, jonka kansakoulujohtokunta yksissä neuvoin tarkastajan kanssa määrää.

IV. Kurinpidosta.

19 §.

Kansakoulussa tulee vallita hyvä järjestys. Senvuoksi on opettajain ja opettajatarten huolellisesti valvottava oppilaita sekä lomahetkillä että oppitunneilla.

20 §.

Jos oppilas tekee rikkomuksen, on häntä ojennettava ystävällisesti neuvomalla ja vakavasti varoittamalla. Jos rikkomus uusiintuu tai jos se on raskaanlaatuinen, tulkoon jokin seuraavista rangaistuksista käytäntöön:

1) varoitus luokan edessä;

2) seisominen, ei kuitenkaan neljännestuntia kauempaa, omalla paikalla tai muualla luokassa;

3) korkeintaan kahden tunnin jälki-istuminen;

4) korkeintaan viiden tunnin aresti yksinäisessä huoneessa;

5) erottaminen koulusta määräajaksi tahi ainaiseksi.

Jälki-istumista oppilas kärsii opettajan tai opettajattaren valvonnan alaisena huoneessa, jota silloin ei muuhun tarkoitukseen käytetä.

21 §.

Niitä rangaistuksia, jotka mainitaan 20 §:n 1 ja 2 kohdassa, saakoon, samoin kuin jälki-istumistakin, milloin sitä ei uloteta tuntia pitemmäksi ajaksi, opetusta hoitava opettaja tai opettajatar käyttää. Jälki-istumiseen, joka kestää tuntia kauemmin, voidaan oppilas tuomita ainoastaan asianomaisen johtajan tai johtajattaren suostumuksella. Arestirangaistusta yksinäisessä huoneessa, joka rangaistus voidaan määrätä ainoastaan ylemmän kansakoulun kolmannen ja neljännen luokan oppilaille, ja erottamista määräajaksi älköön käytettäkö kansakoulutarkastajan luvatta. Koulusta ainaiseksi erottaminen voi tapahtua ainoastaan kansakoulutarkastajan ja kansakoulujohtokunnan myöntymyksellä.

22 §.

Jos oppilas on kärsinyt jonkin 20 §:n 3—5 kohdassa mainitun ran-

gaistuksen, on se ynnä rikkomuksen laatu joka kerta merkittävä luokan päiväkirjaan.

23 §.

Jos kansakoulutarkastaja havaitsee olevan semmoisia asianhaaroja olemassa, että oppilas tarvitsee erityistä huolenpitoa kunnan puolelta, ilmoittakoon siitä kaupungin kasvatuslautakunnalle oppilaan toimittamiseksi kasvatuslaitokseen tahi muuhun sopivaan hoitoon.

V. Opettajain ja opettajatarten virkaanasettamisesta sekä heidän velvollisuuksistaan ja palkkaeduistaan.

24 §.

Ylempiin poikakansakouluihin otetaan etusijassa opettajia, ylempiin tyttökansakouluihin etusijassa opettajattaria. Ylemmän kansakoulun yhteisluokilla saattavat opettaa sekä opettajat että opettajattaret. Alemmissa kansakouluissa opettavat opettajattaret.

25 §.

Jos opettaja tai opettajatar sairauden tai muun laillisen esteen vuoksi on estetty virkaansa hoitamasta, määrätköön kansakoulujohtokunta, onko sijaisen palkkio kokonaan tai joksikin osaksi suoritettava kouluvaroista.

26 §.

Opettaja ja opettajatar saa pohjapalkkaa sekä lisäystä siihen määrävuosien palveluksesta kaupunginvaltuusmiesten vahvistaman vuosirahansäännön mukaan.

27 §.

Ylemmän kansakoulun opettaja ja opettajatar olkoon velvollinen opettamaan kahdeksankolmatta sekä alemman kansakoulun opettajatar neljäkolmatta tuntia viikossa.

Johtajan ja johtajattaren voi kansakoulujohtokunta osittain vapauttaa opetusvelvollisuudestaan.

28 §.

Laulun, veiston ja voimistelun opettamista varten voidaan ylempiin kansakouluihin tarpeen mukaan ottaa erityiset opettajat ja opettajattaret.

VI. Kansakoulujen johdosta ja valvonnasta.

29 §.

Kansakoulun asioita hoitaa kussakin kansakoulupiirissä kansakoulujohtokunta, johon kuuluu kuusi kaupunginvaltuusmiesten valitsemaa jäsentä ja se piirin kansakouluopettajiston edustaja, joka voimassa olevien säännösten mukaan siihen valitaan. Niistä kuudesta jäsenestä, jotka kaupunginvaltuusmiehet valitsevat, eroaa vuotuisesti kaksi, jotka voidaan valita uudestaan. Jäsenten kieltäytymisoikeudesta on voimassa mitä kaupunginvaltuusmiehistä siinä kohden on säädetty.

Jos opettajiston edustajalla on laillinen este, astuu hänen sijaansa opettajiston valitsema varajäsen.

30 §.

Sen lisäksi, mitä kansakoulujohtokunnalla kansakoululaitoksesta voimassa olevain asetusten ja tämän ohjesäännön mukaan muutoin on velvollisuutena, tulee johtokunnan:

1) päättää milloin ja mihin kansakoulu on perustettava;

2) määrätä lukukaudet ja päivittäiset opetustunnit; sekä

3) vuosittain määräajan kuluessa laatia ja rahatoimikamariin antaa kansakoulujen menoarvioehdotus seuraavaksi kalenterivuodeksi.

31 §.

Kansakoulujen lähimmän valvonnan toimittavat kansakoulutarkastajat, jotka, yhden kumpaistakin tarkastusaluetta varten, kaupunginvaltuusmiehet valitsevat asianomaisen kansakoulujohtokunnan esityksestä.

Suomenkielistä tarkastusaluetta varten asettavat kaupunginvaltuusmiehet myös samalla tavoin kansakoulujen apulaistarkastajan.

Kansakoulutarkastaja ja kansakoulujen apulaistarkastaja otetaan varaamalla molemmin puolin kuusikuukautinen irtisanomisaika.

32 §.

Sen lisäksi, mitä kansakoulutarkastajalla kansakoululaitoksesta voimassa olevain asetusten ja tämän ohjesäännön mukaan muutoin on velvollisuutena, tulee hänen:

1) antaa opettajille ja opettajattarille selityksiä ja neuvoja sekä kaikissa niissä tapauksissa, joiden varalta ohjesääntö ei sisällä määräyksiä, tarvittavia ohjeita;

2) mikäli mahdollista, joka lukupäivä määrätunnilla sekä loma-aikana niin usein kuin tarve vaatii olla tavattavana kansakoulukansliassa;

3) hoitaa kansakoulutarkastajan arkistoa, pitää opettajista ja opettajattarista nimikirjaa, samoin kuin valvoa, että koulujen nimi-, arvostelu- ja päiväkirjoja sekä päästötodistusten jäljennöskirjoja y. m. säännöllisesti pidetään;

4) kansakoulujohtokunnan kokouksissa esittää niissä käsiteltävät asiat sekä ilmoittaa kouluissa sattuneet huomiota ansaitsevat tapahtumat; sekä

5) lukuvuoden päätyttyä ja ennen kalenterivuoden loppua laatia ja kaupunginvaltuusmiehille antaa kertomus kansakoulujen toiminnasta.

33 §.

Kansakoulujen apulaistarkastajan velvollisuus on:

1) kansakoulujohtokunnan hyväksymän työnjaon mukaisesti yksissä neuvoin kansakoulutarkastajan kanssa hoitaa opetuksen, järjestyksen ja kurinpidon valvontaa kansakouluissa;

2) avustaa kansakoulutarkastajaa opetuksen järjestämisessä ja ehdotuksen tekemisessä kansakoulun opettaja- ja opettajatarvirkain täyttämiseksi;

3) olla saapuvilla kansakoulujohtokunnan kokouksissa, joissa hänellä on oikeus lausua mielensä; sekä

4) kansakoulujen lukupäivinä kahdesti viikossa tai tarvittaessa useammin määräaikana olla kansakoulukansliassa tavattavana.

34 §.

Älköön kansakoulutarkastaja eikä kansakoulujen apulaistarkastaja tämän toimintansa ohessa pitäkö tai hoitako muuta tointa siihen hankkimatta kaupunginvaltuusmiesten erityistä lupaa.

35 §.

Kansakoululaitoksen johdon yhtenäisyyden voimassapitämiseksi tulee kaupungin kansakoulutarkastajain ja kansakoulujen apulaistarkastajan vähintään kahdesti kunakin lukukautena, virassa vanhemman kansakoulutarkastajan kutsusta, kokoontua yhteisesti neuvottelemaan kansakoulua koskevista asioista. Näissä kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa.

Edellisessä momentissa mainittuihin neuvotteluihin on määräraha-asioita käsiteltäessä kansakoulujen taloudenhoitajatkin kutsuttava.

36 §.

Kansakoulujen terveydellisten olojen silmälläpitoa varten asettavat kaupunginvaltuusmiehet kumpaiseenkin kansakoulupiiriin asianomaisen kansakoulujohtokunnan esityksestä lääkärin, joka harjottaa toimintaansa kaupunginvaltuusmiesten vahvistaman johtosäännön mukaisesti.

VII. Kaupungin kasvatuslaitoksista laiminlyötyjä ja huonohoitoisia lapsia varten.

37 §.

Laiminlyötyjen ja huonohoitoisten lasten kasvatusta varten kaupungin perustamien kasvatuslaitosten yhteisenä kansakoulujohtokuntana toimii kaupungin kasvatuslautakunta, siten kokoonpantuna kuin voimassa olevissa asetuksissa siitä määrätään.

Näiden laitosten kansakoulut ovat kaupungin kansakoulutarkastuksen alaiset.

Kasvatuslaitosten koulunopetuksesta ovat tämän ohjesäännön määräykset soveltuvilta kohdin voimassa.

Sittemmin ilmoitti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja kirjelmässä joulukuun 5 päivältä koulutoimen ylihallituksen kirjelmässä edellisen marraskuun 25 päivältä saattaneen hänen tiedokseen, että ylihallitus oli vahvistanut edellä olevan kansakouluohjesäännön sekä käskenyt hänen siitä ilmoittaa kaupunginvaltuustolle.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]), että ohjesääntö oli asianomaisten kansakoulujohtokuntain toimesta painatettava.

Vesijohtolaitoksen uusi ohjesääntö ja taksa.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä [2]) lokakuun 3 päivältä 1913, jonka kirjelmän rahatoimikamari oli oman lausuntonsa [2]) kera lähettänyt valtuustolle, huomautti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että valtuuston maaliskuun 11 päivänä 1890 vahvistama Helsingin kaupungin vesijohdon ohjesääntö ja taksa nyttemmin oli havaittu monelta kohden vanhettuneeksi. Hallitus oli sentähden laadituttanut ehdotuksen vesijohtolaitoksen uudeksi ohjesäännöksi ja taksaksi sekä esitti,

[1]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 19 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

että valtuusto vahvistaisi hallituksen vastamainitun kirjelmän oheisen ehdotuksen.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto seuraavan uuden ohjesäännön ja taksan:

Helsingin kaupungin vesijohtolaitoksen ohjesääntö ja taksa.

1 §.

Helsingin kaupungin vesijohtolaitoksella, jota hoitaa Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallitus, on tarkoituksena varustaa kaupunki vedellä sekä yleisiä tarpeita että yksityiskulutusta varten.

2 §.

Kiinteistön omistajan tahi haltijan, joka haluaa vettä kiinteistöön johdettavaksi, tulee siitä tehdä välikirja vesijohtolaitoksen kanssa, jolla on valta vaatia vakuus vesimaksujen ja tarpeellisista töistä tulevan korvauksen suorittamisesta.

Välikirja on kuluttajan puolelta irtisanottava kirjallisesti ja lakkaa olemasta voimassa seuraavan vuosineljänneksen alusta. Vesijohtolaitoksen taholta tapahtuu irtisanominen joko kirjallisesti tahi ilmoittamalla kaupungin julkisia tiedonantoja varten käytetyissä sanomalehdissä; ja on irtisanomisaika tässä tapauksessa vähintään kolme (3) kuukautta.

Jos kiinteistö vaihtaa omistajaa, mistä seikasta vesijohtolaitokselle on hetimiten ilmoitettava, on se, joka laitoksen kanssa on välikirjan tehnyt, siitä huolimatta velvollinen sen täyttämään, kunnes on sitoumuksesta vapautunut. Vesijohtolaitoksella on kuitenkin valta tuollaisen vaihdon tapahtuessa vaatia välikirjan tekijältä paikalla maksua siihen asti annetusta vedestä sekä hänen tiliinsä suoritetuista töistä. Näistä vesijohtolaitoksen saamisista on kiinteistön uusi omistajakin vastuunalainen samoin kuin edeltäjänsä, jos haluaa vesijohtoa edelleen käyttää.

3 §.

Kussakin kiinteistössä, johon vettä johdetaan, tulee olla erikoinen, kaupungin pääputken välittömässä yhteydessä oleva talojohto, ellei hallitus poikkeustapauksessa ole sallinut muuta järjestystä.

Talojohto on oleva ainakin sitä vähintä läpimittaa ja sijotettava siihen paikkaan ja niin syvään, kuin vesijohtolaitos määrää.

Kaiken pääputken ja vesimittarin välisen metallityön talojohdossa sekä vesimittarin paikallepanon ja yhdistämisen putkijohtoihin suorittaa yksinomaan kaupungin vesijohtolaitos kiinteistönomistajan kustannuksella.

Muitakin töitä vesijohtolaitos suorittaa, mutta kiinteistönomistajan mielen mukaan saa niitä teettää vesijohtolaitoksen urakoitsijoillakin.

Kun talojohto, kiinteistössä oleva johto tahi niihin kuluvat osat huomataan puutteellisiksi tahi terveydellisiä haittoja tuottaviksi, on kiinteistönomis-

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 21 §.

taja velvollinen vesijohtolaitoksen käskystä omalla kustannuksellaan viivyttelemättä korjauttamaan tahi muuttamaan ne.

Kaikista vesijohtolaitoksen suorittamista aineista y. m. kannetaan maksu hallituksen vahvistaman taksan mukaan, ja pysyvät ne vesijohtolaitoksen omaisuutena, kunnes ne on täysin maksettu.

4 §.

Kuluttajan tulee neljännesvuosittain kohta laskun saatuaan kaupungille suorittaa maksu kuluttamastaan vesimäärästä siten, että kultakin vuosineljännekseltä suoritetaan:

a)	kulutuksen ollessa enintään 100 kuutiometriä, kultakin kuutiometriltä	30 penniä
b)	101 ja enintään 300 kuutiometriltä, kultakin	28.5 „
c)	301 „ „ 600 „ „	27 „
d)	600 kuutiometriä suuremmasta määrästä, kultakin kuutiometriltä	25.5 „

Jos jonkin vuosineljänneksen kuluessa vettä ei ole kulutettu ensinkään tahi jos kulutus on 10 kuutiometriä vähempi, maksaa kuluttaja kuitenkin apumaksuna hoitokustannuksiin 3 markkaa, joka maksu suoritetaan siinäkin tapauksessa, että kulutus on alkanut tahi lakannut vuosineljänneksen varrella.

Jos vesijohtolaitos toteaa vesimittarin olevan virheellisen tahi jos mittari kuluttajan haluamassa koetuksessa huomataan väärin näyttäväksi ja erhenäyttö mittarin ollessa noin puoleen nimellismäärään kuormitettuna on 5 %:a suurempi, tulee vesijohtolaitoksen aikaisemman kulutuksen johdolla tai muulla tavoin määrätä todellisen vedenkulutuksen suuruus. Jos tämä osottautuu suuremmaksi, on kuluttaja velvollinen suorittamaan vastaavan lisämaksun, mutta jos sitä vastoin mittari saman kuormituksen alaisena osottaa 5 % tai enemmän oikean määrän lisäksi, luetaan vastaava summa pois kulutusmaksusta. Tuollaista lisäystä tai vähennystä ei missään tapauksessa lasketa neljää viime vuosineljännestä pitemmältä ajalta.

Tulipalon sammuttamiseen käytetystä vedestä ei suoriteta maksua. Jos sellainen vesi on kulkenut mittarista, on ilmoitus siitä paikalla tehtävä vesijohtolaitokseen, jonka tulee laskea siten kulutetun veden määrä sekä ottaa se huomioon seuraavassa maksunpanossa. Vettä samaan tarkoitukseen on mittaamatta saatavissa erittäin asetetuista paloputkista tai palohanoista, jos ne laitetaan ja pidetään lyijytettyinä sillä tavoin, kuin siitä erittäin säädetään.

Jos veden hukkaa on syntynyt vuodon tähden eikä vika ole ollut tavallisella hoidolla autettavissa eikä heti huomattavissa, on kuluttaja oikeutettu saamaan siten pois juosseen veden maksun alennetuksi 50 %:lla.

Saadakseen tuollaisen alennuksen tulee kuluttajan, kohta kun vedenhukka on huomattu, siitä ilmoittaa kaupungin vesijohtolaitokseen, joka kuluttajan aikaisemman tunnetun vedenkulutuksen ja esiintyneiden seikkojen johdolla toteaa vedenhukan määrän ja syyn.

Tuollaista maksunalennusta ei saa kuluttaja, jonka johdot tahi varusteet eivät täytä tämän ohjesäännön määräyksiä tai sen perusteella annettuja säännöksiä.

Kuluttaja on velvollinen vesijohtolaitokseen viivyttelemättä ilmoittamaan talojohdossa pääputken ja vesimittarin välillä huomatut vammat sekä vastaamaan kaikesta viivytyksen tällaisessa tapauksessa tuottamasta vahingosta.

5 §.

Vedenkulutuksen määräämiseksi asettaa vesijohtolaitos 3 §:n 3 momentin johdosta tarpeellisen määrän kaupungin omistamia vesimittareja, mutta kuluttaja suorittaa vuokrana mittarien kunnossapidosta maksun, joka lasketaan kunkin kalenterivuosineljänneksen päättyessä ja on vesimittareista, joiden suun läpimitta on:

13	mm.	eli	3	m³	antokykyinen	Smk	2: —	neljännesvuosittain
20	„	„	5	„	„	„	2: 50	„
25	„	„	7	„	„	„	3: —	„
30	„	„	10	„	„	„	4: —	„
40	„	„	20	„	„	„	5: —	„
50	„	„	30	„	„	„	6: —	„
75	„	„	50	„	„	„	8: —	„
100	„	„	100	„	„	„	11: —	„
150	„	„	200	„	„	„	17: 50	„

Kuluttaja on oikeutettu kirjallisen hakemuksen tehtyään saamaan mittarin paikkansapitäväisyyden todetuksi. Sitä varten otetaan mittari paikoiltaan ja koetetaan tätä tarkoitusta varten olevalla kojeella. Koetuksen ajasta ja paikasta ilmoitetaan kuluttajalle tilaisuuden varaamiseksi hänelle olemaan siinä saapuvilla. Koetuksen tulos on sekä vesijohtolaitosta että kuluttajaa sitova.

Kuluttajalla on valta koetukseen kutsua maistraatin tätä tarkoitusta varten määräämä asiantunteva henkilö. Sellainen asiantuntija saa palkkiota kahdeksan markkaa kultakin hänen läsnäollessaan koetetulta mittarilta.

Jos mittari osottaa 5 % tahi enemmän yli todellisen määrän kuormituksen ollessa likimain puolet nimellismäärästä, toimitetaan koetus maksutta, mutta muussa tapauksessa korvaa kuluttaja koetuskustannuksen.

Korvauksen koetuksesta, siihen luettuna mittarin paikoiltaan ottaminen, kuletus ja uuden mittarin sijaanpano, on koettaessa mittaria, jonka tuloaukon läpimitta on:

13—	25	mm.	eli	3—	7	m³	antokyky	Smk 8: —
30—	50	„	„	10—30	„	„	.....	„ 12: —
75—150		„	„	50	m³	ja suurempi	antokyky	„ 16: —

mihin lisäksi tulee palkkio maistraatin määräämälle asiantuntevalle henkilölle, jos hänet on kuluttajan toivomuksen johdosta paikalle kutsuttu.

Vesijohtolaitoksella on oikeus, kun hyväksi näkee, vaihtaa ennestään oleva mittari toiseen saman tahi muun kokoiseen.

Kaikki vahinko, mikä pakkasen johdosta tahi muutoin syntyy paikalleen pantuun mittariin, korjataan kuluttajan kustannuksella, ja on tämä velvollinen vaadittaessa vesijohtolaitoksen vakuudeksi tallettamaan mittarin arvon.

6 §.

Kulutusmaksun perimistä varten luetaan vesimittari vesijohtolaitoksen toimesta kunkin vuosineljänneksen lopulla sekä tarpeellisen tarkastuksen aikaansaamiseksi kerran vuosineljänneksen molempain muiden kuukausien kuluessa.

Vedenkulutusmaksusta annetussa laskussa on mainittava maksun määrä ja mittarinosotus sinä neljänneksenä ynnä sen päiväys sekä lähinnä edellisen

neljänneksen aikana toimitetun lukemisen aika ja silloin muistoon kirjotettu mittarin osotus.

Jos kuluttaja haluaa tietoa siitä, mitä mittari on näyttänyt muissa lukemistilaisuuksissa, tahi n. s. yksityismittarien kautta käyneestä vedenkulutuksesta, jotka on pantu mittaamaan vedenkulutusta jossakin kiinteistön osassa, voi hän tästä saada tiedon vesijohtolaitokselta.

Jos vedenkulutus osottautuu niin suureksi, että on syytä epäillä vuodon olevan olemassa, tulee vesijohtolaitoksen heti ryhtyä toimiin asian saattamiseksi asianomaisen kuluttajan tietoon.

Kiinteistöä varten kirjotetaan ainoastaan yksi lasku, ellei, erityisestä hallitukselle tehdystä pyynnöstä, poikkeustapauksissa muuta ole myönnetty.

7 §.

Kun asianhaarat vaativat sijottamaan tulensammutusta varten erittäin sovitettuja paloputkia tahi palohanoja täydellisin, kaupungin palomestarin hyväksymin varustein, on ne, jos ne laitetaan vesimittarilla varustamatta, kokonaan kaupungin vesijohtolaitoksen teetettävä ja ovat niiden suorittamisesta ja käyttämisestä voimassa ne määräykset, mitkä hallitus voi katsoa tarpeelliseksi antaa.

Kustakin liitoskohdasta, mikä katuputkeen tehdään tuollaisten vesimittarilla varustamattomain palojohtojen syöttämiseksi, suorittaa kuluttaja kaupunginkassaan maksua kaksikymmentä (20) markkaa kalenterivuodelta tahi sen osalta, sekä kustakin vesimittarilla varustamattoman palohanan liittymisestä katuputkeen viisi (5) markkaa kalenterivuodelta tai sen osalta.

Siinä tapauksessa, että vesimittarinkin näyttämä kulutus käy samoista liitekohdista, suoritetaan puolet edellä mainittujen maksujen määrästä. Muun laatuisista mittarilla varustamattomista tulensammutuslaitteista suoritetaan hallituksen kussakin eri tapauksessa määräämä maksu.

Jos palojohtoon tahi palohanaan tarpeellinen vesi kulkee vesimittarista ja kuluttaja tämän johdosta vaatii, että mittarin tulee olla suurempi kuin tavallista kulutusta varten on tarpeen, suorittaa hän paitsi suurempaa mittarinvuokraa 5 markan lisämaksun kalenterivuodelta tai sen osalta, kun mittarin antokyky on enintään 10 kuutiometriä tunnissa, mutta 10 markkaa mittarin ollessa tehokkaampi.

Kaikki edellä luetellut maksut suoritetaan vesijohtolaitoksen vuosittain antaman laskun mukaan.

8 §.

Töitä, joiden suorittaminen ei ole yksinomaan vesijohtolaitoksen asia, eivät saa suorittaa muut henkilöt tai toiminimet kuin ne, jotka hallitus on ottanut vesijohtolaitosurakoitsijoiksi. Hallituksella on valta heille antaa johtosääntö ja urakoitsijalta ottaa edellä mainittu oikeus, jos hänet johtosäännön rikkomisen johdosta tai muusta syystä havaitaan sopimattomaksi urakoitsijana toimimaan.

9 §.

Jos tontilla tahi rakenuksessa oleva vesijohto on aikomus asettaa vesijohdon putkiverkon yhteyteen tai jos johtoa on muutettu, on se, kohta kun käy päinsä, ilmoituksen johdosta vesijohtolaitoksen katsastusmiehen tarkastettava. Ennenkuin katsastusmies on johdon hyväksynyt, ei sitä saa ruveta

käyttämään. Se seikka, että johto hyväksytään katsastuksessa, ei tiedä sitä että vesijohtolaitos vastaa työn lujuudesta.

Tässä §:ssä säädetyt katsastukset toimitetaan kiinteistönomistajalle kustannuksia tuottamatta.

10 §.

Johtoihin ja niiden varusteisiin sekä työn suorittamiseen nähden, niin myös siitä, mitä muutoin saattaa olla noudatettava vesijohtoa rakentaessa tahi korjatessa, on hallituksella valta antaa määräyksiä.

Niinikään on hallituksella valta antaa määräyksiä, joita erikoistapauksissa voidaan pitää tarpeellisina kaupungin vesijohtolaitoksen antaman veden käyttämiseen nähden.

11 §.

Kiinteistönomistaja on velvollinen kaikissa niissä tapauksissa, jolloin vesijohtolaitos tarpeelliseksi katsoo, hankkimaan laitoksen henkilökunnalle vapaan pääsyn niihin huoneistoihin, joihin putkijohto, hanat sekä vesimittari varusteineen ovat sijotettuina sekä vesimittarien vaihtoa, puhdistusta ja lukemista varten pitämään nämä helposti käsiin saatavina.

12 §.

Kaupungin vesijohtolaitoksella on valta heti sulkea vedentulo kiinteistöön seuraavissa tapauksissa:

a) kun kuluttaja ei noudata tämän ohjesäännön määräyksiä tai sen nojalla annettuja säännöksiä;

b) kun vedenkulutusmaksu on jäänyt suorittamatta;

c) kun kiinteistön vesijohtotöistä ja vesijohdon korjauksista ynnä tarvikkeista sekä särkyneen tahi jäätyneen vesimittarin koetuksesta ja korjauksesta tulevia kustannuksia ei ole suoritettu;

d) kun putkiverkkoon, talojohtoon tai muuanne syntynyt vuoto taikka vesijohdon kunnossapito- tai laajennustyöt sitä vaativat;

e) kaupungin palomestarin pyynnöstä tulipalon sattuessa niin kauan kuin sitä kestää, jos tulensammutukseen tarvittavan veden puutetta muutoin on pelättävänä; sekä

f) kun kuluttaja kerran toisensa jälkeen kieltää päästämästä vesijohtolaitoksen henkilökuntaa 11 §:ssä mainittuihin paikkoihin.

Kun työn suorituksen johdosta on välttämätöntä sulkea vedentulo useammaksi tunniksi, toimitetaan tämä sulkeminen, sittenkun kiinteistönomistajalle vesijohtolaitoksen toimesta on siitä kirjallisesti ilmoitettu viimeistään 24 tuntia ennen sulkemisen toimeenpanoa.

Koko putkiverkon tahi sen osain sulkemisesta voidaan asianomaisille kuluttajille myös antaa tieto, kun se käy päinsä, niissä sanomalehdissä ilmoittamalla, joissa kaupungin kuulutukset yleensä julkaistaan.

Kaikissa näissä tapauksissa, samoin kuin myös jos veden tulo tahi käyttö käy mahdottomaksi jonkin tavattoman tapahtuman johdosta, joka ei ole vesijohdon hallinnon aikaansaama, ei kuluttaja ole oikeutettu saamaan korvausta siten syntyneestä vedenhankinnan keskeytymisestä eikä siitä johtuvista vahingoista. Vesijohtolaitos ei myöskään takaa määrättyä vedenpaljoutta eikä määrättyä vesipainetta.

Niissä tiloissa, jolloin vesijohtolaitos kuluttajan vian tai laiminlyönnin tähden sulkee vesijohdon, on kuluttaja velvollinen vesijohdon sulkemisesta ja

jälleenavaamisesta suorittamaan viisi markkaa, sekä vaadittaessa laskun mukaan korvaamaan kustannukset mittarin poistamisesta ja paikallepanosta ynnä sulkemisaikana vahingoittuneen mittarin tai johdon korjauksesta, niin myös, kun johdon muuttaminen on ollut tarpeellinen, muutoksen aiheuttamat kustannukset.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto edellä mainitun ohjesäännön ja taksan astuvaksi voimaan heinäkuun 1 päivästä 1914.

Hätäapukomitean asettaminen.

Sosialilautakunnan kirjelmässä elokuun 25 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto asettaa semmoisen hätäapukomitean, josta lähemmin mainitaan valtuuston helmikuun 25 päivänä 1913 tekemässä päätöksessä [2]), ja valittiin hätäapukomitean puheenjohtajaksi everstiluutnantti O. Ehrström sekä yhdeksi jäseneksi herra Eskola, minkä ohessa niitä laitoksia, joiden tuli lisäksi valita jäseniä komiteaan, oli kehotettava toimittamaan näiden vaali.

Hätäapukomitean johtosäännön 1) momentin muutos.

Kaupungin hätäapukomitean kirjelmässä lokakuun 15 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti [3]) kaupunginvaltuusto muuttaa valtuuston mainitulle komitealle helmikuun 25 päivänä 1913 vahvistaman johtosäännön 1) momentin seuraavaksi:

Komiteaan kuuluu kahdeksan varsinaista ja yhtä monta varajäsentä ja se kokoonpannaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee puheenjohtajan ja yhden jäsenen sekä kaksi varajäsentä ja edellä mainitut kunnan laitokset, Helsingfors svenska arbetarförening, Helsingin työväenyhdistys ja Suomalainen työväenliitto kukin yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen.

Samalla valitsi kaupunginvaltuusto puolestaan hätäapukomitean varajäseniksi herra Edvard Krogiuksen ja rouva M. Erkon, minkä ohessa valtuusto päätti käskeä kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan, vaivaishoitohallituksen, sosialilautakunnan, Helsingfors svenska arbetarföreningin, Helsingin työväenyhdistyksen ja Suomalaisen työväenliiton kunkin valita yhden varajäsenen komiteaan.

Virkaero kaupunginvaltuuston sihteerille sekä viran jälleen täyttäminen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [4]) kaupunginvaltuusto sihteerilleen varatuomari Ekholmille eron virasta, joulukuun 1 päivästä lukien, ja valitsi [5]) ent. oikeusneuvosmiehen A. V. Lindbergin sihteeriksi.

Rahatoimikamarin virkain täyttäminen.

Täytettäessä rahatoimikamarin [6]) vastaperustettuja apulaissihteerin, asiamiehen, notaarin ja pöytäkirjurin virkoja valitsi [7]) kaupunginvaltuusto apulaissihteeriksi insinööri J. W. Andersinin, asia-

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 28 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 228 ja 229. — [3]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 19 §. — [4]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 38 §. — [5]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 16 §. — [6]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 193 ja seur. — [7]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 7 § ja maalisk. 24 p. 17—19 §.

mieheksi senaatinkanslisti G. U. Lagerbladin, notaariksi varatuomari K. E. Furuhjelmin ja pöytäkirjuriksi varatuomari K. L. F. Mörtengrenin.

Liikennekonttorin virkain jälleen täyttäminen.

Jälleen täytettäessä liikennekonttorin avonaista nuoremman kirjurin virkaa valitsi [1]) kaupunginvaltuusto siihen konttorin vaakamestarinapulaisen J. Norbäckin, minkä ohessa vaakamestarinapulaiseksi valittiin ylioppilas A. R. Candolin.

Virkaero liikennekonttorin vaakamestarinapulaiselle sekä viran jälleen täyttämisen toistaiseksi lykkääminen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [2]) kaupunginvaltuusto liikennekonttorin vaakamestarinapulaiselle C. M. Sundströmille eron virasta, toukokuun 1 päivästä lukien.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että liikennekonttorin virat vastedes oli samoin kuin muutkin kunnalliset toimet julistettava avonaisina haettaviksi, minkä johdosta konttorin käskettiin niin menetellä edellä mainittuun virkaan nähden.

Sittemmin päätti [3]) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä, että liikennekonttorin avonainen vaakamestarinapulaisen virka oli jätettävä täyttämättä, kunnes konttori ilmoitti sen täyttämisen tarpeen vaatimaksi.

Virkaero kaupunginreviisorille sekä viran jälleen täyttäminen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [4]) kaupunginvaltuusto kaupunginreviisorille laamanni T. J. Boismanille eron virasta, heinäkuun 1 päivästä lukien, ja valittiin [5]) herra Widenius kaupunginreviisoriksi.

Revisionikonttorin registraattorinviran täyttäminen.

Revisionikonttorin [6]) vastaperustettua registraattorinvirkaa täytettäessä valitsi [7]) kaupunginvaltuusto siihen v. t. registraattorin M. Kyanderin.

Kasvatuslautakunnan virkain täyttäminen.

Alempana mainittuja kasvatuslautakunnan [8]) virkoja täytettäessä valitsi [9]) kaupunginvaltuusto seuraavat henkilöt: ammattiholhoojaksi vapaaherra A. von Bonsdorffin, lääkäriksi lääketieteenlisensiaatti T. G. Wænerbergin ja kamreeriksi taloudenhoitaja F. O. Rosendahlin.

Oikeusaputoimiston oikeusavustajan apulaisen viran jälleen täyttäminen.

Jälleen täytettäessä kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston avonaista oikeusavustajan apulaisen virkaa valitsi [10]) kaupunginvaltuusto siihen varatuomari O. Möllerin.

Terveystoimiston lääkärinviran jälleen täyttäminen.

Jälleen täytettäessä kesäkuun 1 päivänä avonaiseksi tulevaa kaupungin terveystoimiston lääkärinvirkaa valitsi [11]) kaupunginvaltuusto siihen lääketieteentohtori W. Stockmannin.

Lihantarkastusaseman virkain täyttäminen.

Täytettäessä alempana mainittuja kaupungin lihantarkastusaseman [12]) virkoja valitsi [13]) kaupunginvaltuusto seuraavat henkilöt:

---

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 15 §. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 14 §. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 8 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 45 §. — [5]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 3 §. — [6]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 97. — [7]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 22 §. — [8]) Ks. tätä kert. siv. 160. — [9]) Valt. pöytäk. jouluk. 29 p. 5 §. — [10]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 22 §. — [11]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 19 §. — [12]) Ks. tätä kert. siv. 90. — [13]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 11—14 §

johtajaksi eläinlääkäri E. S. Boxströmin, vanhemmaksi tarkastuseläinlääkäriksi kaupungineläinlääkäri J. O. A. Lindströmin, nuoremmaksi tarkastuseläinlääkäriksi eläinlääketieteentohtori Å. V. Hällforsin ja kassanhoitajaksi kapteeni K. G. M. Steniuksen.

Lihantarkastusaseman virkamiesten ja teurastamon johtajan virkavuosien lukeminen.

Kirjelmässä lokakuun 29 päivältä mainitsi terveydenhoitolautakunta, että marraskuun 1 päivänä 1904 kunnaneläinlääkärin viroista annetun asetuksen 4 §:n mukaan k. senaatti voi myöntää oikeuden virkavuosien lukemiseen tässä maassa lailliselle eläinlääkärille, joka vuosipalkalla asetetaan kaupunkikuntaan hoitamaan elintarpeiden tarkastusta, jos lääkintöhallitus on sellaisen eläinlääkärin virkaan hyväksynyt ja määrännyt. Tämän johdosta ja kun lautakunnasta näytti toivottavalta, että puheenalainen etu taattaisiin myös kaupungin lihantarkastusaseman palveluksessa oleville eläinlääkäreille, esitti lautakunta, että kaupunginvaltuusto lääkintöhallitukselta anoisi, että lääkintöhallitus niille eläinlääkäreille, jotka kaupunginvaltuusto oli valinnut [1]) lihantarkastusaseman johtajaksi sekä vanhemmaksi ja nuoremmaksi tarkastuseläinlääkäriksi, antaisi määräyksen mainittuihin virkoihin sekä senaatilta hankkisi heille oikeuden virkavuosien lukemiseen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi [2]) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esitykseen, minkä ohessa valtuusto päätti hankkia samanlaisen määräyksen ja oikeuden virkavuosien lukemiseen teurastamon johtajalle V. Kankaanpäälle.

Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajanviran jälleen täyttäminen.

Jälleen täyttäessään avonaista vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajanvirkaa valitsi [3]) kaupunginvaltuusto siihen vankilanjohtaja B. Breitholtzin.

Virkaero työ- ja vaivaistalon johtajalle.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [4]) kaupunginvaltuusto työ- ja vaivaistalon johtajalle, everstiluutnantti G. Mélartille eron virasta, huhtikuun 1 päivästä 1915 lukien.

Työväenopiston johtajanvirkain täyttäminen.

Täyttäessään kaupungin työväenopiston ruotsin- ja suomenkielisen osaston [5]) vastaperustettuja johtajanvirkoja valitsi [6]) kaupunginvaltuusto ruotsinkielisen osaston johtajaksi filosofiantohtori J. Qvistin ja suomenkielisen osaston johtajaksi filosofiantohtori Z. Castrénin.

Majoituslautakunnan majoitusmestarinviran jälleen täyttäminen.

Majoituslautakunnan avonaista majoitusmestarinvirkaa jälleen täytettäessä valitsi [7]) kaupunginvaltuusto siihen kenraaliluutnantti C. af Forselleksen.

Majoituslautakunnan majoitusmestarin asuinpaikka.

Majoituslautakunnan esityksestä päätti [8]) kaupunginvaltuusto, että lautakunnan majoitusmestarin tuli asua Helsingin kaupungissa.

[1]) Ks. tätä kert. siv. 192. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 12 §. — [3]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 20 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 15 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 223 ja seur. — [6]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 24 §. — [7]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 15 §. — [8]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 11 §.

Kaupungin elintarvehintain huojistamista tarkoittava esitysehdotus.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 10 päivänä 1912 herra Ehrnroothin y. m. valtuustolle tekemän esitysehdotuksen johdosta antanut [1]) komitean tehtäväksi harkita, mihin toimenpiteisiin kunnan puolelta olisi ryhdyttävä elintarpeiden hinnan huojistamiseksi kaupungissa, sekä aikanansa kaupunginvaltuustolle tehdä tästä harkinnasta johtuvat esitykset ja ehdotukset, antoi komitea toukokuun 19:ntenä päivätyn mietinnön [2]) asiasta sekä ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

asettaa elintarvelautakunnan, johon kuuluu viisi varsinaista ja yhtä monta varajäsentä, jotka valitaan siten, että kaupunginvaltuusto valitsee kolme varsinaista ja kolme varajäsentä sekä rahatoimikamari ja terveydenhoitolautakunta kumpikin yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen;

antaa elintarvelautakunnan tehtäväksi käsitellä kaikki asiat, joilla on yhteyttä Helsingin kaupungin elintarpeilla varustamista, näiden elintarpeiden säilyttämistä sekä elintarpeiden kauppaa koskevain kysymysten kanssa, ja eritoten:

a) hoitaa kaupungin kauppahallilaitoksen hallintoa;

b) pitää silmällä ja järjestää torikauppaa;

c) seurata kaupungin elintarvekysymyksen kehitystä ja tehdä alotteita elintarpeiden kaupunkiin tuonnin, näiden elintarpeiden säilytyksen ja myynnin parantamiseksi;

d) tällaisista asioista antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia kaupunginvaltuustolle; sekä

e) muutoin käsitellä muita lautakunnan yleisen tehtävän yhteydessä olevia tahi kaupunginvaltuuston sille antamia asioita;

antaa lautakunnan toimeksi laatia ehdotuksen johtosäännökseen ja vuosirahansäännökseen, jotka alistetaan kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja ratkaistaviksi.

Asiaa uudestaan esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto äänestettyään asettaa uuden komitean asiaa edelleen valmistelemaan, ja valittiin [4]) tämän komitean jäseniksi herra Frey, lääketieteentohtori vapaaherra O. J. v. Hellens, filosofiantohtori Hj. Göös, teurastamon johtaja V. Kankaanpää sekä filosofianmaisteri G. R. Snellman.

Eläväinkuvain teattereja koskeva toimenpide.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 14 päivänä 1913 sittemmin asettamaansa komiteaan lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt [5]) kansakoulujohtokunnan esityksen, että kysymys eläväinkuvain teatterien vahingollisesta vaikutuksesta erittäinkin lapsiin ja kasvavaan nuorisoon sekä ehkäisytoimenpiteistä,

---

[1]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 252. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 27 §. — [4]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 21 §. — [5]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 238.

joihin tämän johdosta olisi kunnan puolelta ryhdyttävä, otettaisiin pohdittavaksi, antoi komitea huhtikuun 6:ntena päivätyn mietinnön [1]) asiasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [2]) kaupunginvaltuusto, osittain hyväksyen komitean ehdotukset, maistraatilta anoa toimenpidettä semmoisen muutoksen aikaansaamiseksi kaupungin voimassa olevaan poliisijärjestykseen, että sen 64 § saisi seuraavan sanonnan:

Viittätoista vuotta nuorempaa lasta älköön päästettäkö myöhemmin kuin kello kahdeksan iltapäivällä päättyvään julkiseen näytäntöön, ellei lapsen mukana ole vanhempia tahi edusmiestä.

Kuuttatoista vuotta nuorempien tyttöjen ja viittätoista vuotta nuorempien poikien älköön sallittako ilman poliisin erityistä lupaa esiintyä julkisissa näytännöissä.

Mitä tässä pykälässä edellä on säädetty, ei koske konsertteja eikä myöskään kaupungin teattereissa annettavia näytäntöjä.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ilmoitus.

Helmikuun 3 päivänä pidetyssä kokouksessa ilmoitti [3]) kaupunginvaltuuston puheenjohtaja että, sittenkun hän esiintulleesta syystä ei ollut katsonut olevan noudattaminen läänin kuvernöörin hänelle antamaa kehotusta saapua viime tammikuun 22 päivänä, jolloin kuvernööri aikoi käydä maistraatissa, sinne esiteltäväksi, eikä puheenjohtaja myöskään ollut katsonut voivansa noudattaa kuvernöörin hänelle sittemmin toimittamaa käskyä noudon uhalla saapua saman kuukauden 26 päivänä lääninhallitukseen, oli kuvernööri viimeksi mainittuna päivänä klo 1/2 9 illalla kahdella siviilipukuisella poliisimiehellä noudattanut puheenjohtajan lääninhallitukseen.

Puheenjohtajan ilmoituksen johdosta päätti kaupunginvaltuusto yksimielisesti yhtyä seuraavaan lausuntoon:

Katsoen siihen että kuvernööri ilman laillista syytä on menetellyt valtuuston puheenjohtajaa kohtaan, puheenjohtajaa ja välillisesti pääkaupungin valtuustoa syvästi loukkaavalla tavalla, uhaten käyttää, vieläpä käyttäenkin väkivaltaa, katsoo valtuusto asiaksensa pöytäkirjaan merkitä vakavan vastalauseensa tätä kuvernöörin vallanväärinkäytöstä vastaan sekä samalla lausua ei ainoastaan tunnustuksensa puheenjohtajalle hänen kaupunginedustuksen arvokkuutta puoltavasta menettelystään, vaan myöskin horjumattoman luottamuksensa hänelle.

Taulujen siirto kaupungin museoon.

Helsingin kaupungin museolautakunnan esityksestä päätti [4]) kaupunginvaltuusto museolle luovutettavaksi kaupungin omistamat, Engelin ja Reinholmin maalaamat öljy- ja vesivärimaisemakuvat vanhasta Helsingistä.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — [2]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 25 §.

Kunnianosotus.

K. senaatin talousosaston ent. varapuheenjohtajan L. Mechelinin kuoleman johdosta piti kaupunginvaltuuston puheenjohtaja kokouksessa tammikuun 27 päivänä [1]) muistopuheen vainajasta sekä esitti, että valtuusto päättäisi in corpore saapua hänen hautajaisiinsa ja haudalle laskea laakerista ja ruusuista solmitun seppeleen, jonka valkeissa nauhoissa olisi kirjotus: „Leo Mechelin, från Finlands hufvudstad — Suomen pääkaupungilta".

Kaupunginvaltuusto hyväksyi yksimielisesti puheenjohtajan ehdotuksen.

Muistopuhe.

Herra Mattssonin kuoleman johdosta piti kaupunginvaltuuston puheenjohtaja kokouksessa joulukuun 1 päivänä muistopuheen vainajasta sekä ilmoitti valtuuston puolesta laskeneensa vainajan haudalle seppeleen.

Lausunto Hagan huvilayhdyskunnan terveydenhoitojärjestyksen ehdotuksesta.

Kirjelmässä joulukuun 24 päivältä 1913 lähetti maistraatti valtuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa oli kaupunginvaltuuston lausuntoa vaadittu Hagan huvilayhdyskunnan terveydenhoitojärjestyksen ehdotuksesta.

Terveydenhoitolautakunnan lausunnon hankittuaan päätti [2]) kaupunginvaltuusto lausuntonaan ilmoittaa mainitun lautakunnan lausunnon mukaisesti yhtyneensä lääkintöhallituksen antamaan lausuntoon, sekä muuten huomauttaa, ettei valtuustolla ollut ehdotusta vastaan muita asiallisia muistutuksia tehtävänä, kuin että 20 § näytti olevan muodostettava uudestaan niin, että siinä olevan, n. s. asukkijärjestelmän ehkäisemistä tarkoittavan säännöksen tulisi koskea ainoastaan henkilöjä, jotka eivät kuulu samaan perheeseen, minkä ohessa valtuusto oli yhtynyt Hagan huvilayhdyskunnan yksityisessä kuntakokouksessa syyskuun 17 päivänä 1913 ehdotuksen 29 §:n säännöstä vastaan tehtyyn muistutukseen.

Lausunto automobiililiikenteen järjestämistä koskevasta komiteanmietinnöstä.

Maistraatin kirjelmässä [3]) helmikuun 14 päivältä vaadittuna lausuntona kirjelmän oheisesta komiteanmietinnöstä ehdotuksineen täkäläisen automobiililiikenteen järjestämiseksi päätti [4]) kaupunginvaltuusto maistraatille esittää:

että automobiililiikenteen järjestyssääntöehdotuksen 13 §:n 2 kohdan loppuosa olisi muutettava seuraavaksi: — — „ja näyttää maistraatin opettajaksi hyväksymän, asiantuntevan henkilön antaman todistuksen siitä, että on käynyt kurssin automobiilin rakenteessa ja hoidossa sekä omaa tyydyttävän taidon automobiilin ohjauksessa ja perehtymisen ajosääntöihin";

että nykyinen taksa olisi edelleen pysytettävä voimassa, mutta että sitä olisi täydennettävä säännöksellä että noudosta saa kan-

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 27 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 6 p. 4 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 6. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 5 §.

taa määrätyn maksun, nimittäin noudettaessa samassa vyöhykkeessä olevasta paikasta, missä asema sijaitsee, 50 penniä ja noudettaessa toisessa vyöhykkeessä olevasta paikasta 1 markan; sekä että odotusmaksua koskeva määräys olisi laadittava uudestaan, jotta siitä selvästi käy näkyviin, että odotus on 4 ensimäisen minuutin aikana joka tapauksessa maksuton.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeuden hakemuksista.

Puoltavan [1]) lausunnon antoi kaupunginvaltuusto 104 ja epäävän [2]) lausunnon 5 tapauksessa Suomen kansalaisoikeuden saantia koskevista hakemuksista.

Lausuntoja elinkeino-oikeuden saantia koskevista hakemuksista.

Puoltavan [3]) lausunnon antoi kaupunginvaltuusto 15 ja epäävän [4]) lausunnon 2 tapauksessa ulkomaalaisten tekemistä hakemuksista saada tässä kaupungissa harjottaa elinkeinoa.

Lausuntoja rohdoskaupan ja myrkyllisten aineiden kaupan harjottamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Niinikään antoi kaupunginvaltuusto puoltavan [5]) lausunnon 5 tapauksessa rohdoskaupan harjottamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Samaten antoi [6]) kaupunginvaltuusto 2 tapauksessa puoltavan lausunnon hakemuksista, jotka tarkoittivat luvan saamista myrkyllisten aineiden kaupan harjottamiseen tässä kaupungissa.

Lausunto huutokauppaajanammatin harjottamista tarkoittavasta lupahakemuksesta.

Sitä vastoin ehdotti [7]) kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa hylättäväksi hakemuksen luvan saamisesta huutokauppaajanammatin harjottamiseen tässä kaupungissa.

Lausuntoja uusien apteekkien perustamista koskevasta asiasta.

Lääninhallituksen vaatimaksi lausunnoksi Suomen farmaseuttisen yhdistyksen tekemän, 13:nnen apteekin perustamista kaupunkiin koskevan esityksen johdosta päätti [8]) kaupunginvaltuusto esittää pääasiassa seuraavaa:

Käytettävänä olevista tiedoista näkyi, että III kaupunginosassa, johon uusi apteekki sijotettaisiin, oli väkiluku viiden viime vuoden kuluessa kasvanut ainoastaan 371 hengellä. Tässä kaupunginosassa oli nykyään Erottajatorin apteekki, jota paitsi sen läheisyydessä olivat Kauppatorin ja Fredrikintorin apteekit. Lääkemääräysten luku näissä apteekeissa oli viisivuotiskaudella 1908—12 vähentynyt, Erottajan apteekissa 42,784:stä vuonna 1908 36,429:ään vuonna 1912, Kauppatorin apteekissa 43,299:stä vuonna 1908 37,749:ään vuonna 1912

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 2 §, helmik. 24 p. 5 §, maalisk. 10 p. 1 §, maalisk. 24 p. 4 §, huhtik. 7 p. 1 §, toukok. 12 p. 1 §, syysk. 8 p. 2 §, syysk. 22 p. 3 §, lokak. 6 p. 2 §, lokak. 20 p. 2 §, marrask. 4 p. 1 §, marrask. 17 p. 1 §, jouluk. 1 p. 1 §, jouluk. 15 p. 3 § ja jouluk. 29 p. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 2 §, marrask. 4 p. 1 §, marrask. 17 p. 1 § ja jouluk. 29 p. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 1 §, helmik. 3 p. 2 §, helmik. 24 p. 2—4 §, maalisk. 24 p. 2 ja 3 §, huhtik. 28 p. 1 ja 3 §, toukok. 26 p. 7 ja 8 §, kesäk. 9 p. 46 §, syysk. 8 p. 1 §, marrask. 17 p. 2 § ja jouluk. 1 p. 3 §. — [4]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 2 § ja syysk. 8 p. 1 §. — [5]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 5 §, syysk. 8 p. 5 §, marrask. 4 p. 2 § ja jouluk. 29 p. 2 §. — [6]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 6 § ja jouluk. 1 p. 2 §. — [7]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 3 §. — [8]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 12 §.

sekä Fredrikintorin apteekissa 27,070:stä vuonna 1908 20,138:aan vuonna 1912. Näin ollen ja kun k. senaatti vuonna 1904 tehdyn ehdotuksen johdosta, joka tarkoitti uuden apteekin perustamista tähän kaupunginosaan, oli päättänyt tämän apteekin sijotettavaksi Kapteeninkadun itäpuoliselle alueelle, Vuorimieskatu pohjoisrajana, näytti kaupunginvaltuustosta siltä, kuin kävisi lisäapteekin tarpeellisuutta puheena olevassa kaupungin seudussa epäileminen. Muuten viittasi valtuusto terveydenhoitolautakunnan asiasta antamaan lausuntoon.

Niinikään lääninhallituksen vaatimaksi lausunnoksi apteekin perustamista Katajanokalla koskevan hakemuksen johdosta päätti [1]) kaupunginvaltuusto esittää seuraavaa:

Hakemuksen perustelemiseksi oli mainittu, osin että Katajanokan väkiluku oli runsaasti 4,700 henkeä, etusijassa ostokykyiseen säätyhenkilöluokkaan kuuluvaa väkeä, osin että uuden apteekin luonnollisia käyttäjiä olisivat Katajanokalla asuvat venäläiset sotilaat sekä että Katajanokan rannassa majailevat sota- ja kauppalaivat ilmeisestikin ottaisivat lääketarpeensa tästä apteekista. Venäjän sotaväen ja sotalaivain lääketarpeeseen nähden kuitenkin ansaitsi huomauttamista, että, mikäli kaupunginvaltuusto oli saanut tietää, kaikki asevelvollisina tahi vapaaehtoisesti meriväessä palvelevat saivat maksutta lääkkeet ja sidetarpeet valtion kustannuksella laiva- ja satamasairaaloista sekä upseerit, tavalliset sotamiehet ja heidän perheensä sitä paitsi sotalaivaston apteekista. Näin ollen venäläinen sotaväki ilmeisestikään ei kaivannut apteekkia Katajanokalla eikä siltä taholta myöskään ollut ostajia odotettavana.

Mitä sitten tuli ehdotetun apteekin tarpeellisuuteen kotimaiselle väestölle, saanee tämä väestö tarpeensa hyvin tyydytetyiksi läheisissä Kauppatorin ja Kruunuhaan sekä muissa keskikaupungin apteekeissa. Muuten oli huomattava, että Katajanokalla asuviksi ilmoitettujen henkilöjen lukuun eli noin 4,700 henkeen myös oli luettu venäläinen väestö, jota kaupungin henkikirjottajan konttori oli ilmoittanut olevan 701 henkeä, sekä että suuri osa tämän kaupunginosan asukkaista oli kaupungista poissa kolmen kesäkuukauden aikana.

Edellä olevaan selvitykseen nähden ja muuten liittyen terveydenhoitolautakunnan lausuntoon yhtyi kaupunginvaltuusto lautakunnan epäävään lausuntoon, sitäkin mieluummin, kun valtuusto oli aikaisemmin yhtynyt terveydenhoitolautakunnan laatimaan ohjelmaan, mikäli uusien apteekkien perustamista kaupunkiin koski.

Lausunto ravintolaliikkeen harjottamislupaa koskevasta hakemuksesta.

Puoltavan lausunnon antoi [2]) kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa ravintolaliikkeen harjottamislupaa tarkoittavasta hakemuksesta.

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 5 §. — [2]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 3 §.

Evätty hakemus luvan saamisesta paloviinan y. m. tukkukaupan harjottamiseen.

Yhden hakemuksen saada lupa täällä harjottaa paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain sekä viinien tukkukauppaa kaupunginvaltuusto epäsi [1]).

Väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun ja mallasjuomain anniskelun järjestäminen ynnä ensinmainitun liikkeen yksinoikeuden pitentäminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulukuun 9 päivänä 1913 väkiviina- ja mallasjuomain kauppaa koskevia asioita valmistelevaan valiokuntaan palauttanut [2]) kysymyksen väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, mallasjuomain anniskelun järjestämisestä sekä ensiksi mainitun liikkeen yksinoikeuden pitentämisestä 1/6 1914 ja 1/6 1916 väliseksi ajaksi, antoi valiokunta tammikuun 15:ntenä päivätyn mietinnön n:o 2 [3]) asiasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti [4]) kaupunginvaltuusto, osin äänestettyään:

1) väkiviinajuomain vähittäismyyntiin nähden:

a) 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana:

että oikeuksien luku vahvistetaan enintään kahdeksaksikolmatta, joista enintään kolmekolmatta käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jälellä olevat viisi oikeutta käsittävät oikeuden yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain sekä kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin; sekä

b) 1/6 1915 ja 1/6 1916 välisenä aikana:

että oikeuksien luku vahvistetaan enintään neljäksitoista, joista enintään seitsemän käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jälellä olevat seitsemän oikeutta käsittävät oikeuden yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain sekä kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin;

2) väkiviinajuomain anniskeluun nähden:

että anniskeluoikeuksien lukumäärä vahvistetaan enintään kolmeksiseitsemättä, josta määrästä kuitenkin enintään viisiviidettä saa luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

3) mallasjuomain anniskeluun nähden:

että tuollaisten anniskeluoikeuksien luku on oleva enintään kolmekymmentä, joista kaksikymmentä oikeutta on annettava isonlaisille ruokaloille ja niihin verrattaville ravintoloille sekä kymmenen oikeutta niille työväenluokkaa varten oleville ruokaloille, joissa olutta saa anniskella;

4) edellä mainittujen liikkeiden toimialueeseen nähden:

---

[1]) Valt. pöytäk. helmik. 3 p. 4 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 244 ja 245. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — [4]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 21 §.

a) 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana:

että vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saa olla:

a) VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV ja XV kaupunginosassa eikä kaupunkiin kuuluvalla, sen asemakaavaan ottamattomalla alueella;

b) I kaupunginosassa Rauhakadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

c) II kaupunginosassa Hallituskadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella, kuin myöskin Mikonkadun 9:ssä ja 11:ssä;

d) III kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella sekä Unioninkadun ja Länsirannan välisissä kortteleissa;

e) IV kaupunginosassa Kansakoulu- ja Simonkatujen pohjoispuolella sekä sanottujen katujen varsilla; sekä

f) Fredrikinkadun länsipuolella olevassa osassa IV ja V kaupunginosaa, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

ettei kaupungin muissakaan osissa väkiviinajuomain vähittäismyyntiä ja anniskelua eikä mallasjuomain anniskelua saa harjottaa kirkon ja koulun välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Kauppa- ja Rautatietorin varsilla eikä Simon- ja Kaivokadun pohjoispuolella olevilla Itä ja Länsi Henrikinkadun varsilla; sekä

että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatietorin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon ja Kaivohuoneeseen sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

b) 1/6 1915 ja 1/6 1916 välisenä aikana:

että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajottaa pitkin Marian-, Rauha-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Robertin-, Pikku Robertin-, Kasarmin-, Etelä Esplanadi- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella;

että vähittäismyyntiä ja anniskelua siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjottaa koulun ja kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaatintorin varrella; sekä

että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatietorin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivohuoneeseen, ent. seurahuoneeseen ja Kleinehn hotelliin sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

5) väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun yksinoikeuden myöntämiseen nähden:

että Helsingin anniskeluosakeyhtiölle edelleen myönnetään yksinoikeus kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun täällä kesäkuun 1 päivästä 1914 samaan päivään 1916, oikeuttamalla osakeyhtiö määrätystä sille suoritetusta maksusta hotellien, ravintolain tai konditoriain omistajille luovuttamaan osan saamiaan anniskeluoikeuksia sekä niinikään, kuitenkin ainoastaan 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi ajaksi, yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä samalla viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin;

mutta että mainittuun myönnytykseen liitetään allaluetellut ehdot:

että anniskeluosakeyhtiön johtokunnassa varataan sija kahdelle kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle, jotka vastaavat kolmattaosaa johtokunnan jäsenluvusta;

että kaupunginvaltuusto vahvistaa niiden välikirjain kaavakkeet, joilla vähittäismyynti- tai anniskeluoikeuksia luovutetaan;

että luokan, johon kukin anniskelupaikka on luettava, määrää maistraatti;

että väkiviinatavaroita 1/6:stä 1915 lähtien ei saa lähettää kaupungin ulkopuolelle muille kuin jälleenmyyjille;

ettei anniskeluosakeyhtiö enempää kuin yksityiset vähittäiskauppiaatkaan saa ulkomaisia väkiviinatavaroita eikä kotimaisella väkiviinalla sekotettua ulkomaista konjakkia myydä halvemmasta kuin 5 markasta litran astioissa tuotettua eikä halvemmalla kuin 6 markasta litran pulloissa tai ruuseissa tuotettua tavaraa;

että anniskeluosakeyhtiö viimeistään helmikuun kuluessa ottaa ratkaistavaksi kysymyksen myönnettyjen oikeuksien luovuttamisesta, sikäli kuin sellainen luovutus on laillinen;

että anniskeluoikeuden omistaja on 1/6:stä 1915 lähtien velvollinen tilaamaan kaikki väkiviinatavarat anniskeluosakeyhtiöltä;

että kaupunginvaltuuston valitseman vakinaisen sovintolautakunnan, johon kuuluu viisi varsinaista jäsentä ja tarpeellinen määrä varajäseniä, ratkaistavaksi jätetään: a) kysymys siitä, onko vuokramies osakeyhtiön vaatimuksesta julistettava hänelle myönnetyn oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, joita osakeyhtiön ja sen vuokramiesten välillä voi syntyä vuokrasopimuksen sisällyksestä; sekä c) kysymys tavaravaraston lunastamisesta, kun sitä vaatii vuokramies, jonka vuokraoikeus rajotetaan, lakkautetaan tai julistetaan menetetyksi;

että anniskeluosakeyhtiö itse hoitaa ravintolaliikkeen kaikissa toisen ja kolmannen luokan anniskelupaikoissa;

että anniskeluosakeyhtiö ei käytä yksinoikeutta saadakseen

liikkeestä mahdollisimman suurta voittoa, vaan etusijassa saadakseen aikaan järjestystä tässä liikkeessä sekä vastustaakseen juovutusjuomain väärinkäyttöä, minkätähden ei anniskeluosakeyhtiöllä ole oikeutta sanomalehdissä ilmoittamalla eikä muullakaan tavalla kiinnittää yleisön huomiota myyntiliikkeeseensä;

että siisteyttä ja järjestystä pidetään voimassa anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa sekä sitä varten asetetaan tarpeellinen määrä valvojia;

että luovutettujen vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksien myyntimaksujen määräämisessä noudatetaan oikeudenmukaisuutta;

että anniskelijoille myydyille tavaroille pannaan kohtuulliset hinnat;

ettei anniskeluosakeyhtiö 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana pane käypähintoja alempia hintoja ulkomaisille väkiviinajuomille ja miedommille juovutusjuomille, mikä voisi vaikeuttaa tai tehdä mahdottomaksi yksityisten vähittäismyyjäin varastojen loppuunmyynnin;

että anniskeluosakeyhtiö ennen 1/6 1915 lunastaa väkiviinajuomakauppiaiden myymättömät tavaravarastot uskottujen miesten arvion mukaan, joita anniskeluosakeyhtiö toiselta sekä yksityismyyjät yhteisesti toiselta puolen valitsevat yhtä monta sekä siten valitut uskotut miehet lisäksi yhden uskotun miehen puheenjohtajaksi, ollen tässä noudatettava, että mitään kauppavoittoa ei saa lukea sekä että niinmuodoin ainoastaan liikkeiden maksamat ostohinnat ja sitä halvemmat hinnat voivat tulla huomioon otetuiksi, niin myös että kaupaksi käymättömiä tahi vaikeasti kaupaksi meneviä tavaroita ei tarvitse lunastaa; sekä

että, jos anniskeluosakeyhtiön osakepääomaa lisätään, uudet osakkeet on tarjottava yleisesti tilattavaksi.

Tässä yhteydessä tahtoi kaupunginvaltuusto saada anniskeluosakeyhtiölle lausutuksi, että yhtiö 1/6:stä 1915 lähtien, mikäli mahdollista, hankkisi tointa nykyisille väkiviinajuomain myyjille ja heidän henkilökunnalleen, sekä maistraatille lausuttavaksi toivomuksen, että maistraatti, ennenkuin kysymys jonkin mallasjuomain anniskeluoikeuden antamisesta otetaan ratkaistavaksi, varaisi kaupunginvaltuustolle tilaisuuden antaa tästä lausunnon.

Vahvistetut sopimuskaavakkeet väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuden luovutusta varten.

Kaksi Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kirjeessä [1] maaliskuun 12 päivältä valtuustolle lähetettyä sopimuskaavaketta käytettäviksi osin ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntioikeuden ja osin semmoisten sekä koti- että ulkomaisten juomain anniskeluoikeuden luovuttamisessa yksityisille henkilöille tai yhtiöille kaupunginvaltuusto eräin muutoksin vahvisti [2].

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 13 §.

Väkiviina- ja mallasjuomain kauppaa koskevain asiain valmistusvaliokunnan ehdotuksesta [1]) vahvisti [2]) kaupunginvaltuusto seuraavan Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan johtosäännön, noudatettavaksi kesäkuun 1 päivästä: Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan johtosääntö.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan johtosääntö.

Sen tarkastajan tehtäväin tarkemmaksi järjestämiseksi, jonka kaupunginvaltuusto kesäkuun 9 päivänä 1892 paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkijuomain myymisestä y. m. annetun asetuksen 9 §:n 4 momentin säännöksen johdosta on asettanut valvomaan Helsingin anniskeluosakeyhtiön toimintaa, on kaupunginvaltuusto tälle vahvistanut seuraavan johtosäännön.

1 §.

Tarkastajan velvollisuutena on:

1) olla läsnä yhtiön hallituksen kokouksissa kuin myös tilintarkastuksessa ja yhtiökokouksessa sekä siinä pöytäkirjaan pantaviksi tehdä ne muistutukset, joihin syytä lienee;

2) vähintäänkin kerran vuodessa tarkastella yhtiön tili- ja muita asiakirjoja;

3) valvoa, että liikettä harjotetaan asetustenmukaisesti ja että niitä ehtoja, jotka kaupunginvaltuusto on pannut yksinoikeuden yhtiölle myöntäessään, tarkoin noudatetaan;

4) käymällä yhtiön ja sen vuokramiesten anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa tarkastaa, että siisteyttä ja järjestystä näissä pidetään voimassa; sekä

5) vuosittain syyskuun kuluessa kaupunginvaltuustolle antaa kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä myyntivuonna sekä silloin tekemistään huomioista ja havainnoista.

2 §.

Jos yhtiön toimintaan nähden ilmenee joitakin semmoisia seikkoja, jotka viipymättä olisi saatettava kaupunginvaltuuston tietoon, on tarkastajan velvollisuus antaa tästä ilmoitus valtuustolle.

3 §.

Tarkastaja valitaan samaksi ajaksi, joksi yhtiölle on annettu yksinoikeus, ja hänet valitaan kaupunginvaltuuston valmistusvaliokunnan esityksestä.

4 §.

Tarkastajan palkka, jonka suuruuden kaupunginvaltuusto määrää, luetaan vuodelta ja on yhtiön maksettava.

Tässä yhteydessä vahvisti kaupunginvaltuusto puheenalaisen tarkastajan palkan 2,400 markaksi vuodessa, kesäkuun 1 päivästä lukien.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 14 §.

Evätty esitys väkiviinatavarakauppiaiden myyntioikeuksien pitentämisestä.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjotuksessa [1]) esittivät useat täkäläiset väkiviinatavarakauppiaat esiintuomillaan syillä, että valtuusto, luopumalla tammikuun 20 päivänä tekemästään päätöksestä, pitentäisi heille suotua varastojensa rahaksimuuttoaikaa.

Väkiviina- ja mallasjuomain kauppaa koskevain asiain valmistusvaliokunta, joka oli asiasta hankkinut Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan lausunnon, lausui marraskuun 24:ntenä päivätyssä kirjelmässä [1]), että ehdotettu toimenpide, että kaupunginvaltuusto kumoaisi päätöksensä väkiviinajuomakaupan järjestämisestä 1/6 1915 ja 1/6 1916 väliseksi ajaksi, johon päätökseen maistraattikin oli yhtynyt ja joka jo oli saavuttanut lainvoiman, ei näyttänyt lain kannalta mahdolliselta. Valiokunta ei sentähden ollut katsonut olevan aihetta ottaa tehtyä esitystä asiallisesti käsiteltäväksi ja ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi evätä mainitun esityksen.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [2]) kaupunginvaltuusto äänestettyään valiokunnan ehdotuksen.

Lausuntoja väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeutta tarkoittavista hakemuksista.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli Helsingin anniskeluosakeyhtiölle edelleen myöntänyt yksinoikeuden kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun kesäkuun 1 päivän 1914 ja saman päivän 1916 välisenä aikana, oikeuttaen osakeyhtiön määrätystä, osakeyhtiölle suoritettavasta maksusta hotellien, ravintolain tahi konditoriain omistajille luovuttamaan osan saamistaan anniskeluoikeuksista sekä niinikään, kuitenkin ainoastaan 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi ajaksi, yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin, joka oikeus myös käsitti viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin, ja osakeyhtiö oli maistraattiin lähettänyt 26 väkiviinajuomain vähittäismyyntioikeutta tarkoittavaa hakemusta, 38 hakemusta oikeuden saamiseksi tuollaisten juomain anniskelemiseen ravintolaliikkeen yhteydessä sekä 13 klubioikeuden hakemusta, lähetti maistraatti kirjelmissä maaliskuun 16 ja 17 päivältä mainitut hakemukset valtuustolle lausunnon saamiseksi.

Väkiviina- ja mallasjuomaliikettä koskevain asiain valmistusvaliokunta ehdotti maaliskuun 30:ntena päivätyssä mietinnössä [3]):

että kaupunginvaltuusto, valiokunnan ehdottamalla tavalla, puoltaisi oikeutta yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuo-

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 73. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 19 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

main vähittäismyyntiin mietinnössä olevassa luettelossa n:ojen 1—21 kohdalla mainituille hakijoille, niin että oikeudet n:ot 1—20 annettaisiin ainoastaan 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi sekä oikeus n:o 21 1/6 1914 ja 1/6 1916 väliseksi ajaksi ja taas oikeuksia n:oja 22—26 saisi 1/6 1914 ja 1/6 1916 välisenä aikana käyttää ainoastaan yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain ja kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin; samoin kuin

että väkiviinajuomain anniskeluoikeuksien sekä 12 klubioikeuden hakemusta puolletaan 1/6 1914 ja 1/6 1916 väliseksi ajaksi.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotukset.

Sitä paitsi antoi kaupunginvaltuusto puoltavan lausunnon yhdestä väkiviinajuomain anniskeluoikeuden [2]) siirtolupaa tarkoittavasta sekä kolmesta klubioikeuksien hakemuksesta [3]).

Mallasjuomain vähittäismyynnin järjestäminen.

Huhtikuun 2 päivänä 1883 mallasjuomain myymisestä ja anniskelemisesta annetun asetuksen 2 §:n johdosta, semmoisena kuin tämä pykälä on tammikuun 24 päivänä 1902 annetussa asetuksessa, ja kun se kahden vuoden aika, joksi maistraatti oli myöntänyt oikeudet panimon ulkopuolella myydä mallasjuomia noudettavaksi, päättyi kesäkuun 1 päivänä 1915, pyysi maistraatti kirjelmässä lokakuun 5 päivältä kaupunginvaltuustoa antamaan maistraatille lausunnon, kuinka monta sellaista oikeutta olisi ensintuleviksi kahdeksi vuodeksi myönnettävä sekä missä osissa kaupunkia sellaisia myyntipaikkoja ei saisi olla.

Asianomaisen valiokunnan annettua asiasta mietinnön [4]) päätti [5]) kaupunginvaltuusto puolestaan väkeväin mallasjuomain vähittäismyyntiin nähden myyntikautena 1/6 1915—1/6 1917:

että tuollaisten vähittäismyyntioikeuksien luku on oleva enintään kaksikymmentä, panimoille lain mukaan kuuluvat myyntioikeudet niihin luettuina;

että vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajottaa pitkin Marian-, Rauha-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Robertin-, Pikku Robertin-, Kasarmin-, Etelä Esplanadi- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella; sekä

että vähittäismyyntiä siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjottaa koulun eikä kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaatintorin varrella.

---

[1]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 13 §. — [2]) Valt. pöytäk. marrask. 17 p. 4 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 4 ja 5 § sekä toukok. 26 p. 10 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 74. — [5]) Valt. pöytäk. jouluk. 1 p. 13 §.

Tässä yhteydessä lausui kaupunginvaltuusto toivomuksenaan, että kaikki puheenalaista laatua olevat vähittäismyyntioikeudet, lukuunottamatta panimoille lain mukaan kuuluvia myyntioikeuksia, etusijassa luovutettaisiin Helsingin anniskeluosakeyhtiölle, joka oli valtuustolle ilmoittanut suostuvansa mainittua vähittäismyyntiliikettä harjottamaan.

Lausuntoja mallasjuomain anniskeluoikeutta tarkoittavista hakemuksista.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli käsitellessään kysymystä täkäläisen väkiviina- ja mallasjuomain myynnin järjestämisestä 1/6 1914 ja 1/6 1916 välisenä aikana muun muassa päättänyt maistraatille esittää toivomuksen, että maistraatti, ennenkuin kysymys jonkin mallasjuomain anniskeluoikeuden antamisesta otetaan ratkaistavaksi, varaisi kaupunginvaltuustolle tilaisuuden lausunnon antamiseen, lähetti maistraatti kirjelmissä maaliskuun 6, 20 ja 24 päivältä kaupunginvaltuustolle lausunnon saamiseksi maistraattiin annetut 34 hakemusta tuollaisen anniskeluoikeuden saamisesta puheenalaiseksi ajaksi.

Asianomaisen valiokunnan annettua kaksi mietintöä [1]) asiasta päätti [2]) kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä 24:ään edellä mainituista hakemuksista, mutta sitä vastoin antaa epäävän lausunnon muista 10 hakemuksesta.

Edelleen antoi kaupunginvaltuusto 3 tapauksessa puoltavan [3]) ja niinikään 3 tapauksessa epäävän [4]) lausunnon mallasjuomain anniskeluoikeutta tarkoittavista hakemuksista.

Lausuntoja mallasjuomain anniskeluoikeuden epäyksen johdosta tehdyistä valituksista.

Neljässä tapauksessa vaati [5]) kaupunginvaltuusto hylättäväksi valituksia, joita oli tehty sen johdosta että maistraatti oli päätöksellään kieltäytynyt myöntämästä mallasjuomain anniskeluoikeuksia.

Ilmoitus viinien y. m. tutkimuksesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan tammikuun 16 päivänä 1912 päättänyt [6]) terveydenhoitolautakuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettää kysymyksen tarpeellisen valvonnan aikaansaamisesta viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaan nähden niiltä kohdin, joista terveydenhoidosta voimassa olevan asetuksen 32 ja 36 §:ssä säädetään, lähetti lautakunta valtuustolle kirjelmässä joulukuun 11 päivältä 1913 erinäiset kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoorin lautakunnalle toimittamat analyysitiedot puheenalaisessa tarkastuksessa saaduista tuloksista. Tarkastus oli käsittänyt kaikkiaan 57 myymälää eli 34 myymälää, joissa oli kaupan ainoastaan viinejä, ja miedompia juovutusjuomia, sekä 23 myymälää, joissa myytiin väkevämpiä väkiviinajuomia ja viinejä, ja oli näytteitä ollut 179. Myyjät oli tarkastuksen osottaman tuloksen

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:ot 17 ja 23. — [2]) Valt. pöytäk. huhtik. 7 p. 12 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 2 §, kesäk. 9 p. 6 § ja syysk. 8 p. 3 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 6 § ja syysk. 8 p. 3 §. — [5]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 4 §. — [6]) Ks. 1912 vuod. kert. siv. 261 ja 262.

mukaan jaettu viiteen ryhmään, niin että huonoin liikkeestä ostamalla saatu tavara oli määrännyt myyjän sijotuksen. Ensimäiseen ryhmään oli luettu ne myyjät, joiden tavarat eivät olleet aiheuttaneet muistutuksia. Näitä oli lukuaan 5, eli 3 viinien ja 2 väkiviinajuomain myyjää. Toiseen ryhmään oli luettu myyjät, joiden tavarat olivat olleet varustettuja harhaanvievillä ja väärillä nimilipuilla. Näitä oli 12 viinien ja 7 väkiviinajuomain myyjää. Kolmanteen ryhmään oli luettu ne juomain myyjät, jotka olivat laimistaneet tavaraansa siinä määrin, että se epäämättömästi kävi selville analyysituloksesta. Tähän ryhmään luettiin 2 viinien ja 2 väkiviinajuomain myyjää. Neljänteen ryhmään oli luettu sellaisten tavarain myyjät, joihin oli sekotettu tervaväriaineita, mutta joiden kokoomus muuten ei poikennut säännöllisestä. Tähän ryhmään kuului 5 viinien ja 6 väkiviinajuomain myyjää. Viidenteen ryhmään oli luettu ne myyjät, jotka olivat myyneet törkeästi väärennettyjä tavaroita. Tähän ryhmään kuului 12 viinien ja 6 väkiviinajuomain myyjää.

Samalla lautakunta ilmoitti että, kun oli näyttänyt tarpeelliselta saada oikeuden päätöksellä selvitetyksi, missä määrin eri myyjät olivat menetelleet rikollisesti, oli lautakunta lähettänyt kappaleen asiakirjoja kaupunginviskaalinvirastoon sitä toimenpidettä varten, johon aihetta huomataan olevan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) terveydenhoitolautakunnan ilmoituksen merkittäväksi tiedoksi saaduksi.

Selitys viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä koskevasta päätöksestä tehtyjen valitusten johdosta.

Vaadituksi selitykseksi viinikauppias F. E. Sundellin y. m. läänin kuvernöörille tekemien valitusten johdosta, jotka koskivat kaupunginvaltuuston joulukuun 9 päivänä 1913 tekemää päätöstä [2]) viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin järjestämisestä täällä 1/6 1914 ja 1/6 1916 välisenä aikana, johon päätökseen maistraatti oli saman kuukauden 29 päivänä yhtynyt, päätti [3]) kaupunginvaltuusto viitata niihin syihin, joita asiaa käsiteltäessä valtuustossa oli esitetty valituksenalaisen päätöksen tueksi.

Lausuntoja viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeutta tarkoittavista hakemuksista.

Kirjelmissä toukokuun 7, 9, 11, 18, 22, 23 ja 25 sekä kesäkuun 2 ja 4 päivältä lähetti maistraatti kaupunginvaltuustolle lausunnon saamista varten 15 maistraattiin annettua hakemusta, jotka tarkoittivat luvan saamista viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskaupan harjottamiseen 1/6 1914 ja 1/6 1916 välisenä aikana.

Asianomaisen valiokunnan annettua lausunnon näistä hakemuksista päätti [4]) kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mu-

[1]) Valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 19 §. — [2]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 245. — [3]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 8 §. — [4]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 27 §, toukok. 26 p. 9 § ja kesäk. 9 p. 7 §.

kaisesti maistraatille ilmoittaa, ettei valtuusto, joka katsoi olevan pysyminen joulukuun 9 päivänä 1913 tekemässään viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä koskevassa päätöksessä [1]), näin ollen ja kun ei oikeuksien lukua eikä myyntialuettakaan ollut laillisessa järjestyksessä vahvistettu, ollut voinut antaa asiallista lausuntoa hakemuksista. Sen ohessa oli ilmoitettava, että kokonaisen 13 puheena olevista hakijoista oli terveydenhoitolautakunnan toimittamassa viinikaupan tarkastuksessa havaittu saattaneen itsensä syypääksi myyntioikeutensa väärinkäytöksiin.

Lausuntoja viinien y. m. vähittäismyyntioikeuden epäyksen johdosta tehdyistä valituksista.

Seitsemässä tapauksessa vaati [2]) kaupunginvaltuusto hylättäväksi valituksia, joita oli tehty maistraatin päätöksistä evätä oikeus viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin.

Valituksia viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä koskevista päätöksistä.

Kirjelmässä toukokuun 7 päivältä ilmoitti maistraatti että, sittenkun kaupunginvaltuusto oli joulukuun 9 päivänä 1913 päättänyt [1]), ettei erikoisia viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia enää ollut kesäkuun 1 päivästä 1914 lähtien täällä myönnettävä, ja maistraatti oli mainitun joulukuun 29 päivänä tähän yhtynyt, oli maistraatti tämän kaupunginviranomaisten yhtäpitävän päätöksen johdosta, jota ylempi viranomainen ei ollut kumonnut, vuonna 1914 antamillaan päätöksillä hylännyt useita mainitunlaatuisten juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia tarkoittavia hakemuksia. Näistä päätöksistä olivat eräät asialliset osin valittaneet Turun hovioikeuteen vaatien mielestään lainvastaisten päätösten poistamista ja maistraatin jäsenten tuomitsemista rangaistukseen virkavirheestä, osin tehneet valituksia läänin kuvernöörille valittajain mielestä lakiin perustumattomain maistraatin päätösten kumoamiseksi. Kuvernöörinvirasto oli sitten maistraatin tiedoksi lähettänyt yksitoista maaliskuun 19 päivänä annettua päätöstä, joilla kuvernööri oli, kumoten maistraatin päätökset, oikeuttanut kirjaltajanvaimo E. V. Karlbergin y. m. ilmoittamissaan huoneistoissa kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1916 välisenä aikana harjottamaan viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaa.

Asiaa esiteltäessä päätti [3]) kaupunginvaltuusto, joka ei katsonut voivansa tyytyä edellä mainittuihin kuvernöörin päätöksiin, asettaa herroista Serlachiuksesta, Ståhlbergista ja Freystä muodostetun valiokunnan antamaan lähempää ehdotusta asiassa.

Toukokuun 20:ntena päivätyssä mietinnössään [4]) lausui valiokunta asiasta seuraavaa:

Valiokunnan mielestä oli itsestään selvää, että kaupunginval-

[1]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 245. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 5 § ja syysk. 22 p. 6 §. — [3]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 26 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45.

tuuston oli käytettävä tarjona olevia laillisia keinoja kaupungin oikeuden puolustamiseksi ja muutoksen saamiseksi puheena oleviin kuvernöörin päätöksiin, jotka valiokunnan mielestä eivät ainoastaan perustuneet väärään laintulkintaan, vaan myös oli annettu syrjäyttämällä kaupunginviranomaisten asetustenmukaista toimivaltaa ja asian käsittelyä varten säädettyä järjestystä. Tämän johdosta oli valiokunta katsonut olevan ehdottaminen, että nämä päätökset saatettiin valitustietä k. senaatin talousosaston tutkittaviksi, ja oli valiokunta sitä tarkoitusta varten laatinut mietinnön oheisen ehdotuksen alamaiseksi valituskirjaksi, johon myös oli pantu ilmoitus kuvernöörin saattamisesta lailliseen edesvastuuseen siitä virheellisestä menettelystä, johon hän oli esillä olevaa asiaa käsitellessään saattanut itsensä syypääksi. Kun asiallisen oikaisun saamista täytyi tässä kohden pitää kaupunginvaltuuston toimenpiteitten päätarkoituksena ja mainitulla kuvernöörin virheellisellä asian käsittelyllä täytyi periaatekysymykseen verraten katsoa olevan toisarvoinen merkitys, ei valiokunta ollut pitänyt tarpeellisena ehdottaa tehtäväksi erityistä kantelua kuvernöörin menettelystä Turun hovioikeuteen, vaikkei muodollista estettä kantelutien käyttämiseen varsinaisen valitusmenettelyn rinnalla näyttänytkään olevan olemassa.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi tekemällä valituksen esillä olevista kuvernöörin yhdestätoista eri päätöksestä saattaa ne asianmukaisella tavalla k. senaatin talousosaston tutkittaviksi sekä sitä tarkoitusta varten hyväksyä valiokunnan ehdotuksen alamaiseksi valituskirjaksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi [1]) kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen.

Kun läänin kuvernööri oli niiden valitusten johdosta, joita kauppias F. E. Sundell y. m. olivat tehneet edellä mainituista kaupunginvaltuuston ja maistraatin yhtäpitävistä päätöksistä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä koskevassa asiassa, heinäkuun 15 päivänä antamillaan päätöksillä kumonnut mainitut päätökset, päätti [2]) kaupunginvaltuusto k. senaattiin valittaa kuvernöörin päätöksistä.

Vapautus kaupunginvaltuusmiestoimesta.

Kun kaupunginvaltuusto oli valinnut herra Wideniuksen kaupunginreviisoriksi, vapautettiin [3]) hänet kaupunginvaltuusmiehen toimesta, ja oli maistraattiin tehtävä ilmoitus toimenpiteeseen ryhtymisestä tämän johdosta tarpeellisen täydennysvaalin toimittamiseksi.

Musiikkilautakunnan jäseniksi 1915 vuoden loppuun valitsi [4]) kaupunginvaltuusto herrat Lindbergin, Frenckellin ja Walldénin,

Musiikkilautakunnan jäsenten vaali.

[1]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 4 §. — [2]) Valt. pöytäk. syysk. 8 p. 24 §. — [3]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 24 §. — [4]) Valt. pöytäk. maalisk. 24 p. 28 §.

ylimäär. professorin A. L. Wallgrenin, vapaaherra S. Gripenbergin, johtaja E. Melartinin sekä apteekkari E. Stigzeliuksen.

Vapautus terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajantoimesta ja jäsenyydestä sekä toisen puheenjohtajan ja jäsenen vaali.

Tehdyn anomuksen johdosta vapautti [1]) kaupunginvaltuusto professori O. Heikelin terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajantoimesta ja jäsenyydestä, kesäkuun 1 päivästä lukien, minkä ohessa valtuusto terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajaksi valitsi lautakunnan jäsenen, lääketieteentohtorin vapaaherra O. J. von Hellensin, jäseneksi varajäsenen lääketieteentohtori V. Wegeliuksen sekä hänen sijaansa varajäseneksi lääketieteentohtori K. F. Hirvisalon.

Rakennustoimikunnan vapautus tehtävästään.

Rahatoimikamarin esityksestä vapautti [2]) kaupunginvaltuusto uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan sille annetusta tehtävästä, minkä ohessa valtuusto päätti, että mainitussa laitoksessa jälellä olevat, työlaitoksen hoidokeilla teetettävät maalaustyöt oli mitattava ja maksettava kaupunginarkkitehdin toimesta.

Jäsenen valitseminen tyttöjen ammattikoulun johtokuntaan.

Jäseneksi tyttöjen ammattikoulun johtokuntaan kuolemalla eronneen todellisen valtioneuvoksen F. Saltzmanin sijaan valitsi [3]) kaupunginvaltuusto arkkitehti A. Tavaststjernan.

Jäsenten valitseminen kaupungin kansakoulujohtokuntiin.

Jäseniksi kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaan valitsi [4]) kaupunginvaltuusto filosofiantohtori S. Johanssonin ja neiti D. Neoviuksen sekä jäseniksi suomenkielisten kansakoulujen johtokuntaan filosofiantohtorit K. Cannelinin ja P. A. Heinriciuksen ynnä professori E. Bonsdorffin.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain vaali.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1914 vuoden tilejä tarkastamaan valitsi [5]) kaupunginvaltuusto pankinjohtaja J. Thurmanin ja professori E. Nordströmin.

Jäsenten valitseminen työväenopiston osastojen johtokuntiin.

Jäseniksi työväenopiston ruotsinkielisen osaston johtokuntaan valitsi [6]) kaupunginvaltuusto herra Sederholmin ja ylimäär. professorin U. Lindelöfin sekä jäseniksi suomenkielisen osaston johtokuntaan herra Wideniuksen ja ylimäär. professorin K. Grotenfeltin.

Kauppakorkeakoulun johtokunnan jäsenen vaali.

Jäseneksi kauppakorkeakoulun johtokuntaan 1916 vuoden loppuun asti valitsi [7]) kaupunginvaltuusto pankinjohtaja K. Brofeldtin.

Budjettivaliokunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi kaupungin 1915 vuoden meno- ja tulosäännön ehdotusta tarkastavaan valiokuntaan valitsi [8]) kaupunginvaltuusto herrat Norrménin, Alfthanin, Lindbergin, Paloheimon, Relanderin, Tolletin ja Castrénin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten vaali.

Samaten valitsi [9]) kaupunginvaltuusto kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiehiksi vuodeksi 1914 herra Häggmanin, kaupunginkirjanpitäjä E. Enebergin, pankkivirkamies M. Höckertin, meri-

[1]) Valt. pöytäk. toukok. 26 p. 26 §. — [2]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 47 §. — [3]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 25 §. — [4]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 31 ja 32 § sekä syysk. 22 p. 23 §. — [5]) Valt. pöytäk. toukok. 12 p. 23 §. — [6]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 38 §. — [7]) Valt. pöytäk. kesäk. 9 p. 41 §. — [8]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 29 §, helmik. 3 p. 21 § ja syysk. 22 p. 37 §. — [9]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 30 §.

kapteeni L. Laurentin, insinööri C. H. Procopén, notaari A. Sallménin ja tehtailija K. A. Wiggin sekä heidän varamiehikseen filosofianmaisteri W. E. Liuksialan, konttorinjohtaja E. Grönlundin, ylioppilas V. Hougbergin, arkkitehti W. von Essenin ja filosofiantohtori A. H. Bergholmin.

Voittovarainvaliokunnan jäsenten vaali.

Edelleen valitsi [1]) kaupunginvaltuusto jäseniksi valiokuntaan, jonka on annettava ehdotus Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi, herrat Rosenqvistin, Ehrnroothin, Hurmerinnan, Idmanin ja Sederholmin.

Kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta apurahoja jakavan valiokunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi valiokuntaan, jonka oli vuodelta 1914 jaettava apurahat kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, valitsi [2]) kaupunginvaltuusto herrat V. von Wrightin, Hurmerinnan, Maneliuksen, Nummivuoren ja Roosin.

Väkiviina- ja mallasjuomain y. m. kauppaa koskevia asioita valmistelevan valiokunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi väkiviina- ja mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kauppaa koskevia asioita valmistelevaan valiokuntaan valitsi [3]) kaupunginvaltuusto herrat Lundqvistin, Häggmanin, Lasseniuksen, Salingren ja Serlachiuksen.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilintarkastajan vaali.

Edelleen valitsi [4]) kaupunginvaltuusto Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden tilien tarkastajaksi kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokuntaan 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi ajaksi valitsi [5]) kaupunginvaltuusto herrat Ehrnroothin ja Lundqvistin.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön ja sen vuokraajain välisiä riitoja ratkaisevan sovintolautakunnan jäsenten vaali.

Jäseniksi siihen vakituiseen sovintolautakuntaan, jonka on ratkaistava Helsingin anniskeluosakeyhtiön ja sen vuokraajain väliset riidat 1/6 1914 ja 1/6 1916 välisenä aikana, valitsi [6]) kaupunginvaltuusto herrat Lasseniuksen, Häggmanin, Serlachiuksen, Walldénin ja F. von Wrightin sekä heidän varamiehikseen herrat Salingren, Thurmanin ja Lindforsin.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan vaali.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajaksi 1/6 1914 ja 1/6 1916 väliseksi ajaksi valitsi [7]) kaupunginvaltuusto oikeusneuvosmies G. Björkmanin.

Sailors homen johtokunnan jäsenen ja tilintarkastajan vaali.

Edelleen valitsi [8]) kaupunginvaltuusto Sailors homen johtokunnan jäseneksi vuosiksi 1914, 1915 ja 1916 asessori U. Kurténin sekä varajäseneksi samaksi ajaksi herra Ekin samoin kuin Sailors homen mainittujen vuosien tilien tarkastajaksi herra Hertzbergin ja hänen varamiehekseen kauppias A. E. Sundströmin.

---

[1]) Valt. pöytäk. tammik. 20 p. 29 §. — [2]) Valt. pöytäk. lokak. 20 p. 16 §. — [3]) Valt. pöytäk. tammik. 7 p. 4 §. — [4]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 41 §. — [5]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 40 §. — [6]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 39 §. — [7]) Valt. pöytäk. huhtik. 28 p. 36 §. — [8]) Valt. pöytäk. helmik. 24 p. 43 §.

Pörssikomitean jäsenten vaali.

Pörssikomitean jäseniksi vuosiksi 1915—18 valitsi [1]) kaupunginvaltuusto herrat Elvingin, Stenrothin ja F. von Wrightin.

Kaupungin hallitusten ja lautakuntain puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten vaali.

Puheenjohtajiksi, jäseniksi ja varajäseniksi kaupungin hallituksiin ja lautakuntiin niiden henkilöjen sijaan, jotka vuoden päättyessä olivat erovuoroiset tai joiden tehtävä voimassa olevain johtosääntöjen mukaan silloin päättyi, valitsi [2]) kaupunginvaltuusto:

rahatoimikamariin: puheenjohtajaksi todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, varapuheenjohtajaksi herra Heimbürgerin, jäseneksi siitä tehtävästä luopuneen herra Stjernvallin sijaan herra Liston sekä varajäseniksi kamarineuvos N. B. A. Grotenfeltin, ylimäär. professorin E. Ehrnroothin ja herra Relanderin;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseneksi kauppias J. Tallbergin sekä varajäseniksi konsuli K. Stockmannin ja herra Enckellin;

holhouslautakuntaan: jäseneksi lakitieteentohtori A. W. Gadolinin;

kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan: puheenjohtajaksi herra Ivalon, varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti E. Böökin, jäseniksi uunimestari A. Malmin ja muurari T. Uskin sekä varajäseniksi maalarimestari A. Haanojan ja huonekalupuuseppä W. Långholmin;

kasvatuslautakuntaan: puheenjohtajaksi herra Charpentierin sekä jäseniksi ent. kuvernöörin I. Gordien, herra Tarjanteen, lääketieteenlisensiaatin vapaaherra E. Cedercreutzin, johtajatar I. Poppiuksen ja kansakoulunopettajatar B. von Nandelstadhin;

Helsingin kaupungin museon lautakuntaan: jäseniksi valtioarkistonhoitaja R. Hausenin, ensimäisen arkkitehdin M. Schjerfbeckin ja kaupunginasemakaava-arkkitehti B. Jungin;

sosialilautakuntaan: jäseniksi herrat Ehrnroothin, Stenrothin ja V. von Wrightin sekä Suomen ammattijärjestön puheenjohtajan A. O. Tokoin ynnä varajäseniksi vakuutustarkastaja G. O. I. Hallsténin, taloudenhoitaja K. R. Heinosen, filosofianmaisteri G. R. Snellmanin ja herra Zilliacuksen;

oikeusapulautakuntaan: varajäseniksi varatuomari K. Sundmanin ja herra Freyn;

kansanlastentarhain johtokuntaan: jäseniksi rouva B. Pauligin ja opettajatar H. Paqvalénin;

palotoimikuntaan: jäseniksi insinööri H. Catanin ja arkkitehti G. Estlanderin sekä varajäseniksi herra Forsiuksen ja konsuli F. Stockmannin, viimeksi mainitun kuolemalla eronneen johtaja J. Rundqvistin sijaan;

---

[1]) Valt. pöytäk. marrask. 4 p. 15 §. — [2]) Valt. pöytäk. jouluk. 15 p. 2 §.

terveydenhoitolautakuntaan: puheenjohtajaksi lääketieteentohtorin vapaaherra O. J. von Hellensin;

vaivaishoitohallitukseen: puheenjohtajaksi herra Serlachiuksen, jäseniksi alueläkäri V. Leontjeffin, kunnallisneuvos N. Kochtomowin, alueläkäri L. Wetterstrandin, filosofiantohtorin neiti J. af Forselleksen, isännöitsijä C. F. Fagerholmin, alueläkäri N. A. H. Sundeliuksen, ylimäär. professorin A. L. Wallgrenin, kansakoulunjohtajatar S. Strengin, kunnan työnvälitystoimiston johtajan A. H. Karvosen, todellisen valtioneuvoksen L. F. Munckin, ent. prokuraattorin M. L. Kihlmanin, lakitieteentohtori A. Tulenheimon, ent. varapresidentin A. Spåren, everstiluutnantti O. Ehrströmin, tohtorinleskirouva S. Pätiälän, kaupunginkätilö H. Edelmannin, filosofianmaisterin neiti E. Heikelin, rouva S. Svendelinin, lääketieteenlisensiaatti J. Friskin, pastorit A. V. Kuusiston ja S. Berglundin, lääketieteentohtori K. E. Lindénin, rakennusmestari W. Ekmanin ja herra Nummivuoren sekä varajäseniksi lakitieteenkandidaatti E. Böökin, kansakoulunopettaja V. Allardtin, neiti M. Bohmin ja lääketieteenlisensiaatti K. A. Tukiaisen;

alempain käsityöläiskoulujen johtokuntaan: jäseneksi taiteilija V. Blomstedtin;

valmistavan poikain ammattikoulun johtokuntaan: jäseneksi herra V. von Wrightin sekä varajäseniksi herra Engströmin ja insinööri O. Lönnrotin;

tyttöjen ammattikoulun johtokuntaan: jäseniksi lehtori J. Reuterin, rouva H. Schildtin ja arkkitehti A. Tavaststjernan sekä varajäseniksi koulunjohtajattaren neiti M. von Troilin, ammattientarkastajan neiti V. Hjeltin ja herra Lindbergin;

Helsingin kaupungin kirjaston hallitukseen: jäseneksi ent. päätirehtöörin R. Sieversin ja varajäseneksi filosofiantohtori A. H. Bergholmin kuolemalla eronneen filosofiantohtori A. Lönnbeckin sijaan;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi ylimäär. professorin K. R. Wahlforsin ja kansakoulutarkastaja A. Liliuksen; samoin kuin

majoituslautakuntaan: puheenjohtajaksi eversti G. E. M. af Enehjelmin sekä varajäseniksi alikapteenit G. A. Bäckmanin ja A. Lindbergin.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamariin kuuluivat vuoden varrella todellinen valtioneuvos A. Gripenberg puheenjohtajana, insinööri J. Stjernvall varapuheenjohtajana, oikeusneuvosmies W. F. Heimbürger, arkkitehti K. Lindahl, pankinjohtaja H. Hertzberg ja lakitieteentohtori K. Ignatius. Varajäseninä olivat kamarineuvos N. B. A. Grotenfelt, insinööri H. Lilius ja yli-insinööri filosofiantohtori K. R. von Willebrand.

Sihteerinä toimi filosofianmaisteri C. G. Estlander sekä apulaissihteereinä filosofianmaisteri K. Rein ja insinööri J. W. Andersin.

Rahatoimikamari piti vuoden varrella 164 kokousta, niistä 50 varsinaista ja 114 ylimääräistä.

Vuoden varrella saapui 3,042 asiaa. Näistä ja edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevista 308 asiasta käsiteltiin loppuun 2,992, joten siis vuoteen 1915 siirtyi 358 asiaa. Maksumääräyksiä annettiin 10,893. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 3,331, lähetettyjen kirjeiden taas 860.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat [1]):

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Myytyjä tontteja.

Rahatoimikamari möi vuoden varrella alempana mainitut tontit:

Katu.	Tontin numero.	Korttelin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala m².	Yksikköhinta m²:ltä, Smk.	Kauppahinta, Smk.
Fjälldalinkatu	7	424	Rakennusmest. O. Honkasalo ja talonomistaja D. Huttunen [2])	960.000	40 —	38,400 —

[1]) Viitoissa mainitut päivämäärät ja pykälät kohdistuvat rahatoimikamarin pöytäkirjoihin. — [2]) Huhtik. 1 p. 1 §.

Itäinen viertotie	53	358	Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö [1]	1,489.283	15	—	22,339	25
Kaarlenkatu	11	339	Helsingin telefoniyhdistys [2]	1,366.130	25	—	Lisäkorvaus. 34,153	25
Länsi Brahekatu	10	364	Maalarimestari A. Haanoja [3]	1,349.000	—	—	22,933	—
Merimieskatu	11	110	Högre svenska handelsläroverkets byggnadsaktiebolag [4]	677.250	110	—	74,497	50
Näkinkuja, lisäalue	7	296	Aktiebolaget J. D. Stenberg & söner [5]	2,156.280	—	—	2,156	28
Porthaninkatu	15 ja	332	Kallion yhteiskoulun	1,050.700	—	—	} 54,000	—
	17	332	kannatusyhdistys [6]	1,171.678	—	—		
Runebergkatu	43	443	Helsingin telefoniyhdistys [2]	1,138.824	55	—	62,635	32

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.*

Vuokralle annettuja tiluksia.

Rahatoimikamari teki vuokrasopimuksen kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.	
Böle, alue	Puutarhuri C. T. Ward [7]	1924, toukok. 1	451	—
Bölenkatu, tontti n:o 9	Veturinkuljettaja G.A. Blomfeldtin perilliset [8]	1940, jouluk. 31	50	—
Esterinkatu, tontti n:o 3	Veturinkuljettaja K. V. Bergström [9]	1940, jouluk. 31	398	12
Greijus, asuntotontti n:o 4 b	Kultaseppä Hj. Fagerroos [10]	6 kk. irtis.	25	—
S:n, viljelyspalsta n:o 4 a			165	—
Gumtähti, alue	Suomen kenttäratsastusklubi [11]	Toistaiseksi	Maksutta	
Hauhontie, tontit n:ot 14 ja 16	Hermannin työväenyhdistys II [12]	1939, jouluk. 31	300	—
Huopalahti, alue	Suomen metsästysyhdistys [13]	1923, jouluk. 31	100 v:lta 1914, sitten 200	— —

[1]) Kesäk. 29 p. 7 §. Ks. myös tätä kert. siv. 135. — [2]) Huhtik. 22 p. 17 §. — [3]) Kesäk. 18 p. 21 §. — [4]) Maalisk. 21 p. 14 §. — [5]) Kesäk. 18 p. 13 §. — [6]) Tammik. 31 p. 25 §. — [7]) Helmik. 19 p. 1 §. — [8]) Jouluk. 17 p. 7 §. — [9]) Jouluk. 23 p. 30 §. — [10]) Kesäk. 22 p. 26 §. — [11]) Kesäk. 8 p. 50 §. — [12]) Helmik. 14 p. 11 §. — [13]) Maalisk. 21 p. 11 §.

Itäinen viertotie, tontti n:o 81	Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö [1]	1940, jouluk. 31	1,388 —
S:n „ „ 83			1,567 —
Meilans, huvilapalsta n:o 34	Rakennusmestari H. F. Westersund [2]	1939, jouluk. 31	275 — ynnä 50 % korotus joka 10:s vuosi
Pohjois Blekholma, varastoalue n:o 4	Helsingin höyrylaivaosakeyhtiö [3]	6 kk. irtis.	500 —
S:n s:n, n:o 5	Toiminimi Lars Krogius & C:o [3]	6 kk. irtis.	500 —
Toivo y. m. alueet, osia niistä	Uudenmaan ja Hämeen läänin maanviljelysseura [4]	1916, marrask. 1	Maksutta
Vanajantie, tontti n:o 3	Ajomies O. Sillman [5]	1939, jouluk. 31	105 —
Åggelby, huvilapalsta n:o 75	Sokerileipuri A. Heinonen [6]	1948, toukok. 31	50 —

Vuokraoikeuden pitennys.

Pitennetty vuokraoikeus myönnettiin seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pitennetty: mistä	Vuokrakausi pitennetty: mihin	Vuotuinen vuokramaksu, Smk.
Backas, viljelyspalsta n:o 54	Kauppias P. J. Svensonin perilliset [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	250 —
Greijus, viljelyspalsta n:o 5	Puutarhuri C. T. Ward [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	160 —
S:n „ 6				200 —
S:n „ 8				250 —
S:n „ 9	Pika-ajuri K. Wathén [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	151 —
S:n „ 10	Pika-ajuri J. A. Lindfors [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	180 —
S:n „ 11	Puutarhuri K. A. Hiltunen [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	1,200 —
S:n „ 12	Pika-ajuri E. Hiltunen [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	50 —
S:n „ 13	Puutarhuri C. T. Ward [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	125 —
S:n „ 15	Neuvoja H. Savela [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	345 —
S:n „ 16				350 —
S:n „ 24	Rankkuri A. Korhonen [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	50 —
S:n, tonttipalsta Roos	Maisteri H. J. Grönstrand ja konduktööri U. J. Grönstrand [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60 —
S:n, tonttialue	Vuokraaja A. Anderssonin perilliset [7]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	300 —

[1]) Helmik. 14 p. 12 §. — [2]) Lokak. 1 p. 6 §. — [3]) Heinäk. 2 p. 13 §. — [4]) Toukok. 23 p. 12 §. — [5]) Maalisk. 26 p. 1 §. — [6]) Huhtik. 4 p. 15 §. — [7]) Marrask. 19 p. 11 §.

Greijus, tonttipaikka Punamäellä	Pika-ajuri A. Hiltunen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60	—
S:n s:n s:n	Huvilanomistaja J. F. Granlund [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60	—
S:n s:n s:n	Huvilanomistaja A. Siik [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60	—
S:n, huvila Roos	Ajomies G. Strömberg [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	100	—
S:n, huvilapalsta	Leskirouva S. Wickström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60	—
S:n „ n:o 2	Huvilanomistaja K. A. Wirta [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60	—
S:n „ „ 3	Huvilanomistaja J. F. Ahlbäck [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60	—
S:n „ „ 5	Huvilanomistaja J. Aulmanin perilliset [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	100	—
S:n „ „ 6	Leskirouva J. W. Nyström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	100	—
S:n „ „ 7 puolet	Emännöitsijä A. Andersson ja rouva A. Martensson [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	70	—
S:n „ n:o 8	Huvilanomistaja O. W. Heinonen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	75	—
Gumtähti, viljelyspalstat n:ot 1 ja 2	Pika-ajuri H. Ylöstalo [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	260	—
S:n s:n n:o 3	Rakennusmestari A. von Bell [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	400	—
S:n s:n „ 4	Kuorma-ajuri F. Löfberg [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	400	—
S:n s:n „ 5	Vuokraaja A. Rehnström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	265	—
S:n s:n n:ot 6, 6 a ja 7	Puutarhuri A. Holmqvist [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	1,750	—
S:n s:n „ 8 ja 8 a	Puutarhuri C. R. Lindberg [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	910	—
S:n s:n n:o 9	Talonomistaja G. A. Wickström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	500	—
S:n s:n „ 10	Vuokraaja A. Rehnström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	275	—
S:n s:n „ 11	Työmies K. G. Aaltonen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	310	—
S:n s:n „ 12	Vuokraaja A. Rehnström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	770	—
S:n s:n „ 13	Työmies E. Hänninen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	300	—
S:n s:n „ 14	Ajuri V. Jyvä [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	210	—
S:n s:n „ 15, itäpuolisko	Huvilanomistaja J. V. Helenius [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	300	—
S:n s:n n:ot 15 a ja 15 b	Talonomistaja S. Koivumäki y. m. [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	900	—
S:n s:n n:o 17	Vuokraaja A. Rehnström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	500	—
S:n s:n „ 18				475	—
S:n s:n „ 23	Ajomies J. Bikoff [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	1,000	—

[1]) Marrask. 19 p. 11 §.

Gumtähti, viljelyspalstat n:ot 24 ja 25	Puutarhuri W. Carlsson [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	1,420	—
S:n viljelyspalsta n:o 26				400	—
S:n s:n „ 27	Vuokraaja W. Carlsson [2]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	550	—
S:n s:n „ 28	Talonomistaja G. A. Wickström [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	280	—
S:n s:n „ 31	Leskirouva G. Johansson [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	450	—
S:n s:n „ 33	Huvilanomistaja A. Tolonen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	255	—
S:n s:n „ 35	Leskirouva A. Karlsson [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	130	—
S:n s:n „ 42	Vuokraaja J. A. Nyman [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	403	—
S:n s:n „ 43				401	—
S:n s:n „ 44	Puutarhuri A. H. Karlsson [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	351	—
S:n tonttipalsta litt. O	Työmies K. G. Aaltonen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	25	—
Kaisaniemen ravintola	Leskirouva A. Wickström [3]	1914, lokak. 1	1919, syys. 30	4,000	—
Katajanokka, varastopaikka n:o 1	Helsingin hiilentuontiosakeyhtiö [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	1,775	—
S:n s:n „ 2	Kauppias A. Holmström [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	1,450	—
S:n s:n „ 3	Kauppaneuvos V. Ek [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	1,325	—
S:n s:n „ 4				1,225	—
S:n s:n „ 5	Suomen höyrylaivaosakeyhtiö [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	4,525	—
S:n s:n· „ 5 a	Nyländska skärgårdsaktiebolaget [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	360	—
S:n s:n „ 6	Toiminimi Chr. Jacobsen & söner [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	1,080	—
S:n s:n „ 7				1,250	—
S:n s:n „ 8				1,220	—
S:n s:n „ 9	Kauppias A. Pelander [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	1,270	—
S:n s:n „ 10	Toiminimi Lars Krogius & C:o [4]	1914, kesäk. 1	9 kk. irtis.	1,460	—
S:n s:n „ 11	Kauppias J. Tallberg [5]	1914, kesäk. 1	3 kk. irtis.	870	—
S:n s:n „ 12	Kauppaneuvos V. Ek [5]	1914, kesäk. 1	3 kk. irtis.	500	—
S:n s:n „ 13	Insinööri Hj. Londén [5]	1914, kesäk. 1	3 kk. irtis.	500	—
S:n s:n „ 14	Suomen höyrylaivaosakeyhtiö [5]	1914, kesäk. 1	3 kk. irtis.	500	—
S:n s:n „ 15	Helsingin rakennusainekauppaosakeyhtiö [5]	1914, kesäk. 1	3 kk. irtis.	500	—
Kortt. n:o 183, alue	Rouva E. Mäkinen [6]	1915, kesäk. 1	1920, touk. 31	100	—
S:n „ 248, „	Kauppias J. Tallberg [7]	1913, tamm. 18	6 kk. irtis.	180	—

[1]) Marrask. 19 p. 11 §. — [2]) Jouluk. 17 p. 37 §. — [3]) Elok. 8 p. 3 §. — [4]) Toukok. 23 p. 11 §. — [5]) Huhtik. 27 p. 2 §. — [6]) Marrask. 16 p. 10 §. — [7]) Lokak. 8 p. 5 §.

Läntinen viljelysmaaryhmä, palsta n:o 29	Huvilanomistaja A. L. Siik [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	60	—
S:n s:n „ 31	Ajuri V. Karlberg [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	25	—
S:n s:n „ 32				15	—
S:n s:n „ 33				160	—
S:n palstat n:ot 34 ja 35	Työmies K. A. Wirtanen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	300	—
Meilans, viljelyspalsta n:o 35	Emännöitsijä S. V. Niinisaari [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	300	—
S:n s:n n:o 37	Rouva O. Aikala [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	300	—
S:n s:n „ 40	Rouva H. S. Himander-Tuonela [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	250	—
S:n s:n „ 41	Ajuri O. W. Heinänen [1]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	150	—
Sörnäsin niemeke, alue	Sörnäsin osakepanimo [2]	1914, touk. 1	1939, huht. 30	1,000	—
Toivo, vilj. palsta litt. a	Puutarhuri S. Bikoff [3]	1915, tamm. 1	1915, joul. 31	390	—
S:n „ „ „ b				250	—
Turvik, rakennukset ynnä puutarhalaitteet	Lepokoti-yhdistys [4]	—	1918, joul. 31	Maksutta	

Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tilusten vuokraoikeuden siirron: Vuokraoikeuden siirto.

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Backas, rakennustontti ja viljelyspalsta	Maanviljelijä S. J. Olin [5]
Böle, osa siitä	Tehtailija H. Wilcken [6]
S:n huvila n:o 34	Veturinkuljettaja Hj. Karlsson [7]
Bölenkatu, tontti n:o 33	Ulosottoapulainen A. Österberg [8]
Greijus, huvilapalsta n:o 7, puolet	Emännöitsijä A. Andersson [9]
Hannankatu, tontti n:o 8	Ulosottoapulainen A. Österberg [8]
Hermanni, kortt. 2, tontti n:o 1 a	Kauppias V. Rydman [10]
S:n s:n 4, „ „ 2	Kalakauppiaanleski K. G. Holmström [11]
S:n s:n 4, „ „ 9	Vahtimestari K. E. Lindfors [12]
S:n s:n 22, „ „ 1	Varatuomari K. Fröjdman [13]
Inarintie, tontti n:o 9	Maalarimestari R. Wirta [14]
S:n tontit n:ot 21 ja 23	Kauppias E. Bergman [15]
Keuruuntie, tontti n:o 1	Sokerileipuri F. W. Nyberg [16]
	Arkkitehti O. Holm [17]
S:n s:n „ 2	Huvilanomistaja Hj. F. Nyman [18]
S:n s:n „ 18	Herrat F. Lepistö ja M. Mononen [19]
S:n s:n „ 19	Pika-ajuri O. Sillman [20]

[1]) Marrask. 19 p. 11 §. — [2]) Kesäk. 25 p. 5 §. — [3]) Marrask. 19 p. 4 §. — [4]) Maalisk. 21 p. 12 §. — [5]) Maalisk. 4 p. 6 §. — [6]) Huhtik. 22 p. 4 §. — [7]) Jouluk. 17 p. 9 §. — [8]) Maalisk. 18 p. 5 §. — [9]) Heinäk. 13 p. 24 §. — [10]) Heinäk. 30 p. 16 §. — [11]) Kesäk. 8 p. 56 §. — [12]) Huhtik. 22 p. 3 §. — [13]) Tammik. 28 p. 13 §. — [14]) Heinäk. 30 p. 10 §. — [15]) Syysk. 17 p. 35 §. — [16]) Tammik. 15 p. 18 §. — [17]) Helmik. 11 p. 14 §. — [18]) Tammik. 8 p. 33 §. — [19]) Syysk. 29 p. 13 §. — [20]) Marrask. 19 p. 36 §.

Lohjantie, tontti n:o 8	Maalari R. Wirta [1])
Läntinen Rönnskär, palsta n:o 5	Tohtorinleskirouva S. Pätiälä [2])
Maistraatinkatu, tontti n:o 27	Vaihdemies K. A. Wallenius [3])
Meilans, viljelyspalsta n:o 40	Rouva H. S. Himander [4])
S:n huvilapalsta „ 11	Maanviljelijä G. Gestrin [5])
S:n „ „ 15	Johtaja E. Sundgren [6])
S:n „ „ 22	Neuvosmies A. Nyman [7])
S:n „ „ 26	Osakeyhtiö M. G. Stenius [8])
S:n „ „ 27 c	Herra G. E. Viklund [9])
S:n niittypalsta B	Osakeyhtiö M. G. Stenius [10])
Mer- eli Sundholma, palsta n:o 3	Vaakamestari S. A. Nylund [11])
Merisatama, varastopaikka n:o 6	J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö [12])
Nybondas, asuntopalsta n:o 3	Tilanomistaja H. Forsskåhl [13])
S:n tontti n:o 7	Osakeyhtiö Talola [14])
Päijänteentie, tontti n:o 5	Kirvesmies A. T. Rantanen [15])
S:n „ „ 19	Talonomistaja J. E. Salonen [16])
S:n tontit n:ot 39 ja 41, puolet	Kirvesmies J. Salmi [17])
Raakelinkatu, tontti n:o 7	Vaihdemies K. Pirilä [18]) / Vanh. veturinlämmittäjä B. Lindstedt [19])
Roineentie, tontti n:o 3	Talonomistaja D. Huttunen [20])
Sinivuorenmaa, alue	Mustikkamaan veneveistämö osakeyhtiö [21])
S:n huvilapalsta n:o 1	Herra F. Noschis [22])
Suvannontie, tontti n:o 6	Levyseppämestari P. E. Tirkkonen ja konttoristi T. Tirkkonen [23])
S:n „ „ 10	Raitiovaunukuljettaja J. F. M. Wikström [24])
Taipale, tonttialue	Liikemies L. Lerche [25])
Toukola, tontti n:o 2 kortt. 14	Neiti S. N. Hägg y. m. [26])
S:n „ „ 2 b rantakortt.	Osakeyhtiö Hugo Bastmans ångbryggeri [27])
S:n „ „ 3 „	
Vallilantie, tontti n:o 5	Vanginvartija J. F. Heinä [28])
S:n „ „ 44	Herra V. Seppälä [29])
Vanajantie, tontit n:ot 5 ja 7	Herra J. E. Sillman [30])
Virtaintie, tontti n:o 9	Kirjanpitäjä K. E. Kockberg [31])
S:n „ „ 10	Kauppias H. W. Lehtinen [32]) / Rouva M. Miettinen [33])
S:n „ „ 11	Työnjohtaja K. Heino [34])

[1]) Kesäk. 11 p. 2 §. — [2]) Heinäk. 27 p. 7 §. — [3]) Tammik. 8 p. 17 §. — [4]) Toukok. 28 p. 2 §. — [5]) Helmik. 25 p. 5 §. — [6]) Helmik. 28 p. 10 §. — [7]) Toukok. 7 p. 3 §. — [8]) Helmik. 26 p. 13 §. — [9]) Huhtik. 25 p. 13 §. — [10]) Huhtik. 6 p. 7 §. — [11]) Jouluk. 19 p. 6 §. — [12]) Toukok. 30 p. 5 §. — [13]) Helmik. 18 p. 4 §. — [14]) Huhtik. 4 p. 15 §. — [15]) Marrask. 19 p. 37 §. — [16]) Toukok. 14 p. 10 §. — [17]) Huhtik. 20 p. 15 §. — [18]) Tammik. 8 p. 18 §. — [19]) Tammik. 31 p. 17 §. — [20]) Heinäk. 16 p. 11 §. — [21]) Maalisk. 4 p. 36 §. — [22]) Maalisk. 11 p. 20 §. — [23]) Helmik. 19 p. 4 §. — [24]) Huhtik. 1 p. 5 §. — [25]) Marrask. 30 p. 13 §. — [26]) Maalisk. 14 p. 10 §. — [27]) Kesäk. 4 p. 18 §. — [28]) Heinäk. 9 p. 6 §. — [29]) Huhtik. 15 p. 26 §. — [30]) Tammik. 24 p. 14 §. — [31]) Lokak. 1 p. 14 §. — [32]) Kesäk. 18 p. 19 §. — [33]) Marrask. 19 p. 35 §. — [34]) Jouluk. 17 p. 8 §.

Åggelby, maa-alue n:o 59	Neiti J. C. Hermansson [1])
S:n huvilapalsta n:o 7	Everstinleskirouva M. N. Antipoff y. m. [2])
S:n „ „ 23	Herra E. Poijärvi [3])
S:n „ „ 68	Työmies J. Kuisma [4])
S:n „ „ 84	Herra E. Poijärvi [3])
Ätsärintie, tontti n:o 7	Vanginvartija J. E. Sariola [5])

Tilapäisiä vuokrasopimuksia.

Tilapäisluontoisia vuokrasopimuksia pienemmistä, osin viljelykseen, osin varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista teki rahatoimikamari seuraavissa tapauksissa:

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokramaksu, Smk.	Muist.
Busholma, huvilarakennus ynnä maa-alue	Rakennusmestari F. Westersund [6])	2 kk. irtis.	50 —	Kuuk.
Böle, viljelyspalsta	Ajuri J. R. Järvi [7])	Kesäksi	150 —	
Eläintarha, kioskinpaikka	Aug. Ludv. Hartwall, kivennäisvesitehdas osakeyhtiö [8])	1916, maalisk. 31	200 —	Vuod.
Fredriksperinkatu, tontit n:ot 2 ja 4	Vankeusyhdistys [9])	Kesäksi	Maksutta	
Greijus, kivilouhoksen paikka	Kivenhakkaaja A. Fogelqvist [10])	Toistaiseksi	1 —	Kuuk.
S:n „ „	Kivenlouhija E. J. From [11])	2 kk. irtis.	2 —	Kuuk.
S:n „ „	Kiviteollisuusyhtiö Pohja [12])	3 kk. irtis.	2 —	Kuuk.
Gumtähti, laidunpalsta n:o 8	Työmies O. Aarnio [13])	Kesäksi	70 —	
S:n „ „ 9	A. M. Ferin [14])	Kesäksi	40 —	
S:n laidunmaa	Puutarhuri A. Holmqvist [15])	1914, jouluk. 31	35 —	
S:n „	Leskirouva S. Nyman [16])	Kesäksi	15 —	
S:n laidunpalsta n:o 16	Vuokraaja K. O. Aarnio [17])	1915, jouluk. 31	350 —	
S:n „ „ 37	Mylläri E. Lindborg [18])	1914, jouluk. 31	250 —	
Gumtähden metsä, varastopaikka	Pankinjohtajanrouva E. Wiksten [19])	Toistaiseksi	15 —	Vuod.

[1]) Heinäk. 20 p. 13 §. — [2]) Marrask. 4 p. 13 §. — [3]) Heinäk. 2 p. 8 §. — [4]) Kesäk. 29 p. 16 §. — [5]) Maalisk. 21 p. 18 §. — [6]) Huhtik. 30 p. 1 §. — [7]) Toukok. 23 p. 3 §. — [8]) Jouluk. 23 p. 41 §. — [9]) Huhtik. 15 p. 15 §. — [10]) Toukok. 7 p. 2 §. — [11]) Heinäk. 30 p. 1 §. — [12]) Marrask. 26 p. 1 §. — [13]) Huhtik. 18 p. 10 §. — [14]) Toukok. 7 p. 4 §. — [15]) Tammik. 22 p. 15 §. — [16]) Huhtik. 25 p. 16 §. — [17]) Jouluk. 3 p. 8 §. — [18]) Toukok. 22 p. 2 §. — [19]) Maalisk. 19 p. 14 §.

Hagan Finnäng, viereinen laidunmaa	Kirvesmies G. V. Virtanen [1]	Kesäksi	25	—	
Hakasalmen ja Hesperian puistot	Taiteilija H. J. Cohné [2]	1914, toukok. 2	375	—	
Hietalahden ranta, kioskin paikka	Toiminimi Karl Eklöf [3]	1916, maalisk. 31	200	—	Vuod.
Hietaniemenkatu, alue	Kivityöntekijä K. Salmela [4]	3 kk. irtis.	5	—	Kuuk.
It. Brahekatu, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijät K. Rantanen ja M. Salmi [5]	2 kk. irtis.	1	—	Kuuk.
It. viertotie, laidunpalsta	Huvilanomistaja J. V. Helenius [6]	Kesäksi	20	—	
S:n s:n alue	Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö [7]	2 kk. irtis.	20	—	Kuuk.
Kaisaniemi, kioskinpaikka	Aug. Ludv. Hartwall, kivennäisvesitehdas osakeyhtiö [8]	1916, maalisk. 31	350	—	Vuod.
Kanavakatu „ „			1,500	—	Vuod.
Kaivopuisto „ „	Myyjä J. Rinkevitsch [8]	1916, maalisk. 31	300	—	Vuod.
Kanavakatu „ „	Aug. Ludv. Hartwall, kivennäisvesitehdas osakeyhtiö [8]	1916, maalisk. 31	1,500	—	Vuod.
Kauppatori „ „	Myyjä J. Rinkevitsch [8]	1916, maalisk. 31	500	—	Vuod.
Kolmikulma „ „	Helsingfors nya läskdrycksfabrik, Kinnekulle [8]	1916, maalisk. 31	100	—	Vuod.
Kortt. n:o 150, varastopaikka	Sahanomistaja E. Granfelt [9]	1 viik. irtis.	15	—	Viik.
S:n „ 178, varastopaikka	Rakennusmestari J. N. Syvähuoko [10]	6 kk. irtis.	40	—	Kuuk.
S:n „ 178, varastopaikka	Puutavarakauppias K. E. Honkasalo [11]	6 kk. irtis.	20	—	Kuuk.
S:n „ 178, varastopaikka	Puutavarakauppias J. Korhonen [12]	6 kk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n „ 292, alue	Helsingin telefoniyhdistys [13]	Toistaiseksi	10	—	Kuuk.
S:n „ 340, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä J. Kivistö [14]	2 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
S:n „ 363, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijät K. Virtanen ja A. Ikonen [15]	2 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
S:n „ 386, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä N. Harjula [16]	2 kk. irtis.	6	—	Vuod.
S:n „ 410, varastopaikka	Vakuutusosakeyhtiö Kaleva [17]	3 kk. irtis.	75	—	Kuuk.

[1]) Toukok. 13 p. 21 §. — [2]) Maalisk. 12 p. 4 § ja huhtik. 23 p. 2 §. — [3]) Jouluk. 23 p. 41 §. — [4]) Huhtik. 29 p. 3 §. — [5]) Lokak. 29 p. 28 §. — [6]) Huhtik. 2 p. 1 §. — [7]) Maalisk. 7 p. 4 §. — [8]) Jouluk. 23 p. 41 §. — [9]) Jouluk. 23 p. 27 §. — [10]) Kesäk. 18 p. 3 §. — [11]) Elok. 31 p. 9 §. — [12]) Lokak. 8 p. 2 §. — [13]) Maalisk. 7 p. 2 §. — [14]) Syysk. 10 p. 6 §. — [15]) Marrask. 4 p. 15 §. — [16]) Maalisk. 12 p. 5 §. — [17]) Heinäk. 6 p. 12 §.

Kortt. n:o 410, varastopaikka	Kauppias S. Nikolajeff j:r [1]	3 kk. irtis.	20	—	Kuuk.
S:n „ 413, varastopaikka	Seppä H. Winha [2]	2 kk. irtis.	60	—	Vuod.
S:n „ 414, 2 varastopaikkaa	Tehtailija K. Lönnqvist [3]	6 kk. irtis.	30	—	Kuuk.
S:n „ 416, varastopaikka	Rakennusmestari V. E. Lund [4]	1 kk. irtis.	15	—	Kuuk.
S:n „ 421, varastopaikka	Rakennusmestari A. Mattsson [5]	3 kk. irtis.	18	—	Kuuk.
S:n „ 432, kivilouhoksen paikka	Viipurin sementtivalimo osakeyhtiö [6]	3 kk. irtis.	25	—	Kuuk.
S:n „ 442, varastopaikka	Rakennusmestari H. Kaartinen [7]	1914, heinäk. 15	20	—	Kuuk.
Kotkankatu y. m., laidunmaa	Pika-ajuri K. Oksanen [8]	Kesäksi	20	—	
Kottby, alue	Neiti H. Tuovinen [9]	3 kk. irtis.	25	—	Vuod.
Laakso, viljelyspalsta n:o 6	Puutarhuri J. Scholin [10]	6 kk. irtis.	500	—	Vuod.
S:n „ „ 7			300	—	Vuod.
Laidunpalsta n:o 12	Torikauppias M. Nikkanen [11]	Kesäksi	20	—	
Lapinlahdenkatu, kioskin paikka	Helsingfors nya läskdrycksfabrik, Kinnekulle [12]	1916, maalisk. 31	100	—	Vuod.
Lastenkodinkatu, alue	Osakeyhtiö Roima [13]	2 kk. irtis.	60	—	Vuod.
Meilans, viereinen laidunmaa	Ajuri A. Lönnqvist [14]	Kesäksi	10	—	
Nybondas, viljelyspalsta n:o 12	Makkarantekijä A. Piehl [15]	1914, jouluk. 31	400	—	
S:n, alue	Herra K, Lüning [16]	Kesäksi	20	—	
Pengerkatu, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä J. G. Helén [17]	1 kk. irtis.	1	—	Kuuk.
Pitkänsillanranta, tontit n:ot 5, 7 ja 9	Herra N. Nielsen [18]	1914, marrask. 8	1,950	—	
Porvoonkatu, kivilouhoksen paikka	Työntekijät A. Kentti ja E. Ursin [19]	2 kk. irtis.	2	—	Kuuk.
Runebergin esplanadi, luoteiskulma, kioskinpaikka	Aug. Ludv. Hartwall, kivennäisvesitehdas osakeyhtiö [12]	1916, maalisk. 31	1,500	—	Vuod.
S:n koilliskulma, kioskinpaikka			1,700	—	Vuod.

[1]) Syysk. 10 p. 7 §. — [2]) Heinäk. 2 p. 4 §. — [3]) Toukok. 2 p. 5 §. — [4]) Huhtik. 22 p. 10 §. — [5]) Huhtik. 25 p. 15 §. — [6]) Huhtik. 4 p. 3 §. — [7]) Kesäk. 15 p. 33 §. — [8]) Toukok. 6 p. 1 §. — [9]) Kesäk. 29 p. 3 §. — [10]) Tammik. 2 p. 22 §. — [11]) Huhtik. 25 p. 17 §. — [12]) Jouluk. 23 p. 41 §. — [13]) Elok. 27 p. 26 §. — [14]) Kesäk. 15 p. 36 §. — [15]) Tammik. 22 p. 16 §. — [16]) Heinäk. 13 p. 3 §. — [17]) Lokak. 7 p. 5 §. — [18]) Heinäk. 13 p. 2 § ja lokak. 22 p. 1 §. — [19]) Maalisk. 14 p. 3 §.

Runebergin esplanadi, lounaiskulma, kioskinpaikka	Apteekkarien kivennäisvesitehdas, Helsinki, G. Salingre & C:o [1]	1916, maalisk. 31	712	—	Vuod.
S:n kaakkoiskulma, kioskinpaikka	Helsingfors nya läskdrycksfabrik, Kinnekulle [1]	1916, maalisk. 31	400	—	Vuod.
Runebergkatu, alue	Rautabetoniliike P. Kyrenius [2]	3 kk. irtis.	25	—	Kuuk.
S:n tontti n:o 33, osa	Tehtailija R. Helander [3]	3 kk. irtis.	25	—	Kuuk.
Salli, palsta n:o 1, osa	Raitiotie-esimies I. Löfgren [4]	Kesäksi	15	—	
Sinivuorenmaa, alue	Äitien kesäsiirtola [5]	1916, elok. 31	Maksutta		
Strömstenin istutus, viereinen varastopaikka	Kauppias H. S. Bergman [6]	6 kk. irtis.	50	—	Vuod.
Sörnäsi, kioskinpaikka	Tehtailija E. W. Salenius [1]	1916, maalisk. 31	200	—	Vuod.
S:n haararata, kivilouhoksen paikka	Työntekijät O. Salmela ja J. Tuominen [7]	2 kk. irtis.	1	—	Kuuk.
S:n rantatie, varastopaikka n:o 1	Osakeyhtiö Gottfr. Strömberg [8]	2 kk. irtis.	21	—	Kuuk.
S:n rantatie, varastopaikka n:o 2	Toiminimi Jägermalm & C:o [9]	2 kk. irtis.	15	—	Kuuk.
S:n rantatie, varastopaikka n:o 2 a	Osakeyhtiö Elovuori & C:o [10]	6 kk. irtis.	26	—	Kuuk.
Taivallahti, alue	Työmies I. P. Korhonen [11]	Kesäksi	10	—	
Toukola, maa-alue	Työmies S. Koivumäki [12]	Kesäksi	15	—	
S:n kortt. 3, tontti n:o 4	Herra J. V. Helenius [13]	Toistaiseksi	25	—	Vuod.
Ursinin kallio, uimalaitos	Helsingin uimaseura [14]	Kesäksi	Maksutta		
Vallila, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä A. F. Elovuori [15]	1 kk. irtis.	1	—	Kuuk.
Vesisäiliönkatu, varastopaikka	Kauppias O. V. Frejborg [16]	6 kk. irtis.	90	—	Vuod.
Åggelby, laidunmaa	Herra A. Krabbe-Rosqvist [17]	Kesäksi	50	—	

Hyväksyttyjä takuusitoumuksia. Hyväksyttyjä rakennuspiirustuksia.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 39 vuokrasopimuksista annettua takuusitoumusta.

Kaikkiaan 38 tapauksessa hyväksyttiin kaupungin maille hankkeissa olevain uusien rakennusten tahi niillä ennestään oleviin rakennuksiin tehtäväin muutosten piirustukset.

---

[1]) Jouluk. 23 p. 41 §. — [2]) Kesäk. 29 p. 10 §. — [3]) Tammik. 2 p. 6 §. — [4]) Huhtik. 4 p. 4 §. — [5]) Elok. 27 p. 29 §. — [6]) Kesäk. 15 p. 32 §. — [7]) Lokak. 29 p. 19 §. — [8]) Lokak. 14 p. 20 §. — [9]) Jouluk. 19 p. 8 §. — [10]) Lokak. 15 p. 2 §. — [11]) Toukok. 28 p. 1 §. — [12]) Helmik. 12 p. 1 §. — [13]) Huhtik. 8 p. 17 §. — [14]) Toukok. 23 p. 13 §. — [15]) Maalisk. 11 p. 1 §. — [16]) Lokak. 7 p. 42 §. — [17]) Toukok. 16 p. 12 §.

Toimitettuja katselmuksia.

Vuoden varrella toimitettiin kolmivuotiskatselmus 239 tiluksella sekä sitä paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen laatimiseksi tilusten, varastopaikkain y. m. vuokraamiseksi.

Myönnetty vapaampi käyttöoikeus vuokratilukseen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [1]) rahatoimikamari rakennusmestari H. F. Westersundille oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa hallintaoikeuden vuokraamaansa Meilansin huvilapalstaan n:o 34.

Huoneistojen luovuttaminen majoitustarkoituksiin.

Venäläisen sotaväen majoittamiseksi ja sotilassairaalain laittamiseksi päätti [2]) rahatoimikamari luovuttaa huoneistoja moniaista kaupungin omistamišta taloista ja rakennuksista.

Huoneistojen vuokraaminen.

Rahatoimikamari antoi vuokralle m. m. seuraavat huoneistot:

Itäisen Henrikinkadun varrella olevan entisen kaasulaitoksen tontilla sijaitsevan makasiinin litt. B itäosan kauppias A. Kauhaselle [3]) ja saman makasiinin etuosan Affallsaffären osakeyhtiölle [4]), edellisen 825 ja jälkimäisen 600 markan vuosivuokrasta;

edellä mainitulla tontilla sijaitsevan pajarakennuksen kauppias K. G. Winterille 300 markan vuosivuokrasta [5]);

n. s. Sofiasalin ynnä eräät muut seurahuoneen huoneet Societetshuset osakeyhtiölle kolmeksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä lukien, 5,000 markan vuosivuokrasta [6]);

11 Gumtähdessä olevaa rakennusta 6 henkilölle vuodeksi 1915 kaikkiaan 1,463 markan vuokrasta [7]); sekä

2 Greijuksen Punamäellä olevaa rakennusta ynnä Greijuksen viljelyspalstan n:o 14 yhdelle henkilölle vuodeksi 1915 400 markan vuokrasta [7]).

Hakaniemen kauppahallin ja Hakaniementorin kaupan järjestäminen.

Sittenkun oli ilmoitettu, että Hakaniementorin kauppahalli voitiin avata kesäkuun 1 päivänä kauppaa varten, vahvisti [8]) rahatoimikamari sikäläisten myymäläin alimman vuosivuokran, kerrokseen katsomatta, 120 markaksi, kuitenkin niin, että vuosivuokra paremmalla paikalla sijaitsevista myymälöistä oli oleva 180 markkaa sekä nurkkamyymälöistä, joissa oli kahtaanne päin antava myyntipöytä, 240 markkaa, ja oli mainitusta ajankohdasta lähtien ruoka- ja kangastavarain kauppa Hakaniementorilla lakkaava, jota vastoin siellä edelleen sallittaisiin yhteisen kansan kauppaa sekä suolakalankauppaa.

Hakaniementorin heinäkauppa.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari päätti heinäkaupan kesäkuun 1 päivästä lähtien muutettavaksi Hietalahden torilta Hakaniementorille.

---

[1]) Marrask. 4 p. 5 §. — [2]) Tammik. 22 p. 4 §, heinäk. 27 p. 11 §, heinäk. 30 p. 5 §, elok. 3 p. 7 §, elok. 4 p. 1 §, elok. 8 p. 1 ja 2 §, elok. 13 p. 11 §, elok. 20 p. 15 §, elok. 29 p. 2 ja 6 §, syysk. 17 p. 23 ja 24 §, lokak. 17 p. 2 §, marrask. 5 p. 17 §, marrask. 12 p. 6 § ja marrask. 16 p. 13 §. — [3]) Toukok. 9 p. 15 §. — [4]) Kesäk. 18 p. 17 §. — [5]) Toukok. 20 p. 25 §. — [6]) Kesäk. 25 p. 3 §. — [7]) Marrask. 19 p. 11 §. — [8]) Maalisk. 16 p. 2 §.

Hietalahdentorin kaupan järjestäminen.

Sattuneesta syystä päätti [1]) rahatoimikamari Hietalahdentorin kaupan lakkautettavaksi toukokuun 1 päivästä, kuitenkin sillä rajotuksella että Hietalahdenrannassa saisi kauppaa käydä yhtä laajasti kuin aikaisemminkin.

Kauppahallit.

Vuokria kaupungin kauppahallien myymälöistä ja kellareista kertyi vuoden varrella kaikkiaan 108,848 markkaa 97 penniä.

Virvokejuoma-vaunujen, myyntikojujen y. m. paikat.

Huutokaupan toimitettuaan myönsi [2]) rahatoimikamari 19 henkilölle kaikkiaan 12,381 markan maksusta oikeuden tarkoitukseen määrätyillä kahdellakymmenellä paikalla yhden vuoden aikana vaunuista myydä virvokejuomia, hedelmiä, jäätelöä y. m. Viidelle henkilölle myönnettiin [3]) oikeus yhden vuoden aikana eri paikkoihin asettaa kaikkiaan 10 virvokejuomain, hedelmäin y. m. myyntivaunua 50 markan maksusta vaunulta, ja 1 henkilö oikeutettiin [4]) 200 markan maksusta yhden vuoden aikana asettamaan virvokejuomain myyntikioski. Jäätelön myyntiä varten oikeutettiin yksi henkilö [5]) yhden vuoden aikana asettamaan 2 vaunua 100 markan maksusta kumpaisenkin ja 2 henkilöä [6]) 1 vaunu 50 markan maksusta kumpaisenkin. Edelleen oikeutettiin 54 henkilöä [7]) 25 markan maksusta kukin, 3 henkilöä [8]) 20 markan maksusta kukin, 1 henkilö [9]) 15 markan maksusta ja 4 henkilöä [10]) maksutta eri paikkoihin asettamaan kahvin, virvokejuomain y. m. myyntikojuja. Lisäksi oikeutettiin [11]) 3 henkilöä yhden vuoden aikana eri paikoilla myymään, 1 henkilö 25 markan maksusta kahvia ja ruokatavaroita sekä 2 henkilöä maksutta kahvia, hedelmiä, virvokejuomia y. m.

Kauppias I. Jusslin oikeutettiin [12]) edelleen huhtikuun 1 päivään 1916 asti samoilla ehdoilla kuin ennenkin pitämään 19 kioskipaikkaa virvokejuomain myyntiä varten.

Korotettu virvokejuomain myyntipaikan maksu.

Maksun oikeudesta Kaisaniemen puistossa sunnuntai- ja pyhäpäivin myydä virvokejuomia y. m. korotti [13]) rahatoimikamari 2 markasta 5 markkaan päivässä.

Heinäntekooikeus.

Oikeus heinäntekoon kesällä 1914 eräillä kaupungin mailla luovutettiin [14]) 13 henkilölle yhteensä 1,217 markan 50 pennin maksusta.

Lupa puistojen y. m. käyttämiseen.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari erinäisille yhdistyksille luvan määrättyinä päivinä vuoden varrella

---

[1]) Maalisk. 30 p. 7 §. — [2]) Maalisk. 17 p. 1 §. — [3]) Maalisk. 28 p. 5, 6 ja 13 §, huhtik. 15 p. 16 § ja huhtik. 30 p. 9 §. — [4]) Huhtik. 15 p. 16 §. — [5]) Maalisk. 26 p. 28 §. — [6]) Huhtik. 15 p. 20 § ja toukok. 22 p. 3 §. — [7]) Maalisk. 18 p. 18 §, huhtik. 15 p. 25 §, toukok. 13 p. 14 §, toukok. 20 p. 23 § ja kesäk. 4 p. 26 §. — [8]) Toukok. 7 p. 1 §, kesäk. 11 p. 1 § ja kesäk. 18 p. 2 §. — [9]) Huhtik. 29 p. 4 §. — [10]) Huhtik. 15 p. 25 §, toukok. 13 p. 14 §, kesäk. 11 p. 1 § ja heinäk. 9 p. 1 §. — [11]) Huhtik. 20 p. 19 §. — [12]) Jouluk. 23 p. 41 §. — [13]) Kesäk. 18 p. 5 §. — [14]) Toukok. 22 p. 4 §, kesäk. 15 p. 37 §, kesäk. 29 p. 1 § ja heinäk. 20 p. 1 §.

käyttää Hakasalmen ja Hesperian puistoja [1]), Eläintarhan Mäntymäkeä [2]) sekä Kyläsaarta [3]) urheilukilpailuihin, juhliin, kansanhuveihin y. m.

Kaupungin uimahuoneiden vuokraus.

Oikeudet kesällä 1914 kantaa maksut Ruoholahden ja Humallahden partaalla sekä Kyläsaaressa olevain kaupungin uimahuoneiden käyttämisestä annettiin [4]), huutokaupan jälkeen, määrätyin ehdoin 3 henkilölle yhteensä 1,527 markan maksusta.

Kalastusoikeus.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [5]) rahatoimikamari kalastaja G. A. Liljebergille toistaiseksi oikeuden 30 markan vuosimaksusta harjottaa kalastusta osassa Vanhankaupunginlahtea.

Jääotto-oikeus.

Oikeuden Gumtähdenlahdesta ottaa jäitä myönsi rahatoimikamari talveksi 1913—14 huvilanomistaja J. A. Nymanille [6]) ja osakeyhtiö Bastmanin panimolle [7]) sekä talveksi 1914—15 huvilanomistaja Nymanille [8]) 25 markan maksusta kullekin.

Niinikään oikeutettiin [9]) Aug. Ludv. Hartwall, kivennäisvesitehdasosakeyhtiö, 100 markan maksusta ottamaan jäitä Vantaanjoesta talvella 1914—15.

Lupa laiturin teettämiseen Pohjoisrantaan.

Tehdyn anomuksen johdosta oikeutti [10]) rahatoimikamari Helsingin höyrypursiosakeyhtiön Pohjoisrantaan teettämään uuden laiturin, kuitenkin sillä ehdolla että yhtiö heti käskyn saatuaan poistaa laiturin ja panettaa paikan samaan kuntoon, missä se oli ennen laiturin rakentamista.

Lupa yhdistysraiteen teettämiseen.

Samaten oikeutti [11]) rahatoimikamari Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön Katariinan- ja Aleksanterinkadun kulmaukseen teettämään yhdistysraiteen kaksin vaihtein.

Lupa laskujohtojen teettämiseen.

Tehtyjen hakemusten johdosta oikeutti rahatoimikamari vuokraajat I. Karlssonin [12]) ja K. Lindholmin [13]) eräin ehdoin teettämään laskujohdon, edellisen Hertankadun tontilta n:o 4 saman kadun tontille n:o 2 ja jälkimäisen Taipaleen palstalta n:o 5 b yleiseen viemäriverkkoon.

Lupa työraiteiden johtamiseen Lintulahdenkadun poikki.

Niinikään oikeutti [14]) rahatoimikamari Helsingin puutavaraliikeosakeyhtiön eräin ehdoin johtamaan työraiteen korttelin n:o 288 tontilta n:o 24 korttelin n:o 289 tontille n:o 22 Lintulahdenkadun poikki.

Lupa puhelinkaapelien laskemiseen.

Edelleen oikeutti [15]) rahatoimikamari Etelä Suomen kaupunkienvälisen puhelinosakeyhtiön eräin ehdoin laskemaan suojatun kaupunkienvälisen puhelinkaapelin Helsingin raitiotie- ja omnibus-

---

[1]) Huhtik. 23 p. 23 §. — [2]) Huhtik. 22 p. 11 §, toukok. 9 p. 30 §, toukok. 13 p. 6, 23 ja 24 §, toukok. 20 p. 19 § ja lokak. 22 p. 2 §. — [3]) Huhtik. 23 p. 23 §, kesäk. 8 p. 4 § ja kesäk. 29 p. 2 §. — [4]) Toukok. 20 p. 2 §. — [5]) Kesäk. 4 p. 1 §. — [6]) Tammik. 15 p. 17 §. — [7]) Helmik. 14 p. 27 §. — [8]) Marrask. 19 p. 3 §. — [9]) Syysk. 10 p. 36 §. — [10]) Maalisk. 30 p. 10 §. — [11]) Kesäk. 25 p. 12 §. — [12]) Marrask. 5 p. 3 §. — [13]) Jouluk. 17 p. 36 §. — [14]) Jouluk. 10 p. 20 §. — [15]) Huhtik. 30 p. 13 §.

osakeyhtiön Itäisen viertotien varrella omistamalta tontilta Vanhaankaupunkiin.

Tehdyn hakemuksen johdosta oikeutti [1]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistyksen laskemaan suojatun puhelinkaapelin Itäisen viertotien poikki uuden kauppahallin ja raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön tontin välille, kuitenkin sillä ehdolla että kaapeli lasketaan niin syvään, että sen peitekivet ynnä tarpeellinen hiekkakerros ovat vähintään noin 80 senttimetriä katupinnan alla.

Lupa puhelinautomaattien asettamiseen.

Niinikään oikeutti [2]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistyksen asettamaan puhelinautomaatteja Rautatietorille, Eteläsatamaan sekä Unionin- ja Elisabetinkadun kulmauksessa olevaan puistikkoon.

Lupa laskea puhelinkaapelin sementtikanavia jalkakäytäviin.

Edelleen myönsi [3]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistykselle luvan eräin ehdoin laskea puhelinkaapelin sementtikanavia Museo-, Runeberg-, Hämeen-, Porthanin-, Kaarlen- ja Helsinginkadun, Viidennen linjan sekä Itäisen viertotien jalkakäytäviin.

Lupa patsasjohtojen asettamiseen.

Niinikään oikeutti [4]) rahatoimikamari Helsingin telefoniyhdistyksen eräin ehdoin toistaiseksi asettamaan patsasjohdot eräisiin Runeberg-, Topelius- ja Helsinginkadun sekä Itäisen viertotien osiin.

Lupa sähköjohtojen sijottamiseen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [5]) rahatoimikamari M. G. Stenius osakeyhtiölle eräin ehdoin luvan sähkövoiman saamiseksi Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiöltä Munkkiniemen ja Hagan raitioteiden sorastusjuniin asettamaan sähköjohdot ei ainoastaan siihen osaan mainittuja raitioteitä, mikä sijaitsee kaupungin maalla, vaan myös sille Ruusulasta Munkkiniemenkadulle ulottuvalle yhdistävälle rataosalle, minkä raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oli ottanut rakentaakseen.

Lupa ilmoituspatsaiden sijottamiseen.

Niinikään myönsi [6]) rahatoimikamari herra H. Aspelinille oikeuden kolmen vuoden aikana, tammikuun 1 päivästä 1915 lukien, eri paikkoihin kaupungissa asettaa 12 ilmoituspatsasta 50 markan vuosimaksusta kunkin.

Lupa luistinradan laittamiseen.

Edelleen myönsi [7]) rahatoimikamari Suomalainen luistinrata osakeyhtiölle luvan talvena 1914—15 laittaa luistinradan Kaisaniemenlahteen.

3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaivopuiston uimahuoneen laajentaminen.

Tehdyn anomuksen johdosta oikeutti [8]) rahatoimikamari Ulrikasborgs badanstalt nimisen laitoksen laajentamaan yhtä Kaivo-

[1]) Heinäk. 20 p. 22 §. — [2]) Kesäk. 4 p. 3 §. — [3]) Kesäk. 11 p. 6 §. — [4]) Kesäk. 11 p. 26 §. — [5]) Kesäk. 11 p. 25 §. — [6]) Marrask. 12 p. 26 §. — [7]) Marrask. 4 p. 4 §. — [8]) Huhtik. 15 p. 21 §.

puiston uimahuoneista, sillä ehdolla että kallioseinän ja uimahuoneiden välinen tila pysytetään järjestettynä ja siistinä sekä että työtä suoritettaessa tarkoin noudatetaan rakennuskonttorin ehkä antamia ohjeita ja määräyksiä.

Pitennetty tontin rakennusaika.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi [1]) rahatoimikamari huvilanomistaja R. Henrikssonille kesäkuun 1 päivään 1915 pitennettyä aikaa Päijänteentien tontin n:o 13 rakennuttamiseen.

Seurahuoneen taloudenhoitajan asettaminen.

Seurahuoneen taloudenhoitajaksi kesäkuun 1 päivästä 1914 samaan päivään vuonna 1915 otti [2]) rahatoimikamari arkkitehti A. Nybergin 100 markan kuukausipalkkion maksamalla.

Isännöitsijän asettaminen kahta kaupungin taloa varten.

Mikonkadun talon n:o 17 ja Vuorikadun talon n:o 12 isännöitsijäksi otti [3]) rahatoimikamari varatuomari F. Mörtengrenin, jonka palkkio määrättäisiin vastedes.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Ylimääräiset inventtaajat.

Kaupunginkassan ylimääräisiksi inventtaajiksi kuluvaksi vuodeksi valittiin [4]) herrat Gripenberg ja Stjernvall.

Obligatsionien arvonta.

Helsingin kaupungin obligatsionilainoihin kuuluvia obligatsioneja arvottaessa joutuivat [5]) lunastettaviksi seuraavat numerot:

5 % lainaa vuodelta 1876 (arvonta marraskuun 2 päivänä):

Sarja litt. A à 1,000 markkaa, n:ot 10, 75, 84, 130, 138, 194, 222, 266, 292, 386, 410, 411, 440, 461, 476 ja 498.

„ „ B „ 500 „ „ 2, 47, 57, 144, 146, 148, 172, 174, 244, 246, 275, 301, 313, 338, 340, 401, 463, 555, 582, 609, 683, 728, 735, 744, 842, 857, 864, 906, 921, 957, 961, 987, 993, 1013, 1034, 1089, 1106, 1121, 1136, 1198, 1206, 1223, 1240, 1255, 1275, 1322, 1403, 1418 ja 1495.

„ „ C „ 200 „ „ 49, 61, 130, 151, 199, 239, 245, 303, 387, 430, 509, 568, 591, 601, 605, 649, 713, 783, 831, 866, 877, 891, 898, 903, 943, 949, 962, 1006, 1017, 1028, 1043, 1049, 1066, 1067, 1084, 1097, 1118, 1149, 1166, 1230 ja 1245.

---

[1]) Toukok. 9 p. 21 §. — [2]) Kesäk. 4 p. 33 §. — [3]) Kesäk. 29 p. 18 §. — [4]) Tammik. 2 p. 9 §. — [5]) Helmik. 11 p. 3 §, kesäk. 4 p. 37 § ja marrask. 5 p. 12 §.

4 1/2 % lainaa vuodelta 1882 (arvonta marraskuun 2 päivänä):

Sarja litt. A à 3,000 markkaa, n:ot 5, 23, 29, 43, 69, 89, 91, 92, 127 ja 145.
„ „ B „ 1,000 „ „ 21, 48, 90, 184, 192, 254, 263, 300, 307, 336, 339, 354, 361, 368, 377, 400, 438, 442, 443, 452, 477, 482, 492, 540, 552, 555, 575, 577, 581, 585, 588, 600, 604, 612, 625, 651, 656, 676, 687 ja 697.
„ „ C „ 500 „ „ 12, 19, 20, 30, 45, 76, 82, 111, 186, 222, 233, 267, 285, 291, 295, 300, 346, 347, 384, 387, 400, 446, 464, 469, 470, 506, 529, 540, 576, 586, 591, 602, 616, 622, 633, 687, 688, 719, 727, 733, 744 ja 795.

4 1/2 % lainaa vuodelta 1892 (arvonta marraskuun 2 päivänä):

Sarja litt. A à 5,000 markkaa, n:ot 16, 40, 91 ja 230.
„ „ B „ 1,000 „ „ 67, 367, 489, 699, 811, 933, 973, 979, 1078, 1082, 1304, 1305 ja 1433.
„ „ C „ 500 „ „ 31, 180, 252, 330, 372, 486, 963, 1084, 1273, 1325, 1472, 1482, 1797, 1839, 1892 ja 1981.

3 1/2 % lainaa vuodelta 1898 (arvonta helmikuun 2 päivänä):

Sarja litt. A à 5,000 markkaa, n:ot 40, 158 ja 179.
„ „ B „ 2,000 „ „ 19, 131 ja 355.
„ „ C „ 1,000 „ „ 22, 227, 257, 299, 448 ja 479.
„ „ D „ 500 „ „ 15, 119, 488, 497, 580, 752, 824, 912 ja 984.

4 % lainaa vuodelta 1900 (arvonta helmikuun 2 päivänä):

Sarja litt. A à 5,000 markkaa, n:ot 57, 121 ja 143.
„ „ B „ 2,000 „ „ 220, 267 ja 469.
„ „ C „ 1,000 „ „ 710 ja 1056.
„ „ D „ 500 „ „ 1426, 1856, 2118, 2224 ja 2334.

4 % lainaa vuodelta 1902 (arvonta kesäkuun 2 päivänä):

à 500 markkaa, n:ot 125, 469, 706, 726, 773, 1051, 1112, 1165, 1291, 1386, 1415, 1468, 1626, 1698, 1745, 1780, 1931, 1942, 1954,

2172, 2307, 2520, 2559, 3304, 3425, 3525, 3550, 3572, 3593, 3888, 4033, 4067, 4071, 4107, 4138, 4363, 4442, 4464, 4498, 4527, 4594, 4614, 4947, 5106, 5174, 5232, 5315, 5478, 5779, 5780, 5904, 6077, 6384, 6442, 6582, 6903, 6954, 7026, 7057, 7059, 7129, 7167, 7926, 8049, 8633, 8860, 8900, 8966, 9368, 9574, 9581, 9652, 9718, 9747, 9832, 9854, 9898, 10050, 10063, 10265, 10279, 10577, 10599, 10778, 11063, 11074, 11179, 11203, 11438, 11669, 11715, 11947, 12039, 12432, 12475, 12639, 12808, 13100, 13111, 13130, 13159, 13381, 13423, 13588, 13608, 13775, 13799, 13802, 14016, 14208, 14233, 14282, 14517, 14677, 14887, 15104, 15188, 15388, 15395, 15438, 15638, 15670 ja 15796.

Kanslistin ottaminen rahatoimikamariin.

Kolmanneksi kanslistiksi rahatoimikamarin kansliaan vuodeksi 1914 otti [1]) kamari neiti G. Kuhlefeltin 100 markan kuukausipalkalla.

Apulainen saamisten perimistä varten.

Apulaiseksi kaupungin erääntyneiden saamisten perimistä varten päätti [2]) rahatoimikamari edelleen asettaa senaatin ylimääräisen kopistin J. Gahmbergin 200 markan kuukausipalkalla.

Huoneistojen vuokraaminen majoitusta varten sekä niiden isännöitsijän asettaminen.

Venäläisen sotaväen majoittamista varten päätti [3]) rahatoimikamari vuokrata huoneistoja eri osista kaupunkia sekä otti [4]) näiden huoneistojen isännöitsijäksi kaartinalikapteeni N. Töttermanin, syyskuun 15 päivästä lähtien toistaiseksi, 50 markan kuukausipalkalla, minkä ohessa kamari oikeutti isännöitsijän asettamaan talonmiehen huoneistoja varten.

A. F. Laurellin stipendirahaston koron käyttäminen.

Axel Fredrik Laurellin stipendirahaston käytettävänä olevat korot, 96 markkaa, jaettiin [5]) Helsingin uuden yhteiskoulun ja uuden ruotsalaisen tyttökoulun kesken.

Varatuomari W. O. Beckerin vaillinki.

Sittenkun Turun hovioikeus oli joulukuun 18 päivänä 1913 antamallaan, lainvoiman voittaneella päätöksellä vahvistanut Helsingin raastuvanoikeuden päätöksen, jolla rahatoimikamarin ent. ylimääräinen apulaissihteeri, varatuomari W. O. Becker oli rahatoimikamariin lähetettyjen tuulaakivarain [6]) kavaltamisesta tuomittu m. m. pidettäväksi 3 vuotta ja 2 kuukautta kuritushuoneessa, päätti [7]) kamari ent. varapresidentin A. Spåren ja pankinkamreeri G. Albrechtin kamarille antaman sitoumuksen kavallettujen varain [6]) korvaamisesta palautettavaksi heille.

---

[1]) Tammik. 15 p. 69 §. — [2]) Toukok. 14 p. 12 §. — [3]) Elok. 29 p. 1 §, syysk. 19 p. 2 § ja marrask. 16 p. 13 §. — [4]) Syysk. 10 p. 12 §. — [5]) Huhtik. 20 p. 7 §. — [6]) Ks. 1913 vuod. kert. siv. 167. — [7]) Huhtik. 29 p. 27 §.

Puheena olevat varat, 8,153 markkaa 15 penniä, oli poistettava tileistä [1]) koska varatuomari Beckerin konkurssijuttu oli pesän vähäisten varain johdosta peruutettu.

Liikennemaksujen tileistä poisto.

Liikennekonttorin esityksen johdosta päätti [2]) rahatoimikamari 1908, 1913 ja 1914 vuoden tileistä poistettavaksi maksunpanoeriä yhteensä 1,867 markkaa 36 penniä.

Liikennemaksujen palautus.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi [3]) rahatoimikamari suoritettuja liikennemaksuja palautettavaksi yhteensä 526 markkaa 89 penniä.

Makasiininvuokran tileistä poisto.

Liikennekonttorin ehdotuksesta poistettiin tileistä [4]) vuodelta 1914 maksamatta olevaa makasiininvuokraa 3,111 markkaa.

Henkilökohtaisten vaivaismaksujen tileistä poisto.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin [5]) suorittamattomia henkilökohtaisia vaivaismaksuja vuosilta 1910—13 tileistä yhteensä 12,482 markkaa.

Koiraveron tileistä poisto.

Niinikään poistettiin tileistä [6]) vuosilta 1912 ja 1913 perimättä jäänyttä koiraveroa yhteensä 1,755 markkaa.

Puhtaanapitomaksujen tileistä poisto.

Edelleen poistettiin tileistä [7]) suorittamattomia puhtaanapitomaksuja kaikkiaan 985 markkaa 50 penniä.

Vahingonkorvauksia tapaturmaisesta ruumiinvammasta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksen johdosta antoi rahatoimikamari seuraaville kaupungin töissä tapaturmaisen ruumiinvamman saaneille henkilöille vahingonkorvausta alempana mainitut määrät, nimittäin: työmies J. Silventoiselle 288 markkaa kesäkuun 14 päivään asti [8]), työmies F. Metsolalle 28 markkaa 80 penniä elokuun 22 päivään asti [9]), työmies J. O. Åhlgrenille 86 markkaa 40 penniä toukokuun 29 päivään asti [10]), työmies F. S. Seppälälle 28 markkaa 80 penniä elokuun 27 päivään asti [11]), työmies V. Valleniukselle 115 markkaa 20 penniä elokuun 20 päivään asti [12]), työmies J. V. Uuraselle 90 penniä päivässä tammikuun 10 päivästä kesäkuun 1 päivään asti [13]), työmies A. Nariselle 115 markkaa 20 penniä syyskuun 27 päivään asti [14]), työmies A. Hirvoselle 129 markkaa 60 penniä heinäkuun 16 päivään asti [15]), työmies J. Lempiselle 288 markkaa tammikuun 24 päivään 1915 asti [16]), työmies J. Hytöselle 51 markkaa 50 penniä tammikuun 1 päivään 1915 asti [17]), muurari R. Salomaalle 86 markkaa 40 penniä maaliskuun 4 päivään

[1]) Jouluk. 17 p. 3 §. Ks. myös tätä kert. siv. 65. — [2]) Tammik. 22 p. 13 §, elok. 27 p. 44 § ja jouluk. 19 p. 7 §. — [3]) Tammik. 8 p. 34 §, helmik. 7 p. 2 §, helmik. 26 p. 8 §, kesäk. 18 p. 15 §, syysk. 21 p. 2 ja 10 §, syysk. 29 p. 12 § ja lokak. 22 p. 25 §. — [4]) Jouluk. 30 p. 21 §. — [5]) Tammik. 31 p. 12 §, heinäk. 6 p. 7 §, lokak. 1 p. 35 § ja marrask. 5 p. 25 §. — [6]) Tammik. 15 p. 59 §, toukok. 22 p. 18 §, toukok. 23 p. 1 §, syysk. 21 p. 1 § ja marrask. 9 p. 14 §. — [7]) Jouluk. 3 p. 17 § ja jouluk. 30 p. 16 §. — [8]) Tammik. 2 p. 20 § ja lokak. 29 p. 31 §. — [9]) Helmik. 19 p. 6 §. — [10]) Maalisk. 14 p. 14 §. — [11]) Huhtik. 1 p. 8 §. — [12]) Huhtik. 25 p. 12 §. — [13]) Toukok. 7 p. 17 §. — [14]) Toukok. 22 p. 15 §. — [15]) Kesäk. 22 p. 6 §. — [16]) Heinäk. 16 p. 10 §. — [17]) Lokak. 15 p. 11 §.

1915 asti [1]) ja työmies G. J. Sunellille 198 markkaa kesäkuun 27 päivään 1915 asti [2]) sekä työmies H. Koposelle 150 markkaa [3]) ja työmies H. Jokiselle 160 markkaa [4]) kerta kaikkiaan.

Vuotuista vahingonkorvausta samanlaatuisesta ruumiinvammasta myönsi rahatoimikamari työmies K. Packalénille 19 markkaa 50 penniä [5]), työmies A. J. Haloselle 194 markkaa [6]), työmies A. J. Qvickille 324 markkaa [7]), työmies H. G. Ollikaiselle 142 markkaa 56 penniä [8]), työmies J. Silventoiselle 324 markkaa, kesäkuun 14 päivästä lukien [9]), työmies J. O. Åhlgrenille 43 markkaa 20 penniä, toukokuun 29 päivästä lukien [10]), työmies A. Nariselle 129 markkaa 60 penniä, syyskuun 27 päivästä lukien [11]), työmies F. S. Seppälälle 43 markkaa 20 penniä, elokuun 27 päivästä lukien [12]) ja työmies V. Valleniukselle 43 markkaa 20 penniä, elokuun 20 päivästä lukien [13]).

Niinikään myönnettiin [14]) kaupungin työssä tapaturmaisen kuoleman saaneen ajomiehen K. Niklanderin leskelle K. Niklanderille vuotuista vahingonkorvausta 144 markkaa, niin kauan kuin hän leskenä pysyy, ja kolmelle alaikäiselle lapselle yhteensä 144 markkaa, kunnes vanhin poika on täyttänyt viisitoista vuotta, josta päivästä lähtien tai myös, sittenkun ainoastaan yksi viittätoista vuotta nuorempi lapsi on elossa, tämä määrä vähenee 72 markkaan.

Tehtyjen hakemusten johdosta rahatoimikamari päätti [15]), että kaupunki ottaa huolekseen kirurgisen sairaalan ja Kallion kirkon viereisten istutusten kunnossapidon, sillä ehdolla että kaupungille maksetaan korvausta edellisessä tapauksessa 1,790 markkaa ja jälkimäisessä 556 markkaa 22 penniä vuodessa. Istutusten kunnossapito.

C. Muut asiat.

Kaupungin vakuusasiakirjoja tarkastaessaan päätti [16]) rahatoimikamari eräissä tapauksissa ryhtyä toimenpiteisiin kaupungin oikeuden turvaamiseksi. Vakuusasiakirjain tarkastus.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 4 takuusitoumusta myytyjen tonttien kauppahinnan suorituksen vakuudeksi. Hyväksyttyjä takuusitoumuksia.

Kotimaisten kielten käyttämisestä rahatoimikamarissa päätti [17]) kamari: Kotimaisten kielten käyttäminen rahatoimikamarissa.

että pöytäkirjakieli oli oleva ruotsi tai suomi, sen mukaan millä kielellä saapuvat asiat oli laadittu tahi suullisesti esitetty;

[1]) Marrask. 5 p. 14 §. — [2]) Jouluk. 30 p. 2 §. — [3]) Tammik. 2 p. 21 §. — [4]) Marrask. 5 p. 13 §. — [5]) Helmik. 21 p. 4 §. — [6]) Huhtik. 15 p. 23 §. — [7]) Toukok. 2 p. 9 §. — [8]) Toukok. 22 p. 16 §. — [9]) Lokak. 29 p. 31 §. — [10]) Marrask. 5 p. 15 §. — [11]) Jouluk. 17 p. 19 §. — [12]) Jouluk. 17 p. 21 §. — [13]) Jouluk. 17 p. 22 §. — [14]) Maalisk. 5 p. 22 §. — [15]) Huhtik. 25 p. 7 § ja syysk. 3 p. 16 §. — [16]) Heinäk. 6 p. 1 § ja heinäk. 10 p. 1 §. — [17]) Tammik. 12 p. 4 §.

että kirjelmät oli laadittava ruotsiksi tai suomeksi, sen mukaan millä kielellä asia oli pöytäkirjaan kirjotettu;

että erinäisissä tapauksissa, kun kohtuulliseksi harkittiin, näistä säännöistä sai poiketa; sekä

että lähtevien toimituskirjain kieleen nähden oli noudatettava edellä mainittuja määräyksiä, ellei voimassa olevissa asetuksissa ollut muuta säädetty.

Rahatoimikamarin työjärjestys.

Rahatoimikamari hyväksyi [1]) kamarille ja kanslialle seuraavan työjärjestyksen noudatettavaksi tammikuun 19 päivästä lähtien:

Rahatoimikamarin ja sen kanslian työjärjestys.

Rahatoimikamari kokoontuu varsinaiseen kokoukseen joka torstai klo 6 i. p., jolloin käsiteltäviksi otetaan semmoiset asiat, joita ei katsota olevan käsiteltävä ylimääräisissä kokouksissa.

Tarpeen vaatiessa ja kutsusta kokoontuu rahatoimikamari ylimääräiseen kokoukseen maanantaisin klo 7 i. p.

Esittelijöinä näissä kokouksissa ovat kamarin sihteeri ja apulaissihteerit sekä pöytäkirjan tekijänä pöytäkirjuri.

Näiden lisäksi pidetään kokouksia, joissa ovat saapuvilla puheenjohtaja sekä vähintään kaksi kamarin neljännesvuosittain siihen valitsemaa jäsentä tai varajäsentä. Nämä kokoukset pidetään keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 3, jolloin käsitellään saapuneet juoksevat asiat sekä asiat, joilla ei ole periaatteellista merkitystä. Asiat, joita ei katsota voitavan ratkaista näissä kokouksissa, tai asiat, joiden käsittelystä ilmaantuu eri mieliä, on käsiteltävä varsinaisessa (tai ylimääräisessä) kokouksessa. Keskiviikon ja lauantain kokouksissa, jolloin myöskin yksityishenkilöjen esityksiä käsitellään, toimitetaan tontti-, vuokraoikeus- y. m. huutokaupat, minkä ohessa näissä kokouksissa määrätään kaupunginkassasta suoritettavat maksut. Maksumääräysluettelon allekirjottaa kohta laskujen tarkastuksen tapahduttua puheenjohtaja ja varmentaa esittelijä, minkä jälkeen maksumääräysluettelo heti leimataan. Näissä kokouksissa esittelee notaari asiat ja pöytäkirjan tekee pöytäkirjuri.

Kokousten väliaikoina älköön puheenjohtaja tai sihteeri osottako mitään menoja maksettaviksi.

Kaikki saapuvat kirjelmät ja asiat annetaan sihteerille, jonka tulee ne läpikäydä ja puheenjohtajan hyväksymäin perusteiden mukaisesti jakaa sekä esittelyyn että niihin virkamiehiin nähden, joiden tulee mainitut asiat esiteltäviksi valmistella.

Sihteerin ja apulaissihteerien asiana on etusijassa valmistella ja esitellä kaupunginvaltuustolle lähetettävät kirjelmät sekä tärkeämmät asiat.

Notaarin asiana on esitellä ja laatia muut lähtevät kirjelmät, vastaanottaa ja antaa yleisön pyytämät tiedot sekä pitää silmällä kaupungin kauppahalleja ja niiden vuokraamista samoin kuin hoitaa rakennustarkoituksia varten erilleen aidattujen katuosain luetteloimista.

Ensimäisen kanslistin asiana on notaarin silmälläpidon alaisena hoitaa diaarit, laatia maksumääräysluettelot sekä kirjottaa pöytäkirjanotteet.

[1]) Tammik. 12 p. 5 §.

Toisen kanslistin asiana on asiamiehen ja notaarin silmälläpidon alaisena laatia notariaattiluettelot, pitää kiinteistökirjaa, kirjoihin merkitä velkakirjat ja takuusitoumukset, luetteloida erilleen aidatut katuosat sekä kirjottaa kauppa- ja välikirjat samoin kuin avustaa asiamiestä konkurssivalvontain, suorittamattomain maksujen y. m. luetteloimisessa.

Kolmannen kanslistin asiana on kirjottaa kirjekonseptit ja jäljennökset sekä toimittaa muu puhtaaksikirjotus.

Virkamiesten asuinpaikka.

Kun useihin kaupungin virkoihin liittyy sen laatuisia tehtäviä, että viranpitäjäin ei tulisi saada, paitsi kesälomaa tai muuta virkavapautta nauttiessaan, poistua kaupungista tai ei ainakaan asettua asumaan loitommalle kuin että he kutsusta heti voivat saapua virantoimituspaikkaansa, päätti [1]) rahatoimikamari lähetettävissä kirjelmissä kiinnittää asianomaisten johto- ja lautakuntain huomiota siihen, että sellaisten henkilöjen ei olisi sallittava asettua vakinaisesti asumaan kaupungin ulkopuolelle, sekä samalla pyytää johto- ja lautakuntia ottamaan harkittavaksi, missä määrin mainittujen toivomusten toteuttaminen vaatisi tekemään muutoksia tai lisäyksiä eri viroista voimassa oleviin johtosääntöihin tai muihin määräyksiin.

Satamamestarin apulaisen valitseminen.

Sörnäsin satamamestarin apulaiseksi valitsi [2]) rahatoimikamari merikapteeni J. E. Ekbomin.

Talojen taloudenhoitajan johtosääntö.

Rahatoimikamari vahvisti [3]) kaupungin talojen taloudenhoitajalle seuraavan johtosäännön olevaksi voimassa syyskuun 1 päivästä:

Talojen taloudenhoitajan johtosääntö.

Talojen taloudenhoitaja on rahatoimikamarin alainen, joka hänet ottaa toimeen ja siitä erottaa kuusikuukautisin irtisanomisajoin.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) toimittaa kaikkien niiden kaupungin omistamain tahi kaupungin vuokraamain talojen tai muiden huoneistojen lähempää hoitoa ja hallintoa, joihin nähden rahatoimikamari hänelle sellaisen tehtävän antaa;

b) siinä katsoa, että hänen hoitoonsa annettu kaupungin omaisuus saatetaan tuloa tuottavaksi eikä turmellu;

c) ottaa ja irtisanoa vuokralaiset, heidän kanssaan tehdä vuokrasopimukset ja valvoa, ettei vuokralaiselle kuuluvaa kunnossapitovelvollisuutta laiminlyödä;

d) katsoa, että vuokrat ja muut tulot hänen hoidossaan olevista huoneistoista asianmukaisesti kertyvät kaupunginkassaan;

e) toimeen ottaa ja siitä erottaa hänen hoitoonsa annettujen huoneistojen talonmiehet, lämmittäjät, siivoojattaret ja muu henkilökunta sekä valvoa, että henkilökunnan tehtävät asianmukaisesti hoidetaan;

f) yksissä neuvoin kaupungin rakennuskonttorin huonerakennusosaston kanssa sen tahi kaupungin muiden laitosten toimesta teettää sellaiset vuoden varrella tarpeelliset korjaustyöt, joiden suorittaminen ei ole rakennuskonttorin asia, sekä tarkastaa ja asianmukaisella merkinnällä varustaa näistä

[1]) Huhtik. 16 p. 16 §. — [2]) Helmik. 14 p. 10 §. — [3]) Toukok. 25 p. 10 §.

töistä annetut laskut, ja pitää suurempain tuollaisten töiden kustannusarvion olla vahvistettu ennen työn suorittamista;

g) muutoinkin tarkastaa ja asianmukaisella merkinnällä varustaa virka-alaansa kohdistuvat laskut;

h) vuosittain ennen syyskuun 15 päivää kaupungin yleisten töiden hallitukselle antaa ehdotus seuraavan vuoden kulunkiarvioksi hänen hoitamiinsa huoneistoihin nähden, kuhunkin erikseen, ja pitää ehdotuksen mukana seurata seikkaperäinen, yksissä neuvoin huonerakennusosaston kanssa laadittu ehdotus suremmiksi vuoden varrella tarpeellisiksi töiksi;

i) vuosittain helmikuun kuluessa rahatoimikamariin antaa kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä vuonna;

j) rahatoimikamarin määrääminä aikoina olla huonerakennusosastolla saapuvilla ollakseen siellä tavattavana virka-asioissa; sekä

k) edellä mainittuja tehtäviä täyttäessään ja muuten toimittaa kaikki, mitä rahatoimikamari ehkä katsoo tarpeelliseksi määrätä hänen noudatettavakseen virassa.

Jäsenten ja varajäsenten valitseminen kaupungin yleisten töiden hallitukseen, sosialilautakuntaan ja kaupungin teknillisten laitosten hallitukseen.

Jäseneksi kaupungin yleisten töiden hallitukseen valitsi [1] rahatoimikamari herra Heimbürgerin ja hänen varamiehekseen herra Lindahlin.

Edelleen valitsi [1] rahatoimikamari jäseneksi sosialilautakuntaan herra Ignatiuksen ja hänen varamiehekseen herra Hertzbergin.

Niinikään valitsi [1] rahatoimikamari kaupungin teknillisten laitosten hallituksen jäseneksi herra Hertzbergin ja hänen varamiehekseen herra Heimbürgerin.

---

[1]) Tammik. 2 p. 13 §.

III. Liikennekonttori.

Liikennekamreerin antama kertomus liikennekonttorin toiminnasta vuonna 1914 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Tulot. Tulot kertomusvuoden 7 ensimäisenä kuukautena nousivat likimmittäin samaan määrään kuin edellisen vuoden vastaavina kuukausina, mutta vähenivät elo—joulukuulla 38.3 prosenttiin 1913 vuoden vastaavasta määrästä, sen johdosta että sota oli aikaansaanut häiriötä ulkomaisiin kauppayhteyksiin.

Alempana olevasta taulusta näkyy, miten maksettaviksi pannut määrät jakautuivat eri tuloeräin kesken:

	Tammi—heinäk. 1914.		Tammi—heinäk. 1913.		Lisäännystä tuloissa tammi—heinäk. 1914 verrattuna tammi—heinäkuuhun 1913.		Vähennystä tuloissa tammi—heinäk. 1914 verrattuna tammi—heinäkuuhun 1913.	
Tuulaakia	221,167	68	215,008	32	6,159	36	—	—
Liikennemaksuja	372,604	42	377,010	66	—	—	4,406	24
Mittausmaksuja	1,048	41	1,068	43	—	—	20	02
Makasiininvuokraa	7,194	46	8,827	51	—	—	1,633	05
Työpalkkoja	14,377	82	15,941	08	—	—	1,563	26
Yhteensä Smk	616,392	79	617,856	—	6,159	36	7,622	57

	Elo—jouluk. 1914.		Elo—jouluk. 1913.		Lisäännystä tuloissa elo—joulukuulla 1914 verrattuna elo—joulukuuhun 1913.		Vähennystä tuloissa elo—joulukuulla 1914 verrattuna elo—joulukuuhun 1913.	
Tuulaakia	94,203	44	184,567	76	—	—	90,364	32
Liikennemaksuja	149,702	86	450,560	37	—	—	300,857	51
Mittausmaksuja	224	70	775	94	—	—	551	24
Makasiininvuokraa	4,370	32	6,416	15	—	—	2,045	83
Työpalkkoja	2,414	69	13,334	94	—	—	10,920	25
Yhteensä Smk	250,916	01	655,655	16	—	—	404,739	15

[1]) Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914.

Elo—joulukuulla 1914 maksettavaksi pannusta makasiininvuokran määrästä Smk:sta 4,370: 32 on kaupunginvaltuuston marraskuun 17 päivänä tekemän päätöksen mukaan palautettu Smk 333: 20 ja tileistä poistettu 3,111 markkaa sotatilan aikaansaamain rautatieliikenteen häiriöiden johdosta. Pois luettua mainitut Smk 3,444: 20 oli vuodelta 1914 maksettavaksi pantu määrä Smk 863,864: 60 vuonna 1913 maksettavaksi pannun määrän Smk:n 1,273,511: 16 sijasta, joten vähennys oli Smk 409,646: 56.

Vuoden 1914 tulosäännössä laskettuihin määriin verraten osottivat tulot vajausta seuraavat määrät:

Tuulaaki	Smk	74,628: 88
Liikennemaksut	„	327,692: 72
Mittausmaksut	„	226: 89
Makasiininvuokra	„	3,435: 22
Työpalkat	„	11,207: 49

Koko maksettavaksi pannusta määrästä tuli pääkonttorin osalle Smk 409,205: 27, haarakonttorin I osalle Smk 307,838: 67 ja haarakonttorin II osalle Smk 150,264: 86.

Haarakonttorin I maksettaviksi pantuihin määriin on luettu Smk 147,767: 98 yleisessä varastossa tullatuista tavaroista, Smk 124,521: 18 erikoisvarastoihin pannuista tai sieltä otetuista tavaroista, Smk 35,276: 31 postitse saapuneista tavaroista sekä Smk 273: 20 kauttakulkumakasiininvuokraa.

Maksunpanokirjoja oli 81,743 edellisen vuoden 125,653 kirjan sijasta. Sodan puhkeamiseen asti oli näitä kirjoja päivittäin keskimäärin 393, mutta sittemmin ainoastaan 103. Maksutta annettujen tavarain tullauskirjain luku oli 8,195 eli 10 % maksunalaisista tavaroista annettujen tullauskirjain luvusta.

Talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen alennus.

Talvipurjehduskauden ajaksi myönnetty 50 %:n alennus liikennemaksuista nousi Smk:aan 94,418: 93, vaikka laivakulkua joulukuulla oli ainoastaan Pietariin ja Rääveliin.

Paperin ja paperimassan sekä rihmarullain ja fanerin maastavienti.

Kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1907 tekemän päätöksen mukaan ovat paperi ja paperimassa sekä kaupunginvaltuuston syyskuun 23 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan rihmarullat ja faneri vientimaksuista vapaat maasta vietäessä. Vuonna 1914 vietiin maasta 20,938 tonnia ensinmainittuja tavaralajeja, 887 tonnia rihmarullia ja 245 tonnia faneria, vastaten Smk 23,817: 29, Smk 1,364: 81 ja Smk 116: 49 eli kaikkiaan Smk 25,298: 59 liikennemaksuja, mitkä kaupunki siten menetti.

Seuraavat numeroluvut valaisevat Helsingin kautta vuosina 1907—14 käynyttä paperin ja paperimassan maastavientiä:

	Tonnia.	Liikennemaksuja, Smk.
1907	12,768	15,300: —
1908	8,509	9,127: 27
1909	10,566	12,482: 21
1910	22,754	20,783: 11
1911	23,510	28,235: 57
1912	26,437	29,104: 41
1913	32,636	34,571: 87
1914	21,460	23,817: 20

Suuri lisäännys vuonna 1910 johtui silloin alkaneesta sulfiittisellulosan valmistuksesta ja väheneminen vuonna 1914 silloin alkaneesta sotatilasta, jonka johdosta vienti Helsingin kautta ulkomaan paikkoihin kokonaan pysähtyi ja vientiä vesitse voitiin toimittaa ainoastaan Pietariin ja Rääveliin.

Kannanta.

Vuonna 1914 maksettaviksi pannuista eristä, kaikkiaan Smk:sta 867,308: 80, on vuoden varrella kertynyt Smk 857,776: 28 eli 98,9 % ja tileistä poistettu Smk 3,405: 87. Vuoden päättyessä oli maksamatta vuodelta 1914 Smk 6,126: 65 sekä vuosilta 1909—13 Smk 6,105: 38. Vuonna 1914 on konttori valvonut saamisia 9 konkurssissa yhteensä Smk 128: 60.

Tavarain punnitseminen tullauksesta erillään.

Yleisön pyynnöstä avustaa kaupungin vaakamestari tavarain punnitsemisessa ja luettelemisessa tullikäyttelystä erillään taksassa määrätystä maksusta sekä on velvollinen semmoisesta toimituksesta antamaan todistuksen. Vaakamestarin vuonna 1909 alkaneen toiminnan tulosta valaisevat seuraavat tiedot:

	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.
Vaakamestaria käyttäneitä liikkeenharjottajia	18	17	35	33	43	26
Toimituksia:						
a) isompain tavaramääräin punnitsemisia	43	65	67	60	95	76
b) pienten tavaramääräin punnitsemisia	27	14	101	156	327	183
Annettuja vaakatodistuksia	70	79	228	217	422	259
Työapulaisia	10	5	6	9	11	9
Päivätöitä	199	148	152	163	279	216

Punnitut tavaralajit olivat:

	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.
Maissia	5,357 ton.	2,279 ton.	2,204 ton.	— ton.	7,598 ton.	— ton.
Rukiita	406 „	726 „	982 „	637 „	754 „	1,059 „
Ohria	2,496 „	1,532 „	1,204 „	2,006 „	1,333 „	445 „
Pellavansiemeniä	629 „	598 „	601 „	391 „	532 „	649 „
Rehukakkuja ja niiden jauhoja	945 „	560 „	1,139 „	386 „	1,073 „	3,554 „
Kivihiiliä	730 „	593 „	— „	8,014 „	4,434 „	868 „
Koksia	130 „	342 „	— „	— „	527 „	74 „
Sekalaista	766 „	692 „	1,315 „	886 „	1,547 „	175 „
Yhteensä	11,459 ton.	7,322 ton.	7,445 ton.	12,320 ton.	17,798 ton.	6,824 ton.

	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.
Bruttotuloja ..... Smk	2,734: 03	2,176: 89	2,589: 34	2,606: 99	4,927: 64	2,442: 85
Apulaisten palkkoja „	1,734: 33	1,297: 22	1,174: 93	1,629: 20	3,038: 60	1,443: 88
Vaakamestarin osuus „	999: 70	879: 67	1,414: 41	977: 79	1,889: 04	998: 97

Vaakamestari, joka itse ottaa ja palkkaa apulaisensa, saa tammikuun 1 päivästä 1910 lähtien kaupungilta vuokrarahoja 700 markkaa.

Työkunta. Työkunta on siihenkin aikaan vuodesta, jolloin olot vielä olivat säännölliset, työskennellyt tappiolla, joka tammi—heinäkuulta laskettiin Smk:ksi 3,390: 64, hallintokuluja lukuunottamatta. Vuoden loppuosalta sodan puhkeamisesta lähtien oli tappio Smk 8,843: 91. Siitä on kuitenkin luettava pois Smk 5,553: 34 eli sen työkunnan miehistön osan palkka, jota käytettiin kaupungin töihin rakennuskonttorin valvonnan alaisena, mutta jonka palkka maksettiin työkunnan voimassapitomäärärahasta.

Menot. Konttorin menosäännössä oli menot laskettu 125,035 markaksi, mutta niitä oli Smk 116,886: 38, joten säästyi Smk 8,148: 62.

Menojen jakautuminen eri määrärahain kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Määräraha menosäännön muk.		Menot.		Määrärahan ylitys.		Määrärahaa säästynyt.	
Palkkaukset	94,495	—	93,317	69	—	—	1,177	31
Mittaripalkkiot	1,440	—	1,331	27	—	—	108	73
Polttoaineet	10,500	—	8,183	46	—	—	2,316	54
Valaistus	8,600	—	2,822	50	—	—	5,777	50
Vedenkulutus	1,800	—	2,920	22	1,120	22	—	—
Kalusto	2,300	—	2,587	80	287	80	—	—
Sähköhissien käyttökulut..	400	—	194	65	—	—	205	35
Tarverahat	5,500	—	5,528	79	28	79	—	—
Yhteensä Smk	125,035	—	116,886	38	1,436	81	9,585	43
Työkunta	30,000	—	29,027	06	—	—	972	94

Oikeastaan olisi palkkauksista syntyneeseen säästöön lisättävä 1,888 markkaa eli niiden kolmen ylimääräisen vaakamestarin ja yhden konttoriapulaisen palkka, jotka oli otettu palvelukseen vuoden loppuun asti, mutta joita sotatilan johdosta syntyneissä oloissa ei tarvittu konttorissa ja jotka ovat työskennelleet kaupungin tilastokonttorissa syyskuun 18 päivästä vuoden loppuun, vaikka palkkaus on maksettu liikennekonttorin ylimääräisten apulaisten määrärahasta.

Polttoainemäärärahassa syntynyt säästö johtuu osaksi siitä, että koksinhinta on kesäkuun 1 päivästä lähtien huojistunut Smk:sta 46: 50 tonnilta, ajopalkka sekä säkkien vuokra lukuunotettuna, Smk:aan 40: 50, osaksi siitä että osa pakkahuonetta samoin kuin tavaravajain n:ojen 1 ja 9 lämpimät osastot olivat suurimman osan syystalvesta sulettuina eikä mainittuna aikana kulutettu lämpökaasua 8 tavaravajassa. Leuto talvi samoin kuin ehkä lämpöjohtojen huolellisempi hoitaminenkin ovat osaltaan edistäneet suotuisan tuloksen saavuttamista.

Valaistusta sekä sähköhissien käyttöä varten olevissa määrärahoissa syntynyt säästö taas saa selityksensä siitä, että 2 pakkahuoneosastoa tavarasuojineen ja 8 tavaravajaa oli suurimman osan syystalvesta sotilaspäällystön käytettävinä ja ettei kolmea sotilaspäällystön käyttämissä huoneistoissa sijaitsevista neljästä tavarahissistä voitu käyttää.

Vedenkulutusta, kalustoa ja tarverahoja varten olevain määrärahain ylitys johtuu, mikäli vedenkulutusta koskee, siitä että pienemmän hydraulisen hissin käyttöön kulutetun vesimäärän laskemistapa on muutettu, jolloin on saatu selville, että vedenkulutus oli paljon suurempi aikaisemmin laskettua määrää. Vuonna 1913 oli kulutus 4,520 m³ ja kustannuksia Smk 1,037: 34, jota vastoin saman hissin vedenkulutus vuonna 1914, jolloin sitä ainoastaan 3 kuukautena käytettiin mainittavammassa määrässä ja 6 kuukautena ainoastaan hätätilassa eikä 3 kuukautena ensinkään, oli 9,594 m³ vastaavan kustannuksen ollessa Smk 2,239: 92. Liikennekonttorin esityksestä tulee pienemmän hydraulisen hissin sijaan vastedes hankittavaksi sähköhissi.

Kalustomäärärahan ylitys johtui siitä, että oli hankittava yksi uusi suolamitta ynnä köysikorvakkeet 10 suolamittaan 300 markan kustannuksilla, jota menoa ei ollut voitu edellyttää budjettiehdotusta laadittaessa ja jonka konttori katsoi voivansa suorittaa kalustomäärärahasta. Vuoden päättyessä odottamatta maksettaviksi joutuneet erinäisen kaluston korjauskustannukset, Smk 386: 63, kuitenkin osottivat, ettei näin ollut laita.

Tarverahain määrärahain ylitys on johtunut siitä, että vallitsevan sotatilan johdosta täytyi teettää eräitä töitä. Sisävalaistuksen

estämiseksi näkymästä ulos hankittiin liikennekonttorin huoneiston sekä tullihuoneen eteisen ja porraskäytävän ikkunoihin peitteet, joista oli kustannuksia Smk 47: 76, minkä ohessa vaakain muutto pois sotilasviranomaisten käytettäviksi annetuista huoneistoista aiheutti menoja Smk 43: 80.

IV. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin antama kertomus vuodelta 1914 oli seuraavaa sisällystä:

Vuonna 1914 valmisti Helsingin kaupungin tilastokonttori seuraavat kahdeksan julkaisua, jotka ilmestyivät alempana mainittuina aikoina: Vuoden varrella ilmestyneet julkaisut.

Tammik.	31.	Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 3. 1912. XII + 310 siv.
Helmik.	22.	Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveyden- ja sairaanhoito. 3. 1912. XII + 310 siv.
Huhtik.	8.	Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 7. 1911. XXIV + 384 siv.
Heinäk.	15.	Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 22. 1909. VI + 416 siv. (jaettu yhtaikaa suomenkielisen laitoksen kanssa, ks. alempana).
Syysk.	26.	Kommunalkalender för Helsingfors stad. 2. 1914. X + 306 siv.
Lokak.	20.	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 2. 1914. X + 306 siv.
„	23.	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 22. 1909. VI + 414 siv.
Jouluk.	30.	Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 23. 1910. VI + 456 siv.

Kaikki nämä julkaisut olivat entisestään laajentuneet mikä missäkin määrin.

Mitä ensinnä terveyden- ja sairaanhoitotilastoon tulee, oli m. m. yksi sairaalakertomus ja yksi kertomus kesäpäiväparantolan toiminnasta tullut lisää; edelleen oli tekstiosastoa lisätty syntyneisyyttä valaisevilla tiedoilla, jälkikatsauksella sairaalain toimintaan ja katsauksella kunnan sairaalain menoihin sekä tautisuutta ja kuolleisuutta koskevia lukuja laajennettu, minkä ohessa tauluosaston taulujen luku oli lisääntynyt 51:stä 56:ksi, ollen m. m. tullut lisää syntyneisyyttä, kunnan sairaalain taloudenhoitoa, lapsenpäästöjä ja synnytyksiä sekä ilman lämpömäärää koskevat uudet taulut.

Vuosikirjassa oli taulujen luku lisääntynyt 273:sta 299:ksi eli 26:lla, joista useat perustuivat aikaisemmin käyttelemättömään tilastoaineistoon. Semmoisia olivat viisi rakennustoimintaa koskevaa taulua, joihin tarvittavat tiedot oli saatu rakennustarkastajan päiväkirjoista, kolme muuttoliikettä koskevaa taulua, jotka perustuivat konttorissa käyteltyyn, pastorinkanslioissa laadittuihin kaupunkiin ja sieltä pois muuttaneiden henkilöjen luetteloihin perustuvaan aineistoon, kaksi venäläisiä lukioita ja kansakouluja koskevaa taulua, kaksi alkoholipitoisten juomain vähittäismyynti- ja anniskelupaikkain lukua koskevaa taulua sekä yksi denaturoimistoimintaa koskeva taulu. Aikaisemmin alotettua vanhempain taulujen uudistusta sekä asiallisessa että muodollisessa suhteessa oli sen ohessa jatkettu, mutta ei vielä loppuun suoritettu.

Kunnalliskalenterin uusi laitos käsitti n. s. kalenteriosastossa, sen lisäksi mitä ensimäisessä laitoksessa oli ollut, m. m. uuden revisionilaitos nimisen alaosaston, lisäksi alemmat käsityöläiskoulut sekä moniaat viimeksi kuluneina kolmena vuonna perustetut uudet kunnalliset viranomaiset ja laitokset, niinkuin kulkutautisairaalan, Sipoon mielisairaalan, lihantarkastusaseman, poikain vastaanottoja havaintokodin, kansanlastentarhain johtokunnan, työväenopiston, sosialilautakunnan, musiikkilautakunnan y. m. Sen ohessa oli kalenteriosaston useimmat muut osat osin tarkistettu, osin kokonaan uudesti laadittu. Kalenterin sivuluku oli, vaikka suuri joukko tyhjiä sivuja oli poistettu, kasvanut 258:sta 306:ksi.

Vuoden varrella julkaistut kunnalliskertomuksetkin olivat laajentuneet, 1909 vuoden kertomus 30:llä ja 1910 vuoden 40:llä sivulla. Osastojen luku oli ensinmainitussa kertomuksessa lisääntynyt kahdella, nimittäin sähkölaitoksella ja kunnan työnvälitystoimistolla, jälkimäisessä taas vähentynyt kahdella, nimittäin puutarhalautakunnalla ja kaupunginasemakaavatoimikunnalla, joiden toiminta oli lakannut.

Vuoden varrella julkaistuihin sekä vuosikirjan että terveyden- ja sairaanhoitotilaston vuosikertoihin nähden saattoi konttori merkitä voittaneensa aikaa lähes viisi kuukautta, ja kunnalliskalenterinkin uusi laitos, jonka kuitenkin olisi mieluimmin pitänyt ilmestyä keväällä, julkaistiin kuusi viikkoa aikaisemmin kuin edellinen laitos. Mitä kunnalliskertomuksiin tulee, myöhästyi 1909 vuoden kertomus (molemmat laitokset) noin kolme kuukautta, jota vastoin 1910 vuoden ruotsinkielisen laitoksen julkaisemisessa (suomenkielinen ei ilmestynyt vuoden varrella) voitettiin aikaa noin 6 ½ kuukautta.

Vuoden lopussa painatettavina olevat julkaisut.

Sangen huomattava osa tilastokonttorin kertomusvuoden aikana suorittamaa julkaisutyötä ei kuitenkaan kohdistunut edellä

olevassa luettelossa mainittuihin julkaisuihin, joista useimmat oli alotettu ja suuritöisimmät enimmältä osalta laadittu jo vuonna 1913, vaan käytettiin eräisiin 1914 vuoden päättyessä vielä painatettavana olleisiin julkaisuihin.

Vuoden vaihteessa oli viimeksi mainituista julkaisuista alempana lueteltujen seitsemän työ edistynyt niin pitkälle, että niistä jokin osa oli valmiiksi painettuna. Nämä olivat:

	Valmiita kahdeksansivuisia painoarkkeja.
Statistisk årsbok för Helsingfors stad. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. 8. 1912	11
Helsingfors stads statistik. I. Hälso- och sjukvård. 4. 1913	14
Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 23. 1910	8
Resultaten af byggnadsräkningen i Helsingfors den 7 december 1910	16 1/4
Helsingissä joulukuun 7 p:nä 1910 toimitetun rakennuslaskun tulokset	16 1/4
Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 24. 1911	14
Resultaten af arbetslöshetsräkningen i Helsingfors den 29 januari 1914	12

Korjauksen alaisena ladelmana oli vihdoin, paitsi moniaita useimpain viimeksi mainittujen töiden arkkeja, myös osia seuraavista julkaisuista, joita ei vielä vuoden vaihteessa ollut ensinkään painatettu:

Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveyden- ja sairaanhoito. 4. 1913.
Helsingissä tammikuun 29 p:nä 1914 toimitetun työttömyyslaskun tulokset.
Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 24. 1911.

Tilastolliset erikoistutkimukset.

Edellä mainituista painatettavana olevista julkaisuista sisältää yksi, niinkuin sen nimestä näkyy, kaupunginvaltuuston toimenannosta vuoden varrella toimitetun erikoistutkimuksen, nimittäin 1914 vuoden työttömyyslaskun tulokset. Miten tämä kaupunginvaltuuston asettaman hätäapukomitean toimittama lasku, joka tilastokonttorin johdolla toimeenpantiin tammikuun 29 päivänä ja jota varten valtuusto oli joulukuun 9 päivänä 1913 käyttövaroistaan myöntänyt 1,150 markan määrärahan, oli järjestetty, siitä on tehty lähempää selkoa hätäapukomitean kertomuksessa toimintavuodelta 1913—14 [1]). Eräitä laskun alustavia tuloksia julkaisi konttori kaupungissa ilmestyvissä sanomalehdissä tammikuun 31 päivänä, ja moniaita jonkin verran laajempia yhdistelmiä antoi konttori toukokuussa hätäapukomitealle, joka on osan niistä julkaissut mainitussa kertomuksessa.

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 58.

Saadakseen sopivia tietoja vuosikirjaan on konttorin monessa tapauksessa täytynyt hankkia laajaa ja seikkaperäistä numeroaineistoa, joka tarkoituksenmukaisesti käyteltynä on julkaistu ainoastaan sangen summittaisessa muodossa. Näin on ollut laita m. m. rakennustoiminnasta, rautateiden tavaraliikenteestä, muuttoliikkeestä sekä eräistä tehdasteollisuutta koskevista seikoista hankittujen tietojen. Kun tämä julkaisematon aineisto on suurelta osalta sen laatuista, että siitä perinpohjaisemman käsittelyn avulla voitaisiin saada käytännölliseltäkin kannalta katsoen arvokasta valaistusta edellä lueteltuihin seikkoihin, on konttorilla ollut aikomus vastedes, jos sen käytettävänä on riittäviä työvoimia, edelleen käytellä ja täydentää sitä sekä julkaista tulokset vähemmän keskitetyssä muodossa, mieluimmin erikoisjulkaisuina.

Sitä paitsi on konttori vuoden lopulla saatuaan odottamattoman lisäyksen työvoimiinsa (ks. alempana) jatkanut aikaisemmin alottamaansa vanhemmissa sanomalehtivuosikerroissa julkaistuissa torikertomuksissa elintarpeiden hinnoista Helsingissä olevien tietojen jäljennyttämistä. Tämäkin tilastoaineisto, jota toistaiseksi on koottuna vuosilta 1864—99, soveltuu, sittenkun se kerran on ehditty täydentää, hyvin julkaistavaksi erikoisjulkaisussa, jossa silloin voidaan antaa yhtäjaksoinen esitys Helsingin elintarvehintain vaihtelusta enemmän kuin puolen vuosisadan aikana.

Tilastollista apua ja tilastotietoja kunnan viranomaisille.

Kirjelmässä tammikuun 27 päivältä sai tilastokonttori maistraatilta toimekseen hankkia semmoisia tilastotietoja Helsingin käsityöliikkeistä vuodelta 1913, joita k. senaatin kauppa- ja teollisuustoimituskunnan lokakuun 2 päivänä 1909 tekemän päätöksen mukaan on koottava joka viides vuosi. Sittenkun konttori pyynnöstään oli saanut tarkoitukseen 300 markan määrärahan kaupunginvaltuuston käyttövaroista, asetti konttori puheena olevaa tehtävää varten kymmenen lähettiä (ylioppilasta), jotka kukin piirissään talosta taloon kulkien hankkivat tarvittavat tiedot, minkä jälkeen siten koottu aineisto (1,072 täytettyä lomaketta) alustavasti tarkastettuna järjestettiin ja konttorin kirjelmän kera maaliskuun 30 päivältä lähetettiin maistraattiin.

Eriteltyjä tietoja kuolemantapauksista, ryhmitettyinä kuolemansyiden ja vainajain iän mukaan, on samoin kuin ennenkin vahvistetun kaavakkeen mukaan kuukausittain toimitettu terveydenhoitolautakunnalle.

Konttorin apua ovat samoin kuin edellisinäkin vuosina sangen laajassa mitassa käyttäneet kaupunginvaltuuston komiteat ja valiokunnat. Niinpä suoritti muuan konttorin virkamies vuonna 1914 tilastotyötä talviliikennekomitean, palkanjärjestelyvaliokunnan y. m. komiteain ja valiokuntain tarpeisiin. Kun nämä työt osittain olivat

niin laajoja, että ne haitaksi konttorin omille töille olisivat kauan vaatineet kokonaan osakseen puheena olevan virkamiehen virka-ajan, järjestettiin ne ajoittain siten, että hän ainoastaan osan virka-aikaansa käytti niihin ja suoritti loput työstä konttoriajan ulkopuolella, jolloin hän viimeksi mainitusta työn osasta sai asianomaisilta komiteoilta ja valiokunnilta eri korvauksen.

Kaupunkia uhkaavan halkojen puutteen johdosta yhdisteli konttori kaasulaitoksen toimitusjohtajan pyynnöstä eräitä halkojen tuontia kaupunkiin osottavia tilastotietoja vuosilta 1904—13 ja elokuun 1914 loppuun asti, jotka tiedot lähetettiin kaasulaitokselle marraskuun 2 päivänä.

Konttorinjohtajan apua tilastollisena asiantuntijana kunnan johto- ja lautakuntain kokouksissa konttorin johtosäännön 5 §:n mukaan käyttivät vuoden varrella sosialilautakunta, hätäapukomitea sekä muuan kaupungin yleisten töiden hallituksen asettama valiokunta.

Tämän yhteydessä niinikään mainittakoon, että vuoden varrella on eräiden kunnallisten laitosten, etusijassa verotusvalmistelukunnan, sähkölaitoksen ja eräiden rakennuskonttorin osastojen kanssa tehty sopimus niiden konttorille annettavain tilastotietojen laadusta ja muodosta.

Tilastotietoja muille viranomaisille.

Tilastolliselle päätoimistolle lähetti konttori asiasta jo vuonna 1913 tehdyn pyynnön johdosta kirjelmässä maaliskuun 30 päivältä moniaita laajoja ja paljotöisiä, Helsingin kaupungin raha-asioita vuosina 1910—12 valaisevia tauluja. Sitä paitsi on konttori pyynnöstä lähettänyt muitakin tilastotietoja päätoimistoon.

Uudenmaan läänin kuvernöörinvirastoon on konttori samoin kuin ennenkin lähettänyt osin vuosittain uusiintuvia tietoja n. s. kuvernöörintauluihin, osin tietoja tautisuudesta ja kuolleisuudesta.

Summittaisia tietoja kuolemansyistä Helsingissä on kansainvälisessä tilastossa julkaistavaksi kuukausittain lähetetty Belgian tilastolliselle keskustoimikunnalle elokuun loppuun asti, jolloin sota keskeytti yhteyden, ja samantapaisia tietoja, vaikka jonkin verran seikkaperäisemmän kaavakkeen mukaan laadittuja, on viikottain lähetetty Tukholman kaupungin tilastokonttoriin.

Lausunto kunnallistilaston yksinkertaistuttamista tarkoittavasta ehdotuksesta.

Kokouksessaan joulukuun 30 päivänä 1913 oli kaupunginvaltuusto päättänyt kehottaa tilastokonttoria antamaan lausunnon ja, jos tarpeelliseksi harkitsi, tarpeelliset uudistusehdotukset budjettivaliokunnan kaupungin 1914 vuoden budjetinkäsittelyn yhteydessä herättämän kysymyksen johdosta, olisiko kunnallistilaston jonkin vertainen yksinkertaistuttaminen aikaansaatavissa, jotta sekä sen laadintakustannuksia voitaisiin huojistaa että myös saatujen tulosten julkaisemista jouduttaa. Tämän johdosta konttori toukokuun

9 päivänä antamassaan lausunnossa [1]), viitaten m. m. aikaisemmin antamaansa lausuntoon [2]) sekä johtosääntöönsä, lausui käsityksenään, että kunnallistilaston yksinkertaistuttaminen ei ollut tarpeellinen, mutta kyllä sen edelleen kehittäminen. Sen ohessa lausui konttori käsityksenään, että tämän tilaston kustannukset olivat, koska konttorin painatusmäärärahoista oli vuosittain säästynyt tuntuvat määrät, pikemmin olleet alhaiset kuin korkeat, ja osotti konttori samalla, että pätevät syyt olivat aiheuttaneet eräiden julkaisujen myöhästymisen, samoin kuin että työ niiden julkaisemisen jouduttamiseksi oli edistynyt pitkin askelin. Lausunto, jossa muuten luotiin katsaus konttorin erilaatuisiin töihin ja huomautettiin konttorin työvoimain lisäämisen tarpeellisuutta, päättyi esitykseen, että kaupunginvaltuusto jättäisi kysymyksen kunnallistilaston yksinkertaistuttamisesta raukeamaan. Tämän esityksen kaupunginvaltuusto, sittenkun valmistusvaliokunta oli, lausuen että tilastokonttori oli antanut täysin tyydyttävän selityksen budjettivaliokunnan huomauttamiin seikkoihin, puoltanut siihen myönnyttäväksi, erimielisyydettä hyväksyi kesäkuun 9 päivänä.

Lisäys konttorin johtosääntöön.

Se puutteellinen tieto tilastokonttorin töistä, joka vielä muuten kunnallisia asioita harrastavissa piireissä oli osottautunut jokseenkin yleiseksi ja josta konttori oli nähnyt todistuksen edellä mainitussa budjettivaliokunnan ehdotuksessa, aiheutti konttorin samassa lausunnossa esittämään, että kaupunginvaltuusto konttorin johtosääntöön tekisi sen suuntaisen lisäyksen, että konttorin tulee vuosittain ennen maaliskuun loppua kaupunginvaltuustolle antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna. Tähän esitykseen valtuusto niinikään kesäkuun 9 päivänä myöntyi.

Ehdotus 1915 vuoden menosäännöksi.

Ehdotukseensa 1915 vuoden menosäännöksi oli tilastokonttori aikonut, niinkuin jo sen edellä mainitussa lausunnossa huomautettiin, merkitä lisää työvoimia sen suuren työtaakan keventämiseksi, mikä konttorin perustamisesta lähtien oli ollut eräiden sen henkilökuntaan kuuluvain virkamiesten kannettavana. Sittenkun kaupunginvaltuusto kuitenkin syyskuun 8 päivänä tekemällään päätöksellä oli, sen vahingon johdosta, minkä silloinen sotatila aikaansai kaupungin talouteen, velvoittanut kunnan viranomaisia noudattamaan suurinta säästäväisyyttä, katsoi konttori olevansa pakotettu luopumaan tästä aikeestaan, kuitenkin nimenomaan huomauttaen että konttorin sen johdosta täytyi myöskin vuonna 1915 rasittaa työvoimiaan tavalla, jota säännöllisissä oloissa tuskin kävi puolustaminen. Kirjelmässä syyskuun 23 päivältä rahatoimikamariin lähetetty menosääntöehdotus päättyi sentähden samaan kokonaissum-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 42. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 57 vuodelta 1912.

maan kuin 1914 vuodenkin menosääntö eli 57,330 markkaan, mutta poikkesi tästä eräissä yksityiskohdissa, m. m. siinä että ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahasta oli erotettu 3,600 markkaa vakinaisen amanuenssin palkkaamiseksi. Viimeksi mainitun muutosehdotuksen, joka ei tietänyt muuta muutosta kuin että maaliskuun 1 päivästä 1911 konttoriin asetettu ylimääräinen amanuenssi asetettiin vakinaiselle menosäännölle entisin palkkauksin, kaupunginvaltuusto samoin kuin menosääntöehdotuksen yleensäkin hyväksyi budjettia käsitellessään joulukuun 30 päivänä.

Uusi huoneisto konttorille.

Maaliskuun 11 päivänä tilastokonttori muutti uuteen, tilavaan ja kaikin puolin erinomaiseen huoneistoonsa entisen seurahuoneen talossa. Huoneisto, joka käsittää seitsemän huonetta (ent. matkustajahuoneita) pitkän välikäytävän molemmin puolin mainitun rakennuksen toisessa kerroksessa sekä osin antaa Kauppatorille ja osin Sofiankadun talon n:o 1 pihamaalle päin, tarjoo m. m. semmoisia huomattavia etuja kuin että yksi huone on voitu järjestää erityiseksi konehuoneeksi, joten lasku- ja kirjotuskoneiden aikaansaaman kolinan ei tarvitse häiritä henkilökuntaa työssään, ja toinen erityiseksi kirjastohuoneeksi, mikä taas konttorin kirjastoa käyttävälle yleisölle on tärkeä seikka. Viimeksi mainittua huonetta on sen ohessa käytetty komitea- ja teehuoneena. Konttorin kirjavarastokin, jota aikaisemmin on osin säilytetty komeroihin sullottuna, osin aikaisemman ahtaan huoneiston lattioille tapuloituna, voitiin nyt järjestää ja sijottaa hyllyille. Kirjaston ja varaston säilytyspaikoiksi aiottujen huoneiden lattiain lujittamiseksi oli ennen konttorin muuttamista huoneistoon sen antamain ohjeiden mukaisesti ryhdytty erinäisiin toimenpiteisiin.

Konttori sai kuitenkin pitää uuden huoneistonsa ainoastaan viisi kuukautta. Sodan puhjettua ja sittenkun kaupunginvaltuusto sen johdosta oli päättänyt eräät entisen seurahuoneen huoneistot väliaikaisesti järjestettäväksi sotilassairaalaksi, muutettiin konttori elokuun 10 päivänä P. Esplanadikadun 27:ssä olevaan entiseen huoneistoonsa, joka vielä oli joutilaana. Tällöin kuitenkin vanhan seurahuoneen ullakolle jätettiin suurin osa konttorin kirjavarastoa ja kirjaston ulkomaisen osaston vähimmin tarpeellinen osa pakattuna tarkoitusta varten valmistettuihin laatikkoihin.

Määräraha kaluston ostoon.

Seurahuoneelle muuttonsa johdosta teki tilastokonttori kirjelmässä helmikuun 6 päivältä rahatoimikamarille esityksen, että kamari kaupunginvaltuustolta hankkisi konttorille 2,358 markan määrärahan mainitun kirjelmän oheisessa kustannusarviossa luetellun erinäisen uuden kaluston ostoon tai myös valtuuttaisi konttorin kaupungin yleiseltä kalustotililtä maksettavaksi osottamaan tuon rahamäärän. Kokouksessaan helmikuun 24 päivänä kaupungin-

valtuusto rahatoimikamarin puoltosanan johdosta myönsi käyttövaroistaan konttorille edellä mainitun suuruisen ylimääräisen määrärahan käytettäväksi puheena olevaan tarkoitukseen.

Konkurssissa valvottu saaminen.

Aktiebolaget Waseniuska bokhandeln yhtiön, jolla oli jaeltavana ollut varasto tilastokonttorin julkaisuja, annettua konkurssihakemuksen, ilmoitti ja valvoi rahatoimikamarin asiamies konkurssin valvontapäivänä heinäkuun 3 päivänä konttorin pyynnöstä sen saamisia mainitulta osakeyhtiöltä 473 markkaa 24 penniä.

Konttorin henkilökunta.

Tilastokonttorin vakinaisessa henkilökunnassa tapahtui vuonna 1914 ainoastaan se muutos, että neiti Inez Juselius, joka maaliskuun 1 päivästä 1911 lähtien oli toiminut ylimääräisenä laskuapulaisena konttorissa, siirrettiin vakinaiseksi laskuapulaiseksi, konttorin henkilökunnan silti lisääntymättä. Vakinainen laskuapulainen, neiti Valborg Kuhlefelt, oli ulkomaamatkan johdosta virasta vapaa heinäkuun 1 päivästä marraskuun 1 päivään, jona aikana hänen virkaansa hoiti ylimääräinen laskuapulainen neiti Märtha Hedlund.

Ylimääräisenä amanuenssina toimi vuoden varrella edelleen filosofianmaisteri Otto Bruun sekä ylimääräisinä laskuapulaisina rouva Sigrid Hedlund ja neiti Märtha Hedlund, samoin kuin edellä mainittuna neljän kuukauden aikana, jolloin neiti Hedlund hoiti vakinaisen laskuapulaisen virkaa konttorissa, neiti Anna Broms. Kaikkien näiden palkat maksettiin ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahasta. Tilapäisinä, osin kunnalliskertomusten jouduttamismäärärahasta, osin työttömyyslaskun määrärahasta ja osin konttorin tarverahoista palkattuina apulaisina toimivat neiti Anna Broms tammikuun 1 päivästä heinäkuun 1 päivään ja marraskuun 1 päivästä vuoden loppuun, neiti Gertrud Fontell koko vuoden, rouva Ester Spranger tammikuun 15 päivästä maaliskuun 7 päivään sekä neiti Olga Spåre maaliskuun 9 päivästä elokuun 1 päivään ja elokuun 15 päivästä vuoden loppuun.

Odottamattoman lisäyksen työvoimiinsa vuoden kolmen viime kuukauden aikana sai tilastokonttori sen johdosta, että liikennekonttorista siellä sodan johdosta vallitsevan työnpuutteen vuoksi siirrettiin neljä mainitun konttorin palkkaamaa ylimääräistä apulaista tilastokonttoriin. Tilastokonttorin huoneistossa vallitsevan tilanahtauden johdosta voi kuitenkin ainoastaan kaksi näistä työskennellä konttorissa. Molemmat muut suorittivat konttorin hyväksi työtä osin yliopiston kirjastossa ja osin tilastollisessa päätoimistossa.

Konttorin kirjasto.

Tilastokonttorin kirjasto lisääntyi vuoden varrella 461 numerolla, joista 301 oli painettu kotimaassa ja 160 ulkomailla. Näistä oli kaikkiaan 54 eli 14 koti- ja 40 ulkomaalla julkaistua (kukin yhdeksi numeroksi luettu) neljännesvuosi-, kuukausi-, viikko- y. m. aikakautisjulkaisua. Ostamalla hankittiin 134 numeroa, niiden joukossa

104 numeroa (enimmäkseen vanhempia kirjasia) kamreeri K. W. Regnell-vainajan kirjakokoelmasta, ja vaihtamalla tahi lahjoina 327 numeroa.

Viimeksi mainituista mainittakoon erittäin lahjat, joita ovat antaneet johtaja t:ri J. Guinchard Tukholmasta, t:ri I. Carlsen ja t:ri Paul Heiberg Kööpenhaminasta sekä filosofianmaisterit Oskari Autere ja Otto Bruun, lakitieteenkandidaatti Einar Böök, filosofianmaisteri Harald Dalström, filosofiantohtori A. G. Fontell, dosentti Edvard Gylling, filosofianmaisteri Toivo T. Kaila ja lääkintöneuvos F. W. Westerlund, kaikki Helsingistä.

Sen johdosta että sota keskeytti konttorin yhteyden useimpain ulkomaisten kirjeenvaihtajain kanssa, oli uuden ulkomaisen kirjallisuuden vaihdon johdosta lisääntynyt numeroluku vuonna 1914 tuntuvasti vähempi lähinnä edellisten vuosien määrää.

Lähteväin toimituskirjain luku vuoden varrella oli 1,413. Näistä oli lähteviä kirjelmiä 326, niistä 248 koti- ja 78 ulkomaan paikkoihin meneviä, sekä jaeltuja julkaisuja 1,087, niistä 883 koti- ja 204 ulkomaan paikkoihin. Lähtevät toimituskirjat.

V. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1914[1]) oli seuraavaa sisällystä:

Palotoimikunnan jäsenet.

Palotoimikuntaan, jonka kaupunginvaltuusto valitsee ja jonka tehtävänä on tarkastaa ja valvoa kaupungin palolaitosta, ovat vuonna 1914 kuuluneet seuraavat henkilöt, nimittäin:

Puheenjohtajana: koneinsinööri Hugo Catani; varapuheenjohtajana: arkkitehti Gustaf Estlander; sihteerinä: varatuomari Werner Holmberg; muina jäseninä: palovakuutustarkastaja arkkitehti Berndt Blom ja sähköteknikko insinööri Gustaf Sourander; varajäseninä: filosofianmaisteri Valter Forsius ja konsuli Frans Stockmann.

Tulipalot.

Palokuntaa hälyytettiin vuoden varrella 228 kertaa, niistä 156 kertaa tulipalojen, 47 kertaa nokivalkeain sekä 25 kertaa muiden syiden takia. Edelliseen vuoteen verraten on hälyytysten luku vähentynyt 36:lla ja tulipalojen luku 23:lla. Sitä paitsi sattui vuoden varrella 69 tulipalonalkua, joita sammuttamaan palokuntaa ei ollut kutsuttu.

Tulipalojen ryhmittyminen kuukausien ja viikonpäiväin kesken näkyy seuraavasta taulusta:

	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu.	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
Sunnuntai	4	—	—	—	3	3	2	—	—	3	1	—	16
Maanantai	5	2	3	—	4	4	1	1	—	1	3	1	25
Tiistai	2	1	—	—	3	1	5	2	—	2	3	3	22
Keskiviikko	2	2	—	4	2	2	1	—	2	6	—	2	23
Torstai	4	1	1	1	5	1	5	1	1	2	1	1	24
Perjantai	4	2	4	2	1	7	1	—	—	4	2	—	27
Lauantai	2	—	—	—	1	2	3	3	1	—	3	4	19
Yhteensä	23	8	8	7	19	20	18	7	4	18	13	11	156

[1]) Kertomusta seuranneet taulukkotiedot ovat osittain julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914.

Ensimäinen tieto tulen irtipääsemisestä on 87 tapauksessa saapunut puhelimitse, 59 tapauksessa palolennättimellä, 7 tapauksessa suullisen sanantuojan kautta ja 3 tapauksessa palotornissa olevan tähystäjän antamana.

Tulipalojen ryhmittyminen tulen irtipääsypaikkaan nähden käy selville seuraavasta taulusta:

	Kivitaloja.	Puutaloja.
Asuinhuone	28	30
Asuinhuoneen eteinen	—	2
Myymälä tai liikehuoneisto	6	2
Kellari	14	—
Ullakko	2	2
Tehdas tai työpaja	15	4
Makasiini tai ulkohuone	1	8
Sisustettavana oleva asuintalo	1	—
Höyrykattilahuone	2	—
Sauna	1	—
Teatteri	2	—
Eläväinkuvain teatteri	3	—
Automobiilitalli	1	—
Kemiallinen laboratoori	2	—
Siirto	78	48
	126	

Siirto	126
Automobiili	3
Rikkaläjä	2
Laiva	1
Telakassa oleva laiva	1
Pihamaa	1
Rautatievaunu	1
Niittymaa	3
Metsämaa	13
Kivihiilivarasto	1
Rikkalaatikko	2
Öljyvarasto	1
Lauta-aita	1
Yhteensä	156

Syynä tulen irtipääsyyn oli: Tulipalojen syyt.

Tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät	20 tap.
Veturista lähteneet kipinät	3 „
Viallinen tulisija tai savujohto	9 „
Varomaton lampun tai kynttilän pitely	12 „
Huolimaton n. s. hehkutuslampun pitely jäätyneitä vesijohtoputkia sulatettaessa	9 „
Varomaton tulenvaarallisten aineiden pitely	8 „
Huolimaton tupakoiminen	7 „
Itsesytytys	4 „
Sähkövalojohtojen lyhytsulku	2 „
Kaatunut tai pudonnut lamppu	7 „
Huolimaton tulitikkujen pitely	4 „
Lasten leikkiminen tulella	7 „
Tulensekainen tuhka puuastiassa	4 „
Primuskeittiön räjähdys	2 „

Bensiiniräjähdys	1 tap.
Primuskeittiön huolimaton pitely	1 „
Murhapoltto	4 „
Nokivalkea	1 „
Eläväinkuvain filmin syttyminen	3 „
Varomaton desinfioiminen	2 „
Kipinöitä sähkösulkijasta	2 „
Sähkölampun varomaton pitely	1 „
Epätietoinen tai tuntematon syy	43 „
	Yhteensä 156 tap.

Tulipalojen ryhmittyminen eri kaupunginosain kesken.

Eri kaupunginosain kesken ryhmittyivät tulipalot seuraavasti:

I kaupunginosa	13	XIII kaupunginosa	7
II „	18	XIV „	5
III „	5	XV „	1
IV „	16	Läntisen viertotien viereinen järjestämätön kaupunginosa	12
V „	7		
VI „	6		
VII „	5	Itäisen viertotien viereinen järjestämätön kaupunginosa	10
VIII „	6		
IX „	—		
X „	10	Hanaholma	1
XI „	15	Nihti	1
XII „	16	Helsingin pitäjä	2
		Yhteensä	156

Palovahingot.

1914 vuoden palovahinkotilasto osottaa seuraavaa:

A. Järjestetty kaupunki (paloalue).

Tulen milloin minkin verran vahingoittaman omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk 1,826,904: —	
kiinteän omaisuuden	„ 17,195,000: —	19,021,904: —

ja taas vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk 46,940: 63	
kiinteästä omaisuudesta	„ 41,078: 06	88,018: 69

Vahinko oli siis 0.46 % omaisuuden arvosta.

B. Kaupunkiin kuuluva maa järjestetyn kaupungin ulkopuolella (esikaupungit ja maaseutu).

Vahingoittuneen omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk	191,000: —	
kiinteän omaisuuden.....	„	79,000: —	270,000: —

ja vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk	33,799: 64	
kiinteästä omaisuudesta	„	28,055: 38	61,855: 02

siis 22.91 % omaisuuden arvosta.

Kaupungin koko alueella eli sekä järjestetyssä että järjestämättömässä kaupungissa oli palovahinkojen prosenttimäärä (vahingon ja vakuutussumman välinen suhde) ainoastaan 0.78 %.

Vuoden palovahinkojen koko summasta Smk:sta 149,873: 71 ovat kotimaiset paloapuyhtiöt korvanneet Smk 123,866: 53 ja ulkomaiset yhtiöt Smk 26,007: 18.

Laajuutensa puolesta on vuoden 156 tulipalosta 15 ollut suurta eli sen laatuista, että kaksi tahi useampia vesisuihkuja palovesiputkesta, isommasta käsivoima- tahi höyryruiskusta on tarvittu tulen rajottamiseen, 53 sellaista, että yksi vesisuihku mainituista voimalähteistä on riittänyt tulen tukahuttamiseen, kun taas 88 tulipaloa oli niin pientä, että ne sammutettiin sankoruiskulla tai oli sammutettu palokunnan paikalle saapuessa.

Ainoa vuoden varrella sattunut huomattavampi tulipalo oli Hanaholman asfalttitehtaalla lokakuun 11 päivänä tapahtunut palo, jonka aikaansaama vahinko oli Smk 49,478: 45.

Kaupungin teattereissa sattui näytännön kestäessä tulipalonalku kaksi eri kertaa, nimittäin joulukuun 26 päivänä ruotsalaisessa teatterissa, jolloin muuan matto oli sijotettu palavan sähkölampun päälle ja sen johdosta syttyi, sekä marraskuun 14 päivänä Rautatietorin varrella sijaitsevassa kansallisteatterissa, jolloin muuan koriste syttyi tuleen sähkövalojohtojen lyhytsulun johdosta.

Molemmat tulipalonalut huomattiin ajoissa, ja päivystävät palokonstaapelit sammuttivat ne.

Tulipalon yhteydessä on tapahtunut yksi tapaturma, nimittäin tulipalon uhatessa Itäisen viertotien taloa n:o 9 toukokuun 24 päivänä, jolloin muuan 72-vuotias mies tukehtui savuun.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunut.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja käytettiin vuoden varrella kaikkiaan 1,364 kertaa, niistä 1,254 kertaa taudintapausten ja 110 kertaa tapaturman johdosta. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 1,399, 1,281 ja 118.

Eri kuukausien kesken ryhmittyivät kuljetukset seuraavasti:

Tammikuu	125
Helmikuu	130
Maaliskuu	124
Huhtikuu	113
Toukokuu	119
Kesäkuu	105
Heinäkuu	132
Elokuu	80
Syyskuu	72
Lokakuu	99
Marraskuu	121
Joulukuu	144
Yhteensä	1,364

Palomiehistö ja sen ryhmitys.

Palokuntaan kuului vuonna 1914 kaikkiaan 113 miestä, nimittäin: Päällystöä: 1 palomestari (palopäällikkö) ja 1 alipalomestari; alipäällystöä: 2 ruiskumestaria, 1 ylikoneenkäyttäjä ja lennätinmekanikko, 1 työmestari sekä 9 kersanttia; miehistöä: 3 alikoneenkäyttäjää, 30 korpraalia ja 65 konstaapelia.

Hevosia oli 25.

Palomiehistö oli jaettuna pääaseman ja neljän ala-aseman kesken seuraavasti:

A s e m a.	Päällystöä.	Alipäällystöä.	Miehistöä.	Yhteensä.	Hevosia.
Pääasema Korkeavuorenkadun varrella	2	7	60	69	15
Kallion asema Itäisen Pappikadun varrella	—	3	23	26	5
Pohjoinen asema Vironkadun varrella	—	1	7	8	3
Kampin asema Fredrikinkadun varrella	—	1	4	5	1
Hermannin asema Itäisen viertotien varrella	—	1	4	5	1
Yhteensä	2	13	98	113	25

Palokalut ja varusteet.

Palokunnan pääasiallisimpina tulensammutusvälineinä olivat:

Sähköautomobiili	1	Hyppyypurjeita	4
Höyryruiskuja	3	Hengenpelastuskojeita	6
Kaasuruiskuja	3	Pelastusköysiä	40
Isonlaisia käsivoimaruiskuja	6	Sairaankuljetusvaunuja	2
Sankoruiskuja	10	Pyöräpaareja	3
Kemiallisia sammutuskojeita	4	Pyörättömiä paareja	2
Hydranttivaunuja	11	Savunsuistajia	3
Kalu- ja miehistövaunuja	7	Happikojeita	2
Kalu- ja miehistörekiä	6	Sidetarvikelaatikkoja	2
Vesirattaita	2	Vöitä karbinikoukkuineen	102
Vesirekiä	4	Kirveitä	125
Vedenlämmityskojeita	3	Teräskankia	20
Purjekankaisia vesiammeita	4	Jäätuuria	4
Purjekankaisia vesisankoja	44	Sorkkarautoja	14
Koneellisia palotikapuita	2	Lapioita	25
Hakatikapuita	20	Suutinputkia	51
Liitostikapuita	23	Vesijohdonpäitä (pystyputkia)	19
Asetetikapuita	5	Haaraputkia	16

Letkuvarasto käsitti:

Kumitettua letkua	2,660 m.
Hamppu- tai pellavaletkua	3,980 „
Yhteensä	6,640 m.

Kaluston arvo.

Palolaitoksen hallussa olevan irtaimiston ja tulensammutusvälineistön kirjaanpantu arvo oli joulukuun 31 päivänä 1914 Smk 148,292: 50.

Vesijohto.

Vesisäiliö, joka on kahdella johdolla yhdistettynä kaupungin putkiverkkoon, vetää 5,000 m³. Vedenottopaikat ovat maanalaiset ja niitä on kaikkiaan 940. Katuihin sijotettujen putkien suurin läpimitta on 812 ja vähin 102 mm. Putkiverkon keskiläpimitta on 270 mm. ja kuutiosisällys 7,058 m³. Vesipaine on putkissa alimpana sijaitsevilla kaduilla 4 ja korkeimmilla paikoilla 1.5 atmosfääriä.

Palotalli.

Palokunnan hevoset olivat vuoden varrella terveitä eikä mainittavaa tapaturmaa sattunut. Päivittäiseen ruokintaan käytettiin 5 kg. heiniä ja 4 kg. kauroja.

Hevosten kengitys on toimitettu pääpaloasemalla ja sen on suorittanut erään yksityisliikkeen kengittäjä. Palokunnan sepät takovat kengät palokunnan omassa pajassa.

Ylläpitokustannuksia, lukuunotettuina kengitys, lääkkeet ja silojen korjaus, oli Smk 1: 26 hevosta kohti vuorokaudessa vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa Smk 1: 27. Ruokintakuluja

oli samoin kuin edellisenäkin vuonna Smk 1: 06 hevosta kohti vuorokaudessa. Tämä suotuisa tulos johtuu osittain siitä, että palokunnan käytettävänä on ollut oma heinäniitty, jonka tuotolla hevoset on ruokittu kesäkuukausina.

Palolennätin. Palolennättimen hoitoa ja montteerausta on palolaitoksen henkilökunta toimittanut. Kaupungissa oli 72 palokaappia, niistä 11 yksityisten laitosten omistamia. Palolennätinverkko, jonka pituus on kaikkiaan noin 40 kilometriä ja jonka johdot ovat maanpäällisiä, on miltei kokonaan eristetystä Hackethal-langasta. Ilkivaltaisuudesta on palokuntaa vuoden varrella hälyytetty 4 kertaa edellisen vuoden 7 kerran sijasta sekä palolennätintä kohdanneen ulkonaisen häiriön takia kerran. Samoin kuin edellisenäkin vuonna on vuonna 1914 useampia tulipalonilmoituksia annettu puhelimitse (87) kuin palolennättimellä (59). Puhelinten luku kaupungissa joulukuun 31 päivänä 1914 oli 10,009, joista 293 oli yhdistettyinä sivujohtoihin ja useampiin koneihin.

Varamiehistö. Varamiehistönä toimi Helsingin vapaaehtoinen palokunta, johon kuului noin 400 toimivaa jäsentä. Vapaaehtoinen palokunta ei vuoden varrella ottanut osaa yhdenkään tulipalon sammuttamiseen.

Harjotukset, virantoimitus y. m. Harjotuksia on pidetty joka päivä, mikäli olot ovat sallineet. Harjotukset ovat käsittäneet harjottelua tulensammutus- ja hengenpelastusvälineillä, valjastusta ja liikkeellelähtöä, ohjeiden antamista, paikantuntemista kaupunginasemakaavan mukaan ja voimistelua. Lauantait on käytetty huoneistojen ja palokaluhallien suursiivoukseen sekä kylpemiseen.

Palokunnan työpajoissa on toiminut kuusi miestä, nimittäin yksi suutarina, kaksi puuseppänä ja kolme seppänä, viilaajana ja sorvarina. Palokunnan työpajoissa on enimmäkseen suoritettu kunnan hallussa olevan palosammutusvälineistön uudistus- ja korjaustöitä, vaikka on lisäksi valmistettu erinäisiä vähäisiä uusiakin palokaluja.

Samoin kuin edellisenäkin vuonna on palokunta hoitanut paloasemiin kuuluvain pihamaiden ja katuosain puhtaanapidon sekä toimittanut sairaankuljetusta kaupungissa.

Teattereissa ja kokoussaleissa on pidetty vartijoita näytäntöjen aikana seuraavasti:

Ruotsalaisessa teatterissa	2	miestä	277	kertaa
Suomalaisessa „	3	„	190	„
Venäläisessä „	2	„	82	„
Kaivopuiston kesäteatterissa	2	„	82	„
Folkteaterissa ylioppilastalolla	1	mies	78	„
Sirkuksessa	2	miestä	40	„
Seurahuoneella	1	mies	6	„

Vartiovuorojen luku oli siten 1,616 edellisen vuoden 1,756 vuoron sijasta.

Miehistön täydentäminen ei ole kohdannut vaikeuksia, eikä vakanssipäiviä yleensä ole sattunut. Sitä vastoin eroaa täysinpalvellut miehistö tavallisesti kahden vuoden kuluttua sopimuksenmukaisen palvelusaikansa päättyessä siirtyäkseen edullisempiin toimiin. Kertomusvuoden kuluessa erosi kaikkiaan 33 miestä, niistä 1 kuolemalla, 21 omasta pyynnöstään, 2 kivulloisuuden tähden ja 9 laiminlyöntien johdosta virassa.

Kilpailuja yleisessä urheilussa on tänäkin vuonna palomiehistölle toimeenpantu ja palkintoina jaettu arvoesineitä.

Palomiehistö on samoin kuin edellisenäkin vuonna saanut maksutta kylpeä ja maksutonta uinninopetusta Helsingin uimaseuran käytettävänä olleessa Ursinin kallion uimalaitoksessa.

Miehistön ja alipäällystön lomiin nähden on vuoden varrella toimeenpantu semmoinen järjestys, että lomaa saadaan joka neljäs päivä. Virantoimituksesta vapaiden konstaapelien velvollisuutena on toimittaa vartioimista kaupungin teattereissa, josta työstä he kuitenkin saavat eri korvauksen. Kesällä on joka mies, joka on palokunnassa palvellut vähintään vuoden, saanut kesälomaa 7—10 vuorokautta sekä alipäällystö 14 vuorokautta.

Palokunnan terveydentila.

Palokunnan terveydentila oli ylipäätään hyvä. Sairaalassa hoidettiin 10 miestä kaikkiaan 219 vuorokautta. Potilaiden ryhmittyminen taudin laadun mukaan käy selville seuraavasta taulusta:

Taudin laatu.	Potilaita.	Sairaanhoitopäiviä.
Tulirokko	1	45
Kurkkumätä	2	10
Umpilisäkkeen tulehdus	1	9
Pussitauti	3	31
Nivelleini	1	98
Paiseet	1	7
Veneerinen tauti	1	19
Yhteensä	10	219

Tulipaloissa, harjotuksissa ja matkalla tulipaloon ei ole palolaitoksen henkilökunnan keskuudessa tapahtunut mainittavia tapaturmia.

Myönnetty eläke.

Ruiskumestari Karl Edvard Byman, joka oli 40 vuotta ollut palolaitoksen palveluksessa, erosi heinäkuun 1 päivänä 63 vuoden ikäisenä. Ruiskumestari Bymanille annettiin 2,160 markan vuosieläke jälellä olevaksi elinajakseen.

Palolaitoksen menojen yhdistelmä.

	Määrärahat menosäännön mukaan.		Menot.		Määrärahoja ylitetty.		Määrärahoja säästynyt.	
Palkkaukset, vaatetus, ruoka y. m.	197,105	—	179,715	42	—	—	17,389	58
Palotalli	12,980	—	11,506	07	—	—	1,473	93
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito, vedenkulutus	20,080	—	18,745	28	—	—	1,334	72
Palokalut ja kalusto	77,000	—	10,036	68	—	—	463	32
siirto vuoteen 1915	—	—	66,500	—	—	—	—	—
Sekalaista	5,100	—	4,786	54	—	—	313	46
Yhteensä Smk	312,265	—	291,289	99	—	—	20,975	01

Palkkausten erässä syntynyt suuri säästö, Smk 17,389: 58, johtui siitä, että muuttoa Bölen esikaupungin uudelle paloasemalle ja sen yhteydessä olevaa palomiehistön lisäystä ei voitu vuoden varrella toimittaa, sekä siitä, että eräitä ylemmän palkkaluokan palokonstaapeleja (korpraaleja) erosi vuoden varrella.

Kustannuksia kaupungin palolaitoksesta on kymmenvuotiskautena 1905—14 ollut seuraavat määrät:

1905	118,055: 99	1910	155,166: 18
1906	134,282: 90	1911	156,333: 22
1907	145,404: 95	1912	162,725: 21
1908	165,351: 08	1913	253,033: 03
1909	156,259: 95	1914	291,289: 99

Näihin kustannuksiin ei ole luettu niiden kaupungin omistamain talojen vuokraa, joihin palokunta on ollut majoitettuna.

VI. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen kertomus Helsingin kaupungin vaivaishoidon hallinnosta vuonna 1914 oli seuraavaa sisällystä:

Vaivaishoitohallituksen kokoonpano on kertomusvuonna ollut seuraava:

Vaivaishoitohallituksen jäsenet, virkamiehet ja muu henkilökunta.

Puheenjohtaja: professori Allan Serlachius (1913); varapuheenjohtaja: alueläkäri lääketieteenlisensiaatti V. Leontjeff (1912—14); jäsenet: alueläkäri ylimäär. professori Axel Wallgren (1913—15), prokuristi C. F. Fagerholm (1914—16), kunnallisneuvos N. Kochtomow (1912—14), alueläkäri lääketieteenlisensiaatti Ludvig Wetterstrand (1912—14), filosofiantohtori Jenny af Forselles (1912—14), alueläkäri lääketieteenlisensiaatti Harald Sundelius (1914—16), prokuraattori Lorenzo Kihlman (1913—15), pastori Artur Malin (1913—15) ja, hänen erottuaan, filosofianmaisteri Elsa Heikel, kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen (1913—15), opettajatar Sofia Streng (1913—15) sekä todellinen valtioneuvos Lennart Munck (1914—16); varajäsenet: lakitieteenkandidaatti Einar Böök, filosofianmaisteri Elsa Heikel ja neiti Matilda Bohm.

V. t. toimitusjohtajana toimi nuorempi lehtori Jarl Jakobsson vuoden alusta toukokuun 1 päivään, jolloin vankilanjohtaja Bruno Breitholtz tuli vakinaiseksi mainittuun virkaan, johon kaupunginvaltuusto oli hänet valinnut maaliskuun 24 päivänä. Lastenhoidontarkastajana toimi ent. kuvernööri Ivar Gordie, sihteerinä ent. lääninsihteeri A. Th. Möller, tarkastajana nuorempi lehtori Jarl Jakobsson, paitsi tammikuun 1 ja toukokuun 1 päivän välisenä aikana, jolloin hän hoiti toimitusjohtajan tehtäviä ja tarkastajana toimi hovioikeudenauskultantti E. B. Jakobsson, kirjanpitäjänä ja kassanhoitajana herra Frans Rosendahl sekä kanslianjohtajina rouva H. von Creutlein ja ylioppilas Herman Myhrberg.

Vaivaishoitohallituksessa köyhäin silmälläpitoa varten Helsingin vaivaishoito-ohjesäännön 27 §:n johdosta olevaan henkilökuntaan kuuluivat rouvat Sigrid Amirchanjanz, Adèle Stenman, Sigrid Kullman ja Karin Boisman, neidit Frideborg Wallin, Rosa Bronck,

Elfrieda von Hippius, Maria Ådahl, Olli Uggla ja Anni Lindgren sekä herrat Thure Fagerlund ja Paul Eklund.

Kirjuriapulaisina ovat hallituksessa toimineet rouvat Anna Stegman, Hanna Wallin, Tyyne Landén, Otti Wilén ja Ester Spranger.

Vaivaishoitohallituksen palveluksessa olivat vuoden varrella diakonissat Alma Lundmark, Olga Saraja, Olga Lyytikäinen ja Anna Renfors.

Rekisteritoimiston johtajan tointa hoiti neiti Edit Johansson, ja kirjuriapulaisina rekisteritoimistossa toimivat neidit Elsa Nyman ja Elna Ekholm sekä kirjuriapulaisena elätteelleanto-osastolla rouva Bertha Stenman.

Työ- ja vaivaistalo.

Työ- ja vaivaistalon henkilökuntaan ovat vuonna 1914 kuuluneet:

Johtajana: everstiluutnantti Gustaf Mélart; lääkärinä: aluelääkäri lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck; saarnaajana: pastori Artur Malin lokakuun 1 päivään ja siitä lähtien pastori A. W. Kuusisto; konttoristina: herra Werner Qveflander; konttoriapulaisena: neiti Anna Grönblom; työlaitoksen kaitsijana: herra G. W. Lindroth.

Vaivaishoitohallituksen kokoukset, asiain luku y. m.

Vaivaishoitohallitus on vuoden varrella pitänyt 21 varsinaista ja 2 ylimääräistä kokousta. Näissä on hallitus käsitellyt kaikkiaan 4,464 asiaa, joista 3,268 oli toimitusjohtajan ja 291 lastenhoidontarkastajan, 618 sihteerin ja 287 suljetun vaivaishoidon lautakunnan valmistelemia asioita.

Vaivaishoitohallituksen lähettämiä kirjelmiä oli 1,356, toimitusjohtajan lähettämiä 303.

Taulusta 2 saa yleiskatsauksen vaivaishoidon Aleksanterinkadun 1:ssä ja Pengerkadun 5:ssä olevain kansliain toimintaan. Kaikkiaan käsiteltiin näissä kanslioissa 44,256 asiaa (edellä mainittuja 4,464 hallituksen valmistelemaa asiaa lukuun ottamatta).

Tarkastuspiirit.

Suoranaista avustusta nauttivain sekä kaupunkiin elätteelle annettujen köyhäin silmälläpitoa varten on kaupunki Helsingin vaivaishoidon voimassa olevan ohjesäännön 21 §:n mukaan ollut jaettuna tarkastusalueisiin, joista jokainen on ollut jonkin hallituksen jäsenen valvonnan alaisena. Nämä tarkastusalueet, lukuaan 12, ovat olleet seuraavat:

1:nen alue: I, II, III ja VIII kaupunginosa sekä Yrjönkadun itäpuoliset seudut IV ja V kaupunginosaa, johtaja: kunnallisneuvos N. Kochtomow.

2:nen alue: VII ja IX kaupunginosa sekä Tehtaankadun eteläpuolella sijaitseva VI kaupunginosan tienoo, johtaja: pastori Artur Malin ja hänen muutettuaan pois paikkakunnalta filosofianmaisteri Elsa Heikel.

3:s alue: Sepän- ja Merimieskadun välinen VI kaupunginosa, johtaja: prokuristi C. F. Fagerholm.

4:s alue: muut V ja VI kaupunginosan osat sekä Vladimirinkadun eteläpuolella sijaitseva IV kaupunginosan seutu, johtaja: prokuraattori Lorenzo Kihlman.

5:s alue: Vladimirinkadun pohjoispuolella sekä Lapinlahdenkadun ja Malminrinteen eteläpuolella sijaitseva IV kaupunginosa, johtaja: opettajatar Sofia Streng.

6:s alue: muut IV kaupunginosan osat sekä Töölö ja Meilans, johtaja: professori Axel Wallgren.

7:s alue: Lönnrotkadun kaakkoispuolinen sekä Viidennen linjan ja Haapaniemenkadun lounaispuolinen tienoo X ja XI kaupunginosaa, johtaja: aluelääkäri V. Leontjeff.

8:s alue: Lönnrotkadun luoteispuolinen ja Flemingkadun länsipuolinen XI kaupunginosan tienoo, johtaja: filosofiantohtori Jenny af Forselles.

9:s alue: muut XI kaupunginosan osat, Vaasankadun eteläpuolinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuoren- ja Haapaniemenkadun välinen X kaupunginosa, johtaja: aluelääkäri Ludvig Wetterstrand.

10:s alue: Vaasan- ja Viipurinkadun välinen XII kaupunginosa sekä Vilhovuorenkadun pohjoispuolinen X kaupunginosa, johtaja: aluelääkäri Harald Sundelius.

11:s alue: Fredriksperi ja Huopalahti, Viipurinkadun pohjoispuolinen XII kaupunginosa sekä Vallila, johtaja: todellinen valtioneuvos Lennart Munck.

12:s alue: Hermanni, Toukola ja Vanhakaupunki, johtaja: herra A. H. Karvonen.

Piirihallitukset.

Avustusasiain valmistelua varten asetettujen piirihallitusten kokoonpano oli seuraava:

ensimäiseen piirihallitukseen kuuluivat 1:sen, 2:sen ja 4:nnen tarkastusalueen johtajat, puheenjohtajana pastori A. Malin lokakuun 1 päivään asti ja siitä lähtien prokuraattori L. Kihlman;

toiseen piirihallitukseen kuuluivat 3:nnen, 5:nnen ja 6:nnen tarkastusalueen johtajat, puheenjohtajana professori A. Wallgren;

kolmanteen piirihallitukseen kuuluivat 7:nnen, 8:nnen ja 11:nnen tarkastusalueen johtajat, puheenjohtajana lääketieteenlisensiaatti V. Leontjeff;

neljänteen piirihallitukseen kuuluivat 9:nnen, 10:nnen ja 12:nnen tarkastusalueen johtajat, puheenjohtajana lääketieteenlisensiaatti H. Sundelius.

Suletun vaivaishoidon lautakunta.

Suletun vaivaishoidon lautakuntaan, jonka tehtävänä on lähinnä valvoa vaivaistaloa ja työlaitosta, kuuluivat seuraavat jäsenet,

nimittäin: pastori A. Malin, prokuristi C. F. Fagerholm sekä prokuraattori L. Kihlman, joista puheenjohtajana toimi pastori Malin lokakuun 1 päivään ja siitä lähtien prokuraattori Kihlman.

Vapaaehtoiset köyhäinkatsojat.

Toisessa, neljännessä ja kahdeksannessa tarkastusalueessa on ollut käytännössä muodostettu Elberfeldin-järjestelmä vapaaehtoisine köyhäinkatsojineen (huoltajineen). Näiden kanssa on johtaja pitänyt kokouksia neuvotellakseen ja keskustellakseen turvattien hoidosta ja silmälläpidosta.

Seuraavat henkilöt ovat olleet vapaaehtoisina köyhäinkatsojina:

toisessa tarkastusalueessa, jota on johtanut pastori A. Malin sekä hänen muutettuaan pois paikkakunnalta filosofianmaisteri Elsa Heikel: rouvat Emelie Alleen, Anna Lindberg, E. Salomaa, Signe Chryscinicz ja Sanni Kivekäs, neidit Hanna Lilius, Sigrid Leinberg, Alice Hallonblad, A. Charpentier, Anna Florell, Evi Lindeqvist, Tyyne Parkkanen ja Elli Johansson sekä herra Gunnar Carlsson;

neljännessä tarkastusalueessa, jota on johtanut prokuraattori L. Kihlman: rouvat Ida Kihlman, Fredrika Nyman, Elli Castrén, Aina Gordie, Mimmi Heimbürger, Agda Wasastjerna ja E. Norrmén, neidit Esther Heikel, Elsa Olin, Helga Montin, Hilda Winqvist ja Hilda Grönblad sekä herrat V. Heikel, J. Nummelin ja W. Holmberg;

kahdeksannessa tarkastusalueessa, jota on johtanut filosofiantohtori Jenny af Forselles: rouvat Hanna Grenman, Augusta Blåfield, Emelie Alleen, Olga Relander, Julia von Gerich sekä neidit Hanna Boisman, Olga Hedman, Hedvig Poppius, Agnes Widerholm, Constance Hedman, E. Nylander, Ellinor Dordette, Matilda Bohm, Sigrid Buur ja Anna Juselius.

Helsingin kaupungin vaivaishoidon uusi ohjesääntö.

Sittenkun 1912 vuoden lopulla asetettu ohjesääntövaliokunta osittain uudessa kokoonpanossaan oli antanut mietinnön ehdotuksineen Helsingin kaupungin uudeksi vaivaishoito-ohjesäännöksi, jonka ehdotuksen vaivaishoitohallitus lokakuun 13 päivänä 1913 hyväksyi ja lähetti kaupunginvaltuustolle pyytäen sen hyväksymistä ja toimittamista läänin kuvernöörin vahvistettavaksi, palautti kuvernööri, hankittuaan asiasta maan vaivaishoidontarkastajan lausunnon, ehdotuksen vaivaishoitohallitukseen muutosten tekemiseksi vaivaishoidontarkastajan huomauttamiin kohtiin. Lopullisesti hyväksyi kuvernööri ohjesääntöehdotuksen lokakuun 30 päivänä 1914.

Ohjesääntö astui voimaan samana päivänä, jona se vahvistettiin, mutta todellisuudessa sitä voitiin soveltaa vasta 1915 vuoden alusta, osin syystä että se saapui vaivaishoitohallitukselle vasta joulukuun lopulla, osin ja pääasiallisimmin syystä että se edellyttää kokoonpanoltaan toisenlaista vaivaishoitohallitusta kuin mikä aikaisemman ohjesäännön mukaan oli olemassa.

Vaivaihoitohallituksen toimesta hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetusta on ollut: Avustettujen koko lukumäärä.

	1914.	1913.	1912.	1911.	1910.
a) Työ- ja vaivaistaloon otettuja	1,226	975	1,449	1,386	1,282
b) Elätteelle annettuja	966	823	847	717	639
c) Kotonaan suoranaista avustusta saaneita [1]	1,803	2,077	1,762	1,534	1,279
d) Vaivaistalosta erillään olevissa mielisairaaloissa ja turvalaitoksissa hoidettuja	330	315	60	61	103
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa (lukuun ottamatta Marian, Humaliston ja Hesperian sairaalaa) hoidettuja	786	770	240	209	272
f) Lahjoitusrahastojen koroista avustusta nauttivia	92	92	84	88	90
Yhteensä	5,203	5,052	4,442	3,995	3,665

Suoranaista avustusta koteihinsa saaneista köyhistä oli: Suoranaiset avustukset.

	1914.	1913.	1912.	1911.	1910.
a) Henkilöitä, jotka 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun arm. asetuksen 2 §:n mukaan ehdottomasti olivat oikeutetut vaivaishoitoon	943	1,300	1,131	971	685
b) Puutteenalaisia henkilöjä, jotka eivät ehdottomasti olleet oikeutettuja vaivaishoitoon	860	777	631	563	594
Yhteensä	1,803	2,077	1,762	1,534	1,279

Helsingin kaupungin vaivaishoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1914 alempana mainituissa laitoksissa tai turvakodeissa seuraava henkilömäärä: Erinäisissä laitoksissa hoidetut.

Kivelän mielisairaalassa ja Greijuksen lisäsairaalassa			272
Lapinlahden mielenvikaisten keskuslaitoksessa			6
Pitkänniemen	„	„	6
Niuvanniemen	„	„	2
Seilin	„	turvalaitoksessa	20
Käkisalmen	„	„	13

[1] Ottamatta lukuun avunsaajain perheitä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

Räckhalsin kaatuvatautisten kodissa	8
Vaajasalon „ hoitolaitoksessa	1
Helsingin sokeain miesten työkoulussa	2
Yhteensä	330

Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidetut.

Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa Helsingin vaivaishoidon kustannuksella hoidettujen henkilöiden lukumäärä oli:

Yleisen sairaalan eri osastoilla	354
Kivelän sairaalan yleisellä osastolla	401
Helsingin sairaskodissa	12
Muissa sairaaloissa	19
Yhteensä	786

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut.

Erinäisten vaivaishoidolle lahjoitettujen, rahatoimikamarin hoitamien rahastojen korot on vaivaishoitohallitus jakanut 92 henkilön kesken, jotka maksuosotuksilla ovat rahatoimikonttorista nostaneet heille myönnetyt osuudet.

Nämä korkovarat on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuun 1 päivänä 1914 korkoa:		
Aleksandran rahastosta	Smk	200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	„	633: 75
Gustaf Hanellin rahastosta	„	325: 95
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	„	689: 10
Toukokuun 1 päivänä 1914 korkoa:		
Carl Sierckenin rahastosta	„	172: 25
Gustava Katharina Brobergin y. m. rahastoista	„	571: 44
Lokakuun 1 päivänä 1914 korkoa:		
Maria Bergmanin rahastosta	„	615: 29
Joulukuun 1 päivänä 1914 korkoa:		
Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	„	430: 70
Elsa Maria Lampan rahastosta	„	674: 50
Lisette Gardbergin rahastosta	„	61: 50
W. J. E. Westzynthiuksen rahastosta	„	1,285: 95
W. Wavulinin rahastosta	„	922: 95
Sitä paitsi jaettiin:		
Toukokuun 1 päivänä 1914 W. Wavulinin haudanhoito-apurahastosta	„	275: —
Yhteensä	Smk	6,858: 38

Erilaiset avustukset.

Niiden henkilöiden lukumäärä, joita kertomusvuoden eri kuukausina on avustettu ruokavaroilla (ruoka-annoksilla työväenhöyrykeittiöistä), sekä niiden henkilöiden lukumäärä, jotka ovat saaneet lääkkeitä vaivaishoidon kustannuksella, näkyy taulusta 2.

Avustuksia työttömille.

Joulukuussa 1913 ja huhtikuussa 1914 myönsi kaupunginvaltuusto vallitsevan työnpuutteen johdosta kaikkiaan 13,000 markkaa jaettavaksi avustuksina työttömäin perheille, ja annettiin avustusten jakaminen tehtäväksi vaivaishoitohallitukselle, joka tarkoitusta varten asetti komitean. Tämä komitea piti kertomusvuoden varrella 43 kokousta ja käsitteli 3,591 avustusasiaa sekä jakoi, pääasiallisimmin luontoisavustuksina, Smk 9,767: 19.

Poliisilla noudetut henkilöt.

Henkilöjä, jotka vaivaishoitohallitus syystä tai toisesta oli antanut poliisin toimeksi noutaa, oli 1,040. Näistä otettiin työlaitokseen 60. Kuvernööriltä on anottu laiminlyöneiden perheenelättäjäin etsimistä kuulutuksella.

Annettuja varotuksia.

Henkilöjä, joita toimitusjohtaja on vaivaishoitohallituksen puolesta poliisin pyynnöstä varottanut joutilaisuuden, kerjäämisen y. m. johdosta, oli 3,685, niistä 2,055 miestä ja 1,630 naista. Kuvernöörin käsiteltäviksi suositeltiin 14 henkilöä eli 10 miestä ja 4 naista.

Annettujen avustusten korvaukset.

Vuoden varrella on niiden elatusvelvollisten luku, jotka on velvoitettu vaivaishoidolle takaisin maksamaan heille tai heidän omaisilleen annettu avustus, lisääntynyt siinä määrin, että tarkastajan aika on miltei kokonaan kulunut tästä johtuviin toimiin.

Seuraava taulu osottaa maksuvelvollisten valvontatyön kehityksen:

Vuosi.	Korvausta kertynyt Smk.	Maksuvelvollisia elättäjiä koskevia päätöksiä.	Poliisille annettuja kirjallisia noutopyyntöjä.
1910	[1]) 6,225 55	111	123
1911	[1]) 6,083 85	145	130
1912	[1]) 5,684 41	181	198
1913	8,702 37	273	394
1914	14,071 12	603	1,040

[1]) Summa oli pääasiallisimmin mielenvikaisten hoitolaitokseen otettujen henkilöjen puolesta suoritettuja maksuja, joka laitos nyttemmin kuuluu terveydenhoitolautakunnan alaisiin.

Vaivaishoidon tulot ja menot.

Seuraava laskelma osottaa vaivaishoidon tulot ja menot vuonna 1914:

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Tulot.				
Kassasäästö vuodelta 1913	—	—	16,548	66
Tuloja vaivaistalosta	14,821	25		
„ työlaitoksesta	113,883	35		
Korvausta köyhäin ylläpidosta	46,001	41	174,706	01
Juoksevan tilin korkoa	—	—	362	96
Nostettu rahatoimikonttorista	—	—	760,000	—
Kaupungin laitosten hyväksymistä laskuista	—	—	326,111	18
Yhteensä Smk	—	—	1,277,728	81
Menot.				
1. Vaivaishoitohallitus.				
Palkkaukset	51,542	51		
Kaupungissa olevain kaitsijain ja vakinaisten maaseutu-asiamiesten palkkiot	18,928	25		
Tarkastusmatkain korvaus	1,175	30		
Raitioteiden vuosikortit	550	—		
Virkaloman aikainen palkkio	500	—		
Palkkiota vaivaishoitohallituksen jäsenille valmistelu-kokouksista	4,160	—		
Valaistus	408	98		
Polttoaineet	1,000	10		
Vedenkulutus	45	42		
Tarverahat, siivoaminen y. m.	6,999	18		
Arvaamattomat menot	6,919	47	92,229	21
2. a) Vaivaistalo.				
Palkkaukset	35,092	—		
Lääkkeet	6,574	07		
Sisustus- ja tasotustyöt	2,233	46		
Virkaloman aikainen palkkio	456	83		
Vaatetus	15,002	27		
Ruoka	110,109	—		
Kalusto	13,454	17		
Tarveaineet	930	62		
Polttoaineet	41,127	02		
Valaistus	9,091	08		
Vedenkulutus	6,930	77		
Kaurat, heinät, silain kunnossapito y. m.	4,733	17		
Korjaustyöt	211	32		
Uutteruusrahat	2,318	30		
Työlaitoksessa suoritetuista töistä	50,772	86		
Sekalaiset menot	7,999	20	307,036	14
Siirto	—	—	399,265	35

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Siirto	—	—	399,265	35
b) Työlaitos.				
Palkkaukset	9,840	—		
Virkaloman aikainen palkkio	380	—		
Polttoaineet	4,000	—		
Valaistus	468	94		
Vedenkulutus	608	56		
Ruoka	30,893	35		
Vaatetus	985	45		
Tarveaineet	64,956	71		
Kalusto ja työkalut	2,936	92		
Uutteruusrahat	7,984	50		
Korjaustyöt	17	60		
Laitoksessa suoritetuista töistä	10,860	98		
Sekalaiset menot	1,499	02	135,432	03
3. Laitoksesta erillään olevien köyhien avustaminen.				
Elätteelleantokustannukset	117,998	07		
Sairaanhoitokustannukset	198,395	07		
Mielisairaiden hoitokustannukset	212,265	39		
Lääkkeet	12,499	85		
Suoranaisia avustuksia				
a) vaivaishoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	120,000	—		
b) puutteenalaisille, jotka eivät ehdottomasti ole oikeutettuja vaivaishoitoon	64,892	88	726,051	26
4. Sekalaista.				
Hautauskuluja	—	—	4,999	40
Kaupunginvaltuuston käyttövarat.				
Vaivaishoidon arkiston kuntoonpanoa varten	500	—		
Työttömyysavustusten jakamista varten	1,047	16	1,547	16
Vuodelta 1913 siirtyvä määräraha.				
Työttömäin avustamiseksi	—	—	9,767	19
Smk	—	—	1,277,062	39
Kassasäästö vuoteen 1915			666	42
Yhteensä Smk	—	—	1,277,728	81

Seuraava taulu osottaa määrärahain ja menojen välisen eron vuonna 1914:

	Sääntönäiset määrärahat (ynnä lisämäärärahat).		Menot.		Määrärahoja ylitetty.		Määrärahoja säästynyt.	
Vaivaishoitohallitus	95,750	—	92,229	21	—	—	3,520	79
Vaivaistalo	305,555	—	307,036	14	1,481	14	—	—
Työlaitos	140,340	—	135,432	03	—	—	4,907	97
Elätteelleantokustannukset	118,000	—	117,998	07	—	—	1	93
Sairaanhoitokustannukset	180,000	—	198,395	07	18,395	07	—	—
Mielisair. hoitokustannukset	217,000	—	212,265	39	—	—	4,734	61
Lääkkeet	12,500	—	12,499	85	—	—	—	15
Suoranaiset avustukset	190,000	—	184,892	88	—	—	5,107	12
Hautauskulut	5,000	—	4,999	40	—	—	—	60
Työttömäin avustukset	14,050	—	10,814	35	—	—	3,235	65
Vaivaishoidon arkiston kuntoonpano	500	—	500	—	—	—	—	—
Yhteensä Smk	1,278,695	—	1,277,062	39	19,876	21	21,508	82

1914 vuoden menosäännön mukaan oli vaivaishoitoa varten osotettu kaikkiaan 1,159,975 markkaa, josta määrästä kuitenkin kaupunkilähetys käytti 18,000 markkaa työlaitostensa y. m. voimassapitoon ja pelastusarmeija 10,000 markkaa pelastustyöhönsä. Vaivaishoidon menoihin oli siten käytettävänä 1,131,975 markkaa.

Edellä mainitun, vuosirahansääntöön merkityn rahamäärän lisäksi on kaupunginvaltuusto niiden summain suoritukseksi, joilla vaivaishoitohallitus osin oli ylittänyt, osin laskenut ylittävänsä eräät määrärahat, osottanut 129,800 markkaa sekä erinäisten toimihenkilöjen palkkaamiseksi 1,920 markkaa, vaivaistalon saarnaajan palkanlisäykseksi 450 markkaa, työttömäin avustamiseksi 3,000 markkaa, työttömyysavustusten jakamiseksi 1,050 markkaa ja vaivaishoidon arkiston kuntoonpanettamiseksi 500 markkaa. Vuodelta 1913 siirtyi 10,000 markkaa työttömäin avustamiseksi myönnettyjä varoja.

Niinkuin taulusta näkyy, oli vuonna 1914 menoja Smk 1,277,062: 39, jota vastoin määrärahoja (lukuunottamatta lisämäärärahoja) oli ainoastaan 1,131,975 markkaa. Menot ylittivät siis määrärahasumman Smk:lla 145,087: 39.

Vaivaishoidon hallinnosta selkoa tehdessä on kuitenkin otettava huomioon vielä muiden kuntain samoin kuin myös huolimattomain perheenisäin ja muiden yksityisten elatusvelvollisten suorittamat apumaksut sekä korvaukset, jotka valtio on suorittanut maaliskuun

17 päivänä 1879 annetun arm. asetuksen 28 §:n perusteella, samoin kuin tulot työ- ja vaivaistalosta, ja oli mainittuja tuloja vuonna 1914 Smk 174,706: 01 vastaavan määrän vuonna 1913 ollessa Smk 100,158: 12.

Kun tässä edellä luetelluista vaivaishoitomenoista, kaikkiaan Smk:sta 1,277,062: 39, vähennetään vastamainitut tuloerät, Smk 174,706: 01, huomataan, että kunnan todelliset vaivaishoitomenot vuonna 1914 olivat Smk 1,102,356: 38. Viisivuotiskautena 1910—14 oli vastaavia menoja seuraavat määrät:

1914	Smk	1,102,356: 38
1913	„	1,075,752: 54
1912	„	642,035: 23
1911	„	587,545: 83
1910	„	543,312: 14

Seuraava taulu osottaa eri menojen välisen erotuksen vuosina 1913 ja 1914:

	Menoja.		Lisäännys	Vähennys
	1914.	1913.	vuonna 1914 verrattuna 1913 vuoden menoihin.	
Vaivaishoitohallitus	92,229 21	84,484 80	7,744 41	— —
Vaivaistalo	307,036 14	232,691 95	74,344 19	— —
Työlaitos	135,432 03	120,551 90	14,880 13	— —
Elätteelleantokustannukset	117,998 07	115,403 47	2,594 60	— —
Sairaanhoitokustannukset	198,395 07	200,188 23	— —	1,793 16
Mielisairaiden hoitokustannukset	212,265 39	204,268 19	7,997 20	— —
Lääkkeet	12,499 85	13,423 80	— —	923 95
Suoranaiset avustukset	184,892 88	199,310 02	— —	14,417 14
Hautauskulut	4,999 40	5,588 30	— —	588 90
Työttömäin avustukset	10,814 35	— —	10,814 35	— —
Vaivaishoidon arkiston kuntoonpano	500 —	— —	500 —	— —
Yhteensä Smk	1,277,062 39	1,175,910 66	118,874 88	17,723 15

Lastenhoidon toimittaminen.

Vaivaishoitohallituksen asiana olevaa lastenhoitoa on toimittanut etusijassa lastenhoidontarkastaja, joka on valmistellut ja hallituksen kokouksissa esitellyt kaikki lasten lopullista haltuunottamista koskevat kysymykset, minkä ohessa hän on pannut päätökset toimeen.

Sittenkun vuoden varrella oli toimeenpantu semmoinen järjestys, että kaikki tapaukset, jolloin lasten ottaminen vaivaishoidon huostaan saattoi tulla kysymykseen, jo asianomaisten kanslianjoh-

tajain ja kaitsijain toimesta saatettiin alustavasti lastenhoidontarkastajan tiedoksi ja hänen mielipiteensä asiassa merkittiin tutkintopöytäkirjoihin, on päin vastoin kuin mitä aikaisemmin oli laita vaivaishoitohallitus vain harvalukuisissa tapauksissa lähettänyt asiat edelleen lastenhoidontarkastajan käsiteltäviksi. Näin menetellen on puheenalaisten asiain käsittely saatu mukavammaksi ja joutuisammaksi.

Vaivaishoitohallituksen käsittelemät mainitun laatuiset asiat ovat aiheuttaneet seuraavia toimenpiteitä:

Suoranaista avustusta vanhemmille kotonaan	10 tap.
Annettu elätteelle yksityiseen perheeseen	64 „
Otettu kunnan lastenkotiin	97 „
„ väliaikaisesti kasvatuslautakunnan poikain vastaanottokotiin	27 „
„ väliaikaisesti kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanottokotiin	18 „
„ muuhun lastenhoitolaitokseen	10 „
Siirretty kasvatuslautakunnan hoitoon	7 „
Myönnetty yksityishenkilölle lapsenhoitoapua, kun vanhemmat ovat lyhyemmän aikaa olleet kykenemättömät lapsiaan hoitamaan	24 „
Ilmoitettu poliisille tarpeelliseksi havaitun tutkinnon toimittamiseksi	4 „
Ei ole aiheuttanut muuta toimenpidettä	14 „
	Yhteensä 275 tap.

Kun kouluikäisiä lapsia on täytynyt lukukauden varrella ottaa hoidettaviksi eikä muuta sopivaa sijoitustapaa ole ollut tarjona, on vaivaishoitohallituksen ollut pakko sijottaa heidät joko kasvatuslautakunnan poikain vastaanottokotiin tai kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanottokotiin. Tähän toimenpiteeseen on täytynyt ryhtyä, jottei näiden lasten koulunkäynti keskeytyisi, mikä olisi laita, jos heidät otettaisiin Oulunkylässä olevaan lastenkotiin, missä kotiin otetuilla lapsilla on kouluopetusta tarjona ainoastaan poikkeustapauksissa mainitun huvilayhdyskunnan kouluissa.

Lastenrekisterissä, joka laadittiin vuonna 1912 ja käsittää kaikki vaivaishoitohallituksen huostaan otetut lapset, oli 1914 vuoden alussa 1,254 henkilöselvitystä. Vuoden varrella tuli lisää 282 uutta selvitystä, joten niitä vuoden päättyessä oli kaikkiaan 1,536.

Lähteviä kirjeitä oli vuoden varrella 198.

Elätteelleanto. Elätteelle annettuihin nähden vuoden varrella tapahtuneet muutokset käyvät selville seuraavasta taulusta:

	Elätteelle-annettuja kaupungissa.		Elätteelle-annettuja maaseudulla.		Yhteensä elätteellä.	
	Yli 15 vuod.	Alle 15 vuod.	Yli 15 vuod.	Alle 15 vuod.	Yli 15 vuod.	Alle 15 vuod.
Vuodelta 1913 jälellä olevia	11	183	82	463	93	646
Vuoden varrella elätteelle annettuja	—	68	11	148	11	216
Yhteensä	11	251	93	611	104	862
Näistä siirrettiin toiselle elätteelle-antoalueelle	—	9	—	18	—	27
vanhemmat tai omaiset ottivat hoitoonsa	—	7	—	16	—	23
toinen kunta otti hoitoonsa	—	—	—	1	—	1
kasvatuslautakunta otti hoitoonsa.....	—	3	—	6	—	9
poistettiin työkykyisiksi tulleina	—	15	1	22	1	37
otettiin kunnalliskotiin, kunnan lastenkotiin tai muuhun laitokseen	1	5	6	3	7	8
kuoli	—	3	6	4	6	7
Yhteensä vuoden varrella poist.	1	42	13	70	14	112
Vuoteen 1915 oli jälellä	10	209	80	541	90	750

Maaseudulle elätteelle annettujen ryhmittyminen niiden eri paikkakuntain kesken, missä vaivaishoitohallituksella on paikallisasiamiehiä, näkyy seuraavasta taulusta:

Elätteelleantoalue.	Jälellä v:lta 1913.		Vuonna 1914 lisäksi tulleita.		Vuonna 1914 poistettuja.		Jälellä v:een 1915.	
	Yli 15 v:n.	Alle 15 v:n.	Yli 15 v:n.	Alle 15 v:n.	Yli 15 v:n.	Alle 15 v:n.	Yli 15 v:n.	Alle 15 v:n.
Espoon pitäjä..	3	62	—	16	1	3	2	75
Kirkkonummen „ ..	12	66	—	7	2	4	10	69
Siuntion „ ..	4	52	—	4	—	3	4	53
Vihdin „ ..	7	17	2	30	1	10	8	37
Helsingin „ ..	3	53	—	21	—	21	3	53
Tuusulan „ ..	1	42	—	15	—	8	1	49
Nurmijärven „ ..	4	2	—	1	1	—	3	3
Sipoon „ ..	3	35	—	7	1	2	2	40
Janakkalan „ ..	—	2	—	8	—	—	—	10
Muut kunnat [1])	45	132	9	39	7	19	47	152
Yhteensä	82	463	11	148	13	70	80	541

[1]) Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan silmälläpitoa toimittaa asianomainen vaivaishoitoviranomainen.

Paikallisasiamiehinä edellä mainituilla elätteelleantoalueilla ovat vuoden varrella toimineet:

Kirkkonummella: rouva Selma Warelius marraskuun 29 päivänä tapahtuneeseen kuolemaansa asti, minkä jälkeen asiamieheksi otettiin rouva Hildur Sundqvist.
Espoossa: neiti Anna Bergström.
Siuntiossa: neiti Victoria Boxström.
Vihdissä: neiti Emmy Lindberg, joka tuli 1913 vuoden päättyessä eronneen poliisikonstaapeli G. Grönbergin sijaan.
Helsingin pitäjässä ja Nurmijärvellä: rouva Maria Ekholm.
Sipoossa: kaitsija A. Stenman lokakuun 1 päivään asti, jolloin hänen sijaansa tuli sairaanhoitajatar neiti Agnes Lindén.
Janakkalassa: rouva Zaida Einola.
Tuusulassa: neiti Siina Helenius.

Paikallisasiamiesten vaihtuminen on, niinkuin edellä olevasta näkyy, ollut varsin tuntuva, mitä täytyy valittaa, varsinkin mitä tulee rouva S. Wareliukseen ja kaitsija A. Stenmaniin, jotka suurella huolella, harrastuksella ja asiantuntemuksella hoitivat tehtäviään. Hyviä edellytyksiä on kuitenkin olemassa, että eronneiden sijaan otetut asiamiehet hyvin täyttävät vastuunalaisen tehtävänsä.

Åggelbyn lastenkoti.

Vaivaishoidon lastenkoti oli vuonna 1914 edelleen sijoitettuna Åggelbyn kartanoon eikä sen hallinnossa, sisäisessä hoidossa eikä valvonnassa vuoden varrella tapahtunut muutoksia. Taloudellisessa suhteessa sitä niin ollen on edelleen hoidettu kaupungin vaivaistalon yhteydessä. Kodin lähintä johtoa hoiti sen johtajatar neiti Signe Syvänne ja lääkärinä toimi aluelääkäri lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck. Hoitohenkilökuntaan kuului vuoden alussa 3 pienten- ja 1 isompain lasten hoitajatar eli kaikkiaan 4 hoitajatarta, joista yksi (kotiolojensa muuttumisen johdosta) erosi, ja on hänen sijaansa sekä kahteen uuteen, lastenkodin laajentamisen johdosta tarpeelliseksi käyneeseen hoitajatartoimeen otettu täydellisen lastenhoitajatarkurssin käyneet henkilöt. Kaikki kotiin pientenlasten hoitoa varten asetetut henkilöt ovat sentähden hyvin valmistuneita tähän vaativaan tehtäväänsä.

Paitsi edellä mainittua henkilökuntaa on kodin vakinaisessa palveluksessa ollut keittäjätär, jonka on ollut huollettava ja toimitettava kaikki keitäntä ja leivonta ynnä muut talousaskareet, sekä ompelijatar, jonka velvollisuutena on ollut valmistaa sekä kaikki kodissa tarpeelliset vuodeliinaset että myös niin kodissa hoidettujen kuin sen ulkopuolelle elätteelle annettujen lasten tarpeelliset liina- ja pitovaatteet.

Kodissa on vuoden varrella valmistettu seuraavat vaatekappaleet:

Lapsenlakanoita	70 kpl.	Miesten alushousuja ..	6 par.
Pieluksen irtopäällisiä	40 „	Poikain „ ..	196 „
Pieluksen päällystimiä	21 „	Lasten päällystakkeja	118 kpl.
Lasten aluspatjoja	10 „	„ alushameita printersistä	52 „
Miehenpaitoja	6 „	„ alushameita flanellista	159 „
Pojanpaitoja	250 „	Alusliivejä printersistä	130 „
Tytönpaitoja	148 „	„ flanellista	171 „
Pojan pukuja flanellista	86 „	Kapaloliinoja	93 „
„ „ tvillistä ..	73 „	Lapsenvaippoja	69 „
Naisten hameita	8 „	Esiliinoja, isoja.....	18 „
Hamosia ginghamista..	124 „	Tyttöjen esiliinoja	178 „
„ puuvillakank.	60 „	Poikain „	116 „
Lapsenröijyjä flanellista	60 „	Villaisia poikain pukuja	6 „
Lapsenhousuja printersistä	112 par.	Vuodeuutimia	17 „
Lapsenhousuja flanell.	96 „		

Erinäisiä talousaskareita suorittamassa, niinkuin keittäjättären apuna sekä toimittamassa lattiain pesua, siivoamista, pienten lasten vaatteiden pesua y. m. s., on lastenkodissa vuoden varrella ollut 4 naista lapsineen, joiden on toimeentulomahdollisuuksien puutteessa täytynyt turvautua vaivaishoitoon ja jotka sen ohessa luonteensa ja elämäntapainsa puolesta on pidetty sopivina ottaa kotiin. He ovatkin poikkeuksetta olleet ahkeria ja käyttäytyneet hyvin.

Vuoden varrella on lastenkotiin otettu ja sieltä poistunut seuraava määrä lapsia:

	Pikkulapsia.		Muita lapsia (1—15 vuot.).		Yhteensä.		
	Äiteineen.	Ilman äitejä.	Äiteineen.	Ilman äitejä.	Pikkulapsia.	Muita lapsia.	Yhteensä.
Vuodelta 1913 jälellä olevia ..	—	4	5	19	4	24	28
Vuoden varrella lisäksi tulleita	—	38	1	175	38	176	214
Yhteensä	—	42	6	194	42	200	242
Näistä ottivat vanhemmat tai omaiset hoitoonsa.....	—	12	—	50	12	50	62
Toinen kunta otti hoitoonsa..	—	—	—	4	—	4	4
Kasvatuslautakunta otti hoitoonsa	—	—	—	3	—	3	3
Annettiin elätteelle	—	5	—	72	5	72	77
Otettiin toiseen laitokseen....	—	—	—	4	—	4	4
„ sairaalaan	—	20	1	33	20	34	54
Kuoli	—	—	1	—	—	1	1
Yhteensä poistuneita	—	37	2	166	37	168	205
Jälellä vuoteen 1915	—	5	4	28	5	32	37

Vuoden varrella kotiin otetuista lapsista oli 86 syntynyt avioliitossa, 118 avioliiton ulkopuolella ja 10 oli tuntematonta syntyperää.

Terveydentila vaivaishoidon lastenkodissa.

Kotiin otettaessa oli 118 lapsen terveydentila hyvä ja 86 lasta oli kivulloista, jota vastoin lääkäri ei ensinkään tutkinut 10 lasta, syystä että nämä oleskelivat kodissa ainoastaan jonkun päivän tai yön.

Eri taudeista, joita lapset lastenkotiin tullessaan sairastivat, olivat yleisimmät gastro-enteritis (19 tapausta), risatauti (20 tapausta) ja bronchitis (15 tapausta).

Kodissa oleskellessaan on lapset punnittu, isommat joka toinen ja pikkulapset joka viikko. Painon väheneminen 100 grammaa suuremmalla määrällä on todettu 14 lapsessa, joista 12 oli pitkällisiä mahahäiriöitä potevia pikkulapsia.

Kodista poistettujen lasten punnitsemisen tulos käy selville seuraavista tiedoista:

Lapsia, joiden paino on vähentynyt	14
„ „ „ „ pysynyt ennallaan	27
„ „ „ „ lisääntynyt	152
„ jotka on punnittu ainoastaan kerran	12
Yhteensä	205

Lasten terveydentila niiden poistuessa kodista käy selville seuraavista numeroluvuista:

Hyvä	112
Parempi	34
Ennallaan	37
Huonompi	21
Kuollut	1
Yhteensä	205

Kodissa kuollut lapsi kuoli äkilliseen lapsihalvaukseen kohta palattuaan joulumatkalta äiteineen. Huonompina kodista poistetuissa 21 lapsessa olivat vallitsevina tauteina mahahäiriöt, keuhkoviat ja riisitauti. Sairaalaan lähetettiin 45 lasta (14 maha- ja suolihäiriöiden, 6 keuhkotulehduksen, 8 pedatrophian, 2 risataudin, 4 kurkkumädän tähden j. n. e.).

Uuden lastenkodin tarve.

Nimikkeen „Uuden lastenkodin tarve“ kohdalla teki vaivaishoitohallitus vuodelta 1913 antamassaan kertomuksessa selkoa vuodesta 1909 lähtien erinäisiin kaupungille kuuluvan Åggelbyn kartanon rakennuksiin sijoitetun lastenkodin oloista, minkä ohessa hal-

litus, huomauttaen niistä suurista vaikeuksista, joita kodin sijoittaminen vanhoihin, osin asunnoiksi kelvottomiin ja muuten tarkoitukseen sopimattomiin rakennuksiin tuotti, julkilausui syvästi tunnetun tarpeen pakottamana vaatimuksen, että lastenkodin väliaikainen sijoitus Åggelbyhyn, jota kaikkine epäkohtineen jo oli jatkunut kuudetta vuotta, aivan lähimmässä tulevaisuudessa lakkaisi ja lastenkotikysymys vihdoin saisi nykyaikaista lastenhoitoa ja pääkaupungin arvokkuutta vastaavan ratkaisun.

Vaivaishoitohallitus oli ajatellut vuoden varrella kaupunginvaltuustolle antaa tämän suuntaisen seikkaperäisen ehdotuksen, niin että asia vielä ennen vuoden loppua voisi tulla ratkaistavaksi ja uuden lastenkodin rakennuttaminen jo talvella 1914 alkaisi.

Täysin käsittäen, että sodan aiheuttamat taloudelliset vaikeudet saattoivat kunnalle mahdottomaksi sitoutua niin tuntuviin kustannuksiin kuin puheena olevan rakennusyrityksen toteuttamisesta ehdottomasti koituisi, täytyi vaivaishoitohallituksen lykätä esityksen tekeminen asiasta siksi, kunnes olot tässä kohden olivat muuttuneet paremmiksi, sekä sen sijaan koettaa tyydyttää pakottavaa lisätilan tarvetta tekemällä esitys erään Bansaksen talossa olevan pienemmän rakennuksen tarpeellisesta kuntoonpanettamisesta lastenkodin käytettäväksi.

Tämän mukaisesti antoi vaivaishoitohallitus syyskuun 30 päivänä rahatoimikamariin seuraavan kirjelmän:

Åggelbyssä sijaitsevassa vaivaishoidon lastenkodissa on jo pitemmän aikaa vallinnut lisätilan tarve. Tilanpuute rakennusten ja huoneiden sopimattomasta sijoituksesta johtuvain suurten haittain yhteydessä, riittävän vedensaannin puute sekä useat muut seikat ovat saaneet aikaan, että vaivaishoitohallitus on päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin uuden, tarkoitukseen sopivamman lastenkodin aikaansaamiseksi, jota tarkoitusta varten vaivaishoitohallitus onkin asettanut komitean. Kun eivät nykyiset olot kuitenkaan salline käyttää tämän hankkeen toteuttamisesta koituvia menoja, täytyy vaivaishoitohallituksen tyytyä Åggelbyn lastenkodin laajentamiseen, siellä kun lisätilan tarve nykyään, varsinkin pikkulastenosastolla, on epäämätön, sillä lastenkodin tila on viimeiseen sijaan asti käytetty eikä pikkulapsia voi sijoittaa elätteelle.

Lastenkodin vierellä sijaitsevalla kaupungin omistaman Bansaksen talon maalla on vanhanpuoleinen rakennus, jossa yksi huone jo aikaisemmin on sisustettu eristysosastoksi.

Lasten tulva on toisinaan ollut niin suuri, että on täytynyt käyttää tätäkin huonetta lastenkodin hoidokkien asuntona. Rakennuskonttorin laatiman kustannusarvion mukaan voitaisiin 3,880 markan kustannuksilla saman katon alle sisustaa lisäksi muutamia huoneita, joissa olisi tilaa kokonaiselle 20 pikkulapselle.

Odottaen kysymyksen uuden, ajanmukaisen lastenkodin rakentamisesta piakkoin saavan ratkaisunsa täytyy vaivaishoitohallituksen väliaikaisesti käyttää mainittua keinoa, ja on hallituksella sentähden kunnia, oheen-

pannen rakennuskonttorin kustannusarvion, anoa sen suuntaista suosiollista toimenpidettä, että mainittuun huoneistoon sisustettaisiin pikkulasten osasto ja sisustustyö mahdollisimman pian pantaisiin alulle.

Tämän rahatoimikamarin puoltaman esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuun 20 päivänä, minkä jälkeen kaupungin rakennuskonttorin toimesta heti ryhdyttiin panemaan kuntoon ja sisustamaan puheena olevaa rakennusta, niin että sitä voitiin ruveta käyttämään tarkoitukseensa joulukuun alussa.

Lisätilan lähin tarve on siten tyydytetty, mutta tästä järjestelystä on suuria haittoja, sen johdosta että lastenkoti nyt on sijoitettuna kolmeen toisistaan melko etäällä sijaitsevaan rakennukseen, joista yhden sen lisäksi erottaa muista yleinen, sangen vilkkaasti liikennöity maantie. Tästä ei ole ainoastaan suuria vaikeuksia johtajattarelle sekä lasten että eri osastojen järjestyksen valvonnassa, vaan tarvitaan tämän johdosta myös hoitajattaria enemmän kuin olisi laita, jos koko lastenkoti olisi sijoitettuna saman katon alle.

Testamenttilahjoitus.

Vaivaishoitohallituksella on vuoden varrella ollut etu saada vastaanottaa lahjoitus toimintansa hyväksi, minkätähden hallitus katsoo olevan paikallaan tässä tyytyväisyydellä ja kiitollisuudella merkitä tämän ilahuttavan, viime aikoina valitettavasti yhä harvinaisemman ilmiön sekä selvittää, miten hallitus on aikonut käyttää sille annetut varat.

Toukokuun 3 päivänä 1909 laaditussa testamentissa oli nyttemmin kuollut tohtorinleski rouva Emma Grefberg määrännyt, paitsi muuta, että, sittenkun hänen jäämistöstään oli suoritettu eräitä säädöksiä, ylijäämä oli tuleva vaivaishoitohallitukselle „käytettäväksi sopivalla tavalla köyhäin hyväksi“.

Testamentin toimeenpanijana lähetti hovioikeudenneuvos Karl Söderholm sittemmin kirjeessä kesäkuun 4 päivältä vaivaishoitohallitukselle eräät lahjoitusta koskevat asiakirjat sekä arvopaperit ja rahavarat. Tästä selonteosta kävi ilmi, että vaivaishoitohallitus oli testamentin kautta saanut Smk 114,928: 06, jotka varat sittemmin jätettiin kaupungin rahatoimikonttorin hoidettaviksi vaivaishoitohallituksen muiden lahjoitusvarain keralla.

Jälelläolevana osana vuotta kertynyt korko oli Smk 3,548: 67, joten rahastossa oli vuoden lopulla Smk 118,476: 73.

Puheena olevain testamenttivarain käyttämisestä antoi lastenhoidontarkastaja kuvernööri Ivar Gordie elokuun 1 päivänä vaivaishoitohallitukselle seuraavan esityksen:

Kun minulle on tunnettua, että vaivaishoitohallitus elokuun 3 päivänä pidettävässä kokouksessaan käsittelee kysymystä niiden varain käyttämisestä, mitkä tohtorinleski rouva E. Grefberg-vainajan elinaikanaan tekemän testamenttisäädöksen mukaan ovat tulleet vaivaishoitohallituksen haltuun „käytet-

täväksi sopivalla tavalla köyhäin hyväksi", pyydän vaivaishoitohallitukselle esittää seuraavaa:

Voimassa olevan lainsäännöksen mukaan on vaivaishoitoyhdyskunta velvollinen „hoidon ja tarpeenmukaisen elatuksen saamiseen" auttamaan m. m. alaikäisiä, jotka ovat toisen holhousta vailla. Tätä velvollisuutta jatkuu, kunnes alaikäinen on täyttänyt viisitoista vuotta, ellei hän taudin, ruumiinvamman tai henkisen kehittymättömyyden johdosta ole kykenemätön itse pitämään huolta itsestään. Vaivaishoitoyhdyskunnan velvollisuuteen antaa huostaan otetuille alaikäisille hoitoa ja tarpeellista elatusta on lainsäätäjä liittänyt seuraavan säännöksen: „Lasta, jolle vaivaishoitoa myönnetään, älköön ainoastaan varustettako elatuksella ja vakinaisella asunnolla, vaan myös kristillisesti kasvatettakoon ja opetettakoon; ja pitää lapselle sentähden, jos mahdollista on, kunnan sisällä valmistettaman tilaisuutta koulunkäyntiin." Tässä lakkaa vaivaishoitohallituksen sekä velvollisuus että — tarkoin katsoen — oikeus, paitsi edellä mainituissa poikkeustapauksissa, avustaa huostaansa ottamiaan lapsia.

Kaikkialla, missä harrastus vaivaishoidon turvatteja kohtaan ulottuu näiden sangen ahtaasti rajotettujen lainmukaisten velvollisuuksien ulkopuolelle, valitetaan kuitenkin suuresti sitä epäkohtaa, että lapset jo siinä iässä, jolloin he vielä kaikkein suurimmassa määrässä tarvitsevat yhteiskunnan tukea, jätetään omiin oloihinsa. Varsin monilukuisissa tapauksissa osottautuu, että vaivaishoitoviranomaisten toimesta lasten osaksi tullut hoito ja huolenpito ei ole alaikäiselle tuottanut pysyväistä tulosta. Mitä yhteiskunta on uhrannut lasten etujen hyväksi, ei läheskään aina tiedä heidän tulevaisuutensa pelastamista. Yhteiskunnan huostaan otetut lapset saavat varhain palata oloihin, joista he ovat jonkin aikaa olleet pelastettuina, tai jätetään heille vapaus, jota he eivät vielä osaa käyttää. Monin paikoin on sentähden huomattavana pyrkimystä sen ikärajan korottamiseen, jolloin vaivaishoidon velvollisuudet alaikäisiä kohtaan lakkaavat.

Maissa, joissa suojelukasvatus, s. o. lasten erottaminen vanhemmistaan ja sijoittaminen julkiseen laitokseen, on laissa järjestetty, on yhteiskunnalla käytettävänään keinoja, joiden avulla se voi käydä auttamaan puutteellisessa hoidossa olevia nuoria henkilöitä senkin jälkeen, kun nämä ovat täyttäneet viisitoista vuotta. Mutta meillä, missä lainsäädäntö ei vielä ole käynyt tätä seikkaa järjestämään, on yhteiskunnalla vähän mahdollisuutta suojella ja auttaa alaikäisiä, jotka, sen johdosta että ovat täyttäneet viisitoista vuotta, ovat joutuneet pois vaivaishoitoviranomaisen hoidosta.

Sattuu joskus, että henkilöt, joiden luona vaivaishoidon turvatit ovat moniaita vuosia olleet elätteellä, osottavat heitä kohtaan aivan erikoista harrastusta ja auttavat heitä senkin jälkeen, kun vaivaishoitohallitus on lakannut avustamasta lasten elatusta. Mutta näin on tietenkin laita ainoastaan poikkeustapauksissa, eikä mainittavia toiveita lasten jatkuvasta avustamisesta voi perustaa tämän asianlaidan varaan.

Valitettava seikka on, että lapset liian varhain kadottavat sen vanhempain huolenpidon, jota he tuossa iässä vielä niin hyvin tarvitsisivat, mutta lisäksi esiintyy tässä muita sangen huomiota ansaitsevia näkökohtia. Jollei lapsi viisitoista vuotta täytettyään saa jäädä kasvattikotiin, lähtee hän maailmalle omistamatta muita tietoja kuin mitä kansakoulussa on saanut sekä hiukan perehtyneenä miehille tai naisille kuuluviin maataloustehtäviin. Osa näistä lapsista jää maaseudulle ja, jos heillä on riittävästi voimia voidakseen olla hyödyksi, saavat he siellä vähäisiä toimia. Suuri — elleipä

suurin — osa heistä palaa kuitenkin kaupunkiin, ja kun he eivät osaa minkäänlaista ammattia tai käsityötä, he ainoastaan lisäävät ammattitaidottomain työntekijäin ennestäänkin lukuisaa joukkoa sekä jäävät useinkin alttiiksi suurkaupungin kiusauksille ja — joutuvat hukkaan. Olisi sentähden erittäin tarpeellista, että joissakin tietyissä tapauksissa voitaisiin antaa vaivaishoidon huostaan otetuille lapsille sopivaa ammattikasvatusta, esimerkiksi hankkimalla heille mahdollisuus asiainhaarain mukaan sovitetuilla stipendeillä saavuttaa tämä kasvatus tarjona olevissa laitoksissa. Kun minulla sen ohessa on ollut tilaisuus vakuuttautua siitä, että vaivaishoidon nykyisistä turvateista varsin monella on ilmeisiä taipumuksia ja lahjoja eri suuntiin, jotka sekä lasten että yhteiskunnan edun vuoksi olisi otettava huomioon ja kehitettävä, mikä ei kuitenkaan tarpeellisten varain puutteessa ole tähän asti voinut käydä päinsä, on minulla ollut sitä enemmän syytä panna huomiota edellä mainittuun valitettavaan asianlaitaan sekä koettaa sitä korjata.

Siihen nähden mitä tästä seikasta olen rohjennut mainita, pyydän vaivaishoitohallitukselle esittää, että hallitus päättäisi ne varat, mitkä se on tohtorinleski rouva E. Grefbergin jäämistöstä saanut käytettäväkseen „köyhäin hyväksi“ pantavaksi rahastoon, jonka korkovarat käytettäisiin harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa semmoisten lasten ja nuorten henkilöjen avustamiseksi, jotka ovat tai ovat olleet vaivaishoidon huollettavina ja joille erikoisten luonnonlahjain tai muiden seikkain johdosta jatkokasvatus, sen lisäksi mitä he ovat kansakoulussa saaneet, olisi ilmeiseksi hyödyksi ja joille sentähden olisi hankittava tilaisuus edelleen kehittyä sillä alalla, johon heidän luonnonlahjansa viittaavat, mutta johon he nykyään voimassa olevan lain tai ohjesäännön mukaan eivät ole oikeutetut saamaan avustusta valtiolta eikä kunnalta.

Olen vakuuttunut siitä, että testamenttivarat tällä tavoin käytettyinä tuottaisivat paljon todellista hyvää ja olisivat omansa pysyväisesti yhteiskunnalle pelastamaan monta, joiden hoidon ja kasvatuksen kunta on monet vuodet kustantanut. Monet hyvätapaiset ja lahjakkaat lapset voisivat siten avustettuina saada sitä lisäopetusta ja ammattikasvatusta, josta he nykyoloissa eivät pääse osallisiksi, mutta joka aivan varmaan olisi omansa auttamaan heitä kunniallisella työllä luomaan itselleen taloudellisesti turvatun aseman elämässä sekä siten kehittämään heistä kunnollisia ja kunnioitettuja kansalaisia.

Jos vaivaishoitohallitus harkitsee olevan tarpeen erityisiä määräyksiä rahaston korkovarain käyttämisestä edellä mainittuun tarkoitukseen, voitaisiin ne myöhemmin laatia. Minusta näyttää tärkeältä, että vaivaishoitohallitus jo nyt päättäisi periaatteessa hyväksyä sen ehdotuksen puheenalaisten testamenttivarain käyttämiseksi, minkä minä olen tässä rohjennut esittää.

Elokuun 3 päivänä pitämässään kokouksessa päätti vaivaishoitohallitus antaa asian valmistelun toimeksi valiokunnalle, johon valittiin prokuraattori Lorenzo Kihlman, kunnallisneuvos N. Kochtomow ja lääketieteenlisensiaatti Harald Sundelius.

Sittenkun mainittu valiokunta oli suorittanut tehtävänsä ja vaivaishoitohallitukselle antanut lokakuun 2:sena päivätyn mietinnön, jossa valiokunta, lausuen käsityksenään että tohtorinrouva Grefbergin aikomus oli ollut, että hänen testamenttaamiaan varoja ei olisi käytettävä tarkoituksiin, joita voidaan verotusvaroilla kannattaa, katsoi lastenhoidontarkastajan tekemän esityksen varain

käyttämisestä erittäin huomiota ansaitsevaksi ja sentähden kaikilta kohdin puolsi sitä, päätti hallitus kokouksessaan 4okakuun 5 päivänä, paitsi että se mainituista, erityisenä „tohtorinrouva Emma Grefbergin rahastona" hoidetuista varoista myönsi vähäisiä elinkautisapurahoja parille niitä anoneelle testamenttaajan omaiselle, hyväksyä esillä olevan ehdotuksen.

Jo kauan syvästi tunnettu tarve on siten tällä jalomielisellä lahjoituksella tyydytetty, kun nyttemmin ne näkökohdat ja vaatimukset, joita tässä edellä on esitetty huostaan otettujen lasten toimeentulomahdollisuuksiin nähden, sittenkun vaivaishoidon on asetuksenmukaisesti täytynyt heidät jättää vaille turvaavaa ja ohjaavaa hoitoaan, melko suurelta osalta voidaan vaivaishoitohallituksen toimesta täyttää.

Rekisteritoimisto.

Jo rekisteritoimiston ensimäisen toimivuoden päätyttyä voi vaivaishoitohallitus todeta, että toimiston tarkoitus, mahdollisimman vilkkaan yhteistoiminnan aikaansaaminen toiselta puolen lainmukaisen vaivaishoidon ja toiselta puolen kaupungissa ihmisystävällisessä tarkoituksessa toimivain yhdistysten ja yksityishenkilöjen kesken, osin taas edellä mainittujen yhdistysten kesken, oli erittäin hyvällä alulla toteutumassa. Niinpä oli toimistolle tehty ilmoituksia avunanojille annetuista apumaksuista ja siltä tiedusteltu tuollaisten henkilöjen oloja paljon runsaammassa määrässä kuin oli uskallettu toivoa. Vaivaishoitohallitus sentähden katsoi tästä ilahuttavasta seikasta mainitessaan voivansa lausua, että oli perusteltuja toiveita olemassa siitä, että toimiston tultua yleisön keskuudessa tunnetummaksi sen tarkoituskin saavutettaisiin yhä lisääntyvässä määrässä.

Avunetsijöitä koskevia tiedusteluja.

Avunetsijöitä koskevia tiedusteluja tehtiin vuoden varrella 1,862, vastaavan luvun edellisenä vuonna ollessa 317, ja ryhmittyivät ne tiedustelijain kesken seuraavasti:

Yksityishenkilöt	87
Pelastusarmeija	1,276
Kaupunkilähetys	178
Kasvatuslautakunta	75
Järjestyneen työväen työttömyyskomitea	117
Helsingin kaupungin kansakoulut	67
Vankeusyhdistys	3
„C. E." yhdistys	41
Lastenhoidon edistämisyhdistys	18
Yhteensä	1,862

Ilmoituksia hädänalaisille annetusta avusta.

Ilmoituksia puutteenalaisille henkilöille annetusta avusta tehtiin 5,670, vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa 3,967, ja ryhmittyivät ne alempana mainittujen yhdistysten y. m. kesken seuraavasti:

Kaupunkilähetys	1,810
Köyhäin lasten työkodit	312
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	447
Maitopisara-yhdistys	203
Rouvasväenyhdistys	12
Pelastusarmeija	1,694
Lastenhoidon edistämisyhdistys	331
Kansanlastentarhat	331
Suomen naisyhdistys	49
Risatautisten lasten parantolayhdistys	8
Pippingsköldin turvakoti	68
Toipumakotiyhdistys	199
Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys	206
Yhteensä	5,670

Tässä on erittäin huomiota ansaitsevana seikkana mainittava, että tiedustelujen luku on sangen paljon lisääntynyt. Tämä osottaa, että yleisö on yhä enemmän alkanut käsittää olevan tarpeellista hankkia ennen avun antamista perinpohjaisen tiedon avunetsijäin oloista ja todellisista tarpeista sekä siten myös parhaasta hädän auttamistavasta. Niinkuin näkyy, lisääntyi annettujen avustusten ilmoitustenkin luku huomattavasti.

Rekisteri.

Henkilöselvitysten lukumäärä, joka vuonna 1913 oli lisääntynyt 1,038:lla ja 1914 vuoden alussa oli 4,732, lisääntyi vuoden varrella 1,405:llä ja oli siis vuoden lopussa 6,137. Lisäksi tulleista selvityksistä koski 312 henkilöitä, joita yksinomaan armeliaisuusyhdistykset olivat avustaneet, sekä muut 1,093 henkilöitä, jotka muodossa tai toisessa olivat saaneet avustusta vaivaishoidolta. Jälkimäisten joukossa on niinikään varsin huomattava määrä henkilöitä, jotka sen ohessa ovat saaneet avustusta armeliaisuusyhdistyksiltä. Rekisteröityjä henkilökortteja oli vuoden lopussa 8,133, sen sijaan että niitä 1913 vuoden lopussa oli 6,117, joten niiden lukumäärä oli lisääntynyt 2,016:lla.

Kerjuu.

Rekisteritoimiston tärkeimpiä tehtäviä on, niinkuin tunnettu, kerjuun vastustaminen mikäli mahdollista. Tälläkin alalla on toimisto työskennellyt hyvällä menestyksellä, sillä sen toimesta on kokonaista 183 sen laatuista almujen anomistapausta, joita asetustenmukaisesti oli pidettävä kerjuuna, saatu ilmi ja asianmukaisesti

saatettu syytteeseen. Vastaava tapausten luku vuonna 1913 oli 103, joten tässäkin kohden on huomattavaa edistystä merkittävänä.

Työ- ja vaivaistalo.

Työ- ja vaivaistalon toiminnasta vuonna 1914 on sen johtaja antanut seuraavia tietoja:

Työ- ja vaivaistaloon otettuina on vuonna 1914 ollut kaikkiaan 1,226 henkilöä (975 vuonna 1913), niistä vaivaistaloon ja sen eri osastoille 893 (644 vuonna 1913).

Vaivaistaloon ja sen eri osastoille otetuista henkilöista oli:

Miehiä	265
Naisia	367
Lapsia	261
Yhteensä	893

Ikänsä mukaan ryhmittyivät nämä seuraavasti:

10 vuotta nuorempia	261
10 ja 20 vuoden välillä	15
20 „ 30 „ „	60
30 „ 40 „ „	101
40 „ 50 „ „	60
50 „ 60 „ „	105
60 „ 70 „ „	120
70 „ 80 „ „	123
80 „ 90 „ „	42
90 vuotta vanhempia	6
Yhteensä	893

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	85
Muilla paikkakunnilla	808

Työlaitokseen otetuista 333 miehestä oli:

20 ja 30 vuoden välillä	31
30 „ 40 „ „	96
40 „ 50 „ „	66
50 „ 60 „ „	58
60 „ 70 „ „	45
70 „ 80 „ „	30
80 „ 90 „ „	6
90 vuotta vanhempia	1
Yhteensä	333

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	50
Muilla paikkakunnilla	283

Koko määrästä, 1,226:sta, kuoli vuoden varrella 25 (14 vuonna 1913), joista oli:

Miehiä	10
Naisia	12
Lapsia	3
Yhteensä	25

Hoidokkien luku eri kuukausina oli:

	Suurin luku.	Vähin luku.	Keskimäärä.
Tammikuu	568	534	554.9
Helmikuu	565	544	555.4
Maaliskuu	563	539	552.9
Huhtikuu	572	514	548.7
Toukokuu	507	478	492.9
Kesäkuu	479	459	466.8
Heinäkuu	481	460	469.7
Elokuu	580	478	546.3
Syyskuu	619	580	599.9
Lokakuu	639	621	629.2
Marraskuu	669	638	653.5
Joulukuu	685	670	676.2

Koko vuoden keskimäärä oli 565.

Laitoksessa hoidettuja mielisairaita oli 16 (15 vuonna 1913) eli 10 miestä ja 6 naista.

Muihin kuntiin kotiinlähetettyjä tai muiden kuntain asiamiesten pois ottamia oli:

Miehiä	3
Naisia	8

Laitoksen kirjoissa oli vuoden alussa 532 ja vuoden lopussa 668 hoidokkia.

Vaivaistaloon otettuja hoidokkeja on kykynsä mukaan käytetty työhön, mikä näkyy jo siitäkin, että suurimman osan kaikista vuoden varrella tehdyistä uusista vaatekappaleista ovat hoidokit valmistaneet, jota paitsi he niinikään ovat laitoksen vanhoja vaatekappaleita tarpeen mukaisesti pitäneet kunnossa. Vaivaistalon hoidokkien vuonna 1914 valmistamista uusista vaatekappaleista mai-

nittakoon m. m. 294 miehen ja 451 naisen paitaa, 216 alushametta, 217 naisen pukua, 41 lapsenpaitaa, 50 lapsenröijyä, 80 lapsenvaippaa, 50 kapaloliinaa, 176 aluspatjaa, 341 pieluksen päällystintä, 371 pieluksen irtopäällistä, 333 keittiöpyyheliinaa, 100 sairaalamyssyä, 1,822 paria sukkia y. m., 141 m. kangasta, 133 m. lattiamattoja y. m., 20 jakkaraa, 27 kiulua, 26 kauhaa, 11 saavia, 9 sankoa, 8 pesuammetta y. m. sekä 379 paria voimistelukenkiä, jotka on toimitettu Helsingin ruotsinkielisiin kansakouluihin.

Paitsi työ- ja vaivaistalossa edellisinä vuosina suoritettuja töitä oli vaivaistalo ottanut toimittaakseen eräiden Kivelän sairaalan osastojen sekä palvelushenkilöjen ja näiden perheiden vaatteidenpesun, josta työstä kertyneenä korvauksena vaivaistalo on vaivaishoitohallitukselle toimittanut Smk 16,301: 70.

Sen johdosta että muuan Kivelän sairaalan osasto pantiin kuntoon sijain hankkimiseksi haavottuneille sotilaille, siirrettiin sieltä elokuussa vaivaistaloon 74 potilasta, joista osa sijoitettiin paviljonkiin A ja osa paviljonkiin C. Tämän johdosta on laitoksen henkilökuntaa lisätty 1 hoitajattarella ja 4 siivoojattarella, jota paitsi laitokseen siirrettiin 1 hoitajatar Kivelän sairaalasta. Tästä johtuvain kustannusten suoritukseksi on terveydenhoitolautakunnan maksettavaksi pantu Smk 1: 30 vuorokaudessa kultakin potilaalta, lääkärinpalkkiota lukuunottamatta.

Keskikustannus kunkin aikuisen henkilön elatuksesta laitoksessa oli 67.39 penniä 67.77 pennin sijasta vuonna 1913.

Työ- ja vaivaistalon menot olivat vuonna 1914 Smk 442,468: 17 (vuonna 1913 Smk 353,243: 85).

Menoista tuli:

		1914.	1913.
Vaivaistalon osalle	Smk.	307,036: 14	232,691: 95
Työlaitoksen „	„	135,432: 03	120,551: 90
Yhteensä	Smk.	442,468: 17	353,243: 85

Hoitopäiviä oli vuonna 1914 kaikkiaan 206,334, vuonna 1913 taas 152,661, nimittäin:

	1914.	1913.
Vaivaistalossa	159,866	110,333
Työlaitoksessa	46,468	42,328
Yhteensä	206,334	152,661

Keskimääräinen kustannus hoitopäivää kohti oli:

	1914.	1913.
Vaivaistalossa	1: 92	2: 11
Työlaitoksessa	2: 91	2: 85
Koko laitoksessa	2: 14	2: 31

Työ- ja vaivaistalon lääkärinhoito.

Kaupungin työ- ja vaivaistalon lääkäri on toiminnastaan vuonna 1914 antanut seuraavia tietoja:

Vaivaishoitohallituksen määräyksestä on lääkärinhoitoa Forsbyn työ- ja vaivaistalossa toimittanut lääketieteenlisensiaatti Hj. M. Stenbäck, joka on keskiviikkoisin ja lauantaisin käynyt laitoksessa osin antamassa hoidokeille neuvoja ja osin valvomassa yleistä terveydenhoitoa. Neuvoja annettiin kaikkiaan noin 2,500.

Helmikuussa puhkesi lastenosastolla hinkuyskä, johon eristystoimenpiteistä huolimatta useimmat lapset sairastuivat. Tämän johdosta täytyi laitokseen otetuille uusille äideille lapsineen avata eri osasto paviljongissa B. Siellä ei sattunut yhtään hinkuyskän tapausta, ja osasto voitiin elokuun keskivaiheilla sulkea. Yhtäkään välittömästi hinkuyskän aiheuttamaa kuolemantapausta ei sattunut. Kulkutaudin yleisen leviämisen laitoksessa täytynee etusijassa katsoa johtuneen siitä, ettei Helsingin kaupungin käytettävänä ole sairaalalaitosta hinkuyskäpotilaiden eristämiseksi ja hoitamiseksi.

Elokuun alussa sisustettiin paviljonkien A ja C alin kerros sairaalaksi Kivelän potilaille, siellä kun oli ilmaantunut entistä suurempaa tilanpuutetta, sen johdosta että sairaalaan oli luvattu ottaa 100 haavottunutta sotilasta. Sata sairassijaa pantiinkin kuntoon, ja ensimäiset potilaat otettiin sairaalaan elokuun 7 päivänä. Sairasosastolle otettiin vuoden varrella 124 potilasta ja sieltä poistettiin 43 potilasta, joten tammikuun 1 päivänä 1915 oli jäljellä 81 potilasta.

Sairaanhoitopäiviä oli kaikkiaan 11,378, joten sairaalassa oli päivittäin keskimäärin 77.4 potilasta.

Sairaalasta poistetuista 43 henkilöstä oli 12 kuollut, 1 siirretty Kivelän mielisairaalaan, 1 Marian sairaalan kirurgiselle osastolle, 16 vaivaistaloon, 3 työlaitokseen, 1 lapsenpäästölaitokseen ja 9 omiin oloihinsa.

Hoidetuista henkilöistä oli suurin osa Kivelän sairaalasta siirrettyjä potilaita. Kuitenkin on suuri joukko potilaita työ- ja vaivaistalosta siirretty välittömästi sairasosastolle, kun sijaa tavallisesti ei ole saatu kaupungin varsinaisissa sairaanhoitolaitoksissa. Miltei kaikki potilaat ovat sairastaneet pitkällisiä ja paranemattomia vikoja, niinkuin vanhuudenheikkoutta, verenvuotoa aivoissa siitä johtuvine seurauksineen, pitkällisiä keuhko- ja sydänvikoja, verisuonien kalkkeutumista, syöpää ruumiin eri osissa j. n. e. Kuoleman tuotti 12 hoidokille: vanhuudenheikkous 5, verenvuoto aivoissa 2, sydänvika 2, mahasyöpä 1, keuhkotulehdus 1 ja verisuonien kalkkeutuminen 1 tapauksessa.

Taulu 1. Helsingin kaupungin työlaitoksen toiminta vuonna 1914.

	Tulot hoidokkien päivätöistä, tarveaineet lukuun otettuina, Smk.								Päivätöiden luku.	Keskiarvo päivätyötä kohti.		Menot.	Smk.	
	Vieraita töitä.		Työlaitokseen tehtyjä töitä.		Vaivaistaloon tehtyjä töitä.		Yhteensä.							
Kertynyt vuonna 1913 tehdyistä töistä	3,513	39	—	—	—	—	3,513	39	—	—	—	Palkat	10,220	—
Sepäntyöpaja	6,007	38	936	45	6,397	60	13,341	43	3,736	3	57.1	Polttoaineet	4,000	—
Suutarintyöpaja	[1] 20,388	50	3,303	35	6,360	17	30,052	02	5,306	5	66.4	Valo	468	94
Räätälintyöpaja	298	60	1,760	80	1,463	70	3,523	10	1,686	2	09.0	Vedenkulutus	608	56
Puusepäntyöpaja	4,101	90	1,866	75	17,566	61	23,535	26	5,007	4	70.0	Ruoka	30,893	35
Maalarintyöpaja	17,327	24	445	33	4,597	57	22,370	14	3,461	6	46.3	Vaatetuskulut	985	45
Kirjansitojain töitä	514	50	31	50	22	80	568	80	305	1	86.5	Tarveaineet	64,956	71
Sekalaisia töitä	98	—	2,516	80	14,364	41	16,979	21	18,603	—	91.3	Kalusto	2,936	92
												Uutteruusrahat	7,984	50
												Korjaustyöt	17	60
												Työlaitoksen työt	10,860	98
												Sekalaiset menot	1,499	02
Yhteensä	52,249	51	10,860	98	50,772	86	113,883	35	38,104	2	98.9	Yhteensä	135,432	03

Menoja ..... Smk 135,432: 03
Tuloja ..... „ 113,883: 35

Nettomeno Smk 21,548: 68, jaettuna 46,468 elatuspäivälle, antaa tulokseksi 46.37 penniä kutakin elatuspäivää kohti.

[1]) Kaupungin kansakouluihin on toimitettu 3,030 paria jalkineita, arvoltaan Smk 18,921: —.

Taulu 2. Vaivaishoitohallituksen

	Henkilöitä, jotka on lähe																								
	Työ- ja vaivaistaloon.					Kasvatuslautakunnan vastaanottokotiin.	Kaupunkilähet. vastaanottokotiin.	Kaupungin sairaaloihin.												Yleiseen sairaa						
	Vaivaistaloon ynnä lastenkotiin.			Työlaitokseen, miehiä.	Yhteensä.			Marian sairaalaan.		Väliaik. lastensairaalaan.	Kulkutautisairaalaan.	Humaliston sairaalaan.	Kivelän sairaalaan.		Vaivaistalon sairaalaan.	Niekbyn mielisairaalaan.	Yhteensä.	Sisätautien osastolle.	Kirurgiselle osastolle.	Naistautien osastolle.	Silmätautien osastolle.	Korvatautien osastolle.	Dermatologiselle osastolle.	Lapsenpäästölaitokseen.	
	Miehiä.	Naisia.	Lapsia.					Sisätautien os.	Kirurgiselle os.				Yleis. osastolle.	Mielisairaiden osastolle.											
Pääkanslia.																									
Tammikuu	13	9	15	7	44	7	3	58	8	—	4	5	27	5	—	—	107	1	2	2	2	—	1		
Helmikuu	6	11	3	4	24	1	1	43	12	4	8	5	16	5	—	—	93	13	3	1	2	—	—		
Maaliskuu	6	14	6	6	32	3	2	43	10	2	4	2	27	1	—	—	89	4	2	3	2	—	—		
Huhtikuu	3	9	12	11	35	2	3	46	10	6	7	6	16	2	—	—	93	—	4	3	2	—	—		
Toukokuu	4	6	7	8	25	2	3	48	7	6	5	2	17	7	—	—	92	1	—	4	2	2	2		
Kesäkuu	3	6	14	10	33	—	—	27	12	5	2	3	20	3	—	—	72	—	3	2	4	2	1		
Heinäkuu	1	10	2	7	20	1	—	26	8	7	—	12	7	4	—	—	64	7	2	2	6	1	2		
Elokuu	52	24	7	2	85	—	—	21	9	4	3	9	32	4	—	—	82	4	2	4	—	—	—		
Syyskuu	5	12	5	14	36	1	2	31	9	2	3	4	22	7	7	—	85	1	4	3	3	—	—		
Lokakuu	6	10	5	8	29	3	—	39	5	5	2	4	8	3	5	25	96	—	2	4	—	1	—		
Marraskuu	6	6	3	1	16	—	3	37	6	7	1	8	10	3	7	28	107	5	—	3	1	2	—		
Joulukuu	3	4	5	2	14	2	—	29	4	5	7	2	12	2	5	4	70	6	4	2	3	—	3		
Yhteensä	108	121	84	80	393	22	17	448	100	53	46	62	214	46	24	57	1,050	42	28	33	27	8	9	30	
Haarakanslia.																									
Tammikuu	5	3	10	9	27	—	—	36	10	1	4	11	17	19	—	—	98	2	—	3	2	—	1		
Helmikuu	9	6	7	7	29	—	—	32	5	3	3	8	16	17	—	—	84	1	3	3	2	—	—		
Maaliskuu	6	6	7	18	37	2	3	30	12	3	2	3	23	20	—	—	93	—	2	1	1	1	—		
Huhtikuu	6	8	6	15	35	—	—	36	4	6	2	3	19	14	—	—	84	2	1	3	—	—	2		
Toukokuu	4	6	10	8	28	1	—	34	5	7	6	4	12	18	—	—	86	1	—	2	1	—	1		
Kesäkuu	3	5	10	17	35	—	—	29	7	7	—	3	12	20	—	—	78	—	3	4	1	1	1		
Heinäkuu	2	3	10	9	24	1	—	28	10	4	1	11	10	17	—	—	81	—	2	2	1	—	2		
Elokuu	13	17	14	6	50	1	3	16	7	6	1	10	26	28	—	—	94	—	1	6	—	1	1		
Syyskuu	8	7	9	14	38	—	1	32	4	3	—	8	15	22	4	—	88	—	3	2	3	—	—		
Lokakuu	2	12	13	2	29	—	—	22	10	4	1	6	12	17	1	20	93	3	1	6	1	2	—		
Marraskuu	5	7	11	10	33	—	—	38	6	4	—	7	14	20	7	11	107	1	1	3	1	3	—		
Joulukuu	3	5	7	8	23	3	—	42	5	2	1	6	11	14	—	13	94	2	2	2	4	—	—		
Yhteensä	66	85	114	123	388	8	7	375	85	50	21	80	187	226	12	44	1,080	12	19	37	17	8	8	34	

kansliain käsittelemät asiat vuonna 1914.

tetty					Varattomuuden todistuksia annettu							Vaivaishoidon kustannuksella myönnettyjä					Erinäisiä hakemuksia evätty.	Muita asioita.	Yhteensä käsiteltyjä asioita.
laan.		Yksityissairaaloihin.								Vapautuksen saamiseksi									
Lastenosastolle.	Yhteensä.	Prof. Engströmin klinikkaan.	Diakonissalaitokseen.	Yhteensä.	Eläkehakemusta varten.	Maksutt. lääkärinh. saamiseksi.	Parantolaan pääsemiseksi.	Köyhäinasianajaj. käyttämiseksi.	Maksuttom. koulunk. saamiseksi.	Passimaksuista.	Yleisistä veroista.	Lääkkeitä y. m.	Sairasparseleja.	Hautauksia.	Ruokalippuja.	Yömajalippuja.			
2	12	2	—	2	2	15	5	32	1	2	81	124	7	7	8	5	20	1,579	2,0
3	22	—	—	—	3	13	2	23	1	1	58	130	4	9	1	—	9	1,303	1,6
—	14	2	—	2	6	9	—	39	11	5	24	128	3	10	—	—	10	1,312	1,6
2	15	—	—	—	4	11	2	27	—	5	16	123	4	14	2	—	17	1,311	1,6
4	15	—	—	—	6	12	1	31	2	4	17	125	6	12	1	1	25	1,115	1,4
—	13	—	—	—	5	11	4	20	3	5	2	121	3	15	4	2	29	890	1,2
—	24	1	—	1	1	10	3	19	1	7	—	109	4	16	5	2	12	1,033	1,3
2	14	—	—	—	—	7	—	12	8	31	—	96	2	12	5	1	15	1,346	1,7
4	21	1	—	1	2	14	3	20	15	7	27	129	6	10	—	—	18	1,278	1,6
3	11	—	—	—	4	15	—	29	13	2	53	136	3	15	1	—	17	1,197	1,6
2	18	2	—	2	2	12	—	25	1	8	35	140	—	3	—	1	18	1,150	1,5
3	23	—	—	—	4	8	3	15	—	1	11	122	5	8	2	—	12	1,130	1,4
25	202	8	—	8	39	137	23	292	56	78	324	1,483	47	131	29	12	202	14,644	19,1
3	11	—	—	—	1	32	—	22	—	4	77	253	5	8	2	2	124	2,778	3,4
—	12	—	—	—	—	14	2	18	—	1	46	274	2	14	1	2	62	2,261	2,8
1	13	—	—	—	2	14	2	16	5	3	4	292	6	6	1	—	44	2,280	2,8
1	11	1	—	1	7	13	1	20	1	5	4	242	4	10	1	1	54	1,914	2,4
2	9	1	—	1	—	14	—	22	1	2	3	242	5	12	5	3	48	1,420	1,9
2	14	—	—	—	—	7	—	23	—	8	3	183	1	11	1	—	21	1,060	1,4
—	10	—	—	—	1	12	—	15	3	9	—	164	2	8	—	—	10	947	1,2
1	15	—	—	—	2	8	—	13	1	19	—	207	3	26	1	2	58	1,272	1,7
3	11	—	1	1	2	10	1	19	4	11	9	189	9	13	1	1	42	1,396	1,8
3	21	—	—	—	—	12	—	15	6	3	38	221	6	3	—	—	42	1,325	1,8
—	14	1	1	2	2	9	—	18	1	7	19	244	5	8	—	—	32	1,216	1,7
1	11	—	—	—	1	16	3	13	—	8	—	242	3	12	—	—	46	1,309	1,7
17	152	3	2	5	18	161	9	214	22	80	203	2,753	51	131	13	11	583	19,178	25,0

Taulu 3. Helsingin kaupungin työ- ja vaivaistalon alueelta korjatut tuot-

	Maitoa.	Perunoita.	Ruis-jauhoja.	Lesti-jauhoja.	Puuro-jauhoja.	Vehnä-jauhoja.	Lihaa.	Herneitä.
	litr.	hl.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	hl.
Säästö vuodelta 1913	—	500	300	300	—	50	—	3.25
Osin toimitettu, osin ostettu vuonna 1914	262,983	2,080	56,179	14,150	1,105	13,512	18,339.6	141.1
Sekalaisia vähäisiä elintarpeita ja ylimääräistä kestitystä	—	—	—	—	—	—	—	—
Korjattu vaivaist. v. 1914	—	148	—	—	—	—	—	—
S:n sekalaisia vihanneksia	—	—	—	—	—	—	—	—
Ruokalassa käytetty	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	262,983	2,728	56,479	14,450	1,105	13,562	18,339.6	144.35
Siittämällä tullut lisää porsaita	—	—	—	—	—	—	—	—
Vähenee myytyjen jätteiden hinta	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	—	—	—	—	—	—	—	—
Säästö vuoteen 1915	—	634	1,490	—	—	830	250	—
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—

Muist.: Vuonna 1914 jaettiin kaikkiaan 206,334 täyttä päivä-

Vaivaistalossa 159,866
Työlaitoksessa 46,468

Täyden päiväannoksen kustannus oli koko laitoksessa

ruuanpitoon toimitetut, ostetut ja laitoksen maateet vuonna 1914.

Suurimoja.			Sikoja.	Silavaa.	Silakkaa.	Voita.	Kaalinkupuja.	Lanttuja.	Punajuuria.	Porkkanoita.	Maltaita.	Smk.	
Ohra-	Kaura-	Tattari-											
kg.	kg.	kg.	kpl.	kg.	kg.	kg.	kg.	hl.	hl.	hl.	kg.		
—	74.75	37	36	25	1,320	5	—	28	—	13	287	5,538	39
3,060	5,000	2,650	—	12,822	2,195	5,672.65	—	—	—	—	3,772	125,140	70
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,861	65
—	—	—	—	—	—	—	5,259	60.5	1.05	40	—	2,630	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	286	54
—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	3,643	10
3,060	5,074.75	2,687	21	12,847	3,515	5,677.65	5,259	88.5	1.05	53	4,059	153,100	68
—	—	—	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	86
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153,037	82
300	—	260	84	600	1,620	—	—	50.5	—	32	—	13,973	60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139,064	22

annosta seuraavasti:

keskimäärin 67.40 penniä.

VII. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1914 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Lautakunnan kokoonpano, kokoukset y. m.

Kasvatuslautakuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet ent. kuvernööri Ivar Gordie puheenjohtajana ja samalla vaivaishoitohallituksen edustajana lautakunnassa, lakitieteentohtori Axel Charpentier varapuheenjohtajana sekä lääketieteenlisensiaatti vapaaherra Emil Cedercreutz, kansakoulunopettajatar neiti Bertha von Nandelstadh, kirkkoherra K. V. Hurmerinta ja professori O. A. Tarjanne.

Sihteerinä on toiminut filosofianmaisteri Henrik Ståhl, lääkärinä lääketieteen- ja kirurgiantohtori Fritz Geitlin sekä talouden- ja kassanhoitajana kamreeri F. O. Rosendahl. Vahtimestarina on ollut K. F. Wass.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli marraskuun 4 päivänä 1914 kasvatuslautakunnalle vahvistanut uudet johto- ja vuosirahasäännöt noudatettaviksi tammikuun 1 päivästä 1915, on lautakunta valtuuston asiasta antaman määräyksen mukaan julistanut vastaperustetut ammattiholhoojan, kamreerin- ja lääkärinvirat avonaisina haettaviksi sekä valtuustolle antanut ehdotukset virkain täyttämiseksi. Sittemmin on kaupunginvaltuusto uuden johtosäännön mukaisesti valinnut sekä lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet kolmivuotiskaudeksi 1915—17 että myös lautakunnan ammattiholhoojan, kamreerin ja lääkärin. Itse on lautakunta kassanhoitajaksi ottanut neiti Rut Wigrenin.

Lautakunta on talvella kokoontunut kahdesti ja kesällä kerran kuukaudessa. Lautakunnan kokouksissa laaditut pöytäkirjat käsittävät kaikkiaan 757 pykälää. Diariin merkittyjä lähteviä kirjelmiä oli 824.

Uusia työosastoja kasvatuslaitoksiin.

Kasvatuslautakunnan toiminta on vuonna 1914 jatkunut pääasiallisesti saman suunnitelman mukaan kuin edellisinäkin vuosina,

[1]) Kertomusta seuranneita tauluja ei ole otettu tähän; osa niissä olevista tiedoista on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914.

mutta on entisestään laajentunut, kun entistä suurempaa huomiota on voitu panna hoidokkien käytännölliseen kasvatukseen kaupungin kasvatuslaitoksissa. Jo useana vuonna on Bengtsårin kasvatuslaitoksen hoidokeilla ollut tilaisuus harjaantua sekä puutarha- ja maanviljelys- että erilaatuiseen työpajatyöhön. Kuluneena työvuonna on tähän laitokseen tullut lisäksi erityinen puusepän- ja puutöiden osasto, järjestettynä pääasiallisesti saman ohjelman mukaan kuin muuan komitea oli ehdottanut noudatettavaksi kaupunkiin ehdotetuissa yksinkertaisempaa tyyppiä olevissa ammattikouluissa. Myöskin Lohjan Karstun koulusiirtolaan on perustettu samantapainen ammattiosasto, jossa suomea puhuvat hyvätapaiset pojat voivat saada valmistavaa ammattikasvatusta, tarvitsematta heitä, niinkuin ennen, siirtää Bengtsåriin, joka etusijassa on tarkoitettu mainittavammassa määrässä pahatapaisten poikain kasvatuslaitokseksi. Jatkuvan käytännöllisen kasvatuksen tarpeessa olevat ruotsia puhuvat pojat, joille ei voida muualla antaa semmoista kasvatusta, sitä vastoin edelleen täytyy lähettää Bengtsåriin.

Ruotsia puhuvain tyttöjen kasvatuslaitoksessa on, siitä lähtien kun se muutettiin Finbyhyn, niinikään ollut täydellinen työosasto isompia, laitoksen kansakoulun käyneitä tyttöjä varten. Tällä osastolla oppilaille annettu tietopuolinen ja käytännöllinen opetus on pääasiallisesti ollut sama kuin kaupungin tyttökansakoulujen jatkoluokilla, mihin lisäksi on tullut puutarhatyötä ulkosalla. Lohjalla sijaitsevaan suomea puhuvain tyttöjen oppilasasumalaitokseen on niinikään kuluneena vuonna voitu perustaa samanlainen täydellinen työosasto, sittenkun tälle laitokselle oli saatu tarkoituksenmukainen ja tilava huoneisto ostamalla ja uudesti rakentamalla Outamon ratsutilan rakennukset.

Holhousasioita.

Vuonna 1914 on kasvatuslautakunnan 9 tapauksessa täytynyt pyytää holhouslantakunnalta ja raastuvanoikeudelta apua saadakseen hoitoonsa lapsia, jotka näyttivät olevan suuresti sen tarpeessa, mutta joiden vanhemmat vastustivat lasten ottamista kasvatuslautakunnan huostaan. Yhdessä tapauksessa ei raastuvanoikeus katsonut olevan syytä ottaa vanhemmilta pois lastensa kasvatusoikeutta. Tästä päätöksestä on valitettu ylempään oikeuteen. Kaksi asiaa on lopullisesti ratkaistu kasvatuslautakunnan eduksi; muut asiat olivat vielä loppuun käsittelemättä vuoden päättyessä. Lautakunnan perustamisesta lähtien sen sihteerin huoleksi annettuja holhoojantoimia on ollut 80, jotka käsittävät yhteensä 133 lasta. Näistä on kuitenkin saavutetun täysi-ikäisyyden johdosta tai muista syistä 65 lasta lakannut nauttimasta lautakunnan huolenpitoa.

Yhdessä tapauksessa ovat vanhemmat, jotka aikaisemmin oli tuomittu menettäneiksi lastensa kasvatusoikeuden, haastattaneet

sihteerin lasten holhoojana raastuvanoikeuteen vaatien saada tämän oikeuden takaisin, mutta oikeus ei ole katsonut olevan syytä siihen myöntyä. Kolmessa mussa tapauksessa ovat vanhemmat ja sukulaiset läänin kuuvernööriltä anoneet sen suuntaista toimenpidettä, että lapset, joiden kasvatus aikaisemmin oli luovutettu kasvatuslautakunnalle, palautettaisiin vanhemmille. Yhdessä näistä tapauksista on kuvernööri käskenyt lautakunnan viivyttelemättä luovuttaa lapsen äidilleen. Tästäkin päätöksestä on valitettu senaattiin.

Lautakunnan hoidettavina olevat lapset.

1914 vuoden alussa oli kasvatuslautakunnan huollettavina 316 lasta eli 216 poikaa ja 100 tyttöä. 1914 vuoden kuluessa on huostaan otettu 112 lasta eli 92 poikaa ja 20 tyttöä, jota vastoin samana vuonna 49 poikaa ja 14 tyttöä eli yhteensä 63 lasta on lakannut nauttimasta lautakunnan hoitoa. Vuoden 1914 tai jonkin osan siitä on siis kaikkiaan 428 lasta saanut elatuksen ja kasvatuksen lautakunnan toimesta. Näistä oli vuoden lopussa jälellä 262 poikaa ja 103 tyttöä eli yhteensä 365 lasta. Edellä mainituista 428 lapsesta oli 153:lla äidinkielenä ruotsi, 271:llä suomi ja 4:llä jokin muu kieli. Vuoden lopussa jälellä olevista lapsista oli 320 sijoitettuina kaupungin kasvatuslaitoksiin, 19 muihin lastenhoitolaitoksiin ja 19 ammattikouluihin, kun taas 7 lasta oli annettu yksityisten luo elätteelle.

Rippikouluikäisille hoidokeille on kustannettu erityinen rippikouluopetus, elleivät he ole voineet käydä niiden seurakuntain yleisessä rippikoulussa, joissa asianomaiset laitokset sijaitsevat.

Hoidokkien terveydentila on ylipäätään ollut hyvä. Lääkärinhoidon tarpeessa olevat on tuotu Helsinkiin sitä saamaan, ellei heille ole voitu saada tarpeellista hoitoa lähimmässä kunnansairaalassa. Lautakunnan palveluksessa oleva lääkäri on tutkinut kaikki vuoden varrella huostaan otetut lapset ja käynyt kaikissa lautakunnan alaisissa laitoksissa sekä silloin tutkinut näiden oppilaat.

Useimpiin lautakunnan hoidokkeihin nähden on kuluneenakin vuonna voitu todeta, että heidän käytöksensä ei ole antanut syytä painaviin muistutuksiin. Erinäiset Bengtsårin kasvatuslaitoksen oppilaat ovat kuitenkin saattaneet itsensä syypäiksi raskaanlaisiin hairahduksiin ja useita karkausyrityksiä on sattunut.

Kun kasvatuslaitoksista päässeistä oppilaista ei tavallisesti saavu ilmoituksia heidän lakattuaan nauttimasta lautakunnan huolenpitoa, on mahdoton heistä antaa täydellisiä tietoja. Mikäli lautakunnan tietoon on tullut, ovat useimmat heistä käyttäytyneet hyvin ja monen on onnistunut hankkia itselleen turvattu asema, jota vastoin melko lukuisat entiset hoidokit ovat lisänneet juotilaiden joukkoja pääkaupungin kaduilla.

Kaupungin kasvatuslaitokset

Vuonna 1914 on kaupunki pitänyt voimassa yhtä poikain vastaanotto- ja havaintokotia, neljää oppilasasumalaitoksella varustettua

kasvatuslaitosta ja viittä koulusiirtolaa. Oppilasasumalaitoksella varustetuista kasvatuslaitoksista on Bromarvin Bengtsårin laitos tarkoitettu sekä ruotsia että suomea puhuvia poikia varten, Finbyn Aisbölen laitos ruotsia ja Lohjan Outamon laitos suomea puhuvia tyttöjä sekä Vihdin Vanjoen laitos, joka samalla on koulusiirtola, nuorempia ja henkisesti takapajulla olevia suomea puhuvia poikia varten. ja koulusiirtolat.

Niinkuin edellä mainittiin, on Outamon ratsutilan päärakennukset, jotka suomea puhuvain tyttöjen kasvatuslaitosta Vanajasta vuonna 1911 poismuutettaessa vuokrattiin, vuoden varrella ostettu ja pantu kuntoon laitosta varten. Rakennuksista ynnä kauppaan kuuluneesta 10.355 hehtaarin laajuisesta maa-alueesta maksettiin 30,000 markkaa. Päärakennusta korotettiin rakentamalla lisäksi mansardikerros, minkä ohessa sekä tämä että muuan pienempi asuinrakennus korjattiin perinpohjin ja rakennettiin tarpeelliset kellarit, makasiinit ja muut ulkohuoneet, jolloin käytettiin hyväksi paikalla olevan vanhan tallin ja navetan kiviseiniä. Näistä rakennustöistä oli kustannuksia Smk. 18,287: 20, josta summasta kuitenkin 1,500 markkaa on maksamatta, syystä ettei työn lopullista katselmusta vielä ole toimitettu. Ostetusta maa-alueesta muodostettiin lohkomalla uusi tila, joka on maarekisteriin merkitty Toivoniemen nimisenä, minkä nimen kasvatuslaitoskin sittemmin sai. Vihdin Vanjoen laitoskin on saanut tilavamman huoneiston, sen johdosta että asianomainen vuokraisäntä 1,000 markkaan korotetusta vuosivuokrasta on omalla kustannuksellaan teettänyt erityisen oppilasasumalaitoksen laitokselle. Lohjan Karstun koulusiirtolan ammattiosastoa varten vuokrattiin huoneisto samasta kylästä, ja Porvoon pitäjän Laversin koulusiirtolaa varten tehtiin uusi vuokrasopimus kymmeneksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1914 lukien.

Opetusta näiden laitosten kouluissa on mikäli mahdollista annettu kaupungin kansakouluille vahvistettujen lukusuunnitelmain mukaisesti.

Lohjan Outamon kasvatuslaitoksen johtajatar Ina Walldén on lääkärintodistuksella todistetun taudin tähden nauttinut virkavapautta koko kalenterivuoden; hänen viransijaisenaan toimi kansakoulunopettajatar Lydia Ridvall. Sipoon Paipisten koulusiirtolan johtaja J. G. Kvarnström on niinikään lääkärintodistuksella todistetun kivulloisuuden tähden nauttinut virkavapautta lokakuun 16 päivästä joulukuun 20 päivään, jona aikana kansakoulunopettajat J. Lindroos ja F. Westerberg hoitivat virkaa, edellinen lokakuun 16 ja 31 päivän, jälkimäinen marraskuun 1 ja joulukuun 20 päivän välisenä aikana. Toivoniemen laitoksen apulaisopettajatar Iina Pesonen on toisen viran hoitamista varten nauttinut virkavapautta koko kevätluku- Kasvatuslaitosten opettajisto.

kauden; hänen viransijaisenaan toimi neiti Hildur Carlsson. Bengtsårin kasvatuslaitoksen v. t. opettajana toimi filosofianmaisteri A. S. Petäjäniemi vuoden alusta heinäkuun 1 päivään sekä siitä lähtien kansakoulunopettaja T. Reino, joka elokuun 1 päivästä otettiin kahdeksi koevuodeksi laitoksen opettajaksi.

Matkastipendi. Lautakunnan vuosirahansäännössä oleva matkastipendimääräraha annettiin Bengtsårin kasvatuslaitoksen johtajalle, kapteeni K. Westlingille Ruotsiin, Tanskaan ja Saksaan tehtävää opintomatkaa varten. Matkasta on kapteeni Westling antanut lautakunnalle lyhyen kertomuksen.

Menot. Kasvatuslautakunnnan hoitoon otettujen lasten elatuksesta ja kasvatuksesta oli vuonna 1914 kustannuksia kaikkiaan Smk. 244,277: 48, johon summaan myös on luettu Bengtsårin laitoksen rakennusten laskettu vuokra 16,100 markkaa. Kokonaissummasta tuli aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten osalle Smk. 7,016: 15 ja muiden osalle Smk. 237,261: 33. Kun kasvatuslaitoksille saatiin kertomusvuodelta valtioapua Smk. 16,302: 62 ja korvausta laitoksissa kasvatettujen lasten elatuksesta on kertynyt Smk. 4,664: 70 sekä kasvatuslaitoksen työpajoista oli tuloja Smk. 3,060: 72, oli kaupungilla, ellei oteta lukuun Bengtsårin vuokraa, jota ei ole maksettu käteisellä, laiminlyötyjen ja pahatapaisten lasten elatuksesta ja kasvatuksesta kustannuksia Smk. 204,149: 44. Jos nämä brutto- ja nettokulut jaetaan niiden 428 hoidokin kesken, jotka kertomusvuoden tai jonkin osan siitä ovat olleet lautakunnan hoidossa, saadaan kunkin lapsen keskikustannukseksi Smk. 577: 71 ja Smk. 476: —. Elatuspäivien kokonaisluku kaupungin laitoksissa oli 101,564 ja kaupungin kustannukset kultakin elatuspäivältä keskimäärin Smk. 2: 01.

Bengtsårin maatila. Kaupunginvaltuuston helmikuun 25 päivänä 1908 tekemän päätöksen mukaan on Bengtsårin maatilan taloudellinen hallinto kasvatuslautakunnan asia.

Vuonna 1914 on Norrverkarin torpanrakennus rakennettu uudestaan ja pantu kuntoon yhden naimisissa olevan toimihenkilön ja vähäisen oppilasluvun asunnoksi. Rakennettu on niinikään rehulato navetan vierelle sekä isonlainen niittylato.

Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus. Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1911 budjetinkäsittelyn yhteydessä tekemän päätöksen johdosta on kasvatuslautakunta käsitellyt kysymykset kunnan kustantaman opetuksen hankkimisesta varattomille tylsämielisille, kuuromykille, sokeille sekä raajarikkoisille ja kaatuvatautisille lapsille heille sopivissa laitoksissa.

VIII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan kertomus vuodelta 1914 oli seuraavaa sisällystä:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet seuraavat kaupunginvaltuuston alempana mainituiksi vuosiksi valitsemat jäsenet, nimittäin professori K. R. Wahlfors ja kansakoulutarkastaja, filosofiantohtori Albert Lilius vuosiksi 1912—14, professorit V. Th. Homén ja A. O. Aschan vuosiksi 1913—15, yliopettaja, filosofiantohtori Georg Borenius ja kirkkoherra C. G. Olsoni vuosiksi 1914—16 sekä johtokunnan valitsema koulujen taloudenhoitaja, luutnantti August Fabritius. Johtokunnan puheenjohtajana on kertomusvuonna toiminut professori Wahlfors ja varapuheenjohtajana filosofiantohtori Borenius. Sihteerintehtävät johtokunnassa on suorittanut kirjanpitäjä Uno Westerholm, joka myös on hoitanut koulujen tilikirjat.

Kertomusvuoden alusta tuli lisäksi Kallion uusi pientenlastenkoulu, jota varten johtokunta oli kaupunginvaltuuston tarkoitukseen käytettäväksi antamille Sturekadun tonteille n:oille 12 ja 14 rakennuttanut kivestä pienenlaisen, osittain kolmikerroksisen koulutalon arkkitehtitoiminimi W. Jungin ja E. Fabritiuksen laatimain piirustusten mukaan. Mainitun rakennuksen oli rakennusmestari Wilh. Ekman sitoutunut sovitusta 85,400 markan maksusta rakennuttamaan lopullisesti katsastettavaksi toukokuun 1 päivänä 1913, mutta rakennustyön välttämätön seisahtuminen syksyllä 1912 puhjenneen yleisen rakennuslakon johdosta viivästytti rakennuksen valmistumista niin, että talo voitiin vasta joulukuun 29 päivänä 1913 katsastaa ja tarkoitukseensa käytettäväksi vastaanottaa.

Keskimäisessä kerroksessa sijaitseva varsinainen kouluhuoneisto käsittää kaksi tilavaa luokkahuonetta, jotka voidaan yhdistää yhdeksi ainoaksi isoksi saliksi, sekä niiden viereisen leikki- ja virkistyshuoneen. Ensimäisessä kerroksessa on 3 huonetta ja keittiön käsittävä asuinhuoneisto, vahtimestarin asunto ynnä pesutupa, kolmannessa kerroksessa koulukeittiö sekä johtajattaren ja apulaisopettajattaren huoneistot. Siihen nähden että uusi koulutalo on rakennettu Sed-

migradskyn pientenlastenkoulun omistamaan kiinteistöön Pohjoinen Esplanadikatu 21 otettua kiinnitystä vastaan saaduilla lainavaroilla ja ylläpidetään mainitusta kiinteistöstä kertyvillä vuokratuloilla, on johtokunta katsonut sopivaksi nimittää uuden koulun Sedmigradskyn pientenlastenkouluksi II. Emäkouluna puheenaolevassa säätiössä on siten Sedmigradskyn pientenlastenkoulu I. Koulu, joka on ollut toimessa kevätlukukauden alusta lähtien, vihittiin juhlallisesti tarkoitukseensa tammikuun 24 päivänä vaatimattomalla juhlalla, johon kunnan viranomaiset, muiden pientenlastenkoulujen opettajistot ja koululasten vanhemmat oli kutsuttu.

Tämän uutisrakennustyön yhteydessä mainittakoon niinikään, että Marian turvakodin Annankadun 5:ssä sijaitsevan koulutalon lisä- ja muutosrakennustyö vuoden varrella valmistui ja että sen johdosta lisäksi tulleet asuin- ja myymälähuoneistot olivat suurimman osan vuotta 1914 vuokrattuina. Tätä rakennusta ei kuitenkaan vielä ole lopullisesti katsastettu, minkätähden ei myöskään urakoitsija, rakennusmestari Wilh. Ekman, ole saanut täyttä maksua, vaan on tileissä pidetty mainittua taloa varten avoinna erityinen uudestirakennustili.

Kallion uuden koulun tultua lisäksi on johtokunta voinut hankkia sijaa kaikkiaan 180 lapselle, nimittäin Sedmigradskyn pientenlastenkouluissa 120:lle eli 60:lle kumpaisessakin sekä 60:lle Marian turvakodissa. Kaikissa kolmessa koulussa ovat oppilaat olleet jaettuina kahteen luokkaan, 30 lasta kumpaiseenkin.

Opetusta ja kouluhoitoa ovat vuonna 1914 toimittaneet:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa I Oikokadun talossa n:o 7 rouva Elin Skogman-Myrsten johtajattarena ja neiti Edith Holmström apulaisopettajattarena;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa II Sturekadun talossa n:oissa 12—14 Kalliossa neiti Nanny Lagerblad johtajattarena ja neiti Margit Hollmérus apulaisopettajattarena; sekä

Marian turvakodissa pastorinrouva Anni Hofström johtajattarena ja neiti Blonny Hannén apulaisopettajattarena.

Opetus, jota annetaan ruotsiksi, on kaikissa kouluissa ollut järjestettynä n. s. Fröbelin kansanlastentarhametodin mukaisesti ja on sitä annettu kolme tuntia päivässä tammikuun 15 päivästä toukokuun loppuun sekä syyskuun 1 päivästä joulun lähipäiviin asti. Sodan puhkeamisen johdosta asiaintilan kehittymiseen nähden kaupungissa vallitseva levottomuus ja epätietoisuus ei aiheuttanut pientenlastenkoulujen kesäloman pidentämistä, koska niiden oppilaat joka tapauksessa asuivat paikkakunnalla ja heidän sentähden katsottiin tarvitsevan työskentelyä sekä sitä ravintoa, annosta lämmintä kotiruokaa, minkä he päivittäin saavat koulussa opetuksen päätyttyä. Kevätlukukauden alussa saivat suurimmassa tarpeessa olevat jal-

kineita. Syyslukukausi päätettiin tavanmukaisilla joulujuhlilla, jolloin koulujen kustannuksella jaettiin lapsille virvokkeita ja joululahjoja.

Koko oppilasmäärästä, 180 oppilaasta, oli kevätlukukaudella 83 tyttöä ja 97 poikaa sekä syyslukukaudella 96 tyttöä ja 84 poikaa. Lasten ikä on vaihdellut 4 ja 7 vuoden välillä siten, että kevätlukukaudella 11 lasta oli 4-vuotiaita, 60 lasta 5-vuotiaita, 80 lasta 6-vuotiaita ja 29 lasta 7-vuotiaita sekä syyslukukaudella 17 lasta 4-vuotiaita, 71 lasta 5-vuotiaita, 88 lasta 6-vuotiaita ja 4 lasta 7-vuotiaita. Koulumaksua ovat suorittaneet markan kuukaudessa semmoisista kodeista olevat oppilaat, joilla on katsottu olevan siihen varaa, mutta näistä maksuista vapautettuja oli kevätlukukaudella 74 ja syyslukukaudella 92 lasta.

Lukutunnit ovat tavallisesti kestäneet puoli tuntia, eräissä aineissa hiukan vähemmän tai enemmän.

Kaikkien koulujen työsuunnitelma on ollut likimmittäin sama ja käsittänyt: kertomuksia, havainto-opetusta, laskentoa, kirjotusta, piirustusta, ulkolukua, erilaatuisia käsitöitä, niinkuin ompelua, paperintaittamista, palmikoimista, niinitöitä ja vohvelikangastöitä sekä muovailua, laulua ja voimistelua.

Mitä koulujen taloudenhoitoon tulee, osottavat Sedmigradskyn pientenlastenkoulut, vaikka ne miltei yksinään käyttävät kukin koulutaloaan siihen kuuluvine pihoineen, vuodelta 1914 puhdasta tuloa Smk. 23,165: 50. Tämä hyvä taloudellinen tulos on johtunut siitä, että koulujen omistamasta kiinteistöstä Pohjoisen Esplanadikadun 21:stä oli vuonna 1914 vuokratuloja 55,960 markkaa. Koulujen pääomatili lisääntyi siten Smk:sta 577,979: 87 Smk:aan 601,145: 37. Koulujen kiinteistöjen kirjaanpantu arvo on kaikkiaan Smk.736,949: 78. Pohjoisen Esplanadikadun varrella olevaa kiinteistöä rasittavista kiinnityksistä, yhteensä 290,000 markkaa, vastaa suurinta eli siviilivirkakunnan leski- ja orpokassalle myönnettyä 130,000 markan määräistä Sedmigradskyn pientenlastenkoulun Marian turvakodille myöntämä laina ja Helsingin säästöpankille myönnettyä 90,000 markan kiinnitystä Kallion uuden koulun rakennuskustannukset, kun taas Suomen sairaanhoitajain eläkekassalle myönnettyä 70,000 markan kiinnitystä voi katsoa vastaavan Oikokadun koulutalon kustannusten vielä suorittamatta olevan osan. Pohjoisen Esplanadikadun varrella sijaitseva kiinteistö on siis todellisuudessa aivan velaton.

Marian turvakodin talous ei vielä koulutalon muutos- ja lisärakennustöiden jälkeen ole vuonna 1914 ehtinyt palautua säännölliselle tolalle. Kaikki huoneistot eivät nimittäin ole olleet koko vuotta vuokrattuina, minkätähden on syntynyt tappiota Smk. 4,109: 42. Pääomatili on siten vähentynyt Smk:sta 171,384: 29 Smk:aan 167,274: 87.

IX. Kansanlastentarhat.

Kansanlastentarhain johtokunnan kertomus työvuodelta 1914—15 [1]) oli seuraavaa sisällystä:

Kansanlastentarhain johtokuntaan kuuluivat työvuonna 1914—15 rehtori, filosofianmaisteri Bernhard Estlander, puheenjohtajana, pankinjohtaja, lakitieteentohtori Alexander Frey, kansakoulujen apulaistarkastaja filosofiantohtori Oskari Mantere, kansakoulunjohtajatar neiti Hanna Paqvalén ja konsulinrouva Bertha Paulig.

Johtokunnan sihteerinä on ollut ent. lääninsihteeri Axel Th. Möller.

Tarkastajantehtäviä on hoitanut neiti Thyra Gahmberg.

Johtokunta on työvuonna 1914—15 samoin kuin ennenkin käsitellyt johtosäännön mukaan sen tehtäviin kuuluvat asiat sekä tarkastajan avulla pitänyt silmällä kaupungin avustamain kansanlastentarhain toimintaa ja valvonut, että myönnettyihin määrärahoihin liittyvät ehdot on täytetty.

Tärkein työvuoden varrella johtokunnan käsiteltävänä ollut asia oli kysymys kasvattilasten hoidon järjestämisestä Helsingissä sekä siihen liittyvä ehdotus kasvatuslautakunnan ja kansanlastentarhain valvonnan uudesti järjestämiseksi. Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta oli kaupunginvaltuusto tammikuun 21 päivänä 1913 asettanut komitean laatimaan ehdotusta kasvattilasten hoidon järjestämiseksi ynnä Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnan uudeksi johtosäännöksi ja kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevaksi säännöksi. Antamassaan mietinnössä [2]) mainittu komitea puolsi kasvatuslautakunnan uudesti järjestämistä sekä ehdotti m. m., että kaupungin avustamat lastentarhat asetettaisiin kasvatuslautakunnan valvonnan alaisiksi ja että kansanlastentarhain johtokunta lakkautettaisiin. Tätä ehdotusta perusteltiin sillä, että lastentarhat ensi sijassa olivat lastenhoitolaitoksia eivätkä varsinaisia oppilaitoksia.

---

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulutiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39 vuodelta 1914.

Järjestettynä komitean ehdottamalla tavalla olisi kasvatuslautakunta hyvin sopiva hoitamaan lastentarhainkin silmälläpitoa. Kansanlastentarhain johtokunnan tehtävät kävisi siten hyvin siirtäminen kasvatuslautakunnalle ja näiden laitosten tarkastajan asettaminen lautakunnan alaiseksi. Tällä tavoin edistettäisiin sitä komitean mielestä sangen tärkeää järjestystä, että lastenhoitotyö mikäli mahdollista keskittyisi yhteen ainoaan kunnan viranomaiseen.

Kansanlastentarhain johtokunta esitti kaupunginvaltuuston pyytämässä, syyskuun 28 päivänä antamassaan lausunnossa [1]) mainitusta komiteanmietinnöstä m. m., että johtokunta tosin periaatteessa hyväksyi komitean mietinnössä julkilausutun ajatuksen yhteiskunnan lastenhoidon keskittämisestä. Kuitenkin herätti komitean esittämä ehdotus kasvatuslautakunnan uudesti järjestämiseksi ja kunnan lastenhoidon järjestämiseksi eräitä epäilyksiä, varsinkin mitä tuli kaupungin avustamain kansanlastentarhain tarkastukseen ja johtoon ehdotettuihin muutoksiin.

Kasvatuslautakunnan käsiteltävinä olevain monilukuisten asiain määrä lisääntyisi tuntuvasti ehdotetun lautakunnan uudesti järjestämisen sekä ammattiholhoojan asettamisen johdosta. Jos tähän tulisivat lisäksi lastentarhoja (nykyään 17 laitosta ja niissä noin 80 opettajatarta) koskevat asiat sekä ajan oloon kaikki ne lastenhoitotoiminnan eri haarat, joihin valppaan kunnallisen lastenhoitoviranomaisen tuli käydä käsiksi, oli helposti käsitettävissä, ettei kasvatuslautakunta, ellei sen työtä jaettu eri jaostojen kesken, voisi käsiteltävinään olevain lukuisain yksityisseikkain johdosta panna lastentarha-asioihin samaa huomiota ja perusteellista harkintaa kuin erikoinen niitä varten asetettu johtokunta. Komitean mietinnöstä näkyi, ettei kasvatuslautakunnan kokoonpano mainittavasti muuttuisi eikä sen työmuoto olisi sanottavasti toisenlainen kuin lastentarhain johtokuntaa perustettaessa. Ei olisi tarkoituksenmukaista nyt, kun kasvatuslautakunnan työ lisääntyisi, vähentää työvoimia poistamalla lastentarhain johtokunta. Tämä johtokunta näytti olevan edelleen pysytettävä, mutta yhteistoiminnan aikaansaamiseksi sen ja kasvatuslautakunnan kesken sopisi asia järjestää esim. niin, että yhdellä johtokunnan jäsenellä olisi istunto- ja puhevalta kasvatuslautakunnassa tahi että yksi lautakunnan jäsen samalla olisi kansanlastentarhain johtokunnan jäsen. Tosinhan kansanlastentarhat olivat hoitolaitoksia, erittäinkin sittenkun niihin oli laitettu n. s. lastenkamariosastoja, jotka olivat avoinna päivät päästään, mutta suurimman merkityksensä ne kuitenkin saivat suorittamansa kasvatusopillisen työn johdosta. Ainoas-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 60 vuodelta 1914.

taan vähäpätöinen osa lastentarhoissa käyvistä lapsista oli turvattomia, jota vastoin useimmat heistä olivat lapsirikkaista, köyhistä kodeista, missä he kyllä saivat ainakin välttämättömän aineellisen hoidon, mutta ei sitä johtoa ja kasvatusta, jota he tarvitsivat. Kansanlastentarhat täyttivät tässä kohden suuren tarpeen. Vailla omaa johtokuntaa, joka voi omistaa lastentarhoille perinpohjaista huomiota, joutuisivat nämä laitokset helposti vaaraan vajota nykyiseltä melko korkealta kannaltaan lastenhoitolaitoksiksi, joilla ei olisi mainittavaa kasvattavaa merkitystä kaupungin köyhän väestön laajoille piireille. Erittäin tärkeää oli myös, että lastentarhain tarkastajalle, jolla täytyi edellyttää olevan suurin asiantuntemus tähän kuuluvalla alalla, nimenomaan suotaisiin oikeus jatkuvasti esitellä lastentarhain asioita ja siten mahdollisuus vaikuttaa kansanlastentarhain kehitykseen, mikä komitean ehdotuksen mukaan ei ollut laita.

Johtokunta puolestaan esitti kaupunginvaltuustolle, että kaupungin kannattamia kansanlastentarhoja ei asetettaisi kasvatuslautakunnan alaisiksi, vaan että niillä edelleen olisi oma johtokuntansa, jonka yhteistoiminta kasvatuslautakunnan kanssa järjestettäisiin edellä esitetyllä tavalla, ja huomautti johtokunta samalla että, jos kaupunginvaltuustossa tehty ja tarkoitusta varten asetetun komitean käsittelemä ehdotus kaupungin sivistyslaitosten yhteisen hallituksen asettamisesta, kuten toivottavaa oli, lähiaikoina toteutettaisiin, tulisi lastentarhain johdon ja kaikkien muiden kunnan lastenhoitoa ja kasvatusta tarkoittavain laitosten välinen yhteistyö vieläkin laajemmassa määrässä huomioon otetuksi.

Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan lokakuun 20 päivänä kansanlastentarhain johtokunnan pysytettäväksi ja näiden laitosten johdon jääväksi ennalleen sekä edellä mainitun mietinnön palautettavaksi komiteaan uudesti laadittavaksi siihen suuntaan, että lautakunnan johtosäännöstä poistettaisiin ne pykälät, jotka tarkoittivat kansanlastentarhain alistamista kasvatuslautakunnan alaiseksi.

Kansanlastentarhain tarkastaja on ollut tavattavana kansliassaan kahdesti viikossa lukukausien aikana sekä tehnyt noin 125 lyhempää tai pitempää käyntiä lastentarhoissa. Sitä paitsi on tarkastaja pitänyt 22 neuvottelu- ja komiteakokousta kansanlastentarhain johtajatarten kanssa sekä puheenjohtajana ottanut osaa seitsemään kaikkien kansanlastentarhain opettajatarten kokoukseen. Näissä yleisissä kokouksissa keskusteltiin kasvatusopillisista ja käytännöllisistä kysymyksistä lastentarhatyön alalla, niinkuin kotien ja lastentarhain keskinäisestä suhteesta, terveydenhoidosta lastentarhoissa, kotimaisista työaineista, eläkekysymyksestä y. m. Eräässä näistä kokouksista järjestettiin kotitekoisten lelujen näyttely, joka osotti lastentarhain opettajattarilla olevan huomattavaa keksintö-

kykyä sekä taitoa käyttää tarjona olevia alkeellisia apukeinoja hankkiakseen halpahintaista ja sopivaa työskentelyaineistoa pienille hoidokeilleen.

Päivittäisen lastentarhatyönsä lisäksi ovat opettajattaret taajaan käymällä oppilaiden kotona ja toimeenpanemalla vanhempain kokouksia koettaneet aikaansaada hyvää yhteistyötä lastentarhain ja lasten kotona olevain kasvattajain kesken. Useissa lastentarhoissa ovat opettajattaret valmistaneet ne vaatteet, mitkä on jaettu enimmin tarvitseville lapsille. He ovat niinikään uhranneet paljon joutoaikaansa yhteisvoimin perustamainsa heikkojen lasten kesäsiirtolain hyväksi. Kahdessa lastentarhassa on opettajatarten ja palveluskunnan uhrauksilla 3—8 lapselle päivittäin hankittu tilaisuus jäädä lastentarhaan koko päiväksi, kun heillä ei muuten ole ollut hoitoa eikä silmälläpitoa. Eräisiin lastentarhoihin on järjestetty pieniä työtupia lastentarhasta päässeille lapsille. Sörnäsin kansanlastentarhan opettajattaret ovat koonneet varoja kustantaakseen 15 lapselle kesäsiirtolan, jota he pitävät voimassa kaupungilta apumaksua saamatta.

Lääketieteenlisensiaatti Tor Wænerberg, joka on toiminut lastentarhain lääkärinä, on syyslukukaudella tutkinut kaikki lapset sekä valvonut lastentarhain terveydellisiä oloja. Hän on niinikään yksissä neuvoin johtajatarten kanssa valinnut ne lapset, jotka saivat oleskella lastentarhain opettajatarten perustamissa kesäsiirtoloissa. Eräässä opettajatarkokouksessa piti tohtori Wænerberg esitelmän terveydenhoidosta lastentarhoissa, joka esitelmä aiheutti vilkasta keskustelua ja sai aikaan useita terveydenhoidollisia uudistuksia laitoksissa.

Työvuonna 1914—15 saivat seuraavat 17 lastentarhaa kannatusapua kaupungilta, nimittäin:

kaksikieliset kansanlastentarhat Sörnäsissä (Ebeneserkoti), Helsinginkadun 3—5:ssä, jonka lastentarhan yhteydessä on lastentarhanopettajatarseminaari ja joka käsittää ruotsin- ja suomenkielisen osaston, suomenkielisen haaraosaston Helsinginkadun 7:ssä ja kaksikielisen n. s. lastenkamariosaston 50 lapselle sekä sitä paitsi 30 lapselle osaston, joka on ollut toiminnassa kesäkuukausina 3 tuntia päivittäin; Fredriksperissä, Hertankadun 16:ssa; sekä Hermannissa, Gumtähdenkadun 4:ssä oleva lastentarha lastenkamariosastoineen 15 lasta varten;

ruotsinkieliset kansanlastentarhat Kalliossa, Itäisen viertotien 3:ssa, lastenkamariosastoineen; Hermannissa, Saarikadun 4:ssä, iltapäiväosastoineen; Tehtaankadun 13:ssa; Sepänkadun 13:ssa; Vladimirinkadun 21:ssä; Bertha-Maria koti, Töölönkadun 47:ssä;

suomenkieliset kansanlastentarhat Kalliossa, Kolmannen linjan 4:ssä; Alppikadun 11:ssä; Hermannissa (Kotikallio), Itäisen viertotien 25:ssä kaiken vuotta avoinna olevine lastenkamariosastoineen ja anniskeluosakeyhtiön voittovaroilla kustannettuine lastenseimineen; Kansakoulukadun 1:ssä; Korkeavuorenkadun 1:ssä; Punavuorenkadun 7:ssä; Pursimieskadun 27:ssä; Töölössä, Kammiokadun 11:ssä.

Alppikadun 11:ssä ja Pursimieskadun 27:ssä olevat suomenkieliset lastentarhat ovat tänä vuonna alottaneet toimintansa. Syksyllä 1913 oli tilan puutteessa lastentarhoista palautettujen lasten luku niin suuri, että johtokunta katsoi olevan syytä kaupunginvaltuustolta anoa määrärahaa kahden uuden lastentarhan avaamiseksi, toisen Kallion pohjoisosaan ja toisen Pursimies- ja Perämieskadun läheisyyteen. Kaupunginvaltuusto myönsi varat näiden molempain lastentarhain voimassapitoon, ja määrärahat annettiin useista hakijoista lastentarhanjohtajattarille rouva Sulo Varheenmaalle ja neiti Ingrid Poppiukselle. Lastentarhain toiminnassa tapahtuneista muutoksista sopii niinikään mainita, että eräät lastentarhat ovat kaupunginvaltuuston myöntämäin korotettujen apurahain avulla kyenneet jonkin verran laajentamaan työtään. Kallion ruotsinkielinen lastentarha on tammikuusta 1915 lähtien voinut ottaa 35 oppilasta entisen määrän lisäksi sekä avannut lastenkamariosaston. Hermannissa, Gumtähdenkadun 4:ssä oleva lastentarha on samaan aikaan avannut lastenkamariosaston 15 lapselle. Fredriksperin lastentarhaan on perustettu uusi osasto 25 lapselle. Sitä paitsi ovat Hermannin, Saarikadun 4:ssä sijaitsevan ruotsinkielisen lastentarhan ja Sepänkadun 13:ssa olevan lastentarhan huoneistojen laajentamisen johdosta näiden lastentarhain terveydelliset olot parantuneet ja laitokset käyneet hupaisemmiksi.

Eri kansanlastentarhain opettajistona toimivat seuraavat henkilöt:

kaksikielisissä kansanlastentarhoissa: Sörnäsissä (Ebeneserkodissa): johtajattaret neidit Betty Alander (virasta vapaa koko vuoden, viransijaisena neiti Elin Varis) ja Hanna Rothman sekä opettajattaret neidit Ingrid Holmström, Aino Palmroth, Olga Pikoff, Bertha Gröndahl, Aili Sarkkila, Armas Soriola, Hanna Stenius ja Ester Zidbäck, haaraosastolla neidit Lisi Roos ja Siiri Siirala (virasta vapaa huhtikuun puolivälistä lukukauden loppuun), lastenkamariosastolla neidit Anna Kalning, Hilda Nyholm ja Karin Gartz; Fredriksperissä: johtajatar neiti Eva Brander sekä opettajattaret neidit Aino Saarelainen, Ines Sundholm ja Ingrid Gustafsson (kevätlukukaudella); Hermannissa, Gumtähdenkadun 4:ssä: johtajatar neiti Karin Eklund (virasta vapaa syyslukukauden, viransijaisina rouva Signe Eklund ja neiti Margit Björnberg) sekä opettajattaret

rouva Signe Eklund ynnä neidit Marja Kantele ja Hilda Soininen (lastenkamariosastolla);

ruotsinkielisissä kansanlastentarhoissa: Kalliossa, Itäisen viertotien 3:ssa: johtajattaret neidit Bertha Bäckman ja Lilli Winter sekä opettajattaret neidit Greta Ascholin (virasta vapaa helmi—toukokuun, viransijaisena neiti Armie Palin), Margit Ascholin, Hella Federley ja Lola Lindholm (lastenkamariosastolla); Hermannissa, Saarikadun 4:ssä: johtajattaret neidit Hilda Anthoni, Signe Törnwall (syyslukukaudella) ja Anna Granfelt (kevätlukukaudella) sekä opettajattaret neidit Mildrid Brotherus (syyslukukaudella), Elsa Norrman, Signe Törnwall (kevätlukukaudella) ja Lydia Fagerlund (iltapäiväosastolla); Tehtaankadun 13:ssa: johtajatar neiti Helga Bengelsdorff (virasta vapaa toukokuun, viransijaisina neidit Barbi Luther ja Ebba Saurén) sekä opettajattaret neidit Barbi Luther ja Martha Luther; Sepänkadun 13:ssa: johtajatar neiti Elin Eklund sekä opettajattaret neidit Sigrid Björnberg, Hildur Nordman ja Signe Nordman (virasta vapaa toukokuun, viransijaisena neiti Margit Björnberg); Vladimirinkadun 21:ssä: johtajatar neiti Ingeborg Liljeström sekä opettajattaret neidit Astrild Liljeström, Gunhild Liljeström ja Ester Mannelin; Töölössä, Bertha-Maria kodissa: johtajatar neiti Lydia Wendell sekä opettajattaret neidit Elsa Olin, Martha Saurén, Ester Stenius ja Louise Stoltzenberg;

suomenkielisissä kansanlastentarhoissa: Kalliossa, Kolmannen linjan 4:ssä: johtajatar rouva Mary Mether sekä opettajattaret neidit Edit Angervo, Aino Hirn ja Elsa Noponen; Alppikadun 11:ssä: johtajatar neiti Ingrid Poppius sekä opettajattaret neidit Anna Granfelt (syyslukukaudella), Aino Kivi (kevätlukukaudella), Ingrid Gustafsson (syyslukukaudella) ja Jenny Mittler (kevätlukukaudella); Hermannissa, Kotikalliossa: johtajattaret neidit Therese Vuorenheimo ja Elsa Borenius sekä opettajattaret neidit Gerda Forsström, Eeva Hyvärinen, Elli Knuutila ja Olga Sulin (lastenkamariosastolla); Kansakoulukadun 1:ssä: johtajatar rouva Esther Walters (virasta vapaa koko vuoden, viransijaisina neidit Eini Streng ja Elisabeth Björklund) sekä opettajattaret neidit Signe af Hällström ja Aino Sirola (virasta vapaa helmikuun 15 päivästä toukokuun 29 päivään, viransijaisena neiti Greta Hall); Korkeavuorenkadun 1:ssä: johtajatar neiti Annie Rundström sekä opettajattaret neidit Maria Johansson, Hilja Immonen ja Bertha Waselius; Punavuorenkadun 7:ssä: johtajatar neiti Lina Hellgren sekä opettajattaret neidit Tekla Carlson, Elsa Nygren ja Aini Varheenmaa; Pursimieskadun 27:ssä: johtajatar rouva Sulo Varheenmaa sekä opettajattaret neidit Olga Lundberg ja Liisa Varheenmaa; Töölössä,

Kammiokadun 11:ssä: johtajatar neiti Anna Geitlin sekä opettajattaret neidit Helmi Geitlin, Ilma Geitlin ja Lahja Vaaranen.

Syksyllä 1914 alottivat lastentarhat toimintansa niinkuin tavallista syyskuun 1 päivänä. Ensimäisinä viikkoina oli jossain määrin huomattavana sitä levottomuutta, mikä valtasi mieliä hiljattain puhjenneen sodan alkuaikoina. Pyrkijäin, varsinkin köyhemmistä kodeista olevain lasten lukumäärä oli huomattavasti pienempi kuin edellisenä vuonna, syystä että liikkuva köyhin väestö oli sodan puhjetessa suureksi osaksi poistunut kaupungista. Tämän johdosta lastentarhain johtajattaret eivät heti vastaanottaneet täyttä oppilasmäärää, vaan päättivät odottaa, kunnes köyhimpäin työläisten joukko jälleen pyrkisi pääkaupunkiin ja käyttäisi lastentarhain apua pienten lasten vaalinnassa. Pian yleinen levottomuus poistuikin: lastentarhatyö palautui säännölliseen uraansa ja on saanut häiriintymättä jatkua koko työvuoden.

Lapsille on järjestetty heidän ikänsä ja kehityskantansa mukaista työtä ja leikkiä. Erikoista painoa on pantu hilpeän ja terveellisen toiminnan kasvattavaan merkitykseen pienille lapsille. Työ on mikäli mahdollista järjestetty aivan kuin hyvässä kodissa, ja lapset ovat mahdollisimman laajassa mitassa saaneet ottaa osaa lastentarhoissa esiintyviin käytännöllisiin ja taloustehtäviin, niinkuin ateriain valmisteluun, perunain kuorimiseen, luumujen, herneiden y. m. perkaamiseen, pöydän kattamiseen ja astiain pesemiseen, siivoamiseen ja halkojen kantamiseen, nukenvaatteiden pesuun y. m. He ovat niinikään saaneet ottaa osaa puutarhatyöhön, missä sitä on voitu järjestää, sekä kukkien hoitoon. Toisinaan ovat lapset saaneet tehdä pieniä retkeilyjä lastentarhain läheisyydessä oleviin mielenkiintoisiin paikkoihin, niinkuin johonkin sepänpajaan, puusepäntyöpajaan tai pienenlaiseen leipomoon katselemaan siellä suoritettavaa työtä tahi johonkin talliin tai navettaan tutustuakseen kotieläimiin ja niiden elämään. Näiden käyntien mielenkiintoisuuden lisäämiseksi ja jotta ne eivät tuntuisi oppitunneilta, mikä tässä lasten kehitysvaiheessa ei ole sopivaa, ovat lapset saaneet toimekseen näillä käynneillä suorittaa pieniä, lastentarhain omasta elämästä johtuneita tehtäviä. Kaikki nämä lastentarhoissa ja niiden ulkopuolella saadut käytännölliset kokemukset ovat antaneet aiheita jatkuvaan työskentelyyn. Ahkerasti on käytetty Fröbelin „lahjoja“ samoin kuin muitakin yksinkertaisia, luonnollisia, alkeellisia tarveaineita. Laulu, leikki ja satujen kerronta on otettu avuksi mielialan kohottamiseksi ja saavutettujen kokemusten vaikutelmain syventämiseksi. Uskonnollisen tunteen kehittämiseksi on toimeenpantu pieniä, lapsille tajuttaviin raamatullisiin kertomuksiin perustuvia keskusteluja, minkä ohessa lapsille on opetettu yksinkertaisia raamatunlauseita ja uskonnollisia lastenlauluja.

Lapset ovat oleskelleet lastentarhassa 4 tuntia päivittäin klo 10 a. p.—2 i. p. Työkaudet jatkuivat syyskuun 1 päivästä joulukuun 17 päivään 1914 ja tammikuun 15 päivästä toukokuun 29 päivään 1915. Työpäiväin luku on eri lastentarhoissa vaihdellut sangen paljon, 179:stä 196:een, pääasiallisesti johtuen siitä, että eräät lastentarhat olivat sulettuina tarttuvain tautien leviämisen estämiseksi.

Lastentarhoihin, joissa syyslukukaudella oli varattu tilaa 1,900 ja kevätlukukaudella 1,960 lapselle, oli kirjotettuina syyslukukaudella 2,026 ja kevätlukukaudella 2,072 lasta. Äidinkielensä ja sukupuolensa mukaan ryhmittyivät lapset seuraavasti:

	Syyslukukausi 1914.			Kevätlukukausi 1915.		
	Ruotsia puhuvia.	Suomea puhuvia.	Yhteensä.	Ruotsia puhuvia.	Suomea puhuvia.	Yhteensä.
Poikia	412	567	979	407	594	1,001
Tyttöjä ..	446	601	1,047	447	624	1,071
Yhteensä	858	1,168	2,026	854	1,218	2,072

Melko suuri joukko lapsia eli 126 otettiin sen lukumäärän lisäksi, jota varten lastentarhoissa oli varattu tilaa, ja kuitenkin täytyi 530 lapselta evätä pääsy, vaikka kaksi uutta lastentarhaa kaikkiaan 150 lapselle avattiin samana syksynä.

Lasten ikä vaihteli 3 ja 7 vuoden välillä. Poikkeustapauksissa on joitakin 3 vuotta nuorempia lapsia vastaanotettu, mutta näin on ollut laita ainoastaan, jos lasten kotiolot ovat olleet erittäin tukalat ja he olivat saavuttaneet sen kehitysasteen, että heidän oleskelunsa lastentarhassa oli mahdollinen.

Lasten yleinen terveydentila on vuonna 1914—15 ylipäätään ollut parempi kuin edellisenä vuonna; kuitenkin on, varsinkin kevätlukukaudella, ilmaantunut tarttuvia tauteja (kurkkumätää, tulirokkoa, hinkuyskää ja tuhkarokkoa) lukuisammin kuin lähinnä edellisinä vuosina. Tämän johdosta ovat useat lastentarhat olleet sulettuina pitemmän tai lyhemmän aikaa. Useita kuolemantapauksia on tarttuvain tautien johdosta sattunut lasten keskuudessa.

Lukukausimaksu oli 2 markkaa, paitsi Sörnäsin, Hermannin ja Fredriksperin lastentarhoissa, joissa on suoritettu maksua markka. Sisarukset ovat suorittaneet puolen maksua. Lastentarhoissa tarjoilluista aterioista on maksettu 5 penniä päivässä. Hellittävissä tapauksissa on helpotuksia myönnetty näiden maksujen suorituksessa, onpa täydellinen vapauskin niistä suotu.

Helsingin kaupungin avustamista lastentarhoista oli kalenterivuonna 1914 kustannuksia kaikkiaan Smk. 238,464: 80. Kaupungin

osuus näistä menoista oli Smk. 220,181: 25. Lasten suorittamia maksuja kertyi Smk. 12,326: 69. Huoneistojen vuokraamisesta iltapäivin ja lastentarhoille kuuluvain pianojen vuokraamisesta kesäkuukausina sekä yksityisten lahjain johdosta ovat eräiden lastentarhain tulot jonkin verran lisääntyneet. Nämä ylimääräiset tulot ynnä rautatiehallituksen Fredriksperin lastentarhalle myöntämä 2,600 markan määräraha nousivat kaikissa lastentarhoissa yhteensä Smk:aan 7,932: 78.

Kaikkien lastentarhain keskimääräiset kustannukset olivat Smk. 114: 18 lasta kohti vuodessa ja 61 penniä päivässä. Eri lastentarhoissa olivat nämä keskiluvut jonkun verran erilaiset, sen johdosta että lastentarhat työskentelevät varsin erilaisissa oloissa. Osin on niiden suoritettava erisuuruisia vuokria, ne kun ovat sijoitettuina sangen erilaisiin huoneistoihin. Esikaupungeissa, joissa useimmat lastentarhat sijaitsevat, täytyy niiden tyytyä kulloinkin saatavissa oleviin huoneistoihin, ja nämä vaihtelevat paljon eri osissa kaupunkia. Lämmityskustannuksetkin ovat erisuuruiset näissä eri huoneistoissa. Niissä kaupunginosissa, joiden väestö on huonommassa taloudellisessa asemassa, kohoavat ruokamenot suuremmiksi kuin muissa, syystä että lapset tulevat paljon nälkäisempinä lastentarhaan ja ruoka-annosten täytyy sentähden olla runsaampia. Vaatetusavuksikin menee näissä kaupunginosissa verraten suurempi summa.

N. s. lastenkamariosastoja on tänä vuonna pidetty avoinna 4 lastentarhassa, nimittäin Sörnäsin kansanlastentarhassa (Ebeneserkodissa) ja Hermannin suomenkielisessä lastentarhassa (Kotikalliossa) koko vuoden sekä Kallion ruotsinkielisessä lastentarhassa ja Gumtähdenkadun 4:ssä Hermannissa olevassa lastentarhassa kevätlukukauden alusta. Nämä lastenkamarit, joissa on voitu suoda sijaa 120 lapselle, täyttävät suurta tarvetta. Niihin on sinä aikana, jolloin lastentarhat eivät ole toiminnassa, vastaanotettu lapsia, jotka kotonaan ovat päiväsaikaan olleet vailla hoitoa. Nämä lapset saavat oleskella lastentarhassa klo 7—10 a. p. ja 2—6 i. p. Tänä aikana saavat he kaksi ruoka-ateriaa. Jotta elämä lastenkamariosastoilla olisi kodikkaampaa kuin mitä on mahdollista lastentarhassa, on näihin asetettu verraten runsaslukuisempi hoitohenkilökunta. Tällä keinoin on käynyt mahdolliseksi lieventää sitä kurinpitoa, mikä lastentarhoissa suurempine osastoineen on välttämätön, ja järjestää toiminta vapaammaksi. Lastenkamarissa on aika enimmäkseen käytetty lepoon, ruokailuun, oleskeluun pihalla ja vapaisiin leikkeihin. Lapset ovat suorittaneet maksua 5—25 penniä päivässä taloudellisten olojensa mukaan. Täydellistä vapautusta maksuista ei ole myönnetty.

Paitsi lastentarhoja on johtokunnan valvottavana myös ollut Fredriksperin ja Hermannin (Kotikallion) lastenseimet, Töölön ruotsinkielisen lastentarhan (Bertha-Maria kodin) ja Korkeavuorenkadun 1:ssä olevan suomenkielisen lastentarhan työtuvat, rouva Nora Krogeruksen työtupa Itäisen viertotien 4:ssä sekä lastentarhain kesäsiirtolat, jotka kaikki ovat saaneet avustusta anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Kansanlastentarhain tarkastaja on käymällä näissä laitoksissa seurannut niiden työtä.

Kansanlastentarhain kesäsiirtolat, joita lastentarhain lääkärin alotteesta niiden opettajattaret ovat perustaneet, liittyvät likeisesti lastentarhain toimintaan. Kesäsiirtoloihin otetaan lapsia, jotka ovat käyneet lastentarhoissa ja ovat ruumiillisesti varsin heikkoja tai onnettomain kotiolojen johdosta siveellisille vaaroille alttiina. Kesällä 1914, jolloin nämä kesäsiirtolat ensi kerran olivat toiminnassa, sai 160 lasta oleskella 6 viikkoa ja 14 lasta 3 kuukautta maalla. Siirtolat sijaitsivat Kirkkonummen pitäjän Isossa Raulassa, Kusaksessa ja Värströmissä, Svartbäckissä Porvoon saaristossa sekä Saaressa Paraisten nummella. Varoja siirtolain voimassapitoon saatiin yleisellä keräyksellä, joka tuotti yli 6,000 markan, minkä ohessa molemmat suuret tuberkulosin vastustamisyhdistykset lahjottivat 2,000 markkaa ja anniskeluosakeyhtiön voittovaroista saatiin 9,400 markkaa. Asianharrastuksesta suorittivat lastentarhain opettajattaret miltei kaiken siirtolain varustukseen tarvittavan ompelutyön sekä ottivat vaivakseen ja huolekseen kaiken, mitä näiden yritysten järjestäminen ja voimassapito vaati.

X. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1914[1]) oli seuraavansisältöinen:

Kirjaston hallituksen ovat muodostaneet vakinaiset jäsenet ylitirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, professori J. N. Reuter varapuheenjohtajana ja lehtori Hugo Bergroth sekä varajäsenet filosofiantohtori Albin Lönnbeck, professori Kustavi Grotenfelt ja professori Yrjö Hirn. Filosofiantohtori Albin Lönnbeck, joka 15 p:stä joulukuuta 1904 oli varajäsenenä kuulunut hallitukseen, kuoli 8 p:nä heinäkuuta, ja hänen tilalleen on 15 p:nä joulukuuta valittu varajäseneksi filosofiantohtori A. H. Bergholm.

Laitoksen henkilökuntaan nähden ovat seuraavat muutokset tapahtuneet: 30 p:nä tammikuuta nimitettiin rouva Olga Bask ylimääräiseksi amanuenssiksi Kallion haaraosastoon, 25 p:nä syyskuuta valittiin neiti Greta Ahnger vakinaiseksi amanuenssiksi pääkirjastoon ja neiti Edith Kaján ylimääräiseksi amanuenssiksi niinikään pääkirjastoon.

Kirjastonhoitaja Uno Therman suoritti viime kesänä tarkoitukseen myönnetyllä matka-avustuksella opintomatkan Saksaan.

Vuodelta 1914 ei ole kunnallisten kirjasto-olojen alalta suurempia muutoksia merkillepantavana. Muutokset rajottuvat muutamiin kirjalainausta koskeviin uudistuksiin. Syksyn alusta alkaen on haaraosastoja käyttävä yleisö voinut haaraosastojen välityksellä lainata pääkirjaston kirjoja (tietokirjallisuutta ja vieraskielistä kaunokirjallisuutta), mutta on toistaiseksi vain pienessä määrin käyttänyt hyväkseen tätä etua. Lainaajille on myöskin varattu tilaisuus tilata tietokirjoja, milloin ne kysyttäessä ovat olleet lainattuina. Lasten ja nuorison osastossa on kuten aikuisten osastossakin myönnetty oikeus käyttää kahta lainakorttia, toista yksinomaan tietokirjallisuutta varten, toista myöskin kertomakirjallisuutta varten.

[1]) Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914.

Lasten ja nuorison lukusaliin on asetettu esille erikoisia aihepiirejä esittäviä kuvasarjoja ja luetteloja niitä käsittelevästä kirjallisuudesta.

Lainausliike on kasvanut sekä pääkirjastossa että haaraosastoissa. Suurin on lisäys Kallion haaraosastossa, joka uuden kirjastorakennuksensa vuoksi on saavuttanut erinomaiset kehitysmahdollisuudet.

Kysymys yhä tuntuvamman tilanahtauden helpottamisesta ja muista huoneiston aiheuttamista suurista haitoista pääkirjastossa on ollut harkittavana kaupungin yleisten töiden hallituksessa. Eräs mainitun hallituksen toimesta laadittu ehdotus nykyisen Rikhardinkadun varrella sijaitsevan kirjastorakennuksen laajentamiseksi jätettiin ensiksi erään komitean tarkastettavaksi, johon kuuluivat ylitirehtööri Richard Sievers, kaupungininsinööri G. Idström, kaupunginarkkitehti Karl Hård af Segerstad ja kirjastonhoitaja Uno Therman. Komitea esitti ehdotuksen hylättäväksi, koska lisärakennus ainoastaan jossain määrin parantaisi huoneistosuhteita, koska tilanahtaus eräissä osastoissa yhä edelleen pysyisi tuntuvana, koska edelleenkin puuttuisi eräitä nykyaikaiselle kirjastoliikkeelle välttämättömiä huoneita, koska valosuhteet tulisivat jäämään huonoiksi kirjastossa ja koska tarkoituksenmukaiselle kirjastonhoidon järjestelylle niin tuiki haitallinen huoneiston jakautuminen pieniin, toisistaan erotettuihin osastoihin ja huoneiden epäkäytännöllinen sijoitus vielä nykyiseltäänkin lisäytyisi. Komitean mielestä olisi pääkirjastoa varten rakennettava uusi rakennus avaralle tontille. Kirjaston hallinnon puolesta jätettiin kaupungin yleisten töiden hallitukselle selonteko siitä suunnitelmasta, jota on noudatettu kunnallisen kirjastolaitoksen kehittelyssä, sekä esitys niistä näkökohdista, joita olisi otettava huomioon uutta kirjastotaloa suunniteltaessa. Kaupungin yleisten töiden hallitus on oman lausuntonsa ohella jättänyt rakennuskysymystä koskevat asiakirjat rahatoimikamarille, jossa asia nykyisten olojen vuoksi on jäänyt lepäämään.

Pääkirjaston lainausosastot ovat vuonna 1914 olleet yleisölle avoinna joka päivä, paitsi pitkäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona, joulupäivänä, toisena helluntaipäivänä ja sunnuntaisin suvella. Kaikkiaan oli lainauspäiviä 346 (346 v. 1913). Päivittäinen lainausaika on sekä aikuisten että lasten ja nuorison osastolla ollut arkipäivin klo 1—3 ja 5—8 i. p., sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p. Lasten ja nuorison osasto oli 15 päivään marraskuuta avoinna samoina aikoina kuin aikuisten osastokin, mutta senjälkeen arkipäivinä klo 1—3 ja 4—7 i. p. 2 p:nä helmikuuta oli kirjalainaus senaattori L. Mechelinin hautauksen johdosta keskeytetty klo 1—3 i. p.

Kallion haaraosastossa on lainausliike tammi—toukokuun ja syys—joulukuun ajan tapahtunut samoina päivinä kuin pääkirjastossakin. Kesä-, heinä- ja elokuun ajan oli lainausosasto vuonna 1914 avoinna tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin, paitsi juhannus aattona (tiistai). Lainauspäivien lukumäärä oli 308 (298 v. 1913). Lainausaika on kuten vuonna 1913 ollut arkipäivin klo 12—2 ja 5—8 i. p. (2 p:nä helmikuuta ainoastaan 5—8 i. p.) sekä sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Töölön ja Hermannin haaraosastoissa lainattiin kirjoja niinikään samoina päivinä kuin pääkirjastossakin tammi—toukokuun ja syys—joulukuun ajan. Kesäkuukausina ovat osastot olleet avoinna kuten vuonna 1913 maanantaisin, keskiviikkoisin ja lauantaisin, lukuunottamatta toista helluntaipäivää (maanantai) ja juhannuspäivää (keskiviikko). Lainauspäivien luku oli Töölön haaraosastossa 308 (307 v. 1913) ja Hermannin haaraosastossa 308 (306 v. 1913). Päivittäinen lainausaika on ollut arkipäivin klo 5—8 ja sunnuntaisin sekä juhlapäivinä klo 4—7 i. p.

Pääkirjastosta lainattiin v. 1914 koteihin 249,524 kirjaa (niistä välitettiin Kallion haaraosaston kautta 44, Töölön 30 ja Hermannin 23) (246,789 v. 1913), Kallion haaraosastosta 119,781 (109,993 v. 1913), Töölön haaraosastosta 24,436 (23,708 v. 1913) ja Hermannin haaraosastosta 14,523 (14,073 v. 1913). Yhteensä annettiin koko laitoksesta lainaksi 408,264 kirjaa (394,563 v. 1913). Kutakin lainauspäivää kohti lainattiin pääkirjastosta 721, Kallion haaraosastosta 389, Töölön haaraosastosta 79 ja Hermannin haaraosastosta 47, yhteensä 1,236 kirjaa; vastaavat luvut vuodelta 1913 ovat 713, 369, 77, 46, 1,205. — Pääkirjastosta lainattiin aikuisille 51,062 nid. tietokirjallisuutta ja 99,302 nid. kertomuksia, yhteensä 150,364 nid. (60.26 % lainausliikkeestä, v. 1913 60.22 %), lapsille ja nuorisolle 27,258 nid. tietokirjallisuutta ja 71,902 nid. kertomuksia, yhteensä 99,160 nid. (39.74 % lainausliikkeestä, v. 1913 39.78 %); Kallion haaraosastosta aikuisille 18,199 nid. tietokirjallisuutta ja 29,806 nid. kertomuksia, yhteensä 48,005 nid. (40.08 % lainausliikkeestä, v. 1913 37.04 %) sekä lapsille ja nuorisolle 16,833 nid. tietokirjallisuutta ja 54,943 nid. kertomuksia, yhteensä 71,776 nid. (59.92 % lainausliikkeestä, v. 1913 62.96 %); Töölön haaraosastosta aikuisille 2,226 nid. tietokirjallisuutta ja 7,788 nid. kertomuksia, yhteensä 10,014 nid. (40.98 % lainausliikkeestä, v. 1913 41.4 %) sekä lapsille ja nuorisolle 2,760 nid. tietokirjallisuutta ja 11,662 nid. kertomuksia, yhteensä 14,422 nid. (59.02 % lainausliikkeestä, v. 1913 58.6 %); Hermannin haaraosasta aikuisille 1,254 nid. tietokirjallisuutta ja 2,352 nid. kertomuksia, yhteensä 3,606 nid. (24.83 % lainausliikkeestä, v. 1913 26.62 %) sekä lapsille ja nuorisolle 2,118 nid. tietokirjallisuutta ja 8,799 nid. kerto-

muksia, yhteensä 10,917 nid. (75.17 % lainausliikkeestä, v. 1913 73.38 %); pääkirjastossa ja haaraosastoissa yhteensä aikuisille 72,741 nid. tietokirjallisuutta ja 139,248 nid. kertomuksia, yhteensä 211,989 nid. (51.92 % lainausliikkeestä, v. 1913 51.43 %) sekä lapsille ja nuorisolle 48,969 nid. tietokirjallisuutta ja 147,306 nid. kertomuksia, yhteensä 196,275 nid. (48.08 % lainausliikkeestä, v. 1913 48.57 %). — Suomalaisia kirjoja lainattiin pääkirjastosta 127,721 (51.18 %, v. 1913 50.24 %), ruotsalaisia, tanskalaisia ja norjalaisia 119,590 (47.93 %, v. 1913 49.08 %), saksalaisia, ranskalaisia ja englantilaisia 2,213 (0.89 %, v. 1913 0.68 %); Kallion haaraosastosta suomalaisia kirjoja 94,579 (78.96 %, v. 1913 78.56 %), ruotsalaisia 25,202 (21.04 %, v. 1913 21.44 %); Töölön haaraosastosta suomalaisia 15,648 (64.04 %, v. 1913 65.95 %), ruotsalaisia 8,788 (35.96 %, v. 1913 34.05 %); Hermannin haaraosastosta suomalaisia 7,701 (53.03 %, v. 1913 54.93 %), ruotsalaisia 6,822 (46.97 %, v. 1913 45.07 %); yhteensä suomalaisia 245,649 (60.17 %, v. 1913 59.24 %), ruotsalaisia, tanskalaisia ja norjalaisia 160,402 (39.29 %, v. 1913 40.33 %), saksalaisia, ranskalaisia ja englantilaisia 2,213 (0.54 %, v. 1913 0.43 %). — Seuraavat prosenttiluvut osottavat lainamäärän kirjavaraston eri osastoilla pääkirjastossa ja haaraosastoissa:

		1914.	1913.
I.	Uskontoa	0.60	0.51
II.	Historiaa ja elämäkertoja	7.57	7.46
III.	Maantietoa ja matkakuvauksia	5.19	5.17
IV.	Romaaneja, kertomuksia, satuja	70.19	70.74
V.	Runoja, näytelmiä, kirjallisuus-, tiede- ja taidehistoriaa	6.92	6.91
VI.	Terveys- ja lääkintöoppia, luonnontiedettä, matematiikkaa ja teknologiaa	3.84	3.70
VII.	Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä ja taloutta	1.29	1.21
VIII.	Kieliä	1.17	1.07
IX.	Filosofiaa, siveysoppia, kasvatusta, urheilua ja sekalaisia aineita	3.23	3.23

Kirjastosta vuonna 1914 lainatuista kirjoista on 74 vielä takaisin tuomatta. Näistä on 64 lainattu pääkirjastosta, 8 Kallion haaraosastosta ja 2 Töölön haaraosastosta.

Tammikuun 1 p:stä 1912, jolloin alettiin uusi lainaajien merkintä, on 27,680 henkilöä kirjottautunut lainaajaksi kirjastoon. Näistä on vuonna 1914 kirjottautunut 7,171. Lainaajien luku on vuonna 1914 ollut kaikkiaan 16,680.

Seuraava taulukko osottaa niiden henkilöjen luvun,

	Suomalaisia lainaajia.										Ruotsa-		
	Miehiä.			Naisia.			Lapsia.			Yhteensä.	Miehiä.		
	Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.		Ruumiillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.
Pääkirjasto	995	1,054	2,049	792	983	1,775	1,173	515	1,688	5,512	984	1,256	2,240
Kallion haaraosasto..	606	231	837	349	272	621	832	643	1,475	2,933	125	67	192
Töölön „ ..	125	15	140	88	20	108	222	106	328	576	78	26	104
Hermannin „ ..	56	9	65	41	20	61	75	68	143	269	18	12	30
Yhteensä	1,782	1,309	3,091	1,270	1,295	2,565	2,302	1,332	3,634	9,290	1,205	1,361	2,566

Muutokset, joiden alaisena kirjavarasto on ollut

Kirjallisuusosastot.	Tammik. 1 p. 1914.			Poistettu vuonna 1914.		
	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.
I	1,301	872	2,173	17	4	21
II	1,737	2,942	4,679	18	12	30
III	1,079	1,716	2,795	25	8	33
IV	12,275	18,642	30,917	535	544	1,079
V	3,535	3,263	6,798	30	14	44
VI	1,337	1,608	2,945	8	6	14
VII	1,406	1,245	2,651	4	9	13
VIII	309	389	698	2	3	5
IX	1,496	1,810	3,306	2	6	8
X [1]	2,662	3,936	6,598	44	40	84
Yhteensä	27,137	36,423	63,560	685	646	1,331

[1]) X:nteen osastoon on viety hakemistoteokset, sidotut sanomalehti- ja aikakausleissa. Muihin osastoihin kuuluvien kirjojen laatu ilmenee siv. 313 olevasta kirjallitai ranskankielistä.

jotka vuoden varrella ovat ottaneet kotilainoja:

laisia lainaajia.							Yhteensä.									
Naisia.			Lapsia.			Yhteensä.	Miehiä.			Naisia.			Lapsia.			Yhteensä.
Ruumillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.		Ruumillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Ruumillis. työn tekij.	Muita.	Yhteensä.	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.	
479	1,738	2,217	991	540	1,531	5,988	1,979	2,310	4,289	1,271	2,721	3,992	2,164	1,055	3,219	11,500
75	89	164	272	214	486	842	731	298	1,029	424	361	785	1,104	857	1,961	3,775
28	43	71	122	42	164	339	203	41	244	116	63	179	344	148	492	915
12	16	28	70	93	163	221	74	21	95	53	36	89	145	161	306	490
594	1,886	2,480	1,455	889	2,344	7,390	2,987	2,670	5,657	1,864	3,181	5,045	3,757	2,221	5,978	16,680

vuonna 1914, käyvät ilmi allaolevasta taulusta:

Tullut lisäksi vuonna 1914.			Lisäys vuonna 1914.			Jouluk. 31 p. 1914.		
Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.
70	47	117	53	43	96	1,354	915	2,269
257	238	495	239	226	465	1,976	3,168	5,144
159	122	281	134	114	248	1,213	1,830	3,043
1,875	1,511	3,386	1,340	967	2,307	13,615	19,609	33,224
358	268	626	328	254	582	3,863	3,517	7,380
191	161	352	183	155	338	1,520	1,763	3,283
173	119	292	169	110	279	1,575	1,355	2,930
39	50	89	37	47	84	346	436	782
132	154	286	130	148	278	1,626	1,958	3,584
467	491	958	423	451	874	3,085	4,387	7,472
3,721	[2]) 3,161	6,882	3,036	2,515	5,551	30,173	38,938	69,111

kirjavuosikerrat, loisto- ja kuvateokset y. m., jotka ovat yleisön käytettävinä lukusasuusryhmittelystä. — [2]) Vuonna 1914 tulleista kirjoista oli 102 saksan-, englannin-

Kirjastolla oli tuloja:

Kuukausi.	Pääkirjastossa.		Kallion haaraosastossa.		Töölön haaraosastossa.		Hermannin haaraosastossa.		Yhteensä.	
	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Tammikuu	207	—	46	20	2	85	6	40	262	45
Helmikuu	178	70	55	05	5	30	4	05	243	10
Maaliskuu	202	55	60	65	4	10	3	75	271	05
Huhtikuu	179	65	50	15	12	50	4	10	246	40
Toukokuu	246	15	43	55	7	40	5	60	302	70
Kesäkuu	168	70	50	60	5	45	3	65	228	40
Heinäkuu	183	45	39	—	4	50	9	40	236	35
Elokuu	159	70	46	55	9	05	2	90	218	20
Syyskuu	159	95	44	60	10	35	3	45	218	35
Lokakuu	199	65	43	65	4	80	2	85	250	95
Marraskuu	212	20	48	50	3	30	3	80	267	80
Joulukuu	234	60	60	45	8	45	3	80	307	30
Yhteensä	2,332	30	588	95	78	05	53	75	3,053	05

Nämä summat jakaantuivat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjasto.			Kallion haaraosasto.			Töölön haaraosasto.			Hermannin haaraosasto.			Yhteensä.		
	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.
Sakkoja	8,429	1,839	70	1,835	371	50	185	54	75	92	24	40	10,541	2,290	35
Suomalaisia luetteloja à 5 p:iä.	21	1	05	—	—	—	5	—	25	47	2	35	73	3	65
Suomalaisia luetteloja à 10 p:iä.	—	—	—	18	1	80	23	2	30	—	—	—	41	4	10
Suomalaisia luetteloja à 15 p:iä.	248	37	20	78	11	70	—	—	—	5	—	75	331	49	65
Suomalaisia luetteloja à 20 p:iä.	27	5	40	9	1	80	—	—	—	—	—	—	36	7	20
Suomalaisia luetteloja à 25 p:iä.	—	—	—	326	81	50	—	—	—	—	—	—	326	81	50
Suomalaisia luetteloja à 60 p:iä.	68	40	80	12	7	20	—	—	—	—	—	—	80	48	—
Ruotsalaisia luetteloja à 5 p:iä.	27	1	35	—	—	—	2	—	10	55	2	75	84	4	20
Ruotsalaisia luetteloja à 10 p:iä.	44	4	40	35	3	50	18	1	80	—	—	—	97	9	70
Ruotsalaisia luetteloja à 15 p:iä.	55	8	25	37	5	55	—	—	—	—	—	—	92	13	80
Ruotsalaisia luetteloja à 30 p:iä.	38	11	40	9	2	70	—	—	—	—	—	—	47	14	10
Ruotsalaisia luetteloja à 60 p:iä.	42	25	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	25	20
Ruotsalaisia luetteloja à 1 mk.	158	158	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	163	163	—
Luetteloja vieraskielisestä kirjallisuudesta à 10 p.	15	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	50
Sekalaista		198	05		96	70		18	85		23	50		337	10
Yhteensä		2,332	30		588	95		78	05		53	75		3,053	05

Vuonna 1913 kertyi pääkirjastossa tuloja Smk. 2,124: 45, Kallion haaraosastossa Smk. 429: 80, Töölön haaraosastossa Smk. 80: 45, Hermannin haaraosastossa Smk. 53: 65 eli yhteensä Smk. 2,688: 35.

Pääkirjaston lukusalit ovat vuonna 1914 olleet yleisölle avoinna joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, lasten ja nuorison lukusali kesäkuukausina kuitenkin ainoastaan samoina päivinä kuin lainausosastokin eli arkipäivinä. Viimemainittu lukusali oli sitä paitsi maalaustöiden vuoksi sulettuna 16—31 p:nä elokuuta. Opintosali ja lukusali helppotajuista kirjallisuutta varten ovat olleet avoinna klo 5—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhla-aattoina klo 4—8 i. p.), lasten ja nuorison lukusali tammi—toukokuun ja syys—joulukuun ajan klo 12—5 i. p. (sunnuntaisin ja juhlapäivin klo 1—4 i. p.) ja kesäkuukausina klo 1—3 ja 5—8 i. p. sekä sanomalehtihuoneet koko vuoden klo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhla-aattoina klo 8:aan i. p.). Helmikuu 2 p:nä, senaattori L. Mechelinin hautauspäivänä, olivat sanomalehtihuoneet sekä lasten ja nuorison lukusali sulettuina klo 1—5 i. p. Opintosalissa on ollut esillä 37 suomalaista, 32 ruotsalaista, 1 ranskalainen, 1 englantilainen ja 4 saksalaista aikakauskirjaa, 5 suomalaisella ja ruotsalaisella, 5 ruotsalaisella, norjalaisella ja tanskalaisella, 1 norjalaisella, tanskalaisella, ruotsalaisella, saksalaisella ja englantilaisella tekstillä varustettua aikakauskirjaa (1 kpl. kutakin); lukusalissa helppotajuista kirjallisuutta varten on ollut esillä 35 suomalaista aikakauskirjaa 54 kappaleena, 35 ruotsalaista 47 kappaleena, 2 aikakauskirjaa suomalaisella ja ruotsalaisella tekstillä, 1 tanskalainen, 1 ranskalainen, 1 englantilainen ja 2 saksalaista kuvalehteä (1 kpl. kutakin); lasten ja nuorison lukusalissa 13 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä 31 kappaleena ja 14 ruotsalaista 21 kappaleena; sanomalehtihuoneissa 34 suomalaista sanomalehteä 43 kappaleena ja 28 ruotsalaista 37 kappaleena. — Käyntien luku on lukusaleissa v. 1914 ollut 340,154, joista opintosalin osalle tuli 16,287, helppotajuisen kirjallisuuden lukusalin osalle 46,135, lasten ja nuorison lukusalin 16,571 ja sanomalehtihuoneiden 261,161. Vuonna 1913 oli käyntien luku lukusaleissa 348,234.

Kallion haaraosaston sanomalehtisali on, paitsi pitkäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, ollut avoinna joka päivä klo 10 a. p,—9 i. p. (sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 8:aan i. p.). Aikuisten lukusali on ollut avoinna klo 5—9 i. p. (sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 5—8 i. p.) samoina päivinä kuin lainausosastokin. Lasten lukusali on ollut avoinna samoina päivinä ja samaan aikaan kuin lainausosastokin (kts. siv.

312). Lukusaleissa on ollut esillä 21 suomalaista sanomalehteä 27 kappaleena ja 17 ruotsalaista 21 kappaleena sekä 43 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä 65 kappaleena ja 32 ruotsalaista 43 kappaleena. Käyntien lukumäärä oli sanomalehtisalissa 82,815, aikuisten lukusalissa 14,283 ja lasten lukusalissa 52,763 eli yhteensä 149,861 (149,120 v. 1913).

Töölön ja Hermannin haaraosastojen lukusalit ovat olleet yleisön käytettävinä joka päivä, paitsi pitkäperjantaina, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä. Sanomalehtihuone Töölön haaraosastossa on ollut avoinna klo 10—2 ja 4—9 i. p., sanomalehtihuone Hermannin haaraosastossa samoina aikoina paitsi sunnuntai- ja juhlapäivinä sekä juhla-aattoina, jolloin se on sulettu jo klo 8 i. p., sekä 21 p:nä tammikuuta, 27 p:nä toukokuuta ja 25 p:nä syyskuuta, jolloin kaupungin rahatoimikonttori on käyttänyt huoneistoa klo 10—2 päivällä kruunun- ja kunnanverojen ylöskantoon. Töölön haaraosaston aikakauskirjasali on tammi—toukokuun ja syys—joulukuun ajan ollut avoinna klo 4—8 i. p. ja kesäkuukausina maanantaisin, keskiviikkoisin ja lauantaisin samaan aikaan päivästä, Hermannin haaraosaston aikakauskirjasali klo 5—8 i. p. kaikkina arkipäivinä ja klo 4—8 i. p. sunnuntai- ja juhlapäivinä. Lasten lukusali Töölön haaraosastossa on ollut avoinna klo 4—8 i. p., kesäkuukausina kuitenkin ainoastaan maanantaisin, keskiviikkoisin ja lauantaisin. Töölön haaraosastossa on ollut esillä 9 suomalaista sanomalehteä 11 kappaleena ja 9 ruotsalaista 10 kappaleena, 14 suomalaista ja 15 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä (1 kpl. kutakin), Hermannin haaraosastossa 8 suomalaista sanomalehteä 11 kappaleena ja 6 ruotsalaista 7 kappaleena sekä 13 suomalaista ja 12 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä (1 kpl. kutakin.)

Lukusalihuoneusto Tehtaankadun 36:ssa on ollut avoinna joka päivä paitsi juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet klo 9—12 ja 3—9 i. p., aikakauskirjahuone klo 6—8 i. p. Esillä on ollut 8 suomalaista sanomalehteä 14 kappaleena ja 9 ruotsalaista 12 kappaleena sekä 16 suomalaista ja 13 ruotsalaista aikakauskirjaa (1 kpl. kutakin).

Kirjalahjoja ovat kirjastolle antaneet teollisuushallitus, maanviljelyshallitus, postisäästöpankin hallitus, eduskunnan kirjasto, Helsingin kaupunginvaltuuston kanslia, Helsingin kaupungin tilastokonttori, ruotsalainen kirjallisuudenseura, Hufvudstadsbladetin ja Vartiotornin toimitukset, yleisen veljeysliiton kustannustoimisto, rouva Eeva Peltonen, pastorinrouva A. Kajanus, neiti L. Gripenberg, maisteri Edv. Grönroos, lehtorinrouva Aline Reuter, rouva Anna Catani, tohtorinna Marie Beaurain, neiti Anni Collan, tohtorinna

M. Krohn ja herra L. Koivukangas. Sitä paitsi ovat Aarhus'in valtionkirjasto, Deichman'in kirjasto Kristianiassa ja Tukholman työväenkirjasto lähettäneet julkaisunsa kirjastolle.

Painosta on julkaistu 364 sivua laaja luettelo ruotsalaisesta ja vieraskielisestä kirjallisuudesta, joka on hankittu kirjastoon vuosina 1906—13, luettelo suomalaisista kirjoista, jotka vuosina 1910—13 on hankittu Kallion haaraosastoon, lisäluettelot vuonna 1913 kirjastoon hankituista suomalaisista kirjoista sekä lasten ja nuorison kirjallisuudesta ynnä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1913.

XI. Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1914 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Insinööriosasto.

Insinööriosaston toimesta teetetyistä kiveystöistä on erittäin mainittava, että päällystystä I noppakivillä asfalttiin on vuonna 1914 toimitettu ainoastaan kaupungille kuuluvilla Toisen linjan sekä Kolmannen ja Viidennen linjan välisen Itäisen viertotien osilla, jota vastoin päällystystä ketokiviä käyttämällä on laajassa mitassa toimitettu Töölön alueella. II noppakivillä asfalttiin päällystettiin koko Hakaniemen torin länsiosa, joten noin 3,300 m²:n laajuinen ala on siellä pantu torikaupan tarkoituksiin sopivaan kuntoon.

Tervavierroksella päällystettiin Uudenmaan- ja Bulevardikadun välinen Fredrikinkatu sekä Kaivopuiston Itäinen puistotie. Nämä pinta-alat ovat, edellinen 755 m² ja jälkimäinen 2,130 m². Tästä päällystyksestä oli kustannuksia Smk. 6: 50 neliömetriltä, mutta sen lujuudesta ei vielä ole olemassa mainittavaa kokemusta, syystä että ensimäinen koepäällystys toimitettiin vuonna 1913. Sitä vastoin on osottautunut, että tämä päällystysaine suuressa määrin hillitsee ääntä ja synnyttää sangen vähän tomua.

Kaduntasotustöitä on teetetty etusijassa työväenasuntojen paikaksi varatulla Vallilan alueella, missä teitä on tehty 15,440 m²:n laajuinen ala. Tämän johdosta saatiin käytettäväksi 70 tonttia.

Sen johdosta että raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oli jatkanut viertoteillä kulkevia raitiotielinjojaan, osin laajennettiin ja osin tasotettiin uudestaan nämä lisääntyvään liikenteeseen verraten liian kapeat ja liikenteelle epämukavat liikeväylät sillä tavoin, että ne nyttemmin pääasiassa tyydyttävät liikenteen vaatimuksia. Laajennustyö koski Meilanskadun ja Greijuksen välistä Läntistä viertotietä sekä Sörnäsin radan ja Hermannissa olevan kaupunginportin välistä Itäistä viertotietä. Näistä töistä oli kustannuksia, edellisestä Smk. 49,917: 60 ja jälkimäisestä 34,955: 90.

Santa- ja Busholman tasoitus-, laituri- ja kanavoimistöitä jatkettiin vuoden varrella aikaisemmin vahvistetun suunnitelman mukaan. Käytettäväksi asetetusta 2,300,000 markan määrärahasta oli 1914 vuoden loppuun kulutettu Smk. 1,820,524: 87, joten ohjelman suorittamiseen vuonna 1915 on käytettävänä Smk. 479,475: 13.

Teetetyistä teistä on erittäin runsaita kustannuksia vaatinut Seurasaarentie, joka on pitkin pituuttaan levitetty noin 5 metristä 10 metriin, minkä ohessa on teetetty jalkakäytävä ja suurimpaan osaan tien vartta ratsastie. Näistä töistä oli kustannuksia Smk. 121,164: 88, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 5,328: 94, syystä ettei tien laajentamiseen tarpeellista täytettä voitu, niinkuin oli edellytetty, saada Meilansissa teetettäviksi ehdotetuista kaduntasoituksista, kun näitä tasoitustöitä varten ei ollut myönnetty tarpeellista määrärahaa.

Yksityisten tiliin teetettiin kiveämistöitä 50,000 markan arvosta.

Satamissa ei, lukuun ottamatta Santa- ja Busholman laiturirakennuksia, ole mainittavia töitä teetetty.

Tehty ilmoitus Rahapajanrannan epäluotettavasta tilasta aiheutti osottamaan 75,000 markan etuannin rantasillan uudesti rakennuttamista varten, mutta kun työn teettäminen kävi alkaneen sotatilan johdosta mahdottomaksi, peruutettiin vastamainittu määräraha samalla kun kuluvan vuoden budjetissa työn täydellistä teettämistä varten pyydetty kokonaismäärärahakin.

Maanmittaustöiden osasto.

Vuonna 1914 on kaupungingeodeetti suorittanut seuraavan määrän hänen asianaan olevia toimituksia, nimittäin:

Tontinmittauksia	36
Tontinarvioimisia	2
Maankatselmuksia	42
Lähtökatselmuksia	84
Kolmivuotiskatselmuksia	244
Tarkastuskatselmuksia	37
Rajanpaalutuksia, kivijalankatselmuksia y.m.	48

Talorakennusten osasto.

1914 vuoden menosäännössä erinäisiä rakennusten ja talojen korjauksia varten olevaa 50,300 markan määrärahaa ei tarvinnut ylittää, vaikka rakennusaineiden hinta heti sotatilan alettua kohosi, vaan oli vuoden vaihteessa säästöä Smk. 83: 91.

Lumenkuljetusta varten kaupungin taloista olevasta 7,000 markan määrärahasta niinikään säästyi Smk. 605: 92. Verrattuna 1913 vuoden säästöön, Smk:aan 3,528: 64, on ylijäämä vähäinen, johtuen pääasiassa 1914 vuoden runsaammasta lumentulosta.

Eräistä raatihuoneessa teetettävistä muutostöistä oli rahatoimikamari arvioinut olevan kustannuksia 5,000 markkaa, joka summa kuitenkin ylitettiin Smk:lla 856: 67. Tämä asianlaita johtui pääasiallisesti siitä, että oli vaikea laskea eräitä tässä tapauksessa kysymykseen tulevia kustannuksia, ja samalla siitä seikasta, että kahden huoneen havaittiin ehdottomasti kaipaavan perinpohjaista korjausta, vaikka niitä varten ei ollut määrärahaa kustannusarviossa.

Marian sairaalan korjauksista oli kustannuksia Smk. 2,198: 96 yli osotetun 35,600 markan määrärahan. Ylitys johtui siitä, että oli välttämätöntä teettää erinäisiä erikoistöitä, jotka lähemmin mainitaan kaupunginarkkitehdin vuosikertomuksessa.

Budjetissa nimikkeen „Uudet kansakoulutalot" kohdalla olevasta Smk:n 384,555: 88 suuruisesta määrärahasta käytettiin Eläintarhankadun kansakoulutalon rakennukseen vuonna 1914 ainoastaan Smk. 227,996: 84, jota vastoin määrärahan ylijäämä, Smk. 156,559: 04, siirtyi vuoteen 1915.

Kaupunginpuutarhan alueella Eläintarhassa olevan uuden kasvihuoneryhmän ehdotetun vastaisen laajennuksen osana rakennettiin vuonna 1914 kasvihuone n. s. kasvihallin pohjoispuolelle, ja oli siitä kustannuksia Smk. 19,671: 05 eli siis likimmittäin osotettu määrä 19,700 markkaa.

Vuoden varrella on sitä paitsi osin loppuun suoritettu, osin jatkettu töitä, joita varten määrärahat oli myönnetty jo edellisten vuosien menosäännöissä.

Semmoisista töistä ovat etusijassa huomattavat vuonna 1914 teetetyt, sotilasmajoituksesta johtuneet lukuisat ja kalliit työt. Näitä töitä varten oli 1914 vuoden budjetissa osotettu Smk. 8,188: 67, joka määräraha tietenkin monin kerroin ylitettiin vuoden jälkipuoliskolla alkaneen sotatilan ja siitä aiheutuneen liikekannallepanon johdosta. Vastamainittujen seikkain johdosta on majoitustarkoituksiin käytetty kokonaista Smk. 107,367: 18.

Sen johdosta että Katajanokalle suunnitellun uuden tavarakatoksen rakennustyöt eivät vielä sodan puhjetessa olleet alkaneet, ei vuonna 1913 myönnettyä 100,000 markan eikä samaan tarkoitukseen vuonna 1914 osotettua 60,000 markan määrärahaa ole käytetty, vaan on nämä rahamäärät, lukuun ottamatta Smk. 1,520: 70, jotka varat käytettiin eräiden piirustusten laatimiseen, kaupunginvaltuuston 1915 vuoden budjetinjärjestelyn yhteydessä tekemän päätöksen mukaisesti palautettu kaupunginkassaan merkittäväksi säästönä kaupungin tileihin.

Kaupungin-asemakaava-osasto.

Suomen voimistelunopettajaliiton tehtyä esityksen eräiden avonaisten paikkain käyttämisestä leikki- ja urheilutarkoituksiin käytiin laaditun ehdotuksen mukaan uudesti muodostamaan kaupungin

leikkikenttiä, ja samassa yhteydessä kaupunginasemakaava-arkkitehti laati ohjelman erinäisiin sekä vanhoihin että uusiin kaupunginosiin järjestettäviä kenttiä varten.

Vuonna 1913 alotettu laivaveistämöalueen järjestämistyö suoritettiin loppuun vuonna 1914 ja laadittiin m. m., paitsi asema- ja perspektiivipiirustuksia, mittakaavaan 1 : 250 pahvimalli koko ehdotetusta laitoksesta ynnä sitä ympäröivistä kaupunginosista. Ehdotuksen lähemmäksi valaisemiseksi annettiin kirjallinen selvitys, jossa myös kosketeltiin kysymystä kävelytien teettämisestä Itäisen Kaivopuiston rantaa pitkin.

Vuoden varrella laadittiin ehdotus XIII ja XIV kaupunginosan asemakaavan uudesti järjestämiseksi, jota ehdotusta on lähemmin valaistu hallitukselle annetussa promemoriassa. Asiaa ei kuitenkaan vielä ole ehditty loppuun käsitellä.

Moniaita kaupunginasemakaavanmuutoksia toimeenpantiin kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti, ja on vuoden varrella saatu vahvistus seuraaville kaupunginasemakaavanmuutoksille, nimittäin:

XI kaupunginosan korttelien n:ojen 334—338 ja 341—346, XII kaupunginosan korttelin n:o 349 ja VI kaupunginosan korttelin n:o 233 (kirkkotontin), IV kaupunginosan korttelissa n:o 173 olevan Eerikinkadun tontin n:o 45, XII kaupunginosan korttelin n:o 392 sekä XIV kaupunginosan korttelien n:ojen 522—525 ja X kaupunginosan korttelien n:ojen 272—280 kaupunginasemakaavanmuutoksille.

Sen ohessa on Estnäsinkadun nimi muutettu Vironkaduksi.

Kaupunginistutusten kunnossapitoa ja hoitoa on toimitettu aikaisemmin vahvistetun järjestelmän mukaisesti, eikä se ole aiheuttanut huomautuksia. Kaupunginistutusten osasto.

Uusista, osin lopullisesti järjestetyistä, osin laajemmassa mittakaavassa aikaansaaduista laitoksista näyttävät erittäin olevan mainittavat seuraavat. Eläintarhan lammikkoja ympäröivälle alueelle laitettiin käytävä ja nurmikoille istutettiin puita ja pensaita. Kaisaniemen puistoon, jonka itäosassa työt alotettiin, laitettiin uusia käytäviä ja nurmia. Punanotko, missä toimitettiin istutustöitä, valmistui vuoden varrella erittäin miellyttäväksi paikaksi. Viidennen linjan viereinen puistikko on lopullisesti järjestetty, jotta siellä kesän tultua voitaisiin toimeenpanna ulkoilmakonsertteja. Laitelman lopullinen valmistaminen vaati työn jouduttamisen johdosta 2,500 markan lisämäärärahan.

Vuoden varrella istutettiin 444 puuta, 2,775 pensasta ja 3,350 yrttimäistä monivuotista kasvia.

Kukkaryhmiin käytettiin 41,844 lehti- ja kukkakasvia, jota paitsi 37,400 kaktuskasvia istutettiin Runeberginpatsaan ympärille.

Puhtaanapito-osasto.

Puhtaanapitolaitoksen menot vuonna 1914 vastasivat likimmittäin budjetissa laskettuja määriä: puhtaanapitolaitoksen määrärahasta oli vuoden vaihteessa säästynyt Smk. 4,517: 90, yleisen käymäläin puhtaanapidon määrärahasta Smk. 12,065: 51 sekä työkalujen määrärahasta Smk. 206: 55.

Puhtaanapitolaitoksen kustannukset olivat Smk. 399,882: 10.

Yleinen käymäläin puhtaanapito alotti vuonna 1914 yhdennentoista työvuotensa. Yksityisten talonomistajain liittyminen laitokseen on herkeämättä lisääntynyt, minkä johdosta tulotkin ovat kasvaneet.

Sen sijaan että tulot vuonna 1904 olivat Smk. 15,303: 02, nousivat ne 1914 vuoden lopussa Smk:aan 322,045: 42. Yleinen käymäläin puhtaanapito osotti viimeksi mainittuna vuonna puhdasta tuloa Smk. 49,890: 93.

Kokoukset.

Vuonna 1914 piti hallitus 54 kokousta.

Insinööriosaston työpäällikön vuodelta 1914 [1]) antama kertomus oli seuraava:

Kadut ja yleiset paikat.

Katujen ja torien erinäisiä korjauksia toimitettiin vuoden varrella pääasiallisesti niillä paikoilla, missä kadunkatselmusmiehet olivat huomauttaneet olevan puutteita. Suuremmista korjaustöistä mainittakoon heti Pitkänsillan pohjoispäässä olevan kadun uudesti päällystäminen, joka oli välttämätön takatäytteen laskeutumisen johdosta ja josta oli kustannuksia noin 1,870 markkaa, sekä valtionrautateiden tarkistaman satamaraiteen vierustan kiveyksen uudistus Eteläsatamassa, josta työstä oli kustannuksia noin 1,430 markkaa. Näiden kahden suurenlaisen arvaamattoman työn johdosta ylitettiin määräraha 27,500 markkaa Smk:lla 2,752: 71.

Kaupungille kuuluva, istutuksen pohjois- ja itälaidalla oleva Sirkuskadun osa päällystettiin I noppakivillä asfalttiin. Määräraha oli 10,900 markkaa, kustannuksia Smk. 10,854: 71.

Kaupungille kuuluva Itäisen viertotien ja Sörnäsin rantatien välinen Toisen linjan jatkos päällystettiin I noppakivillä asfalttiin, minkä ohessa jalkakäytävä tehtiin asfaltista ja varustettiin reunuskivellä. Määräraha 7,750 markkaa, kustannukset Smk. 8,212: 99.

Kaupungille kuuluvan Etel. Hietalahdenrannan osan ketokiveys uudistettiin samaten kuin satama-altaan jalkakäytävän asfalttipäällystyskin. Määräraha 5,800 markkaa, kustannukset Smk. 5,726: 94.

---

[1]) Kertomukseen liittyvät taulutiedot ovat osittain julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914.

Rahapajanranta tulli- ja pakkahuoneen edustalla ja tavarakatoksien n:ojen 7 ja 8 ynnä 8 ja 9 väliltä päällystettiin uudestaan ketokivillä. Syystä että valtionrautatiet katsoivat välttämättömäksi tarkistaa kadussa olevan raiteen pitemmältä kuin ehdotettu kiveyksen uudistus olisi vaatinut ja tarkistetun raiteen viereinen kiveys oli kaupungin kustannettava, ylitettiin määräraha. Määräraha oli 7,800 markkaa, kustannukset Smk. 8,960: 84.

Kaupungille kuuluvalla Sörnäsin rantatien osalla uudistettiin ketokiveys tien pohjoispuoliskossa, mutta joulukuussa 1913 esiintyneen tavattoman korkean vedennousun johdosta oli perustus osittain huuhtoutunut pois ja täytyi laittaa uudestaan, minkä johdosta kaupunginvaltuusto oikeutti konttorin ylittämään määrärahan 4,000 markalla.

Suomen valtionrautateiden täytyi perustuksen luhistumisen johdosta tarkistaa rantatiellä olevat raiteet tuntuvasti laajemmassa mitassa kuin päällystyksen uudistus olisi vaatinut, minkä johdosta kiveystä varten osotettu määräraha jonkin verran ylitettiin. Määräraha oli 5,400 markkaa, lisäys 4,000 markkaa, kustannukset Smk. 10,303: 17.

Vuoden varrella ei ensinkään teetetty rautakaiteita, vaan käytettiin kaiteita varten oleva määräraha yksinomaan eräiden puukaiteiden uudistukseen ja korjaukseen. Määräraha 7,000 markkaa, kustannukset Smk. 7,181: 31.

Hakaniementorin luoteisosa päällystettiin II noppakivillä asfalttiliitoksin. Kun täytteen hankkimisesta oli runsaita kustannuksia, syystä ettei sitä, niinkuin ehdotusta laadittaessa oli luultu, saatu yksityisiltä rakennusmailta, ja kun konttorin täytyi tasoittaa kivetyn osan viereltä isonlainen ala varatakseen tilaa kaupungin sodan johdosta hankkimille halkovarastoille, ylitettiin määräraha. Vuonna 1908 oli määräraha 32,300 markkaa, vuonna 1914 taas 3,500 markkaa, kustannukset Smk. 38,761: 02.

Vuonna 1913 laski raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö raiteen Toisen linjan ja Hämeenkadun kulmauksesta Porvoonkadulle asti. Jotta raiteiden koskettamia katuja voitaisiin liikennöidä, päällystettiin ne samana vuonna ketokivillä, jonka työn kustannukset siirrettiin 1914 vuoden budjetissa Viidennen linjan ja Helsinginkadun välisen Kaarlenkadun sekä It. ja Länt. Brahekadun välisen Helsinginkadun kaupungille kuuluvain osain ketokiveystä ynnä Kaarlen- ja It. Brahekadun välisen Helsinginkadun tasoitusta varten olevaan määrärahaan. Nämä työt teetettiin pääasiassa vuosina 1913 ja 1914, lukuun ottamatta Kaarlenkadun varrella olevan uuden paloaseman viereisen jalkakäytävän päällystämistä, syystä että siihen paikkaan oli sijoitettu vastaiseen muuriin käytettäviä kiviä.

Määrärahassa syntynyt säästö siirtyi sentähden vuoteen 1915. Määräraha 33,600 markkaa, kustannukset Smk. 31,630: 88, siirto vuoteen 1915 Smk. 1,969: 12.

Hämeen- ja Castréninkadun välisen Toisen linjan kaupungille kuuluvan osan jalkakäytävä varustettiin reunuskivellä ja päällystettiin sementillä, jota vastoin ajotien kiveäminen siirrettiin vuoteen 1915, syystä että raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ei ollut katuun laskenut päätettyä raitiotietä varten tarpeellisia raiteita. Määrärahan ylijäämä siirtyi vuoteen 1915. Määräraha 13,350 markkaa, kustannukset Smk. 7,969: 93, siirto vuoteen 1915 Smk. 5,380: 07.

Kaupungille kuuluva It. Pappikadun osa päällystettiin ketokivillä ja jalkakäytävä varustettiin reunuskivellä. Määräraha 10,700 markkaa, kustannukset Smk. 10,625: 67.

Helsingin- ja Porvoonkadun välisen Kristiinankadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä, lyhyenlainen osa jalkakäytävää varustettiin reunuskivellä ja päällystettiin sementillä, muut osat sorastettiin. Määräraha 13,400 markkaa, kustannukset Smk. 13,302: 31.

Runeberg- ja Fredrikinkadun välisen Arkadiakadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä ja jalkakäytävät varustettiin reunuskivellä sekä sorastettiin. Kustannusarvioihin oli merkitty määräraha jalkakäytäväin päällystämiseksi asfaltilla, mutta ottaen huomioon saamansa kehotuksen vallitsevain olojen johdosta säästää määrärahoja mikäli mahdollista katsoi konttori olevan hyvin puolustettavissa, että jalkakäytävät toistaiseksi ainoastaan sorastettiin, varsinkin kun viereiset tontit olivat rakentamatta. Määräraha 8,000 markkaa, kustannukset Smk. 5,832: 67.

Cygnæus- ja Runebergkadun välisen Museokadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä ja jalkakäytävät varustettiin reunuskivellä. Määräraha 11,500 markkaa, kustannukset Smk. 11,595: 95.

Kammion- ja Meilansinkadun välisen Roosavillakadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä. Määräraha 1,200 markkaa, kustannukset Smk. 1,085: 33.

Kammion- ja Meilansinkadun välisen Töölönkadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä ja jalkakäytävä varustettiin reunuskivellä sekä päällystettiin sementillä. Määräraha 5,200 markkaa, kustannukset Smk. 5,153: 78.

Fredrikin- ja Eteläisen Rautatiekadun välisen Runebergkadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä ja jalkakäytävät varustettiin reunuskivellä sekä sorastettiin. Edellä mainituista syistä jalkakäytäviä ei päällystetty asfaltilla, minkä johdosta määrärahasta säästyi Smk. 4,810: 18. Määräraha 13,700 markkaa, kustannukset Smk. 8,889: 82.

Runeberg- ja Fredrikinkadun välisen Eteläisen Rautatiekadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä ja jalkakäytävä varustettiin reunuskivellä sekä päällystettiin asfaltilla. Määräraha 7,400 markkaa, kustannukset Smk 7,347: 90.

Tokan- ja Perämieskadun välisen Hernesaarenkadun sekä Hernesaaren- ja Tehtaankadun välisen Perämieskadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä. Määrärahat 560 markkaa ja 240 markkaa, kustannukset Smk. 705: 99.

Varastopaikoiksi vuokrattujen korttelien välisen Kruunuvuorenkadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä. Määräraha 3,000 markkaa, kustannukset Smk. 2,746: 06.

Länt. Henrikin- ja Etel. Rautatiekadun välisen Arkadiakadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä. Jalkakäytävä varustettiin reunuskivellä ja päällystettiin asfaltilla. Pakkasen tulon johdosta täytyi osa työtä jättää vuoteen 1915. Määräraha 12,200 markkaa, kustannukset Smk. 8,585: 40, säästö vuoteen 1915 Smk. 3,614: 60.

Runeberg- ja Nordenskiöldkadun välisen Hietaniemenkadun kaupungille kuuluvan osan ajotie päällystettiin ketokivillä ja toinen jalkakäytävä varustettiin reunuskivellä sekä päällystettiin asfaltilla, jota vastoin toinen jalkakäytävä edellä mainitusta syystä ainoastaan sorastettiin, joten säästyi menoja. Määräraha 21,400 markkaa, kustannukset Smk. 18,136: 34.

Toinen linja tasoitettiin täyteen leveyteensä Hämeen- ja Lönnrotkadun väliltä, ja tämän työn yhteydessä laskettiin Vanhaa Eläintarhantietä korttelin n:o 301 b pohjoispuolelta. Määräraha 12,000 markkaa, kustannukset Smk. 11,950: 25.

Itäinen viertotie laajennettiin täyteen leveyteensä Hörneperin- ja Pääskylänkadun väliltä sekä 15 m. leveäksi Sörnäsin haararadan ylikäytävän ja Hermannin II kaupunginportin väliltä. Määräraha 35,000 markkaa, kustannukset Smk. 34,955: 90. Kustannuksia Läntisen viertotien laajentamisesta ja osittaisesta suoristamisesta oli Smk. 49,917: 60 määrärahan ollessa 50,000 markkaa.

Kristiinankadun tasoitus Helsingin- ja Josafatinkadun väliltä käsitti 900 m²:n pinta-alan, josta ajotietä oli 540 m² ja kalkakäytävää 360 m². Määräraha 7,600 markkaa, kustannukset Smk. 7,531: 79.

Vallilassa tasoitettiin seuraavat kadut, nimittäin: Pakaankatu puoleen leveyteensä Oulun- ja Hattulantien väliltä, käsittäen ajotie 1,452 m² ja jalkakäytävä 968 m², määräraha 12,200 markkaa, kustannukset Smk. 12,031: 24; Hattulantie Pakaankadun ja Kangasalantien väliltä, ajotie 1,140 m², jalkakäytävä 760 m², kustannukset Smk. 8,340: 51, määräraha 8,400 markkaa; Somerontie Pakaankadun ja Kangasalantien väliltä, ajotie 1,140 m², jalkakäytävä 760 m², kus-

tannukset Smk. 8,617: 10, määräraha 8,600 markkaa; Kangasalantie Hattulan- ja Eurantien väliltä, ajotie 1,620 m², jalkakäytävä 830 m², määräraha 15,500 markkaa, kustannukset Smk. 15,513: 70; Eurantie Inarintien ja Itäisen viertotien väliltä, ajotie 1,380 m², jalkakäytävä 720 m², määräraha 12,800 markkaa, kustannukset Smk. 12,636: 87; Inarintie Ouluntien ja Sturekadun väliltä, ajotie 480 m², jalkakäytävä 320 m², määräraha 7,400 markkaa, kustannukset Smk. 7,189: 43; Pernajantie Pakaankadun ja Inarintien väliltä, ajotie 432 m², jalkakäytävä 288 m², määräraha 8,000 markkaa, kustannukset Smk. 7,883: 06; Hauhontie Eurantien ja Itäisen viertotien väliltä, ajotie 1,890 m², jalkakäytävä 1,260 m², määräraha 23,500 markkaa, kustannukset Smk. 23,464: 70.

Osa Malminkadun länsipuoliskoa kaupungin ainespihan viereltä tasoitettaessa saatuja louhoskiviä käytettiin samaan aikaan tasoitettavana olevaan Salomonin- ja Etel. Rautatiekadun väliseen Annankatuun. Tämän johdosta oli liian suuri osa työkustannuksista pantu maksettavaksi Annankadun tasoitusmäärärahasta, joka sentähden ylitettiin, jota vastoin Malminkadun tasoitusmäärärahasta jäi säästöä. Malminkadun tasoitetusta alasta oli ajotietä 1,860 m² ja jalkakäytävää 930 m². Määräraha 12,000 markkaa, kustannukset Smk. 10,917: 67.

Salomonin- ja Eteläisen Rautatiekadun välisellä Annankadun osalla tasoitettiin ajotietä 1,405 m² ja jalkakäytävää 835 m². Määräraha 6,300 markkaa, kustannukset Smk. 7,604: 26.

Eläintarhankatu tasoitettiin puoleen leveyteensä, ja käsitti ajotien tasoitettu ala 1,716 m² ja jalkakäytävän 1,144 m². Määräraha 48,000 markkaa, kustannukset Smk. 48,458: 39.

Läntisen viertotien laajentamiseksi niiden paikkain viereltä, joihin uutisrakennuksia jo oli teetetty tai vuoden varrella teetettäisiin, oli osotettu 15,000 markkaa, josta määrästä käytettiin Smk. 14,476: 61. Suurin osa määrärahasta meni viertotien laajentamiseen ja korottamiseen Etel. Hesperian- ja Kulneffkadun sekä Meilansin- ja Humalistonkadun väliltä.

Itäinen viertotie laajennettiin vuonna 1913 Helsinginkatuun asti, mutta kustannuksia oli enemmän kuin budjetissa oli osotettu, minkätähden myönnettiin 5,000 markan etuanti, joka merkittiin 1914 vuoden budjettiin. Kustannuksia oli Smk. 5,808: 49.

Santa- ja Busholman tasoitus-, rantasilta- ja viemäritöitä jatkettiin vuoden varrella saman suunnitelman mukaan ja yhtä laajaperäisesti kuin edellisenäkin vuonna, ja oli 1914 vuoden lopussa noin 450 p. m. rantasiltoja, 78,300 m² katuja ja avonaisia paikkoja, 910 p. m. viemäriputkia sekä 1,870 p. m. rautatieraiteita likimmittäin valmiina. Työtä jatketaan vuonna 1915. Määräraha vuonna

1911 50,000 markkaa, vuonna 1912 550,000 markkaa ja vuonna 1914 1,700,000 markkaa. Kustannukset 1914 vuoden lopussa Smk. 1,820,524: 87 ja säästö vuoteen 1915 Smk. 479,475: 13.

Kristiinankadun työväenasuntojen vierelle laitettiin jalkakäytäviä, joista oli kustannuksia Smk. 5,301: 50 määrärahan ollessa 5,800 markkaa.

Kanavain ja viemärien kunnossapito käsitti pääasiallisimmin johtoverkon huuhtelua ja puhdistusta ynnä syöksykaivojen tyhjentämistä ja hoitoa, avonaisten ojain perkausta sekä Eläintarhassa Alppilan luona olevan septic-tankkilaitoksen kunnossapitoa ja hoitoa. Kustannukset syöksykaivojen tyhjentämisestä kohoavat vuosi vuodelta uusien katujen varrelle lisäksi tulevain uusien kaivojen johdosta sekä nousivat vuonna 1914 Smk:aan 19,899: 64. Sen johdosta että Eläintarhan septic-tankista tuleva, yhden uuden lammikon kautta kulkeva vesi pilasi lammikon veden, näki konttori tarpeelliseksi laittaa katetun johdon lammikon ympärille ja samalla pesettää puhdistuslaitoksen suodatinvälineet puhdistustehon parantamiseksi. Tästä oli kustannuksia hiukan yli 6,000 markan, jotka pantiin maksettavaksi kanavain ja viemärien kunnossapitomäärärahasta. Kaupunginvaltuusto oikeutti konttorin tämän johdosta ylittämään mainitun määrärahan. Budjetissa osotettu määräraha oli 35,000 markkaa ja lisämääräraha 6,000 markkaa kustannusten ollessa Smk. 41,922: 23. Kanavat ja viemärit.

Viemäriverkon täydennystöitä teetettiin sikäli kuin olot vaativat. Tässä on ensinnäkin huomautettava, että konttorin täytyi heti syksyllä teettää katettu johto sen avonaisen ojan sijaan, joka aikaisemmin oli johtanut likaveden Kivelän sairaalasta venäläisen ruutikellarin alueen halki Taivallahteen, syystä että sotaväki sodan puhjetessa käytti mainittua aluetta hevosten oleskelupaikkana ja nämä kokonaan turmelivat ojan sekä aikaansaivat likaveden tulvimisen sairaalan viereisille niityille. Tämän työn runsaiden kustannusten johdosta osottautui myönnetty 5,000 markan määräraha riittämättömäksi. Kustannuksia oli Smk. 6,427: 42.

Lokaviemärien huuhteluun osotetusta 5,000 markan vedenkulutusmäärärahasta käytettiin vuoden varrella ainoastaan 3,326 markkaa.

Hallituskadun alitse korttelin n:o 38 tontilta n:o 4 Mikonkadun alaiseen viemäriin kulkeva puujohto uusittiin arvioiduilla kustannuksilla. Määräraha 1,300 markkaa, kustannukset Smk. 1,339: 30.

Kauppatorille laitettiin 3 syöksykaivoista lähtevää varalaskujohtoa tulvain estämiseksi alhaalla sijaitsevissa kellareissa rankkasateiden johdosta. Määräraha 1,300 markkaa, kustannukset Smk. 879: 58.

Kahdenkymmenen Kallion alueella sijaitsevan vanhamallisen syöksykaivon sijaan rakennettiin uudet. Määräraha 3,000 markkaa, kustannukset Smk. 2,932: 37.

Raakelinkadun alle korttelin n:o 570 tontilta n:o 7 Bölenkadun alaiseen viemäriin rakennettiin 87 m. pitkä viemäri 12″ sementtiputkista sekä varustettiin 2 tarkastuskaivolla ja 1 tuuletusputkella. Määräraha 3,500 markkaa, kustannukset Smk. 3,546: 65.

Tilkan alueella olevaa eläinten kuoppauspaikkaa salaojitettaessa havaittiin maaperän olevan kalliota laajemmalta kuin läpileikkaus osotti, minkä johdosta koitui lisäkustannuksia Smk. 502: 52. Määräraha 8,200 markkaa, kustannukset Smk. 8,702: 52.

Itäisen viertotien alainen 1,215 m. pitkä kanava tehtiin 930 m:n pituudelta 12″ putkista ja 285 m:n pituudelta 15″ putkista sekä varustettiin 24 tarkastuskaivolla ja 5 tuuletusputkella. Määräraha 24,000 markkaa, kustannukset Smk. 23,899: 87.

Sturekadun alitse Sammatintieltä Itäisen viertotien alaiseen viemäriin 15″ sementtiputkista rakennettu kanava tehtiin 114 m. pitkä ja varustettiin 2 tarkastuskaivolla. Määräraha 6,900 markkaa, kustannukset Smk. 6,835: 97.

Pakaankadun alle Hattulan- ja Ouluntien välille laskettiin 223.5 m. pitkä kanava 12″ putkista sekä varustettiin 4 tarkastus- ja 3 syöksykaivolla. Määräraha 6,150 markkaa, kustannukset Smk. 6,084: 38.

Hattulantien alle tontilta n:o 5 Pakaankadun alaiseen viemäriin sekä tontilta n:o 7 Kangasalantien alaiseen viemäriin rakennettu viemärijohto tehtiin 175.5 m:n pituudelta 12″ putkista sekä varustettiin 2 tarkastus- ja 1 syöksykaivolla ynnä 2 tuuletusputkella. Määräraha 6,700 markkaa, kustannukset Smk. 6,460: 62.

Somerontien alle tontilta n:o 3 Sammatintien alaiseen viemäriin laskettiin 100.6 m. 15″ putkea, 148.6 m. 12″ putkea, 3 tarkastuskaivoa ja 1 syöksykaivo sekä 1 tuuletusputki. Määräraha 7,800 markkaa, kustannukset Smk. 7,720: 48.

Sammatintien alle Somerontien ja Sturekadun välille rakennettiin 70.6 m:n pituinen laskujohto 15″ putkista ja varustettiin 1 tarkastuskaivolla. Määräraha 3,700 markkaa, kustannukset Smk. 3,776: 65.

Kangasalantien alle Hattulan- ja Somerontien välille laskettiin 59 m. 15″ putkea, 2 tarkastuskaivoa ja 1 syöksykaivo. Määräraha 3,100 markkaa, kustannukset Smk. 3,082: 82.

Eurantien alle korttelin n:o 545 tontilta n:o 33 Itäisen viertotien alaiseen kanavaan rakennettiin 230.3 m:n pituinen johto 12″ putkista sekä varustettiin 6 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla ynnä 1 tuuletusputkella. Määräraha 9,200 markkaa, kustannukset Smk. 9,113: 45.

Pernajantien alle laskettiin 106 m. pitkä viemäri Inarintien ja Pakaankadun välille 12″ putkista sekä varustettiin 2 tarkastuskaivolla ja 1 tuuletusputkella. Määräraha 4,650 markkaa, kustannukset Smk. 4,640: 10.

Hauhontien alle korttelin n:o 545 tontilta n:o 24 Eurantien alaiseen kanavaan sekä korttelin n:o 542 tontin n:o 4 ja korttelin n:o 545 tontin n:o 22 välille laskettiin yhteensä 237 m. 12″ putkea sekä laitettiin 3 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa ynnä 3 tuuletusputkea. Määräraha 10,600 markkaa, kustannukset Smk. 10,561: 76.

Keiteleentien alle Hauhon- ja Inarintien välille 15″ putkesta tehty viemäri on 52.9 m. pitkä sekä varustettu 1 tarkastuskaivolla. Määräraha 3,350 markkaa, kustannukset Smk. 2,991: 02.

Eläintarhankadun alle laskettiin 218 m. 12″ putkijohtoa, 4 tarkastuskaivoa, 1 tuuletusputki ja 1 syöksykaivo. Määräraha 11,700 markkaa, kustannukset Smk. 11,665: 66.

Läntisen viertotien alle Lääkäri- ja Nimrodkadun välille laskettiin 227 m. laskujohtoa 0.9 m. korkeista sementtiputkista ja rakennettiin 6 tarkastuskaivoa. Määräraha 15,100 markkaa, kustannukset Smk. 14,655: 95.

Teiden korjauksista oli kustannuksia Smk. 9,938: 22 eli likimmittäin tarkoitukseen osotettu 10,000 markan määrä. Tiet.

1913 vuoden budjetissa oli osotettu 10,000 markkaa Seurasaarentien viertopäällystyksen korjaukseen, mutta sittemmin tehtiin ehdotus, että mainittu, noin 5 metrin levyinen tie laajennettaisiin 10 m. leveäksi. Välttämättömimmät korjaukset kuitenkin tehtiin vuonna 1913 ja säästö, Smk. 7,835: 94, siirrettiin siihen 108,000 markan määrärahaan, minkä kaupunginvaltuusto oli osottanut vuonna 1914 käytettäväksi Seurasaarentien uudistamiseen ja viertämiseen Meilansinkadun ja Seurasaaren väliltä. Nämä yhteenlasketut summat kuitenkin ylitettiin Smk:lla 5,328: 94, syystä että kaupunginvaltuusto ei myöntänyt Lääkärikadun tasotukseen edellytettyä määrärahaa. Mainitusta kaduntasotuksesta olisi täyteainetta saatu Seurasaarentien täyttämiseen Bergvikin edustalla, joka täyteaine nyt täytyi ottaa varapaikasta. Tasotettu pinta-ala on 25,200 m², mistä 6 m:n levyinen ajotie käsittää 15,120 m², jalkakäytävä 5,040 m² ja ratsastustie 5,040 m². Määräraha Smk. 115,835: 94, kustannukset Smk. 121,164: 88.

Emäradan länsipuolitse Nordenskiöldin lehtotieltä Träskin huvilan kohdalla olevaan rautatien ylikäytävään sekä sieltä itään Gumtähden alueelle ehdotetun ratsastusradan paikalle vievän tien tasotusta ja viertämistä ei voitu vuoden varrella kokonaan suorittaa, minkätähden määrärahan ylijäämä siirtyi vuoteen 1915. Määräraha 20,000 markkaa, kustannukset Smk. 14,360: 10, säästö vuoteen 1915 Smk. 5,639: 90.

Läntiseltä viertotieltä Taivallahden teurastamoon vievä ajotie vierrettiin uudestaan vuoden varrella. Syystä että sepelikiven ja hiekan kuljetuksesta oli vähän kustannuksia, näitä työaineita kun voitiin saada aivan työmaan viereltä, oli kustannuksia kaikkiaan ainoastaan Smk. 1,661: 60 määrärahan ollessa 3,000 markkaa.

Nordenskiöldkadulta Hietaniemelle vievä tie vierrettiin. Tämän työn määräraha ylitettiin hiukan, sen johdosta että sotaväki sodan puhjettua käytti vastikään vierrettyä tietä hevostensa jalottelupaikkana, jolloin tie sotkettiin niin rikki, että työ täytyi paikotellen tehdä uudestaan. Kustannuksia oli Smk. 5,290: 37 määrärahan ollessa 4,375 markkaa.

Kaivopuiston Itäinen puistotie päällystettiin vuoden varrella tervavierroksella. Kustannusarviota laatiessaan oli rakennuskonttori edellyttänyt päällystykseen käytettävän tavallista kivihiilitervaa, samoin kuin vuonna 1913 oli kokeiltu Yrjönkadulla ja Speranskitiellä. Mutta kun Ruotsissa vuonna 1913 saavutettu kokemus oli osottanut lujimman ja siisteimmän tervavierroksen aikaansaatavan runsaasti bitumenipitoisella tervaseoksella ja konttorin tietoon oli tullut, että useimmat vuonna 1914 teetettävät tämänlaatuiset kadut Tukholmassa päällystettäisiin n. s. asfalttivierroksella, päätti konttori päällystyttää Kaivopuiston Itäisen puistotien mainitulla aineella siten saadakseen omaa kokemusta eri järjestelmäin kustannuksista ja lujuudesta. Tätä tarkoitusta varten hankittiin bitumenia Tukholman uudelta asfalttiosakeyhtiöltä. Jottei arvioitua määrärahaa ylitettäisi, päällystytti konttori huvilatonttien takana merenrannalla sijaitsevan puistotien osan tavallisella vierroksella. Asfalttivierroksesta oli kustannuksia noin Smk. 6: 50 neliömetriltä. Määräraha oli 3,400 markkaa kokonaiskustannusten ollessa Smk. 3,341: 69.

Oulunkylässä korjattiin ja levennettiin vuoden varrella kaikkia kaupungin kunnossa pidettäviä teitä sekä perattiin ja kaivettiin teiden viereisiä ojia. Syystä että sepelikiven kuljetuksesta etäisiin tieosiin oli runsaita kustannuksia sekä eräitä arvaamattomia rumpujen korjauksia täytyi toimittaa, ylitettiin määräraha 7,000 markkaa jonkin verran, sillä kustannuksia oli Smk. 7,858: 10.

Viertotiet. Sekä Läntisellä että Itäisellä viertotiellä suoritettiin korjaustöitä, missä asianhaarat välttämättä vaativat. Laajimmat uudistustyöt teetettiin Läntisellä viertotiellä kansallismuseon ja Kulneffkadun sekä Humalkadun ja Munkkiniemenkadun välillä samoin kuin Itäisellä viertotiellä Pääskylänkadun ja Sturekadun välillä. Määräraha 15,000 markkaa, kustannukset Smk. 15,680: 54.

Itäisen viertotien viertopäällystys uusittiin Toukolan ja Vantaanjoen poikki vievän Vanhankaupunginsillan välillä. Työtä täy-

tyi täällä teettää kahdella vuorolla öin ja päivin, jotta konttori kesän kuluessa ehtisi teettää kaikki päätetyt viertämistyöt käytettävänään olevalla höyryjyrällä. Tämän johdosta työkustannukset jonkin verran kohosivat. Määräraha 10,750 markkaa, kustannukset Smk. 11,563: 47.

Läntisen viertotien viertopäällystys Munkkiniemenkadun ja Huopalahden väliltä uusittiin vuoden varrella. Kustannuksia oli Smk 9,406: 85 määrärahan ollessa 9,400 markkaa.

Satamain erinäisiä korjauksia varten oleva yleinen määräraha ylitettiin vuonna 1914 Smk:lla 4,695: 08, enimmäkseen sen johdosta että suuri osa joulukuun 5 päivänä 1913 vallinneen kovan myrskyn aikaansaamista vaurioista korjattiin vasta vuonna 1914. Näistä korjauksista oli kustannuksia kaikkiaan Smk. 2,965: 98. Myöskin arvaamattomia kustannuksia johtui Smk. 1,149: 30 Blekholman hiilenpurkaussillan korjauksesta. Satamat.

Se seikka että jäillemenosiltoja sekä rantasiltain ja jäärailojen viereisiä aitauksia varten oleva määräraha niinikään ylitettiin Smk:lla 2,195: 82, johtui monesta syystä, etusijassa siitä, että talvikuukaudet vuonna 1914 olivat tavattoman lämpimät, mutta lämpömäärä kuitenkin vaihteli sangen paljon, mistä oli seurauksena, että aitauksia täytyi pitkin talvea tarkastella. Sitä paitsi rakennettiin sotalaivaston käytettäväksi uusi silta lähelle Korkeasaarta.

Satamain ruoppausta toimitettiin pääasiallisimmin Sörnäsin niemekkeen vierellä ja oli siitä kustannuksia Smk. 29,894: 74. Määräraha oli 30,000 markkaa.

Ruoppavarastopaikkain järjestämistä varten oli myönnetty 15,000 markkaa, joka summa ylitettiin Smk:lla 2,030: 28, mikä siirrettiin 1915 vuoden vastaavalle tilille.

Sähkövalaistus laitettiin uuteen ruoppakoneeseen arvioidulla kustannusmäärällä 4,500 markalla.

Vanhaa ruoppakonetta korjattaessa osottautui, että korjaus täytyi tehdä paljon perinpohjaisempi kuin oli edellytetty. Niinpä täytyi esim. höyrykattilan vanhan perustuksen sijaan laittaa uusi, minkä johdosta määräraha ylitettiin Smk:lla 4,189: 16.

Elevaattorin muutosta sekä erinäisistä korjauksista oli kustannuksia yhteensä Smk. 12,430: 64 lasketun 9,000 markan määrän sijasta.

Vanhaan höyryruoppaajaan laitettiin vuoden varrella uusi höyrykattila, minkä ohessa proomua tiivistettiin ja lujitettiin, joista töistä oli kustannuksia Smk. 5,677: 10 määrärahan ollessa 5,700 markkaa.

Pohjoissataman kivilaituri, joka Borgströmin tupakkatehtaan edustalla oli useat vuodet siirtynyt ulospäin, rakennettiin tältä koh-

den kokonaan uudestaan, ja samalla laskettiin vastaisten siirtymisten estämiseksi tällä erittäin huonoperusteisella paikalla betoniholvi paalujen varaan miltei koko ajotien leveydeltä. Tarkoitukseen osotetusta 54,800 markan määrärahasta säästyi Smk. 2,132: 93.

T-muotoisen rantasillan eteläsiiven itäpuoli sekä pohjoisella laiturinsiivellä oleva ylikäytävä rakennettiin uudestaan. Kustannuksia oli Smk. 6,342: 50 lasketun 6,400 markan määrän sijasta.

Kaisaniemen laiturin uudestirakentamisesta oli kustannuksia Smk. 2,231: 35 lasketun määrän 2,700 markan sijasta.

Osa Makasiininrannan noppakivipäällystystä uusittiin ja sikäläiset reunusparrut korjattiin. Kustannuksia oli Smk. 1,844: 12 määrärahan ollessa 1,900 markkaa.

Santa- ja Busholmassa rakennettiin vuoden varrella puusta kolme ruoppaproomua, jotka kukin lastaavat 45 m^3 ruoppaa. Kolmas proomu ei valmistunut aivan täydellisesti vuonna 1914, minkätähden määrärahan ylijäämä siirrettiin Santa- ja Busholman satamarakennusten määrärahaan, joiden rakennustöiden yhteydessä proomut rakennettiin. Määräraha 24,000 markkaa, kustannukset 24,000 markkaa.

Pitkänsillanrannan rantareunustuksen vierelle rakennettiin kytkylaituri, jossa on tilaa 72 soutuveneelle. Tästä työstä oli kustannuksia Smk. 2,763: 57 määrärahan ollessa 2,800 markkaa.

Samanlaiset kytkylaiturit rakennettiin myöskin Humallahteen (58 venepaikkaa) ja Ruoholahteen (114 venepaikkaa). Edellisistä oli kustannuksia Smk. 1,969: 28 ja jälkimäisistä Smk. 1,950: 75 vastaavain määrärahain ollessa 2,000 markkaa ja 3,000 markkaa.

Kuormauslaituria Sörnäsin niemekkeelle sekä laiturille vievää rautatieraidetta ei rakennettu vuoden varrella, osin syystä että pienenlainen maanvieremä keskeytti työt pitemmäksi aikaa, osin syystä ettei silloisissa oloissa voitu saada tarpeellisia raideaineita. Määräraha oli 61,200 markkaa. Työtä tulee jatkettavaksi viereisten varastopaikkain tasoituksen yhteydessä.

Vuonna 1914 tasotettiin tuntuvasti suurempi ala varastopaikoiksi aiottuja alueita kuin budjettia laadittaessa oli edellytetty. Lähitienoon muilla työmailla tarpeellista täytehiekkaa ja louhoskiviä voitiin nimittäin sopivimmin saada jatkamalla varastopaikkain tasotusta, joiden kysyntä oli ollut erittäin suuri. Kun kuitenkin myöskin vuodeksi 1915 on merkitty määräraha varastopaikkain tasotusta varten Sörnäsissä, siirrettiin siten laajennetuista töistä johtuneet lisäkustannukset, Smk. 5,890: 90, tälle tilille. Vuodeksi 1914 oli osotettu 20,800 markkaa.

Istutukset. Eläintarhan urheilukentällä uudistettiin vielä sorastettuna oleva juoksuradan osa päällystämällä se hiilijauheella, urheilupaviljon-

kiin laitettiin ryöppykylpyhuone ja kentälle sijotettiin vesijohto. Kentän viemärijohto on aikomus rakentaa vuonna 1915, minkätähden määrärahan ylijäämä siirrettiin mainittuun vuoteen. Määräraha 8,000 markkaa, kustannukset Smk. 4,741: 58, säästö vuoteen 1915 Smk. 3,258: 42.

Kaisaniemen tenniskenttäin kunnossapitoon käytettiin vuonna 1914 Smk. 1,836: 66 lasketun määrän 800 markan sijasta, mutta tenniskenttäin maksuista kertyvistä varoista saatiin 1,000 markan lisämääräraha. Runsaat kustannukset johtuivat osin siitä, että jalkapallopelaajat olivat potkineet rikki kenttiä ympäröivän rautalankaverkon, jonka sijaan täytyi hankkia kallis n. s. panssariverkko.

Työkalujen erinäistä ostoa ja korjausta varten oleva määräraha käytettiin enimmältä osalta kunnossapitoon ja korjaukseen. Työkalut.

Uusia työkaluja ostettiin vuoden varrella: 1 sähkömoottori 600 markkaa, 4 tarkastuskelloa 280 markkaa, 50 poramoukaria Smk. 352: 80, 206 teräskankea Smk. 738: 68, 161 reunaustalttaa Smk. 565: 36, 139 noppakivivasaraa Smk. 290: 78, 85 lapiota Smk. 272: 21, 1 diafragmapumppu 225 markkaa sekä jokin määrä vähemmän kalliita työkaluja. Määräraha 15,000 markkaa, kustannukset 15,000 markkaa.

Vuoden varrella ostettiin maanmittausosastolle uusi teodoliitti. Määräraha 700 markkaa, kustannukset Smk. 693: 16.

Kolmen vaakituskoneen ostoon oli budjetissa osotettu 900 markan määräraha, mutta vain yksi kone ostettiin, minkätähden ainoastaan 375 markkaa käytettiin.

Rakennuskonttori sai vuoden varrella rahatoimikonttorin laskukoneen ja sitä velotettiin budjetissa osotetulla summalla 3,025 markalla.

Pinnantervauskojeen ostoon oli osotettu 1,200 markkaa, jonka summan tavaranhankkijat olivat budjettia laadittaessa ilmoittaneet tuollaisen kojeen hinnaksi. Kun kuitenkin tarkempia tietoja hankittaessa kävi selville, että aikaisemmin kysymyksessä olleet kojeet olivat vanhettuneita, valtuutti kaupungin yleisten töiden hallitus konttorin ostamaan uudenaikaisen kojeen, joka oli hiukan kalliimpi. Toiminimi G. Breiningiltä Bonnissa Rheinin varrella ostettiin koje, joka vetää 350 litraa tervaa. Määräraha 1,200 markkaa, kustannukset Smk. 1,544: 13.

Kolme 2 tonnin kranaa ostettiin vuoden varrella. Määräraha 2,250 markkaa, kustannukset 2,170 markkaa.

Kahdenkymmenen kaatovaunun ostoon osotetusta 4,000 markan määrärahasta säästyi Smk. 494: 94, sillä kustannuksia oli Smk. 3,505: 06.

Kymmenen kivivaunun ostoon osotettua määrärahaa ei vuoden varrella käytetty.

Budjetissa oli osotettu 6,000 markkaa kapeiden raiteiden ostoon 2,000 metrin pituudelta, ja vuoden varrella ostettiin 1,400 m. raiteita ja 7 vaihdetta, joista oli kustannuksia Smk. 3,961: 36.

Yleisen sähköosakeyhtiön välityksellä ostettiin sähköllä käypä kivikranan kitkavipu, josta oli kustannuksia Smk. 3,101: 70. Määräraha oli 3,200 markkaa.

Sähköllä käyvän kankivasaran sekä erinäisten uusien sepäntyökalujen ostoon oli osotettu 4,000 markkaa. Kustannuksia oli Smk. 3,990: 60.

Vanhan höyryjyrän korjauksista ja uusien takapyöräin hankkimisesta siihen oli kustannuksia Smk. 4,925: 39 eli likimmittäin arvattu määrä 5,000 markkaa.

Sekalaista.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapitoa varten oli budjetissa osotettu 4,000 markkaa. Kustannuksia oli Smk. 3,778: 25, ja jakautuivat ne seuraavasti:

Hengenpelastuskalut	Smk.	1,463: 85
Halkomitat	„	2,015: 65
Sekalaista	„	298: 75
Yhteensä	Smk.	3,778: 25

Pesuhuoneiden ja virutuslaiturien erinäistä hoitoa ja korjausta varten olevasta 7,000 markan määrärahasta säästyi Smk. 991: 44.

Vuoden varrella rakennettiin 4 paikkaan katoksia ja aitauksia hiekan säilytystä varten. Määräraha oli 4,800 markkaa, kustannukset Smk. 4,753: 60.

Määrärahoja kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Niiden vaikeuksien johdosta, joita veden johtaminen Kruunuhaankadun tontilta n:o 2 kohtasi pintamuodostuksen vuoksi, myönsi kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 3,200 markan määrärahan viemärijohdon teettämiseksi Kruunuhaankadun alitse mainitulta tontilta Mauritsinkadulle. Katuun rakennettiin 12″ johto ja kaksi tarkastuskaivoa, mistä oli kustannuksia yhteensä Smk. 3,156: 31.

Kaupunginvaltuusto myönsi kesäkuun 9 päivänä 1914 käyttövaroistaan määrärahan asfalttikäytäväin teettämiseksi pitkin Itäistä viertotietä ja Hakaniementorille uuden kauppahallin vierelle. Työ teetettiin samalla kun Toisen linjan jatkos mainitun kauppahallin viereltä päällystettiin noppakivillä, ja siirrettiin koko määräraha, 7,500 markkaa, viimeksi mainittua työtä varten olevaan määrärahaan.

Vuonna 1913 oli määräraha myönnetty haararaiteen teettämiseksi pitkin Sörnäsin rantatietä sähkölaitoksen alueen eteläpuolella oleville varastopaikoille. Kustannusarviota laadittaessa oletettiin raideaineet saatavan maksutta valtionrautateiltä, mutta kun rautatiehallitus kieltäytyi niitä antamasta, myönsi kaupunginvaltuusto 4,860

markan lisämäärärahan. Tätä määrärahaa ei kuitenkaan vuonna 1914 käytetty, syystä ettei rautatiehallitus voinut tarpeellisia raideaineita antaa, minkätähden summa siirtyi vuoteen 1915.

Ahlqvistkatu tasotettiin 4 metrin leveydeltä korttelin n:o 442 viereltä. Määräraha oli 2,000 markkaa kustannusten ollessa 1,794 markkaa.

Porthankadun tontin n:o 15 viereinen kallio louhittiin pois Kaikukujan tontin n:o 7 viereltä. Työhön käytettiin sitä varten osotettu 4,200 markan määräraha.

Kadun painumisen johdosta oli Dagmarkadun ja Fredriksperinkadun alaisiin laskujohtoputkiin tullut niin pahoja vikoja, ettei niitä voitu korjata kanavain ja viemärien kunnossapitoa varten olevan määrärahan puitteissa, minkätähden rakennuskonttori anoi ylimääräistä määrärahaa, jonka kaupunginvaltuusto myönsikin käyttövaroistaan. Rahamäärä, 5,200 markkaa, siirrettiin kanavain ja viemärien määrärahaan, koska työ kustannettiin tältä tililtä.

Sekalaista.

Rakennuskonttori on yksityisten tiliin teettänyt kadunpäällystystöitä noin 50,000 markan arvosta. Huomattavimmista tämän laatuisista töistä mainittakoon: I noppakivillä päällystettiin 384 m² Toisen linjan jatkoksessa, 1,320 m² Sirkuskadulla ja 315 m² Fredrikinkadulla, ketokivillä päällystettiin 1,880 m² Flemingkadulla, 660 m² Helsinginkadulla, 600 m² Kristinankadulla ja 700 m² Töölönkadulla, minkä lisäksi tervavierroksella päällystettiin Uudenmaan- ja Bulevardikadun välinen Fredrikinkatu.

Viimeksi mainittu työ teetettiin neljän mainittuun katuosaan rajottuvan talon omistajain pyynnöstä. Tarkoitus oli tällä aineella aikaansaada katupäällystys, jonka rakennuskustannukset olisivat halvemmat ja joka sen lisäksi olisi vähemmän tomua synnyttävä kuin noppakiveys ja hillitsisi kolinaa. Etusijassa liikenteen aikaansaaman kolinan hillitsemiseksi erään Fredrikinkadun varrella sijaitsevan sairaalan edustalla ehdotus tämän aineen käyttämisestä I noppakiven sijasta syntyi. Rakennuskonttori puolestaan lausui epäilevänsä, olisiko päällystysaine kyllin lujaa kestämään paikalla vallitsevaa vilkasta liikennettä. Paikalta kulki nimittäin noin 900—1,000 ajoneuvoa päivittäin ja niistä suuri osa kuorma-ajoneuvoja, mutta tervavierrosta käytettäessä edellytetään suurimmaksi liikenteeksi tavallisesti 600 ajoneuvoa päivässä. Päällystykseen käytettiin erikoistervaa, planiaterva n:o I, jonka hankki Tukholman uusi asfalttiosakeyhtiö. Kustannuksia itse päällystyksestä oli noin 6 markkaa neliömetriltä lukuun ottamatta alusta.

Itäistä viertotietä päällystettiin vuoden varrella Kolmannen ja Viidennen linjan välinen osa osin I noppakivillä ja osin ketokivillä. Kadun itäpuoliskoon teetettiin 11 m. leveä ajotie I noppakivistä

asfalttiin, jota vastoin länsipuolisko, missä raitiotieraiteet täyttivät 7 metrin levyisen alan, päällystettiin ketokivillä. Näin menetellen säästyi kaupungilta huomattava summa rakennuskustannuksia, minkä ohessa kadun liikenneolot saatiin järjestetyksi yksinkertaisella tavalla, koska ajomiehet nyt sangen vastahakoisesti käyttävät ketokivillä päällystettyä osaa ja tämä siis enimmäkseen voidaan käyttää raitiotieliikenteen tarpeisiin. Määräraha 35,830 markkaa, lisämääräraha 4,160 markkaa, kustannukset Smk. 39,976: 81.

Nostamattomia määrärahoja.

Kaavi- ja Toivokadun välisen Floratien tasotusta varten olevan määrärahan säästö käytettiin sähkölaitoksen erään laskun suoritukseen. Määräraha Smk. 632: 87, kustannus Smk. 271: 21.

Vuodelta 1913 siirtynyt Kaavikadun tasotusta varten oleva 10,600 markan määräraha siirrettiin vuoteen 1915 käytettäväksi Toivokadun tarpeelliseen tasotukseen.

Vuonna 1913 alotettua Lapinlahdenkadun päällystämistä I noppakivillä asfalttiin ei suoritettu loppuun vuonna 1914, syystä että maistraatti oli oikeuttanut yksityiset talonomistajat siirtämään katuosainsa kiveämisen vuoteen 1915. Määrärahasta, 24,800 markasta, oli kulutettu Smk. 14,021: 36, jota vastoin ylijäämä Smk. 10,778: 64, siirtyi vuoteen 1915.

Määräraha tehdaskorttelin n:o 296 eteläpuolella olevan Hakaniemenrannan kaupungille kuuluvain osain sekä Hakaniementorin poikki viistoon kulkevan ajotien päällystämiseksi ketokivillä myönnettiin jo vuonna 1913, ja työ alotettiinkin saman vuoden kesällä, mutta silloisen ketokivien puutteen johdosta sitä ei voitu suorittaa loppuun ennenkuin vuonna 1914. Kivien kalliin hinnan johdosta vuonna 1913 ylitettiin tarkoitukseen osotettu 20,600 markan määräraha. Kustannuksia oli vuonna 1913 Smk. 13,190: 33 ja vuonna 1914 Smk. 8,843: 25.

Kallion katujen tasotukseen vuonna 1913 osotetuista määrärahoista jääneet säästöt, nimittäin Flemingkadun ja Itäisen viertotien välisen Helsinginkadun tasotuksesta Smk. 9,497: 94 ja Adolfinkadun tasotuksesta 31,310 markkaa, sekä Helsinginkadun pengermäin alaisen laskukanavan teettämisestä 14,134 markkaa ja Adolfinkadun alaisen laskukanavan teettämisestä Smk. 7,791: 20, käytettiin uuteen kaupunginasemakaavaan merkittyjen katujen tasotukseen, nimittäin Fleming- ja Pengerkadun välisen Franzénkadun, ajotietä 2,340 m², jalkakäytävää 1,400 m², Franzén- ja Helsinginkadun välisen Torikadun, ajotietä 560 m², jalkakäytävää 340 m², sekä Franzén- ja Helsinginkadun välisen Pengerkadun puoleen leveyteensä, ajotietä 1,000 m², jalkakäytävää 490 m², ynnä tarpeellisten viemärien teettämiseen mainittujen katujen alle, ja laskettiin Franzénkadun alle

229 m. 12″ putkea, 6 tarkastuskaivoa, 1 syöksykaivo ja 1 tuuletusputki sekä Torikadun alle 126 m. 12″ putkea, 2 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa. Yhteenlaskettu säästö oli Smk. 62,733: 14 kustannusten ollessa Smk. 62,619: 35.

Dagmar- ja Aurorakadun välisen Töölönkadun tasotusmäärärahan säästöstä, 5,500 markasta, käytettiin ainoastaan osa eli Smk. 2,688: 50 vuonna 1914, ja ylijäämä, Smk. 2,811: 50, siirtyi vuoteen 1915.

Kuormausraiteiden rakentaminen Sörnäsin rantatien pohjoispuolelle kortteliin n:o 533 suoritettiin loppuun. Määrärahasta Smk:sta 20,823: 23 käytettiin Smk. 19,797: 70.

Sörnäsin haararadan poikki Sturekadun suuntaan menevää väliaikaista siltaa ei vuoden varrella rakennettu, minkätähden säästö siirtyi vuoteen 1915.

Niinikään siirtyi vuoteen 1915 Sörnäsin rantatielle sähkölaitoksen alueen eteläpuolisille varastopaikoille vievää haararaidetta varten osotettu määräraha.

Katajanokan pohjoisrannan purkauslaiturin korjaus alotettiin syksyllä 1913 ja suoritettiin loppuun vuonna 1914. Määräraha oli 8,000 markkaa kustannusten ollessa Smk. 7,949: 01.

Eläintarhan lounaisosassa sijaitsevan uuden puhdistuslaitoksen rakennustyötä jatkettiin, septic-tankit, suodattimet ja separaattorit valmistettiin, ja nyttemmin on enää ainoastaan pantava paikalleen moottorit, pumput ja muut koneosat. Kokonaismääräraha oli 224,240 markkaa, josta summasta vuonna 1914 käytettiin Smk. 184,368: 09 ja vuoteen 1915 siirtyi Smk. 39,871: 91.

Määräraha ketokiveyksen teettämiseksi kaupungille kuuluviin Viidennen linjan ja Agricolakadun osiin näitä katuja rajoittavan istutuksen vierelle myönnettiin vuonna 1913, mutta työ suoritettiin vasta 1914 vuoden kuluessa. Määräraha oli 18,000 markkaa, ja siitä käytettiin vuonna 1913 Smk. 14,749: 88 sekä vuonna 1914 Smk. 3,282: 16.

Määräraha ketokiveyksen teettämiseksi Fredriksperin- ja Franzéninkadun välisen Flemingkadun kaupungille kuuluvaan osaan myönnettiin vuonna 1913, ja työ alkoi saman vuoden kesällä, mutta kivien puutteen vuoksi se valmistui vasta vuonna 1914. Kun kivien hankinta kävi erittäin kalliiksi ja rakennuskonttorin täytyi, vaikkei sillä ollut käytettävänään määrärahaa, heti kivetä katu tontin osote n:o 7 viereltä, syystä että kaikki muut katuosat olivat kivettyjä ja tämä osa muodosti liikenteelle vaarallisen kuopan, ylitettiin budjettiin merkitty 7,100 markan määräraha. Kustannuksia oli vuonna 1913 Smk. 5,056: 68 ja vuonna 1914 Smk. 4,593: 27.

1913 vuoden budjettiin oli merkitty 4,100 markan määräraha Kristiinan- ja Brahekadun välisen Helsinginkadun kaupungille kuuluvan osan päällystämiseksi ketokivillä, mutta työ valmistui vasta vuonna 1914. Määrärahasta kulutettiin vuonna 1913 Smk. 2,573: 98 ja vuonna 1914 Smk. 1,512: 24.

Itäisen viertotien ja Flemingkadun välisen Vaasankadun kaupungille kuuluvan osan päällystämiseksi ketokivillä myönnettiin 8,300 markkaa vuonna 1913, mutta työ suoritettiin loppuun vasta vuonna 1914. Kustannuksia oli vuonna 1913 Smk. 2,400: 25 ja vuonna 1914 Smk. 5,839: 33.

Kaupungingeodeetin toiminta.

Kaupungingeodeetti on vuonna 1914 suorittanut seuraavat määrät kaupungin rakennuskonttorin johtosäännössä mainittuja toimituksia y. m., nimittäin:

Tontinmittauksia	36
Tontinarvioimisia	2
Huvilain, varastopaikkain ja muita maankatselmuksia	42
Lähtökatselmuksia	84
Kolmivuotiskatselmuksia	244
Tarkastuskatselmuksia	37
Rajanpaalutuksia ja kivijalankatselmuksia	48
Tonttikarttain ja mittauskirjain jäljennöksiä	6
Tilusten, varastopaikkain y. m. karttoja	9
Virkakirjelmiä, lausuntoja, m. m. ehdotus kaupungin viljeltyjen tilusten uudesti vuokraamiseksi, karttoineen ja laskelmineen	17

Lisäksi mainittakoon, että kaupungingeodeetti kävi kesä—heinäkuulla kaupungin antamalla matkastipendillä Tukholmassa, Kristianiassa, Göteporissa, Malmössä ja Kööpenhaminassa tutkimassa näiden kaupunkien „kaupungininsinörikonttorin“ järjestysmuotoa ja työtapaa, kaupunkien kartallepanotapaa, niiden peruskarttain rakennetta, tonttikirjoja y. m.

Rakennukset ja talot.

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus vuodelta 1914 oli seuraava:

Rakennusten ja talojen erinäisiin korjauksiin osotettu määräraha, joka oli 50,300 markkaa 1913 vuoden 45,125 markan sijasta, osottautui tarkoitukseensa riittäväksi, jäipä siitä, vaikka sotatila siitä johtuvine eräiden rakennusaineiden hinnannousuineen vuoden varrella alkoi, ylijäämääkin Smk. 83: 91.

Lumenkuljetukseen y. m. kaupungin taloista osotetusta 7,000 markan määrärahasta niinikään säästyi Smk. 605: 92. Tämä ylijäämä ei verrattuna vuonna 1913 syntyneeseen Smk:n 3,528: 64 säästöön ollut suuri, johtuen pääasiallisesti siitä että lumimäärä vuonna 1914 oli tuntuvasti suurempi kuin edellisenä vuonna.

Raatihuoneen muutostöihin oli rahatoimikamari laskenut menevän 5,000 markkaa, mutta tämä summa osottautui kuitenkin riittämättömäksi tarkoitukseen. Kustannuksia näistä töistä on nimittäin ollut kaikkiaan Smk. 5,856: 67, joten määräraha on ylitetty Smk:lla 856: 67. Ylitys johtui etusijassa siitä, että oli vaikea tarkoin arvata tämänlaatuisten töiden kustannuksia, mutta osaksi siitäkin, että kaksi huonetta, joissa ei ollut aiottu korjaustöitä teettää, osottautui, sittenkun huonekalut oli poistettu, olevan välttämättä siistimisen ja uusien seinäpaperien tarpeessa.

Forsbyn kunnalliskodin rakennusryhmän erinäisiä korjauksia varten osotetusta 10,750 markan määrärahasta säästyi Smk. 541: 90.

Bengtsårin kasvatuslaitoksessa suoritettiin korjaustyöt likimmittäin tarkoitukseen osotetulla määrärahalla 5,900 markalla.

Samanlaatuiset työt eteläisessä palotornissa ja Vanhankaupungin myllyssä suoritettiin niinikään kustannuksilla, jotka olivat Smk. 64: 91 ja Smk. 701: 53 vähemmät budjetissa näitä töitä varten myönnettyjä 4,000 markan ja 4,900 markan määrärahoja.

Aleksanterinkadun taloissa n:oissa 22—24 ja Pengerkadun talossa n:o 5 poliisilaitoksen käytettävänä olevain huoneistojen korjaustöitä varten oli budjetissa myönnetty 5,100 markkaa ja 3,000 markkaa. Töiden valmistuttua oli edellisestä määrärahasta säästynyt Smk. 1,072: 02 ja jälkimäisestä Smk. 438: 31 eli yhteensä Smk. 1,510: 33.

Kunnan työväenasunnoissa ei suoritettu sisä- ja ulkopuolisia korjaustöitä loppuun kertomusvuoden kuluessa. Sodan puhjetessa oli Kristiinankadun rakennusten laudoitus juuri valmistunut ja ulkopuolisten maalaustöiden oli määrä kohta sen jälkeen alkaa. Kun kuitenkin oltiin sitä mieltä, että sodan puhkeamisen jälkeen ei olisi alotettava mitään suurempia töitä, ja kun sitä paitsi tässä tapauksessa työ kokonaisuudessaan ainoastaan voittaisi siitä että laudoitus saisi kunnollisesti kuivua ennen maalaustöiden alottamista, päätettiin toistaiseksi ainoastaan kahdesti sivellä laudoitus vernissalla ja siirtää määrärahan ylijäämä Smk. 2,729: 72 vuoteen 1915.

Hietaniemenkadun majalarakennuksessa olevan entisen kansankeittiön sisustamiseksi asuinhuoneiksi myönnetystä 12,350 markan määrärahasta jäi töiden valmistuttua jälelle Smk. 539: 53.

Kolmannen poliisiaseman laajennus, Rantatorin kauppahallin, korttelissa n:o 181 olevan uimalaitoksen, virutushuoneiden, Eläintarhassa olevan kaupunginpuutarhan rakennusten sekä Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen erinäiset korjaukset voitiin suorittaa kustannuksilla, jotka olivat kukin erä Smk. 70: 25, Smk. 500: 99, Smk. 44: 72, Smk. 138: 45, Smk. 66: 12 ja Smk. 32: 57 vähemmät myönnettyjä määrärahoja.

Katajanokan tavaravajain korjauksia ei vielä sodan puhjetessa ja vajain joutuessa merisotalaitoksen käytettäväksi ollut loppuun suoritettu, minkätähden näitä töitä varten osotetusta 4,000 markan määrärahasta käytettiin ainoastaan osa ja loput Smk. 1,299: 43 palautui kaupunginkassaan.

Erinäiset korjaukset Katariinankadun talossa n:o 3 sijaitsevissa kaupunginvoudinkonttorin huoneiston viereisissä 2 huoneessa ynnä eteisessä, joita töitä varten oli osotettu 1,000 markkaa, suoritettiin Smk:lla 988: 71, joten määrärahasta säästyi Smk. 11: 29.

Helsingin kaupungin budjettiin on 1914 vuoden alusta tehty sellainen muutos, että kaupungin kansakoulurakennusten korjaus- ja kunnossapitokustannukset on „Opetus- ja sivistyslaitokset" nimisestä pääluokasta siirretty „Yleisten töiden" pääluokkaan. Näitä korjauksia varten osotettiin 1914 vuoden budjetissa yhteensä 23,460 markkaa, joka summa töiden valmistuttua oli ylitetty Smk:lla 2,568: 05. Tässä on huomattava, että tältä tililtä oli rahatoimikonttori rakennuskonttorin tietämättä pannut maksettavaksi Smk. 505: 30 sekä että sitä paitsi kansakoulujen taloudenhoitajat olivat käyttäneet Smk. 1,206: 90 kustantaakseen vähäisiä korjauksia, niinkuin esimerkiksi eheiden ikkunaruutujen hankkimista särkyneiden sijaan ynnä muuta semmoista, joita korjauksia varten heillä ei ollut eri määrärahaa, mutta jotka tietenkin oli teetettävä asianomaisten taloudenhoitajain toimesta. Tämä asianlaita on kuitenkin 1915 vuoden budjetissa korjattu siten, että „Opetus- ja sivistyslaitokset" nimiseen pääluokkaan on mainittua tarkoitusta varten merkitty vähäinen määräraha käytettäväksi „erinäisiin pienempiin menoihin".

Kutakin eri kourakennusta varten myönnetyt määrärahat sekä eri töiden kirjaanpannut kustannukset käyvät lähemmin selville seuraavasta taulukosta:

	Määräraha rahasäännön mukaan.	Menot.	Määrärahan ylitys.	Määrärahaa säästynyt.
Kansakoulurakennus, Annank. 30 ..	2,850: —	2,435: 30	—	414: 70
„ Ratak. 8	1,000: —	1,252: 54	252: 54	—
„ Neljäs linja 9....	1,300: —	1,417: 09	117: 09	—
„ „ „ 13—15	1,800: —	1,825: 79	25: 79	—
„ ent. Sedmigradskyn koulu	350: —	186: 75	—	163: 25
„ Tehtaank. 15—17	2,700: —	3,429: 18	729: 18	—
„ Fjälldalissa	300: —	204: 75	—	95: 25
„ Kasarmink. 21	1,500: —	2,538: 84	1,038: 84	—
„ Lapinlahdenk. 6	1,850: —	1,755: 27	—	94: 73
„ Mariank. 22.....	550: —	414: 22	—	135: 78
„ Toukolassa	900: —	916: 43	16: 43	—
„ Nikolaink. 18	3,000: —	2,575: 51	—	424: 49
„ Punavuorenk. 10	450: —	494: 90	44: 90	—
„ Töölönk. 41—43 ..	2,000: —	1,713: 78	—	286: 22
„ Vallilassa	2,750: —	2,805: 76	55: 76	—
Käymälä Eläintarhassa sokeainkodin vierellä	160: —	—	—	160: —
Erinäiset työt sokeainkodissa	—	1,556: 64	1,556: 64	—
Rahatoimikonttorissa kirjaanpantuja menoja	—	505: 30	505: 30	—
Yhteensä Smk.	23,460: —	26,028: 05	4,342: 47	1,774: 42

Esitetyistä numerotiedoista näkyy, että pääasiassa Tehtaan- ja Kasarminkadun kansakoulutalojen korjaustöistä on ollut kustannuksia enemmän kuin oli laskettu. Mitä ensinnäkin Tehtaankadun kansakoulutaloon tulee, on, lukuun ottamatta kansakoulun taloudenhoitajan maksamaa erää Smk. 63: 90, kaksi aivan arvaamatonta työtä aiheuttanut tämän rakennuksen osalta syntyneen määrärahan ylityksen. Alotettaessa vesikaton (mustasta levystä) korjaustöitä osottautui se nimittäin niin pahoin ruosteen syömäksi, että lukuisia uusia levyjä ehdottomasti täytyi hankkia, kun vanhat eivät kestäneet korjata. Rakennuksen alaisen täytteen painuminen sai aikaan, että viemärijohto murtui ja W. C:stä tuleva huuhteluvesi alkoi juosta raittiinilmankanavaan, mikä vika oli paikalla korjattava. Mitä taas Kasarminkadun kansakoulutaloon tulee, oli sen erinäisistä korjauksista laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 1,500 markkaa, mutta kun korjaustöihin ryhdyttiin, aiheutti toinen arvaamaton työ toisen. Niinpä oli ulkohuone niin huonossa kunnossa että, kun asfalttilattia purettiin uudistettavaksi, tulisija miltei luhistui kokoon. Päärakennuksen levykattoon oli Kasarminkadun puoleisella lappeella syntynyt suuri aukko, ja katon korjaaminen kohtasi mitä suurim-

pia vaikeuksia, sillä vanhat levyt olivat niin hauraita, etteivät ne enää kestäneet kynttämistä. Eräiden lattiain maalaus oli niin lopen kulunut, että maalaustöitä täytyi teettää paljon laajemmassa mitassa kuin budjettia laadittaessa oli suunniteltu.

Kansakoulujen taloudenhoitajain käyttämä summa jakautui seuraaviin eriin:

Ruotsinkiel. kansakoulu	Annankatu 30	20: 60	
„ „	Kallio, Neljäs linja 9	22: 80	
„ „	Nikolainkatu 18	55: 25	
Sekalaista		10: 65	109: 30
Suomenkiel. kansakoulu	Kallio, Neljäs linja 13—15	571: 05	
„ „	ent. Sedmigradskyn koulu, Neljäs linja 11	35: 40	
„ „	Tehtaankatu 15—17	63: 90	
„ „	Kasarminkatu 21	135: —	
„ „	Lapinlahdenkatu 6	15: 25	
„ „	Mariankatu 22	6: 75	
„ „	Töölönkatu 41—43	45: 70	
„ „	Vallila	101: 40	
Sekalaista		123: 15	1,097: 60
		Yhteensä Smk.	1,206: 90

Eräät vuokrattujen kansakouluhuoneistojen korjaustyöt suoritettiin likimmittäin lasketuilla kustannusmäärillä. Tästä määrärahasta säästyi ainoastaan Smk. 4: 68.

Kaupungin sairaanhoitolaitoksista, joiden kunnossapitoon vuosittain osotetaan suuria summia ja joita varten myönnetyt korjausmäärärahat siitä huolimatta tavallisesti eivät riitä, on myöskin vuonna 1914 ollut tuntuvia kustannuksia, jotka sitä paitsi eräissä tapauksissa, niinkuin esimerkiksi Marian sairaalassa, ovat ylittäneet myönnetyt määrärahat.

Korjaustöistä, tässä tapauksessa kaiketi oikeammin tarkistus- siistimis- ja eräistä tientekotöistä Fredriksperin uuden kulkutautisairaalan alueella, joita töitä varten budjetissa oli osotettu 9,300 markkaa, oli kustannuksia Smk. 253: 28 yli vastamainitun määrän. Ylitys johtui siitä, että lääkärinasunnon ja ruumishuoneen ympärillä olevat uudet, vähän liikennöidyt tiet välttämättä vaativat perinpohjaisempia täydennystöitä kuin budjettia laadittaessa oli voitu edellyttää.

Greijuksen sairaalan erinäisiin korjauksiin riitti tarkoitukseen myönnetty 3,700 markan määräraha likimmittäin. Näistä töistä oli nimittäin kirjojen mukaan kustannuksia Smk. 3,747: 37.

Humaliston tuberkulosisairaalassa suoritetuista samanlaisista töistä, joita varten oli osotettu 2,150 markkaa, oli kuitenkin kustannuksia ainoastaan Smk. 2,062: 28, joten määrärahasta säästyi Smk. 87: 72.

N. s. koleraparakkien erinäisiin korjauksiin osotetusta määrärahasta oli töiden valmistuttua jäljellä Smk. 653: 33.

Marian sairaalan korjaustöitä ei sitä vastoin tavallisuuden mukaan voitu myöskään vuonna 1914 suorittaa myönnetyllä määrärahalla. Vaikka määräraha oli kokonaista 35,600 markkaa, syntyi kuitenkin vajausta Smk. 2,198: 96. Syitä tähän oli useitakin, mutta pääsyy, miksi Marian sairaalan rakennusryhmä on aina vaatinut ja kaiketi vielä jonkin aikaa vastedeskin vaatii tuntuvia korjauskustannuksia, lienee paikallaan kerran mainita talorakennusosaston vuosikertomuksen yhteydessä. Yhtenä perussyynä Marian sairaalan verraten kalliisiin kunnossapitokustannuksiin on itse sairaalan syntymistapa. Vähäisestä alusta, pienestä kaksikerroksisesta puurakennuksesta (nykyisestä sairaanhoitajataroppilaskoulusta) alkaen on tuon tuostakin toimeenpantu laajennuksia. Tämä on tapahtunut ikäänkuin tempoamalla, ilman että siinä on noudatettu tärkeämpiin yksityiskohtiin nähden yhdenmukaista yleistä suunnitelmaa. Semmoisen suunnitelman puutteessa on yhteen soviteltaessa eri rakennusten yksityiskohtia, niinkuin kaasu-, kylmä- ja lämminvesi-, lämpö-, valo- ja laskujohtoja, W. C., seisotuskaivoja, höyrykeittiöitä, pesulaitosta, höyrykattilakeskuksia y. m., täytynyt suorittaa lukuisia muutos-, korjaus- ja täydennystöitä, ja niitä on varmaan vastedeskin teetettävä. Vaikkeivat nämä työt kukin sinänsä käy sanottavan kalliiksi, ovat ne kuitenkin monilukuisuutensa ja alinomaisen toistumisensa johdosta vuosi vuodelta rasittaneet mainitun sairaalan korjausmäärärahaa. Jos kaupunginviranomaiset olisivat voineet vahvistaa yleisen, tärkeimmiltä yksityiskohdiltaankin selväpiirteisen suunnitelman Marian sairaalan alueen vastaisia laajennuksia ja käyttämistä varten, olisi siten varmaan saavutettu taloudellisia etuja. Mitä puheena olevan sairaalan 1914 vuoden korjausmäärärahan ylitykseen tulee, johtui se kahdesta erilaatuisesta syystä. Ensinnäkin osottavat kirjat, että kone-, lämpö- ja vesijohtoteknillisten osain korjauksia ja uudistuksia ei voitu täysin suorittaa budjettiin merkityillä rahamäärillä, syystä että veden syömiä putkia ja koneosia täytyi johtoja ja kojeita purettaessa uusia paljon laajemmassa mitassa kuin budjettia laadittaessa puoli vuotta aikaisemmin oli voitu edellyttää. Toiseksi kävi vuoden varrella aivan välttämättömäksi teettää moniaita korjaustöitä, joita budjettia laadittaessa oli mahdoton arvata ja jotka täytyi viivyttelemättä suorittaa, jotta sairaalaa voitaisiin käyttää tarkoitukseensa. Tämmöisistä töistä

on etusijassa mainittava sisätautien osastolla olevan lämminvesilaitoksen vastavirtakojeen korjaus. Mainittu koje alkoi yhtäkkiä vuotaa, ja hajalle otettaessa ja tutkittaessa huomattiin se sisältä niin veden syömäksi, että sen perinpohjainen korjaus kävi tarpeelliseksi, mistä oli kustannuksia kokonaista 970 markkaa.

Myöskin Marian sairaalan Ruoholahden satamassa olevaa halkopihaa ympäröivän aidan korjausta eli oikeammin sanoen uudistamista varten osotetussa määrärahassa todettiin työn valmistuttua vajausta Smk. 92: 03.

Sitä vastoin voitiin Kivelän sairaalan vuosikorjaukset, vaikka olivatkin verraten laajaperäiset, suorittaa määrällä, joka oli Smk. 215: 40 vähempi budjetissa tähän tarkoitukseen myönnettyä 33,400 markan määrärahaa.

Alussa vuotta 1914 teetettiin Kauppatorin varrella sijaitsevassa entisen seurahuoneen talossa varsin laajaperäisiä sisäpuolisia maalaus-, verhoilu-, linoleumi- y. m. töitä, kun tästä rakennuksesta oli osotettu huoneistoja erinäisille kaupungin virastoille. Nämä virastot muuttivatkin sittemmin taloon, vaikka, sittenkun osa taloa oli sotatilan alettua luovutettu merisotalaitoksen tarpeisiin, kävi välttämättömäksi hankkia mainituille virastoille toiset huoneistot. Puheena olevia töitä varten oli budjettiehdotuksessa osotettu yhteensä 32,000 markkaa. Edellä mainituista töistä, jotka teetettiin osin talorakennusosaston ja osin välittömästi rahatoimikamarin toimesta seurahuoneen isännöitsijän, arkkitehti Albert Nybergin johdolla, oli kustannuksia kaikkiaan Smk. 31,850: 92, joten määrärahasta säästyi Smk. 149: 08. Kokonaiskustannuksista Smk:sta 31,850: 92 tuli talorakennusosaston osalle ainoastaan Smk. 22,320: 45.

Åggelbyn kesäpäiväparantolan korjaustöistä, joita varten oli osotettu 1,550 markkaa, oli kustannuksia kuitenkin ainoastaan Smk. 850: 97, joten säästyi Smk. 699: 03.

Vuoden varrella alkanut sotatila siitä johtuvine liikennehäiriöineen ja eräiden rakennusaineiden hinnannousuineen olisi, ellei sotatilan alkaessa vielä alottamatta olevia rakennusyrityksiä olisi asianomaisten viranomaisten luvalla lykätty toistaiseksi, varmaan aikaansaanut töiden seisahduksen ja rakennusmäärärahain yleisen ylityksen. Vuonna 1914 alotetut uutisrakennustyöt on kuitenkin yleensä voitu suorittaa osotetuilla määrärahoilla, ja lienee näistä töistä mainittava seuraavaa.

Hoitajatarhuoneiden sisustamisesta Kivelän sairaalan lääkärinasuntoon, jota työtä varten oli osotettu 2,550 markkaa, oli kustannuksia Smk. 2,479: 05, joten säästyi Smk. 70: 95. Töölön entisen työ- ja vaivaistalon pajan sisustamisesta Kivelän sairaalan ruumishuo-

neeksi oli kustannuksia tarkoitukseen myönnetyn määrärahan summa 1,570 markkaa.

Kivelän sairaala-alueen lounaisrajalle tehtävää uutta aitaa varten osotettu määräraha sitä vastoin ei riittänyt tarkoitukseensa. Sen johdosta että aikaisempi aita oli budjettiehdotuksen laadinnan ja työn suorituksen välisenä aikana pitkiltä matkoilta kaatunut, täytyi aitaa tehdä jonkin verran pitemmältä kuin budjettiehdotusta laadittaessa oli ajateltu. Määrärahassa Smk:ssa 6,553: 50 syntyi vajausta Smk. 591: 02.

Kivelän sairaalan uuden uimahuoneen teettämiseen riitti osotettu 2,750 markan määräraha likimmittäin, sillä kirjaanpannut kustannukset ylittivät määrärahan ainoastaan Smk:lla 20: 88.

Kallion kaupunginkirjaston viereistä aitausta varten osotetusta määrärahasta sen sijaan jäi jäljelle Smk. 458: 27.

Kaivohuoneen viereisen jääkatoksen ja Bölen esikaupungin poliisiaseman ulkohuoneiden rakentamiseen sekä poliisilaitoksen etsivän osaston koppien luvun lisäämiseen osotetuista määrärahoista on töiden valmistuttua jäänyt jäljelle kustakin Smk. 48: 28, Smk. 33: 52 ja Smk. 428: 59. Ruokailuhuoneen sisustamisesta Porthankadun kansakoulutaloon taas oli kustannuksia Smk. 4,131: 49 eli Smk. 131: 49 enemmän kuin tätä työtä varten oli osotettu, Smk. 4,000: —.

Pesutuvan rakentamiseen puistonvartija Nyholmin asunnon vierelle Eläintarhaan osotettu määräraha riitti kutakuinkin, sillä ylityssumma oli ainoastaan Smk. 36: 12.

Forsbyn kunnalliskodin tarkastajan kanssa tehdyn sopimuksen mukaan olisi koko rakennusryhmän kaikki maalaustyöt, siis myöskin eräät maalaustyöt budjetissa nimikkeen „vaivaistalon erinäiset uutisrakennukset" kohdalla mainituissa rakennuksissa, ollut teetettävä kunnalliskodin toimesta. Kun näitä töitä ei kuitenkaan ehditty vuoden varrella loppuun suorittaa, siirtyi 13,850 markkaan nousevasta määrärahasta jäljelle jäänyt osa eli Smk. 1,909: 20 vuoteen 1915.

Uuden uimahuoneen rakennuttamiseksi Kyläsaareen osotetusta 5,900 markan määrärahasta oli työn valmistuttua jäänyt jäljelle Smk. 552: 66.

Vuoden varrella rakennettu Bölen esikaupungin uusi paloasema ei sodan puhjetessa ollut vielä läheskään valmis. Sittemmin tämä rakennus kuitenkin luovutettiin majoituslautakunnan käytettäväksi olematta silloinkaan vielä täysin valmis. Määrärahasta oli silloin jälellä Smk. 4,355: 87, joka summa siirtyi vuoteen 1915.

Budjetissa eräitä kaupungin ainespihan uutisrakennuksia varten olevista määrärahoista käytettiin tässä edellä mainituista syistä ainoastaan vähäinen osa. Niinpä suoritettiin vuonna 1914 aino-

astaan pajan laajennus ja ainespihan etelärajalle rakennettiin uusi lauta-aita. Ensinmainittu työmääräraha osotti tilinpäätöksen mukaan vajausta Smk. 283: 93, mikä johtui eräistä sodan puhkeamisen jälkeisistä hinnannousuista, jota vastoin jälkimäistä työtä varten osotettu 2,000 markan määräraha riitti tarkoitukseensa. Uutta työpajarakennusta ja uutta höyryjyrän ja automobiilin säilytysvajaa varten osotetuista määrärahoista käytettiin ainoastaan vähäinen osa, edellisestä Smk. 1,071: 35 ja jälkimäisestä Smk. 399: 18, joilla summilla teetettiin eräitä rakennuspuusepäntöitä, niinkuin näiden rakennusten ikkunat ja ovet sekä piirustukset y. m., jota vastoin määrärahain ylijäämät, Smk. 8,928: 65 ja Smk. 5,600: 82, siirtyivät vuoteen 1915. Samaten siirtyi erään tavarakatoksen muuttoa varten myönnetty 2,000 markan määräraha kokonaan vuoteen 1915 sitä suuremmalla syyllä, kun sodan puhkeamisen johdosta Lapinlahdenkadun päällystäminen noppakivillä oli lykätty toistaiseksi ja sen paikan, mihin mainittu tavarakatos oli aikomus muuttaa, edelleen täyttävät vastamainittuun tarkoitukseen käytettävät noppakivet.

Budjetissa nimikkeen „Uudet kansakoulutalot" kohdalle merkitystä määrärahasta Smk:sta 384,555: 88 käytettiin Eläintarhankadun uuden kansakoulutalon teettämiseen vuonna 1914 ainoastaan Smk. 227,996: 84, ja kun puheena olevan rakennuksen töitä ei ehditty suorittaa loppuun mainitun vuoden kuluessa, siirtyi ylijäämä Smk. 156,559: 04 vuoteen 1915. Kaikista vuoden varrella alotetuista uutisrakennuksista on etusijassa tämä rakennustyö saanut kärsiä vallitsevan sotatilan aikaansaamista häiriöistä. Niinpä täytyi muuraustyöt useaan kertaan keskeyttää työaineiden puutteessa sekä eräissä tapauksissa käyttää toisia rakennusaineita kuin alkuaan oli aiottu. Näistä tukalista oloista sekä eräiden työaineiden, niinkuin takomatuotteiden, sementin, tulenkestäväin tiilien y. m., tuntuvista hinnannousuista huolimatta ei työ taloudelliselta kannalta katsoen kuitenkaan käyne kaupungille epäedulliseksi.

Sen johdosta että Katajanokan uuden tavarakatoksen rakennustyöt eivät vielä sodan puhjetessa olleet alkaneet, ei vuonna 1913 tätä rakennusta varten myönnettyä 100,000 markan määrärahaa eikä samaan tarkoitukseen vuonna 1914 osotettua 60,000 markan summaa ole käytetty. Lukuun ottamatta Smk. 1,520: 70, joka summa käytettiin eräiden piirustusten teettämiseen, ovat nämä molemmat määrärahat kaupunginvaltuuston 1915 vuoden budjetinjärjestelyn yhteydessä tekemän päätöksen mukaisesti palautuneet kaupunginkassaan.

Kaupunginpuutarhan elueelle Eläintarhaan rakennetun uuden kasvihuoneryhmän vastaisen laajennuksen osana rakennettiin vuoden varrella kasvihuonerakennus n. s. kasvihallin pohjoispuolelle, ja nou-

sivat sen kustannukset likimmittäin budjetissa osotettuun summaan 19,700 markkaan, joka osotti vajausta ainoastaan Smk. 28: 95.

Sipoon mielisairaala ja Sörnäsin teurastamo on rakennettu, edellinen välittömästi kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta ja jälkimäinen tätä työtä varten asetetun erikoisen rakennustoimikunnan johdolla.

Edellä mainittujen lisäksi on kaupunginvaltuuston erityisten määräysten johdosta teetetty seuraavat työt, nimittäin: erinäisiä korjauksia entisessä Stockmannin talossa, määräraha 2,400 markkaa, kustannukset Smk. 1,463: 37, säästö Smk. 936: 63; samanlaisia töitä budjettiin merkittyjen lisäksi entisellä seurahuoneella, määräraha 6,500 markkaa, kustannukset Smk. 4,969: 71, säästö Smk. 1,530: 29; lauta-aita Siltavuorenpenkereen tonttien n:ojen 1 ja 2 ympärille, määräraha 580 markkaa, kustannukset Smk. 589: 53, vajaus Smk. 9: 53; erinäisiä töitä Helsingin uudessa uimalaitoksessa, määräraha Smk. 1,336: 15, kustannuksia sama määrä; erinäisiä puusepäntöitä Kallion kansankirjastotaloon, määräraha 3,051 markkaa, kustannuksia sama määrä; Vuorimieskadun talon n:o 9 piharakennuksen korjaus, määräraha 4,600 markkaa, kustannukset Smk. 4,578: 03, säästö Smk. 21: 97; väliaikaisen lastensairaalan sisustaminen Marian sairaalan kulkutautipaviljonkeihin n:oihin 2—6, määräraha 2,820 markkaa, kustannukset Smk. 2,574: 50, säästö Smk. 245: 50; erinäisiä muutos- ja korjaustöitä Aleksanterinkadun talossa n:o 24, määräraha 9,600 markkaa, kustannukset Smk. 9,237: 54, säästö Smk. 362: 46; Hietalahdentorin kauppahallin erään osan sisustuksen muutos (rottain torjumiseksi), määräraha 1,850 markkaa, kustannukset Smk. 1,320: 44, säästö Smk. 529: 56; Katajanokan vaakahuone, määräraha 1,250 markkaa, kustannukset Smk. 465: 09, säästö kaupunginkassan hyväksi Smk. 784: 91; Marian sairaalan entisen lääkärinasunnon sisustaminen sairaanhoitajatarkouluksi, määräraha 1,400 markkaa, kustannukset Smk. 1,493: 03, vajaus Smk. 93: 03; vaivaishoitohallituksen Sörnäsissä olevan kansliahuoneiston laajennus, määräraha 660 markkaa, kustannukset Smk. 521: 10, säästö Smk. 138: 90; Åggelbyn lastenkodin laajennus, määräraha 3,880 markkaa, kustannukset Smk. 3,955: 35, vajaus Smk. 75: 35, sekä vihdoin poliisilaitoksen kassahuoneen muutos- ja korjaustyöt, määräraha 500 markkaa, kustannukset Smk. 364: 91, säästö Smk. 135: 09.

Rahatoimikamarin määräyksen mukaan on kamarin käytettäväksi asetetuista varoista myönnetyillä määrärahoilla lisäksi suoritettu yhdeksässä eri rakennuksessa erinäisiä pienempiä töitä, joista oli kustannuksia yhteensä Smk. 1,044: 99.

Vuoden varrella on sitä paitsi eräitä töitä, joita varten määrärahat oli myönnetty jo edellisten vuosien menosäännöissä, osin jatkettu, osin suoritettu loppuun. Näistä töistä on etusijassa mai-

nittava sotilasmajoituksesta vuonna 1914 johtuneet lukuisat ja kalliit työt. Näitä töitä varten oli tosin 1914 vuoden budjetissa vähäinen määräraha eli Smk. 8,188: 67, mutta vuoden loppupuoliskolla alkaneen sotatilan ja siitä johtuneen liikekannallepanon johdosta on tämä määräraha tietenkin monin verroin ylitetty. Rahatoimikamarin määräysten johdosta on majoitustarkoituksia varten suoritettu töitä, joista on ollut kustannuksia kokonaista Smk. 107,367: 18 ja joista useimmat on ollut teetettävä mahdollisimman joutuisasti, niin että toisinaan on täytynyt työajaksi käyttää sekä yöt että kokonaiset päivät, samoin kuin on täytynyt hankkia täällä kulloinkin saatavissa olevia rakennusaineita vallitseviin korkeisiin hintoihin katsomatta. Nämä työt ovat sen johdosta yleensä käyneet kalliiksi ja tuntuvasti kallimmiksi kuin mitä olisi ollut laita säännöllisten olojen vallitessa.

Kokonaiskustannukset Smk. 107,367: 18 jakautuivat seuraaviin eriin, nimittäin: entisen kaasulaitoksen majala, talli, ulkohuoneet y. m. Smk. 13,341: 96; majala y. m. n. s. Nymanin huvilassa Vanhassakaupungissa Smk. 521: 59, entisessä sementtivalimossa Hakaniementorin varrella Smk. 4,342: 29 ja Merikadun talossa n:o 5 Smk. 7,029: 48; erinäiset korjaukset koleraparakeissa (sotaväen hevosten aikaansaamat vahingot) Smk. 284: 19; majala, ulkohuoneet, talli y. m. Meilansissa Smk. 3,640: 62, entisessä sokeritehtaassa Flemingkadun varrella Smk. 36,570: 35 ja n. s. Suvilahden kasarmissa Smk. 3,813: 14; työt Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa Smk. 11,947: 51; majala y. m. n. s. Forsbyn riihessä Smk. 5,726: 77, poliisimaneesissa Smk. 1,553: 86, Bölen esikaupungin paloasemalla Smk. 1,900: 49 ja n. s. Gumtähden riihessä Smk. 5,992: 65; huonekalujen muutto ja keittiön sisustaminen kansakoulutalossa Neljäs linja 13—15 Smk. 1,972: 94; huonekalujen muutto Kasarminkadun kansakoulutalossa Smk. 294: 14, Porthankadun kansakoulutalossa Smk. 217: 92 ja entisellä seurahuoneella Smk. 371: 62; työt Huopalahdessa Smk. 972: 65; erinäiset työt Punaiselle ristille Smk. 482: 75; erinäiset muut työt Smk. 316: 92 sekä vihdoin insinööri- ja puhtaanapito-osaston toimittama kaupungin omain katuosain viereisten kaiteiden korjaus Smk. 2,146: 74 ja puhtaanapitokustannukset Smk. 3,926: 60.

Muista töistä, joita varten määräraha oli myönnetty jo edellisten vuosien menosäännöissä, on vuonna 1914 teetetty m. m. seuraavat: Kallion kaupunginkirjaston sisäpuoliset maalaustyöt, määräraha 8,611 markkaa, kustannukset 8,600 markkaa, säästö 11 markkaa; kaupungin talojen erinäisten sähkövalojohtojen uudistus, määräraha Smk. 3,506: 13, kustannukset Smk. 3,423: 90, säästö Smk. 82: 23; Hakaniementorin uuden kauppahallin töiden jatkaminen, määräraha Smk. 74,367: 89, kustannukset Smk. 128,595: 96, vajaus Smk. 54,228: 07, kaupunginvaltuuston kesäkuun 9 päivänä 1914 tekemän päätöksen johdosta siirretty

vuoteen 1915; erinäiset Forsbyn kunnalliskodin keskeneräiset työt, määräraha Smk. 46,807: 57, kustannukset Smk. 35,795: 54, säästö Smk. 11,012: 03, samoista syistä, mitkä mainittiin eräisiin kunnalliskodin uutisrakennustöihin nähden, siirretty vuoteen 1915; Keittohuoneenrannan avonainen tavarakatos, määrärahan ylijäämä Smk. 461: 30, kustannukset 500 markkaa, vajaus Smk. 38: 70; vaakain osto tavarakatoksiin, määrärahan ylijäämä Smk. 3,534: 80, kustannukset Smk. 969: 10, säästö Smk. 2,565: 70, siirtynyt vuoteen 1915; erinäiset Kivelän sairaalan korjaukset, määräraha Smk. 12,691: 38, kustannukset Smk. 14,234: 59, vajaus Smk. 1,543: 21, syystä että kahden kaupungin sähkölaitoksen antaman laskun määrät olivat Smk. 11,985: 45 ja 1,828: — eli yhteensä Smk. 13,813: 45, sen sijaan että töitä oli tilattu noin 12,000 markan hinnasta; sekä Bölen poliisiaseman vesijohto, määräraha 1,500 markkaa, kustannukset Smk. 1,173: 82, säästö Smk. 326: 18. Uutta mukavuuslaitosta Pääskylänkadun purkauspaikan läheisyyteen ei sotatilan alkamisen johdosta rakennettu, minkätähden määräraha Smk. 1,161: 47 siirtyi vuoteen 1915, ja samaten siirtyi Rikhardinkadun kaupunginkirjastotalon tuuletuslaitoksen korjausmääräraha Smk. 4,295: 46 vuoteen 1915, syystä että tämän työn teettäminen on jätetty siksi, kunnes kysymys kirjastotalon laajentamisesta on lopullisesti ratkaistu.

Paitsi kaikkia näitä rakennustöitä on vuoden varrella laadittu moniaita uusien rakennusten piirustuksia ja suunnitelmia, joista mainittakoon ehdotetun uuden työväenopistotalon pääpiirustukset ja mallit, Eläintarhankadun uuden kansakoulutalon pää-, työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Töölön ehdotetun uuden kansakoulutalon uudet luonnospiirustukset, sähkölaitoksen käyttöhenkilökunnan ehdotetun asuinrakennuksen uudet luonnospiirustukset, Marian sairaalan tapaturma-aseman luonnospiirustukset, ehdotetun uuden poliisitalon laajat alustavat luonnospiirustukset, kaupunginpuutarhan alueelle Eläintarhaan suunitellun uuden kasvihuoneen pää- ja työpiirustukset, Bölen uuden paloaseman samanlaiset piirustukset, Kyläsaaren uimahuoneen samanlaiset piirustukset, vesisäiliön vierelle rakennettavan uuden vartijanasunnon samanlaiset piirustukset, ehdotus Kivelän sairaalan laajaperäiseksi uudesti rakentamiseksi, ehdotus Kallion Viidennen linjan viereiseen puistikkoon rakennettavaksi musiikkipaviljongiksi, eräiden kaupungin ainespihaan suunniteltujen uutisrakennusten luonnospiirustukset ja sikäläisen uuden viilaustyöpajan pääpiirustukset, suuri joukko eräiden rakennusten, niinkuin raatihuoneen, Aleksanterinkadun poliisitalon, Hietaniemenkadun n. s. majalarakennuksen, Eerikinkadun poliisivartiokonttorin y. m. erinäisten muutosrakennustöiden piirustuksia.

Talorakennusosaston arkistoa vihdoin on täydennetty erinäisten kaupungille kuuluvain rakennusten piirustuksilla, joita ar-

kistossa ei ole tähän asti ollut. Näistä mainittakoon Hakasalmen huvilassa olevan Helsingin kaupungin museon, Marian sairaalan sisätautien osaston, Kivelän sairaalan useimpain rakennusten, Kaivopuiston uimahuoneiden, Mariankadun talon n:o 22 piharakennuksen (omistaa Olanderin lahjoitusrahasto) ja hiljattain ostetun Aleksanterinkadun talon n:o 26 piirustukset.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin vuodelta 1914 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Kaupunginasemakaavaosasto.

Sen johdosta että Suomen voimistelunopettajaliitto oli tehnyt esityksen kaupungin leikki- ja urheilupaikkain käyttämisestä, laati kaupunginasemakaava-arkkitehti laajanlaisen promemorian, jossa esitettiin osin ehdotus kaupungin nykyisten leikkipuistojen uudesti järjestämiseksi, osin ohjelma eräitten vanhain ja uusien kaupunginosain vastaisia laitoksia varten. Promemoriaan liittyi moniaita kaupunginasemakaavaosaston laatimia asemasuunnitelmia sekä osaston hankkimia, lukuisain ulkomaisten nykyaikaisten leikkipuistojen ja urheilulaitosten piirustuksia.

Vuoden varrella suoritti osasto loppuun edellisenä vuonna alotetun laivaveistämöalueen järjestämissuunnitelman. Sitä varten laadittiin, paitsi asema- ja perspektiivipiirustuksia, mittakaavaan 1 : 250 valmistettu pahvimalli ehdotetusta laitoksesta ympäröivine kaupunginosineen. Suunnitelman valaisemiseksi laadittiin laajanlainen kirjallinen promemoria, jossa myös kajottiin kysymyksen kävelytien teettämisestä pitkin Itäisen Kaivopuiston rantaa. Hallitus ei käsitellyt tätä asiaa loppuun vuoden varrella.

Kaupungin yleisten töiden hallituksessa aikaisemmin tehdyn ehdotuksen johdosta laati osasto suunnitelman XIII ja XIV kaupunginosan asemakaavan perinpohjaiseksi uudesti järjestämiseksi, ja esitettiin laajanlaisessa promemoriassa ne näkökohdat, joita suunnittelussa oli noudatettu. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Käsiteltäessä moniaita muita hallituksen kaupunginasemakaava-arkkitehdin valmisteltaviksi lähettämiä kysymyksiä on laadittu kirjalliset promemoriat, joista mainittakoon promemoria sosialilautakunnan tekemän, Vallilaa varten laadittua suunnitelmaa koskevan esityksen johdosta, promemoria niiden muistutusten johdosta, joita rakennustarkastaja oli tehnyt vastamainitun kaupunginosan rakennusjärjestyksen ehdotusta vastaan, promemoria Floratien tonttien rakennusjärjestystä koskevasta asiasta, samoin mooseksenuskoisen seurakunnan hautausmaata, roomalais-katolisen seurakunnan hautausmaata, Sinivuoren-

maan väliaikaista järjestämistä, Töölön sokeritehdasosakeyhtiön vuokran pitennysanomusta, maatilalautakunnan asettamista y. m. koskevista asioista.

Kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti on laadittu erinäisiä kaupunginasemakaavanmuutoksia, joista mainittakoon IV kaupunginosan korttelin n:o 179, II kaupunginosan korttelien n:ojen 37, 38 ja 41 (Murtokatu), sekä XII kaupunginosan korttelin n:o 392 muutokset, Kirkkomaankadun laajennus ja X kaupunginosan korttelien n:ojen 272—280 (kunnan teurastamon viereisen alueen) asemakaavanmuutokset.

Toiseen Suomen rakennustaidenäyttelyyn otti osasto osaa monilla piirustuksilla ja suunnitelmilla, joista etusijassa mainittakoon laivaveistämöalueen järjestämissuunnitelmat.

Paitsi edellä mainittuihin töihin on osasto vuoden varrella pannut varsin paljon aikaa jo edellisinä vuosina alottamiinsa ehdotuksiin Sörnäsin haararadan pohjoispuolella olevain kaupungin maiden sekä Greijuksen ja Bölen alueiden jaoitukseksi.

Kaupunginpuutarhurin antama kertomus vuodelta 1914 oli seuraavaa sisällystä:

Kastelu y. m.

Kesällä vallinneiden tavattoman kuivain ja lämpimäin säiden johdosta kävi välttämättömäksi runsaasti kastella istutuksia. Kastelutyöt alkoivat jo kesäkuun 12 päivänä, ja niitä jatkui keskeytymättä elokuun 1 päivään, mistä lähtien ainoastaan itsestään pyöriviä kastelukojeita käytettiin keskikaupungilla sijaitsevissa istutuksissa. Lämpimän sään ja alituisen kastelun johdosta kehittivät kukkapensaat tavattoman runsaan kukinnan.

Kustannukset istutuksista, puutaimistoista y. m.

Sodan puhjettua elokuun 1 päivänä katsottiin olevan paikallaan yksinkertaistuttaa kaupungin istutusten hoitoa, minkätähden niissä sen jälkeen suoritettiin ainoastaan välttämättömimmät työt. Lokakuun 9 päivänä tekemällään päätöksellä, joka oli johtunut kaupunginvaltuuston kaupungin yleisten töiden hallitukselle antamasta kehotuksesta, käski mainittu hallitus puutarhahallinnossa noudattaa mahdollisimman suurta säästäväisyyttä ja menetellä niin, että eri menotilejä ei ainoastaan olla ylittämättä, vaan että säästöjäkin syntyy.

Kunnossapitomäärärahasta 115,800 markasta säästyi sentähden Smk. 6,500: 16. Kulutetut varat Smk. 109,299: 84 jakautuivat seuraavain istutusten, puutaimistojen, kasvihuoneiden y. m. kesken:

Ainespiha	Smk.	753: 13
Aleksanteri II:n patsas	„	433: 60
Ateneum	„	491: 51
Eiranpuistikko	„	2,026: 07
Elisabetinpuistikko	„	514: 82
Eläintarha	„	7,739: 60
Engeltori	„	136: 68
Erottajanpuistikko	„	492: 47
Esplanadit	„	12,023: 71
Fredrikintori	„	106: 80
Haapaniemen istutus	„	1,889: 10
Hakasalmi ja Hesperia	„	1,200: 74
Haudat	„	511: 50
Kaisaniemi	„	3,856: 85
Kaivopuisto	„	14,678: 97
Kapteeninkadun puistikko	„	537: 21
Kasvihuoneet	„	14,765: 30
Katajanokanpuistikot	„	2,296: 58
Kaupunginpuutarha	„	3,609: 75
Kirurgisen sairaalan istutukset	„	1,974: 29
Konstantininkadun puistikko	„	66: 17
Korttelin n:o 127 puistikko	„	837: 77
Koulutori	„	1,224: 30
Lapinlahdenpuistikko	„	343: 62
Lönnrotinpuistikko	„	410: 10
Marian sairaalan istutukset	„	1,349: 75
Punanotko	„	2,461: 93
Puutaimistot	„	3,430: 78
Ritarihuoneenpuistikko	„	528: 57
Runeberginpatsas	„	351: 58
Simonpuistikko	„	565: 15
Suomen pankin istutukset	„	370: 94
Säätytalonpuistikko	„	1,139: 64
Teknillisen korkeakoulun istutukset	„	446: 82
Tokantori	„	869: 62
Ullanlinnanvuori	„	13,739: 74
Vanhan kirkon puistikko	„	2,275: 10
Viidennen linjan istutukset	„	1,675: 99
Sekalaista	„	7,173: 59
	Yhteensä Smk.	109,299: 84

Kivelän sairaalan viereisten istutusten kunnossapitoon oli osotettu 2,000 markkaa, mutta käytettiin ainoastaan Smk. 1,843: 80.

Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus oli 1,050 markkaa, joka summa olikin myönnetty tähän tarkoitukseen.

Mainitun urheilukentän kunnossapitoon oli osotettu 1,000 markkaa, joka määräraha ylitettiin Smk:lla 43: 46.

Punanotkon leikkikentän kunnossapidosta oli kustannuksia Smk. 471: 98 osotetun määrän 500 markan sijasta.

Haapaniemen urheilukentän kunnossapiton oli osotettu 800 markkaa, josta määrästä käytettiin Smk. 792: 75.

Kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineista oli kustannuksia Smk. 1,461: 65 määrärahan ollessa 1,500 markkaa.

Kaupunginpuutarhan erinäisten huoneistojen lämmityksestä ja siivoamisesta oli menoja Smk. 397: 51. Määräraha oli 400 markkaa.

Erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen valaistusmäärärahasta 150 markasta käytettiin Smk. 139: 50.

Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkkauksia, hevosten rehuja y. m. tallin menoja varten oli budjettiin merkitty 6,300 markkaa, josta summasta käytettiin Smk. 6,257: 39.

Talvipuutarha.

Talvipuutarhassa kävijäin luku näyttää vuosittain olevan lisääntymään päin. Vuonna 1913 oli käviöitä 26,891, mutta seuraavana vuonna niitä oli 29,266. Ilahuttavana seikkana voidaan niinikään mainita, ettei yleisön esiintyminen nyttemmin ole antanut moitteen aihetta. Kukkia ei ole katkottu eikä järjestystä muutenkaan häiritty. Kunnossapitomäärärahasta 7,000 markasta käytettiin Smk. 6,930: 63.

Alpin kunnossapito.

Alpin puhtaanapitoon sekä erinäisiin siellä toimitettuihin korjaustöihin käytettiin Smk. 1,459: 41. Määräraha oli 1,500 markkaa.

Nurmien ja käytäväin y. m. uudistus.

Budjetissa oli vanhempain nurmien ja käytäväin uudistuksesta laskettu olevan kustannuksia 4,500 markkaa, ja tästä summasta käytettiin Smk. 4,404: 54 Ullanlinnanvuoren eteläosan nurmien uudistukseen sekä Punanotkon leikkikentän korjaukseen. Leikkikenttä, jota valmistumisestaan lähtien ei ollut uudestaan tasotettu, oli vuosien kuluessa paikoitellen käynyt epätasaiseksi, mikä seikka vaati sen perinpohjaista korjausta. Sen ohessa suoritettiin vuosittain uudistuvat korjaustyöt kaupungin kaikkien istutusten kävelyteillä.

Mullanvalmistus.

Uusi mullanvalmistuspaikka saatiin vuoden varrella käytettäväksi Savilan puutaimiston koillisosassa. Aikaisemmin oli mullanvalmistusta toimitettu eri paikoilla Eläintarhassa, mutta multatarha tulee, sikäli kuin vanhat varastot loppuvat, muutettavaksi Savilaan.

Mainittua mullanvalmistusta varten oli budjettiin merkitty 3,500 markkaa, ja kustannukset nousivat samaan määrään.

Hyötylavoihin tarvittavan lannan ostoon käytettiin 650 markan määrärahasta Smk. 608: 50.

Kaupungin vesilinnut.

Kustannuksia kaupungin vesilintujen hoidosta oli Smk. 1,007: 25, joka summa Smk:lla 7: 25 ylitti osotetun määrärahan.

Työkalut.

Työkalujen ostoon ja korjaukseen oli myönnetty 2,500 markan määräraha, mutta menoja oli Smk. 2,500: 67.

Vesipostit.

Vesipostien laittamiseksi eräisiin kaupungin istutuksiin oli osotettu 3,000 markan määräraha, josta Smk. 2,954: 05 käytettiin vesipostien laittamiseksi Engelaukioon ja Haapaniemen istutukseen sekä vesijohdon laittamiseksi kaupunginpuutarhan hyötylavoihin.

Lehtopuiden suojusristikot y. m.

Kymmenen suojusristikon ostamiseksi lehtopuita varten oli osotettu 1,300 markkaa, mutta jotta ristikkojen sijoituksesta olevat työkustannuksetkin saataisiin suoritetuksi määrärahasta, ostettiin ainoastaan 9 ristikkoa, jotka sijoitettiin Henrikinpuiston nuorempain puiden juurelle. Mainitun menettelyn johdosta säästyi määrärahasta 85 markkaa.

Aitain korjaukseen meni Smk. 4,998: 03 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Puistosohvain korjauksesta oli kustannuksia Smk. 2,631: 56 määrärahan ollessa 3,000 markkaa.

Vedenkulutus.

Kustannuksia vedenkulutuksesta kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. oli vesijohtokonttorin laskujen mukaan vuoden varrella Smk. 13,553: 99. Määräraha oli 15,000 markkaa.

Puistonvartijat.

Neljän puistonvartijan palkkaamiseksi oli budjetissa osotettu 3,100 markkaa. Vartijat otettiin toimeensa keväällä ja sijoitettiin niin, että kaksi sai piirikseen Eläintarhan, Hakasalmen ja Hesperian, yksi Ullanlinnanvuoren ja yksi Kaivopuiston. Määrärahasta säästyi 180 markkaa.

Kasvihuoneet ja kasvisuojat.

Kolme kohta talvipuutarhan luoteispuolella sijaitsevaa kasvihuonetta korjattiin väliaikaisesti, ja oli tästä kustannuksia Smk. 2,567: 38. Määräraha oli 2,500 markkaa.

Talorakennusosaston toimesta rakennettiin kaupunginpuutarhaan kasvihuonerakennus, josta oli kustannuksia Smk. 19,671: 05 eli Smk. 28: 95 enemmän kuin tähän tarkoitukseen oli osotettu.

Kahden kasvisuojan rakennuttamisesta kaupunginpuutarhaan oli kustannuksia Smk. 4,346: 60 määrärahan ollessa 4,400 markkaa.

Eläintarhan tasoitustyöt.

Eläintarhaan laitettujen uusien lammikkojen ympäristö tasoitettiin vuoden varrella. Multaa hankittiin sekä uusien lammikkojen ympärillä että täytettyjen lammikojen paikalla oleviin nurmiin. Ensinmainituihin aloihin kylvettiin sittemmin heinänsiementä, jälkimäisiin kauraa, syystä että paikat luultavasti vielä painuvat. Saviselle ja pehmeälle pohjalle laitettiin käytävät siten, että ensin laskettiin 30 sm. vahva kerros kivitäytettä ja sen päälle 15 sm:n paksuudelta vierrosta ja savihiekkaa. Alueen eteläosan käytävät tasoitettiin mainituilla tavalla, jota vastoin pohjoisosaan suunnitellut

ainoastaan täytettiin kivillä. Sittenkun eteläosan nurmet oli tasoitettu, istutettiin niihin puita ja pensaita sekä monivuotisia kasveja. Saarelle ja vesiputouksiin järjestettiin kiviryhmiä, joihin sijoitettiin kasvejakin. Vesijohtokonttori laittoi suihkukaivon siihen kuuluvine putkijohtoineen ja suuttimineen y. m., mistä kaikesta oli kustannuksia Smk. 4,815: 15. Kaikkiaan oli mainituista laitteista kustannuksia Smk. 21,219: 58, ja määräraha ylitettiin Smk:lla 219: 58, mikä summa tarvittiin jatkuvain töiden loppuun suorittamiseen.

Kaisaniemenpuiston tasoitus.

Sittenkun Kaisaniemen puiston itäiselle alueelle oli hankittu riittävästi multaa, alotettiin tasoitustyöt, joita jatkui suurimman osan kesää, ja nurmet ja käytävät tasoitettiin valmiiksi ilmatieteellisen laitoksen viereiseen törmään asti. Samaten suoritettiin louhintatöitä käytävän teettämiseksi mainitun törmän länsipuolelle ja levitettiin multaa vastaisille nurmialoille. Uuden pääkäytävän kumpaisellekin puolelle vasten Kaisaniemenkatua istutettiin koivuja ja samaten istutettiin kasveja mainitulta kadulta lähtevään alaskäytäväänkin. Hiekkakenttäin ympärille istutettiin isonlaisia vaahteria, jotka oli muutettu puiston muista osista, missä niillä uudestijärjestelyn johdosta ei enää ollut tilaa. Jälellä olevain, keväällä 1915 suoritettavain töiden helpottamiseksi, jolloin uudesti muokkailtu alue tulee täydellisesti järjestettäväksi, kylvettiin osaan uusia nurmia heinänsiementä.

Kustannuksia oli puheena olevista töistä Smk. 31,225: 31. Määräraha 30,000 markkaa ylitettiin siis Smk:lla 1,225: 31. Tämä summa käytettiin Kaisaniemenkatua pitkin Puutarhakadun kulmaukseen vievän kivikaiteen lopulliseen valmistamiseen.

Savilan puutaimisto.

Ajoteiden teettämiseksi Savilan puutaimistoon käytettiin osotetusta 2,500 markan määrärahasta Smk. 2,105: 86.

Engelaukio.

Engelaukion ja sen eteläpuolisten istutusten järjestämistä varten oli osotettu 15,000 markkaa, josta summasta vuonna 1913 käytettiin Smk. 8,713: 48 kallion louhintaan ja tukimuurien teettämiseen Armfelttien vierelle. Vuoden 1914 alussa oli määrärahasta jälellä ainoastaan Smk. 6,286: 52, josta summasta Smk. 6,201: 73 käytettiin maan kuljettamiseksi niihin Engelaukion osiin, joihin on aikomus laittaa istutuksia, sekä suunnitellun hiekkakentän tasoitukseen.

Laivurikadun ja Speranskitien kulmauksessa oleva istutus.

Työn jatkamiseksi Laivurikadun ja Speranskitien kulmauksessa olevassa istutuksessa oli osotettu 5,000 markkaa. Töistä voitiin kuitenkin suorittaa ainoastaan vähäinen osa, syystä että rakennustoiminnan seisahtumisen johdosta ei voitu riittävässä määrässä saada täyteainetta. Isonlainen kallio, joka oli esteenä suunnitellun vastaisen istutuksen järjestämiselle Armfelttien puolella, louhittiin pois ja kivet käytettiin sittemmin tenniskentän tasoitukseen mainitun istutuksen alueella. Kustannuksia oli Smk. 2,666: 73, ja säästö Smk. 2,333: 27 siirtyi vuoteen 1915.

Perämieskadun eteläosan viereinen istutus.

Perämieskadun eteläosan viereisellä alueella suoritettiin eräitä tasoitustöitä, niin että paikan istuttaminen voidaan suorittaa keväällä 1915. Määräraha oli 3,350 markkaa, ja kustannukset nousivat Smk:aan 3,338: 29.

Eiranpuistikko.

Istutustöiden loppuun saattamiseksi Eiranpuistikossa oli myönnetty 650 markan lisämääräraha, josta suurin osa käytettiin pengermän teettämiseksi istutuksen eteläosaan sekä mullan hankkimiseksi sikäläiseen vastaiseen istutukseen. Kustannuksia oli Smk. 561: 18.

Puistosohvat.

Hankittiin 55 puistosohvaa edellisenä vuonna hyväksyttyä mallia, ja kiintonaisia penkkejä sijoitettiin Kallion Viidennen linjan viereiseen uudesti tasoitettuun puistikkoon. Määrärahasta 2,500 markasta käytettiin Smk. 1,982: 59.

Kelkkaradat.

Lauhan ja vähälumisen talven johdosta voitiin kelkkaratoja laittaa vasta tammikuun keskivaiheilla. Radat avattiin käytettäviksi tammikuun 25 päivänä, mutta kävivät suojasään vuoksi käyttökelvottomiksi jo seuraavana päivänä eikä niitä enää vuoden varrella voitu käyttää. Määrärahasta 3,000 markasta käytettiin ainoastaan Smk. 1,046: 81.

Punanotkon tasoitustyöt.

Vuodelta 1913 Punanotkon istutuksen lopullista järjestämistä varten siirtyneet varat Smk. 1,638: 62 käytettiin siten, että eteläosa, johon vuonna 1913 oli vedetty multaa ja täyteainetta, tasoitettiin, minkä ohessa siihen istutettiin runsas valikoima puita, pensaita ja monivuotisia kasveja. Samalle alueelle rakennettiin sitä paitsi kauttakulkevan liikenteen helpottamiseksi kahdet mukavat kiviportaat. Kaikista näistä töistä oli kustannuksia Smk. 1,642: 05.

Kallion Viidennen linjan viereinen istutus.

Kallion Viidennen linjan viereisen istutuksen järjestämiseksi oli vuodelta 1913 siirtynyt Smk. 6,506: 60, mutta töiden loppuun saattamiseen tarvittiin 2,500 markan lisämääräraha. Lisäkustannus johtui enimmältä osalta siitä, että töitä täytyi jouduttaa, jotta paikka määräaikana voitaisiin luovuttaa ulkoilmakonsertteja varten, mutta myöskin siitä, että kaakkoisosassa sijaitsevaa kalliota louhittiin syvemmältä kuin aikaisemmin oli laskettu, mistä oli se etu, että istutuksen koko pinta voitiin tasoittaa likimain samaan tasoon. Tarkoitukseen käytettävänä olevista varoista Smk:sta 9,006: 60 käytettiin Smk. 8,965: 63.

Erinäiset työt.

Paitsi edellä lueteltuja töitä, joita varten oli määrärahat budjetissa, on kaupunginpuutarhurin toimesta tasoitettu käytäviä ja muokattu maata keittiökasviviljelykseen sopivaksi Eläintarhan kansakoulupuutarhassa sekä laitettu istutuksia Kallion kirkon eteläja länsipuolelle. Kirkon hallintokunnan pyynnöstä otti kaupunki 556 markan vuosikorvauksesta hoitaaksen mainitun istutuksen.

Vuoden varrella on kaupungin istutuksiin istutettu 444 puuta, 2,775 pensasta ja 3,350 yrttimäistä monivuotista kasvia. Muita lehti-

ja kukkakasveja käytettiin ryhmiin ja pengermiin 41,844 sekä Runeberginpatsaan koristamiseksi 37,400 kaktuskasvia.

Puhtaanapito-osaston johtajan antama kertomus vuodelta 1914 oli seuraava:

Puhtaanapitolaitoksen menoihin ovat budjettiin merkityt määrärahat likimmittäin kuluneet; kuitenkin on eräitä alitilejä ylitetty, jota vastoin toisissa on syntynyt säästöä. Määrärahain kokonaissummassa ei ole syntynyt vajausta, vaan osottaa puhtaanapitolaitoksen määrärahain summa säästöä Smk. 4,517: 90, yleisen käymäläin puhtaanapidon Smk. 12,065: 51 sekä työkalujen Smk. 206: 55.

Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen kustannukset Smk. 399,882: 10 jakautuivat seuraavain eräin kesken:

Kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain, kauppahallien sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 puhtaanapito. Määräraha 8,000 markkaa, kustannukset Smk. 7,434: 26.

Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito. Määräraha 6,000 markkaa, kustannukset Smk. 5,960: 47.

Vartijain palkkaus. Määräraha 7,000 markkaa, kustannukset Smk. 7,227: 05.

Makkien ja käymäläin puhtaanapito. Määräraha 23,000 markkaa, kustannukset Smk. 23,435: 48.

Makkien ja käymäläin korjaus ja maalaus. Määräraha 4,000 markkaa, kustannukset Smk. 3,969: 46.

Käymäläin vedenkulutus. Määräraha 6,500 markkaa, kustannukset Smk. 6,126: 91.

Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapito. Määräraha 161,100 markkaa, kustannukset Smk. 161,612: 99. Määrärahan ylittäminen Smk:lla 512: 99 johtui etusijassa siitä, että vuoden varrella oli tullut lisäksi eräitä yksityisiin kiinteistöihin kuuluvia, puhtaana pidettäviä katualoja. Toiselta puolen osottaa tulotili katuosain puhtaanapidosta ylijäämää Smk. 12,574: 02.

VI kaupunginosan huvila-alueella olevain teiden kaupungille kuuluvain osain puhtaanapito. Määräraha 11,500 markkaa, kustannukset Smk. 11,149: 26.

X, XI ja XII kaupunginosassa olevain uusien katujen kaupungille kuuluvain osain puhtaanapito. Määräraha 10,200 markkaa, kustannukset Smk. 10,344: 09.

XIII ja XIV kaupunginosassa olevain uusien katujen kaupungille kuuluvain osain puhtaanapito. Määräraha 13,700 markkaa, kustannukset Smk. 13,653: 21.

Keskikaupungin katujen kastelu. Määräraha 31,500 markkaa, kustannukset Smk. 33,929: 13. Tämän määrärahan ylittäminen Smk:lla 2,429: 13 johtui poutakesästä.

Keskikaupungin katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi. Määräraha 22,000 markkaa, kustannukset Smk. 19,878: 12.

Viertoteiden puhtaanapito. Määräraha 55,200 markkaa, kustannukset Smk. 56,280: 42. Määräraha ylitettiin sen johdosta että Itäistä viertotietä oli vuoden varrella laajennettu, joten pinta-ala oli lisääntynyt 5,000 m²:llä.

Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito. Määräraha 1,000 markkaa, kustannukset Smk. 926: 95.

Teiden puhtaanapito. Määräraha 18,000 markkaa, kustannukset Smk. 21,837: 87. Määräraha ylitettiin sen johdosta että suuria aloja, noin 26,000 m², oli tullut lisää Seurasaarentien laajentamisen johdosta 10 m. leveäksi.

Venesatamain puhtaanapito. Määräraha 2,000 markkaa, kustannukset Smk. 2,699: 32. Määräraha ylitettiin Smk:lla 699: 32, sen johdosta että satamakonttorikin oli pannut tältä tililtä maksettavaksi 595 markkaa.

Jäiden puhtaanapito. Määräraha 1,500 markkaa, kustannukset Smk. 1,049: 41.

Kahden kaluvajan rakentaminen. Määräraha 900 markkaa, kustannukset Smk. 842: 52.

Hiekkavajain maalaus. Määräraha 1,200 markkaa, kustannukset Smk. 1,169: 88.

Itäisen Pappikadun käymälä. Määräraha 1,800 markkaa, kustannukset Smk. 1,722: 28.

Antin- ja Yrjönkadun kulmauksessa oleva käymälä. Määräraha 1,800 markkaa, kustannukset 890 markkaa. Määrärahan ylijäämä 910 markkaa siirtyi vuoteen 1915.

Korttelissa n:o 181 olevan uimalaitoksen käymälä. Määräraha 1,800 markkaa kustannukset Smk. 1,671: 28.

Tehtaan- ja Sepänkadun kulmauksessa oleva käymälä. Määräraha 1,800 markkaa, kustannukset Smk. 1,877: 78.

Merimies- ja Tokankadun kulmauksessa oleva käymälä. Määräraha 1,800 markkaa, kustannukset Smk. 1,606: 98.

Pohjoisen Hietalahdenrantakadun käymälä. Määräraha 1,800 markkaa, kustannukset Smk. 1,171: 26.

Porvoonkadun raitiotien päätekohdassa oleva käymälä. Määräraha 1,800 markkaa, kustannukset Smk. 1,415: 72.

Uusi mukavuuslaitos Henrikinesplanadin pohjoispäässä Läntisen Henrikinkadun alla. Määräraha 7,500 markkaa siirtyi vuoteen 1915,

koska ei katsottu sodan puhkeamisen jälkeen olevan syytä teettää töitä, jotka voivat jäädä johonkin seuraavaan vuoteen.

Yleinen makkien puhtaanapito alotti vuonna 1914 yhdennentoista työvuotensa, ja on tilaajain luku 189:stä vuonna 1904 lisääntynyt 1,160:en vuonna 1914 sekä tulot Smk:sta 15,303: 02 Smk:aan 322,045: 42. Taloudellinen tulos on vuosi vuodelta parantunut, niin että tämä tili osotettuaan vuonna 1904 vajausta Smk. 16,687: 75 nyttemmin vuonna 1914 osotti voittoa Smk. 49,890: 93. Työ on vuonna 1914 jatkunut säännöllisesti. Ainoastaan vuoden loppukuukausina on jätteiden kuljetus Malmille aika ajoin keskeytynyt. Budjetissa yleistä makkien puhtaanapitoa varten vuonna 1914 myönnetystä 284,220 markan määrärahasta on käytetty Smk. 272,154: 49, joka summa jakautui seuraavain eräin kesken: Yleinen makkien puhtaanapito.

	Määräraha menosäännön mukaan.	Menot.
Palkkaukset, miehistö ja ajomiehet	195,000: —	197,162: 09
10 hevosen rehut y. m.	10,000: —	8,643: 12
Desinfioimisaineet, työkalut y. m.	10,000: —	10,011: 26
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiain ja kansien korjaus	13,000: —	14,028: 03
Rautatierahdit	40,000: —	28,991: 30
Rautatievaunujen korjaus	2,400: —	2,780: 31
500 panosta kannellisia makkiastioita	12,500: —	8,998: 38
Jalakset nelipyöräisiin kuljetusrattaisiin ..	1,320: —	1,540: —
Yhteensä Smk.	284,220: —	272,154: 49

Syyt siihen että miehistön ja ajomiesten palkkausmääräraha on hiukan ylitetty ovat että rautatieliikenteen keskeytyessä jätteet on täytynyt kuljettaa yksinoman hevosilla, mistä sentähden on ollut lisämenoja.

Työkalujen ostoa ja maalausta varten oli 1914 vuoden budjettiin merkitty 9,750 markan määräraha, josta käytettiin Smk. 9,543: 45.

Vuoden varrella myönnettiin Malmin purkaussillan uudesti rakentamista varten 3,600 markan määräraha, mutta työhön meni Smk. 3,706: 93. Kustannusarvion ylitys johtui siitä, ettei työtä voitu alottaa kevättalvesta, vaan vasta kesällä, jolloin purkaustyö oli vilkkaimmillaan ja sentähden häiritsi korjaustyötä.

Puhtaanapidosta oli tuloja Smk. 354,619: 44 arvioitujen 322,780 markan sijasta. Tulot jakautuivat seuraavasti: Tulot.

Puhtaanapitomaksuja	Smk.	256,205: 58
Tuloja myydystä lannasta	„	65,839: 84
Korvausta katujen puhtaanapidosta	„	32,574: 02
Yhteensä	Smk.	354,619: 44

Vuoden varrella on puhtaanapitotyössä ollut päivittäin keskimäärin 110 ajomiestä ja 165 työntekijää.

Helsingin kaupungin metsäin hoitoa varten asetetun metsänhoitajan kertomus vuodelta 1914 oli seuraavaa sisällystä:

Metsänviljelys. Metsänviljelystä toimitettiin samoin kuin edellisenäkin vuonna kansakouluoppilaiden avulla toukokuun 22 ja 23 päivänä, jolloin Greijuksen ja Backaksen metsäalueille kylvettiin 1 kg männynsiemeniä sekä istutettiin 3,500 männyn ja 1,000 kuusen ynnä 50 tammen ja saarnin tainta.

Apuharvennus. Apuharvennusta toimitettiin niinkuin ennenkin kaatamalla koivuja Åggelbyn ja Korpaksen metsälohkojen sekä erään Backaksen metsän osan havumetsiköistä. Siten saatiin 106.5 m syltä halkoja, 1,862 kahden metrin koivutukkia, 7.77 m³ koivuisia sahatukkeja, 12.18 m³ pyöreitä honka- ja kuusihirsiä, 0.57 m³ parruja, 546 p. m. rakennushirsiä, 72 p. m. ruoteita y. m. Puutavarat toimitettiin osin Åggelbyn lastenkotiin ja Sörnäsin satamarakennukselle, osin kaupungin ainespihaan.

Metsänperkaus. Metsänperkausta toimitettiin yksin ajoin viimeksi mainituilla mailla sekä Meilansin metsässä, enemmän silmällä pitäen kauneusnäkökohtia teiden ja avonaisten paikkain vierillä kuin saatavasta puutavarasta koituvaa, kaikessa tapauksessa vähäistä hyötyä. Kaupunginpuutarhurille on kuitenkin luovutettu 30 koristekuusta, 12 kuormaa katajanhavuja ja 43 kuormaa kuusenhavuja.

Metsäpalot. Metsäpaloja tai niiden alkuja sattui varsin lukuisasti kuluneena erittäin kuivana kesänä. Läntisellä vartioalueella sattui ensimäinen metsäpalo jo huhtikuun 21 päivänä, ja siitä lähtien elokuun 22 päivään asti oli 17 metsäpaloa. Itäisellä vartioalueella taas sattui toukokuun 20 ja syyskuun 2 päivän välisenä aikana 8 tulipalonalkua. Palojen hävittämä metsä- ja maa-alue käsitti kaikkiaan 2.174 hehtaaria, josta alasta noin puolet oli vähämetsäistä kalliota. Pahin metsäpalo sattui kesäkuun 24 päivänä ja tuhosi Meilansin metsää 5,870 m²:n laajuudelta, jolloin 1,989 säännöllisessä metsikössä olevaa 23-vuotista 5—7 m korkeaa mäntyä kokonaan turmeltui. Muut metsäpalojen aikaansaamat vahingot rajoittuivat kasvupinnan, pienten puiden tai tainten turmeltumiseen. Metsäpalo sai 3 tapauk-

sessa alkunsa veturin kipinöistä, mutta lienee useimmissa tapauksissa aiheutunut kierteleväin henkilöjen huolimattomuudesta. Kaupungin palokunta on kahdesti ja Bölen vapaaehtoinen palokunta seitsemästi saapunut palopaikalle.

Vahingonteko.

Ylimääräistä vartiomista ei niinkuin ennen voitu järjestää joulunajaksi, syystä että sotaväen elokuussa alottamat varustustyöt kaupungin metsissä ovat vaikeuttaneet metsissä vuoden loppupuolella viliseväin työläislaumain aikaansaamain vahinkojen syytteeseen saattamista.

Vuoden varrella on aktiebolaget M. G. Stenius raitiotielinjojaan ja Suomen metsästysyhdistys ampumarataansa varten läntisellä vartioalueella kaatanut joukon puita, joista toimitetun arvion mukaan on kaupungille maksettu Smk. 2,435: 70.

Katsaus metsänhoidosta olleisiin työkustannuksiin:

Menot.

Metsänviljelys	Smk.	57: 41
Apuharvennus ja kuljetus	„	2,118: 54
Metsänperkaus	„	614: 71
Metsäpalojen sammutus	„	454: 63
Sekalaiset työt	„	121: 64
Yhteensä	Smk.	3,366: 93

Tulot.

Saatujen metsätuotteiden arvo	Smk.	7,121: 14

Säästö vuodelta 1914 oli siis Smk. 3,754: 21.

XII. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1914 oli seuraava:

Lautakunnan jäsenet ja virkamiehet.

Joulukuun 9 päivänä 1913 valitsi kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan puheenjohtajaksi eversti M. af Enehjelmin, jäseneksi vapaaherra L. Hisinger-Jägerskiöldin sekä varajäseniksi alikapteenit G. A. Bäckmanin ja A. Lindbergin, joita paitsi edelliseltä vuodelta oli jäsenenä alikapteeni M. Tamelander.

Aikaisemmissa viroissaan lautakunnassa olivat sihteeri asessori Emil Lindroos ja kielenkääntäjä alikapteeni K. B. Fogelholm. Lautakunnan majoitusmestari sotakamreeri Emil af Forselles kuoli heinäkuun 21 päivänä 1914, minkä jälkeen majoitusmestarin virkaa seuraavan elokuun 1 päivään hoiti tullihallituksen kamarikirjuri hovioikeudenauskultantti Petter Eriksson sekä sitten lokakuun 16 päivään alikapteeni Nicolai Tötterman. Viimeksi mainitusta päivästä vuoden loppuun on virkaa hoitanut kenraaliluutnantti Carl af Forselles, jonka kaupunginvaltuusto lokakuun 6 päivänä valitsi majoitusmestariksi lautakuntaan.

Lautakunnan toiminta.

Elokuussa alkaneen maailmansodan jatkuessa on lautakunnan toimenpiteitä lisääntyneessä määrässä tarvittu varsinkin lukuisia sotaväen siirtelyjä toimitettaessa luontoismajoituksen hankkimiseksi, lautakunnan hoidossa olevan kaluston luovuttamiseksi sotaväen käytettäväksi sekä sen jälleen vastaan ottamiseksi, samoinkuin vihdoin eikä suinkaan vähimmässä määrässä sen johdosta että tänne vastikään saapuneet joukko-osastot eivät ole tunteneet täkäläisiä oloja eikä vuokrarahain tilaustapaa.

Vuoden varrella katsoi lautakunta tarpeelliseksi hankkia isonlaisen määrän patjanpäällisiä voidakseen niitä luovuttaa sotaväen käytettäväksi. Siinä mielessä ostettiin 7,200 m. palttinaa, josta saatiin 1,800 patjanpäällistä. Näistä oli kustannuksia kaikkiaan 5,570 markkaa. Elokuun alussa 1:selle suomalaiselle tarkk'ampujatykistödivisionalle käytettäväksi luovutetuista 594 patjanpäällisestä saatiin mainitun divisionan pois matkustaessa syyskuun 2 päivänä takaisin ainoastaan 430 päällistä, joten 164 päällistä puuttui. Lau-

takunnan asiasta tekemän esityksen johdosta on rahatoimikamari lokakuun 7 päivänä sallinut lautakunnan kalustoluettelosta poistaa nuo puuttuvat 164 patjanpäällistä.

Elokuun 3 päivänä annettiin lautakunnalle 3,000 markan etuanti käytettäväksi eri tarkoituksiin liikekannallepanoa toimitettaessa. Tästä summasta käytti lautakunta Smk. 700: 90 sekä antoi siitä tilin rahatoimikamariin kirjeessä joulukuun 24 päivältä, minkä ohessa ylijäämä Smk. 2,299: 10 saman kuukauden 23 päivänä oli toimitettu kaupungin rahatoimikonttoriin.

Sodan puhjetessa jäi tänne moniaita sotilaallisia laitoksia ja joukko-osastoja, jota vastoin toisia määrättiin muuanne ja niiden sijaan saapui uusia. Heräsi sentähden kysymys ei ainoastaan siitä, minkä perusteen mukaan vuokrarahoja olisi luontoismajoituksen sijasta maksettava niille arvoluokkiin kuuluville sotilashenkilöille, jotka sodan puhjettua määrättiin tänne, vaan myös siitä, mitkä tänne jääneet sotilaalliset laitokset oli katsottava liikekannalle pannuiksi. Kirjelmässä syyskuun 25 päivältä lautakunta esittämillään syillä ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että niiden sotilaallisten laitosten ja sotajoukkojen, jotka paraikaa jatkuvan sodan puhjetessa olivat tänne sijoitettuina ja sittemmin oli jätetty tänne, tuli edelleen saada tilauksesta vuokrarahoja luontoismajoituksesta voimassa olevan tariffin mukaan; sekä

että niiden arvoluokkiin kuuluvain sotilashenkilöjen, jotka oli tänne määrätty sodan puhkeamisen jälkeen, tuli niissä tapauksissa, jolloin heitä ei voitu pitää satunnaisesti komennettuina ja, ellei sijaa heille voitu hankkia täkäläisissä kasarmeissa, tammikuun 19 päivänä 1876 annetun arm. majoitusohjesäännön 38 §:n määräyksen mukaisesti saada vuokrarahoja, viiteen ylimpään arvoluokkaan kuuluvain 150 markkaa kuukaudessa ja yhdeksään alimpaan arvoluokkaan kuuluvain 75 markkaa kuukaudessa, mutta että, jos he mieluummin halusivat saada luontoismajoitusta, sitä oli heille osotettava edellä mainitun lainpaikan mukaan.

Otteessa maistraatin pöytäkirjasta lokakuun 19 päivältä ilmoitettiin lautakunnalle, että kaupunginvaltuusto oli viimeksi mainitun kuukauden 6 päivänä myöntynyt edellä olevaan lautakunnan esitykseen.

Helsingin kaupungin komentajalta oli lautakunta saanut ilmoituksen, että aikaisemmin tänne sijoitetuista, sodan puhkeamisen jälkeen tänne jääneistä sotilaallisista laitoksista Helsingin paikallista sotilassairaalaa ei katsota liikekannalle asetetuksi. Sitä vastoin ei lautakunta ole voinut siinä kohden saada tietoja suomenmaalaisesta santarmihallituksesta eikä läntisestä suomenmaalaisesta sotilasmajoitusosastosta.

Tämän yhteydessä katsoo lautakunta olevan muutamalla sanalla kajoominen kysymykseen korvauksen maksamisesta kunnille niistä menoista joita niillä on ollut venäläisen sotaväen majoituksesta sota-aikana. Tammikuun 18 päivänä 1882 sotilasmajoituksen perusteista Suomen suuriruhtinaanmaassa annetun arm. asetuksen 7 §:n mukaan ovat maan kunnat ja asukkaat velvolliset sota-aikana korvauksetta toimittamaan maan puolustukseksi kootun sotaväen majoituksen. Lautakunnan mielestä tämä säännös sisältää, että rauhanaikana määrätty majoituskustannusten korvaus on sota-aikana luonnollisesti annettava kaikkien niiden sotajoukkojen ja sotilaallisten laitosten majoituksesta, jotka sodan puhjetessa olivat tänne sijoitettuina ja sitten jätettiin tänne, koska näitä ilmeisesti ei voi sanoa tänne kootuiksi maan puolustukseksi. Mitä sitten tulee korvauksen saamiseen niiden sotajoukkojen ja sotilaallisten laitosten majoituskuluista, jotka on tänne määrätty sodan puhkeamisen jälkeen ja tänne sijoitettu olomajoitukseen, katsoo lautakunta olevan huomauttaminen että semmoista korvausta ei ole odotettavissa Venäjän valtiorahastolta, mutta että, jos kunta vasten luuloa ei saisi korvausta Suomen valtiolta, tapahtuisi sangen suuri vääryys, koska eräät kunnat ovat olleet tuntuvasti vähemmän majoituksen rasittamia kuin toiset, jotkut taas ovat olleet siitä kokonaan vapautettuja. Kuntain majoituskulut ovat, niinkuin 1877—78 vuoden valtiopäiväin talousvaliokuntakin lausui, todellisuudessa apumaksua sotaväen palkkaukseen ja sentähden kunnan jäsenten suorittamia valtiollisiin eikä kunnallisiin tarkoituksiin. Kunnan tulisi sentähden olla oikeutettu saamaan korvaus näistä kuluista.

Vuonna 1914 on lautakuntaan saapunut seuraava määrä kirjeitä ja lähetteitä, nimittäin: Uudenmaan läänin kuvernööriltä 17, Helsingin maistraatilta 14, kaupunginvaltuustolta 2, rahatoimikamarilta 31, komendanttihallitukselta 177, erinäisiltä viranomaisilta 683 ja eri henkilöiltä 8 eli yhteensä 932. Saman ajan kuluessa on lautakunnasta lähetetty 328 kirjettä ja reversaalia sekä 477 vuokrarahain tilausta eli kaikkiaan 805 lähtevää toimituskirjaa.

Kaupunginvaltuuston syyskuun 22 päivällä tekemällä päätöksellä on lautakunnan virkamiehille sodan ajaksi lisääntyneen työn johdosta myönnetty lisäpalkkaa, puheenjohtajalle 100 markkaa, majoitusmestarille 125 markkaa sekä sihteerille ja kielenkääntäjälle kumpaisellekin 50 markkaa kuukaudessa.

Majoitus. Seuraavat taulukot osottavat sekä niiden henkilöjen ja sotilaallisten laitosten lukumäärän, jotka vuonna 1914 ovat täällä nauttineet majoitusetuja, että myös kaikki tästä johtuneet kustannukset.

A. Luontoismajoituksen sijasta maksetut vuokrarahat.

Majoituslautakunta on alempana mainitulle, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluvalle sotilashenkilöjen ja sotilaallisten laitosten lukumäärälle vuonna 1914 tilannut vuokrarahoja vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät: Vuokrarahat.

	Kenraaleja.		Esikunta- ja yliupseereja.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.			
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.					
1. Olomajoitus.											
a) Helsingin linnueväki.											
Tammikuu	2	—	191	105	14	15	5	43,356	12		
Helmikuu	2	—	192	106	17	15	5	42,242	75		
Maaliskuu	2	—	191	105	13	23	5	41,574	89		
Huhtikuu	2	—	188	104	12	22	5	42,309	99		
Toukokuu	2	—	184	103	11	20	5	43,146	53		
Kesäkuu	2	—	190	137	12	18	5	46,133	28		
Heinäkuu	3	—	192	180	10	16	5	49,057	61		
Elokuu	1	—	130	118	11	26	5	31,560	14		
Syyskuu	—	1	6	125	7	46	1	10,590	85		
Lokakuu	—	1	11	123	8	50	3	14,286	99		
Marraskuu	—	4	10	206	3	48	4	17,993	74		
Joulukuu	—	7	9	131	4	49	4	14,179	76	396,432	65
b) Erotettu santarmisto.											
Tammikuu	—	—	22	10	26	7	10	7,071	82		
Helmikuu	—	—	13	4	92	17	6	8,428	82		
Maaliskuu	—	—	11	4	55	13	6	5,346	47		
Huhtikuu	—	—	8	3	47	15	6	4,532	97		
Toukokuu	—	—	2	10	53	17	6	5,254	91		
Kesäkuu	—	—	7	4	53	17	6	4,298	78		
Heinäkuu	—	—	12	1	55	21	6	4,958	98		
Elokuu	—	—	10	3	54	14	8	5,014	12		
Syyskuu	—	—	8	1	54	18	10	4,577	57		
Lokakuu	—	—	8	1	64	18	10	5,299	65		
Marraskuu	—	—	8	1	66	18	10	5,117	63		
Joulukuu	—	—	5	3	64	19	10	4,852	65	64,754	37
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	461,187	02

	Kenraaleja.		Esikunta- ja yliupseereja.		Alipäällystöä ja miehistöä.		Virastoja.	Smk.			
	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.	Naineita.	Naimattomia.					
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	461,187	02
2. Satunnaisesti komennettuja.											
a) Upseereja ja virkamiehiä.											
Tammikuu, 192 päivää	—	—	—	—	—	—	—	832	—		
Helmikuu, 211 „	—	—	—	—	—	—	—	1,032	—		
Maaliskuu, 146 „	—	—	—	—	—	—	—	696	—		
Huhtikuu, 385 „	—	—	—	—	—	—	—	2,188	—		
Toukokuu, 122 „	—	—	—	—	—	—	—	1,024	—		
Kesäkuu, 230 „	—	—	—	—	—	—	—	1,032	—		
Heinäkuu, 119 „	—	—	—	—	—	—	—	560	—		
Elokuu, 82 „	—	—	—	—	—	—	—	920	—		
Syyskuu, 40 „	—	—	—	—	—	—	—	196	—		
Lokakuu, 117 „	—	—	—	—	—	—	—	616	—		
Marraskuu, 210 „	—	—	—	—	—	—	—	1,112	—		
Joulukuu, 181 „	—	—	—	—	—	—	—	1,016	—	11,224	—
b) Erotettuun santarmistoon kuuluvia henkilöjä.											
Maaliskuu, 12 päivää	—	—	—	—	—	—	—	13	93		
Huhtikuu, 2 „	—	—	—	—	—	—	—	2	32		
Elokuu, 3 „	—	—	—	—	—	—	—	3	48	19	73
Yhteensä Smk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	472,430	75

Siten on Venäjän valtakunnanrahaston korvattavasta olomajoituksesta maksettu vuokrarahoja:

Helsingin linnueväelle	— —	396,432: 65	
erotetulle santarmistolle ..	64,754: 37		
josta määrästä on maksettu takaisin	1,818: 16	62,936: 21	459,368: 86

sekä tilapäisestä komennuksesta, joka 1 §:n mukaan arm. asetuksessa heinäkuun 22 päivältä 1897, mikä koskee erinäisten py-

käläin muuttamisesta tammikuun 18 päivänä 1882 annetussa arm. asetuksessa sotilasmajoituksen suorittamisen perusteista Suomen suuriruhtinaskunnassa, on korvattava yleisistä varoista:

upseereille ja sotilasvirkamiehille	11,224: —	
erotettuun santarmistoon kuuluville henkilöille	19: 73	11,243: 73
	Yhteensä Smk.	470,612: 59

Edellä mainitusta olomajoitukseen käytetystä vuokrarahain määrästä Smk:sta 459,368: 86 on Venäjän valtakunnanrahaston korvattava Smk. 415,856: 48, jota vastoin loput eli Smk. 43,512: 38 lienee lautakunnan edellä mainitsemista syistä Suomen valtion korvattava.

Paitsi edellä mainittuja erotetun santarmiston takaisin maksamia Smk. 1,818: 16 on santarmisto maksanut takaisin Smk. 4,477: 23 vuodeksi 1913 ja 1914 vuoden alkupuoliskoksi tilattujen vuokrarahain ylijäämää, joka summa on maksettu Uudenmaan läänin lääninrahastoon, syystä että kaupunki oli jo saanut näistä varoista korvauksen Suomen valtiolta.

B. Luontoismajoitus.

Luontois-majoitus.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henkilöitä on lautakunta vuonna 1914 osottanut luontoismajoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

Olomajoitusta tammik. 1 p:stä heinäk. 1 p:ään:	Ylipäällystöä. Naineita.	Ylipäällystöä. Naimattomia.	Alipäällystöä ja miehistöä. Naineita.	Alipäällystöä ja miehistöä. Naimattomia.	Asuin- ja virkahuoneita.	Keittiöitä.
Helsingin linnueväelle	—	—	1	10	5	2
Erotetulle santarmistolle	—	—	39	—	39	39
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä jouluk. 31 p:ään:						
Helsingin linnueväelle	—	—	—	33	4	1
Erotetulle santarmistolle	—	—	31	2	33	33

Luontoismajoituksesta oli vuonna 1914 kustannuksia:

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
a) linnueväen:				
Asunnonvuokraa	1,958	—		
Asuinhuoneiden lämmittämiseen käyt. koivuhaloista	133	88		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista	242	70		
Valaistuksesta	52	40		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	30	60	2,417	58
b) santarmien:				
Asunnonvuokraa	22,016	—		
Asuinhuoneiden lämmittämiseen käyt. koivuhaloista	1,153	66		
Leipomiseen ja ruuanlaittoon käyt. havupuuhaloista	548	91		
Valaistuksesta	116	82		
Alipäällystön ja miehistön vuodeoljista	493	09	24,328	48
Yhteensä	—	—	26,746	06
Kun tästä vähennetään korvaus, jota on tilattu:				
a) linnueväelle:				
Venäjän valtakunnanrahastolta olomajoituksesta	3,067	50		
b) santarmeille:				
Venäjän valtakunnanrahastolta olomajoituksesta	12,891	67	15,959	17
jää erotukseksi Smk.	—	—	10,786	89

joka niinmuodoin on kaupungin tappio luontoismajoituksesta vuonna 1914.

C. Sekalaiset kustannukset.

	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.
Kalustoa liikekannallepanoa varten	5,570	—		
„ lautakunnalle	26	25	5,596	25
Lautakunnan palkkaus	10,000	—		
„ lisäpalkat	1,625	—	11,625	—
Tarverahat	—	—	699	96
Yhteensä	—	—	17,921	21

Venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuonna 1914 olleiden kustannusten yhdistelmä: Kustannuksien yhdistelmä.

	Smk.	Smk.	Smk.	Yhteensä Smk.
A. Maksetut vuokrarahat.				
Olomajoituksesta:				
Helsingin linnueväelle	— —	396,432 65		
erotetulle santarmistolle	64,754 37			
josta määrästä on palautettu	1,818 16	62,936 21	459,368 86	
Tilapäisestä komennuksesta:				
upseereille ja virkamiehille	— —	11,224 —		
santarmeille	— —	19 73	11,243 73	470,612 59
B. Kustannukset luontoismajoituksesta.				
Olomajoituksesta:				
Helsingin linnueväelle	— —	2,417 58		
erotetulle santarmistolle	— —	24,328 48	26,746 06	26,746 06
C. Sekalaiset kustannukset.				
Kalusto, palkkiot y. m.	— —	— —	— —	17,921 21
				515,279 86
Kun tästä vähennetään seuraavat korvaukset:				
Venäjän valtakunnanrahastolta:				
vuokrarahoista	— —	415,856 48		
luontoismajoituksesta	— —	15,959 17	431,815 65	
Suomen valtiolta:				
vuokrarahoista	— —	43,512 38		
luontoismajoituksesta	— —	11,243 73	54,756 11	486,571 76
on kaupunki vuonna 1914 suorittanut majoituskustannuksia yhteensä Smk.	— —	— —	— —	28,708 10

Paraikaa jatkuvan sodan johdosta on Helsingin kaupungin ollut pakko osottaa majapaikkoja venäläiselle sotaväelle Kaasutehtaankadun talossa n:oissa 3—5, Flemingkadun talossa n:o 27 ja Suvilahdenkadun talossa n:o 4 sekä useissa paikoissa kaupungin lähimmässä ympäristössä, jota paitsi Pääskylänkadulle on järjestetty Liikekannalle asetettujen joukkojen majoitus.

tallipaikka eräille sotaväen hevosille. Niinkuin alempana olevasta taulusta näkyy, on lautakunta tilannut korvausta Smk. 79,682: 99, jota paitsi Suvilahdenkadun 4:ssä olevista, niinikään sotaväen käyttämistä keittiöstä ja kuormastovajasta on tilattu korvausta Smk. 76: 65 k. senaatin eräässä aikaisemmassa tapauksessa vahvistaman perusteen mukaan, joten koko tilattu korvausmäärä oli Smk. 79,759: 64. Lautakunnan Suvilahdenkadun 4:ään majoitetulle sotaväelle maksettavaksi osottama määrä oli Smk. 979: 80, joten kaupungin hyväksi jäi Smk. 78,779: 84. Lautakunta katsoo kuitenkin olevan tämän yhteydessä huomauttaminen, ei ainoastaan että lautakunta rahatoimikamarin huhtikuun 11 päivänä 1912 laaditun pöytäkirjan 19 §:n kohdalla tehdyn päätöksen mukaan ei enää ole osottanut maksettavaksi viimeksi mainittuun taloon kohdistuvia Helsingin kaupungin vesijohtolaitoksen eikä Helsingin kaupungin sähkölaitoksen maksuja, vaan myös että lautakunnan maksettaviksi hyväksymäin määräin lisäksi Helsingin kaupungille on koitunut erinäisiä menoja edellä mainitusta majoituksesta sekä niiden kiinteistöjen hallinnosta, joihin sotaväkeä on ollut majoitettuna, mutta jotka menot rahatoimikamari on välittömästi määrännyt maksettaviksi, samoin kuin kamari on asianomaisten kanssa tehnyt sopimuksen sotaväelle luovutettujen vuokrahuoneistojen vuokraamisesta.

Kaupungin majoitusta varten vuokraamain huoneistojen isännöitsijäksi valitsi rahatoimikamari syyskuun 10 päivänä alikapteeni Nicolai Töttermanin määräten hänen palkkiokseen 50 markkaa kuukaudessa.

Majoituslautakunnan 1914 vuoden jälkipuoliskolla tilaama korvaus venäläisen sotaväen majoituksesta sekä majoituksesta Suvilahdenkadun taloon n:o 4 johtuvat, lautakunnan maksettaviksi hyväksymät määrät käyvät selville seuraavasta taulusta:

Joukko-osan nimi.	Majoituspaikka.	Tilattu rahamäärä	
		Smk.	p:iä.
1:nen suomenmaalainen tarkk'ampujatykistödivisiona.....	Kaasutehtaank. 3—5	5,741	66
333:s Tverin jalkaväkidruschina....	Flemingkatu 27	42,313	—
„ „ „	Suvilahdenkatu 4	338	13
„ „ „	Pääskylänkatu	2,373	60
67:nnen jalkaväkidivisionan sideosasto	Suvilahdenkatu 4	9,431	25
Helsingin kokouskohta	„ 4	5,372	50
Viaporin linnoitustykistö	Meilans	7,874	53
„ „	Gumtähti	2,856	03

Joukko-osan nimi.	Majoituspaikka.	Tilattu rahamäärä	
		Smk.	p:iä.
Viaporin linnoitustykistö	Huopalahti	1,415	70
„ „	Forsby	688	26
Fredriksperin varustuksen vartiosto:			
333:s jalkaväkidruschina.....	Böle	335	—
„ „	Forsby	365	—
339:s „	„	578	33
Helsingin kokouskohdan käyttämästä keittiöstä sekä 333:nnen jalkaväkidruschinan käyttämistä keittiöstä ja kuormastovajasta on tilattu korvausta kaikkiaan	Suvilahdenkatu 4	79,682	99
	„ 4		
		76	65
	Yhteensä	79,759	64

Edellä mainitusta kaupungille tuleyasta korvauksesta ei Venäjän valtakunnanrahasto suorittane mitään, vaan koko summan tulee jäädä Suomen valtion maksettavaksi.

Vuonna 1914 on majoituslautakunta Suvilahdenkadun taloon n:o 4 majoitettua sotaväkeä varten maksettavaksi hyväksynyt seuraavat rahamäärät, nimittäin:

2,670 kg vuodeolkia	Smk.	320: 40
76 m³ havupuuhalkoja	„	659: 40
Yhteensä	Smk.	979: 80

XIII. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1914 oli seuraava:

Lautakunnan jäsenet.

Holhouslautakunnan jäsenistä oli 1913 vuoden päättyessä kamreeri Axel Rikbergin vuoro lautakunnasta erota, mutta kun kaupunginvaltuusto joulukuun 9 päivänä mainittua vuotta valitsi hänet edelleen vuosiksi 1914—17 lautakunnan jäseneksi, ovat lautakuntaan vuonna 1914 kuuluneet hän sekä edelliseltä vuodelta jäljellä olevat puheenjohtaja, ent. esittelijäsihteeri J. A. Nordman ynnä lakitieteentohtorit Axel Charpentier ja A. W. Gadolin. Lautakunnan sihteerinä on edelleen toiminut protokollasihteeri Ivar Groundstroem.

Kokoukset.

Holhouslautakunta on vuonna 1914 samoin kuin edellisinäkin vuosina kokoontunut kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia pidettiin ainoastaan kahdesti kuukaudessa. Tämän johdosta ja kun on pidetty yksi ylimääräinen kokous, on kokouksia ollut 46.

Holhouksia ja uskotunmiehen toimia.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa oli 1914 vuoden alussa mainittuna kaikkiaan 530 holhousta, joista 302 perustui määräykseen ja 228 oli laissa määrättyjä holhouksia, sekä 42 uskotunmiehentointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden varrella lautakunnan holhouskirjaan kirjoitettu 1913 vuoden jälki- ja 1914 vuoden alkupuoliskolla lisäksi tulleet kaikkiaan 133 holhousta ja uskotunmiehentointa. Vuoden varrella holhouskirjassa siten mainituista 705 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta poistettiin kuitenkin erinäisistä syistä vuoden varrella 101. Tämän johdosta oli lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1914 vuoden päättyessä kaikkiaan 604 holhousta ja uskotunmiehentointa eli 553 holhousta, joista 315 perustui määräykseen ja 238 oli laissa määrättyjä, sekä 51 uskotunmiehentointa.

Luetteloja vainajista, joilta oli jälkeenjäänyt alaikäisiä lapsia.

Vuoden varrella on lautakunta saanut kaupungin ruotsalaisten, suomalaisten ja saksalaisen evankelis-luterilaisen seurakuntien kirkkoherranvirastoilta vastaanottaa säädetyt luettelot sellaisista 1913 vuoden jälki- ja 1914 vuoden alkupuoliskolla kuolleista näiden

seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeensä jättämille alaikäisille lapsille holhooja ehkä olisi määrättävä; ja on lautakunta katsonut 63:lla mainituista kuolinpesistä olevan sellaisen varallisuuden, että tili alaikäisten omaisuuden hoidosta olisi annettava. Tuollaisia luetteloja ei sitä vastoin ole saapunut metodisti-episkopaliselta, baptisti- eikä roomalais-katoliselta seurakunnalta, eikä kreikkalais-venäläisen seurakunnan kirkkoherranvirasto ole tänäkään vuonna antanut tuollaista luetteloa.

Lautakunnan toiminta.

Vuonna 1914 on holhouslautakunnan pyynnöstä määrätty tai on lautakunnan mieltä kuultu määrättäessä holhoojia 68 ja uskottuja miehiä 53 tapauksessa sekä 16 täysi-ikäisen henkilön asettamisesta holhunalaiseksi ja 7 tuollaisen henkilön vapauttamisesta holhunalaisuudesta ynnä 8 kysymyksestä, jotka koskivat vanhempien erottamista oikeudesta kasvattaa lapsiaan, ja 2 kysymyksestä, jotka koskivat äidin pysyttämistä lastensa holhoojana uusiin naimisiin mentyään.

Niinikään on lautakunta antanut lausunnon 22 tapauksessa holhotin kiinteistön myyntiä, 12 tapauksessa holhotin kiinteistön kiinnitystä ja 1 tapauksessa holhotin kiinteistön vuokrausta koskevista asioista sekä käsitellyt 7 kysymystä kiinteistön hankkimisesta vastiketta vastaan, 15 kysymystä lainan ottamisesta alaikäisen puolesta ja 1 kysymystä toisen velan vastattavaksi ottamisesta.

Muistutuksia tilinteon laiminlyönnin johdosta.

Kaikkiaan 91 holhoojaa ja uskottua miestä on laiminlyönyt antaa säädetyn ajan kuluessa tilin holhottiensa omaisuuden hoidosta, minkätähden lautakunta on holhouslain 53 § säännöksen mukaan siitä ilmoittanut raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin lautakunta on velvoittanut asianomaiset holhoojat ja uskotutmiehet oikomaan antamiaan laskuja tai heiltä vaatinut tietoja ja todisteita, on lautakunnan osotuksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 1 tapauksessa, josta lautakunnan sentähden on täytynyt tehdä ilmoitus raastuvanoikeudelle.

49 holhouksesta on raastuvanoikeus lautakunnan esityksestä määrännyt, että vastaiset tilit holhuvarain hoitamisesta saavat käsittää vuotta pitemmän ajan.

XIV. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1914 [1]) oli seuraava:

Helsingin kaupungin oikeusapulautakunta, jonka alainen oikeusaputoimisto on, kokoontui vuonna 1914 kaikkiaan 6 kertaa, jolloin paitsi eräitä juoksevia asioita käsiteltiin 6 osin oikeutta etsiväin asianosaisten lautakunnan puheenjohtajalle tekemää esitystä oikeusaputoimiston toimenpiteiden johdosta heidän jutuissaan, osin toimiston lautakunnan ratkaistaviksi alistamia asioita. Kaikissa näissä tapauksissa on lautakunta muistutuksia tai lisäyksiä tekemättä hyväksynyt toimiston toimenpiteet.

Vuoden varrella on oikeusaputoimistolla ollut onni päästä samanlaisten ulkomaisten laitosten yhteyteen. Lyypekissä toimivalta Verband der deutschen gemeinnützigen und unparteiischen Rechtsauskunftsstellen nimiseltä liitolta saapui kirjelmä, jossa liitto, lähettäen eripainoksen yleishyödyllistä ulkomaista oikeusapua koskevia asiakirjoja sekä kertomuksen liiton Nürnbergissä syksyllä 1913 pidetystä IV yleiskokouksesta, pyysi tietoa, oltaisiinko täällä halukkaita yhtymään mainitun liiton tekemään sopimukseen kansainvälisen oikeusavun ja oikeusturvan välityksen aikaansaamisesta. Tämän johdosta ilmoitti oikeusapulautakunta oikeusaputoimiston olevan halukas yhtymään liittoon ja lähetti liitolle niinikään toimiston johtosäännön ynnä eräitä muita asiakirjoja saksaksi käännettyinä.

Tukholmassa toimivan, maksutonta oikeusapua varattomille antavan laitoksen kanssa on niinikään vuoden varrella solmittu yhteys, oikeusaputoimisto kun on eräässä perintöasiassa kääntynyt sikäläisen oikeusapukonttorin puoleen, joka suoritti tehtävän korvauksetta. Oikeusaputoimisto on niinikään puolestaan Tukholman oikeusapukonttorille ilmoittanut olevansa valmis täällä esiintyvissä jutuissa ja asioissa palvelemaan konttoria.

---

[1]) Osa kertomusta seuranneista taulutiedoista on julkaistu Helsingin kaupungin 1914 vuoden tilastollisessa vuosikirjassa.

Sitä vastoin eivät yritykset päästä yhteistoimintaan kotimaassa toimivain köyhäinasianajolaitosten kanssa ole täydellisesti onnistuneet.

Kun oikeusaputoimistolle myönnetyt tarverahat osottautuivat riittämättömiksi, anoi oikeusapulautakunta toukokuun 13 päivänä kaupunginvaltuustolta 600 markan lisämäärärahaa. Valtuusto myöntyikin tähän anomukseen seuraavan kesäkuun 9 päivänä. — Oikeusaputoimiston tarverahain määräraha on toimiston koko olemassaoloajan ollut riittämätön kaikkiin siitä suoritettaviin menoihin, minkätähden lautakunta lähettäessään rahatoimikamariin ehdotuksen oikeusaputoimiston 1915 vuoden menosäännöksi ehdotti, että määrärahaa vastedes korotettaisiin 300 markalla. Tämä esitys hyväksyttiinkin, joten mainittu määräraha on 1915 vuoden alusta oleva kaikkiaan 1,400 markkaa vuodessa.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli 1913 vuoden lopulla katsonut tarpeelliseksi virasta erottaa silloisen oikeusavustajan apulaisen, valitsi valtuusto hänen sijaansa varatuomari Oskar Möllerin, joka kuitenkin vuoden lopulla hakemuksensa johdosta sai toisen viran, minkätähden hän kohdakkoin luopuu ensinmainitusta virastaan.

Oikeusaputoimiston toimintakertomusta vuodelta 1913 kaupunginvaltuustolle esiteltäessä muistutettiin m. m., että kertomukseen sisältyvä tilasto oli epätäydellinen ja varsin vähän valaiseva. Tämän johdosta teetti oikeusapulautakunta uudet tilastokaavakkeet. Sittemmin lautakunta hyväksyi ehdotuksen ja tässä kertomuksessa olevat tiedot on annettu sen mukaisesti.

Vuonna 1914 vastaanotettiin oikeusaputoimistossa kaikkiaan 6,447 käyntiä, sen sijaan että näitä oli ollut 5,966 vuonna 1913 ja 6,214 vuonna 1912. Vuoden eri kuukausien kesken jakautuivat käynnit seuraavasti:

Tammikuu	(26	päivää)	622
Helmikuu	(24	„)	569
Maaliskuu	(24	„)	633
Huhtikuu	(24	„)	538
Toukokuu	(25	„)	559
Kesäkuu	(24	„)	539
Heinäkuu	(27	„)	468
Elokuu	(26	„)	440
Syyskuu	(26	„)	574
Lokakuu	(27	„)	574
Marraskuu	(25	„)	539
Joulukuu	(25	„)	392
		Yhteensä	6,447

Kun toimisto on vuoden varrella ollut avoinna kaikkiaan 303 päivänä, on oikeusavustajain vastaanottamain käyntien luku siis ollut päivittäin keskimäärin 21.28 oltuaan 19.69 vuonna 1913 ja 20.58 vuonna 1912. Suurin päivittäinen käyntien luku oli 49 ja vähin 1 (jouluaattona).

Alempana olevat tilastotiedot osottavat asiain luvun, laadun y. m.:

Vuoden varrella saapuneita	1,190
Edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevia	38
Yhteensä	1,228

Kirjallisia toimituksia	1,258
niistä hakukirjoja	272

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyivät kävijät seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Työntekijöitä	248	211	459
Palkollisia	24	319	343
Naimisissa oleva naisia ja leskivaimoja	—	234	234
Käsityöläisiä	72	68	140
Liikeapulaisia	2	22	24
Kirjaltajia ja latojia	—	5	5
Ent. talonomistajia	4	—	4
Autonkuljettajia	4	—	4
Pika- ja kuorma-ajureja	3	—	3
Raitiovaunun kuljettajia ja konduktöörejä	3	—	3
Kirjureja	2	—	2
Kauppias	—	1	1
Asemamies	1	—	1
Merimies	1	—	1
Vahtimestari	1	—	1
Kellonsoittaja	1	—	1
Hotellinovenvartija	1	—	1
Valokuvausapulainen	—	1	1
Yhteensä	367	861	1,228

Vuoden varrella käsitellyistä 1,228 asiasta ratkaistiin oikeudenkäynnillä 206, joista 175 voitettiin ja 31 hävittiin. Tässä yhteydessä mainittakoon, että oikeusavustaja ja hänen apulaisensa ovat vuoden varrella esiintyneet 262 eri raastuvanoikeudenistunnossa 211 päivänä.

XV. Sosialilautakunta.

Sosialilautakunnan kertomus vuodelta 1914 oli seuraava:

Lautakunnan kokoonpano.

Sosialilautakuntana olivat vuonna 1914 seuraavat kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet, nimittäin lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, ent. senaattori Otto Stenroth, Suomen ammattijärjestön puheenjohtaja Oskari Tokoi ja kunnallisneuvos V. von Wright sekä varajäseninä vakuutustarkastaja Onni Hallstén, toimimies K. Heinonen, filosofianmaisteri G. R. Snellman ja lääketieteentohtori W. Zilliacus, terveydenhoitolautakunnan valitsema jäsen professori V. Sucksdorff, varamiehenä arkkitehti L. Mallander, rahatoimikamarin valitsema jäsen lakitieteentohtori Kaarlo Ignatius, varamiehenä pankinjohtaja Hugo Hertzberg, sekä vaivaishoitohallituksen valitsema jäsen prokuristi C. F. Fagerholm, varamiehenä toimistonjohtaja A. H. Karvonen.

Puheenjohtajana toimi lautakunnan vaalin perusteella lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth ja varapuheenjohtajana senaattori Otto Stenroth.

Lautakunnan jaostot.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaostoon kuuluivat herrat von Wright, puheenjohtajana, Heinonen ja Zilliacus jäseninä sekä Fagerholm ja Mallander varajäseninä. Jäseniksi siihen lautakunnan jaostoon, jolle kaupunginvaltuuston marraskuun 11 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan oli annettu toimeksi Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hoito, valittiin lautakunnan ensimäisessä kokouksessa herrat Stenroth puheenjohtajaksi, von Wright ja Zilliacus jäseniksi sekä Ignatius ja Tokoi varajäseniksi.

Lautakunnan edustajat muissa kunnan laitoksissa.

Helsingin työväenopiston sääntöjen mukaan tulee sosialilautakunnan olla edustettuna opiston ruotsin- ja suomenkielisen osaston johtokunnissa yhdellä jäsenellä kumpaisessakin, ja on lautakuntaa edellisessä johtokunnassa edustanut kunnallisneuvos V. von Wright, jälkimäisessä taas lautakunnan sihteeri lakitieteenkandidaatti Einar Böök.

Kunnan työnvälitystoimiston uuden johtosäännön mukaan on sosialilautakunnan asia kaupunginvaltuustolle ehdottaa toimiston johtokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, ja on lautakunnan ehdotuksesta näihin toimiin valittu filosofiantohtori Santeri Ivalo ja lakitieteenkandidaatti Einar Böök.

Lautakunnan huoneisto.

Sosialilautakunta sai vuoden alussa tilaisuuden sijoittaa kokouksensa ja kansliansa raatihuoneelle. Lautakunnan huoneistossa ovat myöskin kaupungin työväenopiston molempain osastojen johtokunnat ja kaupungin hätäapukomitea pitäneet kokouksiaan, minkä ohessa lastentarhain tarkastajatar on siellä pitänyt vastaanottojaan säännöllisesti kahdesti viikossa.

Lautakunta on kertomusvuoden kuluessa käsitellyt seuraavat tärkeämmät asiat ja niistä osin antanut vaaditut lausunnot, osin, kun syytä on ollut, tehnyt esityksen kaupunginvaltuustolle.

Tontinvuokrauksen ehdot.

Sen johdosta että kaupunginvaltuusto oli marraskuun 11 päivänä 1913 päättänyt perustettavaksi yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston, oli sosialilautakunta saman kuukauden 18 päivänä m. m. päättänyt asettaa valiokunnan laatimaan ehdotusta semmoisten pienempäin, rakennusyrityksille sopivain tonttien vuokrakirjoiksi, joita lainarahaston säännöissä tarkoitetaan, ja valittiin valiokunnan jäseniksi lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja, lautakunnan jäsen Tokoi sekä rahatoimikamarin apulaissihteeri K. Rein, joista kuitenkin lautakunnan varapuheenjohtaja sittemmin estyi ottamasta osaa valiokunnan töihin. Valiokunnan työn pohjana oli se „Tontinvuokrasta ulkomailla ja Suomessa“ niminen esitys, jonka lautakunnan sihteeri jo lokakuun 22 päivänä 1913 saamansa tehtävän mukaisesti oli laatinut ja kaupunginvaltuuston myöntämällä määrärahalla painattanut kumpaisellakin kotimaisella kielellä sosialilautakunnan kirjasten n:ona 1 (71 sivua 8:oa). Valiokunta kokoontui useita kertoja vuoden alussa ja sen laatima ehdotus pienenlaisten asuntotonttien vuokrauksen perusteiksi ja vuokrakirjaksi esiteltiin lautakunnan kokouksissa helmikuun 4, 13 ja 17 sekä maaliskuun 11 päivänä, jona viimeksi mainittuna päivänä lautakunta päätti kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen semmoisen vuokrakirjakaavan vahvistamisesta uuden Vallilan asuntotontteja varten kuin lautakunnan kirjelmä maaliskuun 11 päivältä lähemmin osottaa [1]). Kaupunginvaltuusto lähetti esityksen rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi, mutta lausuntoa ei ole vielä annettu.

Palkintokilpailu piirustusten saami-

Sosialilautakunnan kirjelmässä joulukuun 19 päivältä 1913 kaupunginvaltuustolle esitettyä, että valtuusto valtuuttaisi lauta-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16.

seksi Vallilan pieniä asuintaloja varten.

kunnan toimeenpanemaan palkintokilpailun piirustusten saamiseksi uuteen Vallilaan suunniteltuihin kortteleihin n:oihin 554 ja 555 rakennettavia pieniä asuintaloja varten ynnä tähän liittyvän, mainittujen korttelien tonttijaoituksen aikaansaamiseksi pääasiallisesti kirjelmässä esitetyn kilpailuohjelman mukaisesti sekä myöntäisi tarkoitukseen tarvittavat varat 2,500 markkaa, myöntyi kaupunginvaltuusto puheena olevaan esitykseen maaliskuun 10 päivänä. Lautakunta ryhtyi heti toimiin puheena olevan palkintokilpailun aikaansaamiseksi, valiten jo seuraavana päivänä palkintolautakunnan puheenjohtajaksi kunnallisneuvos V. von Wrightin ja jäseneksi arkkitehti Birger Brunilan sekä lähettäen arkkitehtiklubille kirjallisen pyynnön, että klubi valitsisi lisäksi yhden jäsenen, minkä ohessa mainitun lautakunnan tehtäväksi jätettiin ryhtyä muihin tarpeellisiin kilpailun järjestämistoimenpiteisiin. Arkkitehtiklubi valitsi palkintolautakunnan jäseneksi arkkitehti Valter Jungin.

Ohjelmassa määrätyn ajan kuluessa saapui ryhmään A, erilliset rakennukset, 26 ehdotusta ja ryhmään B, rivitalot, 9 ehdotusta. Palkintoja jaettaessa sai ryhmässä A ensimäisen palkinnon arkkitehti Thure Hellström, toisen palkinnon arkkitehti Elias Paalanen ja kolmannen palkinnon teknillisen korkeakoulun oppilas Hilding Ekelund, minkä ohessa palkintolautakunta puolsi ostettaviksi arkkitehtien K. S. Kallion ja Oiva Kallion yhteisesti sekä arkkitehti Karl Malmströmin laatimia kilpailuluonnoksia. Kilpailun tulosta tässä ryhmässä saattoi ylipäätään pitää onnistuneena. Näin sitä vastoin ei ollut laita toisen ryhmän kilpailun, jonka tarkoituksena oli ollut aikaansaada meikäläisiin oloihin sopivaa n. s. rivitalojen tyyppi, jommoisia yleisesti esiintyy Englannissa, Hollannissa, Belgiassa, Länsisaksassa ja Tanskassa. Kävi selville, ettei itse aatetta täällä vielä täysin selvästi tajuta. Ainoastaan yksi annetuista luonnoksista, arkkitehti Yngve Lagerbladin laatima, täytti säädetyt kilpailuehdot ja ainoastaan se sentähden voitiin palkita, saaden toisen palkinnon. Katsoen hyvin sommiteltuihin julkisivuihin ja mahdollisuuteen kehittää suunnitelmia arkkitehtien Ivar Thomén ja Rob. Tikkasen antamassa luonnoksessa puolsi palkintolautakunta sitä ostettavaksi. Kokouksessaan kesäkuun 16 päivänä päätti lautakunta palkitut ja lunastetut A ryhmän kilpapiirustukset ynnä kaupungin rakennuskonttorissa aikaisemmin Vallilaan rakennettavaa neljänperheen asuintaloa varten laadituista piirustuksista yhden asemapiirroksen ja kaksi vaihtopuolista julkisivupiirustusta vähäisin muutoksin ja täydennyksin julkaista 600 kappaleen painoksena. Keskustelussa esitetyn toivomuksen mukaisesti liitettiin julkaisuun eri luonnoksia valaiseva teksti kustannusarvioineen. Eräiden luonnosten uudesti laatiminen sekä vastamainittujen laskelmain

teko vei kuitenkin niin paljon aikaa, että julkaisu voi ilmestyä vasta 1915 vuoden alussa, ja on se sanomalehdistössä saanut osakseen huomiota ja mielenkiintoa.

Vallilan laajentaminen.

Lähetepäätöksessään marraskuun 27 päivältä 1913 oli rahatoimikamari pyytänyt sosialilautakunnan lausuntoa Vallilan laajennetun alueen kaupunginasemakaavan ja rakennusjärjestyksen ehdotuksista. Kun edellä mainitun palkintokilpailun tulos ehkä voisi vaikuttaa sanotun lähetteen johdosta annettavaan lautakunnan lausuntoon, mikäli koski korttelien tonttijaoitusta sekä rakennusjärjestyksen määräyksiä, päätti lautakunta helmikuun 4 päivänä rahatoimikamarille ilmoittaa, ettei lautakunta tosin ollut havainnut olevan syytä muistutukseen mikäli laajennussuunnitelman katusuuntia ja korttelien ulkorajoja koski, mutta että lautakunta halusi jättää muun lausunnon antamisen asiasta siksi, kunnes usein mainitun palkintokilpailun tulokset voitiin asiaa edelleen käsiteltäessä ottaa huomioon. Asia otettiin uudelleen käsiteltäväksi toukokuun 13 päivänä pidetyssä kokouksessa, jolloin lautakunta ei havainnut olevan muistuttamisen syytä enempää niiden tonttien rakennusjärjestyksen ehdotusta vastaan, joihin oli suunniteltu rakennettavaksi erillisiä pienenlaisia asuintaloja, kuin kaupunginasemakaavan ehdotustakaan vastaan, paitsi mitä tuli Pakaan- ja Sturekadun viereisiin tontteihin, joissa oli aikomus noudattaa yhtenäistä rakennustapaa tulenkestävästä aineesta tehdyin rakennuksin. Lautakunnan mielestä olisi suurin osa näistä tonteista järjestettävä pienenlaisten n. s. rivitalojen paikaksi. Niinkuin edellä mainittiin, on tämä n. s. Vallilan kysymys edelleen rahatoimikamarin toimenpiteen varassa.

Kottbyn viereinen puutarhakortteli.

Toinen ehdotettua kaupunginlaajennusta koskeva kysymys esiintyi sosialilautakunnan käsiteltäväksi toukokuun 13 päivänä kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunnan lähetteessä pyydettyä lautakunnan lausuntoa perustuslaillisen työväenyhdistyksen kaupunginvaltuustolle antaman kirjotuksen johdosta, jossa paitsi muita työn- ja asunnonpuutteen lieventämisehdotuksia anottiin, että kaupungin omistamilta Åggelbyn, Gumtähden ja muilta tiloilta jakamalla erotettaisiin puolen, jopa koko tynnyrinalankin laajuisia vuokrapalstoja, joilla yksi tai kaksi perhettä saisi, paitsi tarpeellista tonttipaikkaa, puutarhamaata. Antamassaan lausunnossa sosialilautakunta esitti, että mainittu kirjotus ei aiheuttaisi muuta toimenpidettä kuin että kaupunginvaltuusto kehottaisi kaupungin yleisten töiden hallitusta laatiessaan Sörnäsin satamaradan ja Åggelbyn välisten alueiden kaupunginasemakaavan lopullista ehdotusta ottamaan huomioon esitetyt toivomukset työläisten puutarhakorttelin järjestämisestä Kottbyn laiturin läheisyyteen.

Asuntotarkastus.

Kirjelmässä huhtikuun 30 päivältä esitti terveydenhoitolautakunta, että sosialilautakunta valitsisi kaksi jäsentä yhteiseen komiteaan, joka saisi toimekseen laatia ehdotuksen kaupungin asuntotarkastuksen järjestämiseksi, ja valitsi lautakunta toukokuun 5 päivänä mainitun komitean jäseniksi puheenjohtajansa ja sihteerinsä. Komitean terveydenhoitolautakunnalle antaman mietinnön ehdotuksineen Helsingin kaupungin asuntotarkastuksen johtosäännöksi lähetti terveydenhoitolautakunta sittemmin sosialilautakuntaan lausunnon saamiseksi, ja käsiteltiin ehdotus sosialilautakunnan kokouksissa elokuun 25 ja syyskuun 4 päivinä, jolloin lautakunta päätti puoltaa komitean ehdotusta eräin muutoksin.

Asunnonvälitys.

Jo vuonna 1913 oli kaupunginvaltuuston käskystä kysymys kunnallisen asunnonvälityksen järjestämisestä valmisteltavana lautakunnassa, joka sitä varten oli asettanut erityisen valiokunnan. Sen johdosta että lautakunnan ja varsinkin sen sihteerin aika kevätlukukaudella kului muihin pakottavampiin asuntokysymyksiin, alotettiin valiokuntatyö vasta syksyllä, ja asia oli vielä vuoden päättyessä lautakunnan diarissa.

Asuntotilasto.

Sosialilautakunnalle annetussa kirjoituksessa, joka esiteltiin marraskuun 6 päivänä pidetyssä kokouksessa, oli toistaiseksi terveydenhoitolautakuntaan määrätty asuntotarkastaja arkkitehti Arthur Gauffin esittänyt ryhdyttäväksi sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että poliisiviranomaisten vuosittain tammikuun alussa kaupungin asukkaista hankkimia tietoja täydennettäisiin eräillä tiedoilla asunnoista ja niiden asukkaista ja liika-asutuksesta. Asiaa keskusteltua eräässä lautakunnan kokouksessa, johon myöskin kaupungin tilastokonttorin johtaja filosofianmaisteri H. Dalström ja ehdotuksen tekijä oli kutsuttu, saivat herra Dalström sekä lautakunnan varajäsen filosofianmaisteri G. R. Snellman toimekseen lautakunnalle antaa täsmälliseen muotoon laaditun lausunnon tehdystä ehdotuksesta. Tämän lausunnon johdosta päätti sosialilautakunta marraskuun 27 päivänä jättää ehdotuksen sinänsä raukeamaan.

Anniskeluvaroista myönnetyt määrärahat.

Sosialilautakuntaan oli tavanmukaisessa järjestyksessä lausunnon saamiseksi lähetetty hakemukset määrärahain myöntämisestä Helsingin kaupungille vuodelta 1913 tulevista juovutusjuomavaroista, joita hakemuksia kaupunginvaltuustolle olivat antaneet seuraavain yhdistysten ja laitosten toimikunnat: Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunta, Mellersta Nylands nykterhetskrets, Finlands svenska nykterhetsförbund, Helsingfors svenska ungdomsföreningars centralutskott, Helsingin talousopisto, Marttayhdistyksen Helsingin-osasto, tehtaalaisnaisten koti, Suomen naisyhdistys, Helsingin palvelijataryhdistys, sosialinen keskusliitto, Valkonauha-

yhdistys, Helsingin nuorisoseura, suomalainen työväenliitto ja Suomen uusi viinuriyhdistys. Nämä hakemukset tutki sosialilautakunta kahdessa käsittelyssä huhtikuun 8 ja 15 päivänä, jolloin myös tarkastettiin ne toimintakertomukset, joita asiasta voimassa olevan määräyksen mukaan lautakunnalle olivat antaneet muut edellä mainitut järjestöt ja laitokset, paitsi Mellersta Nylands nykterhetskrets ja kolme viimeksi mainittua yhdistystä, jotka eivät olleet edellisenä vuonna saaneet määrärahaa juovutusjuomavoittovaroista. Sosialilautakunta puolsi myönnettäväksi seuraavia määrärahoja:

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle 18,000 markkaa käytettäväksi raittiustyön edistämiseksi Helsingissä ja sen esikaupungeissa sosialilautakunnan sitä varten määräämäin ehtojen mukaisesti;

Finlands svenska nykterhetsförbund liitolle 1,500 markkaa sen Helsingissä olevan raittius- ja valistustoimiston voimassa pitämiseksi;

Helsingfors svenska ungdomsföreningars centralutskott nimiselle valiokunnalle 6,000 markkaa mainittujen yhdistysten harjoittaman sivistystyön edistämiseksi sosialilautakunnan määrättävin ehdoin sekä sillä rajoituksella, etteivät keskusvaliokunnassa edustetut ruotsinkieliset raittiusyhdistykset eikä Brage-yhdistys, jotka kukin erikseen olivat anoneet avustusta anniskeluvaroista, saisi tulla kysymykseen puheena olevaa määrärahaa jaettaessa;

Helsingin talousopistolle 4,000 markkaa sen toimeenpanemia työläisnaisten ruuanlaitto- ja ompelukursseja varten;

Martta-yhdistyksen Helsingin-osastolle 4,000 markkaa sen laajennettuja työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten;

tehtaalaisnaisten kodille 1,000 markkaa;

Suomen naisyhdistykselle 2,200 markkaa sen voimassa pitämän työläisnaisten kesäsiirtolan hyväksi sekä 1,700 markkaa Z. Topeliuksen nuorisokirjaston voimassapitoon;

Helsingin palvelijataryhdistykselle 4,000 markkaa sen palvelijatarmajalan voimassapitoon;

Valkonauha-yhdistykselle 2,500 markkaa sen suojelutoiminnan hyväksi, sillä ehdolla että varat saa käyttää ainoastaan yhdistyksen rautatielähetyksen majalan ja työnvälityksen voimassapitoon; sekä

sosialiselle keskusliitolle 1,500 markkaa sen sosialisen keskustoimiston voimassapitoon.

Muut hakemukset sosialilautakunta ehdotti evättäviksi. Lautakunnan esityksen saatua kaupunginvaltuuston hyväksymisen kiirehti lautakunta laatimaan ne tarkemmat ehdot, mitkä lautakunta oli valtuutettu vahvistamaan Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnan ja Helsingfors svenska ungdomsföreningars

centralutskott valiokunnan noudatettaviksi niille myönnettyjen määrärahain käyttämisessä. Nämä ehdot sosialilautakunta vahvisti kokouksessaan toukokuun 27 päivänä, ja määrättiin silloin, että Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnan oli käytettävä määräraha alempana mainituin erin seuraaviin tarkoituksiin:

keskustoimikunnan kanslian voimassapitoon (sihteerin palkkaus y. m. s.) 1,000 markkaa;

salakapakoimisen vastustamiseen keskustoimikunnan toimesta 1,000 markkaa;

kotikäyntitoimintaan Helsingin raittiuspiirin toimikunnan välityksellä 1,000 markkaa;

raittiusluentokurssien toimeenpanemiseen Suomen opiskelevan nuorison raittiusliiton, Helsingin raittiuspiirin toimikuntain ja paikallisten järjestöjen toimesta sekä raittiusyhdistysten esitelmätoiminnan, opintokurssien, kirjastojen ja julkaisujen avustamiseen yhteensä 15,000 markkaa, käytettäväksi seuraavia ohjeita noudattaen:

raittiuskurssien toimeenpanemiseksi myönnetään avustusta seikkaperäisen kurssiohjelman pohjalla, joka esitetään keskustoimikunnalle, ja korvausta suoritetaan 5—20 markkaa kustakin esitelmästä keskustoimikunnan harkinnan mukaan, sillä ehdolla että kurssissa on tasaisesti käynyt vähintään 25 osanottajaa;

yhdistysten toimeenpanemista yksityisistä esitelmistä voidaan maksaa korvausta 5—15 markkaa laskun mukaan ja sillä ehdolla että keskustoimikunta on esitelmöitsijän hyväksynyt sekä että esitelmää kuulemassa on ollut vähintään 40 henkilöä;

opintopiirien toiminnan edistämiseksi voidaan näistä varoista suorittaa lukupiirin johtajan palkkio sekä puolet piirille hankittujen kirjain hinnasta, sillä ehdolla että kirjat luovutetaan asianomaisen yhdistyksen kirjastoon, kohta kun piiri on niitä lakannut tarvitsemasta;

kirjastoihin vuoden varrella hankitun uuden kirjallisuuden hinnasta voidaan puolet korvata puheena olevista varoista;

kirjaset, joita näillä varoilla julkaistaan ja levitetään, on keskustoimikunnan hyväksyttävä.

Helsingfors svenska ungdomsföreningars centralutskott valiokunnan noudatettavaksi sille myönnetyn 6,000 markan määrärahan käyttämisessä vahvistettiin seuraavat ehdot:

määrärahan saa käyttää esitelmä- ja opetuskurssien ynnä yksityisten esitelmäin kustantamiseen sekä avustuksiksi keskusvaliokunnassa edustettujen järjestöjen kirjastoille ja julkaisuille;

määrärahoja yhtäjaksoisia esitelmäkursseja varten myönnetään seikkaperäisen ohjelman perusteella, joka annetaan keskus-

valiokunnan hyväksyttäväksi, ja maksetaan korvausta 5—20 markkaa kustakin esitelmästä keskusvaliokunnan harkinnan mukaan, kuitenkin edellyttäen ettei esitelmäkurssien kuulijaluku ole 25 henkilöä vähempi;

korvausta yhdistyksen toimeenpanemasta yksityisestä esitelmästä maksetaan keskusvaliokunnan harkinnan mukaan 5—15 markkaa laskun perusteella ja sillä ehdolla että keskusvaliokunta on esitelmöitsijän hyväksynyt sekä että esitelmää kuulemassa on ollut vähintään 40 henkilöä;

alkeisoppikurssien sekä lauluharjoituksien avustamiseksi voidaan määrärahasta kustantaa opettajan tai johtajan palkkio sekä enintään puolet tarpeellisen opetusvälineistön hinnasta, kuitenkin sillä ehdolla että välineistö, ellei sitä enää voida käyttää, luovutetaan asianomaiselle yhdistykselle;

vuoden varrella yhdistyksen kirjastoon hankitun uuden kirjallisuuden kustannuksista voidaan enintään puolet korvata määrärahasta;

apurahaa kirjasten julkaisemiseen ja levittämiseen voi keskusvaliokunta myöntää määrärahasta harkintansa mukaan;

määrärahan jaossa on noudatettava, etteivät keskusvaliokunnassa edustetut ruotsinkieliset raittiusyhdistykset eikä Brage-yhdistys, jotka kukin erikseen ovat hakeneet ja saaneet avustusta juovutusjuomavoittovaroista, tule tästä määrärahasta osallisiksi.

Vastamainittuja määräyksiä muutettiin kuitenkin sittemmin sikäli, että sosialilautakunta syyskuun 15 päivänä asianomaisen keskusvaliokunnan ja keskustoimikunnan anomuksesta oikeutti nämä, niin kauan kuin nykyistä sotatilaa kestää, edellä mainituista määrärahoista myöntämään asianomaisille yhdistyksille vuokra-apuakin 20 % niiden kunkin vuokramäärästä sekä sillä rajoituksella, että nämä vuokra-avut eivät yhteensä saa olla ruotsinkielisille nuorisoseuroille 2,800 markkaa eikä raittiusyhdistyksille 6,000 markkaa suuremmat.

Lainoja voittovarainrahastosta.

Kaupunginvaltuuston kokouksessaan marraskuun 25 päivänä 1913 vahvistamissa, Helsingin kaupungille tulevain voittovarain käyttämisessä noudatettavissa säännöissä oli m. m. määrätty, että kaupunginvaltuusto vuosittain siirtää mainituista varoista avustusten jaon jäljeltä käytettävänä olevan ylijäämän osan pysyväiseen, rahatoimikamarin hoitamaan Helsingin kaupungin voittovarainrahasto nimiseen rahastoon, jonka varoista annetaan lainoja yleishyödyllistä rakennustoimintaa edistäville yrityksille 50 %:in asti kiinteistön arvosta tai sijoitetaan, sikäli kuin kaupunginvaltuusto niin päättää, semmoisten yritysten osakkeisiin, jotka tarkoittavat juovutusjuomaliikkeen järjestämistä tai jotakin muuta työväen

parasta. Kun siis voittovarainrahaston sijoitukset, sikäli kuin niitä tehtiin lainoja antamalla, oli varattu, vaikkakin eri ehdoin, käytettäviksi samaan tarkoitukseen kuin Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto, näytti sosialilautakunnasta tarkoituksenmukaiselta, että molempain rahastojen lainausliikettä toimitettaisiin noudattamalla pääasiassa samoja yleisiä perusteita, ja ehdotti lautakunta sentähden kirjelmässä kesäkuun 16 päivältä rahatoimikamarille, että kamari käsitellessään lainan saantia Helsingin kaupungin voittovarainrahastosta tarkoittavia hakemuksia niistä kussakin eri tapauksessa hankkisi lausunnon sosialilautakunnan yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaostolta.

Työttömyys. Voimassa olevain määräysten mukaan oli kaupunginvaltuuston talvikaudeksi 1913—14 asettama kunnallinen hätäapukomitea kirjelmässä toukokuun 30 päivältä sosialilautakunnalle antanut kertomuksen toiminnastaan mainittuna talvikautena sekä tilin nostamistaan tai kaupunginvaltuuston sille eri esityksen johdosta myöntämistä muista määrärahoista. Tämän kertomuksen lähetti lautakunta kaupunginvaltuustolle kirjelmässä syyskuun 4 päivältä, jossa lautakunta esitti, että valtuusto päättäisi käskeä tilastokonttorin järjestää rakennuskonttorin päivätyölistoissa olevat tiedot kaupungin hätäaputöissä talvella 1913—14 vallinneista työ- ja palkka-oloista, antaa sosialilautakunnan tehtäväksi kaupunginvaltuustolle laatia mietinnön ehdotuksineen avustusten myöntämisestä kunnan varoista työttömyyskassoille sekä saattaa seuraavan kunnallisen hätäapukomitean tietoon muut sosialilautakunnan ensimäisen hätäapukomitean kertomuksen johdosta esittämät näkökohdat. Puheena olevan esityksen johdosta päätti valtuusto lokakuun 6 päivänä m. m. käskeä lautakunnan ottaa harkittavaksi, kävisikö ja missä muodossa kunnan varoja käyttäminen työttömyysvakuutuksen edistämiseksi, ollen sosialilautakunnan annettava valtuustolle lausunto tästä. Asian valmistelu annettiin lautakunnan kokouksessa lokakuun 27 päivänä toimeksi valiokunnalle, johon valittiin herrat Ehrnrooth, Hallstén ja Tokoi. Valiokunta ei vielä kertomusvuoden varrella alottanut työtään.

Katsoen alkaneen sotatilan ja seuraavan talven aikana tällä paikkakunnalla luultavasti syntyvään työttömyyteen kutsutti sosialilautakunnan puheenjohtaja työttömyyden aikaansaaman hädän lieventämistoiminnan järjestämisestä annettujen määräysten mukaan lautakunnan puolesta elokuun 25 päivänä pidettyyn kokoukseen esillä olevasta asiasta neuvottelemaan vaivaishoitohallituksen ja kunnan työnvälitystoimiston edustajat. Kokouksessa vaadittiin yksimielisesti semmoisen hätäapukomitean asettamista, josta lähem-

min mainitaan edellä mainituissa määräyksissä, minkä jälkeen sosialilautakunta päätti kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen sellaisen komitean asettamisesta sekä tarpeellisten tarverahain ja huoneiston osottamisesta komiteaa ja sen järjestämää toimintaa varten. Tämän yhteydessä päätti lautakunta lausua toivomuksen, että kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan toimesta pääkaupungin sanomalehdissä, etusijassa työväenlehdissä, julkaistaisiin esitys syksyllä ja talvella paikkakunnalla odotettavana olevasta työttömyydestä ynnä kehotus niille kaupungin asukkaille, jotka muualla voivat saada riittävän toimeentulon, poistumaan kaupungista ja siten vähentämään niiden toimeentulovaikeuksia, joiden on pakko jäädä tänne. Tämä toivomus saatettiin pöytäkirjanotteella johtokunnan tiedoksi ja aiheutti tarkoitetun kehotuksen julkaisemisen.

Lautakunnan vastamainitun esityksen johdosta päätti kaupunginvaltuusto asetettavaksi kunnallisen hätäapukomitean odotettavana olevaksi työttömyyskaudeksi, minkä jälkeen lautakunta valitsi edustajakseen komiteaan lakitieteenkandidaatti Einar Böökin sekä hänen varamiehekseen prokuristi C. F. Fagerholmin.

Työväenopetuskurssit.

Viimeisen kerran oli sosialilautakunnalla tänä kertomusvuonna tilaisuus välittömästi puuttua kunnan työväenopetukseen, lautakunnan tarkastettaviksi kun oli lähetetty kevätlukukauden 1914 päättyessä lakkautettujen ruotsin- ja suomenkielisten ylempäin työväenopetuskurssien kertomukset lukuvuodelta 1913—14. Kun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan syyskuun 8 päivänä nähnyt hyväksi myöntää ensinmainituille kursseille anotun lisämäärärahan niiden tileissä syntyneen 933 markan 62 pennin suuruisen vajauksen täyttämiseksi, saattoi sosialilautakunta kokouksessaan saman kuukauden 15 päivänä päättää ilman muuta muistutusta lähettää puheena olevan kertomuksen kaupunginvaltuustolle.

Työväenasiainlautakunnan historiikki.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli huhtikuun 15 päivänä 1913 päättänyt perustettavaksi erityisen viranomaisen Helsingin kaupungin sosialilautakunnan nimisenä käsittelemään kunnan työväenja asuntoasioita sekä vuodesta 1898 lähtien toimineen kaupunginvaltuuston työväenasiainlautakunnan lakkautettavaksi, antoi tämä lautakunta seuraavan toukokuun 16 päivänä pitämässään kokouksessa sihteerinsä, nyttemmin sosialilautakunnan sihteerin, toimeksi laatia katsauksen lautakunnan viisitoistavuotiseen toimintaan ja jättää tämän historiikin uudelle lautakunnalle. Historiikki, alotettuna kesällä 1913, annettiin käsikirjoituksena sosialilautakunnalle sen kokouksessa lokakuun 27 päivänä 1914, jolloin lautakunta päätti kaupunginvaltuustolta anoa tarpeellista määrärahaa historiikin julkaisemiseksi 300 kappaleen suuruisina painoksina kumpaisellakin kotimaisella kielellä. Sittenkun määräraha oli myönnetty,

ilmestyi ruotsinkielinen laitos painosta joulun aikaan ja suomenkielinen kohta uudelta vuodelta. Puheena oleva historiikki käsittää asiallisesti jaetun esityksen, johon on koottu asiat työväenasianlautakunnan vuosikertomuksista, pöytäkirjoista ja mietinnöistä, tarpeellisissa tapauksissa täydennettyinä kaupunginvaltuuston vuosikertomuksista saaduilla tiedoilla. Se on merkitty n:oksi 2 sosialilautakunnan julkaisusarjaan. Lautakunnassa on siis, jos pienten asuintalojen piirustukset otetaan lukuun, vuoden varrella, paitsi annettuja mietintöjä, laadittu kolme eri julkaisua, jotka ovat painosta ilmestyneet sekä suomeksi että ruotsiksi.

Sekalaista.

Lähteväin kirjelmäin luku oli vuoden varrella 68. Lautakunta kokoontui 16 kertaa, sen kunnallisten työväenasuntojen hallintojaosto 12 kertaa ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston jaosto kerran, minkä ohessa on pidetty 5 valiokuntakokousta ja 3 puheenjohtajan toimeenpanemaa yksityistä neuvottelukokousta juovutusjuomavoittovarain jakamista ja uhkaavaa työttömyyttä koskevissa asioissa.

Johtosäännön mukaisesti on sosialilautakunnan sihteeri valvonut lautakunnan toimesta voittovaroilla avustettuja yhdistyksiä ja laitoksia sekä sitä varten varsinkin syksyn kuluessa ollut saapuvilla useissa svenska ungdomsföreningarnas centralutskott valiokunnan ja raittiusyhdistysten keskustoimikunnan kokouksissa.

Kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto.

Kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintojaosto, joka ennen lainausliikkeen avaamista yhdellä kertaa koko laajuudessaan oli tahtonut odottaa uuden Vallilan asuntotonttien uusien vuokraehtojen vahvistamista, piti vuoden varrella ainoastaan yhden kokouksen, toukokuun 4 päivänä, jolloin jaosto, siihen nähden että vastamainittu asia näytti viivästyvän, päätti heti alottaa lainanannon ainakin isommille rakennusyrityksille. Kun ei kuitenkaan lainanhakijana heti voinut esiintyä yhtiötä, jonka säännöt tai toiminta olisi vastannut lainausliikkeeseen nähden vahvistettuja ehtoja, ja kun kohdakkoin asianhaarain pakosta rakennustoiminta miltei kokonaan pysähtyi, ei lainausliike todellisuudessa ole voinut alkaa, minkätähden ei myöskään anneta eri kertomusta tämän jaoston toiminnasta.

Kunnallisten työväenasuntojen hallintojaoston kertomus vuodelta 1914 oli seuraava:

Jaoston kokoonpano.

Hallintojaostoon ovat vuonna 1914 kuuluneet kunnallisneuvos V. von Wright puheenjohtajana, sekä toimimies K. Heinonen ja tohtori W. Zilliacus jäseninä, ynnä prokuristi C. F. Fagerholm ja

arkkitehti L. Mallander varajäseninä. Jaoston sihteerinä on johtosäännön mukaisesti toiminut sosialilautakunnan sihteeri.

Käsitellyt asiat.

Paitsi asuntojen hallintoon kuuluvia juoksevia asioita on jaoston kaikkiaan 12 kokouksessa käsitelty seuraavat tärkeämmät asiat.

Kaupunginvaltuuston tarkoitukseen myöntämällä määrärahalla sisustettiin vuoden alussa viisi huoneen ja keittiön käsittävää uutta asuinhuoneistoa aikaisemmin kansankeittiönä käytettyyn n. s. majalarakennukseen Hietaniemenkadun varrella. Hallintojaosto katsasti huoneistot huhtikuun 7 päivänä, jolloin se päätti sosialilautakunnan vahvistettaviksi ehdottaa seuraavat kuukausivuokrat, nimittäin 50 markkaa huoneistosta n:o 38, 53 markkaa n:osta 40, 50 markkaa n:osta 41 ja 43 markkaa n:osta 42, jotka vuokramäärät sosialilautakunta vahvistikin.

Kirjelmässä toukokuun 27 päivältä esitti kaupungin kaasulaitoksen toimitusjohtaja vapaaherra Ed. Cedercreutz, että hallintojaosto vuodeksi 1915 laadittavaansa budjettiehdotukseen merkitsisi 4,235 markkaa kaasujohdon laittamiseksi kunnan työväenasuntoihin, mutta jaosto päätti heinäkuun 9 päivänä kirjelmässä kaasulaitoksen johtajalle ilmoittaa, etteivät kunnan työväenasuntojen vuokralaiset olleet hallintojaostolle eikä isännöitsijälle esittäneet vaatimuksia kaasujohdon laittamisesta asuntoihin, joten ja kun kaasun johtamisesta oli tuntuvia kustannuksiakin, hallintojaosto ei ollut havainnut kirjelmän aiheuttavan muuta toimenpidettä.

Elokuun 7 päivänä pidetyssä kokouksessa ilmoitti isännöitsijä, että 10 majalarakennuksen, 3 Hietaniemenkadun perheasuntojen ja 29 Kristiinankadun asuntojen vuokralaista oli sodan puhkeamisen johdosta kieltäytynyt suorittamasta kuluvan kuukauden vuokraa edeltäpäin, niinkuin välikirjassa oli määrätty, ja oli isännöitsijä saanut tietoonsa, että tosin jotkut näistä vuokralaisista paraikaa olivat vailla työtä, mutta että useimmilla edelleen oli pysyväistä työtä, minkätähden isännöitsijä pyysi hallintojaostolta ohjetta, miten puheena oleviin vuokralaisiin nähden oli meneteltävä. Tämän johdosta hallintojaosto päätti, että, katsoen vallitsevaan sotatilaan ja siitä johtuviin tavattomiin oloihin, työttömiksi joutuneille vuokralaisille oli myönnettävä tilapäistä lykkäystä vuokran suorittamisessa, kunnes heille jälleen ilmaantuu mahdollisuutta säännöllisen palkkatyön saantiin, ei kuitenkaan tällä kertaa kauempaa kuin enintään kuluvan kuukauden loppuun ja sillä ehdolla, että asianomaisten irtaimisto jää huoneistoihin maksamattoman vuokran vakuudeksi, jota vastoin vakinaisessa työssä olevain vuokralaisten oli välikirjan mukaisesti maksettava vuokra edeltäpäin. Päätös saatettiin vuokralaisten tiedoksi pöytäkirjanotteella, ja kokouksessan elokuun 25 päivänä sosialilautakunta hyväksyi tämän toimenpiteen.

Taloudellinen tulos.

Kunnan vuokraustoiminnan taloudellinen tulos näkyy tämän oheisesta, kunnan työväenasuntojen tuloja ja menoja vuonna 1914 osottavasta yhteenvedosta. Siihen on epäedullisesti vaikuttanut se seikka, että niin Hietaniemen- kuin Kristiinankadunkin myymälähuoneistot osin olivat tyhjinä, osin vuokrattuina epävarmoille maksajille, niin että niiden vuokraa vihdoin täytyy tuntuvasti huojistaa, sekä sotatila, joka pelotti eräät vuokralaiset päätä pahkaa hylkäämään huoneistonsa. Toiselta puolen on mielihyvin merkittävä, että aikaisemmin kansankeittiönä käytetty ja lähinnä edellisenä vuonna käyttämätön majalarakennuksen tila on edellä mainitun sisustustyön johdosta jälleen voitu saattaa tuloa tuottavaksi.

Seuraava taulu osottaa kunnan työväenasuntojen menot vuonna 1914:

	Määräraha.	Menot.	Määrärahoja ylitetty.	Määrärahoja säästynyt.
Hietaniemenkadun n:ot 5—23.				
Palkkaukset	1,920 —	1,920 —	— —	— —
Tarverahat, puhtaanapito y. m.	3,100 —	3,006 70	— —	93 30
Valaistus	250 —	133 59	— —	116 41
Polttoaineet	2,000 —	1,700 40	— —	299 60
Vedenkulutusmaksut	1,400 —	980 29	— —	419 71
Istutusten kunnossapito	400 —	429 35	29 35	— —
Korjauskustannukset	1,800 —	2,696 96	896 96	— —
Kristiinankadun n:o 16.				
Palkkaukset	1,500 —	1,500 —	— —	— —
Tarverahat, puhtaanapito y. m.	700 —	617 73	— —	82 27
Valaistus	100 —	44 19	— —	55 81
Vedenkulutusmaksut	450 —	322 62	— —	127 38
Korjauskustannukset	1,500 —	1,278 09	— —	221 91
Yhteensä Smk.	15,120 —	14,629 92	926 31	1,416 39
S ä ä s t ö:				
Käteistä kassassa jouluk. 31 p. 1914 110: 96	— —	— —	— —	— —
Rahatoimikonttoriin toimitettu 32,320: —	— —	32,430 96	— —	— —
Yhteensä Smk.	15,120 —	47,060 88	926 31	1,416 39

Alempana olevista numerotiedoista käyvät selville kunnan työväenasuntojen lasketut ja todelliset tulot vuonna 1914:

	Lasketut tulot.	Todelliset tulot.	Vajaus.	Ylijäämä.
Kertyneitä vuokria	47,000: —	47,057: 25	— —	57: 25
Kassasäästö v:lta 1913	— —	3: 63	— —	— —
Yhteensä Smk.	47,000: —	47,060: 88	— —	57: 25

XVI. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1914 [1]) sisälsi seuraavaa:

Toimiston johtokunta ja henkilökunta.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1914 filosofiantohtori Santeri Ivalo puheenjohtajana, lakitieteenkandidaatti Einar Böök varapuheenjohtajana sekä rakennusmestari Juho Ahde, uunitehtailija Aug. Malmi, työnjohtaja Th. Lillqvist ja työmies T. Uski jäseninä. Varajäseninä olivat maalarimestari A. Haanoja, rakennusmestari R. Willman, puuseppä V. Långholm ja satamatyömies K. E. Satamavuori.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Seidi Swendelin sekä neiti Elsa Sundström, miesosaston apulainen H. E. Blomqvist ja konttoripoika Arvo A. Nygrén.

Toimiston liike vuosina 1903—14 näkyy seuraavasta taulukosta: Toimiston liike vuosina 1903—14.

Vuosi.	Miesosasto.			Naisosasto.			Yhteensä.			Työnhakijoita 100 paikkaa kohti.	100:sta työnhakijasta sai työtä.	100:sta tarjotusta paikasta täytettiin.
	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.			
1903 ..	5,493	2,615	2,461	1,184	430	287	6,677	3,045	2,748	219	41	90
1904 ..	6,399	3,630	3,232	1,676	839	602	8,075	4,469	3,834	181	47	86
1905 ..	5,200	2,733	2,547	2,413	1,561	1,210	7,613	4,294	3,757	177	49	87
1906 ..	6,098	3,336	3,157	2,432	1,972	1,394	8,530	5,308	4,551	161	53	86
1907 ..	5,655	3,642	3,200	2,912	2,568	1,708	8,567	6,210	4,908	138	57	79
1908 ..	7,747	4,258	4,065	3,441	2,538	1,930	11,188	6,796	5,995	165	54	88
1909 ..	7,930	2,977	2,804	3,883	2,794	2,143	11,813	5,771	4,947	205	42	86
1910 ..	8,613	4,260	3,449	3,728	2,884	2,219	12,341	7,144	5,668	173	46	79
1911 ..	8,285	4,134	3,777	3,866	2,915	2,345	12,151	7,049	6,122	172	50	87
1912 ..	8,401	4,192	3,691	4,404	3,694	2,540	12,805	7,886	6,231	162	49	79
1913 ..	9,290	4,971	4,452	6,117	4,661	3,308	15,407	9,632	7,760	160	50	81
1914 ..	17,877	11,645	11,023	8,638	5,992	4,707	26,515	17,637	15,730	150	59	89

[1]) Eräitä kertomusta seuranneita tilastotauluja ei ole tähän otettu.

Toimiston liike vuonna 1914.

Toimiston liike on vuonna 1914 kasvanut suuremmassa määrässä kuin milloinkaan edellisinä vuosina. Lähinnä edelliseen vuoteen verraten on se kasvanut noin kaksinkertaisesti. Tämä näin äkkinäinen liikkeen lisääntyminen on erikoisten asianhaarain vaikuttama eikä se siis voi merkitä luonnollista, pysyvää kehitystä.

Liikkeen lisääntymiseen vaikutti ensiksikin vuoden alkupuoliskolla vallinnut suuri työttömyys, jolloin toimisto välitti kunnan järjestämiin töihin enemmän työväkeä kuin muina vuosina. Myöskin toimiston hankkimiin töihin toisilla paikkakunnilla meni täältä enemmän väkeä kuin normaalioloissa. Huomattavimman liikkeen kasvamisen vaikutti kuitenkin sodan puhjettua syksyn kuluessa tehdyt suuret työväen tilaukset Venäjän valtion töihin, joihin toimisto, saamansa määräyksen mukaisesti, hankki suuret määrät väkeä myöskin toisilta paikkakunnilta.

Toimiston näihin töihin hankkiman työväen määrä on kuitenkin paljon suurempi kuin mitä välitystilasto osottaa. Kun toimistosta tilattiin työväkeä, ryhtyi se heti hankkimaan sitä ensin omalta paikkakunnalta ja sen lähimmästä ympäristöstä sekä tarpeen mukaan muilta seuduilta levittämällä tietoja sinne, missä työttömiä tiedettiin olevan. Useassa tapauksessa kuitenkin työnhakijat, kun olivat saaneet tietää otettavan työpaikoille vastaan työväkeä ilman toimiston osotuskorttia, menivät näihin suorastaan, välttäen siten toimiston ulkokuntalaisilta vaatiman 50 p:n sisäänkirjotusmaksun suorittamisesta. Niinpä esim. joulukuun alussa toimistolta tilatusta 10,500 miehestä tuli toimiston välityksellä töihin vain 4,290 miestä, niistä 2,481 toispaikkakuntalaisia, huolimatta siitä, että koko tarvittava määrä oli pääasiallisesti toimiston toisille kunnallisille välitystoimistoille, erinäisille viranomaisille, hätäapukomiteoille ja yksityisille henkilöille tekemäin tilausten ja lähettämäin tietojen johdosta paikkakunnalle saapunut. Toimisto ei kuitenkaan voinut välitystilastoon ottaa muuta kuin sen luvun, minkä se tavallisessa järjestyksessä oli työhön osottanut. Tehdyistä tilauksistakaan ei toimisto voinut ottaa myöskään tarjottujen paikkain lukuun muuta kuin sen määrän, minkä se väkeä välitti, sillä muutoin olisi välitystilasto tullut osottamaan paikkakunnalla vallinneen suuren työvoiman puutteen, jota ei itse asiassa ollut, sillä työvoimaa saatiin tarpeellinen määrä. Täten toimiston työstä työvoiman hankinnassa puheena oleviin töihin tuli välitystilastossa näkyviin vain osa.

Tässä yhteydessä huomautettakoon, että työvoiman hankkimisessa mainittuihin töihin tuli ilmeisesti näkyviin, miten puutteellisesti kunnallinen työnvälitys maassamme on järjestetty, kun tulee kysymykseen työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasottaminen suuremmassa määrässä. Kun on vain muutamia toimistoja, ei ollut

mahdollista niiden avulla saada tietoja työttömistä useammilla eri paikkakunnilla eikä työttömät saaneet tietoja saatavissa olevista töistä. Työväen tilauksen saatuaan oli toimistojen pakko lähettää sanoja kulkemaan eri paikkakunnille tai ilmoittaa sanomalehdissä, mutta täten oli mahdoton saada varmaa tietoa siitä, minkä verran väkeä oli saatavissa, toisaalta oli vaara tarjolla siitä, että tulee ehkä hälytetyksi liian paljon väkeä liikkeelle. Toimistot kuitenkin saattoivat hätäapukomiteain ja sanomalehdistön avulla johtaa työväen hankintaa niin, ettei toisaalta ollut tarpeen ryhtyä virallisilla määräyksillä hankkimaan tarvittavaa työvoimaa ja toisaalta ne voivat estää tarpeettoman kansanvaelluksen suuntautumasta paikkakunnalle.

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisempia tietoja työnhakemuksista ja työnhakijoista sekä tarjotuista ja täytetyistä paikoista.

Työnhakemukset.

Työnhakemukset ryhmittyivät työnhakijain sukupuolen mukaan seuraavasti:

	1912.		1913.		1914.		Lisäys v:na 1914 vuoteen 1913 verraten.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Miehiä	8,401	65.6	9,290	60.3	17,877	67.4	8,587	92.4
Naisia	4,404	34.4	6,117	39.7	8,638	32.6	2,521	41.2
Yhteensä	12,805	100.0	15,407	100.0	26,515	100.0	11,108	72.1

Työnhakemusten luku edelliseen vuoteen verraten on siten lisääntynyt miesosastolla 92.4 % ja naisosastolla 41.2 %, molemmilla osastoilla yhteensä 72.1 %.

Työnhakemuksia teki 13,701 eri henkilöä, joista 9,446 eli 68.9 % miestä ja 4,255 eli 31.1 % naista, jotka työttömiksi uudelleen jouduttuaan uudistivat työnhakemuksensa 12,814 tapauksessa.

Henkikirjotuspaikan mukaan jakaantuivat työnhakijat seuraavasti:

	Miehiä.	%	Naisia.	%	Yhteensä.	%
Helsinki	6,673	70.6	3,329	78.2	10,002	73.0
Muut paikkakunnat	2,773	29.4	926	21.8	3,699	27.0
Yhteensä	9,446	100.0	4,255	100.0	13,701	100.0

Tavallisissa oloissa on miespuolisten toispaikkakuntalaisten työnhakijain luku ollut pieni, vuonna 1913 vain 4.8 %, mutta vuonna 1914 oli niitä suhteellisesti paljon eli 29.4 %. Tämä johtui, kuten ylempänä mainittu, siitä että tänne tarvittiin valtion töihin paljon enemmän väkeä kuin omalla paikkakunnalla oli saatavissa. Naispuolisia toispaikkakuntalaisia työnhakijoita oli vähemmän kuin

edellisenä vuonna, vain 21.8 %, vuonna 1913 34.7 %. Sodan puhjettua elokuussa ei tänne siirtynyt palvelijattaria samassa määrin kuin syksyisin edellisinä vuosina on ollut tavallista.

Työnhakijoista oli:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Perheellisiä	4,317	45.7	1,106	26.0	5,423	39.6
Yksinäisiä	4,577	48.5	3,149	74.0	7,726	56.4
Tietoja puuttuu [1]	552	5.8	—	—	552	4.0
Yhteensä	9,446	100.0	4,255	100.0	13,701	100.0

Äidinkielen mukaan ryhmitettyinä oli työnhakijoista:

	Miehiä.	%.	Naisia.	%.	Yhteensä.	%.
Suomenkielisiä	8,254	87.4	3,763	88.4	12,017	87.7
Ruotsinkielisiä	1,158	12.2	486	11.4	1,644	12.0
Muunkielisiä	34	0.4	6	0.2	40	0.3
Yhteensä	9,446	100.0	4,255	100.0	13,701	100.0

Tarjotut paikat.

Eri kielisten työnhakijain suhdeluku on edelliseen vuoteen verraten jonkun verran muuttunut. Ruotsinkielisten miespuolisten työnhakijain luku on tosin lisääntynyt noin 400:lla, mutta ei ole kasvanut suhteellisesti samassa määrin kuin suomenkielisten, jonka vuoksi edellisten prosenttiluku on alentunut 17.7:sta 12.2:aan. Ruotsinkielisten naisten prosenttiluku on kohonnut 10.1:sta 11.4:aan.

Työpaikkoja tarjottiin:

	1912.		1913.		1914.		Lisäys vuonna 1914 vuoteen 1915 verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miehille [2]	4,192	53.2	4,971	51.6	11,645	66.0	6,674	134.3
Naisille	3,694	46.8	4,661	48.4	5,992	34.0	1,331	28.6
Yhteensä	7,886	100.0	9,632	100.0	17,637	100.0	8,005	83.0

Tarjotuista paikoista oli:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	10,343	88.8	5,192	86.6	15,535	88.1
Muualla	1,302	11.2	800	13.4	2,102	11.9
Yhteensä	11,645	100.0	5,992	100.0	17,637	100.0

[1]) 552 miehestä, jotka tulivat toisilta paikkakunnilta tänne Venäjän valtion töihin, ei toimistolle annetuissa luetteloissa ollut siviilisäätyä koskevia tietoja eikä toimistolla ollut tilaisuutta niiden hankkimiseen jälestäpäin. — [2]) Miehille tarjottiin metsätöitä parissa työpaikassa rajattomalle määrälle. Hätäaputyöksi tarjottiin kivenmurskausta kaikille sitä haluaville, joilla oli täällä kotipaikka-oikeus. Tilastoon otettiin näistä yhtä monta tarjottua paikkaa kuin näihin töihin menijöitäkin oli.

Helsingissä tarjottujen paikkain lukuun on otettu kaikki Venäjän valtion töissä Helsingin ympäristössä tarjotut paikat. Nämä työpaikat olivat kyllä suurimmaksi osaksi kaupungin alueen ulkopuolella ja olisivat voineet kuulua muualla tarjottujen paikkain lukuun, mutta kun näissä työskentelevä väki asui kaupungissa ja työskenteli aivan kaupungin lähimmässä ympäristössä, niin lienee oikeampi lukea ne Helsingissä tarjottujen paikkain lukuun. Siten tilasto paremmin valaisee varsinaista väen kysyntää toisille paikkakunnille.

Täytettyjen paikkain luvun lisääntymiseen nähden viittaamme siihen, mitä toimiston liikkeen kasvamisesta yleensä aikaisemmin on sanottu. Havaannollisuuden vuoksi esitetään tässä liikkeen tulos kolmelta viime vuodelta. Täytetyt paikat.

Täytettyjä paikkoja oli:

	1912.		1913.		1914.		Lisäys edelliseen vuoteen verraten.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Miesten paikkoja..	3,691	59.2	4,452	57.4	11,023	70.1	6,571	147.6
Naisten „ ..	2,540	40.8	3,308	42.6	4,707	29.9	1,399	42.3
Yhteensä	6,231	100.0	7,760	100.0	15,730	100.0	7,970	102.7

Naisten paikkain välitys, joka viime vuosina on yhä lisääntynyt ja joka näyttää täällä, kuten Skandinavian kunnallisissa toimistoissa yleensä, kehittyvän miesten paikkain välitysten tasalle, tekee vuonna 1914 vain 29.9 % (v. 1913 42.6 %) toimiston välitysten kokonaisluvusta, mikä aiheutuu yllä esitetyistä seikoista.

Paikkakunnan mukaan, missä työtä tarjottiin, jakaantuivat täytetyt paikat seuraavasti:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%.	Luku.	%.	Luku.	%.
Helsingissä	10,084	91.5	4,244	90.2	14,328	91.1
Muilla paikkakunnilla.....	939	8.5	463	9.8	1,402	8.9
Yhteensä	11,023	100.0	4,707	100.0	15,730	100.0

Miesten paikkain välitysten määrä toisille paikkakunnille on tänä vuonna huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna sen takia, että työttömyyden vallitessa meni tavallista enemmän väkeä töihin toisille paikkakunnille. Naisia sitä vastoin välitettiin toisille paikkakunnille noin 100 välitystä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tämä johtui siitä, että syyskuukausina oli palvelijattaren paikanhakijoita tavallista vähemmän, eikä

niiden kysyntäkään ollut yhtä suuri kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana.

Täyttämättä jääneet paikat.

Toimistolle tarjotuista paikoista, kun jätetään lukuunottamatta rajattomalle määrälle metsänhakkuutöissä tarjotut paikat, jäi täyttämättä:

	Miesten paikkoja.		Naisten paikkoja.		Yhteensä.	
	Luku.	%	Luku.	%	Luku.	%
Helsingissä	259	2.5	948	18.3	1,207	7.8
Muilla seuduilla	363	27.9	337	42.1	700	33.3
Yhteensä	622	5.3	1,285	21.4	1,907	10.8

Miehille Helsingissä tarjotut 259 paikaa jäivät täyttämättä pääasiassa siitä syystä, että heinäkuussa oli aputyömiehistä ja syyspuolella käskyläispojista sekä metallityömiehistä puute. Miehille toisilla paikkakunnilla tarjotuista paikoista jäi täyttämättä metsätyömiesten paikkoja talvella ja maanviljelystyöväen toimia kesällä. Naisille tarjottuja paikkoja jäi täyttämättä kaupungissa etupäässä sen takia, että ruotsinkielisistä palvelijattarista ja nuorista tytöistä pienipalkkaisiin paikkoihin oli puute. Toisilla paikkakunnilla naisilla tarjotuista paikoista jäi täyttämättä maatalouspalvelijattarien paikat suuremmaksi osaksi.

Työsuhteista ja hätäaputoimista Helsingissä vuonna 1914.

Työsuhteet Helsingissä vuonna 1914 olivat varsin epätasaiset. Tämä johtui osaksi yleisistä taloudellisista konjunktuureista osaksi sodan aiheuttamista häiriöistä teollisuustuotannon ja liike-elämän aloilla.

Jo vuonna 1913 oli taloudellinen tila maassamme sangen painostava, liikkuvain pääomain puute oli yleinen. Oli jouduttu taloudellisessa elämässä havaittavan nousu- ja laskukauden aallon pohjaan, jossa pysyttiin vielä vuonna 1914. Rahamarkkinain ahtaus pakotti supistamaan toimintaa useimmilla tuotannon aloilla. Erityisesti koski tämä rakennustoimintaa pääkaupungissa, jossa edellisten vuosien liikatuotanto myöskin vaati toiminnan supistamista. Verrattain harvoja uusia rakennusyrityksiä pantiin alulle ja vuonna 1913 alettuja rakennuksia oli tekeillä vähemmän kuin edellisinä vuosina. Kaupungillakin oli, sittenkun suuret kulkutautisairaalarakennukset olivat valmistuneet, rakennusyrityksiä tavallista vähemmän; vain yksi kansakoulurakennus ja teurastuslaitoksen perustustyöt kaupungissa ja kunnallisen mielisairaalan rakennus Sipoossa, joista viimemainituissa vain pieni määrä kaupungin rakennustyöväestä sai työansiota.

Täten oli suurilukuinen kaupungin rakennustyöväki, apurityömiehet ja -naiset, kirvesmiehet, muurarit, sementti- ja betonkityö-

miehet, asfalttityömiehet, uunintekijät, kattopeltisepät sekä vesijohtotyömiehet, suuremmaksi osaksi joutunut työttömäksi talveksi 1913—14. Olosuhteet aiheuttivat työvoiman supistamisen myöskin käsityöammattien aloilla. Ainoastaan metalliteollisuusalalla, varsinkin suurimmissa tehtaissa, jatkuivat työt entiseen tapaan.

Huolimatta siitä, että osa rakennusammattilaisista, muurareista ja kirvesmiehistä, oli jo kesällä 1913 matkustanut työansiolle Venäjälle ja osa (noin 110) ulkotyömiehistä syksyllä mennyt toimiston hankkimiin töihin toisilla paikkakunnilla sekä vuoden lopulla kunnan töihin oli sijotettu n. 400 miestä, nousi työnhakijain määrä toimistossa talvikuukausina suurempaan määrään kuin koskaan edellisinä vuosina. Tammikuussa oli työnhakijoita 1,853 (1,309 v. 1913) miestä ja 744 (435 v. 1913) naista eli yhteensä 2,597 henkeä, helmikuussa 1,511 (752) miestä ja 657 (381) naista, yhteensä 2,168, maaliskuussa 1,258 (658) miestä ja 706 (396) naista, yhteensä 1,964, huhtikuussa 1,067 (586) miestä ja 771 (591) naista, yhteensä 1,838 ja toukokuussa 930 (715) miestä ja 744 (636) naista, yhteensä 1,674 henkeä.

Joskin joku määrä työnhakijoista sai itse hankituksi työtä, niin suurin osa heistä oli niiden töiden varassa, joita toimiston kautta oli saatavissa. Miehille välitettiin talvikuukausina kaupungissa yksityisten töissä varsin vähän paikkoja. Toisilla paikkakunnilla hankittiin, pääasiallisesti toimiston tekemäin tiedustelujen johdosta osittain rakennustöitä (ensimäisellä vuosipuoliskolla 183 miehelle Venäjällä, Kirkkonummella, Paraisissa, Poomarkussa y. m.), pääasiassa kuitenkin metsätöitä (Nurmijärvellä, Vuojoella Kymijoen varsilla y. m.), joita oli rajattomalle määrälle. Suurin osa työttömistä ei kuitenkaan voinut näitä töitä perheolojen tai muiden esteiden takia hyväkseen käyttää, joten kaupungin hallituksen oli ryhdyttävä verrattain laajoihin toimenpiteisiin työnpuutteen poistamiseksi.

Jo edellisen vuoden lopulla oli kunta järjestänyt hätäapu- y. m. töitä työansion valmistamiseksi työttömille, ja kaupungin menosääntöön vuodeksi 1914 varattiin huomattavia eriä samaa tarkoitusta varten. Näissä kunnan tarjoamissa töissä saivat toimistoon ilmoittautuneet työnhakijat, joilla oli täällä kotipaikka-oikeus, ellei muuta, niin ainakin tellikkakiven ja sepelikivenhakkuuta.

Seuraavat luvut osottavat, missä määrin miespuoliset työnhakijat käyttivät hyväkseen toimiston välityksellä tarjottuja kunnan tai muita töitä:

Kuukausi.	Kunnan töitä.	Niistä sepelikivenhakkuuseen.	Muita töitä.	Niistä toisilla paikkakunnilla.	Yhteensä.
Tammikuu	822	486	211	134	1,033
Helmikuu	576	435	180	117	756
Maaliskuu	338	272	197	85	535
Huhtikuu	160	12	232	96	392
Toukokuu	151	—	293	98	444
Kesäkuu	74	3	257	35	331
Heinäkuu	63	—	357	93	420
Elokuu	157	6	401	41	558
Syyskuu	270	9	313	82	583
Lokakuu	156	3	686	137	842
Marraskuu	119	2	428	19	547
Joulukuu	35	2	4,547	2	4,582
Yhteensä	2,921	1,230	8,102	939	11,023

Kuten yllä olevista luvuista näkyy, on kunnan töissä vuoden kuluessa, varsinkin talvella, tarjottu töitä sangen suurelle työntekijäin määrälle. Ei minään vuotena toimiston olemassa olon aikana ole välitykset kunnan töihin nousseet läheskään samaan määrään, useimpana vuotena ei edes puoleenkaan. On kuitenkin huomattava, ettei koko kunnan töihin välitetty määrä työskennellyt niissä pitempää aikaa, vaan useat, varsinkin sepelikivenhakkaajaat, siirtyivät toisiin töihin sikäli kuin onnistuivat niitä saamaan. Huolimatta siitä, että sepelikivenhakkuusta suoritettiin perheenelättäjille korotettu maksu, 4 markkaa m³:ltä, useat lopettivat työn yritykseen; toiset tässä työssä ollessaankin pysyivät ammattiinsa kuuluvan työn hakijoina toimiston kirjoissa, jonka vuoksi toimiston tilasto osottaa talvella työttömäin luvun todellisuutta suuremmaksi. Työolot alkoivat parantua jo huhtikuussa, josta alkaen toimistonkin tilasto osottaa miesten välitysten yksityisten töihin kaupungissa säännöllisesti kasvaneen. Hätäaputöitä oli kuitenkin tarpeen jatkaa huhtikuun loppuun.

Muista kunnan toimista työttömäin hyväksi on mainittava, että kaupunginvaltuuston edellisen vuoden lokakuun 14 p:nä asettama hätäapukomitea työskenteli edelleen huhtikuun loppuun asti. Työnvälitystoimistolle myönsi kaupunginvaltuusto hätäapukomitean ehdotuksesta tammikuun 20 p:nä 500 markkaa työnhakijain avustamiseksi työansiolle toisille paikkakunnille. Samaan tarkoitukseen oli toimistolla käytettävissä edellisen vuoden marraskuun 25 p:nä myönnetystä 500 markan erästä vielä 64 mk. 10 p:niä. Nämä mää-

rärahat käytti toimisto puheena olevan vuoden kuluessa antaen 188 miehelle matka-avustusta ja 56 miehelle työaseita. Tämä osaltaan vaikutti, että siksikin suuri määrä, kuin yllä esitetty tilasto osottaa, siirtyi täältä työansiolle toisille paikkakunnille.

Työttömäin suoranaiseksi avustamiseksi myönsi kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallitukselle joulukuun 16 p:nä 1913 10,000 mk. ja myöhemmin vielä 3,000 mk. Tästä määrärahasta sai avustusta 492 henkeä (310 miestä ja 182 naista) yhteensä Smk. 8,375: 83. Osa avustuksen anojista ei nostanut sille myönnettyä avustusta — noin 3,000 mk. jäi nostamatta — kun sitä pääasiassa annettiin vain ruokatavaroina. Avustuksen anojat otettiin vastaan työnvälitystoimistossa, jossa niille, joille ei työtä voitu osottaa tai työnansio pidettiin riittämättömänä perheen elatukseen, annettiin suositus avustuksen saantiin. Tämä lisäsi huomattavassa määrässä toimiston työtä, jonka takia oli tarpeen käyttää tilapäisiä apulaisia tammi- ja helmikuussa.

Huomattava työn puute vallitsi talvikautena myöskin naisten keskuudessa. Palvelijattarille oli miltei ympäri vuoden riittävästi paikkoja saatavissa, mutta sensijaan kärsi työn puutteesta suurin osa rakennusapureista ja muista ulkotyöläisnaisista sekä joku osa siivoojista ja pesijöistä, joille ei ollut säännöllisesti töitä. Töiden järjestämiseksi työttömille naisille myönsi kaupunginvaltuusto joulukuun 16 p:nä 1913 kaupunkilähetykselle Smk. 8,000: — ja helmikuun 24 p:nä 1914 vielä Smk. 5,000: — sekä pelastusarmeijalle samaan tarkoitukseen Smk. 6,000: —. Näillä varoilla järjestetyissä töissä sai 222 naista töitä 2—8 viikon aikana.

Myöskin työväestön taholla oli ryhdytty toimiin työttömyyden seurausten auttamiseksi. Helsingin rakennustyöväen järjestöjen asettama työttömyyskomitea toimeenpani yleisen varojen keräyksen. Täten kertyneistä varoista Smk. 37,156: 68 jakoi komitea avustusta 924 miehelle ja 351 naiselle eli yhtensä 1,275 hengelle pääasiassa vain elintarpeina, yhteensä Smk. 30,171: 15.

Kesäkuukausina ei huomattavampaa työttömyyttä ollut. Rakennustoimintakin vilkastui jossain määrin kaupungissa ja eräisiin töihin maaseuduille Helsingin lähistöön haettiin paitsi apurityömiehiä, myöskin suurempi määrä kivi- ja kirvesmiehiä, joista heinäkuussa oli huomattava puute — aiheutuen pääasiassa siitä, että näitä oli vuoden kuluessa siirtynyt paljon töihin toisille paikkakunnille.

Sodan puhjettua elokuun alussa muuttuivat työsuhteet äkkiä hyvin epätasaisiksi. Aluksi pysähtyi toiminta monilla tuotannon ja eräillä liikealoilla, toisilla työskenneltiin vähennetyllä työvoimalla tai lyhennetyllä työajalla. Ensi säikähdyksen ohimentyä kuitenkin useissa työpaikoissa jo muutaman viikon kuluttua palattiin entisiin

työoloihin, mutta toisissa toiminnan keskeyttäminen tai supistuminen jäi pysyvämmäksi. Sodan aiheuttama häiriö koski eniten meri- ja satamaliikkeeseen, puutavaraliikkeeseen, rakennustoimintaan (useilla rakennuksilla pysäytettiin työt kokonaan), eräihin ulkotöihin, vesijohto- ja kattopeltisepän liikkeisiin, puunjalostustehtaisiin, kiviteollisuuteen, eräisiin nautintoainetehtaisiin, kirjapaino- ja kirjansitomoliikkeisiin, vaatetusteollisuuteen, ja aluksi myöskin metalli-, kehruu- ja kutomateollisuuteen.

Työttömäin luku oli ajottain verrattain suuri. Joskin sota vaikutti häiritsevästi työoloihin, synnytti se toisilla aloilla lisätyn työvoiman tarpeen. Niinpä tarvittiin Venäjän valtion töihin täällä suuret määrät miespuolista työväkeä. Jo elo- ja syyskuussa otettiin näihin töihin useita tuhansia miehiä, kuitenkin vain muutamia satoja toimiston välityksellä. Ajottain näistä töistä tilapäisesti vähennettiin työvoimaa, jonka vuoksi työnhakijoita toimistossa oli syksyn kuluessa tavallista runsaammin. Nämä eivät kuitenkaan tarvinneet pitempää aikaa olla työttöminä. Joulukuun alussa tilattiin toimistosta yllämainittuihin töihin 10,500 miestä, jolloin toimisto sijotti kaikki kaupungissa olevat työttömät sekä hankki, kuten ylempänä on esitetty, suuren määrän väkeä myöskin toisilta paikkakunnilta. Kunnan töistä siirrettiin syksyn kuluessa mainittuihin töihin myöskin kaikki työväki, jota ei välttämättä tarvittu. Eräillä teollisuusaloilla, kuten metalliteollisuuden ja jalkineteollisuuden aloilla saivat tehtaat runsaasti Venäjän valtion tilauksia, joten nämä voivat lisätä tuotantoaan ja työväkeä sikäli kuin olosuhteet myönsivät. Metallityöväestä vallitsikin syksyn kuluessa huomattava puute.

Myöskin naisten työaloilla synnytti sodan puhkeaminen työnpuutteen, joka aluksi näytti käyvän sangen laajaksi. Asema muodostui kuitenkin varsin suotuisaksi. Erinäisissä täkäläisten liikkeiden Venäjän valtiolle suorittamissa villavaatteiden kutomis- ja alusvaatteiden ompelutöissä sekä erään lakkitehtaan töissä sai suuret määrät naisia — erääseen aikaan toista tuhatta naista — työansiota. Näihin otettiin väki suurimmaksi suorastaan ilman toimiston välitystä. Pitempiaikaista työttömyyttä ei siten naistenkaan keskuudessa ollut.

Kun olosuhteet olivat epävakaiset, jonka takia saattoi milloin tahansa odottaa tulevan suuremman työttömyyden, asetti kaupunginvaltuusto syyskuun 8 p:nä sellaisen hätäapukomitean kuin kaupunginvaltuuston 25 p:nä helmikuuta 1913 tekemä päätös edellyttää. Tämän komitean toimista mainittakoon tässä yhteydessä, että sen ehdotuksesta myönsi kaupunginvaltuusto 20 p:nä lokakuuta 25,000 markan korottoman lainan kaupunkilähetykselle, joka oli saanut suuremman alusvaatteiden tilauksen Venäjän valtiolta ja saattoi

tarjota ompelutöitä työttömille naisille. Komitean toimesta oli myöskin kaupungissa toimivat naisjärjestöt laatineet suunnitelman erinäisten töiden järjestämiseksi työttömille naisille. Hätäapukomitea ehdotti naisjärjestöjen komitealle töiden järjestämistä varten myönnettäväksi 14,400 markkaa korottomaksi lainaksi sekä 10,300 markan apurahan. Anomusta ei kuitenkaan kaupunginvaltuusto käsitellyt 1914 vuoden kuluessa.

XVII. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan vuodelta 1914 [1]) antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Verotusvalmistelukuntaan kuuluivat vuonna 1914 kamreeri Axel Rikberg puheenjohtajana, sekä apteekkari Edw. Stigzelius ja ent. protokollasihteeri Björn Wasastjerna jäseninä. Valmistelukunnan sihteerinä toimi varatuomari Oskar Wickström.

Verotusvalmistelukunnalla on johtosääntönsä mukaan tehtävänä seikkaperäisesti valmistella kaupungin kunnallisverotusta. Sitä varten on valmistelukunta läpikäynyt ja tarkastanut kertomusvuodeksi laaditun henkiluettelon sekä laatinut ehdotuksen kunkin verovelvollisen asukkaan veroäyriluvuksi. Tämän lisäksi on valmistelukunta antanut rahatoimikamarille lausunnot 177 verotusasiasta sekä rahatoimikamarille ja muille viranomaisille 25 muunlaatuisesta asiasta. Tämän työn suorittamiseksi on valmistelukunta vuoden varrella pitänyt 88 kokousta, sensijaan että niitä edellisenä vuonna oli 103.

Verotuslautakunnan kokoukset alkoivat tammikuun 11 päivänä ja päättyivät seuraavan helmikuun 24 päivänä. 27 kokouksessa tarkastettiin valmistelukunnan laatima verotusluettelon ehdotus sekä eri henkilöjen ja liikkeiden lautakunnalle antamat tuloilmoitukset, joita oli 2,555 edellisen vuoden 2,077 sijasta, samoin kuin viranomaisten, yhtiöiden ja yksityishenkilöjen valmistelukunnalle antamat ensitiedot. Verotuslautakunnan toimittamasta verotuksesta oli tuloksena että maksavain veroäyrien luku, joka vuonna 1913 oli 348,454, vuonna 1914 kohosi 364,500:aan. Lisäännys oli siis 16,046 äyriä 1913 vuoden 28,251 äyrin sijasta.

Verotuslautakunnan toimittamasta verotuksesta on tutkijalautakunnalle tehty 5,297 valitusta edellisen vuoden 4,587 valituksen sijasta. Nämä valitukset käsitteli lautakunta 16 kokouksessa maalis-

[1]) Kertomusta seuranneet taulutiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1914.

kuun 29 ja huhtikuun 22 päivän välisenä aikana, minkä jälkeen veroluettelot voitiin viimeksi mainitun kuukauden 24 päivänä antaa kaupungin rahatoimikonttoriin. Edellä mainituista valituksista on tutkijalautakunta kokonaan hyväksynyt 2,211, minkä ohessa 1,307 on osittain hyväksytty, jota vastoin jälellä olevat 1,779 valitusta on hylätty.

Tutkijalautakunnan tekemäin oikaisujen johdosta väheni maksavain veroäyrien luku 23,811:llä, joten vuoden verotuksen perustuksena oli jälellä 340,689 veroäyriä. Vastaava luku vuonna 1913 osotti vähenemistä 16,904 äyriä ja maksavain veroäyrien summa oli 331,550. Lisäännys vuodelta 1914 oli siis 9,139 äyriä.

Tutkijalautakunnan toimeenpanema tuntuva veroäyriluvun vähennys johtuu sekä niistä oloista, joita kaupungissa syntyi sodan puhkeamisen yhteydessä, että myös jossain määrin siitä, että keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomi, jolle verotuslautakunta yhtiön liikkeen laajuuteen nähden oli pannut 2,500 veroäyriä elinkeinosta, sai valittamalla äyriluvun vähennetyksi 664:än, sekä että lääkärien eläkekassa vapautettiin niistä 1,000 veroäyristä, mitkä oli sille pantu saamastaan lahjoituksesta, jota ei vielä ollut verotusvuoden kuluessa maksettu.

Veroäyri, joka vuonna 1913 oli 17 markkaa 80 penniä, kohosi vuonna 1914 20 markkaan 10 penniin, johtuen osin siitä, että verottamalla otettu summa vallitsevain tavattomain olojen johdosta kohosi 1913 vuoden määrästä 5,900,557 markasta 60 pennistä 6,847,361 markkaan 90 penniin vuonna 1914 eli siis 946,804 markalla 30 pennillä, ja osin siitäkin, että vähentyneen kaupunkiinmuuton ja lukuisain poismuuttojen johdosta verotettujen luku ei lisääntynyt samassa suhteessa kuin on laita säänöllisten olojen vallitessa.

Verotettujen luku, joka vuonna 1912 oli 31,791 ja vuonna 1913 taas 36,863, kohosi vuonna 1914 38,359:ään. Lisäännys kertomusvuonna oli siis ainoastaan 1,496 edellisen vuoden 5,072 sijasta. Tämä verraten vähäinen lisäännys saa selityksensä osin siitä, että verovelvollisten ryhmään oli lähinnä edellisinä vuosina ottettu suuri joukko nuorempia ruumiillisen työn tekijöitä, osin siitä että jatkuvan sodan johdosta miltei kaikki venäläiset työntekijät ja Venäjän kanssa sodassa olevain valtioiden alamaiset, joiden oli täytynyt poistua maasta, oli jätetty verottamatta. — Viitenä viime vuonna eli sinä aikana, minkä verotusvalmistelukunta on ollut toimessa, on verotettujen luku, joka vuonna 1909 oli 23,770, lisääntynyt 14,589:llä, mikä on 2,918 keskimäärin vuodessa. Verotettujen yhteenlasketuista vuosituloista oli verottamalla otettu määrä 4.14 % vuonna 1912, 4.16 % vuonna 1913 ja 4.69 % vuonna 1914. Verotettujen luku oli vuonna 1912 24.57 %, vuonna 1913 25.35 % ja vuonna 1914 25.60 % kaupungin henkikirjoissa olevasta asukasluvusta.

Kultakin verovelvolliselta verotettu rahamäärä oli keskimäärin Smk. 178: 51, sensijaan että se vuonna 1913 oli Smk. 160: 07 ja vuonna 1912 Smk. 168: 49.

Verotetut vuositulot olivat 129,280,400 markkaa vuonna 1912, 141,837,600 markkaa vuonna 1913 ja 145,937,200 markkaa vuonna 1914. Lisäännys vuodesta 1912 vuoteen 1913 oli siis 12,557,200 markkaa ja vuodesta 1913 vuoteen 1914 4,099,600 markkaa. Verotettujen keskitulomäärä, joka vuonna 1912 oli 4,067 ja vuonna 1913 aleni 3,848 markkaan, aleni vuonna 1914 edelleen 3,805 markkaan. Syynä tähän alenemiseen lienee se seikka, että verotettujen luku lisääntyi enimmin niiden joukossa, joiden maksettavaksi oli pantu 2—3 veroäyriä.

Kaikkiaan verotetuista 36,813 henkilöstä oli kokonaisella 15,173:lla alin äyriluku eli 2 veroäyriä ja 8,868 henkilöllä 3 veroäyriä. Tuloja 10,000 markkaa tai enemmän oli ainoastaan 1,730 henkilöllä.

Verotettuja yhtiöitä, liikkeitä, kuolinpesiä y. m. oli 1,546. Näistä kuuluivat useimmat eli 362 50—124 veroäyristä ja sitä likinnä 310 25—49 äyristä verotettujen ryhmään. Kolmesta äyristä verotettujen ryhmä oli pienin, käsittäen ainoastaan 47 verovelvollista.

Lopuksi huomautettakoon, että kaikkiaan 1,148 20,000 markan tai sitä suuremmista vuosituloista verotettua suoritti hiukan enemmän kuin puolet kaupungin kunnallisveroista vuonna 1914.

XVIII. Museolautakunta.

Helsingin kaupungin museolautakunnan kertomus vuodelta 1914 oli seuraavaa sisällystä:

Helsingin kaupungin museolautakuntana olivat vuonna 1914 valtioarkistonhoitaja filosofiantohtori Reinh. Hausen puheenjohtajana, sekä arkkitehdit Magnus Schjerfbeck ja Bertel Jung jäseninä. Lautakunnan sihteerinä toimi museon johtaja Nils Wasastjerna.

Lautakunta, joka on vuoden varrella pitänyt kymmenen varsinaista ja yhden ylimääräisen kokouksen, on kaupungivaltuuston sille vahvistaman johtosäännön mukaisesti pyrkinyt museoon hankkimaan valokuvia semmoisista rakennuksista, joihin luultavasti kohdakkoin tehdään huomattavia muutoksia, sekä vanhempia valokuvalevyjä (pääasiallisesti ajanjaksolta 1880—90), mihin nähden on huomattava insinööri A. E. Rosenbröijeriltä ostettu, lähes 200 levyä käsittävä kokoelma, sekä museon johtajan lahjoittamat valokuvalevyt (kolmattasataa). Vuoden varrella lisääntyi museon valokuvalevykokoelma 511 levyllä ja käsitti vuoden lopussa 1,558 levyä. Museossa oli, paitsi mainittuja valokuvia, muita valokuvia, piirroksia, maalauksia ja erilaatuisia painokuvia alun toistatuhatta.

Museon muut kokoelmat lisääntyivät vuonna 1914 tuntuvasti, etusijassa sen johdosta että neiti Cely Mechelin lahjoitti museolle isävainajansa senaattori Leo Mechelinin työhuoneen kaluston, farmaseuttinen yhdistys mielenkiintoisen vanhan apteekkisisustuksen, jota aikaisemmin oli talletuksena säilytetty museohuoneistossa, ja kaupunginvaltuusto oli museoon luovuttanut C. L. Engelin laatimat arvokkaat vesivärikuvat vanhasta Helsingistä. Lisäksi sai museo vastaanottaa lahjoja erinäisiltä muilta henkilöiltä y. m., nimittäin kauppias Fridolf Ekbergiltä, rautatievirkamies K. E. Boijerilta, Helsingin anniskeluosakeyhtiöltä, tod. valtioneuvos A. Gripenbergiltä, valtioarkistonhoitaja Reinh. Hausenilta, arkkitehti M. Schjerfbeckiltä, museonjohtaja N. Wasastjernalta y. m. Lisäksi ostettiin m. m. helsinkiläisen soittokonetehtailijan C. G. Granholmin 1800-luvulla valmistama flyygeli ja moniaita vanhoja, Helsingissä valmistettuja tinateoksia.

Tärkeimpänä museossa suoritettuna työnä oli vuonna 1914 samoin kuin edellisenäkin vuonna luetteloiminen.

Museo on pidetty avoinna klo 12—3 i. p. kaikkina päivinä elokuuhun asti, jolloin se suljettiin, sen johdosta että Mechelin-huoneen sisällys, jota aikaisemmin oli museohuoneistossa vallitsevan tilanpuutteen johdosta säilytetty entisellä seurahuoneella, täytyi muuttaa museohuoneistoon, minkä johdosta ei enää ollut mahdollista pitää museota yleisölle avoinna. Niinä seitsemänä kuukautena, joina museo pidettiin avoinna, on siellä käynyt 901 henkilöä.

XIX. Musiikkilautakunta.

Musiikkilautakunnan kertomus soitantokaudelta 1914—15 oli sauraavaa sisällystä:

Lautakunnan jäsenet.

Musiikkilautakuntaan ovat 1914—15 soitantokauden kuluessa kuuluneet arkkitehti Hugo Lindberg puheenjohtajana, toimittaja A. R. Frenckell varapuheenjohtajana, apteekkari Edw. Stigzelius, professori Axel Wallgren, vapaaherra Seb. Gripenberg, johtaja Erkki Melartin ja johtaja E. W. Walldén jäseninä, jotka ovat valitut 1915 vuoden loppuun.

Taloudenhoitajana on toiminut kapellimestari A. Apostol ja kassanhoitajattarena rouva Elsa Zilliacus, joka rouva B. Nykoppin erottua valittiin tähän toimeen.

Orkesteriyrityksen väliaikainen järjestäminen sota-aikana.

Noudattaen kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 tekemää päätöstä kunnan konserttiorkesterin voimassa pitämisestä mainitun vuoden syksystä lähtien oli musiikkilautakunta keväällä ja kesällä 1914 ryhtynyt kaikkiin valmistaviin toimenpiteisiin kaupunginorkesterin järjestämiseksi. Sodan puhkeamisen johdosta ei lautakunta kuitenkaan voinut syksyn alussa alottaa kaupunginorkesterin toimintaa niin laajasti ja sillä jäsenluvulla kuin oli suunniteltu. Orkesterin jäsenten kanssa tehdyissä sopimuksissa varatun ehdon mukaan oli musiikkilautakunnalla oikeus sotatilan johdosta keskeyttää orkesteritoiminta ja peruuttaa palvelusvälipuheet. Lautakunta ei kuitenkaan katsonut voivansa ryhtyä tuollaiseen toimenpiteeseen, koska pääkaupunki sen johdosta olisi jäänyt vaille tuona tukalana aikana hyvin tarpeellista soitannollista taidenautintoa ja kotimaisilta soittotaiteilijoilta olisi riistetty toimeentulomahdollisuudet. Tähän nähden oli musiikkilautakunta sitä mieltä, että orkesteriyritystä olisi soitantokaudella 1914—15 voimassa pidettävä, vaikkakin vaatimattomassa muodossa ja pääasiallisesti kotimaisista soittajista kokoontuina. Tämä edellytti kuitenkin, että menot saataisiin supistumaan mahdollisimman vähiin, minkätähden lautakunta teki alustavan sopimuksen johtajain ja orkesterin jäsenten sekä kaupunginorkesterin kansliahenkilökunnan kanssa muute-

tuista palkkaehdoista. Asianomaisten ilmoitettua luopuvansa aikaisempiin välikirjoihin perustuvista vaatimuksistaan ja hyväksyvänsä ne muutetut ehdot, mitkä musiikkilautakunta katsoi voivansa tarjota, laati lautakunta muuttuneiden olojen mukaan sovitetun työohjelman sekä väliaikaisen budjettilaskelman, jotka kirjelmässä syyskuun 8 päivältä 1914 lähetettiin kaupunginvaltuuston tutkittaviksi. Mainitun kuukauden 22 päivänä pitämässään kokouksessa [1]) oikeutti valtuusto lautakunnan lokakuun 1 päivästä siihen asti kun asiain tila muutosta vaatisi pitämään voimassa kaupunginorkesteria jäsenluvultaan 39 ja 40 miehisenä sekä lautakunnan mainitussa kirjelmässä ehdotetun suppeamman työsuunnitelman mukaan.

Orkesterin toiminta.

Tämän ohjelman mukaisesti ja sittenkun orkesteria oli täydennetty moniailla ulkomaisilla soittotaitelijoilla (puupuhaltajilla), alotti kaupunginorkesteri toimintansa lokakuun 1 päivänä, ja soitantokausi päättyi toukokuun 15 päivänä 1915. Koko soitantokauden on kaupunginorkesteri ollut uutterassa toimessa, ja tämän ensimäisen työvuoden taiteellista tulosta täytyy käytettävänä oleviin apukeinoihin katsoen pitää tyydyttävänä.

Taloudellinen tulos.

Kaupunginorkesterin työn taloudellinen tulos on ollut odotettua tuntuvasti parempi ja antanut melko suuren säästön väliaikaisessa laskelmassa edellytettyjen määräin lisäksi. Yrityksen tilan valaisemiseksi toukokuun 15 päivänä 1915 viitataan seuraavaan taulukkoon:

A. Tulot.

	Musiikkilautakunnan budjettilaskelmain mukaan.		Todelliset bruttotulot.	
Kaupunginorkesterin määräraha	— —	80,000 —	— —	69,918 12
12 symfoniakonserttia	10,000 —	— —	12,911 40	— —
4 akateemista konserttia	5,000 —	— —	949 —	— —
5 ylioppilaskonserttia	2,000 —	— —	721 —	— —
29 helppotajuista konserttia	7,000 —	— —	11,465 —	— —
14 kansan konserttia	4,000 —	— —	4,473 25	— —
3 kirkkokonserttia	4,000 —	— —	899 —	— —
Teatterisoitanto (61 näytäntöä)	5,000 —	— —	18,150 —	— —
Säestys (25 konserttia)	1,000 —	38,000 —	6,705 —	56,273 65
3 Meistersinger-näytäntöä	— —	— —	— —	1,430 —
Myydyistä ohjelmista	— —	— —	— —	224 72
Juoksevan tilin korko	— —	— —	— —	70 05
Smk.	— —	118,000 —	— —	127,916 54

[1]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 21 §.

B. Menot.

	Musiikkilautakunnan budjettilaskelmain mukaan.		Todelliset menot.	
Palkkaukset	— —	86,460 —	— —	92,021 12
Konserttikulut:				
Poliisiluvat	1,000 —	— —	888 08	— —
Lippujen painatus	1,200 —	— —	1,587 —	— —
Yliopistokonserttien vuokra	1,500 —	— —	1,912 —	— —
Kirkko- ja kansankonserttien s:n	1,000 —	— —	2,358 65	— —
Ylioppilaskonserttien s:n	1,500 —	— —	444 50	— —
Helppotajuisten konserttien s:n	1,000 —	— —	523 —	— —
Harjotushuoneiston s:n	1,400 —	— —	1,129 80	— —
10 symfoniakonsertin solistit	4,000 —	— —	3,569 —	— —
Kirkko- ja muiden kons. s:n	2,000 —	— —	378 50	— —
Arvaamattomia menoja	500 —	— —	401 19	— —
Tilapäinen lisämiehistö	1,000 —	16,100 —	3,011 67	16,203 39
Ilmoitukset	— —	5,000 —	— —	2,990 02
Nuottien hankinta ja kirjotus	— —	1,000 —	— —	648 50
Muut kustannukset:				
Sähkösanomat	300 —	— —	72 67	— —
Kuljetuskulut	1,200 —	— —	544 65	— —
Matkakulut	500 —	— —	450 —	— —
Arvaamattomat menot	1,500 —	3,500 —	1,662 11	2,729 43
Valtiolainan korko	— —	1,500 —	— —	— —
Taloudenhoito	3,000 —	— —	2,615 —	— —
Tarverahat, arvaamattomat	1,000 —	4,000 —	689 55	3,304 55
	— —	117,560 —	— —	117,897 01
Käteinen säästö	— —	— —	— —	10,019 53
Yhteensä Smk.	— —	117,560 —	— —	127,916 54

Niinkuin tästä taulukosta näkyy, ei nyt päättyneenä soitantokautena ole tarvinnut käyttää kaikkea kaupungin takaamaa kannatusapua, joka sekä syys- että kevätkaudelta oli laskettu 40,000 markaksi. Vuosien 1914 ja 1915 vaihteessa oli säästöä 10,081 markkaa 88 penniä, joka määrä tilinpäätöksen valmistuttua toimitettiin kaupunginkassaan. Kevätkaudella 1915 on kaupunginkassasta tosin nostettu vahvistetun budjetin mukainen 40,000 markan määrä, mutta tilit osottavat kaupunginorkesterin hyväksi 10,019 markkaa 53 penniä, joka summa on siirretty syyskauteen niiden lisäkustannusten varalle, joita orkesterin voimassa pitämisestä täysilukuisena ja säännöllisen palkkatariffin soveltamisesta koitunee.

Valmistavia toimenpiteitä soitantokaudeksi 1915—16.

Vaikka, niinkuin edellä mainittiin, kaupunginorkesterin työn taiteellista tulosta nyt päättyneenä konserttikautena täytyy pitää verraten hyvänä, ei orkesterin nykyisessä vähälukuisessa kokoonpanossaan voi katsoa vastaavan ensiluokkaiselle pääkaupunginorkesterille asetettavia vaatimuksia. Tämän johdosta on musiikkilautakunta katsonut olevan ryhtyminen sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että orkesteri, ellei sotatila tee estettä, syksystä 1915 saa paremman kokoonpanon, erittäinkin mitä puupuhaltimiin tulee, sekä saatetaan mikäli mahdollista jäsenluvultaan noin 50-miehiseksi. Muussa tapauksessa on tarjona vaara, että symfoniakonsertteihin ei enää saada sopivaa ohjelmaa. Tämän ohessa on lautakunta ollut sitä mieltä, ettei orkesterin jäsenten nykyisiä alhaisia palkkoja enää olisi pysytettävä, vaan että kaupungin tulisi ensi soitantokauden alusta taata säännöllisen palkkatariffin jälleen saattaminen voimaan. Tähän nähden on lautakunta, sittenkun kaikki soittajain välikirjat soitantokauden lopulla oli irtisanottu, tarjonut niille soittotaiteilijoille, joille orkesteriasiaa järjestettäessä tehdyn sopimuksen mukaan olisi varattava paikka orkesterissa, tilaisuuden paikan saamiseen paremmilla taloudellisilla ehdoilla, ja onkin sittemmin 28 tähän ryhmään kuuluvaa soittotaiteilijaa musiikkilautakunnan kanssa tehnyt uudet sopimukset. Lisäksi on musiikkilautakunta ryhtynyt toimiin mainitun kantajoukon lisäksi tarpeellisten orkesterisoittajain hankkimiseksi, ja kapellimestari G. Schnéevoigt on saanut toimekseen ulkomailla tehdä sopimukset asianomaisten kanssa. Vaikkei kaikkia palvelussopimuksia vielä ole kertomuskauden päättyessä tehty, on hyviä toiveita, että kaupunginorkesteri nykyisistä tukalista oloista huolimatta voi syksystä 1915 esiintyä kokoonpanoltaan maamme ensimäisen soittokunnan arvoisena. Puupuhaltajia ja torvensoittajia on kaupunginorkesterilla varalla Helsingin torvisoittokunnassa, jonka hallinnon kanssa on tehty sopimus tarvittavan lisämiehistön saamisesta koko soitantokaudeksi vahvistetusta, sangen kohtuullisesta palkkiosta.

Tässä yhteydessä on musiikkilautakunta ottanut harkittavaksi kysymyksen orkesterin johdon järjestämisestä ensi soitantokaudeksi.

Orkesterin johto soitantokautena 1915—16.

Sittenkun kapellimestari Schnéevoigt, mainiten että hänelle oli ensi soitantokaudeksi tarjottu paikka Tukholman konserttiyhdistyksen perustamassa symfoniaorkesterissa, oli ehdottanut, että hänet joko kokonaan otettaisiin kaupunginorkesterin palvelukseen 16,000 markan palkkiosta kultakin soitantokaudelta (korotuksin neljältä seuraavalta soitantokaudelta) taikka myös että hän 12,000 markan palkkiosta soitantokaudelta sitoutuisi koko syyskuun sekä kymmenkunta päivää loka—huhtikuussa oleskelemaan Helsingissä sekä silloin johtamaan 14 symfoniakonserttia ja avustamaan muissakin

musiikkitilaisuuksissa musiikkilautakunnan määräyksen mukaan, on lautakunta kokouksessaan maaliskuun 8 päivänä 1915 hyväksynyt jälkimäisen vaihtoehdon, jonka lautakunta havaitsi kaupungille edulliseksi ja olevan vaikeudetta toimeenpantavissa. Herra Schnéevoigtin kanssa tehty sopimus allekirjotettiin saman kuukauden 18 päivänä.

Professori R. Kajanuksen työtehtävän järjestämiseksi kaupunginorkesterissa päätti musiikkilautakunta kokouksessaan maaliskuun 17 päivänä 1915, että kuusi konserttia käsittävä, täysipainoista, etusijassa kotimaista ohjelmaa esittävä itsenäinen konserttisarja asetettaisiin herra Kajanuksen johtoon. Tämä samoin kuin kapellimestari Schnéevoigtinkin johtama sarja järjestettäisiin tilattavaksi ja ohjelmat julkaistaisiin edeltäpäin. Herra Kajanuksen johtamassa sarjassa saisivat nuoret kotimaisetkin säveltäjät tilaisuuden esittää teoksiaan ja nuoret johtajat tilaisuuden esiintyä. Sarja annettaisiin huokeammasta hinnasta yliopiston juhlasalissa, ja professori Kajanuksella olisi tällöin tilaisuutta antaa tarpeellista ohjausta sitä haluaville ja ohjelmain suoritukseen myötävaikuttaville nuorille säveltäjille ja johtajille sekä siten tukea kotimaista säveltaidetta ja edistää sen kehitystä. Sittenkun herra Kajanus oli tarjoutunut edellä mainittuun tehtävään sekä muutoinkin antamaan työvoimansa käytettäväksi 8,000 markan palkkiosta soitantokaudelta, päätti musiikkilautakunta kokouksessaan maaliskuun 17 päivänä 1915 hyväksyä nämä ehdot, minkä jälkeen sopimus herra Kajanuksen kanssa tehtiin samana päivänä.

Kun katsottiin voitavan tulla toimeen ilman varajohtajaa ja tämän toimen lakkauttaminen oli säästäväisyyskannalta tarpeellinen sekä suotavaa oli, että useammat kotimaiset kyvyt saisivat tilaisuuden esiintyä, päätti lautakunta maaliskuun 8 päivänä 1915, ettei mainittua tointa täytettäisi vakinaisesti ensi soitantokaudeksi, mutta että sensijaan herra Kajanuksen käytettäväksi annettaisiin 2,400 markan määräraha m. m. edellä mainitussa erikoisessa konserttisarjassa avustavain nuorten säveltäjäin ja johtajain palkkaamiseen.

Tärkeämmät hallintotoimet.

Musiikkilautakunnan hallintotoimista kuluneena työkautena mainittakoon tässä seuraavat mielenkiintoisemmat.

Taloudenhoitajan ja kassanhoitajan johtosääntö.

Sittenkun musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri olivat laatineet ehdotuksen kaupunginorkesterin kansliassa palvelevain taloudenhoitajan ja kassanhoitajan johtosäännöksi, hyväksyi lautakunta ehdotuksen kokouksessaan syyskuun 23 päivänä 1914 ja johtosääntö julkaistiin kunnallisessa asetuskokoelmassa.

Kuukausitarkastukset.

Edellä mainitun johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain viimeistään seuraavan kuukauden 5 päi-

vänä musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen ynnä vahvistetun kaavakkeen mukaan laaditun taulukon tuloista ja menoista. Kohta näiden asiakirjain saavuttua ovat musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri ynnä yksi lautakunnan jäsen vuoroonsa kunkin kuukauden alussa toimittaneet tilintarkastuksen, ja on näissä kuukausitarkastuksissa tilien aina havaittu olevan kunnossa ja kassan tila kirjain mukaiseksi. Kuukausitilit todisteineen on heti toimitettu rahatoimikamariin edelleen tarkastettaviksi.

Filharmonisen seuran kirjaston lunastus.

Toukokuun 18 päivänä 1912 annettua [1]) velkakirjaa sekä siihen liitettyä, samana päivänä laadittua [1]) panttikirjaa vastaan on osakeyhtiö Helsingin filharmoninen seura nuottikirjastonsa panttia vastaan saanut 50,000 markan suuruisen 4 prosenttisen kuoletettavan valtiolainan.

Kun 1913 vuoden lopulla päästiin yksimielisyyteen täkäläisten soittokuntain yhdistämisestä ja kunnan orkesterin perustamisesta, oli tuollaisen yhdistämisen pääehtoja, että kaupunki lunastaisi nuottikirjaston 50,000 markalla. Musiikkilautakunta ehdotti [1]) tässä meneteltäväksi niin, että kaupunki yhtiön puolesta maksaisi valtiolainan koron ja kuoletuksen. Täten lainan vastuunalaisuus jäisi edelleen filharmoniselle seuralle eikä tarvitsisi noudattaa sitä mutkaa, jota kunnallisasetus edellyttää kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otettavaan lainaan nähden. Kaupunginvaltuusto kuitenkin katsoi sopivammaksi, että kaupunki välittömästi maksaisi lainan pääoman valtiokonttoriin ja lunastaisi kirjaston [2]).

Kirjasto luovutettiin elokuun alussa 1914 musiikkilautakunnan hoitoon ja haltuun sekä säilytetään lautakunnan kirjastohuoneistossa vanhalla seurahuoneella.

Kaupunginvaltuuston edellä mainitun kauppahinnan suoritukseksi osottaman 50,000 markan määrärahan maksaminen on sattuneesta syystä lykätty toistaiseksi. Edellä mainitussa, musiikkiolojen väliaikaista järjestämistä sotatilan aikana koskevassa esityksessään lautakunta ehdotti [3]), että suoritus saisi jäädä toistaiseksi ja että kaupunki sensijaan maksaisi lainan korot. Lautakunnan esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan syyskuun 22 päivänä 1914.

Sittenkun k. senaatti kuitenkin filharmonisen seuran tekemän esityksen johdosta oli heinäkuun 6 päivänä 1915 vapauttanut seuran velvollisuudesta suorittaa valtiolainan korkoa elokuun 18 päivään 1914 asti, katsoi musiikkilautakunta voivansa ryhtyä tekemään

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — [2]) Valt. kirj. maalisk. 10 p. n:o 107. — [3]) Valt. pöytäk. syysk. 22 p. 21 §.

valtiokonttorin kanssa välinsuoritusta kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti. Velka suoritettiin heinäkuun 23 päivänä 1915 kaupunginkamreerin toimesta, jolle lainakirjatkin luovutettiin.

Kirjasto on lautakunnan toimesta palovakuutettu 50,000 markasta.

1915 vuoden budjettilaskelma.

Kirjelmässä syyskuun 23 päivältä 1914 lähetti musiikkilautakunta säädetyssä järjestyksessä rahatoimikamariin seuraavaksi vuodeksi laatimansa budjettilaskelman, jota laatiessaan lautakunta oli edellyttänyt sen asiantilan, joka oli vaatinut edellä kerrotun väliaikaisen järjestelyn, lakkaavan 1915 vuoden alusta ja olojen musiikkielämänkin alalla palautuvan säännölliseen uraansa.

Kun nämä toiveet eivät täyttyneet, oli lautakunnan pakko myöhemmin tarkistaa budjettilaskelmansa. Marraskuun keskivaiheilla esitti musiikkilautakunta budjettivaliokunnalle, että lautakunnan kirjelmässä syyskuun 8 päivältä 1914 lähetetyssä, konserttikauden 1914—15 väliaikaisessa budjettilaskelmassa olevat numerot olisi pantava laskelman pohjaksi mikäli kevätkautta 1915 koski, mutta että sitä vastoin musiikkilautakunnan aikaisemmin esittämiä ja kaupunginvaltuuston hyväksymiä [1]) vakinaisia laskelmia olisi noudatettava syyskauden 1915 tuloja ja menoja laskettaessa. Budjettia järjestettäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi nämä näkökohdat, ja tämän mukaisesti pantiin 1915 vuoden budjettiin 143,000 markan määräraha kaupunginorkesterin voimassa pitämiseksi (tasaluvuin 59,000 markkaa kevät- ja 84,000 markkaa syyskautta varten), edellytettyjen tulojen ollessa 63,000 markkaa (19,000 markkaa kevät- ja 44,000 markkaa syyskaudelta), joten kaupungin apumaksu koko kalenterivuodelta 1915 laskettiin 80,000 markaksi.

Harjotushuoneisto.

Kun entinen seurahuone ei enään ollut kaupunginorkesterin käytettävissä harjotushuoneistona, vuokrattiin soitantokauden alussa E. Makasiininkadun varrella sijaitseva filharmonisen seuran aikaisempi harjotushuoneisto. Kun tämä huoneisto sittemmin huomattiin sopimattomaksi ja paljon tarkoituksenmukaisempi huoneisto oli saatavana uudelta Ylioppilastalolta, päätti lautakunta vuokraisännän kanssa sovittuaan peruuttaa ensiksi mainitun huoneiston vuokrasopimuksen sekä sensijaan vuokrata huoneiston ylioppilastalolta 125 markan kuukausivuokrasta, siivoaminen, lämpö ja valaistus siihen luettuina.

Lippujen myynti.

Kokouksessaan lokakuun 1 päivänä 1914 järjesti lautakunta seikkaperäisesti kaupunginorkesterin konserttien lippujenmyynnin, tarkastuksen ja rahainkannannan.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4 ja valt. pöytäk. maalisk. 10 p. 25 §.

Orkesterinjäsenten sivutoimet.

Viimeksi mainittuna päivänä pitämässään kokouksessa julisti musiikkilautakunta kaikki kaupunginorkesterin palveluksessa olevat henkilöt oikeutetuiksi, niin kauan kuin väliaikaisia oloja kesti, hankkimaan itselleen sivutointa, kuitenkin sillä ehdolla ettei kaupunginorkesterin töitä ja harjotuksia mitenkään sivuuteta eikä laiminlyödä.

Vuokratariffi.

Kokouksessaan lokakuun 7 päivänä 1914 päätti musiikkilautakunta toistaiseksi olla soveltamatta aikaisemmin laatimaansa kaupunginorkesterin vuokratariffia, vaan valtuutettiin puheenjohtaja yksissä neuvoin taloudenhoitajan kanssa myöntämään asianhaarain vaatimia alennuksia tariffin mukaisista maksuista. Ensi soitantokaudeksi on lautakunta vahvistanut tarkistetun vakinaisen tariffin jonkin verran korotetuin maksuin. Nämä muutokset ovat johtuneet osin siitä, että on aikomus syksystä lähtien saada orkesteri täyteen mieslukuun, osin pyrkimyksestä jossain määrin lieventää orkesterin runsasta työtaakkaa ja samalla saavuttaa tähänastista parempi taloudellinen tulos sen työstä.

Orkesterikoulu.

Musiikkiopiston johtokunnan annettua musiikkilautakunnalle ehdotuksen kunnan kannatusapua nauttivan orkesterikoulun toiminnan järjestämisestä opistossa on lautakunta kokouksessaan marraskuun 18 päivänä 1914 hyväksynyt mainitun työsuunnitelman.

Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä helmikuun 3 päivältä 1915 esitti musiikkilautakunta jatkuvaa määrärahaa myönnettäväksi musiikkiopistolle orkesterikoulun voimassapitoon syyslukukaudella 1915. Tämän esityksen valtuusto hyväksyi kokouksessaan maaliskuun 2 päivänä 1915.

Muutos lautakunnan johtosäännön 3 §:än.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli budjettikokouksessaan joulukuun 29 päivänä 1914 päättänyt, että kaupungin budjetissa nimikkeen muut kansanvalistustarkoitukset kohdalla kannatusapua nauttivain seurain ja laitosten silmälläpito annettaisiin musiikkilautakunnan toimeksi sekä tästä johtuva muutos olisi tehtävä lautakunnan johtosääntöön, lähetti lautakunta kirjelmässä helmikuun 3 päivältä 1915 kaupunginvaltuustolle ehdotuksen sanotuksi muutokseksi. Kokouksessaan maaliskuun 2 päivänä samaa vuotta vahvisti kaupunginvaltuusto lautakunnan huhtikuun 28 päivänä 1914 vahvistetun johtosäännön 3 §:n toisin kuuluvaksi.

Musiikkilautakunnan asiana olevan, edellä mainittujen yritysten tarkastuksen on lautakunta järjestänyt ja jakanut jäsentensä kesken.

Anniskeluvaroista haettuja apurahoja.

Kirjelmässä maaliskuun 17 päivältä 1915 antoi musiikkilautakunta lausunnon Suomen laulun ja Brage-yhdistyksen hakemuksista, jotka tarkoittivat apurahain saamista kuluvana vuonna jaettavista anniskeluvaroista. Kirjelmässään huhtikuun 13 päivältä

samaa vuotta antoi lautakunta lausunnon Helsingin työväenyhdistyksen soittokunnan samallaisesta hakemuksesta.

Kallion ulkoilma musiikki

Lautakunnan alotteesta toimeenpantua ulkoilmasoitantoa Kalliossa suoritettiin kesällä 1914 vahvistetun ohjelman mukaan, kunnes se elokuun alussa samaa vuotta poliisin kiellon johdosta lakkautettiin.

XX. Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastaja.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan antama kertomus kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1915 väliseltä myyntivuodelta oli seuraavaa sisällystä:

Myyntivuosi 1/6 1914—1/6 1915, joka on osakeyhtiölle ollut kova koettelemusten aika, syystä että yhtiö niinkuin tunnettu on voinut harjottaa suunnitelmansa mukaista liikettä ainoastaan kahtena ensimäisenä kuukautena, jota vastoin yhtiön toiminta vuoden jälellä olevana osana oli rajoitettu pääasiallisesti koti- ja ulkomaisten väkiviinajuomain myyntiin osin jälleenmyyjille, osin teknillisiin ja lääkkeellisiin tarkoituksiin, muodostaa kuitenkin yhtiölle tärkeän ajanjakson sikäli, että yhtiön on tänä aikana ollut valmistauduttava siihen liikkeensä suuremmoiseen laajenemiseen, mikä johtui siitä, että yhtiö kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta kesäkuun 1 päivästä 1915 ottaa haltuunsa kaiken väkiviinajuomain vähittäismyynnin täällä.

Mainittu tosiasia, joka anniskeluosakeyhtiön on ollut otettava lukuun, siihen katsomatta että elokuun 1914 alussa alkanut sotatila, jonka vallitessa kaikkinainen väkiviinajuomain myynti yksityisille on käytännöllisesti katsoen ollut lakkautettuna, jo alun pitäen näytti jatkuvan yli kesäkuun 1 päivän 1915, on pakottanut yhtiön johtokunnan ryhtymään moninaisiin osin valmistaviin, osin lopullisiin toimenpiteisiin, jota järjestämistyötä johtokunta on suorittanut huolekkuudella ja menestyksellä ja jota on ollut sangen mielenkiintoista läheltä seurata. Näistä toimenpiteistä sopii mainita, että johtokunta on ryhtynyt tehokkaasti ja ajanmukaisella tavalla järjestämään yhtiön kaikkien sekä anniskelu- että vähittäismyyntiliikkeiden rahaliikkeen tarkkailua; että vähittäismyyntiliikkeiden henkilökunnalle on vahvistettu uusi palkkaussääntö, joten on saatu poistetuksi paloviinamyymäläin johtajain aikaisemmissa palkkaeduissa vallinnut epäkohta; että, uudet, monelta kohden parannetut kaavakkeet yhtiön kaikkien liikkeiden johtajain kanssa tehtäviksi

välikirjoiksi on vahvistettu; sekä että toimenpiteisiin on ryhdytty ulkomaisten väkiviinatavarain kaupan tarkaksi järjestämiseksi. Näissä ja muissa järjestämiskysymyksissä olen kaikin puolin voinut yhtyä yhtiön johtokunnan tekemiin päätöksiin.

Vallitsevien olojen johdosta mutkalliseksi käynyttä kysymystä että yhtiö ennen kesäkuun 1 päivää 1915 ottaisi haltuunsa kaikkien täkäläisten väkiviinajuomakauppiaitten jälellä olevat väkiviina- ja muut juomavarastot ei, niinkuin johtokunta on aikaisemmin valtuustolle ilmoittanut, ole määräajan kuluessa voitu ratkaista myönteiseen suuntaan, ja katsoen molemmin puolin esiintyviin etujen ristiriitoihin voitanee sitä tuskin myöhemminkään ratkaista käyttämättä apuna yhtiön ja sen vuokraajain välisiä riitoja selvittämään asetettua sovintolautakuntaa, mutta johtokunta on kuitenkin ennen määräpäivää tehnyt väkijuomakauppiaille tarjouksen tavarain säilyttämisestä niiden vastaiseen lunastamiseen asti, jonka tarjouksen pitää voida täydellisesti tyydyttää mainittuja kauppiaita.

Toinen kysymys, joka jo on aiheuttanut riitaa yhtiön ja asianomaisten vuokraajain välillä ja sentähden jätetty sovintolautakunnalle, on kysymys anniskeluoikeuksista tulevan neljännen vuosineljänneksen vuokramaksun suorittamisesta, mutta tämä asia on saanut ratkaisunsa vasta uuden myyntivuoden alettua.

Kohdakkoin sen jälkeen kun yhtiön liike elokuun 1 päivänä 1914 pääasiassa lakkasi, havaitsi johtokunta välttämättömäksi, mikäli mahdollista huojentaakseen yhtiön laajan liikkeen aiheuttamia melko suuria hallintokuluja, kaikkialla missä suinkin kävi päinsä supistaa menoja, ja olenkin voinut tyytyväisyydekseni todeta sen erinomaisen huolekkuuden, jota johtokunta tässä kohden on tarpeellisen hienotuntoisuuden yhteydessä noudattanut alempaa palveluskuntaa kohtaan. Toimenpiteet, joihin johtokunta tässä kohden on ryhtynyt, mainitaan lähemmin johtokunnan vuodelta 1914 antamassa toimintakertomuksessa. Muiden vastamainitun laatuisten toimenpiteiden joukossa mainittakoon erittäin, että johtokunta on k. senaatilta anonut yhtiön vapauttamista suorittamasta anniskeluveroa sota-ajan alusta alkaen sulettuina olleista yhtiön toisen ja kolmannen luokan ravintoloista sekä jo suoritettujen tällaisten maksujen palauttamista. Senaatti on kuitenkin vasten luuloa evännyt tämän anomuksen.

Lisäksi mainittakoon, että johtokunnassa 1915 vuoden alussa herätettiin kysymys ettei yhtiön voittoa vuodelta 1914 entiseen tapaan jaettaisi kaupungin ja kulkulaitosrahaston kesken, vaan että se varattaisiin yhtiön liikkeen ja aseman turvaamiseksi sotatilan aikana, mutta ettei tämä mielipide, jota johtokunnassa kannatettiin, kuitenkaan, osin minun vaikutuksestani, saanut puolelleen

enemmistöä, vaan päätti johtokunta sensijaan yhtiökokoukselta anoa valtuutusta saada asianomaisille ilmoittaa, ettei yhtiö katsonut kykenevänsä suorittamaan Helsingin kaupungille ja kulkulaitosrahastolle tulevia voitto-osuuksia, ennenkuin jokin aika oli kulunut sen jälkeen kun yhtiön liike jälleen oli tullut käyntiin, minkä esityksen yhtiökokous hyväksyi. Kysymys voittovarain maksamisajasta on sitten, mikäli koskee kaupungin osuutta, 196,967 markkaa 39 penniä, järjestetty kaupunginvaltuuston toukokuun 11 päivänä 1915 yhtiölle tekemällä tarjouksella etuannin myöntämisestä puheena olevan maksun suorittamiseen. Mitä taas kulkulaitosrahaston voitto-osuuteen tulee, on kertomusvuoden päättyessä kesäkuun 1 päivänä ainoastaan tunnettua, että johtokunnan asiasta läänin kuvernöörille tekemä ilmoitus, joka sittemmin on lähetetty k. senaattiin, on aiheuttanut senaatin käskemään kuvernöörin ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta voitto-osuus, 106,726 markkaa 20 penniä, mahdollisimman pian toimitetaan lääninrahastoon.

Vahvistetun johtosäännön mukaan tarkastajalle kuuluvia velvollisuuksia olla saapuvilla yhtiöhallituksen ja yhtiökokouksessa sekä tilintarkastuksessa läpikäydä yhtiön kirjat ja muut asiakirjat samoin kuin valvoa, että yhtiön liikettä asianmukaisesti harjotetaan sekä että siisteyttä ja järjestystä pidetään voimassa niin yhtiön kuin sen vuokraajainkin anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa, olen koettanut kykyni mukaan täyttää.

ASIAREKISTERI.

Ainespihan uutisrakennukset 347
Alemmat käsityöläiskoulut, niiden johtokunnan jäsenen vaali 213
Alpin kunnossapito 355
Amanuenssinviran perustaminen tilastokonttoriin 79, 139
Aminoff, H., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke 116
Ammattiholhoojan johtosääntö 164
„ valitseminen 192
Ammattikoulun, yksinkertaisempaa tyyppiä olevan, perustaminen 96
Ammattikoulut, katso Alemmat käsityöläiskoulut, Tyttöjen ammattikoulu ja Valmistava poikain ammattikoulu.
Andersin, J. W., insinööri, valittu rahatoimikamarin apulaissihteeriksi 191
Anniskelu, mallasjuomain, sen järjestäminen 199
„ väkiviinajuomain, „ „ 199
„ „ yksinoikeuden pitentäminen 199
Anniskeluoikeuden, mallasjuomain, epäyksen johdosta tehty valitus 206
„ väkiviinajuomain, luovuttaminen 202
Anniskeluoikeuksia, mallasjuomain 206
„ väkiviinajuomain 204
Anniskeluvero sota-aikana sulettuina olleista ravintoloista 419
Apteekkien perustaminen 197
Apuharvennus kaupungin metsissä 362
Apuraha Suomen sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoyhdistykselle .. 94
Apurahan anomuksia 117
Apurahat, katso myös Eläke, Helsingin anniskeluosakeyhtiö, Matka-apuraha ja Stipendi.
Apurahoja erinäisille henkilöille 117
„ kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta 127
Arbetets vänner yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Armeliaisuusyhdistysten ja vaivaishoidon välinen yhteistyö 281, 282
Arvonta, obligatsionien 229
Asuinpaikka, virkamiesten 235
Asunnontarkastus 384
Asunnonvälitys 384
Asuntotilaston järjestäminen 384
Automobiililiikenteen järjestäminen 196
Avustetut, lahjoitettujen rahastojen koroilla 266
„ vaivaishoidon kautta, niiden lukumäärä 265
Avustukset, eri yhdistysten antamat 282
„ työttömäin perheille annetut 130
Avustusta koteihinsa vaivaishoidolta saaneet henkilöt 265

Bengtsårin kasvatuslaitos, sen korjaustyöt ... 40, 341
„ „ tien teettäminen siihen ... 56
„ maatilan uutisrakennukset ... 296
Berglund, K. H., vaivaistalon ent. hoitajatar, hänen apurahananomuksensa evätty ... 117
Boijen, O. A., ja Parviaisen, W., lapsenpäästölaitos, sijain antaminen siinä kaupungin käytettäväksi ... 88
Boisman, T. J., kaupunginreviisori, hänelle myönnetty virkaero ... 192
von Bonsdorff, A., vapaaherra, valittu ammattiholhoojaksi ... 192
Boxström, E. S., eläinlääkäri, valittu lihantarkastusaseman johtajaksi ... 193
Brage, yhdistys, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124, 416
Breitholtz, B., vankilanjohtaja, valittu vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajaksi 193
Budjettivaliokunnan jäsenten vaali ... 210
Busholman tasotus-, laituri- ja kanavoimistyöt ... 321
Byman, K. E., ent. ruiskumestari, hänelle myönnetty eläke ... 116
Bång, G. E., työmies, hänelle myönnetty eläke ... 116
Bölen alueen vuokralle antaminen ... 20

Candolin, A. R., ylioppilas, valittu liikennekonttorin vaakamestarinapulaiseksi 192
Castrén, M. A., paikan hankkiminen hänen vastaiselle muistopatsaalleen ... 7
„ Z., filosofiantohtori, valittu työväenopiston suomenkielisen osaston johtajaksi ... 193
Collan, J. A., pastori, hänelle myönnetty apuraha ... 117

Dillström, R., terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtaja, hänen erottamisensa virasta ... 89

Eirapuistikon järjestäminen ... 358
Ekbom, J. E., merikapteeni, valittu Sörnäsin satamamestarin apulaiseksi ... 235
Ekholm, Hj., kaupunginvaltuuston sihteeri, hänelle myönnetty virkaero ... 191
Ekholmin, C. F., stipendirahastosta annettavia stipendejä koskevat määräykset ... 117
Elevaattorin, uivan, hankkiminen ... 78
Elinkeino-oikeuksien hakemuksia ... 197
Elintarvehintain huojistaminen ... 194
Eläinsuojelusyhdistys, Suomen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
Eläintarhaan teetettävä lokaveden puhdistusasema ... 54
Eläintarhan tasotustyöt ... 356
„ urheilukentällä suoritetut työt ... 334
„ urheilukentän käyttämiseen myönnetty lupa ... 227
Eläkkeet ja apurahat, myönnetyt ... 116, 117
„ „ „ 1915 vuoden menosääntöön otetut ... 146
Elätteelle vaivaishoidon toimesta annetut henkilöt ... 272
Eläväinkuvain teattereja koskeva toimenpide ... 194
Engelaukion järjestäminen ... 357
Esitysehdotus, elintarvehintain huojistamista tarkoittava ... 194
„ taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestämisestä ... 178
„ toimenpiteisiin ryhtymisestä kaupungin kulkulaitosten parantamiseksi ... 78

Fanerin maastavienti 238
Filharmonisen seuran nuottikirjasto 106, 414
„ „ orkesterikoulu 106
„ „ orkesteritoiminnan lopettaminen 105
Finlands svenska nykterhetsförbund liitolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123, 384
Folkteatern yhtiölle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
af Forselles, C., kenraaliluutnantti, valittu majoituslautakunnan majoitusmestariksi 193
Fredriksperistä valtionrautateille luovutettavat maa-alueet 14
Frey, Hjalmar, oopperalaulaja, stipendirahaston vastaanotto 120
Furuhjelm, K. E., varatuomari, valittu rahatoimikamarin notaariksi 192
Fylgia nuorisoliitolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122

Gahmberg, J., senaatin ylimääräinen kopisti, asetettu apulaiseksi kaupungin erääntyneiden saamisten perimistä varten 231
Geodeettinen osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus 340
Grefberg, Emma, hänen testamenttivarojensa käyttäminen 278
Greijuksen sairaalan korjaukset 344
Gumtähti, erään alueen maksuton luovutus siitä 22
Gunnar, E. J., kirvesmies, hänelle myönnetty eläke 116

Hagan huvilayhdyskunta, sen terveydenhoitojärjestys 196
„ „ sähkövirran antaminen siihen 112
„ raitioteiden liikennöimisen luovutus 26
Hakaniemen kauppahallin kaupan järjestäminen 225
„ torin „ „ 225
Hakasalmen puiston käyttämiseen myönnetty lupa 227
Halkojen osto 132
Halkoliike, kaupungin 133
Halkotarhaa varten kaupunkilähetykselle myönnetty määräraha 124
Halkovajain teettäminen Oulunkylän parantolaan 38
Hallitus, kaupungin teknillisten laitosten, sen jäsenen ja varajäsenen vaali .. 236
„ „ yleisten töiden, sen jäsenten ja varajäsenten vaali .. 212, 236
„ „ „ „ „ vuosikertomus 320
„ kaupunginkirjaston, sen jäsenen ja varajäsenen vaali 213
„ „ „ vuosikertomus 310
Halonen, A. J., työmies, hänelle myönnetty eläke 116
Hammasklinikka, kansakouluoppilaiden, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Hamngrundet, sen luovuttaminen venäläiselle sotilashallinnolle 15
Hanaholma, sähkölaitoksen johtoverkon ulottaminen sinne 115
Harjottelupaikan osottaminen venäläiselle sotaväelle 25
Hautain kunnossapito 133
Heinäkaupan järjestäminen 225
Heinänteko-oikeus 226
Helsingfors svenska folkhögskola opistolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ „ ungdomsföreningars centralutskott valiokunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha .. 122

Helsingin anniskeluosakeyhtiölle myönnetty määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren laitteiden kunnossapitoa varten 63, 124
„ anniskeluosakeyhtiön ja sen vuokraajain välisiä riitoja ratkaisevan sovintolautakunnan jäsenten vaali 211
„ „ johtokunnan jäsenten vaali 211
„ „ tarkastajan johtosääntö 203
„ „ „ vaali 211
„ „ „ vuosikertomus 418
„ „ tilintarkastajan vaali 211
„ „ voittovarat vuodelta 1913 ..... 43, 62, 121, 384
„ „ „ „ 1914 ..... 63, 419
„ filharmoninen seura, katso Filharmoninen seura.
„ hiihtoklubin käyttöoikeus Alppilan viereisiin hiihtomäkiin 22
„ kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ „ opettajaliiton kesäsiirtolatoimikunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha .. 122
„ kansanopistoseuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ kaupungin asemakaavan julkaiseminen 133
„ „ kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.
„ „ museo, sen lautakunnan vuosikertomus 407
„ „ „ siihen annetut lahjat 407
„ „ „ taulujen siirto siihen 195
„ „ orkesterin perustaminen 100
„ „ „ katso myös Kaupunginorkesteri.
„ „ voittovarainrahasto 387
„ „ vähävaraist. oikeusaputoimisto, katso Oikeusaputoimisto.
„ kisaveikoille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
„ kristilliselle työväenyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
„ kuuromykkäyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ naisvoimistelijoille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty
„ määräraha 123
„ nuorisoseuran anomus apurahan saamisesta anniskeluosakeyhtiön voittovaroista 385
„ nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ palvelijataryhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124, 384
„ raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, Hagan ja Munkkiniemen raitiotieden liikennöimisen luovutus sille 26
„ „ „ „ sille myönnetty korvaus raiteen uudestisijoituksesta Pitkälläsillalla ja Helsinginkadulla 45
„ „ „ „ sille myönnetty lainantakuu 136
„ raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123, 384
„ rakennustyöväen järjestöjen asettama työttömyyskomitea 401
„ siirappitehdasosakeyhtiölle luovutettu maa-alue 3

Helsingin sinfoniaorkesterin lakkauttaminen 105
„ talousopistolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124, 384
„ telefooniyhdistys, tontin myynti sille 13
„ torvisoittokunta, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
„ „ sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 144
„ työväenyhdistyksen soittokunnan anomus määrärahan myöntämisestä anniskeluosakeyhtiön voittovaroista 417
„ uimaseuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
„ „ myönnetty maksuton käyttöoikeus Ursinin kallion uimalaitokseen 22
„ vapaaehtoinen palokunta 133, 258
Hengenpelastuskalujen kunnossapito 336
Henkilökohtaisten vaivaismaksujen tileistä poisto 232
Hesperian puiston käyttämiseen myönnetty lupa 227
Hietalahdentorin kaupan järjestäminen 226
Hietaniemen alueiden jaoitus tehdas- ja varastopaikoiksi 15
Hiihtomäet, Alppilan viereiset, niiden korjaukset 59
„ „ „ „ käyttöoikeus 22
Hinaajaveneen hankkiminen 78
Historiikki, työväenasiainlautakunnan 389
Holhousasioita 293
Holhouslautakunnan jäsenen vaali 212
„ vuosikertomus 374
Holmström, J., ulosottoapulainen, hänelle myönnetty eläke 116
Houruinhoito, katso Mielisairaala.
Hultin, A., neiti, hänelle myönnetty matkastipendi 128
Humaliston tuberkulosisairaalan korjaukset 345
Humallahden uimahuoneiden vuokraaminen 227
Huoneistojen luovuttaminen majoitustarkoituksiin 225
„ vuokraaminen 225
Huopalahden alueen vuokralle antaminen 21
Huutokaupalla luovutetut uimahuoneet 227
„ „ virvokejuomavaunujen ja myyntikojujen paikat .. 226
Huutokauppaajanammatin harjottamiseen myönnetty lupa 197
Hylkylihan-hävityslaitoksen rakentaminen 38
Hyväksyminen, rakennuspiirustusten 224
„ takuusitoumusten 224, 233
Hyväntekeväisyysyhdistysten ja vaivaishoidon välinen yhteistyö 281, 282
Hällfors, Å. V., eläinlääketieteentohtori, valittu lihantarkastusaseman nuoremmaksi tarkastuseläinlääkäriksi 193
Hätäapukomitean asettaminen 191
„ johtosännön 1) momentin muutos 191
„ menoihin myönnetty määräraha 132
„ toiminta 130, 388
„ varajäsenten vaali 191
Hätäaputöiden järjestäminen naisille 130, 401
Hätäaputöissä vallinneiden työ- ja palkkaolojen tutkiminen 388
Hätäapuvarain, siirtyneiden, käyttäminen 130

Hätäavustusten jakelussa avullisina olleille henkilöille myönnetty palkkaus ... 132
Högre svenska handelsläroverket, tontin luovuttaminen sille ... 12
Högsandin parantola, kansakouluoppilaiden sinne siirtämistä varten myönnetty määräraha ... 122
Höyryjyrän korjaus ... 336
Höyryruoppaajan osto ... 78

Idrottsföreningen Kamraterna seuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Ilmoituspatsaiden asettamiseen myönnetty lupa ... 228
Insinöörinviran perustaminen vesijohtolaitoksen putkiverkkoa varten ... 109
Insinööriosasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus ... 320, 324
Inventtaajat, kaupunginkassan ylimääräiset ... 229
Istutuksia varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 58, 61, 146
Istutusten kunnossapito ... 233, 353
Isännöitsijän asettaminen majoitustarkoituksiin vuokrattuja huoneustoja varten ... 231

Johansson, S., kaasulaitoksen työntekijä, hänelle myönnetty eläke ... 116
Johtokunnat, kaupungin kansakoulujen, niiden jäsenten vaali ... 210
„ työväenopiston osastojen, „ „ „ ... 210
Johtokunta, alempain käsityöläiskoulujen, sen jäsenen vaali ... 213
„ Helsingin anniskeluosakeyhtiön, sen jäsenten vaali ... 211
„ kansanlastentarhain, sen jäsenten vaali ... 212
„ „ „ vuosikertomus ... 300
„ kauppakorkeakoulun, sen jäsenen vaali ... 210
„ kunnan työnvälitystoimiston, sen puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali ... 212
„ Sailors homen, sen jäsenen vaali ... 211
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sen jäsenten vaali ... 213
„ „ „ ja Marian turvakodin, sen vuosikertomus ... 297
„ „ „ ja Marian turvakodin, sille myönnetty vastuunvapaus 67
„ tyttöjen ammattikoulun, sen jäsenten ja varajäsenten vaali 210, 213
„ valmistavan poikain ammattikoulun, sen jäsenten ja varajäsenten vaali ... 213
Johtosääntö, Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan ... 203
„ hätäapukomitean ... 191
„ kasvatuslautakunnan ... 160
„ kaupunginorkesterin kanslian taloudenhoitajan ja kassanhoitajan 413
„ kunnan työnvälitystoimiston ... 156
„ musiikkilautakunnan ... 167, 416
„ talojen taloudenhoitajan ... 235
„ tilastokonttorin ... 156, 248
„ työntarkastajain ... 170
Juoksupunnusvaakain käyttäminen lihantarkastusasemalla ja teurastamossa 175
Juoppojen turvakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123

Jyry, voimistelu- ja urheiluseura, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Jäiden ottoon myönnetty lupa 227
Jääkatoksen rakentaminen Kaivohuoneen vierelle 347

Kaarlenkadun vastaan teetettävä tukimuuri 34
Kaasulaitoksen palkkaussäännön muutos 72
„ pääputkiverkon pitentäminen 45
„ rakennusten y. m. korjaukset 45
Kaasulaitos, lainavarojen osottaminen sen laajentamista varten 45
„ siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 149
„ sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 145
Kaasumittarien osto 111, 150
Kaasun hinta 111
Kadun teettäminen Rautatientorin ja Vuorikadun välille 5, 46
Kadunpäällystystyöt, rakennuskonttorin yksityisten tiliin teettämät 337
Kadut ja yleiset paikat, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 45, 53, 146
„ „ „ „ rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat 324
Kaisaniemen puiston tasoitus 357
„ ravintolan vuokraoikeuden pitennys 23
Kaivohuoneen viereisen jääkatoksen rakentaminen 347
Kajanus, R., professori, valittu kaupunginorkesterin pääjohtajaksi 105, 413
Kalastuksen harjoittamiseen myönnetty lupa 227
Kalliinajanlisäyksen myöntäminen kansakoulunopettajistolle 143
Kallion kansakoulun puolisiirtolaa varten myönnetty määräraha 122
„ kirjastotalossa suoritetut työt 41, 349, 350
„ kirkon vieressä olevien istutusten kunnossapito 233
„ paloasemaa varten myönnetty lisämääräraha 34
„ ulkoilmamusiikki 417
„ yhteiskoulun kannatusyhdistykselle myytävät tontit 12
Kaluston ostoa koskeva ehdotus 147
Kamraterna, urheiluseura, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Kanavoimistyöt, katso Viemärikanavat.
Kannanta, liikennekonttorin maksujen 239
Kansakouluhammasklinikkaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Kansakouluhenkilökunnan kalliinajanlisäys 143
„ osanotto lomakursseihin 96
Kansakouluja varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 143
Kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ uusi ohjesääntö 178
„ valtioavut 97
Kansakoulujohtokuntain jäsenten vaali 210
Kansakoululapset, heidän hyväkseen perustettu rahasto 119
„ „ piirustuskokoelmansa järjestäminen 97
„ kesäsiirtoloita varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ kesävirkistyksen hankkimiseksi heille myönnetty valtioapu 97
„ kurssien kustantaminen heille n. s. Ärtin puutarhassa 117

Kansakoululapset, maksuttomia kylpyjä heille Ursinin kallion uimalaitoksessa 22
„ paikkoja varten heille Högsandin parantolassa anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ ruokaa varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ vapaa pääsy heille Seurasaaren ulkoilmamuseoon 43
„ virkistyskotia varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Kansakoulupuutarha, Eläintarhan, kaupunginpuutarhurin toimesta siinä suoritetut työt 358
Kansakoulutalo, Porthankadun, ruokailuhuoneen sisustaminen siihen 347
Kansakoulutalojen korjaukset 40, 97, 343
Kansakoulutalon teettäminen kortteliin n:o 392 ..... 39, 348
Kansakoulutarkastajille myönnetty korvaus tarkastusmatkoista 96
Kansalaisoikeuden, Suomen, saantia koskevat anomukset 197
Kansanjuhlien y. m. pitämiseen myönnetty lupa 226
Kansanlastentarhain asettaminen kasvatuslautakunnan valvonnan alaisiksi .. 300
„ johtokunnan jäsenten vaali 212
„ „ vuosikertomus 300
„ kesäsiirtolat 122, 309
„ lasten lukumäärä 307
„ lastenkamariosastot 308
„ opettajattaret 305
„ perustamiseen myönnetty määräraha 99
Kansanlastentarhoille myönnetty hyvitys 99
„ „ valtioapu 99
Kansanlastentarhoja varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 144
Kansanopistoja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Kanslistin asettaminen rahatoimikamariin 231
Kantenius, J. W., ent. kaupunginpalvelija, hänen eläkeanomuksensa evätty 117
Kappeliesplanadin ravintolarakennuksen uudestirakentamisajan pitennys 25
Karppisen, J. R., liikemies, testamentti 120
Kassanhoitajan palkkaaminen vaivaishoitohallitukseen 142
Kasvattilasten hoito 159, 300
Kasvatuslaitokset 294
Kasvatuslaitos, Outamon, maa-alueen ynnä rakennusten osto sitä varten 9
Kasvatuslaitosten muutettu menosääntö 97
„ ohjesääntö 185
„ opettajakunta 295
„ valtioavut 97, 296
Kasvatuslautakunnan johtosääntö 160
„ puheenjohtajan ja jäsenten vaali 212
„ vuosikertomus 292
Kasvihuoneiden ja kasvisuojain korjaukset 356
Kasvihuoneryhmän, Eläintarhassa olevan, laajennus 348
Katajanokan maa-alueen luovuttaminen Venäjän valtiolle 13
„ uuden tavarakatoksen rakennustyöt 348
„ varastotonttien n:ojen 1—10 vuokraoikeuden pitennys 23
Katsastusmiehet, kaupungin irtaimen omaisuuden 210
„ „ kiinteän omaisuuden 44
„ kaupunginkassan 64, 229

Katselmukset, kaupungingeodeetin toimittamat 340
„ rahatoimikamarin „ 225
Katujen korjaus ja kunnossapito 45, 146
„ puhtaanapito 359
„ teettämistä varten myönnettyjä määrärahoja 53, 146
Katuvalaistus Vallilassa 82
Katuvalaistusta varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 140
Kaupan harjottaminen juovutusjuomilla, katso Vähittäismyynti.
„ „ myrkyllisillä aineilla 197
„ „ virvokejuomavaunuista, myyntikojuista y. m. 226
Kauppahalleja varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 144
Kauppahalli, Hakaniementorin, sen kaupan järjestäminen 225
„ „ „ rakentamista varten myönnetty määräraha 41, 150, 350
„ Harjutorin, yövartijan palkkaaminen siihen 109
„ Hietalahdentorin, sen sisustustöitä varten myönnetty määräraha 41, 349
Kauppahallien myymälöistä kertyneet vuokratulot 226
Kauppakorkeakoulun johtokunnan jäsenen vaali 210
Kaupungin kiinteä omaisuus, sen katsastusmiehet 44
„ „ „ siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 148
„ metsäin hoito 362
„ museo, katso Helsingin kaupungin museo.
„ orkesteri, katso Kaupunginorkesteri.
„ velkoja varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 138
„ virastoja varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 138
Kaupunginarkkitehdin vuosikertomus 340
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin vuosikertomus 352
Kaupunginasemakaavan muutos, Kirkkomaankatua koskeva 6, 353
„ „ kortteleita n:oja 37, 38 ja 41 koskeva 5, 353
„ „ „ „ 272—280 koskeva 3, 353
„ „ „ „ 334, 335 y. m. koskeva .. 3
„ „ „ „ 403 ja 422 koskeva 6
„ „ „ „ 522—525 koskeva 5
„ „ korttelia n:o 179 koskeva 4, 353
„ „ „ „ 291 koskeva 6
„ „ „ „ 392 koskeva 4
„ „ Tehtaanpuistoa koskeva 2
„ „ Vallilaa koskeva 383
Kaupungingeodeetin vuosikertomus 340
Kaupunginkassan katsastusmiehet 64
„ ylimääräiset inventtaajat 229
Kaupunginkirjastoa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 144
Kaupunginkirjastolle annetut lahjat 318
Kaupunginkirjaston hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali 213
„ Kallion haaraosaston henkilökunnan kesäloma 98
„ kirjavarasto 314
„ lainaajat 314
„ lainausliike 312
„ lukusalit 317
„ Rikhardinkadun varrella olevan talon laajentaminen .. 311

Kaupunginkirjaston tulot ... 316
„ vuosikertomus ... 310
Kaupunginorkesteria varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 144
Kaupunginorkesterin harjotushuoneisto ... 415
„ jäsenten sivutoimet ... 416
„ kanslian taloudenhoitajan ja kassanhoitajan johtosääntö 413
„ konserttilippujen myynti ... 415
„ työn taloudellinen tulos ... 410, 411
„ vuokratariffi ... 416
Kaupunginosa XII, muutamien sen korttelien varaaminen kunnan tarpeita varten ... 43
„ „ „ „ tonttien käyttäminen ... 4
Kaupunginpuutarhan kustannukset ... 355
Kaupunginpuutarhurin vuosikertomus ... 353
Kaupunginreviisorille myönnetty virkaero ... 192
Kaupunginreviisorinviran jälleen täyttäminen ... 192
Kaupungintalon rakentaminen ... 29
Kaupunginvaltuuston istuntosalin käyttäminen ... 156
„ jäsenet ... 1
„ kokoukset y. m. ... 2
„ puheenjohtajaa kohdannut loukkaus ... 195
„ sihteerille myönnetty virkaero ... 191
„ sihteerinviran jälleen täyttäminen ... 191
„ valmisteluvaliokunta ... 1
Kaupunginviskaalinviran hoidattamiseen myönnetty määräraha ... 68
Kaupunginvoudinkonttorissa tapahtunut vaillinki ... 68
Kaupunkilähetykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ myönnetty laina ... 132, 402
„ „ määräraha hätäaputöiden järjestämiseksi naisille ... 130
Kelkkaratain laittaminen ... 358
Kerjuun vastustaminen ... 282
Kertomus kaupungin lahjoitusrahastojen 1913 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä ... 64
„ „ 1913 vuoden tileistä ja tilinpätöksestä ... 64
„ „ „ „ tilien ja hallinnon tarkastuksesta ... 65
Keskuspoliisitalon rakennuttaminen ... 34
Keskuspuiston perustaminen Helsinkiin ... 59
Kesäloman myöntäminen Kallion haarakirjaston henkilökunnalle ... 98
„ „ kaupungin työntekijöille ... 78, 139
Kesäpuutarha, lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
Kesäsiirtolaa varten köyhille äideille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ „ lapsille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ „ mooseksenuskoisen seurakunnan jäsenille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
„ „ työläisnaisille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
Kesäsiirtolat, kansakouluoppilaiden ... 122

Kesäsiirtolat, kansanlastentarhain 122, 309
Kesätyöskentelyn järjestämistä varten lapsille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Kiinteä omaisuus, kaupungin, siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 148
Kilpailuohjelma, uuden kaupungintalon piirustusten 32
Kirjanpito, lihantarkastusaseman 90
Kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.
Kirkkomaankatua koskeva kaupunginasemakaavanmuutos 6
Kirurgisen sairaalan istutusten kunnossapito 233
Kivelän sairaala, ruumishuoneen laittaminen siihen 346
„ „ sen istutusten kunnossapito 354
„ „ sijain luovuttaminen sodassa haavottuneille ja sairaille henkilöille 28
„ „ uimahuoneen laittaminen siihen 347
Kliinillinen opetus kulkutautisairaalassa 84
Koiraveron poistaminen tileistä 232
Kojut, myynti-, niiden paikkain vuokralle antaminen 226
Koleraparakkien korjaukset 345
Komitea kysymystä varten elintarvehintain huojistamisesta 194
„ „ „ taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestämisestä 178
„ „ „ toimenpiteisiin ryhtymisestä talvilaivaliikenteen turvaamiseksi 77
„ „ „ uuden rakennusjärjestyksen laatimisesta kaupungille 153
„ „ „ veistokuvateosten ostamisesta 127
„ „ „ yksinkertaisempaa tyyppiä olevan ammattikoulun perustamisesta 96
Konserttitalon rakennuttaminen 108
Korjaukset, Aleksanterinkadun talon n:o 26 ..... 43, 349
„ Alppilan hiihtomäkien 59
„ Bengtsårin kasvatuslaitoksen 40, 341
„ kaasulaitoksen rakennusten y. m. 45
„ kansakoulutalojen 40, 97, 343
„ katujen ja yleisten paikkain 45
„ kunnan työväenasuntojen 34, 341
„ palolaitoksen rakennusten 34, 341
„ poliisilaitoksen huoneistojen 37, 342
„ raatihuoneen 34, 341
„ sairaalain ..... 38, 344—346
„ satamain 57
„ seurahuoneen 43, 349
„ tavaravajain 342
„ teiden 56
„ tulli- ja satamarakennusten 34
„ työ- ja vaivaistalon 39, 341
„ Ursinin kallion uimalaitoksen 43
„ Vanhankaupungin myllyn 341
„ Vantaanjoen poikki vievän maantiesillan 56
„ vesijohtolaitoksen laitteiden y. m. 44
„ viemärikanavain 54

Korjaukset, viertoteiden ... 56
„ Vuorimieskadun talon n:o 9 ... 43, 349
„ Åggelbyn kartanon ... 43
„ „ kesäpäiväparantolan ... 346
Korkeasaari, sen laitteiden kunnossapito ... 63, 124
„ sähkölaitoksen johtoverkon ulottaminen sinne ... 115
Korot 1915 vuoden tulosäännön mukaan ... 148
Korvauksia ruumiinvammasta ... 232
„ vaivaishoidosta ... 270, 271
Koti, palvelijatarten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ tehtaalaisnaisten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124, 384
Kotikasvatusyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
Kottby, puutarhakorttelin perustaminen siihen ... 383
Koulusiirtolat, kaupungin ... 295
Kulkulaitosten, kaupungin, parantaminen ... 78
Kulkutautisairaala, esitys lisämäärärahan myöntämisestä sitä varten ... 37
Kulkutautisairaalassa annettava kliinillinen opetus ... 84
Kulkutautisten hoidosta johtuneet kustannukset ... 84
Kunnallisen hylkylihan-hävityslaitoksen rakentaminen ... 38
Kunnallishallintoa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 138
Kunnalliskoti, katso Työ- ja vaivaistalo.
Kunnallistilaston yksinkertaistuttaminen ... 79, 247
Kunnallisverojen periminen ... 76
Kunnallisverotus vuonna 1914 ... 404
Kunnan mielisairaala, katso Mielisairaala.
„ teurastamo, rautatieraiteen rakentaminen sinne ... 24
„ „ sen rakennusten piirustusten ja kustannusarvion vahvistaminen ... 38
„ „ „ rakennustoimikunnan jäsenille myönnetty palkkio 92
„ „ sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 145, 149
„ työnvälitystoimiston asettaminen vakinaiselle rahasäännölle ... 156
„ „ johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 212
„ „ „ vuosikertomus ... 393
„ „ johtosääntö ... 156
„ „ vuosirahansääntö ... 80
„ työväenasuntojen hallintojaoston jäsenet ... 380
„ „ „ toiminta ... 390
„ „ korjaukset ... 34, 341
„ „ tulot ja menot ... 392
„ „ varustaminen kaasujohdolla ... 391
Kunnianosotus senaattori L. Mechelinin kuoleman johdosta ... 196
Kustannusarvio, kunnan teurastamon ... 38
Kuuromykkäin opetusta varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
Kyander, M., neiti, valittu revisionikonttorin registraattoriksi ... 192
Kylpylä lapsia varten, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123

Kyläsaaren käyttämiseen myönnetty lupa 227
Kytkylaiturien rakentaminen 334
Käsityöliikkeitä koskevien tietojen kerääminen 79
Käsityöläiskoulut, alemmat, niiden johtokunnan jäsenen vaali 213
„ ylemmät, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 143
Käyttöoikeus, rahatoimikamarin myöntämä vapaampi 225
Köyhäinkatsojat, vapaaehtoiset 264

Lagerblad, G. U., senaatinkanslisti, valittu rahatoimikamarin asiamieheksi.. 192
Lahjoitusrahastot, kaupungin, kertomus niiden tileistä ja tilinpätöksestä.... 64
„ katso myös Rahasto.
Lahjoja, kaupunginkirjastolle annettuja 318
„ kaupunginmuseolle annettuja 407
Lahti, W. A., kansakoulunopettaja, hänelle myönnetty apuraha 117
Laina, kaupunkilähetykselle myönnetty 132
Lainain myöntäminen voittovarainrahastosta 387
Lainantakuu raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle 136
Lainarahasto yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi 380, 390
Lainat kahta vuotta lyhyemmälle takaisinmaksuajalle otetut 150
„ „ „ pitemmälle takaisinmaksuajalle otetut 9, 11, 38, 42, 44, 45, 51, 111, 149
„ 1915 vuoden tulosäännön mukaan 149
Lainausliike, kaupunginkirjaston ..... 312—315
Laitoksissa vaivaishoidon kustannuksella hoidetut henkilöt 265
Laiturin teettäminen Pohjoisrantaan 227
Laiturivalaistusta varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha..... 140
Lapsensynnyttäjäin hoitosijat 87
Lapset, alaikäiset, joille holhooja on määrättävä 374
„ kasvatuslautakunnan valvonnan alaiset 294
„ työ- ja vaivaistalossa hoidetut 283
„ vaivaishoidon lastenkodissa hoidetut 275
Laskujohdot, rakennuskonttorin rakentamat 329
Laskujohtojen korjausta ja kunnossapitoa varten myönnetty määräraha 54, 146
„ rakentamiseen myönnetty lupa 227
„ teettämistä varten myönnetty määräraha 55, 146
Lastenhoito, vaivaishoitohallituksen asiana oleva 271
Lastenkamariosastot, kansanlastentarhain 308
Lastenkoti, vaivaishoidon, katso Åggelbyn lastenkoti.
Lastenkotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122, 124
Lastenosaston perustaminen Marian sairaalaan 28, 349
Lastenseimiä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 121
Lausunto apteekkien perustamista koskevasta asiasta 197
„ automobiililiikenteen järjestämisestä 196
„ elinkeino-oikeutta tarkoittavista lupahakemuksista 197
„ elintarvehintain huojistamista tarkoittavasta esitysehdotuksesta.... 194
„ Hagan huvilayhdyskunnan terveydenhoitojärjestyksen ehdotuksesta 196
„ huutokauppaajanammatin harjoittamista tarkoittavasta lupahakemuksesta 197
„ kaupungille kuuluvain tuulaakivarain anastuksen johdosta..... 74
„ kaupungin uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksesta 150

Lausunto kaupunginasemakaavan muutosta koskevasta asiasta 6
„ kaupungintalon rakentamisesta 29
„ keskuspuiston laittamisesta 59
„ kunnallistilaston yksinkertaistuttamista tarkoittavasta ehdotuksesta 247
„ kunnan laitosten ja virkailijain palkkaussääntöjen muuttamisesta.. 68
„ kuvernöörin oikeudesta luvan myöntämiseen viinien y. m. vähittäismyyntiin 208
„ maa-alueen ynnä rakennusten ostamisesta Outamon kasvatuslaitosta varten 9
„ mallasjuomain anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista 206
„ „ anniskeluoikeuden epäyksen johdosta tehdyistä valituksista 206
„ myrkyllisten aineiden kaupan harjottamislupaa tarkoittavista hakemuksista 197
„ Pakaan ja Hietaniemen alueiden jaoittamisesta tehdas- ja varastopaikoiksi 15
„ ravintolaliikkeen harjottamislupaa koskevasta hakemuksesta 198
„ rohdoskaupan harjottamista tarkoittavista lupahakemuksista 197
„ Senaatintorin tasoittamisesta 29
„ sotaväen harjottelupaikkaa koskevasta asiasta 25
„ Suomen kansalaisoikeuden y. m. hakemuksista 197
„ Sörnäsin rantatien poikki kulkevan sähkövoimajohdon käyttämisestä 27
„ tonttien yhteenrakentamisesta 155
„ viinien y. m. vähittäismyntilupaa tarkoittavista hakemuksista 207
„ „ „ vähittäismyyntioikeuden epäyksen johdosta tehdystä valituksesta 208
„ väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista 204
Lauta-aidan teettäminen Siltavuorenpenkereen tonttien n:ojen 1 ja 2 ympärille 52
Lehto, E., kirvesmies, hänelle myönnetty eläke 116
Leikkikentille asetettavat leikinjohtajattaret, opettajat ja opettajattaret 61
Leikkikenttäin kunnossapito 355
Lihantarkastusasema, juoksupunnusvaakain käyttäminen siellä 175
Lihantarkastusaseman avaaminen 90
„ kirjanpidon järjestäminen 90
„ sisustukseen myönnetty määräraha 91
„ taksa 91
„ virkamiesten virkavuosien lukeminen 193
„ vuosirahansääntö 89
„ ylimääräinen henkilökunta 91
Lihantarkastusta koskevat säännöt 172
Liikekannallepanemista koskevia määräyksiä 109
Liikennekonttorin kannanta 239
„ menot 240
„ palkkaussääntö 71
„ vaakamestarinapulaiselle myönnetty virkaero 192
„ virkain jälleen täyttäminen 192
„ vuosikertomus 237
Liikennemaksujen alennus talvipurjehduskauden aikana 238
„ määrä vuonna 1914 ..... 237, 238
„ palautus 232
„ tileistä poisto 232

Liiton perustaminen sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoa varten .. 92
Lindberg, A. V., ent. oikeusneuvosmies, valittu kaupunginvaltuuston sihteeriksi 191
Lindström, J. O. A., kaupungineläinlääkäri, valittu lihantarkastusaseman vanhemmaksi tarkastuseläinlääkäriksi 193
Lisätty kaupunginvaltuusto 5, 9, 11, 13, 50, 136
Lokaveden puhdistusaseman rakentaminen Eläintarhaan 54
Louhintatöihin myönnetty määräraha 53
Luetteloiminen, vaivaishoitohallituksen asiakirjain 95
Luetteloja vainajista, joilta oli jälkeenjäänyt alaikäisiä lapsia 374
Luistinradan laittamiseen myönnetty lupa 228
Lumenkuljetus kaupungin taloista 341
Luontoismajoitus 369
Lupa elinkeinon harjoittamiseen 197
„ huutokauppaajanammatin harjoittamiseen 197
„ ilmoituspatsaiden sijoittamiseen 228
„ juoksupunnusvaakain käyttämiseen lihantarkastusasemalla ja teurastamossa 175
„ jäiden ottoon 227
„ kalastuksen harjoittamiseen Vanhankaupunginlahdessa 227
„ kapearaiteisen radan rakennuttamiseen Ruoholahdenrantaan 26
„ laiturin teettämiseen Pohjoisrantaan 227
„ laskujohtojen teettämiseen 227
„ luistinradan laittamiseen 228
„ myrkyllisten aineiden y. m. kaupan harjoittamiseen 197
„ patsasjohtojen asettamiseen 228
„ puhelinautomaattien asettamiseen 228
„ puhelinkaapelien laskemiseen 227
„ puhelinkaapelin sementtikanavain laskemiseen 228
„ puistojen y. m. käyttämiseen 226
„ ravintolaliikkeen harjoittamiseen 198
„ rohdoskaupan „ 197
„ sähköjohtojen sijoittamiseen 228
„ Sörnäsin rantatien poikki kulkevan sähkövoimajohdon pitämiseen 27
„ tukkukaupan harjottamiseen paloviinalla y. m. 199
„ työraiteiden johtamiseen Lintulahdenkadun poikki 227
„ yhdistysraiteen teettämiseen Katariinan- ja Aleksanterinkadun kulmaukseen 227
Lähtökatselmukset, kaupungingeodeetin toimittamat 340
Lääkärinasunto, Marian sairaalan entisen kulkutautiosaston, sen kuntoonpanettaminen 37

Maanmittaustöiden osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus 340
Maanviljelys- ja teollisuusnäyttelyä varten luovutettava paikka 22
Maistraatinarkiston tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys 67
Maitopisarayhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Majalarakennus, Hietaniemen, asuinhuoneiden sisustaminen siihen 342
Majoituksen johdosta rakennuskonttorin suorittamat työt 350
Majoituslautakunnan majoitusmestarin asuinpaikka 193
„ majoitusmestarinviran jälleen täyttäminen 193
„ puheenjohtajan ja varajäsenten vaali 213

Majoituslautakunnan toimihenkilöille myönnetty tilapäisiä palkankorotuksia 109
„ vuosikertomus ... 364
Majoitusta liikekannalle pantaessa ja sota-aikana koskevat määräykset.. 109, 371
„ nauttivien henkilöiden lukumäärä ... 366
„ varten luovutettavat huoneustot ... 28, 225, 231
Makasiininvuokran palautus ... 77
„ tileistä poisto ... 77, 232
Makausaika kaupungin tavaravajoissa, tavarain maksuton ... 77
Makkien puhtaanapito vuonna 1914 ... 361
„ puhtaanapitoa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 146
Mallasjuomain anniskelun järjestäminen ... 199
„ anniskeluoikeuden epäyksen johdosta tehty valitus ... 206
„ anniskeluoikeuksien myöntäminen ... 206
„ myyntialueet ... 205
„ myyntiä koskevia asioita valmistelemaan asetettu valiokunta 211
„ vähittäismyynnin järjestäminen ... 205
Marian sairaala, sijain perustaminen siihen sodassa haavottuneille ja sairaille henkilöille ... 28
„ sairaalan entisen kulkutautiosaston lääkärinasunnon kuntoonpanettaminen ... 37, 349
„ „ korjaukset ... 345
„ „ määrärahan ylitys ... 83
„ „ paviljongin luovuttaminen lastensairaalaksi ... 28
„ „ „ „ tuberkelitautisten käytettäväksi 27
„ „ sairaanhoitajatarkoulu, kaluston hankkiminen siihen ... 84
„ turvakoti, katso Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.
Markelin-Svensson, Jenny, työtarkastaja, hänelle myönnetty matkastipendi 127
Martta-yhdistyksen Helsingin osastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124, 384
Matka-apuraha Bengtsårin kasvatuslaitoksen johtajalle K. Westlingille ... 296
„ ensimäiselle kaupunginlääkärille V. Sucksdorffille ... 127
„ kansakoulutarkastaja M. Pesoselle ... 128
„ kirjastonhoitaja U. Thermanille ... 128
„ neideille A. Hultinille, O. Mobergille ja D. Neoviukselle ... 128
„ palomestari G. Waseniukselle ... 127
„ työtarkastaja Jenny Markelin-Svenssonille ... 127
Matkastipendianomus, kivipainaja S. J. Sundgrenin tekemä ... 128
Mattsson, G., filosofiantohtori, muistopuhe hänen kuolemansa johdosta ... 196
Mechelin, C., neiti, hänen lahjoituksensa kaupungin museolle ... 121, 407
„ L., senaattori, muistopuhe hänen kuolemansa johdosta ... 196
Mélart, G., työ- ja vaivaistalon johtaja, hänelle myönnetty virkaero ... 193
Mellersta Nylands nykterhetskrets nimisen liiton anomus määrärahan myöntämisestä anniskeluosakeyhtiön voittovaroista ... 384
Meno- ja tulosääntö, Helsingin kaupungin, vuodelta 1915 22, 34, 37—45, 52, 58, 67, 68, 78, 79, 96, 97, 108, 111, 115, 137
Menosääntö, kasvatuslautakunnan ... 81
„ kunnan työnvälitystoimiston ... 80
„ lihantarkastusaseman ... 90
„ Nickbyn mielisairaalan ... 85
„ katso myös Palkkaussääntöjen muuttaminen.
Menot, sekalaiset, 1915 vuoden menosäännön mukaan ... 147
Merikoulun vuokramäärärahan korotus ... 143

Merkurius förlagsaktiebolag osakeyhtiön hakemus yksinoikeuden saamisesta kaupunginasemakaavan julkaisemiseen ... 133
Metsänhoidon kustannukset ... 363
Metsänhoitajan, kaupungin, vuosikertomus ... 362
Metsänviljelys ... 362
Metsäpalot ... 362
Mielisairaala, Nickbyssä oleva kunnan, sen avoinnapito ... 85
" " " " " hoitajaoppilaiden asuinhuoneistojen sisustus ... 150
" " " " " kaluston osto ... 85, 149
" " " " " palkkaussääntö ... 85
" " " " " säännöt ... 170
" " " " sitä varten 1915 vuoden menosäännöön otettu määräraha ... 141, 145, 149
" " " " toimihenkilöiden ottaminen siihen ... 170
Mietintö, katso Lausunto.
Moberg, O., neiti, hänelle myönnetty matkastipendi ... 128
Mooseksenuskoisen seurakunnan kesäsiirtolaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Muistopatsas, M. A. Castrénin, paikan hankkiminen sitä varten ... 7
Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten ... 355
Munkkiniemen huvilayhdyskunnalle annettava sähkövirta ... 112
" raitioteiden liikennöimisen luovutus ... 26
Murtokadun rakentamisen johdosta muutettu kaupunginasemakaava ... 5
" tasotusta varten myönnetty määräraha ... 52, 146, 149
Museolautakunnan jäsenten vaali ... 212
" vuosikertomus ... 407
Musiikkilautakunnan esitys kaupungin orkesteriolojen järjestämisestä ... 100
" johtosääntö ... 167, 416
" jäsenten vaali ... 209
" vuosikertomus ... 409
Myrkyllisten aineiden kauppa ... 197
Myrskynvarotusaseman poistaminen Tähtitorninmäeltä ... 134
Myymälät, kauppahallien, vuokrat niistä ... 226
Myynti, kahden sähkölaitoksen omistaman turbogeneraattorin ... 111
" maa-alueiden ... 3, 13
" katso myös Tontti ja Vähittäismyynti.
Myyntikojujen paikat ... 226
Mäntymäen käyttämiseen myönnetty lupa ... 227
Möller, O., varatuomari, valittu oikeusavustajan apulaiseksi ... 192
Mörtengren, K. L. F., varatuomari, valittu kahden kaupungin talon isännöitsijäksi ... 229
" " " " rahatoimikamarin pöytäkirjuriksi ... 192

Narinkkamyymälät, Simonkadulla olevat, niiden poistaminen ... 35
Neovius, D., neiti, hänelle myönnetty matkastipendi ... 128
Nieminen, K. G., työmies, hänelle myönnetty eläke ... 116
Nihti, saari, sähkölaitoksen johtoverkon ulottaminen siihen ... 115
Norbäck, J., vaakamestarinapulainen, valittu liikennekonttorin nuoremmaksi kirjuriksi ... 192
Nostokranan maksuton käyttäminen ... 77

Nuorisokirjastoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Nuorisoliitto Fylgialle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Nurmien ja käytäväin y. m. uudistus 355
Nyström, S., ruiskumestarinleski, hänelle myönnetty apuraha 117

Obligatsionien arvonta 229
Obligatsionilainain, 1909 ja 1911 vuosien, korkolippujen lunastus 137
Ohjesääntö, kansakoulujen 178
„ vaivaishoidon 175
„ vesijohtolaitoksen 185
Ohlström, M. A., palokersantinleski, hänelle myönnetty apuraha 117
Oikeus heinäntekoon 226
„ jäiden ottoon 227
„ kalaveteen 227
„ katso myös Lupa.
Oikeusapulautakunnan varajäsenten vaali 212
Oikeusaputoimistolle myönnetty lisämääräraha 82, 377
Oikeusaputoimiston oikeusavustajan apulaisen viran jälleen täyttäminen 192
„ vuosikertomus 376
Omaisuus, kaupungin kiinteä, siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 148
„ tulipalon kautta hävinnyt, palovahingonkorvaus siitä 254, 255
„ „ „ „ sen arvo tai vakuutussumma 254, 255
Ompelukursseja varten työläisnaisille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Oopperatalon rakennuttaminen 108
Opetuslaitoksia varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 143
Orkesterikoulu 106, 144
Orkesteriolojen järjestäminen kaupungissa 100, 409
Osakeyhtiö Aktiebolaget Folkteatern, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
„ „ Högre svenska handelsläroverket i Helsingfors, tontin myynti sille 12
„ „ M. G. Stenius'en ja kaupungin sähkölaitoksen välinen virranhankintavälikirja 112
„ raitiotie- ja omnibus-, Hagan ja Munkkiniemen raiteiden liikennöimisen luovutus sille 26
„ „ „ „ korvauksen maksaminen sen toimittamasta raiteen uudestisijottamisesta 45
„ „ „ „ lainantakuun myöntäminen sille 136
Osto, halkojen 132
„ hevosten, palolaitokselle 82
„ hinaajaveneen 78
„ höyryruoppaajan 78
„ kaasumittarien 111, 145, 150
„ kaluston, Marian sairaalan oppilaskouluun 84
„ „ Nickbyn mielisairaalaan 85, 149
„ „ poliisilaitokselle 83
„ maa-alueen, Toivoniemen kasvatuslaitosta varten 146
„ „ ynnä rakennusten, Outamon kasvatuslaitosta varten 9

Osto, palokaluston 82
„ puhelinten 147
„ raidetarpeiden 53
„ Ryttylän tilan 8, 146, 150
„ sähkömittarien 111, 145, 150
„ uivan elevaattorin 78
„ vesimittarien 145
Oulunkylä, katso Åggelby.
Oulunkylän lastenkoti, pientenlastenosaston järjestäminen siihen 39, 349
„ „ sen toiminta vuonna 1914 274
Outamon kasvatuslaitoksen muutos- ja lisärakennustyöt 40
„ kasvatuslaitosta varten ostettu maa-alue 9

Paikallisasiamiehet vaivaishoidon elätteelleantoalueilla 274
Paikanvälitykset kunnan työnvälitystoimistossa ..... 395—398
Paikat virvokejuomavaunuja ja myyntikojuja varten 226
Pakaan alueen jaoittaminen tehdas- ja varastopaikoiksi 15
Pakkolunastus, Ruoholahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 25 11
Palautus, liikennemaksujen 232
„ makasiininvuokrien 77
Palkankorotus kaupunginmuseonhoitajalle 140
„ majoituslautakunnan toimihenkilöille 109
„ Marian sairaalan oppilaskoulun johtajattarelle 141
„ rahatoimikonttorin apulaiskassanhoitajalle 138
„ „ vahtimestarinapulaiselle 138
„ revisionikonttorin vahtimestarille 140
„ sairaanhoitolaitosten sairaanhoitajattarille 83
„ terveydenhoitolautakunnan puhtaaksikirjottajalle 141
„ vaivaishoitohallituksen puheenjohtajalle 142
„ „ vahtimestarille 142
„ vesijohtolaitoksen työpajainsinöörille 110
Palkanlisäyksen myöntämistä kansakouluvahtimestari P. J. Salakarille tarkoittava esitys 96
Palkintokilpailu piirustusten saamiseksi Vallilan pieniä asuntoja varten 381
Palkkaussääntöjen, eräiden kunnan virkailijain ja laitosten, muuttaminen .. 68
Palkkio, kansakoulujen tuntiopettajain 96
„ kunnan teurastamon rakennustoimikunnan jäsenten 92
„ sosialilautakunnan sihteerin viransijaisen 140
„ suletun vaivaishoidon lautakunnan jäsenten 94
„ verotuslautakunnan puheenjohtajan 79, 140
Palkkionlisäys, rahatoimikamarin jäsenten 138
„ työ- ja vaivaistalon saarnaajan 94
„ vaivaishoitohallituksen jäsenten 142
Palokaluston osto 82
Palokunnan miehistö ja sen jaoitus 256
„ palokalut ja varusteet 256
„ terveydentila 259
Palokunta, vapaaehtoinen, sen määräraha-anomus evätty 133
„ „ „ toiminta 258
Palolaitoksen menojen yhdistelmä 260
„ rakennusten korjaukset 34, 341
„ sairaankuljetusvaunut 256

Palolaitosta varten ostettavat hevoset 82
„ „ 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 140
Palolennätin 258
Palomiehistö, maksuttomia kylpyjä sille Ursinin kallion uimalaitoksessa.... 22
Palotalli 257
Palotoimikunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 212
„ vuosikertomus 252
Palovahingonkorvaus, tulipaloissa vahingoittuneen omaisuuden..... 254, 255
Paloviinan tukkukaupan harjottaminen 199
Palvelijatarkotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Palvelusmiehet joilla sotatilan johdosta ei ole täyttä työmäärää, heidän käyttäminen kaupunginhallinnossa 139
Paperin ja paperimassan maastavienti 238
Parantola, risatautisten lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Patsasjohtojen asettamiseen myönnetty lupa 228
Pauligin lahjoitusrahastosta myönnetty matka-apuraha..... 118
Pelastusarmeijaa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha..... 142
Pelastusarmeijalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Pelastusarmeijan apurahan maksutapa..... 128, 143
Pelo, J., työmies, hänelle myönnetty eläke 116
Perustuslaillinen työväenyhdistyksen ehdotus asunnonpuutteen lieventämisestä..... 383
Pesonen, M., kansakoulutarkastaja, hänelle myönnetty matkastipendi 128
Pettersson, A., kaasulaitoksen työntekijä, hänelle myönnetty eläke..... 117
„ V. F., kansakoulunvahtimestari, hänelle myönnetty apuraha 117
Piirustukset, kunnan teurastamon 38
„ rahatoimikamarin hyväksymät 224
„ rakennuskonttorin talorakennusosaston arkistoa varten hankitut 351
„ „ „ tekemät 351
„ Vallilaan tehtäväin pienten asuinrakennusten 17, 381
Pikkukoulunopettajaseminaaria varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 143
Pinnantervauskojeen osto 335
Pippingsköldin turvakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Pitennys, vuokraoikeuden 23, 25, 216
Poikain ammattikoulu, katso Valmistava poikain ammattikoulu.
Poisto tileistä, henkilökohtaisten vaivaismaksujen 232
„ „ kavallettujen tuulaakivarain 232
„ „ koiraveron 232
„ „ liikennemaksujen 232
„ „ makasiininvuokran 232
„ „ puhtaanapitomaksujen 232
Poliisijärjestys, kaupungin, sen 64 §:n muutos..... 195
Poliisilaitokselle ostettava kalusto 83
Poliisilaitoksen huoneistojen korjaukset 37, 341, 342
„ kassahuoneen kuntoonpaneminen..... 37, 349
Poliisilaitosta varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha..... 141
Poliisimiehistölle myönnetty oikeus maksuttomiin kylpyihin Ursinin kallion uimalaitoksessa 22

Poliisitalon rakennuttaminen 34
Porvarissäädyn historian julkaiseminen 133, 147
Puhelinautomaattien asettaminen 228
Puhelinkaapelien laskemiseen myönnetty lupa 227
Puhelinkaapelin sementtikanavain laskemiseen myönnetty lupa 228
Puhelinten osto 147
Puhtaanapitolaitos sen vuosikertomus 359
„ siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan .. 149
„ sitä varten myönnetty määräraha 62, 146
Puhtaanapitomaksujen tileistä poisto 232
Puistojen käyttämiseen myönnetty lupa 226
Puistosohvat 358
Punainen risti, Suomen, sille myönnetty määräraha 94
Punanotkon tasoitustyöt 358
Purkauslaituri, Katajanokan pohjoisrannan, sen korjaus 339
Puutarhakorttelin perustaminen Kottbyyhyn 383
Puutarhuri, katso Kaupunginpuutarhuri.
Pörssikomitean jäsenten vaali 212

Raastuvanoikeuden ensimäisen osaston väliaikaista toista jaostoa varten myönnetty määräraha 67
„ viidettä osastoa varten myönnetty määräraha 68
„ ylimääräisten istuntojen kustantaminen 67
Raatihuoneen korjaukset 34, 341
Rahapajanranta, sen itäosan uudestirakentaminen 56
„ tavarakatoksen rakennuttaminen siihen 42
Rahasto, A. F. Laurellin, sen korkovarojen käyttäminen 231
„ Alex. Ärtin, sen korkovarojen käyttäminen 117
„ C. F. Ekholmin, siitä annettavia stipendejä koskevat määräykset 117
„ Emma Grefbergin, sen käyttäminen 278
„ everstiluutnantti Vasilij Ignatjevitsch Tarnovskyn, sen vastaanotto 118
„ Gustav Pauligin, siitä myönnetty matka-apuraha 118
„ Nikolai August ja Maria Mathilda Turdénin, sen vastaanotto 119
„ oopperalaulaja Hjalmar Freyn, sen vastaanotto 120
„ kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, siitä annetut apurahat 127
„ „ „ „ „ suoritettavien apurahojen jakamista varten asetettu valiokunta 211
Rahastot, vaivaishoidolle lahjoitetut, niiden korkojen jakaminen 266
Rahatoimikamari, kotimaisten kielten käyttäminen siinä 233
Rahatoimikamarin jäsenet 214
„ jäsenille myönnetty palkkionkorotus 138
„ puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenen ja varajäsenten vaali 212
„ työjärjestys 234
„ virkain täyttäminen 191, 231
Rahatoimikonttorille myönnetty lisämääräraha 76
Rahatoimikonttorin palkkaussäännön muuttaminen 70
Rahavaroja tilattaessa vahvistettu menettely 147
Rahko, J., työmies, hänelle myönnetty eläke 116
Raidetarpeiden osto 53
Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, katso Osakeyhtiö.
Raitiotielinja Hämeenkatu—Alppikatu, sen rakennuttamisen alkaminen 26

Raittiuden ja kansanterveyden edistämisyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Raittius- ja valistustoimistoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Raittiusnäyttelyä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Rakennukset ja talot, kaupungin, niiden korjaukset ... 340
„ „ „ niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ... 34, 37—41, 97, 145
Rakennusjärjestyksen ehdotus, kaupungin uusi ... 150
Rakennusjärjestys, Vallilan ... 383
Rakennuskonttorin insinööriosaston vuosikertomus ... 320, 324
„ kaupunginasemakaavaosaston vuosikertomus ... 322, 352
„ kaupunginistutusten osaston vuosikertomus ... 323, 353
„ maanmittaustöiden osaston vuosikertomus ... 321, 340
„ palkkaussäännön muuttaminen ... 73
„ päivätyölistain käytteleminen tilastokonttorissa ... 131, 388
„ talorakennusten osaston vuosikertomus ... 321, 340
Rakennuspiirustukset, katso Piirustukset.
Rakennustaidenäyttely, toinen Suomen, kaupunginasemakaavaosaston osanotto siihen ... 353
Rakennustoimikunta, kunnan teurastamon, sen jäsenten palkkio ... 92
„ työ- ja vaivaistalon, palkkion myöntäminen sen jäsenille 94
„ „ „ „ sen jäsenten vapautus tehtävästään 210
Rasitukset, yleiset, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 144
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diariin merkityt ... 150
Ratsastusradan perustaminen ... 22, 62
Rautatieraiteiden järjestely Sörnäsin niemekkeellä ... 24
Ravikilpailuja varten sopivan alueen järjestäminen ... 62
Ravintolaliikkeen harjottamislupaa koskeva hakemus ... 198
Ravitseminen, köyhäin kansakouluoppilaiden, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
Rekisteritoimisto, vaivaishoitohallituksen ... 281
Revisionikonttorin virkain täyttäminen ... 192
Rihmarullain maastavienti ... 238
Risatautisten kansakoululasten pitäminen Högsandin parantolassa ... 122
„ lasten parantolaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Rohde, O., ent. viinikauppias, hänen apurahan anomuksensa evätty ... 117
Rohdoskaupan harjottamista koskeva lausunto ... 197
Rosberg, F., kansakoulunopettajatar, hänelle myönnetty eläke ... 116
Rosendahl, F. O., taloudenhoitaja, valittu kasvatuslautakunnan kamreeriksi 192
Rouvasväenyhdistyksen lastenkotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
Ruoholahdenranta, kapearaiteisen radan rakentaminen siihen ... 26
Ruotsalaisen teatterin kotimaista osastoa varten 1915 vuoden menösääntöön otettu määräraha ... 144
Ruuanlaittokursseja varten työläisnaisille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
Ruuanpito, työ- ja vaivaistalon ... 290

Ruumiinvamma, tapaturman tuottama, vahingonkorvaus siitä 232
Ruumishuoneen laittaminen Kivelän sairaalaan..... 346
Rysskär saaren luovuttaminen venäläiselle sotilashallinnolle..... 15
Ryttylän kartanon osto 8, 146, 150
„ kartanoon kuuluvan maa-alueen myynti 13
„ työsiirtolaa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha .. 142

Saamisten, kaupungin erääntyneiden, perimistä varten asetettu apulainen.... 231
Saarnaaja, työ- ja vaivaistalon, hänelle myönnetty palkkionkorotus 94
Sailors homen johtokunnan jäsenen vaali..... 211
„ „ tilintarkastajan vaali 211
Sairaala, Marian, katso Marian sairaala.
„ mieli-, katso Mielisairaala.
Sairaalanhoito, vaivaishoidon kustantama..... 266
Sairaalat, kaupungin, niiden korjaukset ..... 38, 344—347
Sairaanhoitoa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 141
Sairaanhoitolaitosten sairaanhoitajattarille myönnetty palkankorotus 83
Sairaankuljetusvaunut, palolaitoksen 256
Sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoliitto..... 92
Salakapakoimisen ehkäisemiseen anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Salakari, P. J., kansakoulunvahtimestari, hänen palkanlisäyksen myöntämistä koskeva anomuksensa evätty..... 96
Santaholman tasoitus-, laituri- ja kanavoimistyöt..... 321
Satamakonstaapelien, ylimääräisten, toimien täyttämättä jättäminen 139
Satamakonstapelin, yhden ylimääräisen, palkkaukseen myönnetty määräraha 76
Satamamestarin apulaisen valitseminen 235
Satamat, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otetut määrärahat 57, 58, 146
„ rakennuskonttorin niissä toimittamat työt 333
Schnéevoigt, G., kapellimestari, valittu kaupunginorkesterin pääjohtajaksi 105, 412
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myönnetty vastuunvapaus 67
„ „ „ „ „ johtokunnan jäsenten vaali..... 213
„ „ „ „ „ tilintarkastajain vaali 210
„ „ „ „ „ vuosikertomus..... 297
Sekalaiset menot 1915 vuoden menosäännön mukaan 147
„ tulot „ „ tulosäännön „ 148
Senaatintorin tasottaminen..... 29
Sepelikiven hakkuun toimittamista varten myönnetty lisämääräraha..... 129
„ hakkuusta maksettava urakkahinta 129
Seurahuoneen korjaustyöt 43, 349
„ luovuttaminen sotilassairaalaksi 29
„ Sofiasalin vuokralle antaminen 25
„ taloudenhoitajan asettaminen 229
Seurahuonetta varten myönnetty lisämääräraha 128
Seurasaaren laitteiden kunnossapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha..... 63, 124
Seurasaarentien uudistaminen ja viertäminen 321, 331
Siirto, vuokraoikeuden..... 219
Sinivuorenmaa, sähkölaitoksen verkon ulottaminen sinne 115
Sivistyslaitoksia varten 1915 vuoden menosääntöön otetut määrärahat..... 143

Skogskär saaren luovutus venäläiselle sotilashallinnolle 15
Sokeiden työkoulua varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Sopimuskaavakkeet väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuden luovutusta varten 202
Sosialilautakunnan edustajat muissa kunnan laitoksissa 380
„ huoneisto 381
„ jaostot 380, 390
„ jäsenten ja varajäsenten vaali 212, 236
„ vuosikertomus 380
Sosialiselle keskusliitolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124, 384
Sotilassairaalan perustaminen ent. seurahuoneeseen 29
Sovintolautakunta, Helsingin anniskeluosakeyhtiön ja sen vuokraajain välisiä riitoja ratkaiseva, sen jäsenten vaali 211
Stenius, K. G. M., kapteeni, valittu lihantarkastusaseman kassanhoitajaksi .. 193
Stipendejä, C. F. Ekholmin stipendirahastosta annettavia 117
„ lauluopintojen harjottamiseksi musiikkiopistossa 120
„ katso myös Matka-apuraha.
Stockmann, W., lääketieteentohtori, valittu terveystoimiston lääkäriksi..... 192
Stora Enskär saaren luovutus venäläiselle sotilashallinnolle 15
Sucksdorff, V., ensimäinen kaupunginlääkäri, hänelle myönnetty matkastipendi 127
Suletun vaivaishoidon lautakunnan jäsenten palkkio 94
Sumppari, saari, sähkölaitoksen johtoverkon ulottaminen sinne 115
Sundgren, S. J., kivipainaja, hänen matkastipendianomuksensa evätty 128
Sundström, C. M., liikennekonttorin vaakamestarinapulainen, hänelle myönnetty virkaero 192
Suojusristikkojen osto 356
Suomalaisen työväenliiton anomus määrärahan myöntämisestä anniskeluosakeyhtiön voittovaroista 385
Suomen eläinsuojelusyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
„ kenttäratsastusklubille luovutettava maa-alue 22, 62
„ laulu seuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124, 416
„ naisyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraba 124, 384
„ olympialaiselle komitealle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
„ sairaiden ja haavottuneiden sotilaiden hoitoyhdistykselle myönnetty apuraha 94
„ uuden viinuriyhdistyksen anomus määrärahan myöntämisestä anniskeluosakeyhtiön voittovaroista 385
„ valtionrautateille luovutettavat maa-alueet 14
„ voimistelunopettajaliiton esitys ruumiillisen kasvatuksen edistämisestä 61
Suutari, L., työläisnainen, hänelle myönnetty eläke 116
Sähköjohtojen sijoittamiseen myönnetty lupa 228
Sähkökatuvalaistuksen laittaminen Vallilaan 82
Sähkölaitokseen perustettavat uudet osastot 111
Sähkölaitoksen johtoverkon ulottaminen Korkeasaareen y. m. saariin 115
„ laajentaminen lainavaroilla 42

Sähkölaitoksen palkkaussäännön muuttaminen ... 72
„ rakennusten kunnossapito y. m. ... 42
„ Sörnäsissä olevan keskusaseman uudestirakennuttaminen .. 150
„ turbogeneraattorien myynti ... 111
„ virkain lakkauttaminen ... 111
Sähkölaitos, siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan ... 149
„ sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 145
Sähköllä käyvän kankivasaran osto ... 336
„ „ kivikranan kitkavivun osto ... 336
Sähkömittarien osto ... 111, 145, 150
Sähkövirran antaminen Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin ... 112
Sähkövoimajohdon pitämiseen Sörnäsin rantatien poikki myönnetty lupa .. 27
Säkenet, naisvoimisteluseura, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Säännöt, kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevat ...
„ kaupungin lihantarkastusta koskevat ... 172, 174
„ Nickbyn mielisairaalan ... 170
Säästö vuodelta 1914 1915 vuoden tulosäännön mukaan ... 148
Sörnäsin niemekkeen alueen vuokraoikeuden pitennys ... 23
„ nuorten naisten kristilliselle yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123

Taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestäminen ... 178
Taksa, lihantarkastusaseman ... 91
„ vesijohtolaitoksen ... 185
Taksoitus 1915 vuoden tulosäännön mukaan ... 150
Taksoitusvalmistelukunta, katso Verotusvalmistelukunta.
Takuusitoumuksesta myönnetty vapautus ... 110
Takuusitoumukset, rahatoimikamarin hyväksymät ... 224, 233
Talojen taloudenhoitajan johtosääntö ... 235
Talorakennusten osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus ... 340
Talot, kaupungin, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 145
Taloudenhoitajan asettaminen seurahuonetta varten ... 229
Talvipurjehduskauden aikainen laivaliikenteen turvaaminen ... 77
„ „ liikennemaksujen huojennus ... 238
Talvipuutarha ... 355
Tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta myönnetty vahingonkorvaus ... 232
Tarkastaja, Helsingin anniskeluosakeyhtiön, hänen johtosääntönsä ... 203
„ „ „ „ valitseminen ... 211
„ „ „ „ vuosikertomuksensa ... 418
Tarkastus, kaupungin vakuusasiakirjain ... 233
„ „ 1913 vuoden tilien ja hallinnon ... 65
Tarkastusmiehet, kaupungin irtaimen omaisuuden ... 210
„ kaupunginkassan ... 64
„ „ ylimääräiset ... 229
Tarkastuspiirit, vaivaishoidon ... 262
Tarnovsky, Vasilij Ignatjevitsch, hänen lahjoitusrahastonsa vastaanottaminen 118
Tavarain punnitseminen tullauksesta erillään ... 239
Tavaravajain korjaukset ... 342
Tehdaspaikkojen järjestäminen Pakaaseen ja Hietaniemelle ... 15
Tehtaalaisnaisten kotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124, 384

Tehtaanpuiston muutettu kaupunginasemakaava vahvistettu 2
Teknilliset laitokset, niiden hallituksen jäsenen ja varajäsenen vaali 236
„ „ „ määrärahain ylitys 112
„ „ niistä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 149
„ „ niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 144
Telttasiirtolain voimassapitämiseksi pojille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Tenniskenttäin, Kaisaniemen, kunnossapito 335
Teollisuusnäyttelyä varten luovutettava paikka 22
Terveydellisten tutkimusten laboratoorin johtajan erottaminen virastaan 89
„ „ laboratoorissa tapahtunut varain kavallus 88
Terveyden- ja sairaanhoitoa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 141
Terveydenhoidontarkastajan viransijaisen palkkaaminen 83
Terveydenhoitojärjestys, Hagan huvilayhdyskunnan 196
Terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten vaali 210, 213
„ puheenjohtajantoimesta ja jäsenyydestä myönnetty vapautus 210
„ puhtaaksikirjottajalle myönnetty palkankorotus 141
„ tarverahain määrärahaan myönnetty lisäys 83
Terveydenhoitolautakunta, päivystäjän palkkaaminen siihen 141
„ sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 141
Terveystoimistolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Terveystoimiston lääkärinviran täyttäminen 192
Testamentti, liikemies J. R. Karppisen 120
Testamenttilahjoitus vaivaishoidon hyväksi 278
Teurastamo, juoksupunnusvaakain käyttäminen siinä 175
„ sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 145
Teurastamon johtajan virkavuosien lukeminen 193
„ rakennusten piirustusten ja kustannusarvion vahvistaminen .. 38
„ rakennustoimikunnan jäsenille myönnetty palkkio 92
Therman, U., kirjastonhoitaja, hänelle myönnetty matkastipendi 128
Tien teettäminen Bengtsårin kasvatuslaitokseen 56
Tiet ja viertotiet, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 56, 146
„ „ „ rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat 331, 332
Tilapäiset vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät 221
Tilastokonttori, amanuenssinviran perustaminen siihen 79, 139
Tilastokonttorille myönnetty määräraha 79, 139
Tilastokonttorin erikoistutkimukset 245
„ johtosääntö 156, 248
„ kaluston osto 249
„ uusi huoneisto 249
„ vuosikertomus 243
Tilinpäätös, 1913 vuoden 64
Tilintarkastajain vaali, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 210
Tilintarkastajan vaali, Helsingin anniskeluosakeyhtiön 211
„ „ Sailors homen 211
Tilinteko, holhottien omaisuuden hoitamisesta 375
Tilukset, rahatoimikamarin vuokralle antamat 215
„ vuokralle annetut, niihin myönnetty vapaampi käyttöoikeus 225

Toimikunta varain keräämiseksi varattomain keuhkotautisten hyväksi, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Toipumakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Toivon liitoille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha .. 123
Toivoniemen kasvatuslaitos, maa-alueen ynnä rakennusten osto sille 146
Tontinarvioimiset, kaupungingeodeetin suorittamat 340
Tontinlunastukset, niistä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 148
Tontinmittaukset, kaupungingeodeetin suorittamat 340
Tontinvuokrauksen ehdot 381
Tontit, kortteleissa n:oissa 520—525 olevat, niiden rakennuttamista koskevat määräykset 155
„ n:ot 14 ja 16 Hauhontien varrella, niiden vuokralle antaminen 20
„ „ 81 „ 83 Itäisen viertotien varrella, niiden vuokralle antaminen 20
„ „ 3 „ 4 Mikonkadun varrella, niiden osto 52, 146
„ „ 15 „ 17 Porthankadun varrella, niiden myynti 12
„ „ 1 „ 2 Siltavuorenpenkereen varrella, lauta-aidan teettäminen niiden ympäri 52
„ „ 13 „ 15 Töölönkadun varrella, niiden yhteenrakentaminen..... 155
„ „ 6 „ 8 Vuorikadun varrella, niiden osto 52, 146
„ rahatoimikamarin myymät 214
„ katso myös Varastotontit.
Tontti n:o 8 Eläintarhankadun varrella, kansakoulutalon rakentaminen siihen 39
„ „ 53 Itäisen viertotien „ siitä myönnetty lisäkorvaus 135
„ „ 11 Kaarlenkadun „ sen myynti 13
„ „ 2 Laaksokadun „ „ laajentaminen 6
„ „ 11 Merimieskadun „ „ myynti 12
„ „ 15 Porthankadun „ „ vierellä olevan kallion louhiminen 53
„ „ 13 Päijänteentien „ „ rakennusajan pitennys 229
„ „ 43 Runebergkadun „ „ myynti 13
„ „ 25 Ruoholahdenkadun „ „ ostaminen 11
„ „ 13 Sörnäsin rantatien „ „ laajentaminen 6
Tonttien rakennusajan pitennys 155
Tonttiverot, niistä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 148
Tonttiverotaksan uudistaminen..... 134
Tuberkelitautisten käytettäväksi luovutettu Marian sairaalan paviljonki 27
Tulensammutusvälineet, palolaitoksen 256
Tulipalojen kautta hävinneen omaisuuden arvo tai vakuutussumma 254, 255
Tulipalot Helsingissä vuonna 1914 ..... 252—254
Tulli- ja satamarakennusten korjaukset 34
Tullivapausetu, peruutettu 110
Tuloa tuottavat oikeudet 1915 vuoden tulosäännön mukaan 148
Tulot, sekalaiset, „ „ „ „ 148
Tuntiopettajat, kansakoulujen, heille myönnetty palkkio lakkautetuista opetustunneista 96
Turbogeneraattorien myynti 111
Turdén, Nikolai August ja Maria Mathilda, heidän lahjoitusrahastonsa vastaanotto 119
Turva-laitoksen johtokunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Turvakodit, pahantapaisten lasten, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 144

Turvikin huvilatiluksen käyttöoikeuden pitennys 23
Tuulaakimaksun laskeminen 135
Tuulaakivarain anastus 73
Tyttöjen ammattikoulu, keittiön laittaminen siihen 96
" " rinnakkaiskurssin perustaminen siihen 96
" " sen johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 210, 213
" " sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 143
Työ- ja vaivaistalo, elintarpeiden hankkiminen sinne 95
" " " rakennuskonttorin siinä tekemät työt 351
" " vaivaistalon henkilökunta 262
" " " johtajalle myönnetty virkaero 193
" " " korjaukset 39, 341
" " " lastenkoti, katso Åggelbyn lastenkoti.
" " " lastenosasto, virkailijain asettaminen siihen 95
" " " lääkärinhoito 286
" " " menot 268, 269
" " " rakennustoimikunnan jäsenille myönnetty korvaus 94
" " " saarnaajalle myönnetty palkkionkorotus 94
" " " toiminta 283
Työjärjestys, rahatoimikamarin 234
Työkalujen hankkiminen työttömille 129
" osto rakennuskonttoriin 335
Työkodit, köyhäin lasten, niitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Työkoulu, lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Työkoulua varten Sokeain ystävät yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Työkunta, kaupungin pakkahuoneen, sen toiminta 240
" " " siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan 149
Työlaitoksen, miesten, toiminta 287
Työläisnaisille toimeenpantavia ruuanlaittokursseja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Työläisnaisten kesäsiirtolaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
" sairaiden ja vähävaraisten, avustamista varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Työnhakemukset kunnan työnvälitystoimistossa 395
Työnjakelu naisille 124, 132
Työnpuute, katso Työttömäin avustaminen.
Työntekijät, kunnan palveluksessa olevat, kesäloman myöntäminen heille 78, 139
Työnvälitys, kunnan 393
Työnvälitystoimisto, katso Kunnan työnvälitystoimisto.
Työpäällikkö, rakennuskonttorin, hänen vuosikertomuksensa 324
Työsiirtolan perustaminen 7, 21, 142
Työsuhteet Helsingissä vuonna 1914 398
Työt, yleiset, niiden hallituksen jäsenten ja varajäsenten vaali 212, 236
" " " " vuosikertomus 320
" " niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 145
Työtarkastajain johtosääntö 170

Työttömyysvakuutuksen edistäminen 131, 388
Työttömäin avustaminen..... 129, 130, 132, 267, 399—403
Työtuvat, lasten, niitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 121, 122
Työväenasiainlautakunnan historiikki 389
Työväenasunnot, katso Kunnan työväenasunnot.
Työväenopetusta varten myönnetty määräraha 99, 389
Työväenopistoa varten myönnetty lisämääräraha 99
„ „ „ 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 144
Työväenopiston johtajanvirkain täyttäminen..... 193
„ osastojen johtokuntain jäsenten vaali 210
„ valtioapu 100
Tötterman, N., kaartinalikapteeni, valittu majoittamista varten vuokrattujen huoneistojen isännöitsijäksi 231
Töölön tiilitehdasalueen vuokraoikeuden pitennys 25
Töölönlahden poikki kulkevan rautatiepenkereen alaisen aukon laajentaminen 54

Uimahuoneiden, kaupungin, vuokraaminen 227
Uimahuoneen, Kaivopuiston, laajentaminen..... 228
„ rakentaminen Kivelän sairaalaan 347
„ „ Kyläsaareen 347
Uimalaitos, Ursinin kallion viereinen, sen korjaukset 43
„ „ „ „ „ käyttäminen..... 22
Ulkoilmamuseo, Seurasaaren, kansakouluoppilaille myönnetty vapaa pääsy siihen 43
„ „ vartijatuvan teettäminen siihen 43
Ulkoilmamusiikki Kalliossa 417
Ulkomaalaisille myönnetty oikeus elinkeinon harjoittamiseen..... 197
Ungdomsförbundet Fylgia liitolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Urakkahinta, sepelikiven hakkuusta maksettava 129
Urheilukentille asetettavat leikinjohtajattaret, opettajat ja opettajattaret 61
Urheilukenttä, Eläintarhan, sen käyttämiseen myönnetty lupa 227
„ „ rakennuskonttorin sillä suorittamat työt 334
Urheilupaviljonki, Eläintarhan, ryöppykylpyhuoneen laittaminen siihen 335
Urheiluyhdistyksille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Uudistaminen, kaupungin tonttiverotaksan 134
Uudistuksia kaupungin tililaitoksessa 65

Vaakakatoksen rakennuttaminen..... 34
Vaali, Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarkastajan 211
„ „ „ tilintarkastajan 211
„ kasvatuslautakunnan ammattiholhoojan 192
„ „ kamreerin 192
„ „ lääkärin 192
„ kaupungin kiinteän omaisuuden katsastusmiesten 44
„ „ lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten 209, 213, 236
„ kaupunginreviisorin 192
„ kaupunginvaltuuston sihteerin..... 191
„ lihantarkastusaseman johtajan..... 193

Vaali, lihantarkastusaseman kassanhoitajan 193
„ „ tarkastuseläinlääkärien 193
„ liikennekonttorin nuoremman kirjurin 192
„ „ vaakamestarinapulaisen 192
„ majoituslautakunnan majoitusmestarin 193
„ oikeusavustajan apulaisen 192
„ rahatoimikamarin apulaissihteerin 191
„ „ asiamiehen 192
„ „ notaarin 192
„ „ pöytäkirjurin 192
„ revisionikonttorin registraattorin 192
„ satamamestarin apulaisen 235
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain 210
„ terveystoimiston lääkärin 192
„ työväenopiston johtajain 193
„ vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajan 193
„ valiokuntain y. m., katso Komitea ja Valiokunta.
Vænerberg, T. G., lääketieteenlisensiaatti, valittu kasvatuslautakunnan lääkäriksi 192
Vahingonkorvaus tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta 232
Vahingonteko kaupungin metsissä 363
Vaillinki kaupunginvoudinkonttorissa 68
„ terveydellisten tutkimusten laboratoorissa 88
„ varatuomari W. O. Beckerin 231
Vaivaishoidon lastenhoito ..... 271—278
„ määrärahain ylitys 94
„ määrärahoihin myönnetty lisäys 95
„ ohjesääntö 175, 264
„ paikallisasiamiehet 274
„ piirihallitukset 263
„ tarkastuspiirit 262
„ tulot ja menot ..... 268—271
Vaivaishoitoa varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 142
Vaivaishoitohallitukselle myönnetty määräraha työttömäin avustamiseen 130
Vaivaishoitohallituksen asiakirjain luetteloiminen 95
„ kansliain käsittelemät asiat 288
„ puheenjohtajalle myönnetty palkankorotus 142
„ puheenjohtajan jäsenten ja varajäsenten vaali 213
„ Sörnäsissä olevan kansliahuoneiston laajentaminen 39, 349
„ toimitusjohtajanviran jälleen täyttäminen 193
„ vahtimestarille myönnetty palkankorotus 142
„ vuosikertomus 261
Vaivaishoitohallitus, kassanhoitajattaren palkkaaminen siihen 142
Vaivaishoitokustannusten korvaus 270
Vaivaismaksujen, henkilökohtaisten, poisto 232
Vakuusasiakirjat, kaupungin, niiden tarkastus 233
Valiokunta eräiden tonttien vuokrakirjojen laatimista varten 381
„ kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahaston apurahojen jakamista varten 211
„ kysymystä varten kuvernöörin oikeudesta luvan antamiseen viinien y. m. vähittäismyyntiin 208

Valiokunta kysymystä varten lisämäärärahan myöntämisestä uutta kulkutautisairaalaa varten 38
„ „ „ rakennustarkastuskonttorin järjestysmuodon ja vuosirahansäännön muutoksista 66
„ „ „ työttömyysvakuutuksen edistämisestä kunnan varoilla 388
„ „ „ 1909 ja 1911 vuoden obligatsionilainain korkolippujen lunastamisesta 137
„ väkiviina-, mallasjuoma- y. m. asiain valmistelua varten 211
„ katso myös Budjettivaliokunta, Kaupunginvaltuusto ja Komitea.
Valkonauhayhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122, 124, 384
Wallgren, V., kuvanveistäjä, hänen lahjoittamansa veistokuvateoksen vastaanotto 135
Vallila, pienten asuntojen rakentaminen sinne 17, 381
„ sähkökatuvalaistuksen laittaminen sinne 82
Vallilan rakennusjärjestys ja asemakaava 383
Valmistava poikain ammattikoulu, rinnakkaiskurssin perustaminen siihen .. 95
„ „ „ sen johtokunnan jäsenen ja varajäsenten vaali 213
„ „ „ sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 143
Valtioapu, kansakoulujen 97
„ kansanlastentarhain 99
„ kasvatuslaitosten 97, 296
Valtioavun anominen työväenopistolle 100
Valtioavut 1915 vuoden tulosäännön mukaan 149
Valtiopetosta koskeva juttu 67
Valvonnan aikaansaaminen viinien y. m. kauppaan nähden 206
Vanhankaupungin myllyn korjaukset 341
„ „ luovuttaminen vesijohtolaitoksen käytettäväksi .. 63
Vanhankaupunginlahti, lupa kalastuksen harjottamiseen siinä 227
Vapaaehtoinen palokunta 133, 258
Vapautus kaupunginvaltuusmiestoimesta 209
„ terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajantoimesta ja jäsenyydestä 210
„ vesimaksujen takuusitoumuksesta 110
Varastopaikkain järjestäminen 15
Varastotontit n:ot 1—10, Katajanokalla olevat, niiden vuokraoikeuden pitennys 23
Vartijatuvan teettäminen Seurasaaren ulkoilmamuseoon 43
„ „ vesisäiliön vierelle 41
Wasenius, G., palomestari, hänelle myönnetty matkastipendi 127
Vastuunvapaus kaupungin hallituksille ja lautakunnille vuodelta 1913 65
„ Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle 67
Vedenkulutus kaupungin istutuksissa 356
Veistokouluja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 122
Veistokuvateoksen vastaanottaminen 135
Veistokuvateosten ostoa varten asetettu komitea 127
„ ostoon anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 124
Velkoja varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 138

Venäjän valtakunnanrahaston korvattavat majoituskustannukset 368, 369, 370, 371
„ valtiolle luovutettava Katajanokan maa-alue ... 13
Venäläinen sotilashallinto, muutamien saarien luovutus sille ... 15
Venäläisen sotaväen majoittamista koskevia määräyksiä ... 109
„ „ vuokrarahat ... 109, 367
Verotettujen lukumäärä vuonna 1914 ... 405
„ taksoitetut vuositulot ... 405
Verotuskalenterin laatiminen ... 80
Verotuslautakunnan puheenjohtajan palkkio ... 79, 140
Verotusluettelo, kaupungin, sen julkaiseminen ... 80
Verotusvalmistelukunnalle myönnetty lisämääräraha ... 80
Verotusvalmistelukunnan vuosikertomus ... 404
Veroäyri vuonna 1914 ... 405
Veroäyrien lukumäärä vuonna 1914 ... 405
Vesijohtojen rakentaminen ... 44
Vesijohtolaitoksen laajentamista varten osotetut lainavarat ... 44, 150
„ ohjesääntö ... 184
„ palkkaussääntö ... 72
„ putkiverkkoa varten perustettu insinöörinvirka ... 109
„ taksa ... 185
„ työpajainsinöörin palkankorotus ... 110
Vesijohtolaitos, siitä odotettavat tulot 1915 vuoden tulosäännön mukaan ... 149
„ Vanhankaupunginmyllyn luovuttaminen sen käytettäväksi ... 63
Vesijohtolaitosta varten myönnetty lisämääräraha ... 44
„ „ 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 44, 144
Vesilintujen hoito ... 356
Vesimittarien osto ... 145
Vesipostien laittaminen ... 45, 356
Vesisäiliön vierelle teetettävä vartijatupa ... 41
Westling, K., Bengtsårin kasvatuslaitoksen johtaja, hänelle myönnetty matkastipendi ... 296
Widenius, K. A., filosofianmaisteri, valittu kaupunginreviisoriksi ... 192
Viemärikanavain rakentamiseen myönnetty lupa ... 227
Viemärikanavat, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 54, 55, 146
„ rakennuskonttorin rakentamat ... 329
Vienti, paperin ja paperimassan sekä rihmarullain ja fanerin ... 238
Viertotiet, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 56, 146
„ rakennuskonttorin korjaamat ... 332
Viinit ja muut miedommat juovutusjuomat, ilmoitus niiden tutkimuksesta ... 206
„ „ „ „ „ niiden vähittäismyyntioikeudet 207
„ „ „ „ „ „ vähittäismyyntiä koskevasta päätöksestä tehty valitus ... 207, 208
Wiitanen, K. V., työntekijä, hänelle myönnetty eläke ... 116
Vikholm, K. J., „ „ „ „ ... 116
Vilhelmina-kotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Viransijaisen palkkaaminen sosialilautakunnan sihteerille ... 140
„ „ terveydenhoidontarkastajalle ... 83
Virastot, kaupungin, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 138
Virkaero kaupunginreviisorille ... 192

Virkaero kaupunginvaltuuston sihteerille ... 191
„ liikennekonttorin vaakamestarinapulaiselle ... 192
„ työ- ja vaivaistalon johtajalle ... 193
Virkamiesten asuinpaikka ... 235
Virkavuosien lukeminen, lihantarkastusaseman virkamiesten ja teurastamon johtajan ... 193
Virvokejuomain myyntipaikan korotettu maksu ... 226
Virvokejuomavaunujen paikat ... 226
Voimisteluseuroille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha 123
Voinvientiosuusliike Valion omistaman tontin pakkolunastus ... 11
Voittovarainrahasto ... 126, 387
Vuokraaminen, Bölen alueen ... 20
„ Hauhontien tonttien n:ojen 14 ja 16 ... 20
„ huoneistojen ... 225
„ Huopalahden alueen ... 21
„ Itäisen viertotien tonttien n:ojen 81 ja 83 ... 20
„ seurahuoneen Sofiasalin ... 25
„ uimahuoneiden ... 227
Vuokrakirjakaavat uuden Vallilan asuntotontteja varten ... 381
Vuokralle rahatoimikamarin toimesta annetut tilukset ... 215
Vuokramaksut anniskeluoikeuksista ... 419
Vuokraoikeuden pitennys ... 23, 25, 216
„ siirto ... 219
Vuokrarahat, venäläisen sotaväen ... 109, 367
Vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät tilapäiset ... 221
Vuokrat kauppahallien myymälöistä ... 148, 226
„ kaupungin taloista ... 148
Vuokratiluksiin myönnetty vapaampi käyttöoikeus ... 225
Vuosikertomukset, muutamien lautakuntain ja hallitusten, niiden painatusta koskeva ehdotus ... 140
Vuosirahansääntö, katso Menosääntö.
Vähittäismyynti, mallasjuomain, sen järjestäminen ... 205
„ viinien y. m., sitä koskevasta päätöksestä tehty valitus 207, 208
„ väkiviinajuomain, sen järjestäminen ... 199
„ „ „ yksinoikeuden pitentäminen ... 199
Vähittäismyyntioikeudet, viinien y. m. ... 207
„ väkiviinajuomain ... 204
Väkiviinajuomain anniskeluoikeuksien luovuttaminen ... 202
„ „ myöntäminen ... 204
„ myyntiä koskevia asioita valmistelemaan asetettu valiokunta ... 211
„ tukkukaupan harjoittaminen ... 199
„ vähittäismyynti ... 199, 204
Välikirja, aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön ja kaupungin välinen ... 112

Yhdistys Arbetets vänner, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
„ Brage, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ Helsingin kisaveikot, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123

Yhdistys, Helsingin kuuromykkä-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
„ „ naisvoimistelijat, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
„ „ nuorten miesten kristillinen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
„ „ palvelijatar-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124, 384
„ „ uimaseura, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
„ „ „ Ursinin kallion uimalaitoksen luovuttaminen sille ... 22
„ hyväntekeväisyyden järjestämis-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ Konvalescenthem-Toipumakoti, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
„ kotikasvatus-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
„ lastenhoidon edistämiseksi, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
„ Lepokoti, sille myönnetty oikeus käyttää Turvikin huvilatiluksen rakennuksia ... 23
„ Maitopisara, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
„ Martta-, sen Helsingin osastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124, 384
„ risatautisten lasten parantola-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
„ rouvasväen-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ sanomalehtijakajain hyväksi, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ Sokeain ystävät, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 124
„ Suomen eläinsuojelus-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122
„ Valkonauha-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 122, 124, 384
Yhteenrakentaminen, tonttien ... 155
Yksinoikeus, väkiviinajuomain vähittäismyynnin ... 199
Yksityissairaalain keskuskonttorin voimassapitoon myönnetty määräraha ... 85
Yksityistä kansakouluhammasklinikkaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha ... 123
Yleinen käymäläin puhtaanapito, sitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 146
„ „ „ vuonna 1914 ... 361
Yleiset paikat, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ... 45, 53, 146
„ „ rakennuskonttorin niillä suorittamat työt ... 324
„ rasitukset, kaupungille kuuluvat ... 144
„ työt, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha ... 145
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahasto ... 380, 390

Yleisten töiden hallituksen jäsenten ja varajäsenten vaali 212, 236
„ „ „ vuosikertomus 320
Ylemmät käsityöläiskoulut, niitä varten 1915 vuoden menosääntöön otettu määräraha 143
Yliopistolliset lomakurssit, suomenkielisten kansakouluhenkilökunnan osanotto niihin 96
Ylitys, Marian sairaalan määrärahain 83
„ teknillisten laitosten määrärahain 112
„ vaivaishoidon määrärahain 94
Yövartijan palkkaaminen Harjutorin kauppahalliin 109

Åggelbyn kartanon korjaukset 43
„ kesäpäiväparantolan halkovaja 38
„ „ korjaukset 346
„ lastenkoti, pientenlastenosaston järjestäminen siihen 39, 349
„ „ sen toiminta 274

Ärtin, Alex., rahaston korkovarain käyttäminen 117

OIKAISTAVIA.

Siv. 41, kolmannessa reunaotsakkeessa, on: *vartija 5;* lue: *vartija-.*
„ 122, riv. 1 ylh., on: *työtupaa;* lue: *työkoulua.*
„ 122, „ 11 ylh., on: *Helsingin kansakoulujen;* lue: *Helsingin ruotsinkielisten kansakoulujen.*
„ 123, „ 2 alh., on: *Helsingfors ungdomsföreningars;* lue: *Helsingfors svenska ungdomsföreningars.*
„ 150, „ 7 ylh., on: *kaasulaitoksen;* lue: *sähkölaitoksen.*
„ 192, „ 16 alh., on: *Wœnerberg;* lue: *Vœnerberg.*
„ 222, „ 11 ylh., on: *20;* lue: *50.*
„ 227, „ 2 ylh., on: *Eläintarhan Mäntymäkeä;* lue: *Eläintarhan urheilukenttää ja Mäntymäkeä*
„ 262, kolmannessa reunaotsakkeessa, on: *Tarkastuspilrit;* lue: *Tarkastuspiirit.*
„ 303, riv. 19 ja 24 alh., on: *Wœnerberg;* lue: *Vœnerberg.*
„ 317, „ 17 ylh., on: *Helmikuu;* lue: *Helmikuun.*